

370.64
ΓΥΜΝ
ΓΕΩ

154

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ

ΤΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΚΑΙ ΙΤΑΛ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΕ ΑΣΙΑΣ ΑΣΣΥΡΙΑΣ
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ ΜΗΔΙΑΣ ΠΕΡΣΙΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΗΝΗΣ

ΜΕΤ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

γυμνασιάρχου ἐν Ἀθήναις

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

« Τὰ καίρια λήγειν. »
ΑΙΣΧΥΛΟΣ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤΗ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΩΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

14 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 14

63 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 63

1882

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

154

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ

ΤΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΚΑΙ ΙΤΑΛ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ ΑΣΣΥΡΙΑΣ
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ ΜΗΔΙΑΣ ΠΕΡΣΙΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΗΝΗΣ

ΜΕΤ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

γυμνασιάρχου ἐν Ἀθήναις

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

« Τὰ καίρια λέγειν. »
ΑΙΣΧΥΛΟΣ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤΗ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΩ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ | ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
14 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 14 | 63 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 63

1882

ΕΛΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΥΤΥΧΟΝΟΥ ΤΕΩΤΡΑΦΙΑΣ

ΔΕΥΤΕΡΑΒΑΝΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΟΝΟΥ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ ΑΡΧΕΛΑ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ ΑΡΧΕΛΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΟΝΟΥ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ ΑΡΧΕΛΑ

ΟΝ

ΕΥΤΥΧΟΝΟΥ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ



ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΕΛΠΙΣ

Πρὸς τὸν ἀναγινώσκοντα.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ βιβλίου ἐνόησεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης ὅποιον ἠκολούθησα σχέδιον εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας ἐγχειρίδιον. Ἐξέθηκα τὴν σύγχρονον γεωγραφίαν, ἀλλὰ συμπεριέλαβον καὶ τὴν παλαιάν, ὅπου ἐνόμισα ταύτην χρήσιμον πρὸς κατανόησιν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἢ συντελοῦσαν ἄλλως πρὸς δεῖξιν τῆς προόδου τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, πάλαι τε καὶ νῦν. Ἠθέλησα νὰ περισυναγάγω πάσας τὰς γνώσεις ἐκεῖνας, αἰτινες καθιστῶσι δῆλην τὴν ἀκμὴν ἢ κατὰπτωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἅμα δὲ τὴν σύγχρονον αὐτοῦ κατάστασιν, οὕτως ὥστε τὸ ἔργον νὰ λάβῃ ἀπόχρωσιν ἐθνικὴν, ἱκανὴν διὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐναρگوῦς τῶν πραγμάτων ἐκθέσεως νὰ ἐμποιήσῃ εἰς τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων πεποιθήσιν ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ φρόνημα. Ἐσημείωσα μετὰ προσοχῆς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, ἔνθα ἔστησαν τὸ πάλαι τὴν ἑδραν αὐτῶν οἱ θεοὶ καὶ τανῦν ἄδουσι τὰ ἀρρενωπὰ ἄσματα αὐτῶν οἱ ὀρεσίβιοι ὀπλῆται, τὰ μήκη τῶν ποταμῶν, ὧν τὸ μεγαλεῖον δὲν ἄφησε νὰ κοιμηθῇ τοῦ λαοῦ ἡ φαντασία· ἐζήτησα πανταχοῦ νὰ καταδειξῶ πῶς τὰ νεώτερα ὀνόματα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ παραφθορὰ τῶν ἀρχαίων·¹ μετὰ πολλῶν δὲ μόχθων ἐρευνῶν καὶ εἰς πολλοὺς ὀχληρὸς γινόμενος ἐσημείωσα τοὺς ἐκασταχοῦ Ἑλ-

(1) Ὁ Ἀχελῷος λέγεται νῦν καὶ Ἀχελός. Ἰδὲ Passow Τριγούδια Ῥωμαϊκά, Index Geographicus.

ληνικούς πληθυσμούς τανϋν, καὶ τὸ πάλαι τὰς ἀναρίθμους ἀποικήσεις· δὲν ἀφῆκα τόπον λόγου ἄξιον ἔνθα δὲν παρέθηκα τὸ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενον ἱστορικὸν ἢ μυθολογικὸν γεγονός, καὶ ἐν γένει πανταχοῦ παρενέβαλόν τι δυνάμενον νὰ δώσῃ εἰς τὸν φιλόπονον διδάσκαλον νύξιν, ὅπως καταστήσῃ ἐπαγωγὸν τῆς γεωγραφίας τὸ μᾶθημα. Πρὸς τοῦτο δὲ πλείστα μετεχειρίσθην βοηθήματα¹ ἡμεδαπά τε καὶ ξένα, προσπαθὼν νὰ μὴ ὑπερβῶ τὸ ἐξ ἀρχῆς διαγραφὲν σχέδιον, ὅπως τὸ ἔργον ἔχῃ τὴν εἰς τὰ διδακτικὰ βιβλία ἀναπόφευκτον συμμετρίαν.

Περιττὸν δὲ εἶνε νὰ ὑπομνήσω καὶ πάλιν ὅτι τῆς Γεωγραφίας ἢ διδασκαλίας ἄνευ ζωηρῶν καὶ μεγάλων ἀτλάντων ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲν εἶνε δυνατόν οὔτε ἐν τοῖς Ἑλλ. σχολείοις οὔτε ἐν τοῖς Γυμνασίοις καρποφόρος νὰ ἀποβῇ. Ἔως οὐ δὲ τοιοῦτοι παρ' ἡμῖν διαγραφῶσι, καλὸν εἶνε τῶν Γυμνασίων αἱ Ἐφορίαι νὰ προμηθευθῶσι τοιοῦτους ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς (οἷον τοὺς τοῦ Kiepert, Meissas et Michelot, κλπ.).

A. I. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

(1) Χρυσόχδου Πίναξ τῆς Μεσημβρινῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, Μηλιάρᾳκη Κυκλαδικά, Γεωργιάδου Θεσσαλικά, Μηλιάρᾳκη Λαδοῦρινθος, Μ. Χριστοδούλου Σαράντα Κλησιαίς, Ἄρ. Σπαθάρᾳκη Παιδαγωγός (Σελ. 306), κλπ.· Seydlitz Schul-geographie, Géographie Ancienne par Meissas et Michelot, E. Cortambert cours de géographie, κλπ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
α'. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα θεωρουμένη.	α'.
β'. Ἡ γῆ ὡς φυσικὸν σῶμα θεωρουμένη.	β'.
1) Ἡ ξηρά.	γ'.
2) Τὸ ὕδωρ.	δ'.
3) Ἡ ἀτμόσφαιρα	ε'.
γ'. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς	στ'.
δ'. Ἡ γῆ θεωρουμένη ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου. . . .	ζ'.
ε'. Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας.	η'.
ς'. Πληθυσμὸς τῶν ἀνθρώπων καὶ σύγκρισις τῶν μερῶν τῆς γῆς.	θ'.

Α Σ Ι Α

Τοποθεσία, ὄρη, ποταμοὶ κλπ.	1
--------------------------------------	---

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. Ἀσιατικὴ Τουρκία	4
Α'. Μικρὰ Ἀσία. Ὅρη, ποταμοὶ κλπ.	6
Α'. Μυσία.	11
Β'. Βιθυνία.	15
Γ'. Παφλαγονία.	17
Δ'. Πόντος.	19
Ε'. Λυδία.	22
ΣΤ'. Φρυγία.	27
Ζ'. Γαλατία.	30
Η'. Καππαδοκία.	32
Θ'. Καρία.	34

	Σελίς
Γ'. Λυκία	36
ΙΑ'. Παμφυλία	38
ΙΒ'. Κιλικία	40
Νῆσοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας	43
Β'. Ἀρμενία καὶ Γεωργία	49
Γ'. Κουρδιστάν (Ἀσσυρία)	50
Δ'. Ἀλδσσεσίρα (Μεσοποταμία)	51
Ε'. Ἰράν Ἀραβί (Βαβυλωνία).	52
ΣΤ'. Συρία (Σοριστάν)	53
Φοινίκη	55
Παλλαιστίνη	56
2. Ἀραβία	58
3. Ἡ ὑψηλὴ χώρα τοῦ Ἰράν	60
α'. Τὸ Περσικὸν κράτος	61
β'. Ἀφγανιστάν	65
γ'. Βαλουτσχιστάν	66
4. Βρεττανικὴ Ἰνδία	—
Α'. Ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδική	—
Β'. Ἡ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική	72
5. Τὸ σύμπλεγμα τῶν Ἰνδικῶν νήσων	74

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

6. Αὐτοκρατορία τῆς Ἰαπωνίας	76
7. Κίνα ἢ Σινικὴ αὐτοκρατορία	77
α. Ἡ καθ' αὐτὸ Κίνα	—

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

6'. Μανδσγουρία	79
γ'. Μογγολία	80
δ'. Τιβέτ	—
Ἰλ	80
9. Τουρκιστάν	81
10. Καυκασία	82

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

Ἡ Ἀσιατική Ῥωσσία	82
-----------------------------	----

ΑΦΡΙΚΗ

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

1. Αἴγυπτος	87
2. Νουβία	92
3. Ἀδυσσηνία ἢ Χαθές	93
4. Βάρκα καὶ Βαρβαρία	—
Α'. Βάρκα	94
Β'. Βαρβαρία	95
α. Τρίπολις καὶ Φεζάν	—
β. Τύνις	96
γ. Ἀλγερία	—
δ. Φεζάν καὶ Μαρόκκον	—
5. Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Σιδ' Ἐσχάμ	97
6. Ἡ ἔρημος Σαχάρα	—
7. Σενεγαμβία	98
8. Σουδάν ἢ Νιγριτία	—

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

9. Ἀνατολικὴ παραλία	99
10. Ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία τοῦ Κάπου (Εὐελπις ἄκρα)	100
11. Κάτω Γουένέα	101
12. Ἀνω Γουένέα	—

Γ'. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ ΝΗΣΟΙ	102
-------------------------------	-----

ΕΥΡΩΠΗ

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

1. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος	108
Α'. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία	120

	Σελίς
1. Θράκη	120
Α'. Ἡ παλαιὰ	—
Β'. Ἡ σύγχρονος Θράκη	122
2. Μακεδονία	127
3. Ἡπειρος καὶ Ἀλβανία	132
4. Βοσνία	136
5. Βουλγαρία	137
6. Κρήτη	—
Β'. Βασίλειον τῆς Ῥωμανίας	142
α. Βλαχία	—
β. Μολδαβία	143
γ. Δοβρούτσα	144
Γ'. Βασίλειον τῆς Σερβίας	—
Δ'. Ἡγεμονία τοῦ Μαυροδουνίου	145
Ε'. Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος	146
Α'. Θεσσαλία καὶ Ἡπειρος	147
Β'. Στερεὰ Ἑλλάς	152
α.) Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας	—
β.) Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος	160
γ.) Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας	165
Γ'. Πελοπόννησος	168
α.) Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	169
β.) Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος	174
γ.) Νομὸς τῆς Μεσσηνίας	178
δ.) Νομὸς τῆς Λακωνίας	181
ε.) Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας	184
Δ'. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους	187
α.) Νομὸς τῆς Εὐβοίας	—
β.) Νομὸς τῶν Κυκλάδων	190
Ε'. Νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους	194
α.) Νομὸς τῆς Κερκύρας	—
β.) Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας	196
γ.) Νομὸς τῆς Ζακύνθου	197
2. Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος	198
Α'. Ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Ἰταλία	207
α'. Ἡ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλία	—

	Σελίς
6'. Ἑνετία	208
γ'. Ἡ Λιγυστική	209
δ'. Ἡ Γαλλία ἡ ἐντὸς τοῦ Πάδου	210
Β'. Ἡ καθ' αὐτὸ Ἰταλία	211
α'. Τυρρηνία (Ἑτρουρία)	—
6'. Ἡ Ὀμβρική	213
γ'. Ἡ Πικεντίνη	214
δ'. Ἡ Σαβίνη χώρα	215
ε'. Ἡ Λατίνη (τὸ Λάτιον)	—
ζ'. Ἡ Σαμνίτις	220
ζ'. Καμπανία	221
Γ'. Μεγάλη Ἑλλάς	223
α'. Ἀπουλία	—
6'. Λευκανία	224
γ'. Ἡ Βρεττία	225
Δ'. Νῆσοι τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος	227
α'. Σικελία (Τρινακρία)	—
6'. Μικραὶ νῆσοι τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος	231
γ'. Ἄλλαι νῆσοι τῆς Ἰταλίας	232
Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρίνου	233
3. Ἡ Ἰδηρική χερσόνησος	233
Α'. Τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας	235
α'. Τὸ στέμμα τῆς Καστιλίας	237
6'. Τὸ στέμμα τῆς Ἀραγωνίας	239
γ'. Τὸ στέμμα τῆς Ναβάρρας	240
δ'. Αἱ Βασικεῖαι ἐπαρχίαι	—
Β'. Τὸ Βασίλειον τῆς Πορτογαλίας	241

Β'. ΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

4. Ἡ Δημοκρατία τῆς Γαλλίας	244
Α'. Ἐπαρχίαι μὴ κείμεναι παρὰ τὰ σύνορα μήτε εἰς τὴν παραλίαν	248
Β'. Ἐπαρχίαι κείμεναι εἰς τὰ σύνορα ἢ τὰ παράλια	251
5. Ἑλβετία	257

	Σελίς
6. Τὸ Βασίλειον τῶν Κάτω Χωρῶν (Ὁλλανδία). . .	264
7. Τὸ Βασίλειον τοῦ Βελγίου	270
8. Γερμανία.	272

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

1. Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσίας.	231
2. Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας.	238
3. Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας.	289
4. Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης.	290
5. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης.	291
6. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Έσσης.	—
7. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Σχουερίνου	292
8. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βειμαρίας. . .	—
9. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Στρελικίου	293
10. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὁλδεμβούργου.	—
11. Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίγης.	—
12. Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μεϊνίγγης.	294
13. Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου. . .	—
14. Τὸ δουκάτ. τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ τῆς Γόθας	—
15. Τὸ δουκάτον τῆς Ἀνχάλτης.	—
16 καὶ 17. Τὰ δύο πριγκιπᾶτα Σχουαρτσοβούργιος Ῥου- δολστέττη καὶ Σχουαρτσοβούργιος Σονδερσχώση	295
18. Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Βαλδέκης.	—
19 καὶ 20. Τὰ δύο πριγκιπᾶτα τῆς Ῥεούσσης τοῦ πα- λαιότερου καὶ νεωτέρου γένους.	—
21. Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Σχαουμβουργίου Λίππης. . .	296
22. Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Λίππης.	—
23. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Λυδέκκη. . .	—
24. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Βρέμη. . . .	—
25. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Ἀμδοῦργον. .	297
26. Αἱ αὐτοκρατορικαὶ χῶραι Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία	—
9. Αὐστρία.	298
Α'. Αἱ εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἀντιπροσωπευόμεναι Αὐ- στριακαὶ χῶραι.	302
Β'. Αἱ Οὐγγρικά χῶραι τοῦ στέμματος τοῦ Ἀγίου Στεφάνου.	306

Γ'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

10. Ἡ Σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος	308
1. Σουηδία	311
2. Νορβηγία	312
11. Δανία	313
Α'. Ἡ καθ' αὐτὸ Δανία	314
α'. Αἱ νῆσοι	—
β'. Ἡ Ἰσλανδία (Κιμβρική χερσόνησος)	315
Β'. Αἱ πλησίον χῶραι	—
α'. Αἱ Φαρῶαι	—
β'. Ἡ νῆσος Ἰσλανδία	316
12. Τὸ βασιλεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας	316
1. Ἀγγλία καὶ Οὐαλλία	320
Α'. Νότιος Ἀγγλία	—
Β'. Ἀνατολικὴ Ἀγγλία	321
Γ'. Μέση Ἀγγλία	322
Δ'. Τὸ περιγυπᾶτον τῆς Οὐαλλίας	—
Ε'. Βόρειος Ἀγγλία	323
2. Σκωτία (Καληδονία)	324
3. Ἰρλανδία	325

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

13. Ῥωσσία	327
Α'. Ἰγγρία ἢ Ἰγгерманландία	331
Β'. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βαλτικῆς	332
Γ'. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φιννίας	—
Δ'. Τὸ ποτὲ βασιλεῖον τῆς Πολωνίας	333
Ε'. Δυτικὴ Ῥωσσία	—
ΣΤ'. Ἡ Μεγάλῃ Ῥωσσία	334
Ζ'. Ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωσσία	335
Η'. Ἡ χώρα τῶν παρὰ τὸν Δὸν Κοζάκων	336
Θ'. Μικρὰ Ῥωσσία καὶ Οὐκρανία	—
Ι'. Νότιος ἢ Νέα Ῥωσσία	—
Σύγκρισις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μεγίστων πόλεων τῆς Εὐρώπης	338

Ἐμβαδὸν καὶ πληθυσμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐπι- κρατειῶν	340
---	-----

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Δανική βόρειος Ἀμερικὴ ἢ Γροιλανδία	348
2. Βρεττανικὴ βόρειος Ἀμερικὴ	349
3. Αἱ Ἠνωμέναι πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς.	351
α'. Αἱ Βόρειοι πολιτεῖαι	352
β'. Αἱ μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτεῖαι	353
γ'. Αἱ νότιοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτεῖαι	—
δ'. Πολιτεῖαι τοῦ κόλπου	354
ε'. Κεντρικαὶ πολιτεῖαι	—
ς'. Πολιτεῖαι πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.	355
4. Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ.	356

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Ἡ Στερεά.	357
2. Τὸ πρὸς δυσμὰς Ἰνδικὸν ἀρχιπέλαγος ἤτοι αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαι	358
α'. Αἱ Βαχαματαὶ (ἢ Λουκαυϊκαὶ νῆσοι)	358
β'. Αἱ μεγάλαι Ἀντίλλαι	—
γ'. Αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι.	359

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Αἱ τρεῖς Κολομβικαὶ δημοκρατίαι	360
α'. Αἱ ἡνωμέναι πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας	—
β'. Ἡ δημοκρατία Βενεζουέλα	361
γ'. Ἡ δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ	—
2. Ἡ δημοκρατία τῆς Περούας	262
3. Ἡ δημοκρατία Βολιβία	—
4. Ἡ Δημοκρατία Χιλῆ	363
5. Ἡ δημοκρατία τῆς Παραγουάης.	—
6. Ἡ δημοκρατία τῆς Οὐραγουάης.	—

	Σελίς
7. Ἡ ὁμόσπονδος πολιτεία τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα. . . .	364
8. Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλίας.	—
9. Γουϊάνα.	365
10. Ἐλευθέρα Νότιος Ἀμερική.	—

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Α'. Ἡ πειρος τῆς Αὐστραλίας ἢ νέα Ὀλλανδία μετὰ τῆς Τασμανίας.	367
1. Ἀνατολική παραλία.	368
2. Νότιος παραλία.	—
3. Δυτική παραλία.	369
4. Βόρειος παραλία.	—
Β'. Αἱ νῆσοι τῶν Αὐστραλῶν Νιγριτῶν ἢ Παπουάνων. . .	—
Γ'. Αἱ νῆσοι τῶν Μαλαίων.	370

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	Στίχ.	ἀντί	γράφε
η'.	13	ἐκπλεικτική	ἐκλειπτική
κθ'.	24	Μεκονιτῶν	Μεννονιτῶν
36	25	ΙΒ'.	Γ'.
45	26	Ῥήκος	Ῥοϊκος
110	8	νίκην	εἰρήνην
168	17	Ἀργολίς	Ἀργος
198	12	τετρακισχιλίων	ἑξ χιλ. διακοσίων
201	17	Πίος ὁ Θ'.	Λέων ὁ ΙΓ'.
360	10	δημοκρατία	δημοκρατίαι

Καὶ εἴτι παραπλήσιον, καταλείπεται εἰς τοῦ ἀναγινώσκοντος
τὴν ἐπιείκειαν.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Εἰσαγωγή.

Α. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα θεωρουμένη.

§. 1. Διαιροῦσι τὰ οὐράνια σώματα εἰς ἀπλανεῖς ἀστέρας, πλανήτας, δορυφόρους καὶ κομήτας.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες δὲν μεταβάλλουσιν οὐσιωδῶς τὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν, καὶ λάμπουσιν ἔχοντες ἴδιον φῶς. Κατὰ δὲ τὴν λάμψιν αὐτῶν τοὺς διαιροῦσιν εἰς τάξεις (ἀστὴρ πρώτου, δευτέρου, τρίτου κλπ. μεγέθους)· καὶ ὅπως διακρίνωσιν αὐτοὺς ἔτι κάλλιον, ταξινομοῦσι τοὺς ἀστέρας εἰς συμπλέγματα, ἅτινα καλοῦνται ἀστερισμοί. Καὶ τοὺς μὲν ἀστέρας τῶν πρώτων 6 τάξεων δύναται τις νὰ ἴδῃ μὲ γυμνοὺς ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἐπιλοίπους ὅμως μόνον διὰ τηλεσκοπίων. Ἀπὸ δὲ τῆς δωδεκάτης τάξεως καὶ περαιτέρω διὰ τῶν ἀρίστων μόνον τηλεσκοπίων εἶνε ὁρατοί. Συμπύκνωσις δὲ ἀπειραριθμῶν ἀστέρων, φαινομένων ἐκ τῆς γῆς ὡς νεφέλη φωτεινὴ, καλεῖται γαλαξίας.

Εἰς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, ὁ πλησιέστατος εἰς ἡμᾶς ἀπλανής. Ἡ διάμετρος αὐτοῦ εἶνε 109 φθράς μακροτέρα τῆς γήινης, καὶ τὸ ἐμβαδὸν

αὐτοῦ σχεδὸν ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον μεγαλύτερον τοῦ τῆς γῆς. Εἶνε δὲ πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος τῶν τε πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῶν. Εἰς δὲ τὴν περιβάλλουσιν αὐτὸν φωτόσφαιραν παρατηροῦσι πολλάκις σκοτεινὰ μέρη (κηλίδας τοῦ ἡλίου), καὶ ἐκ τῆς κινήσεως αὐτῶν εἰκάζεται ὅτι ὁ ἥλιος στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά του περίπου εἰς ἡμέρας $25 \frac{1}{3}$.

§. 2. Οἱ πλανῆται κινοῦνται εἰς ἐπιμήκεις στρογγύλας τροχιάς (ἐλλείψεις) περὶ τὸν ἥλιον, καὶ οἱ δορυφόροι εἰς ἑμοίας τροχιάς περὶ τοὺς πλανήτας. Ὁ δὲ ἥλιος μετὰ τῶν πλανητῶν καὶ δορυφόρων ὁμοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἡλιακὸν σύστημα (Κοπέρνικος 1473—1543, Κέπλερος 1571—1630.) Πλανῆται δ' εἶνε οἱ ἐξῆς, κατατασσόμενοι ἀναλόγως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποστάσεως αὐτῶν.

1) Ἑρμῆς,	ἀπὸ τοῦ ἡλίου περίπου	$7 \frac{3}{4}$	ἑκατομ. μίλ.	ἀπέχων,
2) Ἀφροδίτη,	" " "	14 $\frac{1}{2}$	" "	ἀπέχουσα,
3) Γῆ,	" " "	20	" "	" "
4) Ἄρης,	" " "	32 $\frac{1}{2}$	" "	ἀπέχων,
5) Ζεὺς,	" " "	104	" "	" "
6) Κρόνος,	" " "	191	" "	" "
7) Οὐρανός,	" " "	384	" "	" "
8) Ποσειδῶν,	" " "	602	" "	" "

Ἐκτὸς δὲ τούτων γνωρίζομεν πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἄλλους 210 «μικροὺς» πλανήτας (ἀστεροειδεῖς), τῶν ὁποίων ἡ μέση ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶνε περίπου 56 ἑκατομ. μίλια. Τούτων δὲ τέσσαρες μὲν ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τοῦ 1845.

Ἡ Γῆ ἔχει ἓνα δορυφόρον, ὁ Ἄρης 2.¹ ὁ Ζεὺς 4, ὁ Κρόνος 8, ὁ Οὐρανὸς 4, καὶ ὁ Ποσειδῶν 1. Πλὴν τούτων ὅμως ὁ Κρόνος περιβάλλεται ὑπὸ δακτυλίου, ὅστις οὐδαμοῦ εἶνε μετ' αὐτοῦ συγκεκολλημένος. Ὁ Ποσειδῶν ἀνεκαλύφθη τὸ ἔτος 1846 ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίῳ Γάλλου, ἀφοῦ ὁ ἐν Παρισίοις Λεβερριέ ἀπέδειξε δι' ὑπολογισμῶν τὸ ἀναγκαῖον τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Οἱ πλείστοι κομῇται κινουῦνται περὶ τὸν ἥλιον εἰς τροχίᾳς ὁμοιοτάτας πρὸς παραβολὴν (ἐπιμήκη κυκλοειδῆ γραμμὴν). Πολλοὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν ἐπιστρέφουσι, κινουῦνται δέ, ὅπως καὶ οἱ πλανῆται, περὶ τὸν ἥλιον εἰς ἐλλειπτικὰς μὲν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον πολὺ μακρὰν ἐκτεινομένας τροχιάς· καὶ συνίστανται ἐκ φωτεινοῦ πυκνοῦ πυρῆνος, καὶ περικαλύμματος περιβάλλοντος αὐτόν· τοῦτο δὲ λήγει συνήθως εἰς οὐρὰν ἀπεστραμμένην ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶνε μέγιστος.

§. 3. Ὅτι ἡ ἡμετέρα γῆ ἔχει μορφήν σφαιρικὴν, ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν τεκμηρίων.

1) Ὁ ὀρίζων εἶνε πανταχοῦ στρογγύλος, ὅπου οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ἐμποδίζον τὴν θέαν.

2) Ὅταν ἀνυψούμεθα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἀναβαίνωμεν π. χ. εἰς ὄρος, ἐκτείνεται ὁ κύκλος τῆς ἀπόψεως, ἥτοι βλέπομεν μακρύτερα.

3) Τῶν πολὺ ἀπεχόντων πραγμάτων, π. χ. τῶν ὀρέων, βλέπει τις μόνον τὰ ὑψηλότερα μέρη· καθ' ὅσον ὅμως πλησιάζομεν εἰς αὐτὰ, γίνονται ὁρατὰ καὶ τὰ κατώτερα.

(1) Ἀνακαλυφθέντες τὸ 1877 ἐν Βασιγκτῶνι.

4) Δυνάμεθα νὰ περιπλεύσωμεν τὴν γῆν.

5) Εἰς τὰς ἐκλείψεις τῆς σελήνης ἡ σκιά τῆς γῆς εἶνε πάντοτε στρογγύλη.

6) Πάντες οἱ ἀστέρες ἀνατέλλουσιν εἰς τοὺς πρὸς Ἀν. τόπους προτῆτερα ἢ εἰς τοὺς πρὸς Δ., ἐπομένως ἡ γῆ ἐξ Ἀν. πρὸς Δ. εἶνε καμπύλη. Πορευόμενοι δὲ πρὸς Ν. ἢ πρὸς Β. βλέπομεν ἐκάστοτε νέους ἀστέρας ὑπὲρ ἄνω τοῦ ὀρίζοντος· ἄρα ἡ γῆ εἶνε καμπύλη καὶ ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν.

Δὲν εἶνε ὅμως ἡ γῆ τελεία σφαῖρα, ἀλλὰ μόνον σφαιροειδής. Ἡ δὲ μικροτάτη διάμετρος αὐτῆς καλεῖται ἄξων τῆς γῆς, καὶ τέμνει καθέτως τὸν Ἰσημερινὸν εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ. Εἶνε δ' ὁ ἄξων τῆς γῆς σχεδὸν ἐξ μίλια βραχύτερος τῆς διαμέτρου τοῦ Ἰσημερινοῦ, ὅστις εἶνε περίπου 1720 Γεωγρ. μίλ. μακρὸς (12, 750 χιλιόμετρα).

Πᾶς κύκλος εἰς μίαν σφαῖραν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιφάνεια διέρχεται τὸ κέντρον, καλεῖται μέγιστος τῆς σφαίρας κύκλος. Διαιροῦμεν δὲ πάντα μέγιστον τῆς γῆνης σφαίρας κύκλον, ὡς καὶ πάντα ἄλλον κύκλον, εἰς 360 μοίρας, καὶ καλοῦμεν τὸ 15^{ον} μέρος μιᾶς μοίρας τοῦ Ἰσημερινοῦ γεωγραφικὸν μίλιον.¹ Ὅθεν ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶνε $360 \times 15 = 5400$ γεωγραφικὰ μίλια (περίπου 40,000 χ^μ), ἡ δὲ ἐπιφάνεια περίπου $9 \frac{1}{4}$ ἑκατομμ. τετραγωνικὰ μίλια.

(1) Ἐν γεωγραφικὸν μίλιον ἰσοδυναμεῖ μὲ $7 \frac{1}{2}$ χιλιόμετρα (διάστημα περίπου μιᾶς ὥρας καὶ ἡμισείας). Τετραγωνικὸν δὲ μίλιον λέγεται τὸ τετράγωνον τοῦ ὁποίου ἡ πλευρὰ εἶνε ἓν μίλιον.

§. 4. Θεωροῦντες κατ' ἀστροφεγγεῖς νύκτας τοὺς ἀστέρας, βλέπομεν ὅτι κινοῦνται πάντες περὶ τὴν γῆν ἐξ Ἀν. πρὸς Δ. κατὰ μεγαλητέρους ἢ μικροτέρους κύκλους. Ἡ κίνησις ὅμως αὕτη εἶνε φαινομένη μόνον, προερχομένη δ' ἐκ τούτου, ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν, ἅπαξ εἰς 24 ὥρας. Τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος καλοῦνται πόλοι· καὶ ὁ μὲν εἰς λέγεται βόρειος πόλος, ὁ δὲ ἄλλος νότιος πόλος. Ὁ δὲ μέχρι τοῦ φαινομένου θόλου τοῦ οὐρανοῦ μηχανούμενος ἄξων τῆς γῆς λέγεται ἄξων τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ πόλοι τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἰσημερινὸς διαιρεῖ τὴν γῆν εἰς βόρειον καὶ νότιον ἡμισφαίριον. Κύκλοι δ' ἐπὶ τῆς γῆς φερόμενοι παράλληλοι πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν καλοῦνται παράλληλοι κύκλοι· κύκλοι δὲ διὰ τῶν πόλων ἀγόμενοι μεσημβρινοί. Πᾶς μεσημβρινὸς διαιρεῖ τὴν γῆν ἐν σφαῖραν εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν ἡμισφαίριον.

Ἡ ἀπόστασις τόπου τινος ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ λέγεται τὸ γεωγραφικὸν αὐτοῦ πλάτος· τοῦτο δὲ δύναται νὰ εἶνε βόρειον ἢ νότιον· ἡ δὲ ἀπόστασις τοῦ τόπου ἀπὸ τινος κατ' ἀρέσκειαν μεσημβρινοῦ, ὀριζομένου ὅμως τοῦ αὐτοῦ εἰς πᾶσαν περίστασιν, καλεῖται τὸ γεωγραφικὸν αὐτοῦ μῆκος, ὅπερ δύναται νὰ εἶνε Ἀνατολικὸν ἢ Δυτικόν. Τὸ μῆκος ὑπολογίζεται εἴτε ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς νήσου Φέρρου (πρὸς Δ. τῆς Ἀφρικῆς), εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων (20^ο πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Φέρρου), εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀστε-

(1) Μετὰ τὸ σημεῖον τοῦτο ^ο σημειοῦμεν τὰς μ. ο. ἰ. ρ. α. ς.

ροσκοπέιου τοῦ Γρηγοριῆρου, (17°, 40' πρὸς Ἀνατ. τῆς Φέrrου).

§. 5. Βλέπων τις ἐξ ἀδιακωλύτου εἰς τὴν ὄρασιν τόπου τῆς γῆς περὶ ἑαυτὸν, παρατηρεῖ μέρος τῆς γῆινος ἐπιφανείας καὶ τοῦ οὐρανίου θόλου περιοριζόμενον ὑπὸ κύκλου, τοῦ φαινομένου ὀρίζοντος τοῦ τόπου· οὗτος δὲ τόσῳ μεγαλύτερος γίνεται, ὅσον ὁ τόπος κεῖται ὑψηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.



Σχῆμα α'.

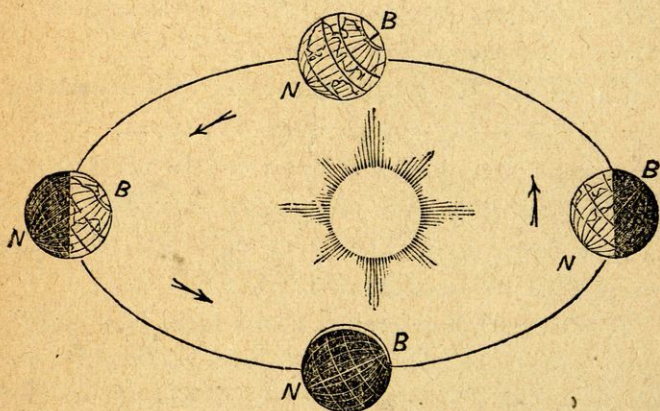
Ὁ φαινόμενος ὀρίζων τόπου τινὸς τέμνεται ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ αὐτοῦ εἰς 2 σημεῖα· καὶ τὸ μὲν καλεῖται βόρειον σημεῖον, τὸ δὲ νότιον σημεῖον, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν δύο εὐθεῖα γραμμὴ, γραμμὴ τῆς μεσημβρίας. Ἀπέχοντα δὲ 90° ἀπὸ τῶν σημείων τούτων κεῖνται τὸ Ἀνατολικὸν σημεῖον καὶ τὸ Δυτικὸν σημεῖον. Καλοῦσι

Η ΓΗ ΩΣ ΟΥΡΑΝΙΟΝ ΣΩΜΑ' ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΗ. ζ'.

δὲ τὰ τέσσαρα ταῦτα σημεία πρωτεύοντα σημεία τοῦ ὀρίζοντος.

Διαιροῦντες τὴν περιφέρειαν τοῦ ὀρίζοντος εἰς 8, 16 καὶ 32 ἴσα μέρη, ἔχομεν τὴν ἀνεμώνην, τῆς ὁποίας τὰ διάφορα σημεία λέγονται ὅπως ἐν τῷ σχήματι σημαίνεται. (Σχῆμα α'.)

§. 6. Ἡ περιστροφή τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της ἐκ Δ. πρὸς Ἀν., ἐπομένως ἡ φαινόμενη κίνησις τῶν ἀστέρων ἐξ Ἀν. πρὸς Δ., γίνεται ὁμοιομόρφως. Διαιροῦμεν δὲ τὸν χρόνον τῆς μιᾶς περιστροφῆς (μίαν ἡμέραν) εἰς 24 ὥρας, τὴν ὥραν εἰς 60 λεπτά, καὶ τὰ λεπτά εἰς 60 δεύτερα.



Σχῆμα β'.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἀναβαίνει εἰς τὸν ὀρίζοντα τόπου τινος, λέγεται ὅτι ἀνατέλλει (πρωΐα)· ὅταν δὲ καταβαίνει κάτω αὐτοῦ, ὅτι δύει (ἐσπέρα)· ὅταν δὲ εἶνε εἰς τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινος, εἶνε αὐτόθι μεσημβρία. Οἱ δ'

ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ τόποι ἔχουσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μεσονύκτιον.

§. 7. Ὁ ἥλιος, διευθυνόμενος ἐκ Δ. πρὸς Ἀν., περιγράφει εἰς 365 ἡμέρας 6 ὥρας καὶ 9 λεπτὰ μέγιστον κύκλον εἰς τὸν οὐράνιον θόλον. Ἀλλ' ἡ κίνησις αὕτη τοῦ ἡλίου εἶνε φαινομένη μόνον, προερχομένη ἐκ τούτου, ὅτι ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. (Κοπέρνικος, Γαλιλαῖος). Ἡ δ' ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὑπολογίζεται περίπου εἰς 20 ἑκατομμύρια μίλια.

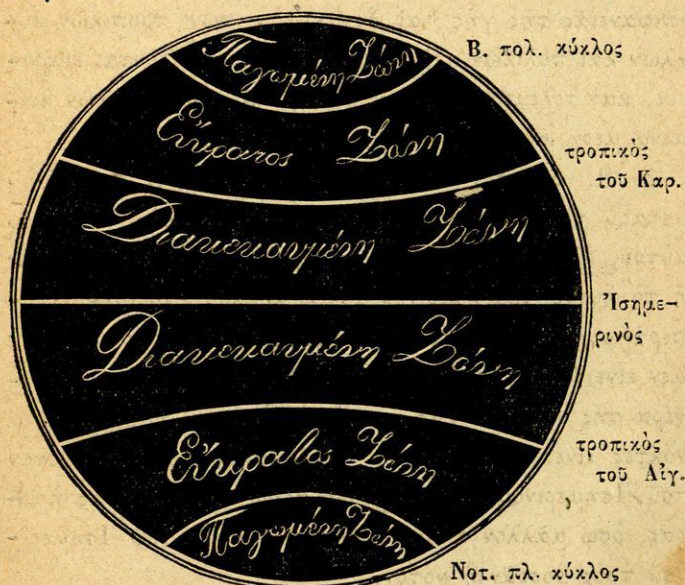
Ὁ μέγιστος κύκλος, τὸν ὅποιον ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομένην αὐτοῦ εἰς τὸν οὐράνιον θόλον πορεῖαν διαγράφει, καλεῖται ἐκλειπτικὴ. Αὕτη δὲ διατέμνει τὸν οὐράνιον Ἰσημερινὸν ὑπὸ γωνίαν $23^{\circ} 27' \frac{1}{4}$.

Καὶ τὰ μὲν δύο σημεῖα τῆς τομῆς τῆς ἐκλειπτικῆς εἶνε τὰ σημεῖα τῆς ἰσημερίας, τὰ δὲ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπέχοντα καλοῦνται σημεῖα τῶν ἡλιακῶν τροπῶν· καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τῆς βορείου οὐρανίας σφαίρας κείμενον θερινὴ τροπὴ τοῦ ἡλίου, τὸ δ' ἐπὶ τῆς νοτίου χειμερινὴ τροπὴ ὀνομάζεται. (Σχῆμα 6'.)

Ἡ ἐκλειπτικὴ διαιρεῖται εἰς 12 ἴσα τόξα, ἕκαστον 30° , ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ 12 σημεῖα τῆς ἐκλειπτικῆς, καὶ καλοῦνται ζῳδία τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. Εἶνε δὲ τὰ ἐξῆς·

Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι (τὰ τρία ζῳδία τοῦ ἔαρος), Καρκίνος, Λέων, Παρθένος (τὰ τρία ζῳδία τοῦ θερούς), Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης (τὰ τρία ζῳδία τοῦ φθινοπώρου), Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθὺς (τὰ τρία ζῳδία τοῦ χειμῶνος).

§. 8. Τὰ δύο οὐράνια σημεία, τὰ ἀπέχοντα τῆς ἐκλειπτικῆς 90° , καλοῦνται πόλοι τῆς ἐκλειπτικῆς. Κατὰ δὲ τὴν φαινομένην περιστροφὴν τῆς οὐρανίας σφαίρας διαγράφουσι 2 κύκλους, τὸν βόρειον καὶ τὸν νότιον πολικὸν κύκλον. Ὡσαύτως δὲ τὰ δύο σημεία τῶν ἡλιακῶν τροπῶν διαγράφουσι 2 κύκλους παραλλήλους πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, τροπικοὺς κύκλους καλουμένους, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τροπικὸς τοῦ καρκίνου, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ νοτίου τροπικὸς τοῦ αἰγόκερω ὀνομάζεται.



Σχῆμα γ'.

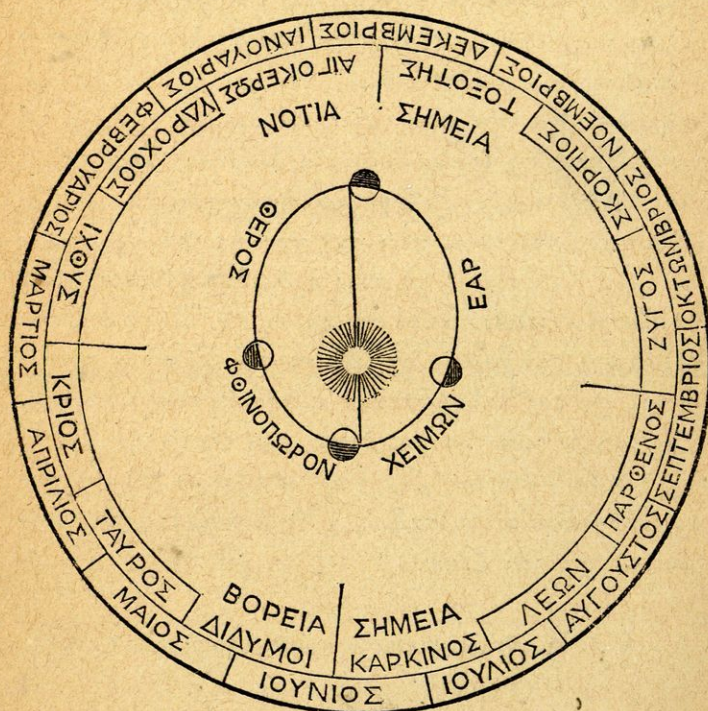
Ἡ τὰ δύο σημεία τῶν τροπῶν συνδέουσα γραμμὴ τῆς ἐκλειπτικῆς (ὁ ἄξων τῆς ἐκλειπτικῆς), ὅπως καὶ ἡ

συνάπτουσα τὰ δύο τῆς ἰσημερίας σημεῖα, τέμνουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς δύο σημεῖα ἑκατέρα· ταῦτα δέ, στρεφομένης τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της, διαγράφουσι παραλλήλους κύκλους, τοὺς δύο τροπικοὺς καὶ τὸν Ἰσημερινόν. Διὰ δὲ τῶν παραλλήλων κύκλων τῶν δύο πολικῶν, τῶν δύο τροπικῶν καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη, ζῶνας καλούμενα· ἐκ τούτων δὲ ἡ μέση, ἡ μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν κύκλων κειμένη, καλεῖται διακεκαυμένη ζώνη· τὸ ἐμβαδὸν δ' αὐτῆς κατέχει περίπου τὰ $\frac{2}{5}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς· αἱ δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων καὶ πολικῶν κείμεναι δύο ζῶναι καλοῦνται εὐκρατοι, καὶ τελευταῖον τὰ ἐντὸς τῶν πολικῶν κύκλων κείμενα μέρη κατεψυγμένα ζῶναι. (Σχῆμα γ'.)

§. 9. Διὰ τὴν ἀνάβασιν καὶ κατάβασιν τοῦ ἡλίου μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων, ἄλλοτε μὲν τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, ἄλλοτε δὲ περισσότερον, καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ ἡμερινοῦ αὐτοῦ κύκλου, εὐρίσκεται ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος· οὕτως ὥστε ἡ ἡμέρα ἄλλοτε μὲν εἶνε ἴση, ἄλλοτε δὲ μεγαλητέρα καὶ ἄλλοτε μικρότερα τῆς νυκτός. Εἰς τὸν Ἰσημερινὸν αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες εἶνε πάντοτε ἴσαι· οἱ δὲ πρὸς βορρᾶν ἢ νότον τοῦ Ἰσημερινοῦ τόποι ἔχουσι τόσῳ μεγαλητέρας ἡμέρας, ὅσῳ μᾶλλον ἀπομακρύνεται ὁ ἥλιος τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς βορρᾶν ἢ νότον.

Ἐπειδὴ, καθ' ὅσον ὁ ἥλιος ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, μεταβάλλεται καὶ ἡ θερμότης αὐτῆς, προϊόντος τοῦ ἔτους εἰς ἕκαστον τόπον, ἀκολουθεῖ τὴν

μεταβολήν τοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου μεταβολή τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Εἰσερχομένου δὲ τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ἐν σημείον τῆς ἰσημερίας (τὸ ἑαρινόν), ἄρχεται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸ νότιον τὸ φθινόπωρον (περίπου τὴν 9 Μαρτίου). Ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὸν τρο-



Σχῆμα δ'.

πικὸν τοῦ Καρκίνου, ἤγουν εἰς τὸ βορειότατον ὑπὲρ τὸν Ἰσημερινὸν μέρος, ἀρχίζει εἰς μὲν τὸ βόρειον τὸ θέρος, εἰς δὲ τὸ νότιον ὁ χειμὼν (περίπου τὴν 9 Ἰουν.) ὅταν

δ' εὐρεθῇ εἰς τὸ ἄλλο σημεῖον τῆς ἡσημερίας (τὸ φθινοπωρινόν), ἀρχίζει εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸ φθινόπωρον, εἰς δὲ τὸ νότιον τὸ ἔαρ (περὶ τὴν 9 Σεπτεμβρίου). ὅταν δὲ τέλος φθάσῃ εἰς τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγόκερω, ἡγουν τὴν μεγίστην ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς νότον ἀπόκλινσιν, ἄρχεται εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ὁ χειμὼν, εἰς δὲ τὸ νότιον τὸ θέρος (περὶ τὴν 9 Δεκεμβρίου). (Σχῆμα δ').

§. 10. Εἰς τὸν περὶ τὸν ἥλιον δρόμον αὐτῆς ἡ γῆ συνοδεύεται ὑπὸ δορυφόρου, τῆς *Σελήνης*. ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. Ἀπέχει δ' ἡ Σελήνη ἀφ' ἡμῶν περὶ τὰ 52,000 μίλια· καὶ στρέφεται περὶ τὴν γῆν εἰς $27\frac{1}{3}$ ἡμέρας περίπου. Καθόσον δὲ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένον μέρος φωτίζεται ἐντελῶς, κατὰ τὸ ἥμισυ, ἢ δὲν φωτίζεται διόλου ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὀνομάζουσι τὴν Σελήνην *παρσέληνον*, *πρῶτον* καὶ *τελευταῖον τέταρτον*, *νέαν Σελήνην*.

Ὅταν ἡ σκιὰ τῆς γῆς πίπτῃ ἐπὶ τῆς σελήνης, παράγεται *ἐκλειψις* τῆς *Σελήνης*. ὅταν δὲ ἡ Σελήνη παρεμπίπτῃ ἀκριβῶς μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς γίνεται *ἐκλειψις* τοῦ ἡλίου.

6'. Ἡ γῆ ὡς φυσικὸν σῶμα θεωρουμένη.

§. 11. Ἐκ τῆς ἐπιπεδώσεως τῆς γῆς κατὰ τοὺς πόλους, τῆς εἰς τὰ ἐνδότερα αὐξανομένης θερμότητος, τελευταῖον δὲ ἐκ τῆς ποιότητος τῶν λίθων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν πυρῆνα τῶν ὀρέων, εἰκάζουσιν ὅτι ἡ γῆ ἦτο κατ' ἀρχὰς ὄγκος ῥευστὸς ἕνεκα πυρός. Οὗτος δὲ

ἐψυχράνθη κατὰ μικρὸν εἰς τὴν γήινην ἐπιφάνειαν, καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη στερεὸς φλοιὸς περὶ τὸν καὶ νῦν τετηγμένον διατελοῦντα πυρῆνα. Συμπεραίνεται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν ἐκρήξεων, καὶ τῆς ἐκρεούσης τότε λάβας. Καὶ ἡ μὲν ξηρὰ κατέχει τὸ $\frac{1}{4}$ περίπου, ἡ δὲ θάλασσα τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς.

1) Ἡ ξηρά.

§. 13. Ἡ ξηρὰ ἀποτελεῖται ἐκ 5 μεγάλων μερῶν (ἡπείρων) καὶ ἀναριθμήτων μικρῶν (νήσων).

Καὶ ἡ μὲν πρὸς Ἀνατ. ἡπειρος τῆς γῆς, ἥτοι ὁ παλαιὸς κόσμος, περιλαμβάνει·

1) τὴν Ἀσίαν, πρὸς Ἀνατολὰς·

2) τὴν Εὐρώπην, πρὸς Δυσμὰς· καὶ

3) τὴν Ἀφρικὴν, πρὸς Νότον. Πρὸς δυσμὰς δ' αὐτῶν καὶ ἀπέναντι ἐν μόνον μέρος τῆς γῆς ὑπάρχει·

4) ἡ Ἀμερικὴ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὠκεανῶν τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, ἡ Αὐστραλία (πρότερον Νέα Ὀλλανδία).

Τὰ ὑπὸ τῆς θαλάσσης περιβρεχόμενα μέρη τῶν ἡπείρων ἢ νήσων καλοῦνται παραλίαι, ἀκταί, αἰγιαλοί.

Ὅταν δὲ τμημα γῆς καθ' ἐν μόνον μέρος συνέχεται μετὰ τῆς ἡπείρου, κατὰ δὲ τὰ ἐπίλοιπα περιβρέχεται ὑπὸ θαλάσσης, καλεῖται Χερσόνησος. Ὅταν δὲ ἡ γῆ προχωρῇ εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ὄρος, λέγεται ἀκρωτήριον. Ταινία δὲ γῆς ἐνώνουσα δύο ξηρὰς καλεῖται ἰσθμός.

§. 15. Ὅταν χώρα τις ἐκτείνεται παραλλήλως πρὸς

τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, λέγεται πεδιάς, καὶ δύνανται νὰ εἶνε χαμηλὴ (πεδίον), ἢ ὑψηλὴ (ὄροπέδιον). ἡ δὲ μετάβασις ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν πεδίων εἰς τὰ χαμηλὰ γίνεται συχνὰ διὰ κλιμάκων.

Συνιζήματα δὲ τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς εἶνε πεδιάδες ἐν τὸς τῶν ἡπείρων κείμεναι, χαμηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Γνωστότατα δὲ τοιαῦτα εἶνε τὸ ἐν Ἀσίᾳ συνιζήμα τῆς Ἀράλης καὶ Κασπίας (περίπου 10, 000 □ μ.) καὶ ἡ κοιλὰς τοῦ Ἰορδάνου, ἥτις εἶνε καὶ ἡ χαμηλοτάτη τῆς γῆς θέσις.

Λόγου ἄξιον εἶνε καὶ τὸ χαμήλωμα τῆς ὁάσεως Σιβὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

Εἰς δὲ τὴν διάταξιν τῶν ὀρέων διακριτέον δύο κυρίας διευθύνσεις, καθόσον ἀκολουθοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκριβῶς τὴν διέθυνσιν ἐνὸς μεσημβρινοῦ (B.—N.) ἢ ἐνὸς παραλλήλου πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν (Ἀν.—Δ.—Μεσημβριναὶ ὀρέων σειραὶ, παράλληλοι σειραὶ). Καὶ εἰς μὲν τὸν Παλαιὸν Κόσμον (τὴν Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην) ἐπικρατοῦσιν αἱ τελευταῖαι, εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν αἱ πρῶται.

Τὰ δὲ πετρώματα ἐξ ὧν σύγκεινται τὰ ὄρη καὶ ὁ στέρεός τῆς γῆς φλοιός, κατατάσσονται ὑπὸ τῆς γεωγνωσίας εἰς δύο μεγάλας τάξεις.

1) Εἰς πυρογενῆ πετρώματα, ἅτινα κατ' ὄγκους μεγάλους ἀπαντῶμενα στεροῦνται πάσης παραλλήλου ἐπιστροφῆς. Ταῦτα εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον κρυσταλλωμένα, ἀνῆλθον δὲ διάπυρα καὶ τετηκότα ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Καὶ τὰ μὲν στερεοποιηθέντα

ἐντὸς τῶν ἄλλων πετρωμάτων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καλοῦνται *πλουτώνεια*, τὰ δὲ ἐκχυθέντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καλοῦνται *ἡφαιστειογενῆ*. Καὶ τὰ μὲν πλουτώνεια εὐρίσκονται εἰς ἀρχαιοτέρας γεωλογικὰς διαπλάσεις, τὰ δὲ ἡφαιστειογενῆ εἰς νεωτέρας. Εἰς τὰ πλουτώνεια ἀνάγεται ὁ γρανίτης, ὁ παρ' ἡμῖν ἐν Σερρίφῳ, Λαυρίῳ, καὶ Μήλῳ εὐρισκόμενος, ὁ πρασινόλιθος, ὁ ἐν Λαυρίῳ ἐξορυσσόμενος, καὶ ὁ πορφυρίτης. Εἰς δὲ τὰ ἡφαιστειογενῆ κατατάσσεται ὁ βασανίτης, εἰς στηλοειδῆ σχήματα εὐρισκόμενος, ὁ τραχύτης, ὁ τὸν διάπυρα ρύακα τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας κατὰ τὴν ἔκκρηξιν τοῦ 1866 ἀποτελῶν, καὶ ὁ ὀψιδιανός, οὗτινος παραλλαγή τις εἶνε ἢ κοινῶς καλουμένη ἐλαφρόπετρα.

2) Εἰς στρωματώδη ἢ ἐστοιβασμένα πετρώματα, γινωσκόμενα ἐκ τῆς παραλλήλου ἐπιστρώσεως. Ταῦτα ὑποδιαίρουνται εἰς *μεταμορφωσιγενῆ* καὶ εἰς *ὕδατογενῆ* ἢ *ποσειδώνεια*. Τὰ μεταμορφωσιγενῆ εἶνε ἐπιγενῆ, ἐκ μεταμορφώσεως προὑπαρξάντων πετρωμάτων προελθόντα, καὶ στεροῦνται λειψάνων φυτῶν καὶ ζώων. Τοιαῦτα εἶνε οἱ κρυσταλλοφυεῖς σχιστόλιθοι, λ. χ. ὁ μαρμαρυγιακός, ὁ τὰς ὑπωρείας τοῦ Λυκαβητοῦ ἐν Ἀθήναις ἀποτελῶν, καὶ ὁ χλωριτικός, ὁ τὰς παραθαλασσίους ἀκτὰς τῆς Σύρου καὶ Σίφνου διὰ τοῦ χλωροῦ χρώματός του διακοσμῶν.

Τὰ ὕδατογενῆ δὲ ἢ ποσειδώνεια πετρώματα ἔχουσι τὴν στρωματοειδῆ διάταξιν καὶ ἐγκλείουσιν ἀφθονίαν λειψάνων φυτικῶν τε καὶ ζωϊκῶν ὑπάρξεων. Ταῦτα δὲ ταξινομοῦνται εἰς τὰ μηχανικῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐπιστρω-

θέντα, ὡς εἶνε λ. χ. ὁ ψαμμίτης (ἀμμόλιθος)· εἰς τὰ χημικῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐπιστρωθέντα, ὡς εἶνε λ. χ. οἱ ἀσβεστόλιθοι, ὁ γύψος, κλπ.· καὶ τέλος εἰς τὰ ὑπὸ λειψάνων φυτῶν καὶ ζώων ἐπιστρωθέντα, ὡς εἶνε τὰ λιθανθρακοῦχα στρώματα καὶ ὁ κογχυλιάτης λίθος.

Ἐκ μιγμάτων τῶν πετρωμάτων τούτων σύγκειται τὸ ὑλικὸν τῶν ὀρέων καὶ τῶν στερεωμάτων, ἅτινα ἀπαρτίζουν τὰς διαφόρους γεωλογικὰς περιόδους, ἥτοι τὴν προζωϊκὴν, τὴν παλαιοζωϊκὴν, τὴν μεσοζωϊκὴν καὶ τὴν καινοζωϊκὴν.

Εἰς τὴν καινοζωϊκὴν, τὴν καὶ νεωτέραν ἀπασῶν, ὑπάρχοντα τὰ προκατακλυσμιαῖα προσχώματα (dilu-
vium), τὰ ἔχοντα πλῆθος λειψάνων ὀργανικῶν ὄντων, ἐγκλείοντα δὲ εἰς τὰς ἀδρομερεῖς αὐτῶν μάζας χρυσόν, λευκόχρυσον, κασσίτερον καὶ ἀδάμαντας. Ἐπὶ τούτου ἐναποτίθεται τὸ τῆς παρούσης ἐποχῆς πρόσχωμα (aluvium), ὅπερ καὶ σήμερον διηνεκῶς μεταμορφοῦται καὶ ἀνασχηματίζεται διὰ τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος, τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου, καὶ κατόπιν δι' ἀποσυνθέσεων, ἐναποθέσεων ἰλύος, χαλικίων, σταλακτιτῶν, κυρίως δὲ διὰ τῶν συνιζήσεων καὶ τῶν ἐξάρσεων, αἵτινες προέρχονται ἐκ σεισμογενῶν καὶ ἡφαιστειογενῶν αἰτίων.

Τὸ ὕψος τῶν ὀρέων ὀρίζεται κατὰ τὴν κάθετον αὐτῶν ἀνύψωσιν, εἴτε ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (ἀπόλυτον ὕψος), εἴτε ὑπὲρ τὴν περίξ πεδιάδα, ὑπὲρ γειτονικὴν τινα λίμνην, κ.τ.λ. (σχετικὸν ὕψος). Ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀπολύτου ὕψους διαιροῦσι τὰ ὄρη εἰς

ὕψηλὰ (τοῦλάχιστον 6,000^{π.}), εἰς μέτρια (μεταξὺ 4,000^{π.} ἕως 6,000^{π.}) καὶ εἰς χαμηλὰ ὄρη (κατὰ τῶν 4000^{π.}.) Αἱ κορυφαὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων εἶνε ἀδιαλείπτως σκεπασμένα ὑπὸ χιόνος καὶ πάγων, κατακρημνίζονται δὲ πολλάκις ἀπὸ τῶν τοιούτων μεγάλοι χιόνων ὄγκοι· εἰς ταῦτα δὲ ἀνήκουσι τὰ ὑψηλότετα τῆς γῆς ὄρη. Ὅρη δὲ συσσωρευμένα συμμετρικῶς περὶ κοινόν τι κέντρον καλοῦνται σωρὸς ὀρέων· τὰ δὲ ἐκτεινόμενα κατὰ μίαν κυρίαν διεύθυνσιν ἄλυσιν ὀρέων ἢ συνεχῇ ὄρη ὀνομάζομεν. Εἰς πάντα τὰ ὄρη διακρίνομεν κορυφήν, ὄφρυς, κατωφερείας, ἄκρας, ἀκρωρείας καὶ πύλας ἢ στενά. Εἰς τὰς ἐπάνω ὄφρυς εἶνε τὸ σύνορον τῶν ὑδάτων, καθότι αἱ ὑψηλότεται πηγαὶ τῶν ὑδάτων ῥέουσιν ἐντεῦθεν κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν. Καὶ κατωφέρειαί μὲν λέγονται τὰ μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ ὄρους ἐξακολουθοῦντα πλατέα μέρη· ἄκραι δέ, ἀκρώρειαί καὶ κῶνοι, τὰ ὑπὲρ τὸ κοινὸν μέτρον ὑψούμενα. Μορφὴν κώνου ἔχουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ κορυφαὶ τῶν ἡφαιστειῶν, κολοβοῦ δὲ κῶνου τὰ ἐσβεσμένα ἡφαιστεία. Στενά δὲ ἢ πύλαι καλοῦνται αἱ πλάγιοι ἐντομαὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων· τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ὀρέων χαμηλώματα καλοῦνται κοιλάδες· διαίρουνται δὲ κατὰ λόγον τῆς διευθύνσεως αὐτῶν

(1) Συγκριτικὸς πίναξ τοῦ ὕψους τῶν μεγίστων ὀρέων.

Ἄλπεις	7,200 π.	Κορδιλλιέρας	10,000 π.
Ταύγετος	7,800 π.	Πικ Νέθου	10,722 π.
Πυρηνάϊα	8,000 π.	Λευκὸν ὄρος	14,770 π.
Παρνασσός	8,070 π.	Ἰμαλάϊα	15,000 π.
Λευκὰ ὄρη Κρήτης	8,100 π.	Πικ τῆς Σωράτης	23,100 π.
Ὀλυμπος	9,750 π.	Ἐδερέστον	27,212 π.

μεταξὺ τῶν ὀρέων εἰς δύο τάξεις, τὰς μακρὰς καὶ πλαγίας κοιλάδας· καὶ ἐκεῖναι μὲν ἀκολουθοῦσι τὴν διεύθυνσιν τῶν διαφυῶν τῶν ὀρέων, αἱ δὲ πλάγιοι κοιλάδες διατέμνουσιν ὄρη συνεχῇ· ἐν αὐταῖς δὲ κεῖνται πάντες οἱ ἀξιώτατοι λόγου καταρράκται, ἥτοι ἀπότομοι τῶν ποταμῶν κατακρημνίσεις.

2) Τὸ ὕδωρ.

§. 14. Τὸ ὕδωρ συνέχεται πανταχοῦ τῆς γῆς, καὶ ἀποτελεῖ οὕτω μίαν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν διακρίνονται τὰ ἐξῆς κύρια μέρη, ἥτοι οἱ 5 ὠκεανοί.

1) Ἡ βόρειος παγωμένη θάλασσα, ἥτοι ἡ ἀρκτική θάλασσα, ἐντὸς τοῦ βορείου Πολικοῦ κύκλου.

2) Ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός, μεταξὺ τῆς Εὐρώπης, Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐκ τοῦ ἄλλου.

3) Ὁ Μέγας ὠκεανός, σχεδὸν τόσον μέγας, ὅσον σύμπασα τῆς γῆς ἡ ξηρά· τούτου δὲ τὸ μὲν βόρειον μέρος καλεῖται καὶ Εἰρηνικὸς ὠκεανός, τὸ δὲ μεσημβριονὸν Νότιος θάλασσα.

4) Ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός μεταξὺ Ἀφρικῆς, Ἀσίας καὶ Νέας Ὀλλανδίας. Αἱ τρεῖς τελευταῖαι θάλασσαὶ μεταβαίνουνσι πρὸς Ν. εἰς τὴν

5) Νότιον Παγωμένην θάλασσαν ἢ τὴν Ἀνταρκτικὴν θάλασσαν, ἐντὸς τοῦ Νοτίου Πολικοῦ κύκλου.

Εἰσχωροῦσαι δ' αἱ θάλασσαὶ αὗται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξηρᾶς σχηματίζουνσι μεσογείους θαλάσσας, κόλπους, λιμένας, ὅρμους καὶ πορθμούς.

§. 15. Ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης σύγκεται ἐξ ὀρέων, ὀροπεδίων καὶ χαμηλῶν πεδιάδων. Ὅταν δὲ τὰ ὄρη τῆς θαλάσσης ὑπερέχῃσι τοῦ ὕδατος, ἀποτελοῦσι νήσους ἢ μόνον βράχους καὶ σκοπέλους, ὑφάλους, σύρ- τεις καὶ τεράγη, ἐπικίνδυνα εἰς τοὺς ναυτιλλομένους, καθόσον τὰ τελευταῖα λανθάνουσιν ἐνίοτε.

Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης χρωματίζεται συμφώνως πρὸς τὰς ἀντανακλάσεις τοῦ φωτὸς τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὴν διάφορον ποιότητα τοῦ θαλασσίου πυθμένος, ἂν καὶ νεώτεροι ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι εἰς τὸ βαθὺ τῶν ὠκεανῶν ὕδωρ (μάλιστα δὲ εἰς τοὺς τροπικοὺς) εἶνε φυσικὸν τὸ *κναροῦν* χρῶμα. Ἰδιάζει δ' εἰς τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης ἡ πικρὰ καὶ ἀλμυρὰ γεῦσις καὶ ἡ ἐν καιρῷ νυκτὸς *λάμψις*, προερχομένη ἐξ ἀπειραρίθμων λαμπόντων ζωῶφιων τῆς θαλάσσης (μικροσκοπικῶν).

Εἰς τὰς σπουδαιοτάτας τῆς θαλάσσης κινήσεις ἀνήκουσιν ἡ *πλημμύρα* καὶ ἡ *ἄμπωτις*, περιοδικὴ (ἐκάστη τούτων διαρκεῖ 6 ὥρας) ἀνάβασις καὶ κατάβασις τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης, προερχομένη ἐκ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς γῆς. Τοιαύτη ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τοῦ *Εὐρίπου* εἰς τὴν *Χαλκίδα*.

Τὰ *ρεύματα* τῆς θαλάσσης φέρονται εἴτε κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν *μεσημβρινῶν* ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν (*Πολικὰ ρεύματα*), εἴτε ἀπ' Ἀν. πρὸς Δ. (*ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ*, οἷον τὸ *ρεῦμα* τοῦ κόλπου εἰς τὰ παράλια τῆς Μέσης καὶ Βορείου Ἀμερικῆς, ἐντεῦθεν δὲ πρὸς Ἀν. πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῆς Σιβιρικῆς θαλάσσης). Εἶνε δὲ ταῦτα ἀποτελέσματα τῆς διαφορᾶς

τῆς θερμότητος μεταξύ τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν Πόλων, ἅμα δὲ τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς γῆς· ὡς δὲ καὶ τοῦ ἀέρος τὰ ρεύματα, εἶνε τὰ μέγιστα σπουδαῖα, καθὸ κανονίζοντα τῆς γῆς τὰ κλίματα, παρέχοντα δὲ προσέτι μεγίστην εὐκολίαν εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Ὅταν δὲ συναντῶνται ρεύματα διευθύνσεως ἐναντίας, παράγονται θαλάσσιαι δῖναι καὶ θαλάσσιοι στρόβιλοι (οἷον εἰς τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας).

§. 16. Τὸ εἰς τὴν γῆν εἰσδύσαν ὕδωρ ἐξέρχεται πάλιν ἀπ' αὐτῆς ὡς πηγὴ· ἐκ δὲ τῆς ἐνώσεως πολλῶν πηγῶν εἰς μίαν κοίτην παράγεται ρύαξ, καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν ρυάκων ποταμός. Παραπόταμα δὲ λέγονται μικρότεροι ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς μεγαλύτερον. Παράλιοι δὲ ποταμοὶ καλοῦνται οἱ μετὰ βραχεῖαν ροὴν ἐκβάλλοντες εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ποταμοὶ τῶν ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) οἱ καταπινόμενοι ὑπὸ τῆς ἄμμου τῶν τοιούτων ἐρημιῶν.

Πᾶς ποταμός ἔχει κοίτην, δεξιὰν καὶ ἀριστεράν ὄχθην (ἀπὸ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς θεωρούμενος), διαφορὰν τοῦ ὕψους (καθόσον θεωρεῖται ἐκ δύο σημείων τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ εἰς διαφόρους θέσεις τοῦ ρεύματός του), ἐνίοτε καταρράκτας, ταχέα ρεύματα, ἄνω, μέσην καὶ κάτω ροήν. Εἰς χαμηλὰς δὲ χώρας διακλαδοῦνται ποικιλοτρόπως οἱ ποταμοί, καὶ μεταξύ τῶν εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβαλλόντων βραχιόνων αὐτῶν ἀποτελοῦσι Δέλτα (ἐνεκα τῆς τριγωνικῆς μορφῆς του). Σύμπασαν δὲ τὴν περιφέρειαν τῆς χώρας, ἐξ ἧς ποταμός τις λαμβάνει τὸ

ὕδωρ αὐτοῦ, καλοῦμεν ἐπικράτειαν τοῦ ποταμοῦ. Διώρυγες δὲ εἶνε τεχνηταὶ ἐνώσεις μεταξύ διαφόρων ποταμῶν. Φυσικαὶ τοιαῦται διώρυγες εἶναι σπάνιαι.

Ἄλλαι συναγωγαὶ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς γλυκέος ὕδατος εἶνε αἱ λίμναι· αὗται δὲ ἔχουσιν εἴτε εἰσροὴν καὶ ἐκροὴν (ποτάμιοι λίμναι), εἴτε μόνον ἐκροὴν (λίμναι πηγῶν)· ἄλλαι δὲ δὲν ἔχουσιν εἰσροὴν (λίμναι ἐκβολῶν) καὶ ἄλλαι οὔτε εἰσροὴν οὔτε ἐκροὴν (λίμναι πεδίων ἐρήμων ἢ καίμεναι ὑψηλὰ ἐπ' ὀρέων). — Διαιροῦνται δὲ προσέτι εἰς λίμνας γλυκέος ὕδατος καὶ λίμνας ἀλμυροῦ ὕδατος, ὧν πλήρης εἶνε ἡ Ἀσία μάλιστα, Περιφημοτάτη πασῶν τῶν ἀλμυρῶν λιμνῶν εἶνε ἡ Νεκρὰ θάλασσα. Ἐπάκτιοι δὲ λίμναι εἶνε λίμναι γλυκέος ὕδατος συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης.

3) Ἡ ἀτμόσφαιρα.

§. 17. Καλοῦμεν μετέωρα τὰ φαινόμενα τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν κυρίων ιδιοτήτων τοῦ περικαλύπτοντος τὴν γῆν ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἥγουν τῆς βαρύτητος καὶ ἐλαστικότητος αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἀνίσου διανομῆς τῆς θερμότητος καὶ τῶν ὑδατείων ἀτμῶν, καὶ τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ τέλος ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ρευμάτων τοῦ ἀέρος· τὴν δὲ περὶ τῶν φαινομένων τούτων διδασκαλίαν μετεωρολογίαν καλοῦμεν. Ἐλαττοῦται δὲ ἡ πυκνότης τοῦ ἀέρος κατὰ λόγον τοῦ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὕψους· ὅθεν τὸ μετροῦν τὴν πυκνότητα τοῦ ἀέρος βαρόμετρον εἶνε καταλληλότερον ὅπως ὀρίσῃ τὸ ὕψος ἐνὸς τόπου.

Τὰς κινήσεις τῆς ἀτμοσφαίρας, ἄνεμον, *théllan*, ἀνεμοστρόβιλον, ἐπονομάζομεν κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔρχονται (Βόρειον, Νότιον). Ἀνέρχεται δὲ ἀπὸ τῶν χωρῶν τῆς Διακεκαυμένης ζώνης διαρκῶς ἄνεμος κατὰ κάθετον πρὸς τὰ ἐπάνω, ὅστις πνέει ὑψηλὰ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς πόλους (ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ), ἐν ᾧ πρὸς τὰ κάτω ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν πόλων φέρεται ἀδιακόπως ψυχρὸς ἀήρ πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. (Πολικὰ ρεύματα).—Τὴν δ' ἐξ Ἀνατ. καὶ Δ. διεύθυνσιν λαμβάνει ὁ ἄνεμος κατὰ πρῶτον διὰ τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς. Ἀπλούστατα δὲ ἐμφανίζονται τὰ πολικὰ ρεύματα εἰς τοὺς τόπους τῆς Διακεκαυμένης ζώνης, καὶ μάλιστα εἰς τὴν θάλασσαν (ἐτησίαι ἄνεμοι). Ἐνταῦθα δηλ. πνέουσι συνεγῶς ἐπὶ μὲν τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου βορειανατολικοὶ ἄνεμοι, ἐπὶ δὲ τοῦ νοτίου ἀδιακόπως νοτιανατολικοὶ ἄνεμοι· τοῦτο δὲ γίνεται κάτω ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἐπάνω πνέουσι κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν τὰ ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν δὲν πνέουσι μὲν ἐτησίαι, πνέει ὅμως βορειανατολικὸς ἄνεμος ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου, καὶ τοὺς ἄλλους μῆνας ὁ ἀντίθετος ἄνεμος. Οἱ ἄνεμοι οὗτοι καλοῦνται *μονσούν*.

Λέγοντες *κλίμα* ἐνὸς τόπου ἐννοοῦμεν τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαίρας, ἅμα δὲ τὸ ποσὸν τῆς ὑγρασίας καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπικρατούντων ἀνέμων. Ἐξαρτᾶται δὲ τὸ κλίμα τόπου τινος πρὸ πάντων ἐκ τῶν ἐξῆς περιστάσεων· 1) ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους· καθότι τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτῖνες τόσον ὀλιγώτερον θερμαίνουσιν,

ὅσον πλαγιώτερον προσπίπτουσιν· 2) ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ τόπου ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· 3) ἐκ τῶν πλησίον κειμένων ὑψηλῶν ὀρέων· 4) ἐκ τῆς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας ἀποστάσεως τῆς θαλάσσης, ἥτις καὶ τὸν καύσωνα τοῦ θέρους καὶ τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος μετριάζει (*παράλιον κλίμα, μεσόγειον κλίμα*)· 5) ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους, ἂν δηλ. τοῦτο ἔχῃ ὕδατα ἢ στερεῇται αὐτῶν, ἂν εἶνε γυμνὸν ἢ κατὰφυτον, μάλιστα δὲ ἂν καλύπτεται ὑπὸ δασῶν, κτλ.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν γονιμότητα χώρας τινος καὶ τὸ κατοικήσιμον αὐτῆς ἐν γένει, πολὺ σπουδαία εἶνε ἡ ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰπτώσις τοῦ ἀτμοῦ τῶν ὑδάτων. Πρὸς τοῦτο δὲ συντελεῖ οὐ μόνον ἡ πληθὺς, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἡ διαμονὴ αὐτοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Χωραὶ τινες τῆς γῆς εἶνε ἄνομβροι, πρὸ πάντων δὲ ἡ μεγάλη ζώνη τῶν ἐρήμων ἀπὸ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς βορείου Ἀφρικῆς μέχρι τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, περιλαμβάνουσα τὴν Σαχάραν, Αἴγυπτον, μέρος τῆς Ἀραβίας καὶ Περσίας καὶ τὴν ἔρημον Γοβίην. Εἰς δὲ τοὺς τροπικοὺς τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς καιρὸν βροχερὸν καὶ εἰς καιρὸν ἄνομβρον, καὶ μάλιστα ὁ τελευταῖος ἔρχεται πάντοτε κατὰ τὴν ἐν θέρει ὑψηλοτάτην τοῦ ἡλίου στάσιν. Εἰς δὲ τὴν ζώνην τῆς γαλήνης (ἐκτεινομένην μέχρι τῆς 5^ο βορείως καὶ νοτίως τοῦ Ἰσημερινοῦ) πίπτει ἄφθονος βροχὴ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Εἰς δὲ τὰς εὐκράτους ζώνας ἐπικρατοῦσιν εἴτε αἱ θεριναὶ βροχαί, ὅπως εἰς τὴν βόρειον Εὐρώπην, εἴτε αἱ χειμεριναὶ βροχαί, ὅπως εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην.

γ'. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς.

§. 18. Τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα εἶνε οἱ παραγωγοὶ τῶν φυσικῶν προϊόντων τῆς γῆς. Διαιροῦσι δὲ πάντα τὰ φυσικὰ προϊόντα εἰς τρεῖς μεγάλας τάξεις, καλουμένας φυσικὰ βασίλεια, ἥτοι τὸ *βασίλειον τῶν ὀρυκτῶν*, τὸ *βασίλειον τῶν φυτῶν* καὶ τὸ *βασίλειον τῶν ζώων*.

Τὰ ὀρυκτὰ ἐκτείνονται καὶ διανέμονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἀνεξαρτήτως τῆς ποιότητος τοῦ κλίματος τῶν τόπων. Τινὰ δὲ τούτων ἔχουσι μεγάλην σπουδαιότητα οὐ μόνον εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐπικρατειῶν τινων. Εἶνε δὲ ταῦτα πρὸ πάντων οἱ *ραϊνθρακες* (μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ) καὶ ὁ *σίδηρος*· γνωστὸν δὲ εἶνε πόσον ἀμφοτέρω ταῦτα εἶνε χρήσιμα εἰς τὸν νεώτερον πολιτισμὸν (Σιδηρόδρομοι). Ἐκτὸς δὲ τούτων μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ *χρυσὸς* (Ῥωσσία, Μεξικόν, Καλιφορνία, Αὐστραλία, Νότιος Ἀφρική), ὁ *ἄργυρος* (Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, Μεξικόν, Περού) καὶ τὸ *πετρέλαιον* (Πεννσυλβανία, Γαλικία, Μολδαβία).

Τὸ *βασίλειον τῶν φυτῶν* ἐλαττοῦται κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν πολυτέλειαν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς Πόλους καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πρὸς τὰ ὕψη. Ἐκεῖνα δὲ τὰ φυτὰ, τὰ ὁποῖα πρὸ πάντων πρὸς τροφὴν αὐτοῦ μεταχειρίζεται ὁ ἄνθρωπος, μετεφυτεύθησαν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος διὰ τῆς γεωρ-

γίας καὶ εἰς ἄλλας χώρας ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς ἰθαγενῆ.

Καὶ εἰς μὲν τὴν *Διακεκαυμένην* ζώνην ἐπιδίδουσιν οἱ φοῖνικες, ὁ ἰνδικὸς κέλαμος, τὸ ζαχαροκέλαμον, ὁ καφ-
φές, τὸ τέϊ, τὸ ἀρτόδενδρον, τὸ ὀρύζιον, ὁ ἀραβόσιτος
καὶ τὸ βαμβάκιον· εἰς δὲ τὸ νότιον μέρος τῆς *Εὐκράτου*
ζώνης προκόπτουσιν ἡ ἀμυγδαλῇ, ἡ δάφνη, ἡ ἐλαία, ἡ
λεῖμονέα, ἡ συκῇ καὶ ἡ καστανέα· καὶ εἰς τὸ βόρειον
αὐτῆς ἐκ τῶν θρεπτικῶν φυτῶν, ὁ σῖτος, ὁ ἀραβόσιτος,
ὁ κέγχρος, ἡ ζέα, τὰ γεώμηλα καὶ ἡ λινοκαλάμη. Ἡ
δὲ ζώνη τῶν πόλων παράγει μόνον χαμηλὰ ὀρεῖνὰ λά-
χανα, θάμνους καὶ πολλὰ βρύα.

Καὶ περὶ τῶν ζώων δὲ ἰσχύει τὸ αὐτό, τὸ ὅποῖον
καὶ περὶ τῶν φυτῶν· δηλ. εἰς μὲν τὴν *Διακεκαυμένην*
ζώνην εἶνε ἀνεπτυγμένα τὰ μέγιστα, περὶ δὲ τοὺς πό-
λους ἐλαττοῦνται κατὰ τὸ μέγεθος, τὴν ἰσχύν καὶ τὸ
κάλλος, ἔτι δὲ κατὰ τὸ πλῆθος· εἰς τὴν *Διακεκαυμένην*
ζώνην εὐρίσκονται τὰ ὠραιότατα πτηνὰ, οἷον ὁ στρου-
θοκάμηλος, ὁ φοινικόπτερος, τὰ μακρόταρσα, ὁ γρυ-
παίετος, ὁ ψιττακός, προσέτι δὲ τὰ μέγιστα χερσαῖα
ζῷα, οἷον ὁ ἐλέφας, ὁ ῥινόκερω, ὁ ἵπποπόταμος, πο-
λυάριθμοι πίθηκοι, καὶ ἐκ τῶν ἀρπακτικῶν ὁ λέων, ἡ
τίγρις, ὁ πάνθηρ, ἡ ὕαινα· τελευταῖον ὁ κροκόδειλος, ἡ
χελώνη καὶ οἱ ἰσθόλοι ὄφεις.

Εἰς δὲ τὴν *Εὐκράτον* ζώνην ἐκλείπεται κατὰ μικρὸν
τὰ θηρία καὶ ἄγρια ζῷα, οἷον ὁ βούβαλος, ἡ ἄρκτος,
ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ αἴλουρος, κτλ.· τούναντίον δὲ
πολλαπλασιάζονται τὰ ἐπωφελῆ κατοικίδια ζῷα.

Εἰς τὰς χώρας τῶν πόλων ἀνήκουσιν ἡ λευκὴ ἄρκτος, ὁ τάρανδος, μῦς ὁ Πόντιος, ἡ ἄρκτωα ἰκτίς, πολλὰ θαλάσσια πτηνὰ καὶ πολλοὶ ἰχθῦς.

δ'. Ἡ γῆ θεωρουμένη ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου.

Μόνος ὁ ἄνθρωπος μεταξὺ πάντων τῶν δημιουργημάτων εἶνε πολίτης συμπάσης τῆς γῆς· δύναται δηλ. νὰ κατοικῇ εἰς πάντα τῆς γῆς τὰ κλίματα· ἔνεκα δὲ τῶν διαφορῶν σωματικῶν σημείων καὶ τῆς γλώσσης, διαιρεῖται τὸ ἀνθρώπινον γένος (1440 ἑκατομμύρια τὸν ἀριθμὸν) εἰς πέντε φυλάς. Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

Α'. Οἱ **Αὐστράλοὶ** ἐπὶ τῆς ἡπείρου τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ Τασμανίας. Ἐχουσι δ' οὗτοι σφόδρα σκοτεινόν, ἐνίοτε δὲ καὶ μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα, τὴν ῥίνα μὴ καμπύλην, τὸ στόμα ἄσχημον καὶ ἀνοικτόν, καὶ κόμην μέλαιναν, οὐδέποτε δὲ μαλακὴν καὶ πυκνήν.

Β'. Οἱ **Νίγηρες** ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ κρασπέδου τῆς Σαχάρας μέχρι τῆς ἐπικρατείας τῶν Ὀττεντόττων καὶ Βούσχων. Ἐχουσι δ' οὗτοι ἐξεχούσας ἐπάνω τὰς γνάθους καὶ πλαγίως τεθειμένους τοὺς ὀδόντας, τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος μέλαν κατὰ ποικίλους τρόπους, εἴτε ὡς ἡ ἔβενος, ὀλιγώτερον δηλ., ὡς παρὰ τοῖς Ἰολοφέρνοις, εἴτε πλεῖστον, ὡς παρὰ τοῖς Μουλάττοις, κόμην βραχεῖαν καὶ τὰ μέγιστα οὐλήν, πυκνουμένην μάλιστα πολλάκις ἐν εἰδει δεσμίδος (πρὸ πάντων παρὰ τοῖς Κάφροις καὶ Βεσχουάνοις), ἔτι δὲ ἄραιόν τὸν πώγωνα.

Οἱ δ' ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ ὅτε τετιότται καὶ Βοῦσχοι μετὰ πυρρόχρου ἢ φαιόχρου δέρματος, ἀραιοῦ πώγωνος, μεγάλων χειλέων, ὀλίγον πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐξωθουμένων γνάθων, καὶ στενωῶς μὲν ἐσχισμένων, ἀλλὰ μὴ πλαγίως τεθειμένων ὀφθαλμῶν, δὲν θεωροῦνται παντάπασιν ὡς ἰδιαιτέρα φυλή, ὅπως καὶ οἱ ἐν τῇ Νέα Γουινέα καὶ ταῖς περίξ κειμέναις Ἀσιατικαῖς καὶ Αὐστραλιακαῖς νήσοις (μέχρι τοῦ Φιδσχίου πελάγους) Παπούαι. Ἐχουσι δ' οὗτοι σκοτεινὸν καὶ σχεδὸν μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα, σαρκώδη καὶ κάπως ἐξογκωμένα χεῖλη, κόμην μακρὰν καὶ βαθὺν τὸν πώγωνα.

Γ'. Οἱ **ἐγχώριοι Ἀμερικανοὶ** (*Ἰνδοί*). Ἐχουσι δ' οὗτοι τὸ χρῶμα φαῖον ἐρυθρὸν (κανελλί), τὸ μέτωπον βραχύ, τὴν ῥίνα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξέχουσιν μὲν, εὐρυνομένην δὲ πρὸς τὰ κάτω, τὰ χεῖλη συμπεπιεσμένα, καὶ προέχοντα τῆς γνάθου τὰ ὀστέα. Οὗτοι κατετάσσοντο μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

Δ'. Οἱ **Μογγολικοὶ λαοί**. Οὗτοι ἔχουσι θολὸν τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα (ἀπὸ τοῦ πυρροῦ μέχρι τοῦ φαιοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ ὑπέρυθρον ἀποκλίνον), σπένιν πώγωνος, προέχοντα τὰ ὀστέα τῶν ὤμων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλαγίαν τῶν ὀφθαλμῶν τὴν θέσιν. Εἰς τούτους ἀνήκουσιν.

- 1) Οἱ Σῖναι, οἱ Ἰαπωνοὶ καὶ οἱ Κορεῖται.
- 2) Οἱ γνήσιοι Μογγόλοι, οἱ Τοῦρκοι, Φίνροι, Σαμογέδαι καὶ Τουγγούσοι.
- 3) Οἱ Βερίγγιοι λαοί, ἤγουν οἱ Καμτσάδαλοι, Κοριαῖκοι, Τσουκίσχοι καὶ Ἑσκιμῶοι.

Ε'. Ἡ **μεσόγειος φυλή** (ἡ καλουμένη *Κανχασία*). Τὸ κύριον ἐν τῇ βορείῳ Εὐρώπῃ χρῶμα εἶνε λαμπρόν, κατὰ μικρὸν ὅμως θολοῦται πρὸς μεσημβρίαν, γίνεται δὲ πυρρόν, ἐρυθρόν καὶ φαιὸν εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀραβίαν. Ἔχουσι δ' οἱ Καυκάσιοι μακρὰν τὴν κόμην, ἰσχυρὰν τὴν αὐξήσιν τοῦ πώγωνος καὶ οὐδέποτε ἐξώγκωμένα τὰ χεῖλη. Καὶ εἰς μὲν τὸν Καύκασον κατοικοῦσιν οἱ *Βάσκοι* καὶ ἄλλοι τινες λαοί· οἱ δὲ λοιποὶ διαμελίζονται εἰς τὰ ἐξῆς τρία συμπλέγματα.

1) Τοὺς *Χαμίτας* εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν μέχρι τοῦ Σουδάν, καὶ εἰς τὰς παραλίους χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ (Βερβέρους).

2) Τοὺς *Σημίτας* εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἀσίαν (Ἀραμαίους, Ἑβραίους, Χαναναίους, Ἀσσυρίους καὶ Βαβυλωνίους· ἔτι δὲ Ἀραβας).

3) Τὸ *Ἰνδοευρωπαϊκὸν φύλον* (*Ἀριοι*). Ἐνταῦθα ἀνήκουσι· α'. Οἱ Ἀσιαροὶ Ἀριοι, ἥγουν οἱ Βραχμανικοὶ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι, Κοῦρδοι, Ἀρμένιοι, Βαλοῦτσκοι, Ἀφγανοὶ καὶ Ταδσχίκοι. — β'. Οἱ Εὐρωπαῖοι Ἀριοι, ἥτοι· α) οἱ βόρειοι Εὐρωπαῖοι, ἥγουν Λέττοι, Σλαῦοι, Γερμανοὶ (καθ' αὐτὸ Γερμανοί, Ὀλλανδοί, Φλανδροὶ [Βέλγαι], Δανοί, Ἀγγλοὶ καὶ Σκανδιναβοί). β) Οἱ μεσημβρινοὶ Εὐρωπαῖοι, ἥγουν Ἕλληνες, Ρωμᾶνοι (Πορτογάλοι, Ἰσπανοί, Ἰταλοί, Ρωμοῦνοι, Γάλλοι, Βαλλόνοι (ἐν Βελγίῳ) καὶ Κελτοί).

Οὐσιωδῶς δ' ἀπὸ τῶν Ἀσιανῶν Ἀρίων διαστέλλονται οἱ *Δραβίδαι* (πανάρχαιοι Ἀριοι ἢ μὴ Ἀριοι κάτοι-

και τῆς πρὸς δυσμὰς Ἰνδικῆς). Ἐχουσι δ' οὗτοι σφόδρα σκοτεινὸν καὶ πολλάκις μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα, κόμην οὖλην καὶ μακράν, ἄφθονον τοῦ πώγωνος τὴν αὖξιν καὶ χεῖλη ἐξωγκωμένα.

Οἱ δὲ *Μαλαῖοι*, οἱ τε τῆς Πολυνησίας καὶ οἱ ἐν τῇ *Μαλάχκῃ*, ταῖς Σουνδαίαις νήσοις κλπ. νοτιανατολικοὶ Ἀσιᾶται, ἀποτελοῦσι φυλὴν μεταβατικὴν μεταξὺ τῶν *Μογγόλων* καὶ τῶν *Καυκασίων*.

Θρησκείαι.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας διαιροῦσι τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς δύο κυρίας τάξεις, τοὺς *μοροθεϊστάς* καὶ *πολυθεϊστάς*. Μεγίστην δ' ἔκτασιν μεταξὺ τῶν τελευταίων ἔχει ὁ *Βραμαϊσμός* εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἰνδικὴν καὶ ὁ *Βουδδαϊσμός* (εἰς τὴν *Κεϋλάνην*, τὴν πρὸς Ἀν. Ἰνδικήν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ *Κίναν*). Τὸν δὲ *Φετισμὸν* (εἰδωλογατρείαν) ὁμολογοῦσιν πλεῖστοι τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ *Νιγρῶν*.

Εἰς τοὺς *μοροθεϊστάς* ἀνήκουσιν·

1) Οἱ *Χριστιανοί*, περὶ τὰ 400 ἑκατομμ. ὑποδιαιροῦνται δὲ εἰς ὁπαδοὺς τῆς Δυτικῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου, καὶ Διαμαρτυρομένων (Εὐαγγελικοὺς Λουθηρανούς καὶ Εὐαγγελικοὺς ἀναμορφωτικούς). Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ αἱ αἰρέσεις τῶν *Μεκονιτῶν* (ἀναθαπτιστῶν), *Κουακέρων* (παρδεχομένων τὰς ἀμέσους θείας ἐμπνεύσεις) καὶ *Μεθοδιστῶν* (ἐκκλησιαζόντων ἐν ὑπαίθρῳ καὶ αὐστηρὰν ἐχόντων δικάταν ἐνθουσιαστῶν). Ὑπερβαίνουσι δὲ αἱ διά-

φοροι αἰρέσεις (ἐν αἷς ἡ τῶν μονοφυσιτῶν Ἀρμενίων) τὰ 100 ἑκατομύρια.

2) Οἱ Ἰουδαῖοι, 7 ἑκατομμ., ὧν σχεδὸν 5 ἑκατομμ., κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην.

3) Οἱ *Μωαμεθαοί*, 170 ἑκατομμ. (Σουννίται, ἥτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ἀβουθέκερ· Σχιῖται, ἥτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ἀλῆ· καὶ Βαχαβίται παραδεχόμενοι μόνον τὸ κοράνιον, οὐχὶ δὲ τὸ θεῖον τοῦ Μωάμεθ).

Δίαιται.

Κατὰ δὲ τὴν διάφορον δίαιταν διαιροῦνται οἱ ἄνθρωποι· 1) εἰς ἀγρίους λαοὺς (περιπλανωμένους, κυνηγούς καὶ ἀλιεῖς)· 2) νομαδικούς ἢ ποιμενικούς λαοὺς (καὶ οὗτοι δὲν ἔχουσι σταθερὰν κατοικίαν, οὐδὲ σταθερὰν ἰδιοκτησίαν)· 3) πολιτισμένους λαοὺς (ἔχοντας ἀγρὸν καὶ οἰκίαν), οἵτινες ἐκτὸς τῆς γεωργίας, τοῦ πρώτου πρὸς ἔδρυσιν σταθερᾶς κατοικίας ἀπαιτουμένου, ἀσχολοῦνται περὶ τὴν μεταλλείαν, περὶ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, περὶ βιομηχανίαν παντὸς εἶδους, καὶ περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας.

Πολιτεύματα.

Κατὰ δὲ τὰ πολιτεύματα διαιροῦσι τὰς ἐπικρατείας εἰς μοναρχίας καὶ δημοκρατίας. Εἰς τὴν μοναρχίαν πάλιν διακρίνομεν· 1) τὴν ἀπεριόριστον, καθ' ἣν μόνη πηγὴ πάσης νομοθεσίας θεωρεῖται ἡ θέλησις τοῦ ὑπερτάτου ἄρχοντος· 2) τὴν περιορισμένην (συνταγματικὴν) μοναρχίαν, καθ' ἣν ἐπιτρέπεται εἰς τινὰς τάξεις ἢ σύμ-

παντα τὸν λαὸν μετοχὴ δι' ἀντιπροσώπων εἰς τὴν νομοθεσίαν καὶ διοίκησιν. Εἰς δὲ τὴν δημοκρατίαν διακρίνουσι· 1) τὴν καθ' αὐτὸ δημοκρατίαν, καθ' ἣν τὸ σύνολον τοῦ λαοῦ ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν, καὶ 2) τὴν ἀριστοκρατίαν, καθ' ἣν εὐγενεῖς τινες μόνον ἔχουσι τὴν ἀρχήν.

ε'. Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων πολιτισμένων λαῶν συνετέλεσαν τὰ μέγιστα πρὸς γνῶσιν τῆς γεωγραφίας τῶν τριῶν μερῶν τῆς γῆς, Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, οἱ Φοίνικες. Τὰ πλούσια τῆς Ἰνδικῆς φυσικὰ προϊόντα (πολύτιμοι λίθοι, μαργαρίται, βαμβάκιον, μέταλλα, ζαχαροκάλαμον, πορφυρά) εἰσήχθησαν δι' αὐτῶν εἰς σύμπαντος τοῦ κόσμου τὸ ἐμπόριον. Ἀπὸ δὲ τῶν λιμένων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐπεχείρησαν θαλασσοπορίας πρὸς τὴν χώραν Ὀφίρ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰνδοῦ. Ὁ δὲ Σολομῶν (περὶ τὸ 1000 π. Χ.) ἐντεῦθεν ἔλαβε χρυσὸν καὶ ἐλεφάντινον ὅστούν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Κυρίου. Εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἱδρυσαν πολυαριθμούς ἀποικίας (Τύρος, Σιδῶν, Καρχηδών, Γάδειρα). Ἐκόμισαν κασσίτερον ἐκ τῆς Ἀγγλίας καὶ κατέστησαν γνωστὸν τὸ ἤλεκτρον· Φοίνικες δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Νεκῶ (περὶ τὸ 610) περιέπλευσαν τὴν Ἀφρικὴν, ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου (Ἐρυθρᾶς θαλάσσης). Τὸ ἐμπόριον αὐτῶν μετέβη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς

Μικρᾶς Ἀσίας· πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Μίλητον ἐκαλλιεργήθησαν αἱ γεωγραφικαὶ σπουδαί. Ἐνταῦθα ὁ Ἀναξίμανδρος ἐσχέδιασε τὸν πρῶτον τῆς γῆς χάρτην, καὶ ὁ Ἐκαταῖος συνέγραψε τὴν πρώτην τῆς γῆς περιγραφὴν. Καθ' αὐτὸ ὁμῶς πατὴρ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς γεωγραφίας θεωρεῖται ὁ Ἡρόδοτος (γεννηθεὶς τὸ 484 π. Χ. εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας). Οὗτος ἀπεδήμησε μακρὰν ὥς ἔμπορος, ἐπεσκέφθη τὰς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἀποικίας τῆς Μιλήτου μέχρι *Tarάϊδος* (Δῶν) καὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ Καυκάσου, ἔνθα κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμπορεύετο, κατόπιν δ' ἔγραψεν ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε· κατ' ἀντίθετον δὲ διεύθυνσιν ἔφθασεν ἔπειτα· μέχρι τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῶν Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου, πιθανώτατα δὲ καὶ μέχρι τῆς Καρχηδόνας.

Ἄλλὰ τὰ μέγιστα καὶ σπουδαιότατα προεβίβασαν τὰς γεωγραφικὰς σπουδὰς αἱ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐκστρατεῖαι. Ἀπεκαλύφθη δὲ τῆς Ἰνδικῆς ἡ θαυμασία χώρα, καὶ πρὸς βορρᾶν οἱ στρατοὶ αὐτοῦ προέβησαν μέχρι τοῦ Ἰαζάρτου. Συγχρόνως δὲ ὁ Μασσαλιώτης μαθηματικός καὶ ἀστρονόμος *Πυθέας* κατέστησε γνωστότερα τὰ πρὸς δυσμὰς τῆς γῆς περιπλεύσας τὴν Ἰβηρίαν καὶ Γαλιάν· ὀνομάζει δὲ κατὰ πρῶτον τὴν *Ἀλβιῶνα* (Ἀγγλίαν) καὶ *Βαλτίαν*, τὴν Βαλτικὴν γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ περιγράφει ἀκριβέστερον τὸν τόπον, ἔνθα εὐρίσκετο τὸ ἡλεκτρον παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Πρωσσίας ἢ τὰ παράλια τῆς Ἰουτλανδίας, ἔνθα καὶ ἡλιεύετο τὸ σπάνιον τοῦτο προϊόν. Ἡ δὲ Θούλη, ἡ

πορρωτάτη πρὸς βορρᾶν νῆσος, εἰς τὴν ὁποίαν ἡδυνήθη νὰ φθάσῃ ὁ Πυθέας, εἶνε πιθανῶς μία τῶν Σετλανδικῶν νήσων.

Κατόπιν δὲ προώδευσαν αἱ γεωγραφικαὶ σπουδαὶ μάλιστα εἰς τὴν πόλιν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου Ἀλεξάνδρειαν· καὶ ὁ Ἑρατοσθένης περὶ τὰ 200 π. Χ. ἔγραψε τὴν πρώτην μεγάλην γεωγραφίαν τῆς ὅλης γνωστῆς γῆς, μετρήσας πρῶτος μοῖραν τοῦ μήκους· ὁ δὲ Ἰππαρχος, ὁ χαράξας πρῶτος ἀστρονομικοὺς πίνακας, ἐτελειοποίησε τὸ σύστημα τοῦ Ἑρατοσθένους.

Κατὰ δὲ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους προήγαγον τὰ μέγιστα τὴν ἐπιστημονικὴν γεωγραφίαν οἱ Ἕλληνες Στράβων κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα καὶ ὁ Κλαύδιος Πτολεμαῖος ἐκ τοῦ Πηλουσίου κατὰ τὸν δεύτερον μ. Χ. αἰῶνα. Ὁ δεύτερος μάλιστα ἐξέδωκεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλήρη περιγραφὴν τῆς γῆς κατὰ μοίρας τοῦ πλάτους καὶ μήκους μετὰ 27 γεωγραφικῶν πινάκων, ἐν οἷς ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς διαβάίνει διὰ τῶν νήσων τῶν Μακάρων (Καναρίων.)

Κατὰ δὲ τὸν μεσαίωνα αἱ πρόοδοι τῆς γεωγραφίας παρηκολούθουν τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰσλαμισμοῦ, τὸν πρὸς ἀλλήλους ἀγῶνα εἰς τὰς σταυροφορίας, τὰς κατὰ θάλασσαν πορείας καὶ τὰ παράβολα πράγματα τῶν Νορμανδῶν, καὶ τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῶν Ἰταλικῶν πόλεων, πρὸ πάντων τῆς Γενούης καὶ Ἑνετίας. Ὀνομαστότατοι δὲ τῶν πολυαριθμῶν λογίων Μωαμεθανῶν εἶνε ὁ ἐκ τῆς Σέπτης (Κεύτης) Ἑδρίσης (περὶ τὸ 1150), ὁ Ἀβουλφέδας (ἀποθ. 1331), ἡγεμῶν εἰς

τὴν Συρίαν, ὁ μέγιστος γεωγράφος καὶ λόγιος τῆς ἐπο-
χῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ *Ἑβρος Βατούτας*, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1324
ἐπὶ 30 ἔτη ἀδιακόπως περιηγήθη σύμπασαν τὴν Ἀνα-
τολὴν κατὰ τε ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀπὸ τῆς Ταγγέρης
μέχρι τῆς Κίνας, περιέγραψε δ' ἔπειτα τὰς περιηγή-
σεις αὐτοῦ. Περὶ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβουλφέδα ἐπε-
χείρησεν ὁ μέγας Ἑνετὸς *Μάρκος Πῶλος*, ὁ Ἡρόδοτος
τοῦ Μεσαίωνος, μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς πρέσβευς
τῆς δημοκρατίας, τὴν ὁδοιπορίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐ-
λὴν τοῦ Μογγόλου αὐτοκράτορος Κουβλαὶ Χάν. Τυχὼν
δὲ παρ' αὐτῷ εὐνοίας, καὶ μεγάλως τιμηθεὶς, τὸν συν-
ώδευσεν ἐκστρατεύοντα πρὸς κατάκτησιν εἰς τὴν Κίναν,
διῆλθε τὴν Μογγολίαν, Κίναν καὶ τὸ Τιβέτ, ἔτι δὲ τὴν
Νότιον Ἀσίαν μέχρι τοῦ Πεγού, καὶ μετὰ 26 ἐτῶν
διατρίβῃ ἐν Ἀσίᾳ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπὶ
πλοίου ἐκ τῆς Κίνας διὰ τῶν Φιλιππίνων, Μολούκων
καὶ Σουνδαίων νήσων, ἐν ἔτει 1298. Ὀλίγον δὲ μετὰ
ταῦτα ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Γενοατῶν, καὶ αἰχμά-
λωτος ὢν συνέγραψε τὴν περιήγησιν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἐ-
πιγραφὴν· *Θαύματα τοῦ κόσμου* (*mirabilia mundi*).
Παρέχει δὲ τὰς πρώτας περὶ τῆς *Ἰαπωνίας* (Ζιππαγγού)
εἰδήσεις· εἰς δὲ τὸ Πεγού ἔμαθε καὶ τὸ ὄνομα τῆς πρὸς
Δ. Ἰνδικῆς, καὶ εἶνε ὁ πρῶτος, ὅστις ὀνομάζει τὴν
Βαγγάλαρ, ἥγουν τὴν *Βεγγάλην*.

Ἐν τοσούτῳ δὲ ἀπεμαράνθη τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦ-
μα τῶν ἐμπορικῶν δημοκρατιῶν τῆς Ἰταλίας διὰ τῶν
κατακτήσεων τῶν Τούρκων εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἀ-
σίαν· ἀντικατέστησαν δ' αὐτοὺς οἱ Πορτογάλοι καὶ

Ἴσπανοί. Τὴν δὲ κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἣν ἤδη εἶχεν ὑποδείξῃ ὁ Μάρκος Πῶλος, εὔρε πρῶτος ὁ Πορτογάλος Ἰνφάντης *Ερρίκος ὁ θαλασσοπόρος* (1394—1460), μέγας μάχιστρος τοῦ τάγματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ εἰσοδήματα μετεχειρίσθη πρὸς σκοπίμως διευθυνομένας ἀνακαλύψεις. Ὑπῆρξε δ' οὕτω θεμελιωτὴς τοῦ μεγάλου τῆς Πορτογαλίας ἀποικιακοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον διεδόθη καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδικήν. Διὰ τοῦ πολλοῦ δ' αὐτοῦ ζήλου ἐπεξετάθησαν μάλιστα αἱ περὶ τῆς Ἀφρικῆς γνώσεις ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἰς διάστημα 500 γεωγρ. μιλ. ($3710 \times^k$.) Κυριευθείσης δὲ ἤδη τῆς *Κεύτας* (Σέπτας) τὸ 1415, οὔσης τότε τόσον ἐπικινδύνου πρὸς τὴν Πορτογαλίαν, ὅσον ἄλλοτε ἡ *Καρχηδὼν* πρὸς τὴν Ῥώμην, ἐπετελέσθη τὸ 1434 ὁ περίπλους τοῦ ἀκρωτηρίου *Βογιαδώρου*. ἐγένοντο δ' ὡσαύτως κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἑρρίκου καὶ αἱ θαλασσοπορίαι τοῦ Βενετοῦ *Ἀλοῖζου Δακαδαμόστου* (1455—56), ὅστις προέβη μέχρι τῶν *Βισσαγοσεείων νήσων*. Ὁ δὲ Πορτογάλος *Βαρθολομαῖος Διάζος* ἔφθασεν ἔπειτα τὸ 1486 εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς *Καλῆς Ἑλπίδος*.

Νέα δὲ μεγάλη ὡς πρὸς τὴν γεωγραφίαν ἐποχὴ (ἡ τῶν *νέων χρόνων*) ἤρχισεν, ὅταν ὁ *Βάσκος Δεγάμας* διέπλευσε τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, τῇ δὲ 22 Μαΐου 1498 προσωρμίσθη ὁ στόλος αὐτοῦ εἰς τὴν Καλικούτην ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Μαλαβάρης. *Κολόμβος* δὲ ὁ *Γεροάτης*, θελήσας ὡσαύτως νὰ εὔρῃ κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατ. Ἰνδίας πλέων πρὸς δυσμὰς, προσωρμίσθη μετὰ

τρίμηνον πλοῦν, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492, εἰς τὴν *Γουαγαράνην*, μίαν τῶν Βαχαμαίων νήσων· κατὰ δὲ τὸν δεῦτερον αὐτοῦ πλοῦν ἀνεκάλυψεν ἐκ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν τὴν *Δομίρικαν*, κατὰ τὸν τρίτον τὴν *Τρινι-δάτην* καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀρινόκου ποταμοῦ, καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὸ ἀκρωτήριον Κατοχὴν μετὰ τῶν παρ-αλίων τῆς ἡπείρου.

Τὸ δὲ 1519 ἔπλευσεν ὁ Πορτογάλος *Μαγελχάει* (Μαγελλάνος) πρὸς τὰ νότια τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὴν διεύθυνσιν, ἣν πρὸ αὐτοῦ εἶχε διαγράψῃ ὁ Ἀμέρικος *Βεσπούκκης*, καὶ εὔρεν εὐτυχῶς διὰ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντος Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ (τοῦ Μαγελχάεντος) καὶ διὰ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ τὴν πρὸς τὰς Ἀν. Ἰνδίας κατὰ θάλασσαν ὁδόν. Οὗτος εἶνε ὁ πρῶτος μέγας τῆς γῆς περίπλους.

Ἀκαταπαύστως δὲ νῦν ἐξέτειναν οἱ Ἰσπανοὶ τὰς κατακτήσεις αὐτῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Καὶ τὸ μὲν 1521 ἀνεκάλυψε καὶ κατέκτησεν ὁ Φερδινάνδος Κορτήσιος τὸ *Μεξικόν*, τὸ δὲ 1536 ἐκυρίευσεν ὁ Φραγκῖσκος Πιζάρρος τὴν *Περούϊαν*· ὡσαύτως δ' ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ἡ *Καλιφορρία*. Τὸ δὲ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν βορειότατον μέρος τῆς Ἀμερικῆς πρὸ ἑκατονταετηρίδων ἤδη εἶχεν ἀνακαλυφθῇ ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἰσλανδίας ὁ Ἑρρίκος Ῥαούδης εἶχε φθάσῃ τὸ 982 εἰς τὴν Γροιλλανδίαν· εἰς δὲ τὰ δυτικὰ παράλια αὐτῆς μέχρι τῆς 72 μοίρας τοῦ πλάτους ἵδρυσαν οἱ Ἰσλανδοὶ ἀποικίας, αἵτινες μέχρι τοῦ τέλους τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος διετέλουν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῆς

Εὐρώπης. Ἐπειτα ὁμως μέχρι τοῦ 1721, ὅτε ὁ ἱεραπόστολος Ἰωάννης Ἐγγέδης ἀνεκάλυψε πάλιν τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Γροιλλανδίας, ἣτον ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ πάγων. Ἦδη δὲ τὸν 17 αἰῶνα ἀκαμάτως ἀπεπειρῶντο νὰ εὕρωσι πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀμερικῆς συγκοινωνίαν μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ὁ Οὐδσων ἀνεκάλυψε τὸ 1610 τὸν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα Οὐδσῶνγειον πορθμὸν καὶ κόλπον· ὁ δὲ Βαφρῆτος τὸ 1616 τὸν ἐπώνυμον αὐτοῦ κόλπον. Ἀλλὰ μόλις τὸν 19 αἰῶνα μετὰ κινδυνωδεστάτας τῶν Ἀγγλῶν θαλασσοπόρων ἐπιχειρήσεις ἀνεκαλύφθη ἡ ΒΔ. αὐτοῦ διάβασις. Τὸ 1819 ἔφθασεν ὁ Πάρρυ διὰ τοῦ Λαγκαστρείου καὶ Βαρροβείου πορθμοῦ εἰς τὴν νῆσον Μελβίλλην, καὶ δέκα ἔτη βραδύτερον ἀνεκάλυψεν ὁ νεώτερος Ῥόσσιος εἰς τὴν χερσόνησον Βοωθίαν Φέλικα τὸν μαγνητικὸν Βόρειον πόλον. Δυστυχῆς δ' ὑπῆρξεν ὁ τὸ 1845 ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου γενόμενος πλοῦς. Καὶ δέκα ἐννέα μὲν ἀποστολαὶ ἔγειναν κατὰ τὰ ἔτη 1849—1854, ὅπως εὐρεθῶσι τὰ ἔχνη τῶν γενομένων ἀφάντων· μόλις ὁμως κατὰ τινα τελευταῖον πρὸς ἀνακάλυψιν πλοῦν ὑπὸ τὸν Κλιντόκιοι τὸ 1859 ἐπληροφορήθησαν μετὰ βεβαιότητος εἰς τὴν νῆσον τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου περὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἰούλ. τοῦ 1847 συμβάντος θανάτου τοῦ Φραγκλίνου. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ κατὰ τὸ 1850 ὁ Μικλούρης, εἰσχωρήσας ἀπὸ τοῦ Βεργγείου πορθμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Βορείου πόλου διέπλευσε πρὸς τὰ βορειοδυτικά. Τὴν σήμερον προσπαθοῦσι νὰ διερευνήσωσι καὶ ἀνακαλύψωσι τὴν ἀρκτῶν

Κεντρικὴν χώραν. Ἀποστολαὶ δὲ γενόμεναί πρὸς τὸν Βόρειον πόλον τὸ 1869 καὶ 1870 προεβίβασαν σπουδαίως τὰς περὶ τῶν πολικῶν χωρῶν γνώσεις πρὸς Ἀνατ. τῆς Γροιλλανδίας. Νέαι δ' ἀποστολαὶ ἐξηκολούθησαν καὶ καθ' ἐκάστην γίνονται, ὅπως προχωρήσωσι πρὸς τὸν Βόρειον πόλον, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ κόλπου καὶ τῆς ἐν τῇ θαλάσῃ τῆς νήσου *Νοβάγια Σεμιτίας* ἀλιείας (ἴδ. τὸν Πίνακα τῆς Ῥωσσίας).

Ὡς πρὸς δὲ τὴν διερεύνησιν τῶν Ἰσημερινῶν χωρῶν τῆς νέας ἡπείρου νέαν ἥρχισαν ἐποχὴν αἱ εἰς τὴν Ἀμερικὴν περιηγήσεις τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου Ἀλεξάνδρου Οὐμβόλδου εἰς τὰ ἔτη 1799—1804, καὶ ἡ περὶ αὐτῶν μεγάλη αὐτοῦ συγγραφή.

Καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα δὲ τῆς Ἀφρικῆς κατάρθωσε νὰ προχωρήσῃ κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γερμανῶν ὁ ἐπιστημονικὸς ζῆλος. Ἦδη δὲ τὸ 1795 εἶχε φθάσῃ ὁ Μοῦγγος Πάρκος εἰς τὸν Νίγρον ποταμόν. Μεγάλα δ' ἀποτελέσματα ἔφερεν ἔπειτα τὸ 1849 ἡ παρὰ τοῦ Ἀγγλοῦ Ριχάρδσγου (ἀποθ. τὸ 1851 πλησίον τῆς Κούκας) καὶ τῶν Γερμανῶν Βάρθου καὶ Ὁβερέγη (ἀποθ. τὸ 1852 εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Τσάδης) γενομένη ἐπιχείρησις. Ὁ Βάρθος ἔφθασεν εὐτυχῶς εἰς Τιμβουκτού, τὴν περιφημοτάτην τῆς ἐνδοτέρω Ἀφρικῆς πόλιν, καὶ τὸ 1855 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην. Καὶ ἐφονεύθη μὲν ὁ ἐν τῷ Σουδᾷ διάδοχος αὐτοῦ διδάκτωρ Φόγελ τὸ 1856 εἰς τὴν χώραν Βαδαί, ἀλλ' ὁ ἐκ Βρέμης Γερχάρδος Ρόλφς ἐπεξέτεινε καὶ ἐτελειοποίησε τὰ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐρευνητῶν γνωσθέντα

(1863—1867)· ὑπῆρξε δ' ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος, ὅστις διῆλθε τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς μεγάλης Σύρτιος (Τριπόλεως) μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας (Λάγου). Τὸ δὲ 1873 ὁ ἐκ Κολωνίας διδάκτωρ *Ναχτιγάλ*, διερευνήσας τὴν Σαχάραν νοτιανατολικῶς τοῦ Φεζάν καὶ τὰς βορειανατολικῶς καὶ νοτιανατολικῶς τῆς Τσάδης λίμνης κειμένας χώρας (1869—1873), ἔφθασεν εὐτυχῶς εἰς τὸ Βαδλί, καὶ τέλος ἦλθεν εἰς τὸ Κάϊρον διὰ τοῦ Φόζ καὶ Κορδοφάν. Ἐν ἔτει δὲ 1855 οἱ Γερμανοὶ ἱεραπόστολοι *Ερχάρδος* καὶ *Κράπφος* ἔλαβον κατὰ πρῶτον γνῶσιν τῆς μεγάλης λίμνης Οὐκερέβης (Βικτωρίας Νυάνζας), εἰς τὴν ὁποίαν τὸ 1858 ἔφθασαν πραγματικῶς οἱ Ἕλληες *Βούρτων* καὶ *Σπέκης*· ὑπὸ δὲ τοῦ τελευταίου, εἰς δευτέραν περιήγησιν ἐν ἔτει 1863, ἀπεδείχθη ἡ τέως εἰκαζόμενη σύνδεσις τοῦ Νεῖλου μετὰ ταύτης καὶ ἄλλων λιμνῶν καὶ ὑπὸ τοῦ *Σαμουήλ Βαξέρον* μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθείσης *Μουντάρης Λίμνης* (Νυάνζας τού Ἀλβέρτου). Ἦδη δ' ἐν ἔτει 1862 ὁ βαρῶνος *Δέκκεν*, ὁ διδάκτωρ *Κέρστεν* καὶ ὁ Ἕλληες *Θόρνστον* εἶχον ἀναβῆ τὴν διπλὴν κορυφὴν τοῦ *Καλιμὰ Νιδσχάρου* (τὰ τοῦ Πτολεμαίου χιονοσκεπῆ ὄρη τῆς Σελήνης εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Νεῖλου) εἰς ὕψος 13,176 π., ὑπελόγησαν δὲ τὴν κυρίαν κορυφὴν ὕψους 18,827 π. Καὶ ἐφανεύθη μὲν εἰς τὴν χώραν τῶν Σωμαλίων ὁ *Δέκκεν* τὸ 1865, κατεβλήθη δ' ἐν ἔτει 1873 ὑπὸ τῶν ἀδιηγήτων ταλαιπωριῶν ὁ ἐκ τῶν νοτίων πρὸς τὴν χώραν τῶν πηγῶν τοῦ Νεῖλου σπεύδων, τολμηρῶς δὲ καὶ θαυμασίως ἀντέχων ἐρευνητὴς τῆς νοτίου Ἀφρικῆς δι-

δάκτωρ *Λιβιγξτόρης*, ἀφοῦ ἐπεχείρησε νέαν ἐρευνητικὴν πορείαν πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς Ταγγανείκας λίμνης, ἣν αὐτὸς ἀνεκάλυψε καὶ ἐπανειλημμένως ἐπεσκέφθη· ἀλλ' ὅμως ἀνεῦρε δυτικὴν ἐκ τῆς Ταγγανείκας λίμνης ἐκροὴν (ἀναμφιβόλως φερομένην πρὸς τὸν ποταμὸν Κόγγον) ὁ *Καμέρων*· ἔφθασε δ' αἰσίως ὁ περιηγητὴς οὗτος τὸ 1875 εἰς τὴν πρὸς Δ. παραλίαν. Τὸν ἀντίον δὲν ἐξέπληρώθησαν ἄχρι τοῦδε αἱ προσδοκίαι τῆς κατὰ παρόρμησιν τοῦ ἐν Βερολίῳ καθηγητοῦ Βασιανοῦ περὶ τὸ τέλος τοῦ 1872 ἰδρυθείσης «Γερμανικῆς ἐταιρείας πρὸς ἐρεύνησιν τῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς.» Ναυαγησάσης δὲ τῆς κυρίας ἀποστολῆς ἕνεκα τῆς ἀπιστίας τῶν ὁδηγῶν καὶ τῆς Φετιστικῆς δεισιδαιμονίας τῶν αὐτοχθόνων, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὁ διδάκτωρ *Γυσσφέλδης* ἐκ τῆς ἐν τῇ Κάτῳ Γουινέα παραλίας τοῦ *Λοάγγου*, ἔνθα εἶχεν ἰδρυθῆ σταθερὸς σταθμὸς ἐν Τσιντσουσῶ πρὸς βορρᾶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κόγγου. Τὸ δὲ 1877 ὁ δαπάνη ἐφημερίδος τοῦ Λονδίνου εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς ἀποσταλεῖς *Στάνλεϋ* ἀνεκάλυψεν ὅτι *Κόγγος* καὶ *Λουαλάβας* εἶνε τὸ αὐτό. — Ὑπὸ δὲ τοῦ ἀκαταπονήτου διδάκτορος *Σχβεϊνφούρθη*, προχωρήσαντος τὸ 1869 καὶ 1870 εἰς τὰς ἐν τῇ πρὸς δυσμὰς ἀνωτέρᾳ περιοχῇ τοῦ Νείλου χώρας τῶν Νιάμ Νιάμ Καννιβάλων, ἐπεβεβαιώθη μετὰξὺ ἄλλων καὶ ἡ ὑπαρξίς νάννων τινων ἀνθρώπων, τῶν Ἀκκαίων. Οὗτοι δέ, ὅπως καὶ ἄλλοι τῆς ἐνδοτέρας Ἀφρικῆς λαοί, ἀνάστημα ἔχοντες κατώτερον τοῦ μετρίου, ἔτι δὲ οἱ Βοῦσχοι, νεωστὶ (1864 — 1866) ἐπιμελέστατα

περιγραφέντες ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Γουστάβου Φριτ-
σχίου, ἰδρυτοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς τῶν δια-
φόρων σχέσεων τῶν λαῶν τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, εἶνε
πιθανῶς διασκορπισμένα λείψανα τῶν ἀρχεγόνων τῆς
μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς κατοίκων. Αὐτοῦ προσέτι διη-
ρεύνησεν ὁ Κάρολος Μάουχ τὰς κατὰ μέγα μέρος ἀ-
γνώστους εἰσέτι χώρας τοῦ ποταμοῦ Ὀράνγη πρὸς
βορρᾶν μέχρι τοῦ Ζαμβέζη (1865—1872), καὶ ἀνε-
κάλυψε τὰ ἀξιοθέατα ἐρείπια τοῦ Ζιμβαβούου, τοῦ νο-
μιζομένου Ὀφίρ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς.

Καὶ τῶν Ἰμαλαίων δὲ οἱ διάφοροι τόποι κατὰ τὰς
τελευταίας δεκαετηρίδας ἐπιστημονικῶς διηρευνήθησαν,
πρὸ πάντων ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Σχλαγιετβεϊτῶν τὸ
1854 μέχρι τοῦ 1858· ἐν ᾧ οἱ Ῥῶσοι, προσλαμβάν-
οντες καὶ Γερμανοὺς ἐρευνητάς, ἐργάζονται ἀδιακόπως
πρὸς διερεύνησιν ἔνθεν μὲν τῆς Ἀνατολικῆς Σιβιρίας
μέχρι τῆς Κορέας καὶ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, ἐτέ-
ρωθεν δὲ τῶν χωρῶν τοῦ Καυκάσου, τῶν Κιργισίων
ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) καὶ τοῦ Χορασσάν. Ἡ δ' ἔκ-
τε τῶν βορείων καὶ νοτίων συγχρόνως ἐπιχειρηθεῖσα
διερεύνησις τοῦ Θιανσχάν καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Τουρκι-
στάν, τοῦ ὑψηλοῦ ἐρήμου πεδίου (στέππης) τοῦ Παμίρ
(τῆς « Ὀροφῆς τοῦ κόσμου »), κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἀυθάσ-
δου, ὅστις ἐννοεῖται εὔρεν αὐτόθι τέλος βίαιον (Αὐγ.
1870), ἀνήκουσι, μετὰ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν πηγῶν
τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἀρκτικῆς ζώνης, εἰς τὰς λαμπρο-
τάτας γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν νὰ
δείξωμεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ἡ δὲ μεγάλη Νότιος χώρα (terra australis), περὶ τῆς ὁποίας ἐνόμιζον ὅτι κεῖται περὶ τὸν νότιον πόλον, ὡς ὁ παλαιὸς κόσμος περὶ τὸν βόρειον πόλον, ἀνεκαλύφθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν τὴν 17 ἑκατοντ. (1619). Τὸ δὲ 1642 περιέπλευσεν ὁ *Ἀβελ Τάσμαν* τὴν νῆσον *Bār Δεισμελλανδία* ἀνακαλύψας καὶ τὴν *Νέα* *Σηλλανδία*. Ἐπειτα δὲ διεκόπησαν αἱ ἀνακαλύψεις μέχρι τῶν μεγάλων περιηγήσεων τοῦ Ἀγγλου *Ἰακώβου Κώκ* ἀπὸ τοῦ 1768 μέχρι τοῦ 1779, καθ' ὃ ἔτος ἐσφάγη εἰς τὸ Χαβαίνιον· τὸ δὲ 1788 ἐθεμελιώθη τὸ Σιδνέιον. Τὸ δ' ἐπὶ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἡπείρου ἐπικείμενον σκότος διεσκεδάσθη κατὰ πρῶτον διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1815 γενομένων Ἀγγλικῶν καὶ Γερμανικῶν ἀποστολῶν. Μόνον ἀπὸ τοῦ 1842—1858 ἔγειναν 29 πρὸς ἀνακαλύψεις θαλασσοπορίαι. Καὶ διηρέυνησε μὲν ὁ Γερμανὸς *Λεῖχάρδος* τὸ 1844 τὴν Ἀνατολικὴν καὶ βόρειον παραλίαν μέχρι τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Καρπενταρίας, καὶ συνέλαβε κατόπιν τὸ τολμηρὸν σχέδιον νὰ διαβῇ ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς εἰς τὴν Δυτικὴν, ἔγεινεν ὅμως ἄφαντος τὸ 1848 (;) εἰς τὴν ἔρημον. Τοῦναντίον δ' ἐπέτυχεν ὁ Ἀγγλος *Στουάρτος* νὰ διαδράμῃ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασιν ἐκ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν ἐν ἔτει 1862. Αἱ δ' εἰς τὴν δυτικὴν Αὐστραλίαν ἐκδρομαὶ τοῦ *Φορρεστίου* (1869—1871) οὐδὲν μὲν ἐπέχυσαν φῶς περὶ τοῦ ἂν ὁ *Λεῖχάρδος* ἐσώζετο, διεβεβαίωσαν ὅμως ὅτι ἡ πεδινὴ καὶ ἄγονος χώρα εἶνε πλήρης ἀλμυρῶν ἐλῶν, δασωδῶν θάμνων καὶ φυτῶν ἐπικοινωνούντων πρὸς

ἄλληλα (σχρούθων), ἐκτείνεται δὲ πορρωτέρω ἔτι πρὸς Ἀνατολάς. Ἐκλείπει δὲ καθ' ἐκάστην πλειότερον ἢ ἐλπίς νὰ εὐρωσιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἡπείρου ὄρη καὶ ῥέοντα ὕδατα, καὶ ἀφοῦ ὁ ἐν ἔτει 1872 εἰς μῆκος 390 Γεωγρ. Μ. λαβὼν τέλος κατὰ γῆν τηλεγράφος ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Αὐγούστας παρὰ τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ Σπεγκερσίου κόλπου μέχρι τοῦ λιμένος Δαρβίνου εἰς τὴν βόρειον Αὐστραλίαν, συμπίπτων δὲ σχεδὸν μὲ τὴν ὁδὸν τῆς περιηγήσεως τοῦ Στουάρτου, προεκάλεσε μετ' ὀλίγον πολλὰς ἐκδρομὰς πρὸς τὸ μέχρι τοῦδε τοσοῦτον παραμεληθὲν δυτικὸν ἡμισυ τῆς Αὐστραλίας.¹ Οὕτω δ' ἡ Αὐστραλία, καὶ μετὰ τὰς νεωτάτας ἐρεῦνας, εἶνε ἡπειρος μονοτονωτάτη, πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ φύσις ἐφέρθη ὡς μητρυιά· μέγα δὲ ταύτης μέρος ἔνεκα τῆς χειρίστης τοῦ ἐδάφους ποιότητος εἰς πάντα χρόνον θέλει μένη ἀνεπίδεκτον καλλιιεργείας.

(1) Ὁ κατὰ γῆν τηλεγράφος χρησιμεύει κυρίως εἰς τὴν παγκόσμιον ἐπιμιξίαν καὶ τὰς συναλλαγὰς μεταξὺ τῶν Αὐστραλιακῶν ἀποικιστῶν, τῶν ἐμπορικῶν τόπων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Μεσημβρινῆς Ἀσίας καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν μητροπόλεων. Ἀπὸ δὲ τοῦ λιμένος τῆς Αὐγούστης μέχρι τοῦ Φαλμούθ εἰς τὰ νότια τῆς Ἀγγλίας παράλια κεῖται κάλως μῆκος ἔχων 2,700 Γεωγρ. Μ.

Καὶ ὁ μὲν πρῶτος κάλως ἐρρίφθη τὸ 1850 μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· μετ' ὀλίγον δ' ἐβυθίσθησαν ἄλλοι πολὺ μακρότεροι· τὸ δὲ 1866 ἐπέτυχε μετὰ τετραπλὴν ἀπόπειραν νὰ τοποθετηθῇ ὁ μεταξὺ Ἰρλανδίας καὶ Βορείου Ἀμερικῆς κάλως. Τανῦν δ' ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης πέντε Ἀγγλικοὶ κάλῳ καὶ εἰς Γαλλικός.

ς'. Ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἀνέρχεται περίπου
εἰς 1440 ἑκατομμύρια κατοίκων.

Σύγκρισις τῶν μερῶν τῆς γῆς.

Εὐρώπη	□ M. 180,000	Κατ. περίπου 313,500,000 ἄνθρωποι εἰς ἓν □	M. 1738
Ἀσία	» » 814,000	» » 831,000,000 » » » »	» » 1021
Ἀφρική	» » 544,000	» » 205,000,000 » » » »	» » 378
Ἀμερική	» » 743,000	» » 86,400,000 » » » »	» » 116
Ἀυστραλία καὶ			
Πολυνησία	» » 161,000	» » 4,500,000 » » » »	» » 27
Κεφάλαιον . .	» » 2,442,000	» » 1,440,000,000 » » » »	» » 589

ΑΣΙΑ

[814,000 □ M. μετὰ περίπου 831 ἑκατομμ. Κτ.].

Τοποθεσία. Ἡ Ἀσία (1,150 M. μακρὰ καὶ 1,300 M. πλατεῖα) καῖται ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Εὐρώπης κυρίως ἐν ὅλοι· μετὰ δὲ τῆς Ἀφρικῆς ἐνοῦται διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ (πλατέος 15 M.) καὶ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλιακῆς ἡπείρου διὰ σειρᾶς νήσων. Ποικιλωτάτην δ' ἔχουσι διαμόρφωσιν, ὅπως καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ (ἡ Ἰσπανικὴ, Ἰταλικὴ καὶ Ἑλληνικὴ χερσόνησος), τὰ πρὸς νότον μάλιστα εἰς τὰς τρεῖς ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ περικλυζομένης χερσονήσους· εἰς δὲ τὰ Ἀνατολικά ὑπάρχουσιν ὡσαύτως τρεῖς χερσόνησοι, ἡ Κορέα, Καμτσάτκα καὶ Τσουκτσένη· ἐνῶ πρὸς Δ. μία μόνη μετρίου μεγέθους εἶνε, ἡ Μικρὰ Ἀσία.

Ὅρη. Μέγα ὀροπέδιον φέρεται ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ, ἐκτεινόμενον κατὰ πλάτος πρὸς Ἀν., καὶ διαιρεῖται εἰς τὴν μεγαλητέραν καὶ ὑψηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν μικροτέραν καὶ χαμηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς πρὸς Δυσμὰς Ἀσίας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ὀρίζεται πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Ἰμαλαίων (Ἰμαος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ Ἡμωδὰ ὄρη), πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς ὄρεινῆς χώρας τοῦ Τουρκιστάν, πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἀλταίων καὶ τῆς Δουρικῆς ὄρεινῆς χώρας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Μαρδοχου-

ρικῆς καὶ Σινικῆς ὄρεινῆς χώρας· μετ' αὐτῆς δὲ συνδέεται ΒΑ. μὲν ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Καμτσάτκας, πρὸς Ν. δὲ ἡ ἄλυσις τῶν ὀρέων τῆς πρὸς Ἀρ. Ἰνδικῆς. Διὰ δὲ τοῦ Ἰνδουκούχου (Παροπάμισος ἢ Ἰνδικὸς Καύκασος) προστίθεται εἰς τὴν πρὸς Ἀνατολὰς ὀρεινὴν χώραν ἡ πρὸς Δυσμὰς Ἀσία. Ταύτης δὲ πάλιν τὸ μεγαλήτερον πρὸς Ἀνατολὰς ἡμισυ, τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἰρὰν συνδέεται διὰ τῆς ὄρεινῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας μετὰ τοῦ μικροτέρου πρὸς Δ. ἡμίσεος, τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ συνάπτεται πρὸς Β. μὲν μετὰ τοῦ Κανκάσου, πρὸς Ν. δὲ μετὰ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Συρίας. Ἀποχωρισμέναι δὲ ὑφ'οὔνται πρὸς Ν. τὸ ὀροπέδιον τοῦ Δεκάρ καὶ ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀραβίας.

Ποταμοί. Ἀπὸ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσιν οἱ πρὸς τὰς χαμηλὰς χώρας ῥέοντες ποταμοί. Ἐκ τούτων ἔξ μὲν διευθύνονται πρὸς Ν., ὁ Ἰραβάδης, Βράμαπούτρας, Γάγγης, Ἰρδὸς (χυνόμενοι εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν), Τίγρις καὶ Εὐφράτης (χυνόμενοι εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον)· δύο πρὸς Δ. εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην (κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἡμαρτημένως εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν), ὁ Ἀμοὺν ἢ Γέγων (Ὡξος τὸ πάλαι) καὶ ὁ Σίρ (Ἰαξάρτης· τρεῖς πρὸς Β. ὁ Ἀλυσ (Κισίλ Ἰρμάκ, χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον) ὁ Ὄβης, Γερισέης καὶ Λένας· καὶ τρεῖς πρὸς Ἀν. ὁ Ἀμούρ, Χοάγγος καὶ Γιαρτσεκιάγγης.

Πεδιᾶδες. Ἡ πεδινὴ Ἀσία (284,000 □ Μ.) διαιρεῖται εἰς 6 ἐκ φύσεως ἀπ' ἀλλήλων χωριστοὺς τόπους. Καὶ τέσσαρες μὲν αὐτῶν φέρονται πρὸς τὸν Ὠκεανόν· ἡ

χαμηλὴ χώρα τῆς Σινικῆς, ἡ τῆς Ἰνδοκίνας μεταξὺ τοῦ Τογγείου καὶ Σιαμικοῦ κόλπου, ἡ τοῦ Ἰνδοστὰν καὶ ἡ Συριακὴ μετὰ τῆς Ἀραβικῆς· ἡ δὲ τῆς Σιβιρίας χαμηλὴ χώρα ἐκτείνεται καθ' ὅλον τὸ μῆκος ἔμπροσθεν τῆς ὑψηλῆς κεντρικῆς χώρας, ἐνῷ ἡ χαμηλὴ χώρα τοῦ Τουράν (ἡ Βουχαρική πεδιάς), περὶ τὴν Ἀράλην λίμνην, ἀνήκει παντάπασιν εἰς τὸ μέσον.

Θάλασσα, κόλποι καὶ πορθμοί. Πρὸς Β. μὲν εἶνε ἡ Βόρειος Παγωμένη θάλασσα (Ἵπερβόρειος ἢ Σκυθικὸς ὠκεανός), πρὸς Ἀνατολὰς ὁ Μέγας ὠκεανός (Ἐῶς), πρὸς νότον ἡ Νοτίη θάλασσα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τῆς ὁποίας μέρη εἶνε ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Ἰνδικῆς, καὶ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα (Ἐρυθραῖος Πόντος) μεταξὺ τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς πρὸς δυσμᾶς Ἰνδικῆς μετὰ τοῦ Περσικοῦ καὶ Ἀραβίου κόλπου, ὅστις πάλιν τελευταῖος διαιρεῖται πρὸς Β. εἰς τὸν Αἰλιανίτην (μυχόν) καὶ Ἡρωπολίτην. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Γεδρωσίας κεῖται ὁ Βαρυγαζηνός (τῆς Καμβαύης). Πρὸς Δ. δὲ κεῖται ἡ Μεσόγειος θάλασσα (ἡ Ἑσὼ θάλασσα, ἡ Ἐρτός θάλασσα), μέρη τῆς ὁποίας εἶνε τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὁ Ἑλλησπορτός (Δαρδανέλλια), ἡ Προποντις (θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ), ὁ Θρακικὸς Βόσπορος (στενὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως), ὁ Εὐξείνιος Πόντος, (κατ' εὐφημισμὸν), πρότερον Ἀζενος ὀνομαζόμενος ἕνεκα τῶν θυελλῶν, πειρατῶν καὶ ἀγρίων κατοίκων (τανῦν Μαύρη Θάλασσα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Μεσόγειον, ἣν οἱ Ἀράβες γεωγράφοι Λευκὴν θάλασσαν καλοῦσι), ὁ Κιμμερικὸς Βόσπορος (πορ-

θμός τοῦ Κάρρα ἢ Γενικαλέ), ἡ Μαιῶτις λίμνη (τανῦν Ἀζομική θάλασσα). Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια ἐν Ἀσίᾳ εἶνε ἡ Κασπία ἢ Ὑρκανία θάλασσα, ἡ μεγίστη τῶν λιμνῶν τῆς γῆς, συναπτομένη πιθανῶς ἄλλοτε μετὰ τῆς Ἀράλης λίμνης· διὸ καὶ δὲν ἀναφέρεται ἡ τελευταία ὑπὸ τῶν ἀρχαίων.

Πληθυσμὸς καὶ θρησκείαι. *Κλίμα.* Ἐκ τῶν 831 ἑκατομμ. τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ κατοικοῦσιν εἰς τὰ βόρεια καὶ ἀνατολικά, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐρυθρόφαιον Μογγολικὸν τύπον, τὰ δὲ $\frac{2}{5}$ εἰς τὰ νότια καὶ δυτικά, ἀνήκοντα εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν· $\frac{1}{4}$ δὲ ἑκατομμ. Μαλαῖοι κατοικοῦσιν εἰς τὴν Μαλάκκιν καὶ τὰς Σινικὰς νήσους. Ἐκ τῶν κατοίκων τούτων τὰ $\frac{4}{5}$ εἰσέτι εἶνε εἰδωλολάτραι, 18 ἑκατομμ. Χριστιανοί, 80 ἑκατομμ. Ὀθωμανοὶ καὶ $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. Ἰουδαῖοι. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἀσίας εἶνε ποικιλώτατον· καθ' ὑπερβολὴν ψυχρὸν εἰς τὰ βόρεια κατὰ λόγον τοῦ πλάτους· ψυχρὸν εἰς τὸ μέσον, ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῶν ὀρέων· καὶ θερμότατον πρὸς Ν.

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

(Ἀνατολή, Levante).

[34,000 □ Μ., 17 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ 10,000 □ Μ. μεγάλη χερσονήσος Μικρὰ Ἀσία (Asia Minor) εἶνε πεδιάς ὑψηλὴ 4,000", περιστοι-

χιζομένη δ' ἐν μέρει ὑπ' ὄφρυος ὀρέων· πρὸς βορρᾶν δὲ ταπεινοῦται. Καὶ ἡ μὲν πρὸς Ν. ὄφρυς τῶν ὀρέων, ὁ Ταῦρος, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἄνω Τίγριδος· ἐπὶ δὲ τῆς ὑψηλῆς χώρας εὐρίσκονται σειραὶ ὀρέων καὶ ὄρη κατὰ μόνας· ἐκ τούτων δὲ τὸ Ἀρδσχίς (Ἀργαῖος) ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ φθάνει μέχρι 13,300 π'. ὁ δὲ ποταμὸς Ἄλνς (Κισίλ Ἰρμάκ) διαιρεῖ τὸν τόπον εἰς δύο ἡμίσεα μέρη.

Τὴν Μικρὰν Ἀσίαν συνδέει μετὰ τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς ὑψηλῆς Περσικῆς χώρας ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀρμενίας, ἔνθα ἔχουσι τὰς πηγὰς αὐτῶν οἱ ποταμοὶ Εὐφράτης, Τίγρις, Κῦρος καὶ Ἀράξης. Ὁ δ' ἐν Ἀρμενίᾳ στρογγύλος κῶνος τοῦ Ἀραράτ φθάνει μέχρι 16,000 π'.

Ἐκ τῶν δύο δὲ ποταμῶν, τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος, ὁ πρῶτος γεννᾶται ἐκ δύο ῥυάκων προερχομένων ἐκ πηγῶν τῆς Ἀρμενίας· κάτωθεν δὲ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Ἐρζερούμης προσπλησιάζει μίαν ὥραν περίπου εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Τίγριδος, μεθ' οὗ σχηματίζει μέχρι τοῦ Βαγδατίου τὴν χώραν τῶν ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) Μεσοποταμίαν (τὴν Ἀλδσχεσίραν, ἥγουν νησιωτικὴν χώραν). Ἀπὸ δὲ τοῦ Βαγδατίου ἐκτείνεται μετὰ τὸν δύο ποταμῶν, ὧν εἶνε κατακλῆσιμα, ἡ πεδιάς τοῦ σημερινοῦ Ἰράκ Ἀραβί (ἡ ἀρχαία Βαβυλωνία). Ἐνούμενοι δὲ κατόπιν οἱ δύο ποταμοὶ ἀποτελοῦσι τὸν Πασιτίγρητα (Σχάτ Ἐλαράβ), χυνόμενον δι' ἑπτὰ βραχιόνων εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, 7 Μ. κάτωθεν τῆς Βάσρας.

Πρὸς Ν. δὲ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας, περιχλωμένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Ἀραβικῆς ἐρήμου, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ ἢ στενὴ μὲν ἀλλ' ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Συρίας. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὸ στενὸν τῆς παραλίας κράσπεδον φέρεται ὁ *Αἶβαρος* (ἤγουν λευκὸν ὄρος, 9,000 π.) καὶ ὁ *Ἀρτιλίβαρος* μετὰ τοῦ ὑψηλοῦ *Ἀερμών*.

Α' ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἦτο πολὺ γνωστοτέρα εἰς τοὺς ἀρχαίους ἢ σήμερον· διὸ θέλομεν περιγράψῃ αὐτὴν κατὰ τὴν παλαιὰν διαίρεσιν, προσθέτοντες ὅσα τανῦν εἶνε ἀξιοσημείωτα.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία πρὸς Ἀν. μὲν ὠρίζετο ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας, ἀφ' ἧς ἐν μέρει ἀπεχωρίζετο διὰ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, νοτιανατολικά δὲ ὑπὸ τῆς Συρίας, ἀφ' ἧς ἀπεχωρίζετο διὰ τοῦ ὄρους Ἀμανοῦ. Οὐδέποτε δὲ ἀπετέλεσε κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ μίαν κυβέρνησιν, (ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς *Μικρᾶς Ἀσίας* ἀγνοοῦσιν οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι), ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέκειτο εἰς τοὺς Πέρσας, κατόπιν δὲ εἰς τοὺς Μακεδόνas καὶ μετέπειτα εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς. Ἐκ πάντων δὲ τῶν αὐτόθι κατοικησάντων λαῶν οἱ Ἕλληνες εἶνε γνωστότατοι, ἰδρύσαντες πολυαρίθμους ἀποικίας εἰς τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Οἱ νῦν κάτοικοι. Τανῦν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κατοικοῦσι· 1) *Ὁμολογῆται* τοῦ Ἰσλαμισμού, ἥτοι *Τούρκοι* (9 ἑκατομμ.), νομάδες *Τουρκομάννοι*, τρόμος τῶν

καραθανίων, Κοῦρδοι (μέρος Ὀθωμανοὶ καὶ μέρος Χριστιανοί) καὶ ἙΑραβεσ· οἱ δὲ Δροῦσοι εὐρίσκονται πρὸς Ν. τοῦ Λιβάνου· 2) Χριστιανοί, ἥτοι Ἑλληνηες, κατοικοῦντες πάντα σχεδὸν τὰ παράλια καὶ πάσας τὰς νήσους (σχεδὸν 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ.). Ἀρμένιοι, Σύροι καὶ Μαρωῖται πρὸς Β. τοῦ Λιβάνου· 3) Ἰουδαῖοι· 4) Τσίγγανοι. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὑπάρχουσι καὶ Ἑλληνηες ἀπομαθόντες μὲν τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ διατηροῦντες τὴν θρησκείαν, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν ὁμοεθνῶν.

Κλίμα. Πολὺ ἐγκωμιάζουσιν οἱ ἀρχαῖοι τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ τὸ γλυκὺ κλίμα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Καὶ ὅμως εἰς μὲν τὰ μεσημβρινὰ παράλια συμβαίνουσι καύσωνες ἀνυπόφοροι, εἰς δὲ τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου πόντου πᾶσχουσιν ἐνίοτε οἱ ἄνθρωποι ἔνεκα τῆς μεγίστης ὑγρασίας. Ἄλλ' εἰς τὰ μεσόγεια ὁ καύσων μετριάζεται ἔνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ἐδάφους, πρὸ πάντων δὲ τῶν ὀρέων, καθότι τινὰ εἶνε πάντοτε χιονοσκεπῇ.

Κόλποι. Κόλποι γνωστότατοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶνε· ὁ Ἀστακηρὸς (τοῦ Ἰσμιδ) εἰς τὴν Προποντίδα· ὁ Σμυρναϊκὸς ἢ Ἑρμειος εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Ἑρμου· ὁ Παμφύλιος (τῆς Ἀτταλείας)· καὶ ὁ Ἰσσηκὸς (τῆς Ἀλεξανδρέττας) εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Ὅρη. Κυριώτερα ἄλυσις τῶν ὀρέων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶνε· 1) ὁ Ταῦρος· ἐχρησίμευε δ' οὗτος ἐπὶ Ῥωμαίων ἐπὶ τινα χρόνον ὡς σύνορον, διαιρῶν τὴν Ἀσίαν εἰς ἐντεῦθεν καὶ ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου Ἀσίαν· καὶ τοι κυρίως Ταῦρος ἐκαλοῦντο τὰ ὄρη τὰ χωρίζοντα τὴν

Φρυγίαν καὶ Καππαδοκίαν ἐκ τῆς Παμφυλίας καὶ Κιλικίας· 2) Ἀρτίταυρος, εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὄρος συν-
 απτόμενον ἔνθεν μὲν μετὰ τοῦ Ταύρου, ἐτέρωθεν δὲ
 μετὰ τοῦ Καυκάσου· 3) τὸ ὄρος Ἀμανός (Ἀλμαδάχ),
 διαχωρίζων τὴν Κιλικίαν ἀπὸ τῆς Συρίας· οὗτος μηκυ-
 νόμενος ἐνώνει τὸν Ταῦρον μετὰ τοῦ Λιβάνου· 4) Ἰδη,
 ὄρος τῆς Μυσίας, καθιερωμένον εἰς τὴν Μητέρα τῶν
 θεῶν (Κυβέλην) καὶ περίφημον διὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πά-
 ριδος, μετὰ τῶν ἀξιοσημειώτων κορυφῶν Κοτύλου, Φα-
 λάκρων καὶ Γαργάρων· ἐξ αὐτοῦ ἐπήγαζον ὁ Γραμικός,
 Σιμόεις καὶ Σκάμαρδος· 5) Ὀλυμπος (Κεχίχ Δάχ) εἰς
 τὴν Μυσίαν, Βιθυνίαν καὶ Παφλαγονίαν· τὴν δὲ περὶ αὐ-
 τὸν χώραν καλοῦσι πολλάκις Ὀλυμπηήρ· 6) Ὀλγασ-
 σος (Κουσέτ ἔλ Γὰς) εἰς τὴν Παφλαγονίαν· 7) Μίμας
 εἰς τὴν χερσόνησον τῶν Κλαζομενῶν ἐν Λυδίᾳ· 8)
 Τμῶλος (Βερκί ἢ Βοῦζ Δάχ), ὄρος τῆς Λυδίας ὑψηλόν,
 παράγον εἰς τοὺς κάτω λόφους περίφημον οἶνον· Ἐν-
 ταῦθα ἐπήγαζεν ὁ Πακτωλός, κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν
 ὁ Ἀπόλλων ἔδωκεν ὧτα ὄνου εἰς τὸν βασιλέα Μίδαν·
 9) Σίπυλον (Σαμπουντζὶ Δάχ) εἰς τὴν Λυδίαν καὶ
 Φρυγίαν, καλούμενον καὶ Κεραυρός, καθὼ πολλάκις ὑπὸ
 κεραυνῶν πληττόμενον· Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς ποιητὰς ἡ
 Νιόβη μετεμορφώθη εἰς βράχον, φονευθέντων τῶν τέ-
 κνων αὐτῆς· 10) Μυκάλη, ὄρος περίφημον διὰ τὴν σύγ-
 χρονον τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκην, σχηματίζον δὲ χερσό-
 νησον προχωροῦσαν ἀπέναντι τῆς Σάμου καὶ λήγουσαν
 εἰς τὸ ἀκρωτήριο Τρωγίλιον· 11) Αἰνδυμὸς (ἢ Αἰνδυ-
 μα, Μοράδ Δάχ) εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατίαν, ἱερὸν

εἰς τὴν Κυβέλλην· ἐντεῦθεν ἐπήγαζεν ὁ Ἑρμος· 12) Ἀργαῖος (Ἀρδσχίς), εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἐν τῶν ὑψηλοτάτων ὀρέων τῆς Ἀσίας, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου, ὡς ἐλέγετο, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν· 13) Λάτμος, εἰς τὴν Καρίαν, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαιάνδρου. Αὐτόθι κατὰ τοὺς ποιητὰς ἡ Ἀρτεμις ἐπεσκέπτετο τὸν Ἐνδυμίωνα· 14) Φοίνιξ, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Καρίας· 15) Κράγος (Γαργαντὲ) εἰς τὴν Λυκίαν. Ἐνταῦθα ἐφαίνετο ἡφαίστειον· τοῦτο δ' ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Βελλεροφόντου δαμασθεῖσαν γίμμαιραν.

Ποταμοί. Α'. Ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· 1) Θερμῶδων (Θερμέχ), ὀλίγου λόγου ἄξιος ποταμός, ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς ὑπὸ τῶν Ἀμαζόνων, ὡς ἐλέγετο, κατοικουμένης Θεμισκύρας, καὶ Ἴρις (Βίρις ἢ Ἰεχίλ Ἑρμάχ)· ἀμφότεροι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Πόντου· 2) Ἄλως (Κισίλ Ἰρμάκ), διερχόμενος τὴν Καππαδοκίαν καὶ Γαλατίαν, διαχωρίζων δὲ τὸν Πόντον ἀπὸ τῆς Παφλαγονίας· 3) Παρθένιος (Μπαρτέν), μετὰξὺ τῆς Παφλαγονίας καὶ Βιθυνίας· 4) Σαγγάριος (Σακαριά), διερχόμενος τὴν Γαλατίαν καὶ Βιθυνίαν.

Β'. Ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Προποντίδα. 1) Ῥύνδακος ἢ Λύκος (Λουπαδὶ καὶ Μοχαλίτσι πλησίον τῶν ἐκβολῶν), μετὰξὺ τῆς Βιθυνίας καὶ Μυσίας. Εἰς τὰς ὀχθὰς τοῦ ποταμοῦ τούτου κατεστράφη ὁ Μιθριδάτης ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου τὸ 73 π. Χ.· 2) Γρανικός (Σαλατντερὲ) περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 334 πρώτην νίκην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Γ'. *Ἐκβάλλορτες εἰς τὸ Αἰγαῖον*. 1) *Σιμόεις* (Μεντερὲ Σοῦ), μικρὸς ποταμός, περίφημος διότι ἔρρεε πλησίον τῆς Τροίας, καὶ *Καΐκος* (Καίικι, Γριμάλκι ἢ Βα-χερτεχάϊ), ἀμφότεροι εἰς τὴν Μυσίαν. 2) *Ἑρμος* (Σαραβάτ ἢ Κεδοῦς) καὶ *Καῦστρος* (Καῦστρ ἢ Κουτσοῦκ Μεῖντέρ) εἰς τὴν Λυδίαν. 3) *Μαίανδρος* (Μεῖντέρ ἢ *Βουγιούκ Μεῖντέρ*), πηγάζων ἐν Φρυγίᾳ καὶ χωρίζων ἐν μέρει τὴν Λυδίαν ἐκ τῆς Καρίας.

Δ'. *Ἐκβάλλορτες εἰς τὴν Μεσόγειον*. Ὁ *Σάρος* (Σεῖ-χούν ἢ Ἄδανα) καὶ ὁ *Πύραμος*, ἀμφότεροι εἰς τὴν Κιλικίαν.

Παραπόταμα. 1) ὁ *Λύκος* (Κεῦλου Χισσάρ), χυνόμενος εἰς τὸν Ἴριν. 2) ὁ *Ἄλυσ*, χυνόμενος εἰς τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν Ἄλυν. 3) ὁ *Μάκεστος* (Σουσουζερλέ), χυνόμενος εἰς τὸν Ῥύνδακον. 4) ὁ *Σκαμάνδρος* ἢ *Ξάνθος* (Σκαμάντρ ἢ Κίρκ Γκεζλέρ), μικρὸς ρύαξ, χυνόμενος εἰς τὸν Σιμόεντα. Οἱ Αἰολεῖς, ἀνοικοδομήσαντες τὴν Τροίαν, μετέφεραν καὶ εἰς τὸν Σιμόεντα τὸ ὄνομα τοῦ Σκαμάνδρου. 5) *Πακτωλὸς* (Μπάγκουλυ), χυνόμενος εἰς τὸν Ἑρμον, περιβόητος διὰ τὰ ψήγματα τοῦ χρυσοῦ, ἅτινα κατεβίβαζεν, ἀφότου κατὰ τοὺς ποιητὰς ἐλούσθη εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ ὁ Μίδας, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς ιδιότητος τοῦ νὰ μεβάλλῃ εἰς χρυσὸν πᾶν ὃ,τι ἤγγιζε. 6) ὁ *Λύκος τῆς Φρυγίας* (Σουλτὰν Ἑμίρ Τσαῖ ἢ ἱσως Γκερντούκ), χυνόμενος εἰς τὸν Μαίανδρον. 7) ὁ *Μέλας* (Καρασοῦ), χυνόμενος εἰς τὸν Εὐφράτην.

Διαιρέσεις κατ' ἐπικρατείας. Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας αἱ ἐπικράτειαι ὑπέστησαν πολλὰς μεταβολάς, παραμείνα-

σαι καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν εὐμετά-
βλητοι. Συνήθως δ' ἀναφέρονται δώδεκα κύριαι χῶραι,
ὧν 4 μὲν κεῖνται πρὸς βορρᾶν, ἡ *Μυσία*, ἡ *Βιθυνία*, ἡ
Παφλαγονία καὶ ὁ *Πόντος*, 4 δὲ εἰς τὸ μέσον, ἡ *Λυδία*,
ὁ *Φρυγία*, ἡ *Γαλατία* καὶ ἡ *Καππαδοκία*, καὶ 4 πρὸς
νότον, ἡ *Καρία*, ἡ *Λυκία*, ἡ *Παμφυλία* καὶ ἡ *Κιλικία*.
Ὑπ' αὐτάς δὲ θέλομεν τάξῃ ἄλλας τινὰς χώρας, αἵτι-
νες ὑπῆρξαν μὲν τῷ ὄντι ἰδιαίτεροι ἐπικράτειαι, δύσκο-
λον ὅμως ἤθελεν εἶναι νὰ πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῶν
ἰδιαιτέρως.

Α'. ΜΥΣΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Μυσία ὠρίζετο
πρὸς βορρᾶν μὲν ὑπὸ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Ἑλ-
λησπόντου, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πε-
λάγους, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Λυδίας, καὶ πρὸς ἀνα-
τολὰς ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Βιθυνίας. Ἀποτελεῖ δ'
ὁ τόπος οὗτος σήμερον τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ πασσαλι-
κίου τῆς Κιουτάγιας ἢ Ἀνατολῆς. Οἱ δὲ κατοικοῦντες
τὴν Μυσίαν λαοὶ ἦσαν· 1) εἰς τὰ ἐνδότερα οἱ *Μυσοί*,
καταγόμενοι, ὡς ἐπιστεύετο, ἐκ τῶν Μυσῶν ἢ Μοισῶν
τῆς Θράκης, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῶν Λυδῶν. Καὶ κατ'
ἀρχὰς μὲν ἦσαν πολεμικώτατοι, κατόπιν ὅμως τοσοῦ-
τον ἐξετηλύνθησαν, ὥστε ἡ δειλία αὐτῶν κατήντησε
παροιμιώδης («Μυσῶν λεία»). 2) εἰς δὲ τὰ παράλια
κατῴκουν *Λέλεγες*, *Πελασγοί*, *Θράκες*, *Κρήτες*, μετονο-
μασθέντες *Τεῦκροι* καὶ *Δάρδαροι*, καὶ τέλος *Αἰολοί*, ἀ-
ποικήσαντες εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους,
ἀφοῦ κατεστράφη ἡ Τρώας. Καὶ Ῥωμαϊκὴ μὲν ἐπαρ-

χία ἔγεινεν ἡ Μυσία τὸ 129 π. Χ., τὸν δὲ 4^{ον} μ. Χ. αἰῶνα μετωνομάσθη Ἑλλήσποντος.

Διέκρινον δὲ εἰς τὴν Μυσίαν τρία κύρια μέρη· τὴν *Τρωάδα* πρὸς δυσμὰς, τὴν *Μικρὰν Μυσίαν* πρὸς βορρᾶν, μεταξὺ τῆς Τρωάδος καὶ Βιθυνίας, καὶ τὴν Μεγάλην Μυσίαν πρὸς νότον. Καὶ τὸ μὲν ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μικρᾶς Μυσίας ἐκαλεῖτο *Ἀθρεττηνή*· τὰ δὲ παράλια τῆς Μεγάλης Μυσίας ὠνομάζοντο *Αἰολίς*, διότι ἐνταῦθα εἶχον ἀποικίησιν οἱ Αἰολεῖς· τὸ μεσημβρινὸν μέρος, μεταξὺ τοῦ Καίκου καὶ τῆς Λυδίας, *Μορηνή*· καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος *Μυσία Κατακεκαυμένη*.

Πόλεις ἄξιοι λόγου. α'. *Εἰς τὴν Τρωάδα*· *Τροία* (Βουνάρμπασσι) παρὰ τὸν Σκάμανδρον, περίπου μίαν ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου καὶ τοῦ ὄρους Ἰδῆς. Ἐκαλεῖτο δὲ προσέτι *Δαρδαρία*, *Τευχρία* καὶ *Ἴλιον*, καὶ ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς *Περγαμος*. Σώζονται ἔχνη τινὰ πλησίον τοῦ χωρίου Βουνάρμπασσι.—*Δάρδαρος*, ΒΑ. τῆς Τροίας, ἐπὶ τοῦ Ἑλλήσποντου, πρωτεύουσα μέρος τῆς Τρωάδος, τῆς καλουμένης *Δαρδαρίας*. — *Ἴλιον* (τανῦν ἐρείπια), κτισθὲν ὑπὸ τῶν Αἰολέων πλησίον τῆς θαλάσσης, ὅχι μακρὰν τῆς ἀρχαίας Τρωάδος. Φαίνονται δ' ἐρείπια αὐτοῦ εἰς τινὰ τόπον καλούμενον *Χισαρτζίκ*, πλησίον τοῦ χωρίου *Τσιμπλάκ*. — *Ἀλεξάνδρεια* ἡ *Τρωάς* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Σεμαλὲ) παρὰ τὴν θάλασσαν, νοτιοδυτικὰ τῆς Τροίας. Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς *Σιγία*, κατόπιν *Ἀρτιγορία* καὶ τέλος *Αὐγούστα* ἡ *Τρωάς*, ἐκ τοῦ πέμψαντος ἐκεῖσε Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν Αὐγούστου. — *Ἄσσος*

(Βερρέμ), κειμένη πλησίον τῆς θαλάσσης, πρὸς Ἀν. τοῦ ἀκρωτηρίου *Λέκτου*, πατρὶς τοῦ Στωϊκοῦ φιλοσόφου Κλεάνθους.

β'. Εἰς τὴν **Μικρὰν Μυσίαν**. Ἀβυδος (Ναγάρα Βουρούν) εἰς τὸ στενώτατον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου, περίφημον διὰ τὸν ἔρωτα τῆς Ἡροῦς καὶ τοῦ Λεάνδρου καὶ τὰς δύο γεφύρας ἐκ πλοίων, ἃς διέταξε νὰ κατασκευάσωσιν ὁ Ξέρξης, ὅπως διαβοῦν τὰ στρατεύματά του ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην.—*Λάμψακος* (Τσάρ Δάχ) παρὰ τὴν Προποντίδα, βορειανατολικά τοῦ Ἑλλησπόντου, περίφημος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Πριάπου καὶ τὸν εἰς τὰ περὶχωρα παραγόμενον οἶνον. Ὑπῆρξε δὲ πατρὶς τοῦ Ἀναξιμένους, σῶσαντος ταύτην τὴν πόλιν, ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἤθελε νὰ τὴν καταστρέψῃ. Ἡ Λάμψακος ἐκαλεῖτο πρὶν *Πιτυοῦσσα*. Τὸ δὲ σημερινὸν *Λαμψάκι* μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων, εἶνε προάστειον μόνον τῆς ἀρχαίας πόλεως.—*Πάριον* (Καμαρίς, Καμανὰρ ἢ Πάρις), πόλις εὐλίμενος, — *Κύζικος*, τανῦν Ἀρτάκη μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων. Ἦτο δ' αὕτη νῆσος συνδεομένη μετὰ τῆς ἡπείρου διὰ δύο γεφυρῶν· τανῦν ὅμως ἐνοῦται δι' ἰσθμοῦ. Ἐνταῦθα ὁ Ἀλκιβιάδης ἐνίκησε τὸν Λακεδαιμόνιον *Μίνδαρον* τὸ 410 π. Χ.—*Μιλητόπολις* (πλησίον τοῦ Μοχαλίτς, ἢ Βαλικεσρί, ἐπὶ τοῦ Μακέστου, ἔνθα οὗτος ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ῥυνδάκου, εἰς τὸν τόπον τῶν Δολιόνων.—*Σκῆψις* (Ἐσκιουψί), ἔνθα εὔρον τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, κρυμμένα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νηλέως.

γ'. Εἰς τὴν **Μεγάλῃν Μυσίαν**. Ἄρταρδος, πλησίον τοῦ ὄρους Ἰδης, παρὰ τὸν Ἀδραμύττειον κόλπον, ἔνθα, κατὰ τὸν Βιργίλιον, ὁ Αἰνείας ἐναυπήγησε τὸν στόλον αὐτοῦ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. — Ἀδραμύττειον (Ἀδραμύττι) πλησίον ὁμωνύμου κόλπου, πόλις τῆς Αἰολίδος, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — Κυθωνίαι (Ἀϊβαλί), πόλις νεωτέρα μὲ 40 χιλ. Ἑλλήνων, γυμνάσιον, Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεῖα. — Πιτάνη, ὄψω. Πιτάρα (Σανταρλί) παρὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν Εὐήνον, ἔνθα κατεσκευάζον πλίνθους ὅπτας ἐπιπλεούσας τοῦ ὕδατος. — Πέργαμος (Πέργαμο), πλησίον τοῦ Καΐκου, πρωτεύουσα ὁμωνύμου βασιλείου, πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Γαληνοῦ. Ἐνταῦθα ἐφεῦρον τὴν περγαμηνὴν χάρτην (ἐκ δερμάτων), Εὐμένης δὲ ὁ Β'. καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐσχημάτισαν βιβλιοθήκην τὴν διασημοτάτην τῆς ἀρχαιότητος μετὰ τὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. Τανῦν ἔχει 20,000 Κ., ὧν 12 Ἑλληνες. — Ἐλαία (ἐρείπια πλησίον Κιλίσσελι), ἐπίνειον τῆς Περγάμου, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καΐκου. — Κόμη (Ἐρείπ.), παρὰ κόλπον ὁμωνυμον· ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ μάλιστα λόγου ἀξία πόλις τῶν Αἰολέων. — Φώκαια (Φώκια τανῦν, μετὰ 4,000 Ἑλλήνων ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον) εἰς τὰ σύνορα τῆς Λυκίας μετὰ λιμένος εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε θεμελιωθῇ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Φωκίδος τὸν 12 π. Χ. αἰῶνα, ὅτε ἤλθον συγχρόνως καὶ οἱ Ἴωνες· ἀπέκτησε δὲ μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ ἐμπορίου μέγαν πλοῦτον ἐκπέμψασα πλείστας ἀποικίας, ὧν διασημοτάτη εἶνε ἡ ἐν Γαλλίᾳ Μασσαλία.

Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ὑπῆρξε μέρος τῆς Λυδίας, ἀλλὰ τὸν 6^{ον} π. Χ. αἰῶνα κατέλιπον αὐτὴν οἱ Φωκαεῖς, ὅπως διαφύγωσι τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κύρου.

Β'. ΒΙΘΥΝΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Βιθυνία ὠρίζετο πρὸς Βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Προποντιδος, πρὸς Δυσμᾶς ὑπὸ τῆς Μυσίας, πρὸς Νότον ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Γαλατίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας. Σήμερον δὲ συμπεριλαμβάνεται εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκαλεῖτο *Βεβρυκία*· ὠνομάσθη δὲ *Βιθυνία*, ὅταν οἱ *Βιθυνοὶ* ἢ *Θυνοί*, καταλιπόντες τὴν Θράκην, ἦλθον νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐδῶ. Κυριώτεροι δὲ λαοὶ τῆς Βιθυνίας ἦσαν οἱ μέχρι τῆς Φρυγίας ἐκτεινόμενοι *Μυγδόρες*, οἱ *Θυνοί*, οἱ *Μαριανθυνοὶ* καὶ οἱ *Καύκωρες*. Καὶ οἱ Ἕλληνες δὲ εἶχον κτίσιν πολλὰς ἀποικίας εἰς τὰ παράλια τῆς Βιθυνίας.

Πόλεις ἄξιαι λόγου. Προῦσα ἢ ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ, πρωτεύουσα πολλῶν βασιλέων τῆς Βιθυνίας, κατόπιν δὲ τῆς ἐπαρχίας τῆς καλουμένης Ὀλυμπηνῆς. Τὸν δὲ 14 μ. Χ. αἰῶνα ἔγινε καθέδρα τῶν Τούρκων βασιλέων· τὴν σήμερον ἔχει θερμὰ λουτρά, Ἕλληνας ἱκανοὺς καὶ 80,000 Κ. — *Δασχύλιον* (Διάσκυλο), ΒΔ. τῆς Προύσης ἐπὶ τῆς Προποντιδος, ἐπὶ Περσῶν πρωτεύουσα τῆς Μικρᾶς Φρυγίας καὶ καθέδρα τῆς σατραπίας τῆς συγκειμένης ἐκ τῆς Βιθυνίας, μέρους τῆς Μυσίας καὶ τῆς Γαλατίας. — *Κίος* ἢ *Προουσιὰς* (Κεμλίκ ἢ Κίο) πρὸς Β.

τῆς Προύσης ἐπὶ τῆς Προποντίδος εἰς τὸ βάθος τοῦ *Κιανοῦ κόλπου* (τανῦν κόλπου τῆς Μουδανίας). Ἡ πόλις αὕτη καταστραφεῖσα ὑπὸ Φιλίππου Ε΄. τοῦ Μακεδόνης, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας Προυσίου τοῦ Β΄., ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, διευθύνοντος τὴν ἀνωικοδόμησιν τοῦ Ἀννίβα.—*Νίκαια* (Ἰονίκ) πλησίον τῆς Ἀσκανίας λίμνης. Ἡ πόλις αὕτη, καλουμένη πρότερον Ἀρτιγορία, εἶνε πατρὶς τοῦ ἀστρονόμου Ἰππάρχου καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Δίωρος Κασσίου. Ἀλλὰ περίφημος μάλιστα εἶνε διὰ τὴν ἐν ἔτει 325 ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου συγκροτηθεῖσαν οἰκουμένην σύνοδον.—*Νικομήδεια* (Ἰσμήδ ἢ Εἰζ Νικμήδ) εἰς τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον, πρωτεύουσα τῆς Βιθυνίας καὶ πατρὶς τοῦ ἱστοριογράφου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἀρριανοῦ (π. 150 μ. Χ.). Ἐνταῦθα εἶχε τὴν αὐλὴν αὐτοῦ ὁ Διοκλητιανός, οἰκοδομήσας μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς.—*Αἰθυσσα* (Ντζεβιζέ ἢ Μαλσούν) εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας. Αὐτοῦ ἐδεικνύετο ὁ τάφος τοῦ Ἀννίβα. — *Χαλκηδὼν* (Κατίκιοι), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Θρηκτικοῦ Βοσπόρου, ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Μεγαρέων. Ἐδῶ ἐνίκησεν ὁ Κωνσταντῖνος τὸν Λυκίνιον τὸ 323 καὶ συνεκροτήθη ἡ τετάρτη οἰκουμένη σύνοδος τὸ 451. — *Χρυσόπολις* (Σκούταρι), ἐν τῶν ἐπινείων τῆς Χαλκηδόνης. Ἐνταῦθα οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τὴν κάθοδον αὐτῶν ἐπεβιβάσθασαν, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸ Βυζάντιον. — *Προῦσα* ἢ *Προυσιάς* ἢ πρὸς Ὑπίω, παρὰ τὸν Ὑπιον ποταμόν, πόλις διάφορος τῶν προρρηθειῶν

δμωνύμων πόλεων. — *Βιθύριον*, ἡ μετέπειτα *Κλαυδιόπολις* (Βαστάν) ἢ *Ἀρτιροόπολις*, καθὸ πατρίς τοῦ ἀγαπητοῦ εἰς τὸν Ἀδριανὸν Ἀντινίου. — *Ἡράκλεια* ἡ Ποντικὴ (Ἐρέκλι), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Λύκου, Ἑλληνικὴ ἀποικία μετὰ διασήμευ ναυτικοῦ. Ἐδῶ πλησίον ἦτον ἡ χερσόνησος τῆς *Ἀχερουσίας* μετ' ἀντρου τινός, ὅποθεν, ὡς ἐμυθολογεῖτο, κατέβη εἰς τὸν Ἀδην ὁ Ἡρακλῆς.

Γ'. ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Παφλαγονία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βιθυνίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλατίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τοῦ Πόντου, ἥτοι περιελάμβανε τὸ ΒΑ. μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Κατφεῖτο δ' ὑπὸ λαῶν ἐλθόντων κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἢ Φοινίκης, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῆς Φρυγίας· εἰς δὲ τὰ παράλια εἶχον καὶ οἱ Ἕλληνες κτίσην πολλὰς ἀποικίας. Εἰς παναρχαίους ὁμῶς χρόνους τὸ κυριώτερον ἔθνος τῆς χώρας ταύτης ἦσαν οἱ *Ἐρετοί*, διαβάντες κατὰ τινὰς συγγραφεῖς εἰς τὴν Θράκην καὶ κατόπιν εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἰταλίας. Ἦσαν δ' οἱ Παφλαγόνες σκαιοί, ἄγριοι καὶ εὐπείστοι καθ' ὑπερβολήν, διὸ καὶ ὡς ὕβριν μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες τὸ ὄνομα τῶν ἵππευον ὁμῶς τεχνικώτατα, καὶ ἡσχολοῦντο πάντες εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μεταλλείων, ἅτινα πολλὰ εὐρίσκοντο εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. Διατελοῦντες δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ βασιλεῖς ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Πέρσας, ὑπετάγησαν ἐ-

πειτα εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ κατόπιν ὑπό τινος βασιλεῖς τοῦ Πόντου ἢ καὶ ἰδίους. Τελευταῖον δ' ἡ Παφλαγονία κατέστη Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία τὸ 63 π. Χ.

Πόλεις λόγου ἄξια. Ἀμαστρις (Ἀμαστρα), κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀμιάστριος, ἀνεψιᾶς τοῦ Κοδομανοῦ Δαρείου, περίξ ἀρχαιοτέρας πόλεως, ὀνομαζομένης *Σησάμου*. Μετώκισαν δ' αὐτόσε τοὺς κατοίκους τριῶν ἄλλων μικρῶν πλησιοχώρων πόλεων, ἡγουν τῆς (τοῦ) *Τίου*, εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Βιθυνίας, τῆς *Κρώμνας* καὶ τῆς *Κυτώρου*, εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Παφλαγονίας. — Ἀβώρου τεῦχος ἢ Ἰωνόπολις (Ἰνέμπολι), εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, νοτιανατολικά τοῦ ἀκρωτηρίου *Καράμβιδος*. — Σινώπη (Σινούβ), πλησίον τῶν ἐκβολῶν ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἐπὶ ἰσθμοῦ στενωτάτου, εἰς τὴν εἴσοδον μικροτάτης χερσονήσου. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ὑπάρχουσα χρόνων κατωκίσθη ὑπὸ Μιλησίων· τὸ δὲ ναυτικὸν αὐτῆς κατέστη ἰσχυρόν. Περιῆλθε δὲ κατόπιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου, οἵτινες κατέστησαν αὐτὴν βασιλεύουσαν ἐπὶ 68 ἔτη. Ἐκυριεύθη τέλος ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου τὸ 70 π. Χ. Εἶνε πατρίς Διογένηος τοῦ Κυνικοῦ (γεν. 412) καὶ Μιθριδάτου τοῦ Μεγάλου, ταφέντος εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου, κατὰ διαταγὴν τοῦ Πομπηίου. Τὴν σήμερον ἔχει 10, 000 Κ., φρούριον καὶ δύο λιμένας· τὸ δὲ 1853 ἀπέναντι αὐτῆς κατεστράφη Τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ῥώσων. — *Γερμανικόπολις* (Καστάμπολι), πρωτεύουσα τῆς εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Παφλαγονίας *Δοματίτιδος*.

Δ'. ΠΟΝΤΟΣ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ὁ Πόντος ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας, ἀφ' ἧς ἐχώριζεν αὐτὸν ὁ Ἄλυσ, καὶ ὑπὸ τῆς Γαλατίας· πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καππαδοκίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας καὶ Ἰβηρίας, ἀποτελῶν σήμερον τὸ πασσαλίκιον τοῦ Σιβᾶς καὶ τῆς Τραπεζοῦντος. Ἦσαν δὲ τὴν καταγωγὴν οἱ κάτοικοι τοῦ Πόντου Σύριοι ἢ Ἀσσύριοι· εἰς δὲ τὸ πρὸς Ἀν. μέρος κατάρχουν πολλοὶ λαοὶ διάσημοι παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἱστορικοῖς· οἱ ἐντυποῦντες κηλίδας εἰς τὸ δέρμα *Μοσύνοικοι*, οἱ παρενωχλήσαντες τὴν κατάβασιν τῶν Μυρίων τοῦ Ξενοφῶντος *Δρῦλαι* καὶ οἱ *Μάκρωνες*. Οἱ τρεῖς οὗτοι λαοὶ ἐκαλοῦντο μὲν ἐν ὄνομα *Χάλυβες*, ἐργαζόμενοι εἰς τὰ πλούσια τῆς χώρας αὐτῶν σιδηρωρυχεῖα. Τοὺς ἀπεκάλουν ὡσαύτως Χαλδαίους, ὁ δὲ τόπος αὐτῶν φέρει καὶ σήμερον ἔτι τὸ ὄνομα Κελδίρ. Τέταρτος λαὸς ἦσαν οἱ *Κίσσιοι*, κατοικοῦντες τὸ Ἀν. μέρος τοῦ Πόντου, πλησίον τῆς Κολχίδος.

Ἦτο δ' ὁ Πόντος μέρος τῆς Καππαδοκίας. Διαμελισθεὶς δ' ἔπειτα, κατ' ἀρχὰς μὲν ἔγεινε Περσικὴ σατραπία, κατόπιν δὲ βασιλείον (περὶ τὸ 400 π. Χ.). Τὸ βασιλείον δὲ τοῦτο κατέστη ἰσχυρότατον ἐπὶ Μιθριδάτου τοῦ Μεγάλου. Γενόμενον δ' ἐπὶ Νέρωνος Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία διηρέθη εἰς τρία μέρη· 1) τὸν *Γαλατικὸν Πόντον* πρὸς Δ. μετὰ μητροπόλεως τῆς Ἀμασειας· 2) τὸν *Πολεμωριακὸν Πόντον* εἰς τὸ μέσον μετὰ μητροπόλεως

τῆς Νέας Καισαρείας καὶ 3) τὸν *Καππαδόκιον Πόντον*, πρὸς Ἀν. μετὰ μητροπόλειως τῆς Τραπεζοῦντος.

Πόλεις λόγου ἄξια. Ἀμισὸς (Σαμφοῦντα τανὺν μετὰ 10,000 Κ., ὧν πλεῖστοι Ἕλληνες, καὶ ἐμπορίου καπνῶν καὶ σιτηρῶν) παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄλυσος καὶ Ἰριδος, ἀποικία τῆς Μιλήτου. Ὑπῆρξε δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον δημοκρατία αὐτόνομος, κατὰ διαφόρους δὲ καιροὺς ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς βασιλεῖς τοῦ Πόντου. Ἡ Ἀμισὸς ἐπωνομάσθη *Εὐπατορία*, διότι Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ εἶχε προσθεσῇ εἰς αὐτὴν νέαν συνοικίαν καὶ *Πομπηϊούπολις* ἐκ τοῦ νικητοῦ τοῦ Μιθριδάτου Πομπηίου. — *Θερμίσυρα* (Θερμέχ), πρὸς Δ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θερμῶδοντος, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου κατῴκησαν τὸ πρῶτον αἱ Ἀμαζόνες, ὡς ἐλέγετο. — *Πολεμώνιον* (Ἐρείπ. πλησίον τῆς Φάτζας) παρὰ τὸν Εὐξείνιον, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Σιδηροῦ*, ἀφ' οὗ καὶ ἡ χώρα *Σιδηρὴ* ἐπεκλήθη. Οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου *Τιβάρηνοι* ἔχαιρον πολὺ εἰς τὰς ἐορτάς καὶ τοὺς ἀγῶνας, ἦσαν ὁμῶς καὶ λίαν φιλοδίκαιοι. Ἐκ τούτου ὠνομάσθη ὁ *Πολεμωνιακὸς Πόντος*. — *Κοτύωρα* (Ἐρείπ. ἐν Κύδρω, πλησίον τῆς Ὀρτού), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, πρὸς Ἀν. τοῦ Πολεμωνίου, εἰς τὸν τόπον τῶν *Τιβάρηνων*, ἀποικία τῆς Σινώπης. Οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος ἐν τῇ καταβάσει αὐτῶν παρέμειναν 45 ἡμέρας πλησίον τῶν Κοτυῶρων, ὁπόθεν ἀπέπλευσαν. — *Κερασσοῦς* (Κερασσοῦντα) παρὰ τὸν Εὐξείνιον, ἀποικία τῆς Σινώπης. Ἐνταῦθα ὁ Μιθριδάτης ἐφόνευσε τὴν Μονίμην καὶ τὰς ἄλλας αὐ-

τοῦ γυναικῆς καὶ ἀδελφᾶς, ἵνα μὴ πέσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων· ὁ δὲ Λούκουλλος ἐντεῦθεν ἐπεμψεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὰς πρώτας κερασίας.—*Τραπεζοῦς*, παρὰ τὸν Εὐξείνιον, εἰς τὸν τόπον τῶν Δριλῶν, ἀποικία τῆς Σινώπης. Οἱ Μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος διέτριψαν ἓνα μῆνα πλησίον τῆς Τραπεζοῦντος· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέστησαν ταύτην πρωτεύουσαν τοῦ Καππαδοκίου Πόντου. Τανῦν ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον, Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ 15,000 Κ., ὧν 8,000 Ἑλληνες. — *Πιμώλισα*, τὰ, (Ὅσμαντζίκ), πλησίον τοῦ Ἀλυσος. Ἐκ τούτων ὠνομάσθη ἡ *Πωμαλισσηνή*, μικρὰ χώρα, ἐκτεινομένη εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Πόντου καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Παφλαγονίας. — *Μαγνόπολις* (Τσενικέ), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἰριδος καὶ Λύκου. Ταύτην ἤρchiσε νὰ οἰκοδομῇ Μιθριδάτης ὁ Μέγας ὠνομάσας αὐτὴν *Εὐπατορίαν*, τὴν ἐτελείωσε δὲ Πομπήιος ὁ Magnus καὶ τὴν μετωνόμασε Μαγνόπολιν.— *Φαζιμῶν* (Μαρτσιφάν) εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Μαγνοπόλεως. Ἐκ ταύτης ὠνομάσθη ἡ ἐπαρχία τοῦ Πόντου *Φαζιμωνίτις*.— *Ἀμάσεια* (Ἀμασείχ), ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, ἐπὶ Ῥωμαίων ἡ πρώτη μητρόπολις τοῦ Πόντου καὶ πατρίς τοῦ περιφήμου γεωγράφου *Στράβωνος*, ἀποθ. τὸ 25 μ. Χ. Τὴν σήμερον ἔχει περίπου 50,000 Κ., οἶνους ἐκλεκτούς, ἐμπόριον μεταξωτῶν καὶ τζαμίον ὠραιότατον, ἐπικαλούμενον τοῦ Βαγιαζίτου. — *Νεοχαισάρεια*, παρὰ τὸν Λύκον, μητρόπολις τοῦ Πολεμωνιακοῦ Πόντου, καὶ πατρίς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θαυματουργοῦ, ἐπισκοπεύσαντος πρώτου τὸ 240. Τανῦν λέγεται Νικ-

ζάρ, ἔχει ἐπισκοπὴν καὶ 1,000 Κ. — *Κόμανα* (Ἄλμουχ, πλησίον τοῦ Γεσσίλ Ἑρμάκ, 2 περίπου ὥρας ἄνω τοῦ Τοκάτ), περίφημα διὰ τὸν ἐν αὐτοῖς ναὸν τῆς Ἐννοῦς, ἧς ὁ ἀρχιερεὺς εἶχε τὴν ὑπερτάτην τιμὴν μετὰ τὸν βασιλέα.—*Ζέλεια* (Ζίλε). Ἐνταῦθα ὁ Μιθριδάτης ἐνίκησε τὸν Τριάριον, ἀξιωματικὸν τοῦ Λουκούλλου, τὸ 67 π. Χ., ὁ δὲ Καῖσαρ νικήσας τὸν υἱὸν τοῦ Μιθριδάτου Φαρνάκην, τὸ 47 π. Χ., ἔγραψε πρὸς τὸν Σύγκλητον τὰς τρεῖς λέξεις· *veni, vidi, vici*.

Ε'. ΛΥΔΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Λυδία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μυσίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καρίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ὁ τόπος οὗτος περιλαμβάνεται σήμερον εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωμεν τὴν χώραν ταύτην τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὸ ὁμώνυμον βασιλεῖον τῆς Λυδίας, τῆς ὁποίας ἡ ἑκτασις ἦτο πολὺ μεγαλητέρα, καθότι ἐπὶ Κροίσου περιελάμβανε πᾶσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τοῦ Ἄλως χώραν. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα Λυδία ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς *Μαιωρία* καὶ ἦτο τόπος πλούσιος μάλιστα μὲν διὰ τὴν γεωργίαν, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὰ μεταλλεῖα καὶ ἰδίως τὸν κατὰ γόντα ψήγματα χρυσοῦ *Πακτωλόν*. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον οἱ Λυδοὶ ἐφημίζοντο ὡς λαὸς ἀνδρεῖος, ἀλλ' ὁ προκύψας ἐκ τοῦ ἐμπορίου πλοῦτος τοὺς ἐξεθήλυνεν· ὁ δὲ Κῦρος, νικήσας τὸν Κροῖσον, τοὺς ἐξησθένισεν ἔτι μᾶλλον, ὥς

παγορεύσας τὴν χρῆσιν τῶν ὀπλων. Καὶ Ἰωνες δέ, ἡγουμένου τοῦ υἱοῦ τοῦ Κόδρου, ἐκυρίευσαν τὰ παράλια τῆς Λυδίας (π. 1,200 π. X.) κατακτήσαντες ἢ κτίσαντες πολλὰς πόλεις, ἀποικήσαντες δὲ συγχρόνως καὶ πρὸς Ν., ἐπέκεινα τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τὰ παράλια τῆς Καρίας. Τὸ δὲ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Λυδίας ἐκαλεῖτο *Κατακεκαυμένη* διὰ τὴν ἡφαιστεϊάν φύσιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καταστροφάς.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Θυάτεια*. Ἡ πόλις αὕτη ὀνομαζομένη κατ' ἀρχὰς *Πελοπία*, κατόπιν *Σεμίραμις*, ἐκλήθη οὕτως ἐπὶ Σελεύκου τοῦ Νικάνορος. Ἄλλοτε εἶχε μίαν τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν· τανῦν καλεῖται Ἀκχισσάρ, παράγει δὲ οἶνους ἐκλεκτοὺς καὶ τὸ κάλλιστον τῆς Ἀνατολῆς βαμβάκιον. — *Σάρδεις* (Σάρτ), παρὰ τὸν Πακτωλὸν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Τμώλου, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Λυδίας καὶ θεωρουμένη ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ πλουσιωτάτη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλις. Αἱ Σάρδεις ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τοῦ Κύρου τὸ 548 π. X.· ἐπυρπολήθησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων τὸ 504. Τανῦν σώζονται ἐρείπια. — *Ἵρχανία* (τανῦν ἴσως Μάρμορα), πρὸς Β. τῶν Σάρδων, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Ἵρχανίων, οὓς οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας ἤγαγον ἐκ τῶν ἀκτῶν τῆς Κασπίας θαλάσσης. — *Μαγνησία* ἡ ὑπὸ *Σιπύλῳ* παρὰ τὸν Ἑρμον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σιπύλου. Ἐδῶ ὁ Ἀγησίλαος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, τὸ 396 π. X., καὶ Σκηπίων ὁ Ἀσιατικὸς ἐνίκησεν Ἀντίοχον τὸν Μέγαν τὸ 190. Καταστραφεῖσα ἡ Μαγνησία ὑπὸ σεισμοῦ ἐπὶ Τι-

Βερίου, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου. Ἐκ τῆς Μαγνησίας λέγεται ὅτι ὠνομάσθη καὶ ὁ *μαγνήτης*, ἀναρυττόμενος εἰς τὸ ὄρος Σίπυλον. Ἐνταῦθα, λέγουν, ἐγεννήθη ὁ περίφημος ἱστορικός καὶ γεωγράφος *Πανσανίας*. Τανῦν συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Σμύρνης, ἔχει Ἑλλ. σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 30, 000 K.—*Σμύρνη*, εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὸ βάθος τοῦ κόλπου τοῦ Ἑρμου. Ἡ Σμύρνη κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξε μία τῶν δώδεκα κυριωτέρων Αἰολικῶν πόλεων, κατελήφθη ὅμως ὑπὸ τῶν Ἰώνων· καταστραφεῖσα δὲ κατόπιν ὑπὸ τῶν Λυδῶν, ἀνωκοδομήθη τρεῖς αἰῶνας μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὀλίγον μεσημβρινώτερα, πλησίον τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μέλητος, ἐξ οὗ ὁ Ὅμηρος ὠνομάσθη *μελισσηγηνής*. Ἐδῶ ἐγεννήθη καὶ ὁ Ποιητὴς *Βίων*. Τανῦν εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς, ἔχει γυμνάσιον Ἑλληνικὸν (Εὐαγγελικὴν Σχολήν), βιβλιοθήκην, μουσεῖον, *Σύλλογον* πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑλλην. γλώσσης, λαμπρὸν νοσοκομεῖον καὶ 200,000 K., ὧν αἱ 100,000 Ἑλληνες.—*Κλαζομεραί*, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρου, ἐπὶ μικρᾶς νήσου, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος ἦνωσε μετὰ τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν. Τανῦν λέγεται Κελισμάν, πλησίον τῶν *Βουρλῶν*, ἔχοντων ὄρμον καὶ 5,000 K. — *Ἐρυθραὶ* (Λυθρί), ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Κρητῶν, καὶ καταληφθεῖσα εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 12^{ου} αἰῶνος π. Χ. ὑπὸ Ἰώνων. Ἡ πόλις αὕτη ἔγινε διάσκημος διὰ τὴν Σιβύλλην τὴν προει-

ποῦσαν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἐδῶ, ἀπέναντι τῆς Χίου, εἶνε καὶ ὁ ὄρμος τοῦ *Τσεσμέ* (Κρήνη), ἐνθα τὸ 1770 κατέστρεψαν οἱ Ῥῶσοι τὸν Τουρκικὸν στόλον— *Τέως* (Βουντροῦνι), ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν παραλίῳν τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν, πατρὶς τοῦ Ἀνακρέοντος. — *Λέβεδος* (Λεβέτιλι), εἰς τὰ παραλία, ΝΑ. τῆς Τέω, περίφημος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Βάχχου. Εἰς τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Λυσίμαχος, κατέστρεψε τὴν Λέβεδον μετενεγκὼν τοὺς κατοίκους εἰς τὴν Νέαν Ἐφεσον (315 π. Χ.) — Ἐφεσος (Ἐρείπια ΝΔ. τοῦ χωρίου Αἰᾶ Σολούκ), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Καύστρου. Καὶ κατὰ μὲν τὸν Ἰουστίνον ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀμαζόνων, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κόδρου Ἀνδρόκλου. Ὁ Πausanίας ὁμῶς λέγει ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἰώνων, καταφειτο δὲ ὑπὸ Λελέγων καὶ Λυδῶν, εἰσαγαγόντων αὐτόσε τὴν λατρείαν τῆς Ἀρτέμιδος. Διάσημος δὲ μάλιστα ἦτον ἡ Ἐφεσος διὰ τὸν μέγαν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, θεωρούμενον ἐν τῶν ἐπὶ θαυμάτων τοῦ κόσμου, καὶ καέντα ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου καθ' ἣν ἡμέραν ἐγεννήθη ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος (356 π. Χ.). Οἱ Ἐφέσιοι μετὰ τοῦτο ὠκοδόμησαν νέον ναὸν μεγαλοπρεπέστερον τοῦ πρώτου. Ὁ δὲ Λυσίμαχος ἐκτίσεν ἄλλην πόλιν πλησίον τῆς παλαιᾶς, καὶ μετενεγκὼν τοὺς κατοίκους ἠθέλησε νὰ τὴν ὀνομάσῃ Ἀρσινόην, ἀλλ' ἐξενίκησεν αὐθις τὸ τῆς Ἐφέσου. Ἦτο δὲ τοσούτου λόγου ἄξια, ὥστε ἐθεωρεῖτο πρωτεύουσα τῆς καθ' αὐτὸ Ἀσίας, ἥγουν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς Β. μέχρι τοῦ Ἄλως καὶ πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Ἰστικοῦ

κόλπου (τῆς Ἀλεξανδρέττας.) Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἡράκλειτος καὶ οἱ ζωγράφοι Ἀπελλῆς καὶ Παρράσιος. — Νεα Ἐφεσος (Κουσσάντασι), ἀπέναντι τῆς Σάμου, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων, καὶ λαμπρᾶς ἐγχωρίου βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας. — Κολοφῶν (Ἐρεΐπια), ΒΔ. τῆς Ἐφέσου, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Ἀλεντος. Ἀποικία τῶν Κρητῶν, ἡγουμένου τοῦ Ῥακίου, ἐκυρίευσε τὴν πόλιν ταύτην ἢ τὴν ἐθεμελίωσε. Ἐδῶ πλησίον συνέλεγον *ρητήνην* καλουμένην *κολοφωρίαν*. Πλησίον δὲ τῆς Κολοφῶνος καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλεντος ἦτον ἡ Κλάρος, περίφημος εἰς τοὺς παναρχαιοτάτους χρόνους διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἡ Κολοφὼν διεφιλονέικει τὴν τιμὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Ὀμήρου, ἦτο δὲ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ καὶ μουσικοῦ *Μιμνέρμου* καὶ τοῦ φιλοσόφου *Ξεροφάνους*. — Φιλαδέλφεια, (Ἀλὰ Σεχίρ), ΝΑ. τῶν Σάρδεων, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλαδέλφου Ἀττάλου, ἀδελφοῦ τοῦ Εὐμένους περὶ τὸ μέσον τοῦ 6'. π. Χ. αἰῶνος. Τανῦν ἔχει ἐπισκοπὴν Ἑλληνικὴν, περὶ τὰς 6 χιλ. κατοίκων καὶ ὕδατα μεταλλικὰ εἰς τὰ πέριξ. — Πριήνη (Σαμψών), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῆς Μυκάλης, εἰς τινα ἀπόστασιν ἐκ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαϊάνδρου, καταληφθεῖσα τὸν 12^{ον} αἰῶνα π. Χ. ὑπὸ τινος ἀποικίας Ἰώνων, ἥτις τὴν ἤρπασεν ἀπὸ τῶν Καρῶν. Ἡ Πριήνη, εἶνε πατρὶς τοῦ Βίαντος, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ σοφῶν. — Μυοῦς (Ἐρεΐπια), παρὰ τὸν Μαϊάνδρον καὶ τὴν Πριήνην, καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἰώνων καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Πριήνη. Ἀλλ'

οἱ κώνωπες καὶ ἄλλα ἔντομα, ἐκ τῶν πλησίον ἐλθὼν προερχόμενα, ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους τῆς Μυοῦντος νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς τὴν Μίλητον. — *Παριώνιον* (Τσανλί), εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους τῆς Μυκάλης σχηματιζομένης χερσονήσου, πρὸς Δ. τῆς Πριήνης. Εἰς τὸ Πανιώνιον συνεκρότουν οἱ Ἴωνες καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν γενικὴν αὐτῶν συνέλευσιν. — *Μαγνησία* ἢ πρὸς *Μαιάνδρω* (Γενὶ Τσεχέρ ἢ Γενὶ Παζάρ), παρὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν *Λήθην*, πλησίον τῆς εἰσροῆς ταύτης εἰς τὸν Μαίανδρον, ἡ μάλιστα λόγου ἀξία τῶν δύο Λυδικῶν Μαγνησιῶν. Αὕτη ἡ πόλις εἶχε δοθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου εἰς τὸν Θεμιστοκλέα, ἀποθανόντα ἐδῶ. — *Τράλλεις* (Σουλτὰν Χισσάρ), πλησίον τοῦ Μαϊάνδρου, πρὸς Ἀν. τῆς Μαγνησίας, πόλις πλουσία καὶ πολυάνθρωπος τὸν 1^{ον} αἰῶνα μ. Χ. Εἶχε κτισθῇ ὑπὸ τῶν Ἀργείων. — *Νῦσα* (Νασλί), καλουμένη κατ' ἀρχὰς *Ἀθυμβρα* (τά), πρὸς Ἀν. τῶν Τράλλεων, πλησίον τοῦ Μαϊάνδρου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους *Μεσσωγίδος*. Ἐνταῦθα ἐσπούδασεν ὁ Στράβων.

ΣΤ'. ΦΡΥΓΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Φρυγία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βιθυνίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μυσίας, Λυδίας καὶ Καρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παμφυλίας καὶ Κιλικίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Καππαδοκίας καὶ Γαλατίας. Εἶνε δὲ σήμερον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ τῆς Καραμανίας. Κατελήφθη δ' ὁ τόπος οὗτος ὑπὸ τῶν Φρυγῶν, καταγομένων ἐκ Θράκης, κα-

λουμένων δ' ὡσαύτως Βριγῶν. Κατόκησαν δὲ κατὰ πρῶτον εἰς τὰ ἐπάνω τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου, ἔνθα ἦλθον μετέπειτα οἱ Γαλάται. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Φρυγία ἦτο κράτος ἀνεξάρτητον, κατόπιν ὁμως ὑπετάχθη ὑπὸ τοῦ Κροίσου καὶ μετέπειτα ὑπὸ τῶν Περσῶν. Ταχθεῖσα δὲ βραδύτερον ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Περγᾶμου, ἐγένεν ἐπὶ τέλους Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Καλεῖται δ' ἡ χώρα αὕτη ἐνίοτε καὶ μεγάλη Φρυγία πρὸς διαστολήν ἀπὸ τῆς μικρᾶς Φρυγίας, περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν ἤδη. Ἐξεῖχον δ' οἱ Φρύγες εἰς τὴν ἐξεργασίαν, βαφὴν καὶ χρῆσιν τῶν ἐρίων, καὶ προσέτι κατεσκευάζον τάπητας περιφήμους καὶ ποικίλματα.

Εἰς τὴν Φρυγίαν θέλομεν προσθήσῃ τὴν *Λυκαονίαν*, ἣτις ὑπῆρξε μέρος ταύτης, πρὶν ἐπιδράμωσιν ἐκ τῶν πρὸς Ν. ὁρέων οἱ Λυκάονες. λαὸς ἄγριος καὶ πολεμικός.

Πόλεις λόγου ἄξια. *Δορύλαιον* (Ἐσκι Σεχέρ), πλησίον τοῦ ποταμοῦ *Θυμβρίου* (Πουρσέκ), χυνομένου εἰς τὸν Σαγγάριον, καὶ τῶν συνόρων τῆς Βιθυνίας. — *Κοτιάιον* (Κιουτάγια) παρὰ τὸν ποταμὸν Θύμβριον. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ἐνίκησε τοὺς Ἰσαύρους πλησίον ταύτης τῆς πόλεως 429 μ. Χ. Τὴν σήμερον ἔχει 56,000 Κ., ὧν 5,000 Ἕλληνες. Ἐντεῦθεν ἦτο καὶ ὁ πολιορκήσας τὸ Μεσολόγγιον (1825) *Κιουτάγιας* ἢ *Κιουταῆς*. — *Μιδάειον* (ἄγνωστον νῦν), ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου. Ὁ Σέξτος Πομπήιος ἠχμαλωτίσθη ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν φρονούντων τὰ τοῦ Ἀντωνίου (34 π. Χ.). — *Ναχόλεια* (τὰ) (Ντογιανλού). Ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης κατέστρεψεν ἐνταῦθα τὸν ἄρπαγα Προκόπιον (366 μ. Χ.).

— *Σύνναδα* (ἄγνωστα νῦν), μητρόπολις τῆς ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων *εὐαέρου* (*salutaris*) καλουμένης Φρυγίας. Τὰ μάρμαρα τῶν Συννάδων ἦσαν περιφήμα. — *Ἰγός* (ἄγνώστος νῦν), πρὸς Δ. τῶν Συννάδων, περίφημος διὰ τὴν μάχην τῶν Διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Ἀρτίγορος (301 π. Χ.). — *Ἀπάμεια* ἢ *Κιβωτός* (Ντιλάρ ἢ Φαμιέχ), ἐπὶ τοῦ Μαρσίου, μικροῦ ποταμοῦ χυνομένου εἰς τὸν Μαϊάνδρον. Ἐκτίσθη ὑπὸ Ἀρτιόχου τοῦ Σωτήρος, ὅστις μετέφερεν ἐκεῖ τοὺς κατοίκους τῶν Κελαινῶν. καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς μητρός του. Ἐπωνομάσθη δὲ κιβωτός, διότι ἦτο μία τῶν κυριωτέρων ἐμπορικῶν θέσεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. — *Κελαιραὶ* (τανῦν Ἐρείπια), ἐπὶ λόφου πλησίον τῆς Ἀπαμείας, ἐπὶ πολὺν χρόνον πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας. Ἦτο δέ, λέγουσι, πατρίς τοῦ μουσικοῦ Μαρσίου, ἐφευρετοῦ τοῦ αὐλοῦ, οὗτινος τὰ δάκρυα ἐσχημάτισαν κατὰ τὴν μυθολογίαν τὸν ποταμὸν Μαρσίαν. Ἐξήρχετο δ' ὁ ποταμὸς οὗτος ἐκ τῶν ἐν Κελαιναῖς ἀνακτόρων τῶν βασιλέων τῆς Περσίας. — *Κολοσσαὶ* (Ἐρείπια πλησίον τοῦ Χονός), πόλις σπουδαία, γνωστὴ μάλιστα εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφε πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς (62 μ. Χ.). — *Ἱερὰ πόλις* (Παμπούκ Καλεσί), οὕτω καλουμένη ἕνεκα τῶν πολλῶν ναῶν αὐτῆς, πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ἐπικτήτου. — *Λαοδίχεια* (Λαντίχ ἢ Ἐσκὶ Χισσάρ), μητρόπολις τῆς ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων καλουμένης Πακατιανῆς, μέρους τῆς Φρυγίας. Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς *Διόσπολις* καὶ ἔπειτα *Ῥοάς*, περίφημος οὖσα

διὰ τὴν λεπτότητα τῶν ἐρίων αὐτῆς.—*Κιβύρα* ἢ *Μεγάλη*, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν Παμφυλίᾳ ὁμωνύμου *Κιβύρας*. Ἦτο μητρόπολις τῆς ἐν Φρυγίᾳ τοπαρχίας *Τετραπόλεως* (καθὸ περιλαμβανούσης τέσσαρας πόλεις). — *Ἀντιόχεια* ἢ *Πισιδικὴ* (ἴσως Ἄκ Σεχέρ), ἡ ἀποβαῖσα πρωτεύουσα τῆς *Πισιδίας* ἐπὶ Ῥωμαίων, θεωρουμένη δὲ ὡς τὸ ἀρχαῖον *Θύμβριον*, ὅθεν διέβη ὁ στρατὸς Κύρου τοῦ Νεωτέρου. Γεωγράφοι τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἐνταῦθα Κύρος ὁ Πρεσβύτερος ἐνίκησε τὸν Κροῖσον· ἄλλοι θέτουσι τὸ Θύμβριον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Θυμβρίου εἰς τὰ βόρεια τῆς Φρυγίας· καὶ ἄλλοι τέλος τὸ θέτουσι πρὸς Ἀν. τοῦ Ἄλυσ.—*Λαοδίκεια* ἢ *Κατακεκαυμένη* (Λαντίκ), εἰς τὴν Λυκαονίαν. Ἐπεκαλεῖτο δ' οὕτως ἕνεκα τῆς ἡφαιστείας ποιότητος τοῦ ἐδάφους, πολλάκις ὑπὸ σεισμῶν ἐνοχλουμένης. Ἀπὸ δὲ τῆς Λαοδικείας μέχρι τῆς Γαλατίας ἐξετείνετο εὐρεῖα πεδιάς, στερουμένη ὕδατος ποτίμου. — *Ἰκόνιον* (Κόνια), πλησίον ὁμωνύμου λίμνης, πρωτεύουσα τῆς Λυκαονίας. Ἐντεῦθεν λέγεται ὅτι ἦλθον οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἄλλαχοῦ Κονιάραι Τοῦρκοι. — *Λάραρδα* (τά), εἰς τὰ νότια τῆς Λυκαονίας, διάσημα διότι πολιορκουντος αὐτὰ Περδίκκου τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Μακεδονίας, οἱ Λαρανδεῖς ἔθηκαν πῦρ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν.

Ζ'. ΓΑΛΑΤΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Γαλατία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας καὶ Βιθυνίας, πρὸς Δ.

καὶ Ν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τοῦ Πόντου. Σήμερον εἶνε μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Σιβιάς. Ὡνομάσθη δὲ Γαλατία ἐκ τῶν Γαλατῶν, οἵτινες καταλιπόντες τὴν Θράκην, ἀποκατέστησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τὸ 278 π. Χ. Κατέλιπον δ' οἱ Γαλάται τὸν τόπον αὐτῶν καθ' ὃν χρόνον ἄλλη στρατιὰ τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν προσέβαλε τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν ὑπὸ τὸν Βρέννον. Διηροῦντο δὲ οἱ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναμιχθέντες Γαλάται εἰς τρεῖς κυρίας φυλάς· τοὺς *Τολιστοβογίους* πρὸς Δ., τοὺς *Τεκτόσαγας* εἰς τὸ μέσον καὶ τοὺς *Τρόχμους* πρὸς Ἀν. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἐκυβερνήθησαν ὑπὸ δώδεκα τετραρχῶν, περὶ δὲ τὸ 50 π. Χ. προστατευόμενος ὁ Διηόταρος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἔγεινε βασιλεὺς συμπάσης τῆς χώρας. Ὁ δὲ Αὐγουστος ἔκαμε τὴν Γαλατίαν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν καθ' ὃν χρόνον καὶ τὴν Λυκαονίαν, ἥτοι τὸ 25 π. Χ. Ἄγριοι δ' ὄντες οἱ Γαλάται καὶ πολεμικοὶ ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺν χρόνον φοβεροὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλ' ἀποκτήσαντες κατὰ τὰς ἐκστρατείας αὐτῶν πλοῦτον, ἔγειναν ἐπὶ τέλους μαλθακοί.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Πεσσινοῦς* (ἴσως Ναλὶ Χάν), εἰς τὴν χώραν τῶν Τολιστοβογίων, περίφημος διὰ τὸν ναὸν τῆς μητρὸς Κυβέλης, ἧς τὸ ἄγαλμα ἐλέγετο ὅτι ἔπασεν (ᾔθεν Πεσσινοῦς) ἐξ οὐρανοῦ. — *Γόρδιον* (ἔπειτα *Ἰουλιόπολις*), πλησίον τοῦ Σαγγαρίου, μετέπειτα πρωτεύουσα τῶν βασιλέων τῆς Φρυγίας. Διετήρουν δ' αὐτόθι τὴν ἄμαξαν τοῦ βασιλέως Γορδίου, περὶ ἧς χρησμὸς εἶχεν εἰπῆ, ὅτι ἤθελε λάβῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ

κόσμου ὅστις ἔμελλε νὰ λύσῃ τὸν δεσμόν, τὸν δένοντα τὸν ζυγὸν μὲ τὸν ῥυμόν. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἔκοψε τὸν Γόρδιον δεσμόν μὲ τὸ ξίφος.—*Ἀμόριον* (Ἀμοριά), ἔνθα ἐλέγετο ὅτι ἐγεννήθη ὁ μυθοποιὸς *Αἴσωπος*. — *Ἀγκυρα*, πρωτεύουσα συμπάσης τῆς Γαλατίας καὶ τῶν *Τεκτοσάγων* ἰδίας. Ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ Μίδα, ἠϋξήθη δὲ σπουδαίως ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ εὐγνωμονοῦντες κάτοικοι ἀφιέρωσαν ναόν, σωζόμενον εἰς ἐρείπια. Πρὸς αὐτοὺς ἀποτείνει τὰς εἰς Γαλάτας ἐπιστολάς ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Τανῦν ἔχει 40,000 Κ. καὶ ἰδιάζοντα γένη αἰγῶν, γαλῶν καὶ κονίκλων μὲ μακρὰς τρίχας.—*Γάγγρα* (τὰ) (Τσανγκαρί), ἡ συνήθης καθέδρα τοῦ *Δηϊοτάρου*.

II'. ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Καππαδοκία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γαλατίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Φρυγίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας, ἀφ' ἧς ἐχωρίζετο εἰς ἓν μέρος ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου. Εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς περιλαμβάνεται ἡ μικρὰ *Ἀρμενία* πρὸς Ἀν. καὶ ἡ *Καταονία* πρὸς Ν. Σήμερον ἀποτελεῖ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ πασσαλικίου τοῦ Σιβάς.

Ἡ Καππαδοκία κατῴκειτο ὑπὸ λαῶν Συριακῆς καταγωγῆς, *Λευκῶν Σύρων* ὀνομαζομένων. Ἐπὶ πολὺ δ' ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας περιλαμβάνουσα τότε καὶ τὸν Πόντον. Καταλυθέντος δὲ τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν, περιῆλθεν εἰς τὸν στρατη-

γὸν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Εὐμένη. Ὑπῆρξε δὲ βασιλεῖον μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου (18 μ. Χ.), ὅτε ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία.

Ἦτο δὲ γόνιμος ἡ Καππαδοκία καὶ πλήρης ποιμνίων. Ἐξώρυστον δ' αὐτόθι καὶ πολὺ κιννάβαρι, οὐ-
τινος ἐμπορικὰ ἀποθῆκαι ὑπῆρχον μάλιστα ἐν Σινώπῃ.
Ἀλλὰ καὶ ἵππους ὠραιοτάτους παρῆγε, τοὺς ὁποίους
μόνοι τῶν Ῥωμαίων οἱ αὐτοκράτορες εἶχον τὸ δικαίωμα
νὰ μεταχειρίζονται.

Πόλεις ἄξια λόγου. Γαρσάουρα (Ἀκ. σεράϊ),
ἐπὶ τοῦ νοτίου Ἄλως, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Γαρ-
σαυρίτιδος, περιφήμου διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν νομῶν αὐ-
τῆς καὶ τὴν καλλονὴν τῶν ποιμνίων.— Ἀρχελαΐς (Ἐ-
ρεγλί), ἐνθα ἐφονεύθη ὁ αὐτοκράτωρ Μακρίνος τὸ 218
μ. Χ.—Τύανα (Κιλισσὰ Χισσάρ), πλησίον τῶν εἰς τὸ
ὄρος Ταῦρον *Κιλικίων πυλῶν*, ὅθεν διέβαινον ἐκ τῆς
Καταονίας εἰς τὴν Κιλικίαν. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη Ἀ-
πολλώνιος, ὁ *Τυανεύς*, διάσημος Πυθαγόρειος φιλόσο-
φος καὶ θαυματοποιὸς τοῦ 1^{ου} αἰῶνος μ. Χ.· τοῦτου
τὰ θαύματα ἐτόλμων οἱ ἐθνικοὶ νὰ ἀντιτάττωσι πρὸς
τὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.—Μάζακα (τά), ἔπειτα *Καισάρ-
εια* (Καῖσάρ), πατρὶς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, χειροτο-
νηθέντος ἐνταῦθα ἐπισκόπου τὸ 369. Κατὰ τινες δὲ
καὶ ὁ γεωγράφος Πausανίας ἐδῶ ἐγεννήθη.—*Ναζιαν-
ζος* (Ἐρεΐπια), μικρὰ πόλις, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ ἅγιος Γρη-
γόριος ὁ *Ναζιανζηνὸς* περὶ τὸ 329 μ. Χ.—*Σεβάστεια*
(Σιδάς), ἐπὶ τοῦ Ἄλως, οὕτω μετονομασθεῖσα πρὸς
τιμὴν τοῦ Σεβαστοῦ (Αὐγούστου· πρότερον ἐκαλεῖτο

Κάβειρα καὶ Διόσπολις). Εἰς τὰ περίχωρα τῶν Καβείρων ἐνίκησεν ὁ Λούκουλλος τὸν Μιθριδάτην. — *Νικόπολις*, ἐπὶ τοῦ Λύκου ποταμοῦ, κτισθεῖσα μετὰ τὴν νίκην τοῦ Πομπηίου κατὰ τοῦ Μιθριδάτου, τὸ 64 π. Χ. — *Κόμαρα* (Ἐλ Βοστάν), διάσημος διὰ τὴν λατρείαν τῆς Ἐρνοῦς, θεᾶς τοῦ πολέμου, ἧς ἡ ἱέρεια εἶχε βασιλικὴν σχεδὸν ἐξουσίαν.

Θ'. ΚΑΡΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Καρία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Λυδίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Παμφυλίας, εἰς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Λυκίας καὶ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Τὴν σήμερον περιλαμβάνεται εἰς τὸ ΝΔ. μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς.

Οἱ Κᾶρες ἰσχυρίζοντο ὅτι ἦσαν αὐτόχθονες· ἐκάλουν δ' αὐτοὺς *Λέλεγας*, ἰδίως δὲ τοὺς κατοικοῦντας τὰ παράλια καὶ τὰς πλησιοχώρους νήσους. Ἦσαν δὲ γενναῖοι καὶ κατέστησαν τρομεροὶ ὡς πειραταί. Ὅπως δ' οἱ Λυδοὶ καὶ Μυσοὶ ὠμίλουν γλῶσσαν Ἑλληνικὴν μὲν κατὰ βάθος, θεωρουμένην ὅμως ὡς βάρβαρον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Εὐρώπης· καὶ θρησκείαν δὲ τὴν αὐτὴν εἶχον. Ἐκυβερνᾶτο δ' ἡ Καρία ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ἡγεμόνων, προσαγορευομένων βασιλέων, ἐξαρτωμένων ὅμως ἐκ τῶν σατραπῶν τῆς Περσίας. Ἰσχυρότατος τῶν ἡγεμόνων τούτων ὑπῆρξεν ὁ *Μαύσωλος*.

Τὴν Καρίαν ἐκυρίευσαν ἐκ τοῦ Ἀντιόχου τὸ 190 π. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι, καταλιπόντες αὐτὴν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοὺς Ῥοδίους. Μέγαν δ' ἀριθμὸν δούλων ἐλάβανον ἐκ τῆς χώρας ταύτης.

Εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Καρίας καὶ εἰς τὰς πλησιοχώρους νήσους ἀπωκίσθησαν τὸν 12^{ον} αἰῶνα Δωριεῖς. Ὠνόμασαν δὲ Δωρίδα τὴν καταληφθεῖσαν ὑφ' ἐαυτῶν χώραν, κτίσαντες αὐτόθι ἕξ πόλεις· ἐντεῦθεν ὁ τόπος ὠνομάσθη ἐξάπολις, καὶ κατόπιν πεντάπολις, ὅτε ἀπεχωρίσθη ἐξ αὐτῶν ἡ Ἀλικαρνασσός.

Πόλεις ἄξια λόγου. Μίλητος (Παλάτσα), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τὸν καλούμενον *Λατμικὸν* κόλπον (ἐκ τοῦ ὄρους *Λάτμου*). Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς *Ἀνακτορία*, ἕως οὗ κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Κρητὸς *Μιλήτου*. Εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12^{ου} αἰῶνος π. Χ. ἦλθε μετ' Ἰωνικῆς ἀποικίας ὁ *Νηλεύς*. Εἶχε δ' ἡ Μίλητος τέσσαρας λιμένας ἀξιοσημειώτους, καὶ κατέστη ἰσχυρὰ διὰ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς ἐκπέμψασα ὑπὲρ τὰς 70 ἀποικίας εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ *Θαλῆς*, εἰς τῶν 7 σοφῶν, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ *Ἀραξίμανδρος*, ὁ πρῶτος παρ' Ἑλλήσι σχεδιάσας γεωγραφικοὺς πίνακας τὸν 6^{ον} αἰῶνα π. Χ.· ὁ *Ἀραξιμένης*, ὁ ἐφευρὼν τὸν *γνώμονα*, ἥτοι τὸ ἡλιακὸν ὥρολόγιον· ἔτι δὲ ὁ *Ἐκαταῖος* καὶ *Κάδμος*, περὶ ὧν λέγεται ὅτι πρῶτοι ἔγραψαν ἱστορίαν εἰς πεζὸν λόγον. Περιηγηταί τινες ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ χωρίον Παλάτσα δὲν κεῖται ἐπὶ τῆς Μιλήτου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς Μουσύντος. — Ἀλικαρνασσός (Μπουντροῦμι), περίφημος Δωρικὴ πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς χερσονήσου. Ὑπῆρξε δὲ καθέδρὰ τοῦ *Μανσώλου*, οὗτινος τὸν μεγαλοπρεπῆ τάφον (*μανσωλεῖον*) ὠκοδόμησεν ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀρτεμισία. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καταστραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ

Μ. Ἀλεξάνδρου τὸ 333 π. Χ. ἐγεννήθη ὁ Ἡρόδοτος καὶ Διορύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς.—*Μύλασα* (Μίλασσα), εἰς τὰ ἐνδότερα πλησίον τοῦ Κέραμεικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τῆς Καρίας πρὸ τοῦ Μαυσώλου. Ἐνταῦθα, εἰς τὸν ναὸν τοῦ *Καρίου Διός*, ἐτέλουν κοινὰς θυσίας οἱ Μυσοί, Λυδοὶ καὶ Κᾶρες.—*Κνίδος*, εἰς τὰ πρὸς Δ. ἔσχατα τῆς χερσονήσου τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Κέραμεικοῦ καὶ Δωρικοῦ κόλπου (κόλπου τῆς Σύμης), πλησίον τοῦ *Τριοπίου ἀκρωτηρίου* (Κάβο κριός). Ἦτο δὲ περίφημος διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης, ἔνθα ὑπῆρχε τὸ ἀριστούργημα τοῦ *Πραξιτέλους*, τὸ ἄγαλμα τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης. Ὁ Κόνων, ἡγούμενος τοῦ Περσικοῦ στόλου, κατέστρεψε πλησίον τῆς πόλεως ταύτης τὰς νῆας τῶν Λακεδαιμονίων τὸ 394 π. Χ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθησαν ὁ ἱστορικὸς καὶ ἰατρὸς *Κτησίας* καὶ ὁ ἀστρονόμος *Εὐδόξος*, ἀκμάσαντες εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 4^{ου} αἰῶνος π. Χ. — *Στρατονίκη* (Ἐσκί Χισσάρ), οὕτως ὀνομασθεῖσα ἐκ τῆς γυναικὸς Ἀντιόχου τοῦ Σωτῆρος *Στρατονίκης*. — *Καῦρος*, ἀπέναντι τῆς Ῥόδου, φημισμένη ὡς μὴ ὑγιεινὴ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου γεωγράφος *Πρωτογένης*. — *Καρύαρδα* (ή), ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου, πατρίς τοῦ γεωγράφου *Σκύλακος* τοῦ *Καρναδέως*, ἀκμάσαντος περὶ τὸ τέλος τοῦ 6^{ου} αἰῶνος π. Χ.

ΙΒ'. ΛΥΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ *Λυκία* ὠρίζετο ΒΔ. ὑπὸ τῆς Καρίας, ΒΑ. ὑπὸ τῆς Παμφυλίας καὶ κατὰ

τὰ λοιπὰ μέρη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Περιλαμβάνεται δὲ σήμερον εἰς τὸ νότιον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Λυκίας κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκαλοῦντο *Μιλύαι* ἢ *Σόλυμοι*, ὅτε δὲ βραδύτερον ἡ χώρα κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τερμιλῶν Κρητῶν, ἡγουμένου τοῦ *Σαρπηδόρος*, ὠνομάσθησαν *Τερμίλαι* καὶ κατόπιν *Λύκιοι*, ὅτε *Λύκος*, ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν *Παρθίουρος*, ἀποκατεστάθη ἐν Λυκίᾳ. Οἱ ἱστορικοὶ ἐγκωμιάζουσι τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὑπιότητα καὶ εὐγένειαν τῶν Λυκίων, καὶ πρὸ πάντων τὴν σοφίαν τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν. Ἦτο δ' αὕτη ὁμοσπονδία δημοκρατικὴ, συγκειμένη ἐξ εἰκοσιτριῶν πόλεων, κυβερνωμένων ὑπὸ τῆς κοινῆς συνόδου τῶν βουλευφόρων αὐτῶν, καὶ ὑπὸ ἐτησίου ἄρχοντος, *Λυκιάρχου* καλουμένου. Οἱ Λύκιοι ἦσαν τοξόται ἐπιδέξιοι· παρῆγε δ' ἡ χώρα ἀρώματα περίφημα.

Πόλεις λόγου ἄξια. *Τελμησσός* (Μεῖς πρὸς Δ. τῆς νῦν *Μάκρης*), εἰς τὰ πρὸς Ἀν. ἔσχατα τοῦ κόλπου τοῦ *Γλαύχου* (κόλπου τῆς *Μάκρης*). Πάντες οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἐθεωροῦντο μάντις, διότι εἶχε θεμελιωθῇ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος *Τελμисσοῦ*· καὶ αὐτὸς δ' ὁ μάντις Ἀρίστανδρος, ὁ συνοδεύων τὸν Μ. Ἀλέξανδρον εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατείαν εἰς τὴν Τελμησσὸν εἶχε γεννηθῇ. Ὅχι μακρὰν τῶν ἐρειπίων ταύτης εἶνε τανῦν ἡ *Μάκρη*, ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον, ἐμπόριον ἐξαγωγῆς καὶ 6,000 Κ. — *Ξάνθος* (Ἐξενιδέ), πρωτεύουσα τῆς Λυκίας, ἐπὶ τινος μικροῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ (Ἐτσέν Τσαί). Οἱ Ξάνθιοι

κατέστησαν πολυθρύλητοι διὰ τὴν ὤμην αὐτῶν ἀνδρείαν. Πολιορκηθέντες δηλ. ὑπὸ τοῦ Ἀρπάγου, στρατηγοῦ τοῦ Κύρου, ἔκλεισαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τὰς γυναῖκας, τοὺς παῖδας καὶ δούλους, μετὰ πάντων τῶν θησαυρῶν· θέντες δὲ κατόπιν πῦρ, ὤρμησαν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐφονεύθησαν ἅπαντες. Ἀνοικοδομηθεῖσα ἔπειτα, ἐπολιορκήθη πάλιν ὑπὸ τοῦ φονέως τοῦ Καίσχρος Βρούτου (42 π. Χ.)· οἱ δὲ Ξάνθιοι ἔθηκαν αὖθις τὸ πῦρ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ἃν καὶ πολὺ προσεπάθησεν ὁ Βροῦτος νὰ τοὺς σώσῃ. — *Πάταρα* (τά), παρὰ τὴν θάλασσαν, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ξάνθου. Ὑπῆρξαν ἐπὶ τινα χρόνον πρωτεύουσα τῆς Λυκίας, καὶ ἦσαν περίφημα διὰ τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — *Φάσηλις* (ἐρείπια τανῦν), ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ κόλπου τῆς Παμφυλίας κειμένη, ἦτο μικρὰ ἐπικράτεια ἀποχωρισμένη ἐκ τῆς ἐπιλοίπου Λυκίας. Ἐπίφοβοι οἱ χάντοικοι τῆς Φασήλιδος ὡς πειραταὶ καὶ σύμμαχοι τῶν Κιλικίων, εἶχον ἐφεύρη εἶδος πλοιαρίου ἱστιοφόρου, στενοῦ καὶ ἐπιμήκους, *φασήλου* καλουμένου.

ΙΑ'. ΠΑΜΦΥΛΙΑ

Ὅρια καὶ ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Παμφυλία ὠρίζετο ΝΔ. ὑπὸ τῆς Λυκίας, ΒΔ. ὑπὸ τῆς Καρίας καὶ Φρυγίας, ΝΑ. ὑπὸ τῆς Κιλικίας καὶ νοτίως ὑπὸ τοῦ Παμφυλίου κόλπου. Περιλαμβάνομεν δὲ εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς τὴν *Πισιδίαν* καὶ *Ἰσαυρίαν*. Τὴν σήμερον εἶνε τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Καραμανίας καὶ τὸ δυτικὸν τοῦ πασαλικίου τῶν Ἀδάνων.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Παμφυλίας ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον κοινὴν τὴν καταγωγὴν μετὰ τῶν Λυκίων καὶ Κιλικίων. Μετὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον Ἕλληνες ἄποικοι, ἡγουμένων τοῦ Κάλχαντος καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου, κατφκίσθησαν εἰς τὰ παράλια· οἱ δὲ παλαιοὶ κάτοικοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι προέκυψαν τὰ ἔθνη τῶν *Πισιδίων*, *Ἰσαύρων* καὶ ἴσως τῶν *Λυκαόνων*.

Ἡ Παμφυλία, συμμαχήσασα μετὰ τῶν πειρατῶν τῆς Κιλικίας, κατηρημώθη ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου *Σερβιλίου*, τοῦ ἐπικληθέντος *Ἰσαυρικοῦ*, καὶ τέλος ὑπετάγη ὑπὸ τοῦ Πομπηίου τὸ 67 π. Χ.

Πόλεις λόγου ἄξαι. *Ἰσαυρα* (Βέγ Σεχέρ), πρωτεύουσα τῆς Ἰσαυρίας, πλησίον ὁμωνύμου λίμνης. — *Λύστρα* πρὸς Ἀν. τῶν Ἰσαύρων. Ὁ λαὸς τῆς πόλεως ταύτης ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὸν ἐλιθοβόλησε καὶ τὸν ἔσυρεν ἔξω τῆς πόλεως πιστεύων ὅτι ἀπέθανεν. Εἶνε πατρίς τοῦ μαθητοῦ τοῦ Παύλου *Τιμοθέου*, ἐπισκόπου τῆς Ἐφέσου. Εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἀποστόλων ἡ πόλις αὕτη κατατάσσεται εἰς τὴν Λυκαονίαν, διότι ἡ Ἰσαυρία πολὺν καιρὸν ἐθεωρεῖτο μέρος ταύτης τῆς ἐπαρχίας. — *Σέλγη* (ἄγν.), ἡ ἀξιολογωτάτη πόλις τῆς Πισιδίας, ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων. — *Πέργη* (Καρὰ Χισσάρ), πρωτεύουσα τῆς Παμφυλίας, περίφημος δι' ἀρχαῖον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. — *Ἀττάλεια* (Παληὰ Ἀττάλεια), εἰς τὸ παράλιον, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς δυτικῆς Παμφυλίας. Τανῦν ἔχει ἐμπόριον σι-

τηρῶν, Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ 18,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων.

ΙΒ'. ΚΙΛΙΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Κιλικία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Πιχυλίας, Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τοῦ ὄρους Ἀμιαροῦ, ὅστις τὴν ἐχώριζεν ἐκ τῆς Συρίας, πρὸς Ν. δὲ καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Μεσογείου. Τὴν σήμερον εἶνε τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῶν Ἀδάνων καὶ μέρος τοῦ Μαράς.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Κιλικίας ἀπόκησαν Ἀργεῖοι καὶ Φοίνικες, ἐνωθέντες μετὰ τῶν παλαιῶν κατοίκων. Ὑπῆρξε δὲ πολὺν χρόνον βασιλεῖον ἰδιον, ἐξαρτῶμενον ἐκ τῶν Περσῶν, καὶ κατόπιν ἐκ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας. Εἰς τὴν χώραν ταύτην ἦσαν τὰ διασημότερα καταφύγια τῶν πειρατῶν, οὓς κατέστρεψεν ὁ Πομπήϊος τὸ 67 π. Χ. Καὶ τὸ μὲν δυτικὸν μέρος ἐκαλεῖτο *Κιλικία Τραχεῖα*, τὸ δὲ ἀνατολικὸν *Κιλικία Πεδιάς*. Κατεσκευάζον δ' οἱ κάτοικοι χονδρὸν ὕφασμα ἐξ αἰγείων τριχῶν, ἐξ οὗ οἱ ἀρχαῖοι ἔρραπτον ἐνδύματα πένθημα, καλούμενα *κιλίκια*, καὶ φορέματα τῶν ναυτῶν καὶ στρατιωτῶν. — *Κιλικίος ὄλεθρος* εἶνε παροιμιῶδες, ἕνεκα τῆς πειρατείας καὶ τοῦ δόλου τῶν Κιλικίων.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Λαέρτη* (Ἐρείπια τανῦν), φρούριον ἐπὶ λόφου πλησίον τοῦ Παμφυλίου κόλπου, εἰς τὰ πρὸς Δ. ἔσχατα τῆς Κιλικίας. Ἐδῶ ἐγεννήθη *Διογένης* ὁ *Λαέρτιος*, ἱστορικὸς τοῦ Β'. αἰῶνος μ. Χ. — *Σελινοῦς* (Ἐρείπια εἰς τὸ ἀκρωτήριον Σελίντι), εἰς

τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς τὸ 117· διὸ ἐπὶ τινὰ χρόνον ὠνομάζετο Τραϊανούπολις. — *Σελεύκεια* ἢ *Τραχεῖα* (Σελεφκέχ), πρωτεύουσα τῆς Τραχείας Κιλικίας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Καλυκάδρου* (Κελιδνί). Ἐθεμελιώθη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος καὶ διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἐπὶ τῆς δεσποτείας τῶν Ῥωμαίων. — *Σεβαστή* ἢ *Σεβαστόπολις* (Ἐρείπια τανῦν), ἐπὶ τινος μικρᾶς νήσου. Οὕσα κατ' ἀρχὰς μικρὰ ἠϋξήθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Καππαδοκίας Ἀρχελάου, ἐδρεύοντος ἐνταῦθα. — *Σόλοι*, μετέπειτα *Πομπηίουπολις* (Μεζετλού), ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων, εἶχεν ἐρημωθῆ σχεδόν, ὅτε ὁ Πομπήιος μετέφερεν αὐτόσε τοὺς πειρατὰς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐχάρισε τὴν ζωὴν. Ἀναμιχθέντες δὲ μὲ τοὺς Κίλικας οἱ Ἑλληνες τῶν Σόλων, ὠμίλουν πολὺ κακὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν· ὅθεν τὰ σφάλματα τῆς συντάξεως λέγονται σολοικισμοί. — *Ταρσὸς* (Ταρσούς), μετὰ λιμένος ἐπὶ τοῦ Κύδνου (Καρασού), ὀλίγον ἀπέχουσα τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. Ἐθεμελιώθη δ' ἡ Ταρσὸς ἢ τοῦλάχιστον ἐπηυξήθη ὑπὸ Ἀργείων ἀποίκων καὶ κατέστη τὸ περιφημότεον ἐν τῇ Ἀσίᾳ παιδευτήριον τῆς φιλοσοφίας, τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλλιτεχνίας. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος λουσθεὶς εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Κύδνου, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν Ταρσόν, τὸ 333 π. Χ. Εἶχε δὲ μέγα ἐμπόριον καὶ διατήρησεν ἐπὶ Ῥωμαίων τὴν ἐλευθερίαν, καταστὰσα μητρόπολις τῆς Δυτικῆς Κιλικίας. Ἐνταῦθα

κατὰ πρῶτον εἶδεν ἡ Κλεοπάτρα τὸν Ἀντώνιον χρόνον τινὰ μετὰ τὴν μάχην τῶν Φιλίππων.

Ἡ Ταρσὸς εἶνε ἴσως ἡ καλουμένη *Ταρσίς* ὑπὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τοῦ διδασκάλου τοῦ Αὐγούστου Ἀθηνοδώρου καὶ τοῦ ῥήτορος Ἑρμογένους, ἀκμάσαντος ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου. — Ἀρχίαλος (ἢ Ἀρχιάλη), πλησίον τῆς θαλάσσης, μεταξὺ Ταρσοῦ καὶ Σόλων, περιέργος διὰ τι μνημεῖον οἰκοδομηθὲν εἰς τὸν Σαρδανάπαλλον, ὅπερ ἐθεώρουν ψευδῶς ὡς τάφον αὐτοῦ. — Ἀδανα, ἐπὶ τοῦ Σάρου, πόλις ἀρχαιοτάτη, οἰκοδομηθεῖσα ὡς ἐλέγετο ὑπὸ τοῦ Ἀδάνου, υἱοῦ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς. — Ἀράζαβα (*Ἀράζαβος*, τανῦν Ἀναζάρβα), ἐπὶ τοῦ Πυράμου ποταμοῦ, μητρόπολις τῆς Ἀνατολικῆς Κιλικίας, πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Διοσκορίδου (ὀλίγον μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν) καὶ τοῦ Ἑλλήνος ποιητοῦ Ὀππιανοῦ (περὶ τὸ 330 μ. Χ.)—*Γερμανίκεια* (τανῦν Μαράς), πατρὶς τοῦ πατριάρχου (τὸ 428) τῆς Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου, ἰδρυτοῦ τῆς αἱρέσεως τῶν Νεστοριανῶν. — *Μόψου ἐστία* (Μεσσίς), ἐπὶ τοῦ Πυράμου, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας Σέλευκος ὁ Δ΄. ἐκάθη ὑπὸ τῶν κατοίκων εἰς τὸ ἀνάκτορόν του (93 π. Χ.) — *Μαλλός* (Μαλλό), ἐπὶ τοῦ Πυράμου, μετὰ χρηστηρίου τοῦ μάντεως Μόψου, ἐδῶ θαμμένον. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Κράτης, ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὴν Ῥώμην (περὶ τὸ 150 π. Χ.) τὴν σπουδὴν τῆς γραμματικῆς. — *Αἰγαί* (Ἀγιάς), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πυράμου· ἡ πόλις αὕτη εἶχε διόκλημον ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔνθα παρέμεινεν

ἐπὶ τινὰ χρόνον Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς.—Ἰσσοὶς (Βαγιάς), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Πινάρου, ἡ τελευταία πόλις τῆς Κιλικίας, πρὸς τὸ μέρος τῆς Συρίας. Πλησίον αὐτοῦ ἦτο μέρος τοῦ Ἀρμανοῦ διαβατόν, ὅπερ ἐκάλουν *Πύλας Συρίας*. Αὐτοῦ ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Δαρεῖον, τὸ 333 π. Χ.

ΝΗΣΟΙ

Αἱ νῆσοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διακιοῦνται· α'. εἰς νήσους τῆς Προποντίδος· β'. εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους·, καὶ γ'. εἰς νήσους τῆς Μεσογείου.

α'. Νῆσοι τῆς Προποντίδος.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ *Προκόννησος* (τοῦ Μαρμαρᾶ). Αὕτη δὲ κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐκ δύο νήσων, αἵτινες ἠνώθησαν, ὅταν ὁ χωρίζων αὐτὰς πορθμὸς τῆς θαλάσσης ἐξέλιπε διὰ λόγους φυσικοῦς. Ἐλάμβανον ἐντεῦθεν περίφημον μάρμαρον, ὅπερ ἐκαλεῖτο τῆς Κυζίκου. Τανῦν ἡ Κυζίκος καλεῖται *Ἀρτάκη* καὶ ἔχει 10,000 Κ., Ἐλλήνων τῶν πλείστων.

β'. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

1. *Τένεδος*, πλησίον τῆς Τροίας. Ἐλαβε μεγάλην σπουδαιότητα ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶχε κατασκευάσῃ εἰς τὴν κυριωτέραν τῆς νήσου πόλιν ἀποθήκην μεγίστην, ἐνθα τὰ ὑπὸ τῶν ἀνέμων ταλαιπωρούμενα πλοῖα ἠδύναντο νὰ ἀπο-

θέσωσι τὰ σιτηρά, ἅτινα ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετέφερον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

2. *Λέσθος* (12 □ M.), ἔμπροσθεν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδραμυττίου. Ἡ νῆσος αὕτη παρῆγεν οἶνους περιφήμους· διέπρεπον δ' οἱ Λέσθιοι εἰς τὴν μουσικὴν. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν αἱ ἐξῆς.

Μιτυλήνη, εἰς τὴν νοτιανατολικὴν παραλίαν τῆς νήσου. Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἡ Μιτυλήνη ἀπεστάτησεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι δὲ ἐξολοθρεύσαντες μέρος τῶν κατοίκων, ἔπεμψαν ἐκεῖσε ἀποίκους, εἰς τοὺς ὁποίους διένειμαν ἅπαν τῆς νήσου τὸ ἔδαφος, πλὴν τῆς Μηθύμνης. Ἡ Μιτυλήνη εἶνε πατρίς τοῦ *Πιττακοῦ*, ἐνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, τοῦ *Ἀλκαίου* καὶ τῆς *Σαπφοῦς*. Ὁ δ' Ἐπικούρος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδαξαν αὐτόθι τὴν φιλοσοφίαν — *Μήθυμνα* (Μόλιθος), ἐπὶ τῆς πρὸς Β. παραλίας, πατρίς τοῦ μουσικοῦ *Ἀρίονος*. Αὕτη μόνη ἔμεινε πιστὴ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. — *Ερεσσός*, ἐπὶ τῆς πρὸς Δ. παραλίας, πατρίς τοῦ Θεοφράστου. Τανῦν ἡ Λέσθος εἶνε κατὰφυτος ὑπ' ἐλαιῶν, ἀμπέλων, μορεῶν καὶ βάμβακος, ἔχει 110,000 K., πάντων σχεδὸν Ἑλλήνων καὶ πόλιν τὴν *Μιτυλήνην* μετὰ Γυμνασίου.

3. *Ἐκατόννησοι* (Μοσκονῆσι), σύμπλεγμα μικρῶν νήσων, ἀφιερωμένων εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, μεταξύ τῆς Λέσθου καὶ τῆς ἠπείρου.

4. *Ἀργινοῦσαι*, μικραὶ νῆσοι πλησίον τῆς Ἀνατολ. παραλίας τῆς Λέσθου. Πλησίον αὐτῶν ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων ἐνίκηθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τὸ 406 π. X.

5. *Χίος*, πλησίον εἰς τὴν Χερσόνησον τῶν Κλαζομενῶν, παράγουσα οἶνους περιφημοτάτους, μάρμαρα (τὸ πάλαι) καὶ μαστίχην προερχομένην ἐκ σχίνων. Πόλιν εἶχε τὴν *Χίον*, ἔνθα ἐκαυχῶντο ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ ἱστορικὸς Θεόπομπος, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 4^{ου} αἰῶνος π. Χ. Τανῦν ἡ νῆσος, καὶ τοι καταστραφεῖσα ὑπὸ φοβεροῦ σεισμοῦ, ἔχει 60,000 Κ. καὶ Γυμνάσιον (πρὸ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως 150,000 Κ.).

6. *Ἰκαρία* (Νικαριά), νῆσος γνωστὴ καθότι τὸ σῶμα τοῦ Ἰκάρου ἐξεβλήθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ ἐτάφη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα ἐκαλεῖτο *Ἰκάριον* πέλαγος. Τανῦν εἶνε νῆσος δασώδης καὶ ἐξάγει πολλοὺς ἀνθρακας.

7. *Σάμος* (8¹/₂ □ Μ.), νῆσος εὐφορος καὶ πολύνθρωπος, ἀφιερωμένη εἰς τὴν Ἥραν. Ὅρος γνωστὸν ἔχει τὸν ὑψηλὸν καὶ δασώδη *Κερκετέα* (περὶ τοὺς 5, 000 π.). Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι *Παρθενία*, ἕως οὗ κατωκίσθησαν ἐδῶ οἱ Ἴωνες, ἐκδιώξαντες τοὺς Κᾶρας. Εἶχε δὲ σιδηρωρυχεῖα καὶ λατομεῖα μαρμάρου λευκοῦ, καὶ ἐλέγετο ὅτι οἱ Σάμιοι ἐφεῦρον τὴν κεραμουργίαν. Πόλιν δὲ εἶχε τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου *Σάμον* (ἐγγὺς τῆς νῦν *Χώρας*), ἐπὶ τῆς Ἀνατ. παραλίας, μετὰ ὠραίου ναοῦ τῆς Ἥρας. Εἰς τὴν Σάμον ἐγεννήθησαν ὁ φιλόσοφος *Πυθαγόρας* (περὶ τὸ 550 π. Χ.), οἱ ἀρχιτέκτονες καὶ ἀγαλματοποιοὶ *Ρῆχος* καὶ *Θεόδωρος*, οἱ τὸν ναὸν τῆς Ἥρας οἰκοδομήσαντες, καὶ ἐφευρόντες, ὡς λέγεται, τὴν τέχνην τοῦ χύνειν τὸν ὀρεῖχαλκον καὶ κατασκευά-

ζειν ἐξ αὐτοῦ ἀνδριάντας· καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ τετάρτου αἰῶνος ὁ Ἀρίσταρχος, ὅστις ἐν τοῖς πρώτοις ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της, καὶ διαγράφει κύκλον περὶ τὸν ἥλιον. Τανῦν ἡ Σάμος εἶνε ἡγεμονία διοικουμένη ὑπὸ χριστιανοῦ ἡγεμόνος. Κατοίκους δ' ἔχει 50.000 καὶ πρωτεύουσαν τὸ Βαθύ, μετὰ ἐφετείου, δύο πρωτοδικείων καὶ γυμνασίου.

8. Αἱ Σποράδες. Ἐκάλουν οὕτω πολλὰς νήσους ἐσπαρμένας εἰς τὰ νοτιανατολικά τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Γνωστόταται δ' ἦσαν ἡ Πάτμος, ἡ Κῶς, ἡ Ρόδος καὶ ἡ Κάριθος.

Καὶ ἡ μὲν Πάτμος εἶνε περίφημος διότι αὐτοῦ ἐξωρίσθη ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης καὶ ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν (ἔχει τανῦν 2,000 Κ.), ἡ δὲ Κῶς (5 □ Μ.) διότι μετεῖχε τῆς Δωριδος, καὶ παρεῖχεν οἶνους περιφήμους. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Κῶν ἐγεννήθη ὁ πατὴρ τῆς ἱατρικῆς Ἱπποκράτης τὸ 460 π. Χ., κατὰ τινὰς δὲ καὶ ὁ διάσημος ζωγράφος Ἀπελλῆς (κατ' ἄλλους εἰς τὴν Ἐφεσον ἢ τὴν Κολοφῶνα).

Ἡ δὲ σπουδαιοτάτη τῶν Σποράδων Ρόδος (20 □ Μ.) κατὰ τὴν ἐξέλιξιν ὑπὸ Δωριέων καὶ ἐκαλεῖτο πρότερον Τελχινίς, διότι ἀπώκησαν ἐδῶ Τελχῖνες ἐκ τῆς Κρήτης. Κυριωτέρας δὲ πόλεις εἶχε τὴν Ρόδον, εἰς τὴν βορείαν παραλίαν, πλουτήσασαν ἐκ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπολιορκήθη δ' αὕτη τὸ 305 π. Χ. ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, μὴ δυνηθέντος νὰ τὴν κυριεύσῃ. Ὑπῆρχον δ' εἰς τὴν Ρόδον πολλοὶ ναοὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ χολοσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, θεωρούμενον ὡς θαῦ-

μα. Εἰς τὴν Ῥόδον ἐγεννήθη ὁ ζωγράφος *Πρωτογένης* (περὶ τὸ 350 π. Χ.) καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ Ἀγήσαρ-
δρος, Πολύδωρος καὶ Ἀθηρόδωρος (περὶ τὸ 50 μ. Χ.),
οἱ κατασκευάσαντες ὁμοῦ τὸ σύμπλεγμα τοῦ Λαοκόον-
τος, ἀντιγραφὴν προτύπου ἀρχαιοτέρου. — Τὴν *Λίνδον*
(Λίνδο), εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, πα-
τρίδα τοῦ *Κλεοβούλου*, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ σοφῶν (ἀποθ.
περὶ τὸ 560 π. Χ.) καὶ τῶν ἀνδριαντοποιῶν *Χάρητος*
καὶ *Λάχητος*, τῶν κατασκευασάντων τὸν κολοσσὸν τῆς
Ῥόδου, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} αἰῶνος π. Χ. — Τανῦν
ἡ Ῥόδος ἔχει 40,000 Κ.

Κατόπιν ἔρχεται ἡ Κάρπαθος (4 □ Μ.), ἐξ ἧς ὠ-
νομάσθη τὸ *Καρπάθιον πέλαγος*, ἔχουσα τανῦν 16,
000 π. καὶ ἡ Κάσος (4 □ Μ.), ἔχουσα τανῦν 7,500
Κ. Ἀμφοτέρων δὲ οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται σήμερον
περὶ τὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν.

γ'. Νῆσοι τῆς Μεσογείου.

Κύπρος (173 □ Μ.), ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς Ἀ-
σίας εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, κατῴκηθη πρὸ τοῦ
Τρωικοῦ πολέμου ὑπὸ Φοινίκων ἀποίκων· μετέπειτα δὲ
ἄλλαι ἀποικίαι ἤλθον ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ παράλια
τῆς νήσου. Ἦτο δ' ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ
κατόπιν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου. Κάτων δ' ὁ
τιμητῆς ἐκυρίευσεν αὐτὴν ἐν ὀνόματι τῶν Ῥωμαίων,
προφασιζόμενος ὅτι κατελείφθη εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κρά-
τος διὰ τῆς διαθήκης τοῦ Πτολεμαίου Ἀλεξάνδρου.

Ἐλατρεύετο δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἡ

Ἀφροδίτη. Ἐγερμε δ' ἡ Κύπρος δασῶν, χαλκωρυχείων καὶ ἀργυρωρυχείων, παράγουσα προσέτι οἶνους περιφήμους, ἔλαιον καὶ σιτηρά. Τὴν σήμερον δ' εἶνε περιφήμος καὶ ἡ μέταξά ὡς καὶ τὸ ἐρυθρόδανον αὐτῆς, ἐχούσης 190,000 Κ. καὶ ὄρος διάσημον τὸν Ὀλυμπον (6,000 π.). Διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν κυριαρχίαν. Πόλεις δὲ τὸ πάλαι διάσημοι αὐτόθι ἦσαν.

Ἡ Πάφος (Πάφο), ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς. Εἶχε δ' αὕτη ναὸν τῆς Ἀφροδίτης (*Παφίας*), ἧς ὁ ἀρχιερεὺς εἶχε μέγα ἀξίωμα καὶ πολὺν πλοῦτον, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀρχάδων, ἡγουμένου τοῦ Ἀγαπήνορος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας. Ἐδῶ πλησίον ἦτον ἡ ἀρχαιοτάτη Πάφος, ἔνθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐφάνη κατὰ πρῶτον ἡ Ἀφροδίτη ἐξερχομένη τῶν ὑδάτων.—*Σόλοι* (Σόλια), ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ Σόλωνος, συμβουλευσάντος τὸν ἡγεμόνα Πολύκυπρον νὰ μεταφέρῃ ἐδῶ τὴν αὐλὴν του, καὶ νὰ κτίσῃ πόλιν.—*Σαλαμῖς* (Ἐρείπια νῦν), ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τεύχρου μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, καὶ καταστᾶσα πρωτεύουσα τῆς Κύπρου. Καταστραφεῖσα ἡ Σαλαμῖς ὑπὸ σεισμοῦ, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Β'. καὶ μετωνομάσθη *Κωνσταντία*. Τὰ ἐρείπιά της εὐρίσκονται σήμερον πλησίον τῆς Φαμαγούστης.—*Κίτιον* (Λάρναξ τανῦν), ἐπὶ τῆς νοτιανατολικῆς παραλίας, ἀποικία Φοινικική. Ὁ Κίμων ἐπληρώθη καιρίως πολιορκῶν ταύτην τὴν πόλιν τὸ 449 π. Χ.· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ ἱδρυτοῦ τῶν Στωϊκῶν Ζήνωνος.—*Ἀμυθοῦς* (Λεμησσός), ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς.

Ἐνταῦθα ἐλατρεύετο ὁ Ἀδωνις, ἤκμασε δὲ ὁ περίφημος γλύπτης Πυγμαλίων.—Τανῦν ἀξιολογωτάτη πόλις εἶνε ἡ *Λευκωσία* ἔχουσα 25,000 Κ.

Μετὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἔρχεται ἡ ἀνήκουσα τὴν σήμερον εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος

Β'. ARMENIA ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑ.

Ἡ Ἀρμενία τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Μεγάλη Ἀρμενία* πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Μικρᾶς Ἀρμενίας (ἴδ. Σελ. 32), καὶ κεῖται μεταξύ τῆς Κασπίας θαλάσσης (*Γρχαρία* τὸ πάλαι) καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, κατοικουμένη τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπὸ λαῶν ἀγρίων. Περιλαμβάνομεν δ' εἰς τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν πρὸς Ἀν. τοῦ Εὐξείνου πόντου *Κολχίδα*, ἔχουσαν τὸ πάλαι χρυσορυχεῖα καὶ ἀργυρορυχεῖα καὶ γνωστὴν διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν, τὴν *Ἰθνηρίαν* πρὸς Ν. τοῦ Καυκάσου (τανῦν *Γεωργίαν* καὶ μέρος τοῦ Σιρβάν) καὶ τὴν Ἀλθανίαν πρὸς Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης (τανῦν Σιρβάν καὶ Δαγεστάν).

Καὶ ὄρη μὲν τῆς Ἀρμενίας λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Καύκασος*, τὸ *Ἀραράτ*, ὅπου ἐστάθη ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε καὶ ἔχει μίαν τῶν πηγῶν αὐτοῦ ὁ *Εὐφράτης*, καὶ ὁ *Νιφάτης* εἰς τὰ νότια τῆς Ἀρμενίας, ἐνθα πηγάζει ὁ *Τίγρις*. **Ποταμοὶ** δὲ ὁ *Φᾶσις*, ἐν τῇ Κολχίδι, χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ὁ *Κῦρος* (Κούρ), διαρρέων τὴν *Ἰθνηρίαν* καὶ Ἀλθανίαν, δεχόμενος δ' εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τὸν Ἀράξην καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Πόλεις δὲ ἄξιοι λόγου τὸ πάλαι αὐτόθι ἦσαν ὁ *Πι-*

τυοῦς ἐν τῇ Κολχίδι, ἀποικία Ἑλληνικὴ ἐμπορικωτάτη, τὰ Ἀρτάξατα (Ἀρτασσά), παρὰ τὸν Ἀράξην ποταμὸν καὶ τὰ Τιγρανόκερτα (Σέρτ), πλησίον παραποτάμου τοῦ Τίγριδος, κτισθέντα μὲν ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, καταστραφέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου, τὸ 60 π. Χ. Ὑπέστησαν δ' εἰς τὰ ὀροπέδια τῆς Ἀρμενίας πλεῖστα δεινὰ οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος (400 π. Χ.).

Εἰς τὴν σημερινὴν Ἀρμενίαν πόλις ἀξιόλογος εἶνε ἡ Ἐρζερούμη, κέντρον τοῦ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Περσίας ἐμπορίου, μετὰ 100,000 Κ. Καὶ οἱ μὲν Κοῦρδοι, λαὸς ληστρικός καὶ νομαδικὸς εἶνε Τοῦρκοι, οἱ δὲ Χριστιανοὶ Ἀρμένιοι εἶνε *Μοροφνσιται*, ὅπαδοι τοῦ αἰρετικοῦ Εὐτυχοῦς (448 μ. μ. Χ.), πιστεύοντες ὅτι ὁ Χριστὸς μίαν μόνην φύσιν εἶχε, τὴν θεῖαν. Ἐντεῦθεν κατάγονται οἱ διασκορπισμένοι εἰς τὴν λοιπὴν Τουρκίαν Ἀρμένιοι, νοήμονες μὲν καὶ δεξιοὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, κατηγορούμενοι ὅμως ὡς κίβδηλοι.

Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Γεωργίας εἶνε περίφημοι διὰ τὴν καλλονὴν τῆς μορφῆς αὐτῶν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1878 ἀνήκει εἰς τοὺς Ῥώσους τὸ ὄχρωτάτον φρούριον Κάρς.

Γ'. ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ (Ἀσσυρία).

Ἡ Ἀσσυρία ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς Ἀρμενίας καὶ πρὸς Ἀν. τοῦ Τίγριδος, μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὄρους Ζάγρου, δι' οὗ ἐχωρίζετο ἀπὸ τῆς Μηδίας, περιλαμβανομένη τὸ πάλαι εἰς τὸ εὐρὺ Περσικὸν κράτος. Εἶνε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πεδινὴ καὶ πόλεις λόγου ἀξίας εἶχε

τὴν *Ninev* (Ἐρείπια εἰς τὸ Νίνο), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, καθέδραν τοῦ Σαρδαναπάλλου, καὶ τὰ *Ἀρβηλα*, περίφημα διότι εἰς τὰ πλησίον ἐκεῖ *Γαυγάμηλα* ἐνίκησεν ἐκ δευτέρου τὸν Δαρεῖον ὁ Ἀλέξανδρος, γενόμενος οὕτω κύριος τῆς Περσίας.

Τανῦν τὸ Κουρδιστὰν πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Διαρβεκίρην* μετὰ 35,000, πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Τίγριδος. Εἰς δὲ τὴν νότιον κατωφέρειαν τῶν Ἀρμενικῶν καὶ Περσικῶν ὀροποδίων (4,000 π.) κατοικοῦσιν οἱ μόνον τὸν χειμῶνα ὑπόστεγοι ἄνδρεῖοι νομάδες *Κοῦρδοι*, τραχεῖς καὶ φιλελεύθεροι, οὐδέποτε δὲ τελείως ὑποτασσόμενοι. Ἐνταῦθα μάλιστα ὑπέστησαν πολλὰς ταλαιπωρίας οἱ μῦριοι τοῦ Ξενοφῶντος.

Δ'. ΑΛΔΣΣΕΣΙΡΑ (Μεσοποταμία).

Ἡ Μεσοποταμία ἔκειτο μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου ΒΔ. καὶ τοῦ Τίγριδος ΒΑ., εἶνε δὲ περίφημος εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν διότι αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀβραάμ, ἡ Σάρα, ἡ Λία, ἡ Ῥαχὴλ καὶ οἱ ἑνδεκα πρῶτοι υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ. *Πόλεις* δὲ λόγου ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν· *Ἐδεσσα* (Οὔρφα ἢ Ῥέχα), κτισθεῖσα κατὰ τινὰς συγγραφεῖς ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος. — *Κάρραι* (τανῦν Χαρὰν), ἔδρα τοῦ Ἀβραάμ, πρὶν μετοικίσῃ εἰς τὴν Χανάν. Πλησίον ταύτης ἐνικήθη καὶ ἐφονεύθη ὁ Κράσσος ὑπὸ τῶν Πάρθων. — *Κιρκήσιον* (Καρκίσσα), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Χαβώρα καὶ Εὐφράτου. Ταύτην ἐκυρίευσεν ἐκ τῶν Ἀσσυρίων ὁ Νεκῶς, ἐπανέκτησε δὲ ὁ Ναβουχοδονόσορος. — *Θάψακος* (Ἐλδέρ), πρὸς Δ. τοῦ Κιρ-

κησίου, εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐφράτου. Αὐτοῦ Κῦρος ὁ Νεώτερος διέβη τὸν Εὐφράτην (401 π. Χ.), προτιθέμενος νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφὸν του Ἀρταξέρξην.

Ἡ Ἀλδσσεσίρα σήμερον κατέπεσε πολὺ ἐκ τῆς παλαιᾶς λαμπρότητος. Πόλιν δ' ἔχει τὴν *Μοσοῦλην* πλουτοῦσαν ἐκ τῶν μουσσελίνων (ὕφασμάτων), παρὰ τὸν Τίγριν, ἔχουσιν 40,000 Κ.

Ε'. ΙΡΑΚ ΑΡΑΒΙ (Βαβυλωνία).

Ἡ *Βαβυλωνία* ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς Μεσοποταμίας, ἐκτεινομένη πρὸς Δ. τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῶν ἐρήμων τῆς Ἀραβίας. Τὸ δὲ μέρος τῆς Βαβυλωνίας τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς συμβολῆς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἐκαλεῖτο *Χαλδαία*. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν· *Κούναξα* (ἄγνωστα νῦν), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου. Ἐνταῦθα Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων ἐνίκησε καὶ ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κῦρον (401 π. Χ.)· μετὰ δὲ τοῦτο ἔγεινε ἡ χάθodos τῶν μυρίων. — *Κτησιφῶν* (Ἐρείπια τανῦν), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, κτισθεῖσα ἢ ἐπαυξηθεῖσα ὑπὸ τῶν διατρίβόντων ἐνταῦθα βασιλέων τῆς Παρθίας. — *Σελεύχεια* (Ἐρείπια), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος ΝΔ. τῆς Κτησιφώντος, κτισθεῖσα ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος. Ἦτο δὲ πρωτεύουσα τῶν Ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους τῶν Σελευκιδῶν, ὅπως ἡ Ἀντιόχεια ἦτο τῶν δυτικῶν. — *Βαβυλὼν* (Ἐρείπια πλησίον τοῦ Χελλέχ ἢ Χιλλάχ), καθέδρα τῆς Σεμιράμιδος καὶ πάντων τῶν Ἀσσυρίων βασιλέων, οἵτινες ὁμῶς ἔδρευον ἐναλλάξ καὶ εἰς τὴν Νινευί.

εἶχε δὲ σπουδαιότατον ἐμπόριον καὶ εἶνε ἡ μεγίστη καὶ σπουδαιοτάτη πόλις, ἥς μνημονεύει ἡ ἱστορία. Εἶχε 480 σταδίων (20 ὥρων) περιφέρειαν, ἀνάκτορα μεγαλοπρεπῆ, τοὺς ἐπὶ ἀνδῆρων κρεμαστοὺς κήπους καὶ μάλιστα τὸν πύργον τοῦ Βήλου, 600 π. ὑψηλόν, μετ' ἀστεροσκοπείου. Ἡ Βαβυλὼν ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Κύρου τὸ 538 π. Χ. Αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ 323, σχεδιάζων νὰ καταστήσῃ τὴν πόλιν ταύτην πρωτεύουσιν τοῦ παγκοσμίου αὐτοῦ κράτους.

Τανῦν δὲ καλεῖται ἡ Βαβυλωνία *Ἰράκ Ἀραβί* καὶ πόλεις ἔχει· τὸ παρὰ τὸν Τίγριν *Βαγδάτιον* μετὰ 40, 000 Κ., ὅπερ ἐπὶ Ἀρούν Ἀλ Ῥασχίδη ἦτον ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου, ἔχουσα τότε 2 ἑκατομμ. κατοίκων.— *Βάσρα*, παρὰ τὸν ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος προερχόμενον ποταμὸν *Σχάτ ἐλ Ἀράβ* (Πασιτίγριδα), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ καλὶφου Ὁμάρ. Καὶ αὕτη ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ ποτὲ μεγαλείου αὐτῆς.

ΣΤ'. ΣΥΡΙΑ (Σοριστάν).

Ἡ Συρία κεῖται πρὸς Ν. τοῦ ὅρους *Ταύρου* ἔχουσα ΝΑ. τὸν Εὐφράτην καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Κιλικίας διὰ τοῦ ὅρους *Ἀμαροῦ*. Κυβερνωμένη δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ μικρῶν βασιλέων, ὑπετάγη ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀσσυρίους καὶ Πέρσας· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου περιῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῶν **Σελευκιδῶν**, ἕως οὗ ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ταύτης ἐπαρχία εἶνε ἡ πρὸς Δ. κειμένη *Φοινίκη* παρὰ τὸν *Λίβαρον* καὶ *Ἀρτιλίβαρον*, κοσμούμενα τὸ πάλαι μὲ ὠ-

ραίας κέδρους. Ποταμὸν λόγου ἄξιον ἔχει τὸν Ὀρόντην (Ἐλ Ἀσσί ἢ Μακλού), πηγάζοντα πρὸς Ἀν. τοῦ Ἀντιλιθάνου καὶ χυνόμενον εἰς τὴν Μεσόγειον.

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια ἦσαν. *Σαμόσατα* (Σιμασάτ τανῦν), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Κορμαγηνῆς, ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Λουκιανὸς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1^{ου} μ. Χ. αἰῶνος. — *Ἀλεξάνδρεια* (Σκαενδεροῦν ἢ Ἀλεξανδρέττα τανῦν), εἰς τὸν Ἰστικὸν κόλπον, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — *Σελεύκεια* (Σουεῖδιέ), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀρόντου, πρωτεύουσα τῆς Σελευκίδος. — *Ἀντιόχεια* (Ἀντακιέχ), ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου, ἐπικαλουμένη ἡ *Μεγάλη*. Ἐκτίσθη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀντιόχου. Ἦτο δὲ καθέδρα τῶν Σελευκιδῶν, ἐπὶ Ῥωμαίων μάλιστα συμπάσης τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἶχεν, ὡς λέγεται, ὑπὲρ τὰς 700,000 Κ. τανῦν δὲ μόλις 20 χιλ. — *Λαοδίκεια* (Λατακιέ), ἐπὶ τῆς Μεσογείου, περίφημος διὰ τοὺς οἶνους αὐτῆς. — *Ἀπάμεια* (Φαμιέχ), ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος ἢ Νικάνορος, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς συζύγου τοῦ, διατηρῶν αὐτόθι 500 ἐλέφαντας. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ποσειδώνιος (περὶ τὸ 50 π. Χ.). — *Ἐμεσα* (Ἐμς ἢ Χόμς), παρὰ τὸν Ὀρόντην. Εἶχε ναὸν τοῦ Ἥλιου *Ἐλαγάβαλον* ἢ *Ἡλιογάβαλον* καλούμενον, ὁπόθεν ἐπωνομάσθη ὁ ὁμώνυμος αὐτοκράτωρ (πρὶν Βασσιανός). — *Παλμύρα* (Ἐρεῖπια λαμπρά τανῦν), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Παλμυρηνῆς. Αὕτη ἡ πόλις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, ὅστις

τὴν ἐκάλεσε *Ταδμώρ*, ὑπῆρξε διασημότατον ἐμπορεῖον μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἦτο δὲ καθέδρα τοῦ Ὁδαιράθου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ *Ζηροβίας*, ἰδρυσάντων ἐν Συρίᾳ κράτος ἀνεξάρτητον περὶ τὰ μέσα τοῦ 3^{ου} αἰῶνος μ. Χ. μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τοῦ Αὐρηλιανοῦ (273). — *Ἡλιοῦπολις* (Βαλβέκ τανῦν), εἰς τὴν *Κοίλην* λεγομένην *Συρίαν*, παρὰ τὸν Ὀρόντην. Ταύτης σώζονται τὴν σήμερον λαμπρότατα ἐν Ἀσίᾳ ἑρείπια. — *Δαμασκός*, ἡ σπουδαιότατη πόλις τῆς *Κοίλης Συρίας*, ὑπάρχουσα ἤδη ἐπὶ Ἀβραάμ. Πλησίον αὐτῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χριστιανισμόν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ ἀρχιτέκτων Ἀπολλόδωρος, ὁ κατασκευάσας τὴν γέφυραν τοῦ Δουνάβεως καὶ τὴν ἐν Ῥώμῃ στήλην τοῦ Τραϊανοῦ. Καὶ νῦν δ' ἀκμάζει ἔχουσα 200,000 Κ. καὶ ἐπικαλουμένη «ὀφθαλμός τῆς Ἀνατολῆς», καθὼ κειμένη μεταξὺ ὠραίων ἀμπελώνων καὶ φυτειῶν βάμβακος. Ἐκ ταύτης ἔχουσι τὴν ἀρχὴν τὰ *Δαμασκηνα* ξίγη (δαμασκιά σπαθιά).

Εἰς δὲ τὴν **Φοινίκην** πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν Ἄραδος (Ῥουάδ), πόλις ἐμπορικωτάτη, παρέχουσα εἰς τοὺς Τυρίους στρατιώτας καὶ ναύτας. — *Τρίπολις*, ἐπὶ τῆς Μεσογείου, συγκειμένη ἐκ τριῶν πόλεων, κτισθεισῶν τῆς μὲν ὑπὸ τῶν Σιδωνίων, τῆς δὲ ὑπὸ τῶν Τυρίων καὶ τῆς τρίτης ὑπὸ τῶν Ἀραδίων. Τανῦν ἡ Τρίπολις ἔχει 13,000 Κ. — *Βύβλος* (Δζεβαίλ). Ἐντεῦθεν ἔλαβεν ὁ Σολομῶν τέκτονας διὰ τὸν ναὸν αὐτοῦ. — *Βηρυτός* (Βεροῦτι), ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἰς εὐφορον πεδιάδα, πατρίς, ὡς λέγεται, τοῦ Φοίνικος ἱστοριογράφου.

φου *Σαργωκιάθωρος*, ἀκμάσαντος κατὰ τὰ θρυλούμενα πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Τανῦν ἡ Βηρυτὸς ἔχει ζωηρὸν ἐμπόριον καὶ 100,000 Κ.—*Σιδῶν* (Σείδ), ἐπὶ τῆς Μεσογαίου. Οἱ Σιδῶνιοι ἐξεῖχον εἰς τὴν ὑελουργίαν, λιουργίαν καὶ τὴν βαφὴν τῆς πορφύρας, μεγαλοπρεπὲς ἀσχοῦντες ἐμπόριον. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκε τὸν θρόνον τῆς Σιδῶνος εἰς τὸν Ἀβδαλῶνυμον.—*Τύρος* (Σούρ), οἰκοδομηθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς ἡπείρου, μετηνέχθη εἰς νῆσον, ὅπως σωθῇ ἐκ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναβουχοδονοσόρου· ἐκυριεύθη δ' ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὸ 332 π. Χ. Ὑπῆρξαν δ' οἱ Τύριοι πολὺν χρόνον πρωτεύοντες εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐφευρόντες, ὡς λεγεται, καὶ τὴν βαφὴν τῆς πορφύρας. Ἐθεμελίωσαν δὲ πολλὰς ἀποικίας, ἐν αἷς τὴν Καρχηδόνα, τὰ Γάδειρα, τὴν Λέπτιν καὶ Ἰτύκην ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

Ἄλλη πόλις τανῦν εἶνε τὸ *Χαλέππι* μετὰ 100,000 Κ. καὶ ζωηροτάτης βιομηχανίας.

Εἰς τὴν Συρίαν πολιτικῶς ἀνήκει καὶ ἡ «Γῆ τῆς ἐπαγγελίας»

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Τὸ μέγιστον μῆκος τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ Β. πρὸς Ν. (ἀπὸ Δάν μέχρι Βηρσαβεί) φθάνει τὰ 32 μίλια, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος τὰ 23 μίλ. καὶ τὸ ἐμβαδὸν εἶνε 461 □ Μ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ὄρους *Ἀερμὼν* πηγάζει πρὸς Β. μὲν ὁ *Ὀρόντης*, πρὸς Ν. δὲ ὁ *Ιορδάνης* (25 Μ. μακρὸς)· οὗτος δὲ κατὰ πρῶτον μὲν ἀποτελεῖ τὸ ἔλος *Μαρών*, ἔπειτα δὲ τὴν γέμουσαν ἰχθύων λίμνην *Γερρησαρέτ* (θά-

λασσαν τῆς *Γαλιλαίας*, ἔτι δὲ λίμνην τῆς *Τιβεριάδος* καλουμένην· καὶ κατόπιν τὴν *Νεκρὰν θάλασσαν* (ἐνθα ἦσαν ἄλλοτε τὰ *Σόδομα* καὶ *Γόμορρα*), κειμένην 1,236 πόδας παρισινοὺς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ δὲ κατὰπτωσις τοῦ ἐδάφους ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς *Ἀκάβας* τῆς *Ἀραβίας* ὀνομαζομένη *Γώρ*.

α'. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ *Ἰορδάνου* χώραν ἀνήκουσιν·

1.) ἡ *Ἰουδαία*, πρὸς νότον. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε· *Ἱερουσαλήμ*, 2 μίλια πρὸς δυσμὰς τῶν βορείων μερῶν τῆς *Νεκρᾶς θαλάσσης* καὶ 5 μίλια μακρὰν τῆς *Ἰόππης*, ἐπὶ ὀροπεδίου ὑψηλοῦ 2,000 π. Κεῖνται δ' ἐπ' αὐτοῦ διάφορα ὑψώματα, οἷον ἡ *Σιών* (ἐνθα ἦτο ἡ ἀκρόπολις τοῦ *Δαβίδ*) καὶ τὸ ὄρος τοῦ *Ἀμωρία*. Ἐνταῦθα δὲ σήμερον κεῖται ἡ ἐκκλησία τοῦ *Ἀγίου Τάφου*. Πρὸς Α. δὲ τῆς κοιλάδος *Ἰωσαφὰτ* εἶνε τὸ ὄρος τῆς *Ἀγωνίας* καὶ πρὸς Β. αὐτοῦ τὸ ὄρος τῶν *Ἐλαιῶν* (2,556 π.). Ἡ *Ἱερουσαλήμ* εἶχεν ἄλλοτε 100,000 κατοίκους, μόλις ὅμως ἔχει τανῦν 28,000—*Ἐμμαούς*, βορειοδυτικῶς τῆς *Ἱερουσαλήμ*. — *Βηθλεέμ*, πρὸς Ν. τῆς *Ἱερουσαλήμ*. — *Χεβρών*, ὡσαύτως πρὸς Ν. — *Βηρσαλιέ*, εἰς τὰ νοτιώτατα τῆς χώρας. Ἡ δὲ *Ἱεριχώ*, ἥτοι πόλις τῶν φοινίκων, ἔκειτο παρὰ τὸν *Ἰορδάνην*· καὶ ἡ μὲν *Ἀκάρων*, *Ἀζωτος*, *Ἀσκάλων* καὶ *Γάζα*, ἦσαν πόλεις τῶν *Φιλισταίων*, ἡ δὲ *Ἰόππη*, σπουδαιοτάτη οὖσα ὡς ἐμπορικὴ θέσις (*Ἰάφφα* τανῦν), κεῖται εἰς τὸ παράλιον.

2) Ἡ *Σαμάρεια*. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι ἦσαν·

Συγχέμ, τανϋν *Ναβλούς*, ἐπὶ τοῦ ὄρους *Ἐφραΐμ* πρὸς Β. τῆς *Ἱερουσαλήμ*. — *Σαμάρεια*, καθέδρα τῶν βασιλέων τοῦ *Ἰσραήλ*, τανϋν μικρὰ κώμη.

3) ἡ *Γαλιλαία*. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι ἦσαν· *Τιβεριάς*, παρὰ τὴν λίμνην *Γεννησαρέτ*. — *Βηθσαϊδά*, τόπος τῆς γεννήσεως τῶν ἀποστόλων Πέτρου, Ἀνδρέα καὶ Φιλίππου. — *Ναζαρέτ*, πρὸς βορρᾶν τῆς *Ἱερουσαλήμ*. — *Πτολεμαῖς*, φρούριον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου *Καρμήλου*.

β').) *Εἰς δὲ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου χώραν ἀνήκει ἡ*

4) *Περαία*, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου· *Καισάρεια Φιλίππου*, πρὸς Α. τῆς λίμνης *Μαρών*. — *Βηθσαϊδὰ Ἰουλιὰς* (ἔνθα ὁ Κύριος ἐχόρτασε τοὺς πεντακισχιλίου). — *Βηθαβαρά*, ἔνθα Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐβάπτισε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. ΑΡΑΒΙΑ

Μετὰ τῆς *Χερσονήσου τοῦ Σινᾶ* καὶ τῆς *Συριακῆς ἐρήμου*.

[57,000 □ Μ., 5 ἑκατομμ. Κ.]

Ἡ *χερσόνησος αὕτη*, εἰς τρία μέρη περιδρεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἐκτὸς τῆς πρὸς βορρᾶν χαμηλῆς χώρας τῆς *Συρίας* καὶ *Ἀραβίας*, ὑψοῦται ὡς ξηρὸν καὶ ἄνυδρον ὁροπέδιον· περιστοιχιζομένη δὲ ὑπὸ κρημνωδῶν καὶ γεμόντων ὑδάτων ὀρέων, ἐκτείνεται μέχρι τῆς *Εὐδαίμονος Ἀραβίας* (*Ἰεμένης*). Ὁ δὲ πληθυσμὸς διαιρεῖται εἰς τοὺς ληστρικοὺς *Βεδουίτους*, τὰ τέκνα

τῆς ἐρήμου, καὶ τοὺς σταθερὰν ἔχοντας κατοικίαν, τοὺς Ἀραβας τῶν πόλεων καὶ ὁάσεων. Εἰς δὲ τὴν πρὸς Β. μεσόγειον χώραν, ἥτοι τὴν *Νεδσέτ*, σῶζονται τὰ λείψανα τῆς ἐν τῷ παρελθόντι αἰῶνι ἰδρυθείσης αἰρέσεως τῶν *Βαχαβιτῶν*, ἐκ τοῦ Ἀβδοῦλ Βαχάβ ἐπικληθέντων. Οὗτοι λατρεύουσι μόνον τὸν Θεόν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν Μωάμεθ, καὶ δὲν παραδέχονται καμμίαν παράδοσιν, ὁμολογοῦντες μόνον τὸ κοράνιον.

α'. Ἡ πρὸς δυσμὰς παρὰ τῆς Ἀραβίας, ἀνήκουσα εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ νοτιοδυτικὴ χώρα *Ἰεμένη*, *Εὐδαίμων Ἀραβία*, γέμει θυμιαμάτων καὶ καφφέ· ὁ δὲ σπουδαιότατος τόπος, ὅθεν γίνεται ἡ ἐξαγωγή, εἶνε ἡ εὐλίμενος *Ὀδείδα*, πρότερον *Μόκκα* καλουμένη, Καθ' αὐτὸ δὲ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ κεῖται τὸ φρούριον *Ἀδερον*, τὸ Γιβραλτάρ τῆς Ἀνατολῆς, κτῆμα τῶν Ἀγγλων, ὡς καὶ ἡ δεσπόζουσα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης νῆσος *Περίμη*. — Εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν τούτων χώραν Ἐδσσὰς κεῖνται αἱ ἱεραὶ πόλεις.

Μέκκα (Μακόραβα) « ἡ μήτηρ τῶν πόλεων » μετὰ 45,000 Κ., τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ· ἐπίκειον δ' ἔχει τὴν *Τσέδαρ*.

Ἀξιοσημείωτος δ' εἰς τὴν Μέκκαν οἰκοδομὴ εἶνε τὸ μέγα τζαμίον *Βέϊτ Οὐλλὰχ* (οἶκος Θεοῦ), μετὰ τῆς ἀγίας κρήνης *Σεμσέμ*, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ πίνεται ὡς ἱατρικὸν πασῶν τῶν νόσων. Πιθανώτατα δὲ χρεωστέϊ ἡ Μέκκα τὴν κτίσιν αὐτῆς εἰς ταύτην τὴν κρήνην, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς τὴν Ἀγαρ ἄγγελος Κυρίου, ὅτε ἐξεδιώχθη αὕτη εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῆς Ἰ-

σμαήλ, καθότι πολλά μίλια περίξ δὲν ὑπάρχει ὕδωρ γλυκύ. Καθ' αὐτὸ δὲ ἱερὸν εἶνε ὁ *Κιαμπές*, μέλας λίθος ἐξ οὐρανοῦ πεσών, μετὰ τοῦ περιστοιχίζοντος αὐτὸν οἰκοδομήματος (34 π. ὑψηλοῦ), ὅπερ, ὡς θρυλεῖται, ὠκοδομήθη 2,000 ἔτη πρὸ τῆς δημιουργίας καὶ προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων. Ἐκ τῆς Μέκκας ἦλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ χολέρα· καθότι κατ' ἔτος συναθροίζονται αὐτόσε ὑπὲρ τὰς 120 χιλ. προσκυνητῶν, σφαζόντων πρόβατα.—*Μεδινά* (*Ἰάθριππα*), ἔνθα εἶνε ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ, εἰς πεδιάδα πλήρη φοινίκων κειμένη.

β'. Ἡ πρὸς βορρᾶν μεσόγειος χώρα, ἥ *Νεδσέτ*, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀμμώδης ἔρημος· κεῖται δ' ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου γέμουσα ἵππων, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Ριάδδην*.

γ'. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς παραλία, ἥτοι ἡ γέμουσα φοινίκων χώρα *᾽Ομάνη*, μετὰ τῆς εὐλιμένου *Μασκάτης*.

Καὶ ἡ μὲν μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς (ἐκ τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας Πέτρας *Πετραία Ἀραβία* καλουμένη) χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους Σινά «Χερσόνησος τοῦ Σινά»· τὸ δὲ πρὸς Ν. ὄρος τοῦ Μωϋσέως μετὰ τοῦ *Χορέβ* φθάνει τοὺς 7,000 π.

3. Η ΥΨΗΛΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΙΡΑΝ.

Ἐκτεινομένη αὕτη ἀπὸ τοῦ *Ἀραράτ* πρὸς τὰ ΒΔ. μέχρι τοῦ *Ἰνδοκούχου* πρὸς Α., ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῆς χαμηλῆς χώρας τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλ-

που, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τίγριδος καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ. Ἡ δὲ ὑψηλὴ αὕτη χώρα ἔχει περίξ ὄρη πρὸς Β. μὲν τὸν Ἑλθρον (17,400 π., ἐνθα ἦσαν αἱ Κασπιαί πύλαι μετὰ τῆς Μηδίας καὶ Ὑρκανίας), πρὸς Α. δὲ τὸν Παροπάμισον καὶ τὸ Ἰνδοκοῦρον. Τῶν δὲ ἐνδοτέρων τῆς ὀρεινῆς χώρας τὸ μὲν δυτικὸν ἀρδεύεται καλῶς, τὸ ἀνατολικὸν ὁμῶς εἶνε πληρεὲς ἀλμυρῶν καὶ ἀμμωδῶν ἐρήμων, διακοπτομένων ὑπ' ὁάσεων ἐχουσῶν πόλεις. Ἐνταῦθα δὲ ῥέει ἐξ Ἀνατολῶν ὁ ποταμὸς τῶν ἐρήμων πεδίων Ἰλμένδης, χυνόμενος εἰς τὴν Χαμούρην λίμνην.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α'. ΤΟ ΠΕΡΣΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ.

[30,000 □ Μ., περὶ τὰ 7 ἑκατομμ. Κ.]

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος σύνορα εἶχε πρὸς Β. τὴν Βακτριανὴν (εἰς τὰ ἀνατολικά τοῦ Ἀφγανιστάν), τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὴν Ἀλβανίαν καὶ Ἀρμενίαν, πρὸς Δ. τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὰ ΝΔ. τὴν Ἀραβίαν, πρὸς Ν. τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ πρὸς Ἀν. τὴν Ἰνδικὴν (τανῦν Περσία, Ἀφγανιστάν, Βελουτσχιστάν, Ἰράκ Ἀραβί καὶ Κουρδιστάν τὸ Τουρκικόν). Πλὴν δὲ τῆς Μηδίας καὶ Περσίας, ἀνῆκον εἰς αὐτό, ὅτε ἤκμαζεν, ἡ Παλαιστίνη, ἡ Αἴγυπτος, μέρος τῆς Ἀραβίας καὶ ἡ Βακτριανή. Ποταμοὺς δὲ λόγου ἀξίους εἶχε τὸν Εὐφράτην, τὸν Τίγριν, τὸν Ὠχρον (Τέδζενδ), χυνόμενον εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ὑρκα-

νίας καὶ Σκυθίας, τὸν *Χοάσπην* (Καρούν ἢ Χοάσπ), χυ-
νόμενον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, καὶ τὸν *Ἀράξην* (Βένδ
Ἐμίρ ἢ Ἀράς), διαρρέοντα τὴν Περσέπολιν ἐν τῇ Περ-
σίδι (Φαρσιστάν) καὶ ἐξαφανιζόμενον εἰς τὰ ΝΑ. τῆς
πόλεως ταύτης, εἰς τὴν *Ἀλυράν λίμνην* (Βαχτεγάν).

Τανῦν δὲ διαιρεῖται εἰς 12 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων
σπουδαιόταται εἶνε·

Α'. Εἰς τὰ τουρκικὰ σύνορα.

α'.) Τὸ *Ἀσερβειδσάν* (Ἀδερβιδιάν), ἡ ἀρχαία *Ἀ-
τροπατηνή*, εἰς τὰ βόρεια τῆς Μηδίας, μετὰ τοῦ ποτα-
μοῦ τῶν συνόρων *Ἀράξου* (Ἀράς). Σπουδαιοτάτη πό-
λις ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Ταυρίς*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρούν
ἄλ *Ῥασχίδη* καὶ ἔχουσα τότε 500,000 Κ. Πόλεμοι
ὅμως καὶ σεισμοὶ (μάλιστα ὁ τοῦ 1727) ἡλάττωσαν
τοὺς κατοίκους εἰς 110,000.

β'.) Τὸ *Κουρδιστάν*, ἡ ἀρχαία *Ἀσσυρία*, εἰς τὸ ὄρος
Ζάγγρον. Τὸ *Κουρδιστάν* ὅμως ἀνήκει κατὰ τὸ μέγιστον
μέρος εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἴδὲ Σελ. 50.

γ'.) Τὸ *Σουσιστάν*, τὸ πάλαι *Σουσιανή*, ἀπὸ τοῦ Ζά-
γγρου μέχρι τοῦ *Τίγριδος* καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου.
Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Σουστέρην* μετὰ 25,000 Κ.
Ἐδῶ εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῶν *Σούσων*, τῆς ἐν καιρῷ
χειμῶνος διατριβῆς *Δαρείου* τοῦ Ὑστάσπιδος.

Β'. Εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

δ'.) Τὸ *Φαρσιστάν* (ἡ καθ' αὐτὸ *Περσίς*), τὰ μέγι-
στα εὐφορον εἰς τὰ μὴ λίαν ὑψηλὰ ὀροπέδια. Εἰς δὲ

τὸν καλούμενον κῆπον τῶν ῥόδων τοῦ Φάρος κεῖται ἡ περίφημος διὰ τὸ ὑγιεινὸν κλίμα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν *Σχιράση* μετὰ 25,000 K. καὶ τῶν μνημείων τῶν ποιητῶν *Σααδῆ* καὶ *Χαφίζη*. 7 δὲ μίλια βορειανατολικῶς, παρὰ τὸ χωρίον *Μερδάστην*, κεῖνται πολυτελέστατα ἐρείπια τῆς *Περσέπολεως* καὶ τῶν *Πασαργαδῶν*. Καὶ ἡ μὲν *Περσέπολις* ἦτο πρωτεύουσα τοῦ εὐρέος Περσικοῦ κράτους, ἔνθα ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν μάχην τῶν Ἀρβήλων ἔθηκε συμποσιάζων πῦρ εἰς τὰ ἀνάκτορα, εἰς δὲ τὰς *Πασαργάδας* εὐρίσκετο ὁ τάφος Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου.

ε'.) Τὸ *Κερμάν*, ἡ παλαιὰ *Καρμαρία*, πρὸς Ἀν. τῆς Περσίδος, μετὰ πρωτευούσης ὁμωνύμου.

Γ'. Εἰς τὰ ἐνδότερα.

ς'.) *Καραφάρ*, εἰς τὰ ΒΑ., χώρα ὀρεινὴ καὶ ἔρημος, κατοικουμένη ὑπὸ λαῶν μαχίμων. Πόλις λόγου ἁξία ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Μασχέδη* μετὰ 70,000 K., ἐξάρχουσα βαμβάκιον καὶ σπουδαῖον ἔχουσα μεσόγειον ἐμπόριον.

ζ'.) Ἰράκ *Ἀδοσέμ*, ἡ παλαιὰ *Μηθία*, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Περσικοῦ κράτους, πρὸς Ν. τῆς Κασπίας θαλάσσης. Πρωτεύουσα δὲ τανῦν καὶ καθέδρα εἶνε ἡ *Τεχεράνη*, κειμένη μὲν ἐπὶ σπουδαίας στρατιωτικῆς θέσεως καὶ φωτιζομένη ὑπὸ φωταερίου (γκάζ), ἔχουσα ὁμως κλίμα τόσον νοσῶδες, ὥστε ἐξ 130,000 K. τὸ θέρος μένουσι μόνον 80,000. Τούναντίον δ' ἔχει κλίμα λαμπρότατον ἡ *Ἰσπαχάνη*, τὸν 17^{ον} αἰῶνα πλουσία καθέδρα *Σάχ*

Ἀββασίδου τοῦ Μεγάλου, μεθ' ἐνὸς ἑκατομμυρίου Κ. ἢ καὶ πλειοτέρων. Καταστραφείσης ὁμως ταύτης ὑπὸ τῶν Ἀφγάνων (1772), ἡ τὸν 19^{ον} αἰῶνα ἀνοικοδομηθεῖσα πόλις δὲν ἔχει πλείονας τῶν 60,000 Κ. Κατόπιν ἔρχεται ἡ Χαμαδάνη, τὸ πάλαι Ἐκβάτανα, ἡ ἐν θέρει δριατριβὴ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας. Ὡκοδομήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Δηϊόκου (708 π. Χ.), καὶ εἶχεν ἑπτὰ περιβόλους διαφόρων χρωμάτων, κτισμένους ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς κατωφερείας ὄρους, ἔνθα ἦτον ἡ πόλις. Αὐτόθι ἐφονεύθη ὁ Παρμενίων κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπέθανεν ὁ Ἡφαιστίων (323 π. Χ.).—Ἄλλη πόλις τῆς Μηθίας εἶνε ἡ Κασχάνη μετὰ 100,000 Κ. καὶ σπουδαίας ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπὸ Τεχεράνης εἰς Ἰσπαχάνην ὁδοῦ.

Φυλαί. Πολίτευμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Περσίας διαιροῦνται· 1) εἰς τοὺς ὀλιγαριθμοτέρους Γουεβέρρους ἢ Πέρσας, τοὺς ἐμμείναντας πιστοὺς εἰς τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου· 2) εἰς τοὺς Μωαμεθανοὺς (πρὸ πάντων Σχίτας, παραδεχομένους ὡς νόμιμον διάδοχον τοῦ Μωάμεθ μόνον τὸν Ἀλῆν). Καὶ ἡ μὲν κυβέρνησις εἶνε δεσποτικωτάτη, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῆς γῆς ἀνήκει εἰς τὸν σάχην τοῦ Ἰράν, ὅστις καταβασανίζει καὶ φορολογεῖ τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ, τοὺς Ταδσρίκους, ἧτοι ἐντοπίους Πέρσας, ὅσον δύναται (καθότι αἱ ὑπὸ διαφόρους χάνας πολεμικαὶ φυλαὶ κατ' ὄνομα μόνον τὸν ἀναγνωρίζουσιν ἀρχηγόντων). Καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν καὶ ποταμῶν εἶνε

τοῦ βασιλέως κτῆμα, εἰς δὲ τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων καὶ κωμῶν οὐδὲ τὸ δικαίωμα τῆς μετοικεσίας ἐπιτρέπεται. Ἐνεκα δὲ τῆς θέσεως αὐτοῦ μεταξὺ τῶν Ῥώσσων ἐκ τῶν βορείων καὶ τῶν Ἀγγλων, ἐκ τῶν ἀνατολικῶν προχωρούντων, ἔλαβεν ἐπ' ἐσχάτων τὸ Περσικὸν κράτος σημασίαν πολιτικὴν.

6'. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ.

(Δραγγλιανή καὶ Ἀραχωσία).

[13,000 □ M., 4 (;) ἑκατομμ. K.]

Τοῦτο κεῖται πρὸς Δ. τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Μωαμεθανῶν Σουνιτῶν, ἥτοι τῶν ἀναγνωρίζοντων ὡς νομίμους διαδόχους τοῦ Μωάμεθ τὸν Ἀβουδέκερον, Ὁμάρ καὶ Ὁθμάν, μισούντων δὲ πλειότερον τοὺς Σχιίτας καὶ αὐτῶν τῶν χριστιανῶν. Ἀναμιγνύονται δὲ συχνὰ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματά των οἱ Ἀγγλοι. Τὸ Ἀφγανιστάν σύγκειται ἐκ τριῶν ἐπικρατειῶν.

1) τῆς *Καβούλης*, μεθ' ὁμωνύμου σπουδαιοτάτης ἐμπορικῆς πόλεως, ἐχούσης 60,000 K. Κεῖται δ' αὕτη παρὰ τὸν ποταμὸν *Καβούλην*, τοῦ ὁποίου ἡ κοιλὰς εἶνε φυσικωτάτη ἐκ τοῦ Ἰράν εἰς τὴν Ἰνδικὴν διάβασις.

2) τῆς *Κανδαράρης* πρὸς N., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 50,000 K.

3) τῆς *Εράτης*, πρὸς Δ. τῆς Καβούλης, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 100,000 K.

γ'. ΒΑΛΟΥΤΣΧΙΣΤΑΝ.

[5,000 □ M., 2 (;) εκατομμ. K.)

Τοῦτο εἶνε τὸ ἀπροσιτώτατον μέρος τοῦ Ἰράν, ἔχον πρὸς Ν. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Ἐνταῦθα δ' εἶνε τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀρχαίας Γεδρωσίας, δι' ἧς ἐπέστρεψεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Εἶνε δὲ καὶ τανῦν οἱ Βαλοῦτσχοι ληστρικοὶ νομᾶδες, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ ὑπακούουσιν εἰς τὸν χάνην τοῦ ΒΑ. Κελατίου, ὅσον θέλωσι· καὶ ὅμως τὸ δυτικὸν μέρος τῆς παραλίας ἔγεινε Περσικὸν κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους.

4. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΙΝΔΙΑ.

[Αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδικὴν περίπου 70,000 □ M. καὶ περὶ τὰ 240 εκατομμ. K.].

Α'. Η ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ.

[65,000 □ M., 237 εκατομμύρια κατοίκων.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Πρῶτος ὁ Ἀλέξανδρος ἐνόησε τὴν σπουδαιότητα τῆς Ἰνδικῆς, περὶ τοῦ ποτὲ μεγάλειου τῆς ὁποίας μαρτυροῦσι πελώριοι εἰς βράχους λελατομημένοι ναοί, ἐρείπια πόλεων καὶ γιγαντώδεις οἰκοδομαὶ παντὸς εἶδους, ἔτι δὲ συγγραφαὶ πολῦτιμοι εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην Σανσκριτικὴν γλῶσσαν γεγραμμέναι. Ἐντελῶς ὅμως κατεκτήθη ἡ Ἰνδικὴ πρῶτον ὑπὸ τοῦ μονάρχου τοῦ Τουρκεστάν Μαχμούτ Α'. τοῦ Γασ-

νεβίδου, περί τὸ 1,000 μ. Χ.. Κατόπιν δ' ἐπῆλθον τὰ Μογγολικὰ στίφη τοῦ *Τσιγγισχάνη* καὶ τὰ Τουρκεστανικά τοῦ *Τιμούρ*. Διαρκῶς δ' ἀποκατέστη ἐνταῦθα ὁ σουλτάνος τῆς Σαμαρκάνδης *Βαβέρης* (1526)· τοῦτου δὲ τὸ κράτος ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Κατέπεσεν ὁμως ἔπειτα, ἐπιδραμόντων ἀγρίων πολεμικῶν φύλων καὶ τοῦ σάχου τῆς *Περσίας Ναδέρη* (1736 — 1747). Ἐν τῇ μεταξὺ δὲ εἶχον ἀποικισθῆ εἰς τὴν Ἰνδικὴν οἱ Εὐρωπαῖοι. Καὶ τὸ μὲν 1498 προσωρμίσθη ὁ *Βάσκος Δεγάμας* εἰς τὴν Καλικούταν, ἐγένοντο δὲ κύριοι τῆς πρὸς δυσμὰς παραλίας οἱ Πορτογάλοι· ἀλλ' ἤδη τὸ 1602 μέγα μέρος τῶν κτήσεων αὐτῶν περιῆλθεν εἰς τοὺς *Ολλανδούς*, ιδρύσαντας τὴν *Ἐταιρείαν τῶν πρὸς Ἀνατολὰς Ἰνδιῶν*. Μετ' ὀλίγον ὁμως ἐξεβλήθησαν καὶ οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, συστησάντων ὡσαύτως Ἐταιρείαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν τὸ 1609. Κυρίως ὁμως τὴν ἐπὶ τῆς χερσονήσου κυριαρχίαν αὐτῶν ἐστερέωσεν ὁ *Ροβέρτος Κλίβης*, τὸ 1756, ἀποσπάσας μὲν πάλιν ἀπὸ τοῦ Σερατζῆ Δάουλα (διατελοῦντος ὑπὸ τὸν Μέγαν Μογγόλον) τὴν Ἀγγλικὴν κτῆσιν Καλκούτταν, νικήσας δὲ τοὺς Γάλλους λαμπρὰν ἐν *Πλασσούφ* νίκην. Ἐκτοτε δ' οἱ Ἀγγλοι, τοῦτο μὲν εὐτυχῶς πολεμοῦντες, τοῦτο δ' ὠφελοῦμενοι ἐπιδεξιῶς ἐκ τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν τῶν ἐγγχωρίων ἀσθενῶν ἡγεμόνων, κατέστησαν κύριοι συμπάσης σχεδὸν τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς. Ἀπετέλει δὲ τότε τὸ *Ἀγγλικὸν τῶν Ἰνδιῶν* κράτος, ὑπάρχον οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ Βρεττανικὸν στέμμα, ἀλλ' εἰς τὴν *Ἐταιρείαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν* Ἐ-

ταιρείαν 2,000 περίπου ιδιωτῶν Βρεττανῶν, ἐμπόρων ἄμα καὶ πολιτικῶν ἀρχόντων. Ἦτο λοιπὸν ἡ γιγαντώδης αὕτη ἐταιρεία αὐτοδέσποτος ἄμα καὶ ὑπήκοος εἰς τὴν Ἀγγλίαν· δι' αὐτῆς δ' ἤρχεν ἡ Μεγάλη Βρεττανία χώρας μεγαλητέρας καὶ πολυανθρωποτέρας τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας, Ἱταλίας καὶ Γερμανίας, πασσῶν ὁμοῦ λαμβανομένων. Κατόπιν ὅμως τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1857, ἥτις ἐνέβαλεν εἰς κίνδυνον σύμπασαν τὴν Ἀγγλικὴν κυριαρχίαν, μετεποιήθησαν τὸ ἐπιὸν ἔτος αἱ χῶραι τῆς Ἐμπορικῆς Ἐταιρείας εἰς *Βρεττανικὴν Ἀρτιβασιλείαν*. Ἐπὶ δὲ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Βηκονσφῆλδ (1880) ἡ βασίλισσα τῆς Μεγάλης Βρεττανίας *Βικτωρία* ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν. Ὁ δὲ στρατὸς τῆς Ἰνδικῆς σύγκειται ἐξ 63,000 Εὐρωπαίων καὶ 115,000 περίπου αὐτοχθόνων, Σιπούων καλουμένων, εἰς τοὺς ὁποίους προσθετέον καὶ 130,000 ἐκ τῶν προστατευομένων ἐπικρατειῶν.

Ὅρη. Τὰ παράλια τῆς *Μαλαβάρης* καὶ τοῦ *Κορομανδέλου* ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς γραμμῆς τοῦ ποταμοῦ *Νερβούδδα* χώραν τριγωνικὴν, τὸ ὁροπέδιον τοῦ *Δεκάν*, εἰς τὸ ὁποῖον προστίθεται ἡ χαμηλὴ πεδιάς τοῦ Ἰνδοστάν, ἔχουσα ὡσάυτως τριγωνικὴν μορφήν, ὀριζομένη δὲ ὑπὸ τῶν Ἱμαλαῶν ὀρέων [ἡ κορυφὴ τοῦ Ἐβερέστου ὑψηλοτάτη ἐν τῇ γῇ 27,212 π.]. Ὅρη δὲ εἰς τὸ Δεκάν ἀξιοσημείωτα εἶνε τὰ *Αρατολικά* καὶ *Αντικὰ Γαπ ταῖα*, καὶ ἀκρωτήριοι τὸ νοτιώτατον *Κομορὶνον*.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες. Ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. χαμηλὴ πεδιάς τῆς *Βεγγάλης* διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· 1)

τὴν χαμηλὴν πεδιάδα τοῦ Γάγγου καὶ Βραμαπούτρα· 2) τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοῦ. Καὶ ὁ μὲν Γάγγης (420 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους τῶν Ἰμαλαίων, δέχεται δεξιόθεν τὸν Δισχούμαν, καὶ ἐνώνεται κατὰ τὰς ἐκβολὰς μετὰ τοῦ Βραμαπούτρα· ὁ δὲ Ἰνδὸς (340 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων, καὶ ἡ χώρα τῶν πηγῶν αὐτοῦ, ἡ Πενταποταμία (Πανσχάβη), διαρρέεται ὑπὸ 5 ποταμῶν, τῶν ὁποίων μέγιστος εἶνε ὁ Ὑφασις (Σετλέδσκης)· δεξιόθεν δὲ εἶνε ὁ μόνος ὁ Καβούλης.

Τὰ προϊόντα τῆς Ἰνδικῆς εἶνε τὰ πλουσιώτατα καὶ ποικιλώτατα τῆς γῆς, ὧν ἰθαγενῇ εἶνε τὸ ὀρύζιον, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὸ πέπερι καὶ κινάμωμον. Μεγαλοπρεπὲς δὲ εἶνε τὸ βασιλεῖον τῶν ζῶων, καὶ περίφημοι οἱ Ἰνδικοὶ ἀδάμαντες.

Σύγκειται δ' ἡ Βρεττανικὴ αὐτοκρατορία ἐκ 3 προεδρείων, τῆς Καλκούττας ἢ Βεγγάλης, τῆς Μαδράσης πρὸς Ν. καὶ τῆς Βομβάης πρὸς Δ.

Καὶ περὶ τὰ 140 μὲν ἑκατομμ. κατοίκων ἀνήκουσιν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἰνδιῶν· εἰς 240 δὲ περίπου ἑκατομμ. ἀναβαίνει σύμπας ὁ πληθυσμὸς, περιλαμβανομένης τῆς Κεϋλάνης.

Εἰς τὴν Βρεττανικὴν αὐτὴν Ἰνδικὴν ἀνήκουσι·

Α'. Αἱ ὄρειναὶ χώραι τῶν Ἰμαλαίων.

Ἐνταῦθα ἐπαρχίαι εἶνε·

Ἀσσάμη, παρὰ τὸν Βραμαπούτραν· ἔτι δὲ ἡ μικρὰ ἐπαρχία Σικκίμη, πρὸς Δ. τῆς Ἀσσάμης. Εἰς δὲ τὴν βο-

ρειοδυτικὴν ὄφρυν τῶν Ἰμαλαίων κεῖται ἡ θελκτικὴ καὶ πυκνῶς κατφυκνημένη ὑψηλὴ κοιλὰς *Κασμίρη* (Σιριν-γούρ), περίφημος διὰ τὰ ὑφαντουργεῖα τῶν κασμιρίων.

Β'. Ἡ χαμηλὴ χώρα τῆς Ἰνδικῆς.

α'. *Τὰ περὶ τὸν Ἰνδόν.* Εἰς τὴν Πενταποταμίαν κατοικοῦσιν οἱ πολεμικοὶ Σείκοι, πόλιν ἔχοντες τὴν *Λα-χώρη*, μετὰ 100,000 Κ., καὶ ΝΔ. τὴν *Μουλτάνην*. Εἰς δὲ τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν κεῖται ἡ *Εἰδεραβάδη*, μετὰ 20 χιλ. Κ.

β'. *Περὶ δὲ τὸν Γάγγην* πόλεις εἶνε· *Δελχί*, ἡ ποτὲ καθέδρα τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, μετὰ 150,000 Κ. — *Άγρα*, πρὸς Ν. — *Βεναρέση* ΝΑ., μετὰ 180,000 Κ., ἡ πανάρχαιος ἔδρα τῶν σχολείων τῶν Βραχμάνων. — *Καλκούττα* ΝΑ., μετὰ 900,000 Κ., ἔδρα τοῦ Γενικοῦ Κυβερνήτου. Ἐνταῦθα ἐμπορεύονται καὶ πλούσιοι Ἕλληνες. — Ἡ βιομηχανικὴ *Πάτρα* ΒΔ., μετὰ 160,000 Κ. — *Λουκρόβιον* ΒΔ., εἰς τὸ προστατευόμενον κράτος *Οὔδην*, μετὰ 200,000 Κ. — *Μουρσχιδαβάδη*, πρὸς βορρᾶν τῆς Καλκούττας, μετὰ 150,000 κατοίκων.

Γ'. Ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Ἰνδικῆς (Δεκαν).

Εἰς τὴν παραλίαν τῆς *Μαλαβάρης* κεῖνται αἱ πόλεις· *Βομβάη* πρὸς Β., μετὰ 650,000 Κ. Κεῖται δ' αὕτη ἐπὶ νήσου 2 μιλίων μακρᾶς καὶ ἔχει μεγαλοπρεπὲς ἐμπόριον μετὰ τῆς Καλκούττας καὶ τοῦ Σουέζ. Πλησίον

δ' αὐτῆς κείνται αἱ νῆσοι *Σαλσέττη* καὶ *Ἐλεφάντα*, ἔχουσαι περιφήμους ἐντὸς βράχων λελατομημένους ναοὺς. Εἰς τὴν Βομβάην ἐμπορεύονται καὶ πλούσιοι Ἕλληνες. — *Σουράτη* πρὸς Β., ἔχουσα ἐμπόριον μὲ τὴν Περσίαν.

Εἰς δὲ τὴν παραλίαν τοῦ *Κορομανδέλου* ἡ *Μαδράση*, μετὰ 400,000 Κ. καὶ σπουδαιοτάτου ἐμπορίου. Πρὸς Ν. αὐτῆς εὐρίσκονται ναοὶ λελατομημένοι ἐντὸς βράχου.

Εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέρω ὑψηλὴν πεδιάδα, πρὸς Ν., κεῖται τὸ προστατευόμενον κράτος *Μυσώρειον* μετὰ τῆς *Σεριγγαπατάμης* παρὰ τὸν Καθέριον παταμόν· βορειότερα δὲ τὸ ποτὲ βασιλεῖον *Γολκόνδα*, τανῦν δὲ προστατευόμενον κράτος τοῦ *Νιζάμης* (ἀρχικυβερνήτου ἰθαγενοῦς) τῆς *Ἐϊδεραλάδης*, ΒΑ., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 200 χιλ. Κ.

Δ'. Κτήσεις ἄλλων Εὐρωπαϊῶν.

1) Τῶν Πορτογάλων· *Δία*, πρὸς Β. τῆς Βομβάης, καὶ *Γόα* πρὸς Δ. τῶν Δυτικῶν Γαταίων.

2) Τῶν Γάλλων· *Πορδιχερὸν* εἰς τὸ Κορομανδέλον, καὶ *Τσανδερναγόρη* παρὰ τὴν Καλκούτταν.

Ε'. Αἱ ἀνεξάρτητοι χῶραι τῶν Ἰμαλαίων.

1) Μεταξὺ τῆς *Νιπάλης* καὶ *Ἀσσάμης* κεῖται ἡ *Βατάρη* ἢ *Βουτάρη*, μετὰ πρωτευούσης τῆς *Τασσισουδόνης*.

2) *Νιπάλη*, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κατωφερείας τῶν μεσαίων Ἰμαλαίων, μετὰ πρωτευούσης τῆς *Κατμαρ-δούης*, μετὰ 30,000 K.

ΣΤ'. Αἱ νῆσοι τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς.

Ἡ νῆσος *Κεϋλάνη* (Ταπροβάνη τὸ πάλαι) [μετὰ $2\frac{4}{3}$ ἑκατομμ. K., 1,152 □ M.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς ἡπείρου διὰ τοῦ Παλκείου πορθμοῦ, πόλεις ἔχει τὸ *Κολόμ-βορ*, πρωτεύουσαν, καὶ τὴν εὐλίμενον *Τριγκεμάλην*.

Ὑπάρχει δ' ἐνταῦθα μεγίστη ἀφθονία τῶν προϊόντων τῶν τροπικῶν, ἀρτόδενδρα, βαμβακόδενδρα καὶ τὸ ἰθαγενές δένδρον τοῦ κιναμώμου.

Β'. Η ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ.

[41,000 □ M., 26 ἑκατομμύρια K.].

Ὅρη, πεδιάδες, ποταμοί. Τὴν. χερσόνησον ταύτην, προσεγγίζουσιν πολὺ εἰς τὸν Ἰσημερινόν, διασχίζουσιν ὡς βραχίονες τοῦ Τιβέτ πέντε συνεγῆ ὄρη, ἐκ Β. πρὸς Ν. φερόμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ρέουσι 4 μεγάλοι ποταμοί, γονιμοποιοῦντες εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὰς πέριξ πεδιάδας διὰ τῶν κανονικῶν αὐτῶν πλημμυρῶν· ὁ *Ἰραβάδης*, χυνόμενος εἰς τὸν *Μαρταβάνειον* κόλπον, ὁ *Μενάμης* εἰς τὸν τοῦ *Σιάμ*, καὶ ὁ *Μεκόγγος* ἢ *Καμβόδοσχος* εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς πρὸς Α. μὲν εἶνε Μαλαϊκὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρὸς Δ. δὲ Σινικός, θρησκεία δ' ἐπικρατεῖ ὁ *Βουδδαϊσμός* (εἰδωλογατρεία).

α.) Ἡ Βρεττανική ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική.

[4,500 □ Μ., σχεδὸν 3 ἑκατομμ. Κ.].

Ἐνταῦθα τὰ μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε·

1) Τὸ βόρειον ἡμισυ τῆς πρὸς Δ. παραλίας τῆς πέ-
ραν Ἰνδικῆς, μετὰ τῶν χωρῶν Ἀρακάνης καὶ Πεγούης.

2) Ἡ ἐπικράτεια τῆς Μαλάκας, εἰς τὴν ὁμώνυμον
χερσονήσον.

3) Εἰς δὲ τὴν νότιον ἄκραν τῆς χερσονήσου κεῖται ἡ
νῆσος Σιγγαπούρη, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης,
ἐχούσης 100,000 Κ.

β.) Ἡ αὐτοκρατορία Βάρμα (Βίρμα ἢ Βοῦρμα).

Οὕτω καλεῖται ἡ περὶ τὸν ποταμὸν Ἰραβιάδην χώρα
μετὰ τῆς Ἀμαραπούρας καὶ Αῦας. Καθέδρα τοῦ αὐτο-
κράτορος εἶνε ἡ Μαρδαλέχη, παρὰ τὸν Ἰραβιάδην.

γ.) Τὸ Βασίλειον τοῦ Σιάμ.

Τοῦτο κυρίως συνίσταται ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποτα-
μοῦ Μενάμη, παρὰ τὸν ὅποιον κεῖνται αἱ πρωτεύουσαι
πόλεις Σιάμη καὶ Βαγκόκη, μετὰ 500,000 Κ.

δ.) Ἡ πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοκρατορία τοῦ Ἀννάμ.
(ἡ τῆς Κοχιγκίνας).

Αὕτη συνεννώνει τὰς ἐπικρατείας Κοχιγκίνας (Νότιον
Ἀννάμ, μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς καθέδρας Χουῆς) καὶ
Τογκίγγην (Βόρειον Ἀννάμ), μετὰ τῆς πρωτευούσης

Κεσχοῦς (500,000 Κ.). Ἡ δὲ Σαϊγῶρη εἶνε ἀπὸ τοῦ 1862 Γαλλικὴ, καὶ ἡ Καμβόδσα προστατευόμενον κράτος τῆς Γαλλίας. Κατ' αὐτὰς δὲ πρόκειται νὰ γείνη διώρυξ πλευστή εἰς τὸν μεταξὺ τοῦ Σιαμικοῦ κόλπου καὶ τῆς Βεγγαλικῆς θαλάσσης ἰσθμὸν τοῦ Κράον.

Β. ΤΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ

(Ἦτοι ἡ Μαλαισία).

Αὗται κεῖνται εἰς τὰ νότια τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάνη μέχρι τῆς νήσου Φορμόζης, ΝΑ. τῆς Κίνας. Πᾶσαι δ' αἱ νῆσοι εἶνε φύσεως ἡφαιστείου, ἔχουσι τὸ κλίμα νοσῶδες καὶ φυτὰ πολὺ τρυφερά. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς δύο πολὺ διαφόρους φυλάς, τὴν Μαλαϊκὴν καὶ τὴν τῶν Παποναιῶν· ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαϊῶν οἱ μὲν Πορτογάλοι κατέχουσιν εἰσέτι μέρος μόνον τῆς νήσου Τιμόρης (πρὸς Νότον τῶν Μολούκκων), οἱ δὲ Ἰσπανοὶ ἄρχουσι τῶν Φιλιππίνων, καὶ οἱ κυριώτεροι κάτοχοι Ὀλλανδοὶ πασῶν τῶν Σουρδαίων νήσων καὶ τῶν Μολούκκων.

Ἐνταῦθα δ' ἀνήκουσι·

1) Αἱ Ἀρδαμάναι, μὴ ἀπέχουσαι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάνη. Εἰς ταύτας πέμπουσιν οἱ Ἀγγλοὶ τοὺς καταδίκους.

2) Αἱ Νικοβάναι, ΝΑ. τῶν προηγουμένων. Αὗται διατελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1869 ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀγγλων.

3) Αἱ τέσσαρες μεγάλαι Σουνδαῖαι νῆσοι. Καὶ

α. ἡ Σουμάτρα [8,000 □ Μ., $3\frac{2}{3}$ ἑκατομμ. Κ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς χερσονήσου διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας. Καὶ ΝΑ. μὲν πόλιν ἔχει τὴν Παλεμβάγκην, πρὸς Δ. δὲ τὴν Βεγκουλένην. Πρὸς Α. δὲ τῆς Σουμάτρας κεῖνται αἱ πλήρεις κασσιτέρου νῆσοι Βάγκα καὶ Βαλλιτώρη.

β'. Ἰάβα [2,800 □ Μ., $18\frac{1}{2}$ περίπου ἑκατομμ. Κ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς Σουμάτρας διὰ τοῦ Σουνδαίου πορθμοῦ, καὶ τρυφερώτατα ἔχουσα τὰ φυτά. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Ἡ Σουραβαῖα, ἡ νῦν ἀκμαιοτάτη πόλις, ἔχουσα 90 χιλ. Κ., καὶ ἡ Βατανῖα πρὸς Δ. μετὰ 60,000 Κ.

γ'. Βόρνεος, μετὰ 2 περίπου ἑκατομμ. Κ. [13,600 □ Μ.]. Παρὰ τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ νῆσος Λαβουάρη.

δ'. Κελέβη. Εἰς τὴν θέσιν τῆς ποτὲ πρωτευούσης Μακασσάργης κεῖται τὸ φρούριον Ῥοττερδάμη μετὰ τῆς πόλεως Β.λαρδύγγης.

4) Αἱ μικραὶ Σουνδαῖαι νῆσοι, ἥτοι ἡ Τιμώρη πρὸς Α. (ῆς τὸ ἀνατολικὸν ἡμισυ εἶνε Πορτογαλικόν), ἡ Φλωρίς πρὸς Δ., ἡ Σουμβάβα, ἡ Λομβόκη πρὸς (ἐνθ. Δα τὸ ἠφαίστειον Ῥινδιάνιον ὑψοῦται ὑπὲρ τοὺς 13,000 π.) καὶ Βάβη, ἡ δυτικωτάτη.

5) Αἱ Μολοῦκκαι ἡ Νῆσοι τῶν ἀρωμάτων· ἥτοι Βάρδα, πολὺ μικρὰ μὲν, ἀλλὰ σπουδαία ὡς τόπος τοῦ μοσχοκαρύου, Ἀμβοῖνα, Κεράμη, πρὸς Β., Γίλολον, ἔτι βορειότερον, καὶ ἄλλαι.

6) Αἱ Σουλουΐαι νῆσοι, μεταξὺ τῆς Βορνέου καὶ τῶν Φιλιππίνων.

7) Αἱ Φιλιππῖναι, συγκείμεναι ἐκ τῆς *Μαρίλης* ἢ *Λουζώρης*, τῆς βορειοτάτης, μετὰ τῆς πρωτευούσης *Μαρίλης*, ἐχούσης 160,000 Κ., καὶ τῆς *Μινδαράου* (ἢ *Μαγινδαράου*).

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ.

6. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ.

[6,900 □ Μ., μετὰ 34 ἑκατομμυρίων κατοίκων.].

Τὸ κράτος τοῦτο, συγκείμενον ἐκ νήσων, εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ ἐστία τῆς μεγάλης τῶν ἡφαιστείων σειρᾶς, ἥτις ἀπὸ τῶν Σουνδαίων νήσων φέρεται πρὸς τὴν Καμπουσίαν. Καὶ ἡ μὲν εὐφορος χώρα ἐκτρέφει λαὸν ἰσχυρὸν καὶ τὰ μέγιστα δραστήριον, εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν ἀνήκοντα, τὴν δὲ ὑπερτάτην τῆς πολιτείας ἐξουσίαν ἔχει ὁ *μικᾶδος* ἢ *τέννος*, ἥτοι αὐτοκράτωρ, εἰς τὸν ὅποιον εἶνε ὑποτεταγμένοι πάντες τῆς χώρας οἱ ἡγεμόνες. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἡ Ἰαπωνία ἦτον ἀποκεκλεισμένη πρὸς τὰ θαλασσοποροῦντα ἔθνη, τανῦν ὁμως ἠνοίχθησαν εἰς αὐτὰ 5 λιμένες, ἐν οἷς ἡ *Ναγκασάκη* εἰς τὴν *Κιουσιὸν* καὶ ἡ *Γοκοράμα*, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς *Ἰεθούς*. Εἶνε δ' ἡ ὠκεάνιον κλίμα ἔχουσα χώρα καλλιεργημένη ὡς κῆπος, παράγουσα μάλιστα μέταξεν καὶ τέι. Ἐπεξεργάζονται δ' αὐτόθι ἐκλεκτὴν πορσελλάναν.

Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ Ἰαπωνία σύγκειται ἐκ τριῶν μεγάλων νήσων, τῆς *Νιπώνης* πρὸς Β., τῆς *Κιονσιου* πρὸς Ν. καὶ τῆς *Σικόκης* ἐν τῷ μέσῳ. Ἐκ δὲ τῶν πέριξ νήσων μεγίστη εἶνε ἡ πρὸς Β. Ἰεσῶ· εἰς τὴν Νιπώνην κεῖνται·

Τόκιον ἢ Ἰεδῶ ΒΑ., μετὰ 1 ἑκατομμ. Κ., καθέδρα τοῦ τέττον. — *Μιάκον* ΝΔ. ἢ *Κιότον*, μετὰ 400 περίπου χιλ. Κ., — *Όσάκα*, ΝΑ., μετὰ 300,000 Κ. περίπου, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ *Κιότον* καὶ τὸ ζωηρότατον ἔχουσα ἐμπόριον.

7. ΚΙΝΑ ἢ ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

[214,000 □ Μ., 435 ἑκατομμύρια Κ.].

Τὸ κράτος τοῦτο διαιρεῖται εἰς τὴν καθ' αὐτὸ *Κίνα* καὶ τὰς γειτονικὰς χώρας *Μαρδοχουρία* ΒΑ., *Μογγολία* πρὸς Β., *Τιβέτ* ΝΔ. καὶ *Κορέα* πρὸς ἀνατλάς.

α'. Ἡ ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΚΙΝΑ.

[73,000 □ Μ., 405 ἑκατομμ. Κ.].

Αὕτη πρὸς Ν. μὲν καὶ Α. ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τῶν *Κονελλινιῶν* ὀρέων καὶ ΒΔ. ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀμμώδους ἐρήμου *Γόβης*. Πρὸς Β. δὲ τὰ σύνορα συνέχονται μετὰ τοῦ γιγαντώδους ἔργου τοῦ μεγάλου τείχους. Οἱ δύο δὲ σπουδαιότατοι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Υαρτσεκιάγγης* καὶ ὁ *Όάγγος*.

Ἐξ Ἀρκτου δὲ πρὸς Ν. διασχίζει τὴν χώραν ἡ 250 Μ. μακρὰ Αὐτοκρατορικὴ διώρυξ.

Τὸ κλίμα τῆς Κίνας δεικνύει μὲν πάσας τὰς μεταβολὰς τῶν εὐκράτων χωρῶν, διὰ τὴν μεγάλην ὁμῶς ἔκτασιν εἶνε ψυχρότατον εἰς τὰ βόρεια καὶ λίαν θερμὸν εἰς τὰ νότια. Προκόπτουσι δ' εἰς τὰς πεδιάδας, ἐκτὸς τῆς ὀρύζης καὶ τοῦ σίτου, τὰ ἄριστα εἶδη τοῦ τεύρου, βαμβακίου καὶ ζαχαροκαλάμου. Εἰς μεγάλην δὲ τελειότητα ἔφθασεν εἰς τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν ἡ βιομηχανία τῆς πορσελλάνης, τῆς μεταξουργίας, τῆς βαμβάκουργίας καὶ τοῦ χάρτου. Ἡ δὲ λεπτουργικὴ τέχνη καὶ ἡ πυρῆτις ἦσαν παρ' αὐτοῖς πολὺ πρὸ ἡμῶν γνωσταί.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1644 εἶνε κύριοι τῆς χώρας οἱ Μορδσγοῦοι Τάρταροι.

Πόλεις ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε·

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν *Πετσιλίαν*· τὸ *Πεκίνον*, «ἡ αὐλὴ τοῦ Βορρᾶ,» ἔχον 5 Μ. περιφέρειαν καὶ 1,650,000 Κ.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ὑαντσεκιάγγη κεῖται ἡ *Ναγκήγγη*, «ἡ αὐλὴ τῆς Μεσημβρίας.»

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν *Καντῶνα*· ἡ *Καντῶν*, μεθ' ἐνὸς ἑκατομμ. Κ., παρὰ τὸν Τσουκιάγγην ἢ Ποταμὸν τῶν μαργαριτῶν. Ἐκτὸς δὲ τῆς Καντῶνος, ἔχουσιν ἀνοικθῆ εἰς τὴν μετὰ τῶν Εὐρωπαίων ἐπιμιξίαν· τὸ *Ἀμῶν*, τὸ *Φουτσεουφου* (Φουχεού), τὸ *Νιγγποφου* (Λιγγιπώ), ἡ *Σχαγγάη* καὶ *Ταϊβάρη* εἰς τὴν Φορμόζαν, νεωστὶ δὲ καὶ ἄλλοι 15 λιμένες.

Ἀπὸ δὲ τῆς 16^{ης} ἑκατονταετηρίδος κατέχουσιν οἱ μὲν Πορτογάλοι ἐπὶ τινος νήσου τὴν πόλιν *Μακάον*, οἱ

δὲ Ἀγγλοὶ ἀπὸ τοῦ 1842 τὴν βραχὴν νῆσον *Χογκόγγην* πλησίον τοῦ *Μακάου* (ἧς ἡ πρωτεύουσα *Βικτωρία* ἔχει 100,000 Κ.).

Ἐκ δὲ τῶν *Σινικῶν* νήσων λόγου ἄξιαι μάλιστα εἶνε ἡ *Φορμούζα* καὶ ἡ *Χαϊράρη* εἰς τὰ νοτιώτατα.

Εἰς τὴν *Κίναν*, καθὼς καὶ εἰς τὴν *Ἰαπωνίαν*, πληροῦναι φόρον τὸ *βασίλειον* τῆς *Κορέας* [4,300 □ Μ., 9 ἑκατομ. Κ.], ἧς ὁ ἄρχων ἐπικαλεῖται «*βασιλεὺς 10 χιλ. νήσων.*» Χωρίζεται δὲ ἡ *Κορέα* ἀπὸ τῆς *Κίνας* διὰ τινος ἀκατοικήτου καὶ οὐδετέρου γῆς τμήματος.

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ.

Τὰ ἐνδότερα τῆς *Μέσης Ἀσίας* διασχίζονται ὑπὸ δύο, ἐκ Δ. πρὸς Α. φερομένων χιονωδῶν ὄρεινῶν ἀλύσεων, τῶν *Οὐρανίων ὀρέων* (*Θιανσχάν*) καὶ τῶν νοτιωτέρων *Κουελλυνίων*. Ἔνεκα δὲ τῶν περὶ ὀρέων διαιροῦσι τὸ πρὸς δυσμὰς ἡμῶν τῆς ὑψηλῆς χώρας εἰς τρία κύρια ὀροπέδια· 1) τὸ *Τιβέτ*, μετὰ τῶν *Ἰμαλαίων* καὶ *Κουελλυνίων*· 2) τὴν ὑψηλὴν *Ταρταρίαν*, μετὰ τῶν *Κουελλυνίων* καὶ *Οὐρανίων*· 3) τὴν *Σογγαρίαν*, μετὰ τῶν *Οὐρανίων* καὶ *Ἀλταίων*.

Ε'. ΜΑΝΔΣΧΟΥΡΙΑ.

(*Τουγγουσία*).

Αὕτη εἶνε ἡ παντελῶς ὄρεινὴ χώρα τοῦ ποταμοῦ *Ἀμούρ*. Τῶν δὲ περὶ τὰς ἐκβολὰς τόπων ἄρχουσιν οἱ *Ῥώσσοι*.

γ'. Η ΜΟΓΓΟΛΙΑ,

Ἦτοι ἡ πρὸς Ἀνατολὰς ὑψηλὴ Ἀσία.

Τὸ μέγιστον ταύτης μέρος κατέχει ἡ πετρώδης καὶ ἄλμυρὰ ἔρημος *Γόβη*.

Ἐνταῦθα δὲ ἡ *Μαῖτμασχίνη* πρὸς Β., πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ῥωσσικῶν συνόρων *Κιάκχτας*, εἶνε ὁ κυριώτερος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν Σινῶν πρὸς τοὺς Ῥώσσους· διὸ καὶ προσφορωτέραν ὁδὸν εὗρον ἐσχάτως διὰ τῆς ἐρήμου *Γόβης*.

δ'. TIBET,

Ἦτοι ἡ πρὸς νότον ὑψηλὴ Ἀσία.

Τὸ Τιβέτ ὄρια ἔχει πρὸς Ν. μὲν τὰς χιονοσκεπέστους κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων, πρὸς Β. δὲ τὰ Κουελ-λύνια. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς κείμενον *Μικρὸν Τιβέτ* (ἢ *Λαδὰχ*) καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς *Μέγα Τιβέτ*, μετὰ τῆς *Λάσσας* ΝΑ., καθέδρας τοῦ *Δαλαϊ Λάμα*, ἧτοι μεγάλου καὶ ὡς θεοῦ θεωρουμένου ἀρχιερέως.

ΙΑΙ,

Ἦτοι ἡ πρὸς δυσμὰς ὑψηλὴ Ἀσία.

Σογγαρία καὶ Ἀνατολικὸν Τουρκιστάν.

Αἱ χῶραι αὗται καῖνται εἰς τὰς δύο πλευρὰς τῶν Οὐρανίων ὀρέων· καὶ εἰς μὲν τὸ βόρειον μέρος εἶνε ἡ

Σογγαρία, τόπος τῶν πηγῶν τοῦ *Ίρτισσίου*, μετὰ τῶν λιμνῶν *Δοαϊσάγγης*, *Βαλκασσίας* καὶ *Ίσοικούλης*. Ἐνταῦθα δὲ πλησίον κεῖται τὸ *Ίλι* (Κούλδσχα), κύριος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν συνόρων, παραχωρηθεὶς τὸ 1879 ὑπὸ τῶν Ῥώσων εἰς τὴν Κίναν. Τὸ δὲ νότιον μέρος περιέχει τὴν ὑψηλὴν *Ταρταρίαν*, ἥτοι μικρὰν *Βουχαρίαν*. Ἐνταῦθα δὲ πόλεις ἐμπορικαὶ λόγου ἄξιαι εἶνε ἡ *Ίαρκάρδη* καὶ ἡ *Κασγχάση*· ἡ τελευταία μάλιστα εἶνε πρωτεύουσα τοῦ νεωστὶ ἰδρυθέντος ὁμωνύμου χανάτου.

9. ΤΟΥΡΚΙΣΤΑΝ ἢ ΤΟΥΡΑΝ,

Ἦτοι ἡ ἐλευθέρα *Ταρταρία*.

Τούτου τὰ πρὸς Α. καὶ Ν. μέρη ἀποτελοῦσιν αἱ κατωφέρειαι τῶν Οὐρανίων ὀρέων, τοῦ Βολούρου (Βολορτὰχ) καὶ τοῦ Ἰνδοκούχου. Ἐκ τοῦ ὕψους δὲ τούτων καταπίπτει ἔπειτα ἡ χώρα εἰς τὸ ταπεινότατον συμπάσης τῆς Ἀσίας χαμήλωμα, παρὰ τὴν *Ἀράλην λίμνην* καὶ τὴν *Κασπίαν θάλασσαν* [8,400 □ Μ.]. Εἰς δὲ τὴν Ἀράλην λίμνην (1,300 □ Μ.) χύνονται ὁ *Ἀμοῦ Δαρίας* ἢ *Γίχων* (ᾠξος), ἀπὸ τοῦ Ἰνδοκούχου πηγάζων, καὶ ὁ *Σιρ Δαρίας* (Ἰαζάρτης), ἀπὸ τῶν Οὐρανίων ἐρέων.

Καὶ κυρίαρχος μὲν λαὸς εἶνε οἱ *Τοῦρκοι* (Οὐσβέκοι, Τουρκομάννοι καὶ Κιργίσιοι)· τὰ δὲ ἰσχυρότατα χανάτα εἶνε· ἡ *Βοχάρα* μετὰ τοῦ προτέρου χανάτου τῆς *Βάλχας* (τῶν πάλαι *Βάκτρων*, ἀπὸ τοῦ 1868 ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ῥωσσίας), ἡ *Χοκάρη* παρὰ βραχίονα τοῦ ὄρους Βολούρου (τὸ βόρειον μέρος κατέχου-

σιν ἀπὸ τοῦ 1865 οἱ Ῥῶσσοι), ἡ *Κουνδουσία* καὶ ἡ *Χίβα*. Πόλεις δὲ ἀξιολογώταται ἐνταῦθα εἶνε·

Βοχάρα, μετὰ 150,000 Κ. περίπου καὶ ἀκμάζοντος ἐμπορίου. — *Χίβα*, ἀριστερόθεν τοῦ κάτω Γίχωνος, κυριευθεῖσα τὸ 1873 ὑπὸ τῶν Ῥώσων. — *Χοκάνη*, μετὰ 30,000 Κ. περίπου, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Τσιγκισχάνου.

10. ΚΑΥΚΑΣΙΑ.

[8,500 □ Μ., ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ῥώσσους χώρα τῶν *Τσερκέσσων* ἢ *Κιρκασίων* διαμερίζεται εἰς 7 διοικήσεις, ὧν σπουδαιοτάτη εἶνε ἡ τῆς *Τιφλίδος*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας παρὰ τὸν *Κῦρον*, ἐχούσης 100,000 Κ. περίπου, καὶ ἡ τῆς Ἑριθάνης, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Ἀραράτ διὰ τῆς Ἀρασίου κοιλάδος. Αὐτόθι (ἐν Ἀρμενίᾳ) εἶνε τὸ *Κάρος* καὶ τὸ εὐλίμενον *Βατούμ*, ἀμφότερα ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν Τούρκων τὸ 1878.

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ.

Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

(Σιβηρία καὶ Κεντρικὴ Ἀσία).

[288,000 □ Μ., μετὰ 8 περίπου ἑκατομμ. Κ.].

Ἑκτασις, πεδιάδες καὶ ποταμοί. Ἡ *Σιβηρία* ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν Οὐραλίων μέχρι τοῦ Βεριγγίου

πορθμοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀλταίων ὀρέων πρὸς Ν. μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος χαμηλὴ πεδιάς. Ἐνταῦθα δὲ ρέουσι τρεῖς μεγάλοι ποταμοί· ὁ Ὅβης (580 Μ. μακρὸς), δεχόμενος ἀριστερὸθεν τὸν Ἰρτίσσιον καὶ Τοβόλην, ὁ Ἰερισέης (700 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς Σελεγγαίας πηγῆς, ἥτις χύνεται εἰς τὴν μεγάλην Βαϊκάλην λίμνην [582 □ Μ.] καὶ ὁ Λέρας (600 Μ. μακρὸς).

Ὅρη. Ἐκτὸς τῶν πρὸς Δ. Οὐραλίων καὶ τῶν πρὸς Ν. Ἀλταίων, ὄρη λόγου ἄξια εἰς τὴν Σιβηρίαν, περὶ μὲν τὴν Βαϊκάλην λίμνην εἶνε τὰ Δουβικά, βορειανατολικῶς δέ, περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμούρ καὶ Λένα, τὰ Ἰαβλόνρόια, καὶ περαιτέρω τὰ ὄρη τῆς Καμτσιάτκας.

Πληθυσμός. Τὴν Σιβηρίαν κατοικοῦσι· 1) Φιννικοὶ λαοὶ (Ὅστιάκκι, Σαμοεῖδαι)· 2) Ἑσκιμῶζοι (Τσοῦκ-τσοὶ καὶ Ἀλεῦται)· 3) Μογγόλοι (Καμτσάδαλοι, Τουγγούσοι καὶ Καλμουῦκκοι)· 4) Τοῦρκοι (Ἰακούτοι, Κιργί-σιοι καὶ Βασιλῖροι).

Πόλεις. Πόλεις δὲ εἰς τὴν Σιβηρίαν, διαιρουμένην εἰς 5 διοικήσεις καὶ 8 ἐπαρχίας, λόγου ἄξια εἶνε·

Εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν Σιβηρίαν· Τοβόλσκη, μετὰ 20 χιλ. Κ., πρωτεύουσα — Ὁμσκη, μετὰ 30,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου, παρὰ τὸν Ἰρτίσσιον, ἔδρα τῆς υπερτάτης διοικήσεως τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας. — Τόμσκη πρὸς Α., εἰς τὴν μεγάλην πρὸς τὴν Κιάχταν ὁδόν, μετὰ 30,000 Κ. — Βαγραούλη, πρὸς Ν. παρὰ τὸν Ὅβιν, ἡ κυριώ-τερα ὀρεινὴ πόλις τῶν μικρῶν Ἀλταίων.

Ἡ δὲ διοίκησις Τουρκιστάν, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Σιβη-

ρίας, ἀποτελεσθεῖσα κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τῶν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν κατακτησέων, αἷς προσετέθη τὸ 1876 τὸ χανάτον *Χωκάνδη* ὑπὸ τὸ παλαιὸν ὄνομα *Φερ-χάνα*, διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει τὴν *Τασκέντην*, μετὰ 30,000 Κ., καὶ τὴν *Σαμαρκάνδην*, μετὰ 30,000 Κατ., πρωτεύουσαν τοῦ Ταμερλάνου. Ἐνταῦθα εἶνε ὁ ἐξ ἰάσπιδος κατασκευασμένος τάφος αὐτοῦ μετὰ μεγάλου καὶ πολυτελοῦς θόλου.

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν *Σιβηρίαν* κεῖνται: Ἰρκούτσκη, μετὰ 30,000 Κ., παρὰ τὸν Ἀγγάραν, ΒΔ. τῆς Βαϊκάλης.—*Κιάχτα* ΝΑ., ἔχουσα ἐμπόριον μετὰ τῆς Κίνας.—Ἰαρκούτσκη ΒΑ., παρὰ τὸν Λέναν, ἀσκοῦσα ἐμπόριον λευκοῦκτιδων.—Ὀρότσχη, παρὰ τὴν ὁμώνυμον θάλασσαν.

Ἡ δὲ χερσόνησος *Καμτσιάκα*, διασχιζομένη ὑπὸ λόγου ἀξίων σειρῶν ἡφαιστείων (ὕψος 14,000 π.), κεῖται εἰς τὴν Α. παραλίαν. Καὶ οἱ μὲν *Καμτσάδαλοι* (εἰσέτι μόνον 5,000) εἶνε χριστιανοί· ἔδρα δὲ τοῦ διοικητοῦ εἶνε ἡ *Πετροπαυλόβσκη*.

Ἐνταῦθα προσέτι ἀνήκουσιν·

1) Αἱ 4 νῆσοι τῆς *Νέας Σιβηρίας*, εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν. 2) Ἡ παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Σινῶν χώρα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμούρ μετὰ τῆς μάλιστα λόγου ἀξίας *Νικολαϊέβσκης*. 3) Ἡ μεγάλη νῆσος *Σαχαλίη*, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμούρ [2,240 □ Μ.].

ΑΦΡΙΚΗ

(ΛΙΒΥΗ)

[544,000 □ Μ.. 205 εκατομμ., Κ.].

Ὅρη καὶ ὄροπέδια. Ὅρη τῆς Ἀφρικῆς ἀξιολογώτατα εἶνε πρὸς Β. ὁ Ἀτλας, πρὸς Δ. τὸ Κόγγου (Νιγηριτικὰ ὄρη) καὶ πρὸς Α. τὰ ὄρη τῆς Σελήνης. Σύμπαν δὲ τὰ πρὸς Ν. ἡμισυ ἐμφανίζεται ὡς πελώριον ὄροπέδιον, ἀνυψούμενον κλιμακῶδὸν ἀπὸ Ν. πρὸς Δ. Ἡ δὲ βορεία τούτου ὄφρυς πρὸς Α. μὲν ἔχει τὴν ὄρεινὴν χώραν τοῦ Χαβῆς (Ἀβυσσηνίας), νοτιοδυτικῶς δὲ τὸ ὑψηλὸν Σουδάν. Εἰς δὲ τὸ πρὸς βορρᾶν ἄλλο ἡμισυ τῆς Ἀφρικῆς ἐκτείνεται τεράστιον καὶ πρὸς τὸ βόρειον Σουδάν ταπεινούμενον ὄροπέδιον, ἡ ἔρημος Σαχάρα, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῶν συνεχῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Νουβιακῶν ὁάσεων [120,000 □ Μ.]. χωρίζει δὲ αὕτη τὴν ὑψηλὴν πεδιάδα τῆς Βαρβαρίας πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς χερσονήσου Βάρκας πρὸς Α.

Ποταμοί. Μέγιστοι ποταμοὶ εἶνε ὁ Νεῖλος καὶ ὁ Νίγρος, οὗτινος αἱ πηγαὶ εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄρους Κόγγου. Ἐνώσας δ' ὁ Νίγρος τὰ διάφορα ρεύματά του φθάνει, Ἰσας ἤδη ὀνομαζόμενος, πλησίον τοῦ Τιμβουκτού. εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς ἐρήμου, διασχίζει

τὸ ὄρος Κόγγον, δέχεται παρ' αὐτοῦ τὸν *Tsaddan* ἢ *Βερούνην*, καὶ χύνεται ὡς *Κουόρας* εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βενίνου.

Ὁ δὲ *Νεῖλος* (περὶ τὰ 860 Μ. μακρὸς) ἔχει ποταμὸν τῶν πηγῶν αὐτοῦ τὸν *Λευκὸν ποταμὸν* (*Βαρελαβιάδην*), ὅστις ῥέει ἐκ τῆς βορείου ἄκρας τῆς ΝΑ. λίμνης *Νυάνζας* ἢ *Οὐκερέβης*. πρὶν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν Νουβίαν, ἐνισχύεται ὑπὸ τοῦ *Βαρελαζάλλη*. παρὰ δὲ τὴν *Χαρτούμην* ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἐκ τῆς Ἀβυσσηνίας προερχομένου *Βαρελαζρέκη* (Γλαυκοῦ ποταμοῦ), καὶ δεξιόθεν δέχεται εἰς τὴν Νουβίαν τὸν *Τεκατζήν* ἢ Ἀτβάραν. παρὰ δὲ τὴν *Συήνην* (Ἀσσουάν) παράγει τὰ τελευταῖα ταχέα ρεύματα, καὶ διαρρέων τὴν Αἴγυπτον ἄνευ παραποτάμων, σχηματίζει τὸ *Δέλτα* καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ δύο κυρίων βραχιόνων.

Ἄλλοι δὲ ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶνε· ὁ *Ζαΐρης* ἢ *Κόγγος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας, ὁ *Ριογκράνδης*, *Γαμβίας* καὶ *Σερεγάλης*, τῆς *Σενεγαμβίας*, πηγάζοντες ἐκ τοῦ Κόγγου (Νιγριτικῶν ὀρέων) καὶ χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, καὶ ὁ *Ζαμβέζης* ΝΑ., ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, ἀπέγαντι τῆς *Μαδαγασκάρης*.

Κλίμα. Φυτὰ καὶ ζῷα. Κάτοικοι. Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ξηρὸν καὶ καυστικόν· μετριάζεται δὲ μόνον ὅπου τὸ ἔδαφος εἶνε ὑψηλόν, ἢ πνέουσιν ἄνεμοι τῆς θαλάσσης, ἢ ἐπικρατοῦσι βροχαὶ περιοδικαί.

Συνήθως δὲ καλλιεργούμενον φυτὸν καθ' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν εἶνε ὁ *καφφές*, ὅστις εἶνε καὶ ἰθαγενής, ὁ φοί-

νιξ καὶ παντὸς εἶδους ἐλαιόδενδρα. Εἰς δὲ τὸ βασίλειον τῶν ζῴων ἰθαγενεῖς εἶνε ἡ καμηλοπάρδαλις, οἱ ὄναγροι καὶ αἶγαγροι· ἔχει δὲ μέγαν πλοῦτον ὀρυκτῶν. Τῶν δὲ ἰθαγενῶν κατοίκων οἱ πλεῖστοι εἶνε *Νίγηρες* καὶ θρησκεία ἐπικρατεῖ ἡ *Μωαμεθανική*.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ.

[50,000 □ Μ., σχεδὸν 17 ἑκατομμύρια Κατ.,
ἐν οἷς 85,000 Ἑλληνες].

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Τουρκικὴ ἐπαρχία, ὑπὸ τὸν *Μεχμέτ Τεβφίκ* [μετὰ τῆς ἐρήμου αὐτῆς, 20,000 □ Μ., 5 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια κατοίκων].

Ἡ ἐπιμήκης *Αἰγύπτου*, ὑπὸ τοῦ *Νείλου* διαβρεχομένη, ἔχει πρὸς Α. μὲν τὰ συνεχῇ τῆς *Ἀραβίας* ὄρη,¹ πρὸς Δ. δὲ τὰ *Λυβικά*. Οἱ δύο δὲ κύριοι τοῦ *Νείλου* βραχίονες ἐκβάλλουσι παρὰ τὴν *Δαμιέττην* καὶ *Ροζέττην* σχηματίζοντες τὸ *Δέλτα* τῆς *Αἰγύπτου*.

Κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους ὁ *Νεῖλος* εἶχεν ἑπτὰ στόματα, ἥγουν (ἀρχόμεθα ἐκ *Δυσμῶν*)· 1) τὸ *Καρωβικόν*

(1) Ἐντεῦθεν οἱ ἀρχατοὶ *Αἰγύπτιοι* ἐλάμβανον τὸν βοδόχρουν γρανίτην καὶ τοὺς λοιποὺς λίθους, οὓς μετεχειρίζοντο εἰς τὰς οἰκοδομάς.

(τῆς λίμνης Ἑδκού)· 2) τὸ *Βολβίτινον* (τῆς Ῥοζέττης). 3) Τὸ *Σεβερρυτικόν* (τῆς λίμνης Βουρλός)· 4) τὸ *Βουκολικόν* (τῆς Δαμιέττης)· 5) τὸ *Μενδήσιον* (τοῦ Δυβέχ)· 6) τὸ *Ταριτικόν* (τοῦ Ὁμ Φαρέγ)· καὶ 7) τὸ *Πηλουσιακόν*, τὸ ἀνατολικώτατον πάντων. Διώρυξ δέ, ὑπὸ τῶν Πολεμαίων εἰς πέρας ἀχθεῖσα, ἀρχομένη ἐκ τοῦ Πηλουσίου, ἔφθανεν εἰς τὸν Νεῖλον καὶ κατέληγεν εἰς τὸν *Ἡρωπολίτην* κόλπον, εὐκολύνουσα τὴν μεταξὺ Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης συγκοινωνίαν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ βροχὴ ἐν Αἰγύπτῳ εἶνε σπανία, ὁ Νεῖλος ἐδημιούργησε τὴν χώραν. Αἱ δ' ἐν Ἀβυσσηνίᾳ περιοδικαὶ βροχαὶ ἀρχίζουσι κατὰ τὸν Μάρτιον, καὶ γίνονται αἰτία νὰ ὑπερβαίνει τὰς ὄχθας αὐτοῦ ὁ Νεῖλος, οὕτως ὥστε καθιστᾷ γόνιμον τὸ ἔδαφος μὲ τὴν ἰλὺν αὐτοῦ· τότε δὲ σύμπασα ἡ χώρα ὁμοιάζει θάλασσαν, ἐν ᾗ ἐπιπλέουσιν ὡς πράσινα νῆσοι πόλεις καὶ κῶμαι, δάση φοινίκων καὶ συκομορεῶν.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Αἰγύπτος λέγεται εἰς τὴν Παλαιάν Γραφὴν *Μεσραίμ*, ηὐξήθη δὲ τὰ μέγιστα τὸν 16^{ον} αἰῶνα ἐπὶ *Σεσώστριδος*, ὅστις προέβη νικηφόρος μέχρι Γάγγου καὶ Ἰστρου. Κατόπιν ὑπετάγη εἰς τοὺς *Πέρσας* τὸ 525 π. Χ. καὶ εἰς τὸν *Μέγαρ* Ἀλεξάνδρον τὸ 332, καταστήσαντα κέντρον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀνακηρυχθεῖσα δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ Αἰγύπτος βασιλείον ὑπὸ τοὺς *Πτολεμαίους*, ἔγινε τὸ 30 π. Χ. Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἐπὶ Αὐγούστου. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν *Ὅσιριν* καὶ τὴν *Ἰσω*, ἐταρίχευον δὲ τοὺς νεκροὺς (*μουμίας*), καταθέτοντες

αὐτοὺς εἰς τάφους, ὧν μεγαλοπρεπέστατοι εἶνε οἱ τῶν βασιλέων, ἥτοι αἱ *πυραμίδες*. Εἶχον δὲ καὶ ἴδιον εἶδος γραφῆς τὰ *ιερογλυφικά*, σωζόμενα εἰς τοὺς *ὀβελίσκους*.

Τανῦν οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου εἶνε *Ἀραβες*, καὶ διαιροῦνται εἰς *Φελλάχους* (χωρικοὺς) καὶ εἰς νομάδας *Βεδουίτους*. Οἱ δὲ χριστιανοὶ *Κόπται*, ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν τῆς χώρας κατοίκων, εἶνε περὶ τὰς 150,000.

Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται φυσικῶς·

1) Εἰς τὴν *Ἀνω Αἴγυπτον*, λήγουσαν εἰς τὴν πόλιν τῶν *καρχαβανίων Σιούτην*.

Τὸ πάλαι πόλεις λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα ἦσαν· *Θῆβαι αἱ ἐκατόμυλοι*, ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Νείλου, ἀκμάσασαι μάλιστα ἐπὶ Σεσώτριδος, τὸν 16^{ον} αἰῶνα, ὅτε ἦσαν πρωτεύουσα πάσης τῆς Αἰγύπτου. Κεῖνται δὲ νῦν αὐτόθι τὰ χωρία *Λουξόριον* (εὐρισκόμενον ἐντὸς ἐνὸς ναοῦ) καὶ *Καρνάκιον*, ἐνθα ἀριθμοῦσιν εἰσέτι 39 πύλας. Τὸ δὲ μέγεθος τῶν λοιπῶν ἐρειπίων καὶ ἡ ἔκτασις αὐτῶν μαρτυροῦσι σήμερον περὶ τοῦ ποτὲ μεγαλείου αὐτῆς. ΝΔ. ἔκειτο ὁ κίων τοῦ *Μέμνονος* εἰς πεδῖον πληθεὲς κολοσσῶν.—*Συήνη*, ἐπὶ τοῦ Νείλου, πλησίον τοῦ μικροῦ καταρράκτου. Πλησίον ταύτης ἦτον ἡ νῆσος *Ἐλεφαντίνη* (Ἐλ Σάχ), ἐνθα εὕρισκετο τὸ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερόμενον *Νειλόμετρον*, καθ' ὃ ἐμετρεῖτο ἡ ἀνάβασις τοῦ ποταμοῦ.—*Βερεῖκη*, πόλις εὐλίμενος ἐπὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου (Ἐρυθρᾶς θαλάσσης), ἐνθα ἀπετίθεντο τὰ ἐκ τῆς Ἀραβίας μετακομιζόμενα ἐμπορεύματα· ἐφέροντο δὲ κατόπιν πρὸς τὴν παρὰ τὸν Νεῖλον *Κοπτὸν* (εἰς τὰ βόρεια).

2) Τὴν *Μέσην Αἴγυπτον*, μετὰ τοῦ νῦν *Καΐρου*, ἔχον-
τος 360 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ τὸ Κάϊρον, ἔνθα καὶ ἱκανοὶ Ἑλ-
ληνες ἐμπορεύονται, ἡ μεγίστη πόλις τοῦ Τουρκικοῦ
κράτους μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔχουσα 400 τζα-
μιά καὶ 30 ἐκκλησίας, οὔσα δὲ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπο-
ρίου τῆς βορείου Ἀφρικῆς καὶ συνδεομένη διὰ σιδηρο-
δρόμου μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Σουέζ.

Τὸ δὲ πάλαι πόλις ἐνταῦθα λόγου ἄξια ἦτο ἡ *Μέμ-
φισ*, ἐπὶ πολὺν χρόνον πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, κτι-
σθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῆς *Μῆνος*. Εἶχε
δὲ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, ἔτι δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἡφαί-
στου καὶ Σεράπιος. Πλησίον δὲ ταύτης ἦσαν αἱ πυρα-
μίδες, τάφοι τῶν παλαιῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Ἡ
δὲ μεγίστη, ἡ τοῦ *Χέοπος* (422 π. ὑψηλή), κεῖται παρὰ
τὴν θέσιν *Γιζέχ*.

Ἄλλη πόλις ἐνταῦθα ἦτο ὁ *Ὁξύρυγχος*, οὕτως ὀνο-
μασθεὶς ἐκ τοῦ ὀμωνύμου ἰχθύος, ὅστις ἐδῶ ἐλατρεύετο.
Τὸν δὲ 4^{ον} μ. Χ. αἰῶνα ὑπῆρχον ἐνταῦθα 30,000
μοναχῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τανῦν καλεῖται *Βε-
ρεσέχ*.

3) Τὴν *Κάτω Αἴγυπτον* ἢ τὸ *Δέλτα*, μετὰ τῆς Ἀλε-
ξανδρείας, ἐχούσης 220,000 Κ., ἐν οἷς πλεῖστοι Ἑλλη-
νες. Ἐκτίσθη δ' ἡ Ἀλεξάνδρεια τὸ 332 π. Χ. ὑπὸ
τοῦ Ἀλεξάνδρου, καταστᾶσα τότε πρωτεύουσα τῆς Αἰ-
γύπτου, συνδεομένη δὲ διὰ διώρυγος μετὰ τοῦ Νείλου.
Μεταξὺ δὲ τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, ὅσας ἔβλεπέ
τις ἐκεῖ, ἦτον ὁ πύργος τοῦ *Φάρου*, ἐν τῶν ἐπτὰ θαυ-
μάτων τοῦ κόσμου, τὸ *Σῆμα*, ναὸς ἔνθα ἦτο κατατε-

Θειμένος ὁ νεκρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς θήκην χρυσῇν, καὶ ἡ βιβλιοθήκη, ἔνθα οἱ Πτολεμαῖοι εἶχον συναθροίσαν ἀπειράριθμα βιβλία, ἐν οἷς ἡ Ἑλληνικὴ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς μετάφρασις, ἡ καλουμένη τῶν Ἑβδομήκοντα, γενομένη δὲ κατὰ διαταγὴν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ὑπὸ 72 λογίων Ἰουδαίων. Ἡ δὲ νῆσος Φάρος εἶνε διάσημος καὶ διὰ τὴν προκυμαίαν, ἣτις τὴν ἦνωνε μετὰ τῆς στερεᾶς, ἔχουσα 7 σταδίων μῆκος (περὶ τὰ 1300 μέτρα). Ἡ Ἀλεξάνδρεια εἶχε καὶ διάσημον φιλοσοφικὴν σχολήν. — Ἄλλη πόλις διάσημος ἐνταῦθα τὸ πάλαι ἦτο ἡ Σάϊς (Ἐρείπια ἐν Σάελ Χαντζάρ), ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Ψαμμήτιχος. — *Ναύκρατις* (τανῦν Κουράτ), παρὰ τὸ Βολβίτινον στόμα, ἔνθα μόνον ἠδύναντο νὰ προσορμίζωνται οἱ ξένοι ἔμποροι. Αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀθήναιος τὸν 2^{ον} αἰῶνα μ. Χ. — *Τάνις* (Σάν), καθέδρα τῶν Φαραώνων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ χώρα *Γεσσέμ*, ἡ δοθεῖσα εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἰακώβ, ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. — *Βούθαστος* (Τέλλ Βαστάχ), ἔνθα ἐλάτρευον τὰς γαλᾶς ὡς θεούς, παριστῶντες καὶ τὴν θεὰν Βούθαστιν ὑπὸ μορφήν γαλῆς. Ἐπανηγύριζον δὲ κατ' ἔτος ἑορτὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συνήρχοντο 700 χιλ. ξένων. — *Ἡρωόπολις* (Ἰσως Ἀδζερούδ), ὅθεν ὠνομάσθη ὁ ὁμώνυμος κόλπος. — *Πηλούσιον* (Ἐρείπια πλησίον τοῦ Τινέχ), φρούριον θεωρούμενον ὡς κλεῖς τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὸ ὁμώνυμον στόμα. Μέγα δὲ τεῖχος ἀρχόμενον ἐντεῦθεν ἔφθανε μέχρι Ἡλιουπόλεως, ἵνα προστατεύῃ τὴν Κάτω Αἴγυπτον κατὰ τῶν Ἀράβων. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ γεωγράφος

Πτολεμαῖος, — Ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας διευκολύνετο μὲν καὶ πρότερον ἢ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδικῆς συγκοινωνία διὰ τοῦ πρὸς τὸ Σουέζ ἄγοντος σιδηροδρόμου· ἥδη ὁμως, ἀνοιχθείσης ὑπὸ τοῦ Γάλλου *Λεσσέψ* τῆς 21 ¹/₂ Μ. μακρᾶς τοῦ Σουέζ (Ἀρσινόης ἢ Κλεοπάτρας) διώρυγος (Νοεμ. 1869), ἔτι μᾶλλον αὐξάνεται ἡ συγκοινωνία διὰ τῆς ἀτμοπλοίας. — Ἄλλαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε· *Πορτ Σαΐτ*, ἐνθα ἄρχεται ἡ Μεσόγειος θάλασσα, καὶ Ἰσμαΐλῖα, ἐνθα εἰσβάλλει ἡ νέα διώρυξ τοῦ Νείλου. — *Διαμέττη*, κατὰ τὸν Μεσαίωνα τὸ κλειδίον τῆς Αἰγύπτου, νῦν δὲ τὸ κέντρον τῆς μετὰ τῆς Συρίας ἐπιμιξίας. — Ἀβουκίρ (Κάνωβος τὸ πάλαι, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ Σπαρτιατῶν), ὀχυρὸν φρούριον· πλησίον αὐτοῦ ἐνίκησεν ὁ Ἀγγλος ναύαρχος Νέλσων τοὺς Γάλλους, τῇ 1 Αὐγούστου 1798.

2. ΝΟΥΒΙΑ.

Ὁ Νεῖλος ἐνταῦθα δέχεται παραπόταμον τὸν Ἀτ-βάραν ἢ Τακατζήν.

Τὰ δὲ πρότερον ἀνεξάρτητα κράτη *Δόγγολα*, *Σχέν-δνον* καὶ *Σερναάρ*, ἀποτελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1820 μέρος τοῦ Τουρκικοῦ κράτους τῆς Αἰγύπτου. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε·

Χαρτούμη, ΝΔ., μετὰ 50,000 Κ., εἰς τὴν συμβολήν τοῦ Γλαυκοῦ καὶ Λευκοῦ Νείλου, κυριωτέρα ἔδρα τῆς δουλεμπορίας. — *Βερβέρη*, πρωτεύουσα μετὰ 8,000 Κ.

Τὸ δὲ κράτος *Κορδοφάν* ΝΔ., μετὰ τῆς πρωτευού-

σης 'Ελ 'Οβείδης, ἀνήκει σήμερον ὡσαύτως εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀρχήν, ἥτις παρὰ τὸν Λευκὸν ποταμὸν χωρεῖ ὅσημέραι πλείοτερον.

3. ΑΒΥΣΣΗΝΙΑ ἢ ΧΑΒΕΣ.

Αὕτη εἶνε ὀρεινὴ χώρα μετὰ χιονοσκεπῶν ἀκρωρειῶν (ὕψους 14,000 π.). ἀπ' αὐτῆς δ' ἐκρέει ὁ 'Ατβάρας. Ἡ δὲ πλήρης νήσων *λίμνη Τσάνα* διαρρέεται ὑπὸ τοῦ *Γλανκοῦ Νείλου*.

Οἱ Ἀβυσσηνοὶ εἶνε ὀρθόδοξοι χριστιανοί, διατελοῦντες πρότερον ὑπὸ ἀρχηγὸν ἐδρεύοντα ἐν *Ἀμχάρα* ἢ *Γορδάρα*. Λίαν δ' ἐπικινδύνους ἐχθροὺς ἔχουσι τοὺς πολεμικοὺς *Γάλλας*, ὀρμωμένους ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἡπείρου.

Τὰ δὲ 3 βασιλεια *Τίγγρη*, *Ἀμχάραν* καὶ *Σκόαν*, ὑπέταξε κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους εὐτυχῆς τις νέος ἄρχων ταπεινῆς καταγωγῆς, ὁ *Θεόδωρος*. Ὁ νέος ὅμως (ἦτοι ὑπέρτατος βασιλεὺς) οὗτος συμπάσης τῆς Αἰθιοπίας ἡγήθης ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν νῆτοκτόνησε (Ἀπριλ. 1868). Τανῦν (1882) βασιλεύει ὁ υἱὸς αὐτοῦ *Ἰωάννης*.

4. ΒΑΡΚΑ καὶ Ἡ ΧΩΡΑ

ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΟΣ ΒΑΡΒΑΡΙΑ.

Δύο ἔρημοι καὶ κατὰ τὴν περιφέρειαν πολὺ διάφοροι ὑψηλαὶ πεδιάδες, μία μικρὰ πρὸς Α. καὶ μία μεγάλη πρὸς Δ., κατέχουσι τὴν βορείαν τῆς Ἀφρικῆς ὀφρύν.

Α'. Η ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ,

"Ητοι τὸ ὁροπέδιον τῆς Βάρκας.

Ἡ Βάρκα χωρίζεται διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Σαχάρας ἀπὸ τῆς πρὸς δυσμὰς ὑψηλῆς πεδιάδος· εἰς δὲ τὰ ΝΑ. σύνορα κεῖται τὸ μέγα τοῦ ἐδάφους χαμήλωμα τῆς βορειανατολικῆς Ἀφρικῆς. Ἐνταῦθα ἦνθησέ ποτε ἡ *Κυρηναϊκὴ πεντάπολις*. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1879 κυβερνᾶται ἡ Βάρκα κατ' εὐθείαν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Βιγγάζαν*, εἰς τὴν μεγάλην Σύρτιν.

Ἡ Βιγγάζα τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Βερενίκη*, κειμένη πλησίον τοῦ τόπου ὅπου ποιηταὶ τινες τάττουσι τὸν *κῆπον τῶν Ἑσπερίδων*. Ἄλλαι δὲ πόλεις λόγου ἄξια ἦσαν· ἡ *Πτολεμαῖς* (Τολομέτα), λίαν εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ, ἡ *Βάρκη* (Βάρκα), 5 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ταύτην κατέλιπον οἱ κάτοικοι, ὅπως μετοικήσωσιν εἰς τὴν Πτολεμαίδα, καὶ μετάσχωσι τοῦ πλούτου, ὃν τὸ ἐμπόριον εἰσῆγεν εἰς ταύτην τὴν πόλιν. — *Κυρήνη* (Ἐρείπια εἰς τόπον καλούμενον Κουρὲν ἢ Γρεννάχ), $3\frac{1}{2}$ ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἀποικία Ἑλληνική, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Θηραίων, ὀδηγουμένων ὑπὸ τοῦ Βάττου, τὸ 630 π. Χ. Ἐπλούτει δ' ἐκ τοῦ ἀρωματικοῦ φυτοῦ *σιλφίου*, πέμπουσα πολυτελῆ ἄρματα εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, πολεμήσασα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Καρχηδόνα. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἀρίστιππος, μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ὁ ποιητὴς *Καλλίμαχος*, ὁ γεωμέτρης *Εὐρατοσθένης* καὶ ὁ φιλόσοφος *Καρνεάδης*, ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας, εἰς τὸ μέ-

σον τοῦ 2^{ου} αἰῶνος π. Χ.—Σώζουσα (ἔπειτα Ἀπολλωνία), ΒΑ. τῆς Κυρήνης, ἐπίνειον αὐτῆς.—*Δάρις*, ἐπὶ τῆς Μεσογαίου. Αὕτη μετὰ τῆς Βερενίκης, Πτολεμαῖδος, Κυρήνης καὶ Ἀπολλωνίας, ἀπετέλει τὴν πλουσίαν καὶ εὐδαίμονα Κυρηναϊκὴν πεντάπολιν.

Β'. Η ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ.

Ἦτοι ἡ Βαρβαρία.

Εἰς ταύτην τὴν πλήρη χιόνος χώραν ὑψοῦται πρὸς δυσμὰς μὲν ὁ Ὑψηλὸς καὶ χιονοσκεπὴς Ἀτλας· εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν παραλίαν ἐκτείνεται ὁ Μικρὸς Ἀτλας, καὶ εἰς τὰ βόρεια σύνορα τῆς μεστῆς φοινίκων χώρας Βιλεδουλγερίδης ὁ Μέγας Ἀτλας· μετὰξὺ δὲ τῶν δύο ὑψοῦται ὁ Κεντρικὸς Ἀτλας.

Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι, Βάρβαροι ἢ Καβύλοι, ἀπεώσθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα· οἱ δὲ μιγάδες κάτοικοι τῶν πόλεων καλοῦνται Μαῦροι.

Εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην πεδιάδα κεῖνται τέσσαρες ἐπικράτειαί·

α. Ἡ Τουρκικὴ ἐπαρχία Τρίπολις

(μετὰ τοῦ Φεζάν).

Κύκλω μὲν τῆς παραλίας τοῦ ἐπικινδύνου κόλπου τῆς Σύδρας (τῆς μεγάλης Σύρτιδος) εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ Τρίπολις· πρὸς νότον δὲ ἡ ὄασις Φεζάν. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Τρίπολις, λόγου ἄξια διὰ τὴν ἐπιμιξίαν μετὰ τῆς

Μουρζούκης, ἐμπορικῆς πόλεως κειμένης πρὸς νότον εἰς τὸ Φεζάν, ὁπόθεν τὰ καραβάνια πορεύονται πρὸς τὸ *Τιμ-βουκτοῦ* ΝΔ., τὸ *Βορνού* πρὸς Ν. καὶ τὸ *Δαρφῶρ* ΝΑ.

β'. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Τύνιδος.

Αὕτη κεῖται εἰς τὸν κόλπον τοῦ *Καθεσίου* (μικρᾶς Σύρτιδος), καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν ἔχουσα λαμπρὸν κλίμα. Πόλις δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Τύνις*, πρωτεύουσα μετὰ 120 χιλ. Κ. καὶ τοῦ ὠχυρωμένου λιμένος τῆς *Γολέττας*. Ἐδῶ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Καρχηδών*.

ΣΗΜ. Τανῦν καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

γ'. Ἡ Γαλλικὴ ἐπαρχία Ἀλγερία.

[5,800 □ Μ., περὶ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.].

Αὕτη περιλαμβάνει τρεῖς ἐπαρχίας, αἵτινες ἐκ τῶν πρωτευουσῶν πόλεων καλοῦνται·

Ἀλγερία, μετὰ 50,000 Κ., ἐπὶ τινος ὑψώματος παρὰ τὴν θάλασσαν, πόλις ὀχυρά. — *Κωνσταντίνη* (ἡ παλαιὰ *Κίρτα*), μετὰ τῆς νέας εὐλιμένου Φιλιππεῖλλης (πόλεως τοῦ Φιλίππου). — *Βῶνα* (Ἰππῶν ὁ βασιλικός). — *Ὀράρη*.

δ'. Φέζ καὶ Μαρόκκον

ἡ Σουλτανάτον Μαγρεβέλ Ἀξά.

Μάλιστα λόγου ἄξιοι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε·

Φέζ, ἔχον βιομηχανίαν δερμάτων, ταπήτων καὶ χαλκωμάτων, καὶ 150,000 Κ. περίπου. — *Μαρόκκον*, μετὰ

50,000 Κ. περίπου, εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς τοῦ Ἀτλαντος. — *Ταγγέριον*, μὲ καλὸν λιμένα. — *Μεκινέζη*, ἡ καθέδρα τοῦ ἐγγχωρίου σουλτάνου. — *Μογαδώρη* ἢ *Σοναίρα*, εἰς ἄγονον παραλίαν.

Εἰς δὲ τοὺς Ἰσπανοὺς ἀνήκουσι τέσσαρα φρούρια, ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε ἡ *Κέοντα* ἢ *Σέπτα* (τόπος ἐξορίας τανῦν).

5. Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑ ΕΣΧΑΜ.

Αὕτη κεῖται ἀπέναντι τῶν *Καναρίων νήσων*, εἰς τὴν ὅλως ἀλίμενον παραλίαν. Πλησίον δὲ εἶνε καὶ ἄλλα ἀνεξάρτητα κράτη *Βαρθάρων* ἢ *Βερθέρων*.

6. Η ΕΡΗΜΟΣ ΣΑΧΑΡΑ.

[120,000 □ Μ., περίπου $3\frac{2}{3}$ ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ ἀχανὲς αὕτη ἔρημος ἀρχίζει ἐκ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, μεταξὺ τῶν Καναρίων νήσων καὶ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Νείλου. Δὲν εἶνε δὲ πανταχοῦ ἐντελῶς ὁμοιόμορφος· μάλιστα δὲ εἰς τὸν ἀμμώδη τοῦτον ὠκεανὸν εὐρίσκονται ὡς νῆσοι τρόπον τινὰ ὁάσεις, τῶν ὁποίων ἡ μεγίστη, τὸ περιστοιχιζόμενον ὑπ' ὀρέων *Φεζάν*, διαιρεῖ τὴν Σαχάραν εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρὸς δυσμὰς, τὸ καὶ μεγαλύτερον, *Σαχέλ*, ἡγουν πεδιάς, καλούμενον, στερεῖται ὕδατος καὶ ὁάσεων, τὸ πρὸς ἀνατολὰς ὅμως μικρότερον μέρος, ἡγουν ἡ *Λιβυκὴ* ἔρημος, ἔχει ἀρκετὰς σει-

ρὰς ὁάσεων, αἵτινες διευκολύνουσι τὴν μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ἐπιμιξίαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς Σαχάρας σύγκειται· 1) ἐξ Ἀράβων καὶ Βεδουίνων, ἥγουν ἀνδρῶν τῆς ἐρήμου· 2) Τουαρέγων, κατοικοῦντων ἀνατολικά μέχρι τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς Μουρζούκης πρὸς τὴν λίμνην Τσάδαν (εἰς τὸ Βόρειον Σουδάν)· 3) Τεβούων (ἢ Τεδάων), ΝΑ. τοῦ Φεζάν.

7. ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ.

Κειμένη αὕτη ἀπέναντι τῶν νήσων τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Σενεγάλη, Γαμβία καὶ Ριογκάρδη, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τῶν τριῶν Νιγριτικῶν φύλων τῶν Μαρδίγων, Φουλάγων καὶ Ἰολόφων. — Τὸ δ' ἐμπόριον τῆς Σενεγαμβίας εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν Εὐρωπαίων ἀποίκων, τῶν Γάλλων παρὰ τὸν Σενεγάλην (Ἅγιος Λουδοβίκος), τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸν Γαμβίαν καὶ τῶν Πορτογάλων. Γίνεται δ' ἐντεῦθεν ἐξαγωγή πολλοῦ κόμμεως.

8. ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΡΙΤΙΑ.

Οὕτω καλεῖται ἡ μεσόγειος τῆς Ἀφρικῆς χώρα, ἡ κειμένη μεταξὺ τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Κορδοφάν, καὶ μεταξὺ τῆς Σαχάρας καὶ τῶν ἀγνώστων τοῦ Ἰσημερινοῦ χωρῶν.

Μεγίστη δ' ἐν τῷ μέσῳ λίμνη εἶνε ἡ Τσάδα [640 □ M.] μετὰ πολυαρίθμων εἰς αὐτὴν χυνομένων ὑδάτων.

Σπουδαιοτάτη δὲ θέσις τῆς ἐνδοτέρω βορείου Ἀφρικῆς, καθὼς κέντρον τῶν 5 ὁδῶν τῶν καραβανίων, εἶνε τὸ Τιμβουκτού (13,000 K.) μετὰ τῆς Κάβρας παρὰ τὸν Νίγηρον. Καὶ πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς Τσάδης κεῖται τὸ κράτος Βορρού ἢ Βούρρορ, πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὸ Δαρφῶρ.

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ.

9. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ.

Αὕτη ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφούτου, ἀπέναντι τῆς Ἀραβίας, καὶ καλεῖται μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Δσοῦβ (ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ Ἰσημερινοῦ) Σομαλία. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δσοῦβ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου (ἀντικρὺ τῆς βορείας ἄκρας τῆς Μαδαγασκάρης) ἐκτείνεται ἡ Σουαχελία (Ζαγγονεθάρη) μετὰ τοῦ σουλτανάτου καὶ τῆς ἐπὶ νήσου πόλεως Ζαρζιβάρης. — Πρὸς δὲ τὰ δυτικὰ ὑψοῦται χώρα ὀρεινὴ περὶ τὸ Κιλιμάντζαρον ὄρος (18,830 π.). Ἐσχάτως δὲ ἀνεκάλυψαν τὰς ἐξῆς μεγάλας λίμνας, τὴν Νυάρζαρ (300 □ M. μεγάλην), πρὸς Α. τῆς Μοζαμβίκης, τὴν Ταγγανίκαν, ΒΔ. (500 □ M.), τὴν Οὐκερέβην (Νυάνζαν τῆς Βικτωρίας, ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, 1,500 □ M.) καὶ τὴν Λουτασίγαν (Λουτασίαν ἢ Νυάνζαν τοῦ Ἀλβέρτου), ΒΔ. τῆς προηγουμένης· ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τούτων ἐκτρέφεται ὁ Λευκὸς Νεῖλος. — Τὸ δὲ πρὸς Ν. ἡμῖς τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου μέχρι τῆς Ἀνατολικωτάτης Ἀποικίας τοῦ Κά-

που (Ἀκρωτηρίου), καλεῖται χώρα τῶν *Κάφρων*. — Τὰ δὲ ἐνδότερα ἀρδεύονται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ *Ζαμβέζη*, καὶ ΝΔ. κεῖται ἡ *Γκάμη λίμνη* (14 □ Μ.). Πρὸς Α. δὲ τῆς λίμνης ταύτης, εἰς τὰ παράλια, κεῖνται αἱ χώραι *Μοζαμβίκη* καὶ *Σοφάλα*, τὰς ὁποίας οἰκιοποιοῦνται οἱ Πορτογάλοι. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Σοφαλίας κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία *Νατάλη*.

10. Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΥ.

(Εὐελπισ ἄκρα).

[11,150 □ Μ., ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατομμ., Κ.).

Ὑπεράνω τῆς ἐπιπέδου παραλίας ὑψοῦται ἡ ὄρεινὴ χώρα *Καρροῖα*, καὶ περαιτέρω τὸ ὄρος *Κομπάσσιον* (10 χιλιάδες π.).

Εἰς δὲ τὴν νοτίαν ἄκραν τῆς Καπέου χερσονήσου κεῖται τὸ ἀκρωτήριον (*Κάπορ*) τῆς *Καλῆς Ἑλπίδος*, ἡ καθ' αὐτὸ νοτία ἄκρα τῆς ἡπείρου.

Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς *Όττεντότται* ἔχοντες χοροῖαν ῥυπαρὰν ἐλαιώδη, ὑπηρετοῦσι τοὺς Ἀγγλους. Καὶ πρὸς Ν. μὲν τῆς ἀποικίας ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ βάμβακος, πρὸς Β. δὲ ἡ κτηνοτροφία εἶνε οἱ μάλιστα προσοδοφόροι τῆς βιομηχανίας κλάδοι.

Εἰς δὲ τὰ νότια τοῦ Ταφελείου κόλπου κεῖται ἡ *Καψτάδη*, μετὰ 30,000 Κ., τόπος ἀναφυχῆς τῶν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας πλεόντων. Ὡσαύτως δὲ πρὸς Ν. εὐρίσκεται τὸ *Ταφέλειον* ὄρος (3,446 π.).

11. ΝΟΤΙΟΣ (ΚΑΤΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ,

Ἡ χώρα τῶν Βουνδαίων λαῶν.

Αὕτη εἶνε παραλία πολλὰς χιλιάδας ποδῶν ὑψηλή, ἄγρια, βραχώδης καὶ μακρά· διαβρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ *Koárza* ποταμοῦ καὶ τοῦ *Zaïre* ἢ *Kόγγου*.

Οἱ δὲ μελανόχροοι κάτοικοι, κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν *Βουνδαῖοι* καλούμενοι, εἶνε *Φετίσχοι*, ἥτοι ἄγριοι εἰδωλολάτραι.

Αἱ δὲ σπουδαιόταται *Νιγριτικαὶ ἐπικράτειαι* εἶνε· *Λοάγγον* βορείως, καὶ *Κόγγον*, πρὸς νότον τοῦ *Ζαίρη*.

Οἱ δὲ Πορτογάλοι ἀντιποιοῦνται τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τῶν χωρῶν *Ἀγγώλης* καὶ *Βεγγουέλης*.

12. ΒΟΡΕΙΟΣ (ΑΝΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ.

Ἡ Βόρειος Γουινέα ἔχει παραλίαν σχεδὸν πανταχοῦ ἐπίπεδον. Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα κεῖται τὸ ὄρος *Κόγγον*, ἐκ τοῦ ὁποίου ρέουσι τὰ πρὸς τὴν χώραν τῶν *Νιγριτῶν* ὕδατα. Τὸ δὲ βορειότατον μέρος τῆς παραλίας ταύτης, ἕνεκα τοῦ Ὄρους τοῦ *Λέοντος* (1,000 π.), καλεῖται *Σιέρρα Λεόνη* (Λεόντειος).

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ *Φρητόβρη*, πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας, συγκροτηθείσης ἐξ ἐλευθέρων χριστιανῶν *Νιγριτῶν*, ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἀμερικῆς. Ἦδη δὲ πατοῦντες τὴν παραλίαν τοῦ *Πεπέρεος* εὐρίσκομεν τὴν αὐτόνομον δημοκρατίαν *Λιβερίαν* (ἥς πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Μορροβία*).

Ἄλλ' ἡ μάλιστα λόγου ἄξια τῶν *Νιγριτῶν* ἐπικρά-

τεια εἶνε ἡ τῶν Ἀσχαρτίων, μετὰ τῆς πρωτευούσης Κουμασσίας· περιλαμβάνει δὲ τὰς παραλίαις τοῦ Πεπέρεος, τοῦ Ἐλέφαντος καὶ τοῦ Χρυσοῦ, μετ' Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν. — Ἡ δὲ Λαγώση εἶνε ἐπιφανῆς ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ (ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Δούλων), ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Γ'. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ ΝΗΣΟΙ.

α'. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

1) Σοκώτρα, εἰς τὸν Ἀδένειον κόλπον, ΝΑ. τῆς Ἀραβίας, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἱμάμην τῆς Ἀραβικῆς Μακάτης.

2) Αἱ Σεϋχέλλαι καὶ Ἀμράνται, βορειοανατολικῶς τῆς Μαδαγασκάρης (Ἀγγλικαί).

3) Μαδαγασκάρη (10,750 □ Μ.), μετ' ἀξιολόγου σειρᾶς ὀρέων (12,000 π.) καὶ ὀροπεδίων. Εἶνε δὲ νῆσος γόνιμος πρὸς Β. καὶ Α., ἔχουσα φυτεῖαν τρυφεράν. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς (2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ.) καλοῦνται Μαδαγάσσοι· Ἀγγλοι δὲ καὶ Γάλλοι ἔχουσιν ἀποικίας ἐνταῦθα.

4) Αἱ 18 Κομόριοι νῆσοι, εἰς τὸν βόρειον εἰσπλουν τοῦ Μοζαμβικείου πορθμοῦ.

5) Αἱ Μασκαρέναι, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαδαγασκάρης. Ἐνταῦθα δὲ ἀνήκουσιν α'. ὁ Μαυρίκιος (πρότερον Νῆσος τῆς Γαλλίας [Φράντσας]), ἀπὸ τοῦ 1814 Ἀγγλική, παράγουσα πολὺ σάκχαρ· β'. ἡ Ρεουνιών (τῆς Ἐνώσεως, πρότερον Βουρβών), Γαλλική.

6'. Εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν θάλασσαν.

1) Ἀγία Ἐλένη, Ἀγγλική, μετὰ τῆς κυριωτέρας θέσεως Ἰακωβουπόλεως (Τζεϊμστάνουν). Ἐδῶ ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθανεν ὁ Α'. Ναπολέον (5 Μαΐου 1821).

2) Ἀσσενσίωρ (τῆς Ἀναλήψεως), Ἀγγλική, ἔχουσα γιγαντιαίας χελώνας.

3) Αἱ τέσσαρες νῆσοι τῆς Γουϊνέας, ἥτοι Φεραοδόπωρ καὶ Ἀρροβών, Ἰσπανικαί, Πρίγκιπος καὶ Ἀγ. Θωμᾶς, Πορτογαλικάι.

γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

1) Αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, Πορτογαλικάι. Ἀξιολογωτάτη δὲ πασῶν νήσος εἶνε ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος (Σάντ Ἰάγος).

2) Αἱ Κανάριοι νῆσοι, ἀπόκρημνοι μὲν καὶ ἠφαίστειοι, ἀλλὰ πολὺ εὐφοροὶ (Νῆσοι τῶν Μακάρων παρὰ τοῖς παλαιοῖς)· εἶνε δὲ Ἰσπανικάι. Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια εἶνε ἡ Φέρος, ὅποθεν διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς (Εἰσαγωγή, § 4.) καὶ ἡ Τερερίφα (42 □ Μ.), μετὰ τοῦ ὄρους Πίκου Δετευδεσίου (Πρηφὼν τοῦ Ἀδου, 12,200 π.).

3) Αἱ Μαδέραι, ὡσαύτως ἠφαίστεια, Πορτογαλικάι. Τούτων ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ Μαδέρα, περίφημος διὰ τὸν οἶνόν της, καὶ τὸ Πορτοσάντορ.

4) Αἱ ἐννέα Ἀζόριοι, Πορτογαλικάι, ὡσαύτως ἠφαίστεια· τούτων μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ Ἅγιος Μιχαὴλ καὶ ἡ Τερκείρα. Ὑπὸ τῶν Πορτογάλων αὐταὶ συγκαταριθμοῦνται εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΕΥΡΩΠΗ.

[180,000 □ Μ., καὶ 313,500,000 Κ.].

Τοποθεσία. Ἡ Εὐρώπη εἶνε τὸ μικρότατον μὲν, ἀλλὰ σπουδαιότατον τῶν μερῶν τῆς γῆς, καθότι ἔχει μόνον 750 Μ. μῆκος, μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου *Βικεντίου* (εἰς τὴν Ἰσπανίαν) καὶ τοῦ *Καρικοῦ κόλπου* (εἰς τὴν Β. παγωμένην θάλασσαν), καὶ 520 Μ. πλάτος, μεταξὺ τοῦ *Βορείου ἀκρωτηρίου* καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου *Ταινάρου* (Ματαπᾶ). Καὶ τὸ μὲν *Ταίναρον* ἀπέχει τῆς *Διακεκαυμένης* ζώνης 195 Μ., τὸ δὲ *Βόρειον ἀκρωτήριο* 60 μόνον Μ. προχωρεῖ ἐντὸς τῆς *Βορείου Κατεψυγμένης* ζώνης· ἐπομένως ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἥπειρος ὅλη σχεδὸν κεῖται εἰς τὴν *Βόρειον εὐκρατον ζώνην*, ἔχουσα κλίμα συγκερασμένον, πλὴν τῶν ψυχρῶν βορειοτάτων. Καὶ οὐδαμοῦ μὲν, ἐκτὸς τῶν ἀνατολικῶν τόπων, ἔχει μέγαλα γῆς τμήματα ἡ Εὐρώπη, αἱ δὲ *χερσόνησοι*, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχει ἡ *Ἑλληνικὴ* διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν κόλπων καὶ παραλίων, ἀποτελοῦσι σχεδὸν τὸ 5^{ον} μέρος αὐτῆς. Εἰς ταῦτα δὲ προστίθενται 9,000 □ Μ. νησιωτικῆς γῆς.

Ἡ δὲ κατατομὴ εἰς *χερσονήσους* τοσοῦτον εἶνε πλουσία, ὥστε εἰς 1 Μ. παραλίας δύναται τις νὰ καταριθμῇ 41 □ Μ. συνεχοῦς γῆς (ἐν Ἀμερικῇ καὶ Αὐ-

στραλίζ 73 □ M., ἐν Ἀσίᾳ 102 □ M. καὶ ἐν Ἀφρικῇ 152 □ M.).

Ὅρη. Ἡ μὲν ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης δεικνύει ποικιλωτάτην ἐπαλλαγὴν τῶν εἰδῶν τοῦ ἐδάφους, τὰ δὲ Σκανδιναβικὰ ὄρη, τὰ Οὐράλια, τὰ Πυρηναῖα καὶ τὸ σύστημα τῶν ὀρέων τῆς Πυρηναικῆς χερσονήσου, κεῖνται χωριστά. Ἐὰν δ' ἀγάγωμεν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκ τῶν παρὰ τὴν Μίνδην ὀρέων τοῦ Βισούργιδος ἐν Γερμανίᾳ πρὸς τὴν Ἀψχερόνιον χερσόνησον παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, αὕτη θὰ εἴνε τὸ σύνορον τῆς ἐπιπέδου καὶ ὀρεινῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου. Ἐχει δ' ἡ ὀρεινὴ Εὐρώπη κυρίαν αὐτῆς ἐστίαν τὰ συνεχῇ ὄρη τῶν Ἀλπεων. Καὶ ὡς ἐξακολούθησις μὲν τῶν Δυτικῶν Ἀλπεων διασχίζουσι τὰ Ἀπέννινα τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον· ὡς ἐξακολούθησις δὲ τῶν Ἀνατολικῶν Ἀλπεων τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας μετὰ τοῦ Αἴμου (Βαλκάνια) πληροῦσι τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον. Περὶ δὲ τὰς Ἀλπεις κεῖται πρὸς Δ., Β. καὶ Ἀν. στέφανος κεντρικῶν ὀρέων. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥοδανοῦ πρὸς Δ. ὑψοῦνται ὡς δυτικὴ πτέρυξ τὰ Γαλλικὰ ἐν τῷ μέσῳ ὄρη, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως πρὸς Β. τὰ κεντρικὰ ἢ Γερμανικὰ ὄρη, καὶ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως πρὸς Ἀν. ὡς ἀνατολικὴ πτέρυξ τὸ σύστημα τῶν Καρπαθίων ὀρέων.

Πεδιάδες. Ἀλλὰ πολὺ μεγαλῆτερον χῶρον τῆς Εὐρώπης κατέχει ἡ πρὸς Β. τῆς γραμμῆς ταύτης χαμηλὴ χώρα, σχεδὸν τὰ $\frac{2}{3}$ διατέμνεται δὲ αὕτη ὑπὸ δύο μεγάλων τοῦ ἐδάφους ὑψωμάτων, τῶν Οὐραλικῶν

Βαλτικῶν καὶ τῶν Οὐραλικῶν Καρπαθίων ὀρέων. Ὅχι δὲ μόνον ἡ ἀφθονία καὶ ποικίλη τῶν ποταμῶν θέσεις, ἀλλὰ καὶ ἡ θάλασσα συντελεῖ εἰς τὴν ἐπιτηδείαν τῆς Εὐρώπης ἄρδευσιν καὶ συγκοινωνίαν· διότι κανὲν ἄλλο μέρος τῆς γῆς δὲν ἔχει, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, τόσον πολλοὺς καὶ τόσον βαθέως εἰς τὴν γῆν εἰσχωροῦντας κόλπους, οὐδὲ δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τόσους πορθμούς, καὶ ἰσθμούς· ἐξέχει δὲ μάλιστα κατὰ τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος.

Φυλαξί. Ἐκ δὲ τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης μεγαλύτεραν πολιτικὴν σπουδαιότητα ἔχουσι καὶ πολυαριθμότεροι εἶναι οἱ Ῥωμᾶνοι⁽¹⁾ (97 ἑκατ.), οἱ Γερμανοὶ (100 ἑκατ.), καὶ οἱ Σλαῦοι (87 ἑκατ.). Τρεῖς δὲ μόνον αὐτοδέσποτοι Σλαυϊκαὶ ἐπικράτεια ὑπάρχουσιν· ἡ Ῥωσσία, ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούνιον· πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ εἶνε Ῥωμανικαὶ ἢ Γερμανικαὶ, ἐξαιρουμένης τῆς Τουρκίας.

Καὶ σύμπαντα μὲν τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς ἡπείρου Εὐ-

(1) Ἦτοι Ἰσπανοί, Γάλλοι, Ἱταλοί, Ῥωμοῦνοι καὶ Ἕλληνες, οἵτινες δὲν ὑπερβαίνουνσι νῦν τὰ 4 1/2 ἑκατομ. ἐν Εὐρώπῃ. Ἄν τις δ' εἰς αὐτοὺς προσθέσῃ τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Αἰγύπτῳ, ταῖς παρὰ τῇ Ἀσίᾳ νήσοις καὶ ἀπανταχοῦ τῆς ὀφθελίου Ἑλληνας, μόλις θὰ ἔχῃ 8 ἑκ. (2 ἑκ. τὸ Ἑλλ. Βασίλ., 2 1/2 ἑκ. ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία μετὰ τῆς Κρήτης κλπ. ν., 2 1/2 ἑκ. ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τῆς Κύπρου κλπ. ν. καὶ 1 ἑκ. εἰς τὴν Ῥωμανίαν, Βουλγαρίαν, Αἴγυπτον καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς· ἐνῶ τὸ πάλαι ὑπολογίζουσι ὑπὲρ τὰ 60 ἑκ., κατοικοῦντα εἰς τὴν Ἑλλην. χερσόνησον, τὴν Κάτω Ἱταλίαν, (Μεγάλην Ἑλλάδα) καὶ πάντα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου Θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἄν δέ τις εἰς τοῦτο δυσπιστῇ, ἅς ἀναμνησθῇ ὅτι μόνον ἡ Ἀττικὴ εἶχε 500 χιλ. (Ἀθῆναι καὶ Πειραιεὺς ὁμοῦ 180 χιλ.), μόνη ἡ Πελοπόννησος 5 ἑκατομμ. καὶ εἰς μόνην τὴν Αἴγυπτον ἦσαν 200 χριστιανοὶ ἐπίσκοποι.

ρώπης κατοικοῦνται κυρίως ὑπὸ Ῥωμάνων, τὰ δὲ κεντρικά, ἔτι δὲ τὰς βορείους αὐτῆς χερσονήσους ἀποκλειστικῶς σχεδὸν κατέχουσι τὰ ἔθνη τῆς Γερμανικῆς φυλῆς· τὰ δ' ἐπίπεδα καὶ συνεχῆ ἀνατολικά νέμονται τὰ Σλαυικὰ φύλα. Ὡς πρὸς δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ σώματος καὶ τῆς γλώσσης πάντες σχεδὸν οἱ Εὐρωπαῖοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν *Λευκὴν* ἤτοι *Κανκασίαν* φυλὴν, συγκαταλεγομένων εἰς αὐτὴν καὶ τῶν *Βάσκων*, τῶν ἀρχαιοτάτων πιθανώτατα κατοίκων τῆς Εὐρώπης· εἰς δὲ τὴν *Μογγολικὴν φυλὴν* ἀνήκουσι μόνον οἱ *Καλμουῆκοι*, *Τούρκοι* καὶ *Φίρροι*, εἰς τοὺς ὁποίους συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἐν Οὐγγαρίᾳ *Μαγνάροι*.

Θρησκεία. Μεταξὺ δὲ τῶν 313 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατοίκων μὲν περὶ τὰ 12 ἑκατομμ. δὲν εἶνε χριστιανοί. Καὶ εἰς μὲν τὰ ΝΔ. τῆς Εὐρώπης ἐπικρατεῖ μάλιστα ἡ *Καθολικὴ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία*, ἡ καὶ πολυαριθμότερα, περιλαμβάουσα 150 ἑκατομμ. περίπου· οἱ δὲ ἀριθμοὶ τῶν εἰς τὰ κεντρικά τῆς ἡπείρου εὕρισκομένων *Διαμαρτυρομένων* (76 ἑκατομμ.) καὶ τῶν εἰς τὴν μεγίστην πρὸς Ἀν. ἐπικρατείαν οἰκούντων *Ὀρθοδόξων* *Χριστιανῶν* εἶνε σχεδὸν ἴσοι πρὸς ἀλλήλους.

Ἐπικράτειαι. Ἡ Εὐρώπη ἔχει 26 κράτη, ἔχουν 22 μοναρχίας καὶ 4 δημοκρατίας. Καὶ 3 μὲν εἶνε προσηρημέναι εἰς ἄλλας ἐπικρατείας διὰ προσωπικῆς ἐνώσεως (ἡ Φινλανδία, τὸ Λουξεμβούργον καὶ ἡ Νορβηγία), ἔν δὲ εἶνε ἡγεμονία (ἡ Βουλγαρία). Ἐξ δέ, τὰ σπουδαιότατα, ἡ *Μεγάλη Βρετανία*, ἡ *Γερμανία* (μέχρι τοῦ 1871 *Πρωσσία*), ἡ *Γαλλία*, ἡ *Ἰταλία*, ἡ *Αὐστρία* καὶ ἡ *Ῥωσ-*

σία, καλοῦνται μεγάλαι θυνάμεις· τὰ δὲ λοιπὰ λέγονται κράτη δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως (οἷον ἡ Ἰσπανία, ἡ Ἑλλάς).

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ.

1. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ χερσόνησος ἡμῶν ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ὑπῆρξεν ἄλλοτε ποτε ἡ κοιτίς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ· οἱ Ἕλληνες, καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι, Σπαρτιᾶται καὶ Θηβαῖοι, ἐδίδαξαν καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας πάντας τοὺς λαοὺς τὰ στοιχεῖα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν. Ἐντεῦθεν προῆλθε τὸ παγκόσμιον τῶν Μακεδόνων κράτος, τὸ διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπεκτεῖναν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμόν· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἄρξαντας τῆς Ἑλλάδος Ῥωμαῖους (146 π. Χ.) κατεξουσίασαν οἱ Ἕλληνες διὰ τῶν γραμμάτων. Διαιρεθείσης δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας (395 μ. Χ.), ἐγένεν ἡ Κωνσταντινουπόλις (Βυζάντιον) πρωτεύουσα τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, εἰς τὴν ὁποίαν μετηνάστευσαν ἐκ τῶν βορειοτέρων οἱ Σέρβοι καὶ Βούλγαροι. Μάτην κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυροφοριῶν οἱ Φράγκοι τῆς Δύσεως ἀπεδίωξαν τὸν Ἕλληνα αὐτοκράτορα πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν (1204)· μετὰ 57 ἔτη ἐνεθρονίσθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος. Ἄλλ' ἤδη τὴν ἐφεξῆς ἑκατονταε-

τηρίδα ἐπῆλθον ἐκ τῆς Ταρταρίας ἀπειλοῦσαι τῶν Ὀθωμανῶν *Τούρκων αἱ ὀρδαί*. τὸ 1361 ἔγεινεν ἐπὶ *Μουράτῃ τοῦ Α'*. πρωτεύουσα τῶν Ὀθωμανῶν ἡ *Ἀδριανούπολις*, καὶ μετ' ὀλίγον (1389) ὑπετάγησαν ἡ *Μακεδονία*, *Ἀλβανία* καὶ *Σερβία*· ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὴ ἡ *Κωνσταντινούπολις* ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου *Μωάμεθ τοῦ Β'*. τῇ 29 Μαΐου 1453, ὅτε ἀπέθανε θάνατον ἡρώϊκόν ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων τελευταῖος Ἑλλήν ἀυτοκράτωρ, *Κωνσταντῖνος ὁ Δραγάτης*. Μετ' ὀλίγον δ' ἡ Εὐρώπη, ἡ ἀβοηθήτους καταλιποῦσα τοὺς χριστιανοὺς Ἕλληνας, ἤρχισε νὰ τρέμῃ τοὺς Τούρκους· τὸ δὲ 1529 *Σολιμᾶνος ὁ Β'*. ὁ *Μεγαλοπρεπὴς* προέβη μέχρι τῆς Βιέννης, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Οὐγγαρίαν, Μολδαυίαν, Βλαχίαν καὶ Κριμαίαν. Ἀπὸ τοῦ θανάτου ὁμῶς αὐτοῦ (1566) ἄρχεται τῆς Τουρκίας ἡ παρακμὴ· ἡ Αὐστρία ἀνέκτησε τὴν Οὐγγαρίαν, ἡ Πρωσία κατέκτησε τὴν Κριμαίαν (1783), Βασσαραβίαν (1812) καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Προύθου μέρη τῆς Μολδαβίας· καὶ ἀπὸ τοῦ 1804 μέχρι τοῦ 1817 ἡγωνίσθησαν οἱ Σέρβοι μετ' ἐπιτυχίας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς.

Ἀλλὰ καιριωτάτην πληγὴν ἔλαβεν ἡ Τουρκικὴ αὐτοκρατορία διὰ τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπαναστάντες δηλονότι οἱ Ἕλληνες τὸ 1821, μεγάλας ἐνίκησαν νίκας κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἡρώϊκῶς μαχόμενοι· οἱ δὲ ἥρωες Κολοκοτρώνης καὶ Νικηταρᾶς, Καραϊσκάκης καὶ Βότσαρης, Μιαούλης καὶ Κανάρης, αἰωνίαν ἀπέκτησαν δόξαν. Μάτην ὁ Σουλ-

τάνος *Μαχμούτης* ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ὑποτελοῦς *Μεχμέτ Ἀλῆ* τῆς Αἰγύπτου (1824)· μετὰ τὴν περίφημον τῶν Μεσολογγιτῶν ἐξοδον (1826) ἐξηγέρθη ζωηρὰ πρὸς τοὺς Ἑλλήνας τῶν Εὐρωπαίων ἢ συμπάθεια, ὁ δὲ στόλος τῶν Ἀγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων, ἔκαυσε τὸν ὑπὸ τὸν Ἰβραήμην Τουρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον εἰς τὴν Πύλον (1827). Μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει νίκην τῶν Ῥώσων (1829) ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ Ὅθων. Γενομένης δὲ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1862, βασιλεύει τῶν Ἑλλήνων νῦν Γεώργιος ὁ Α΄, λαβὼν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ (1863) καὶ τὴν τέως ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν διατελοῦσαν Ἑπτάνησον.

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1877—8) ἀπώλεσεν ἡ Τουρκία σύμπαν τὸ βόρειον ἡμῖς τῆς Ἑλλ. χερσονήσου ἢ παντελῶς (οἷον τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἠπείρου, τὴν Ῥωμουϊαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαυροβούνιον, ἐπαυξηθέντα καὶ τὰ τρία) ἢ ἄνευ ἐλπίδος βεβαίως κυριαρχίας (ἡ Βουλγαρία ἔγεινεν ἡγεμονία, ἡ Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας). Ἡ δὲ Κύπρος κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, οἵτινες ἐσχάτως ἔδωκαν εἰς αὐτὴν ἐλευθερίον τι πολίτευμα.

Σύνορα. Πρὸς βορρᾶν ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος χωρίζεται ἀπὸ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως. Καὶ πρὸς Α. μὲν βρέχει αὐτὴν ὁ Εὐξείνος πόντος καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. δὲ ἡ Μεσόγειος

θάλασσα καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ ἡ Ἀδριατική θάλασσα.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια. Ἐξερχόμενοι τοῦ Ἑλλησπόντου εἰσπλέομεν εἰς τὸ *Αἰγαῖον Πέλαγος* (εἰς τοῦτο ἀνήκει τὸ *Ἰκάριον, Κρητικὸν καὶ Μυρτώον*)· τοῦτο δέ, περιβρέχον τὴν Ἑλληνικὴν χερσονήσον ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἀκρωτηρίου Μαστουσίας μέχρι τοῦ Μαλῆα, σχηματίζει κατὰ σειρὰν τοὺς ἐξῆς κόλπους·

- 1) τὸν *Μέλαρα* κόλπον·
- 2) τὸν κόλπον τῆς *Αἴρου*·
- 3) τὸν *Στυμμονικόν*·
- 4) τὸν *Σιγγιτικόν*, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριον *Ἄθως*·
- 5) τὸν *Τορωαῖον* (τῆς Κασσάνδρας)·
- 6) τὸν *Θερμαϊκόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριον *Σηπιάς*·
- 7) τὸν *Παγασητικόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριον *Ποσειδίων*· ⁽¹⁾
- 8) τὸν *Μαλιακόν*·
- 9) τὸν *Εὐβοϊκόν*, μεταξὺς Εὐβοίας καὶ Ἀνατ. Ἑλλάδος·
- 10) τὸν *Σαρωνικόν*, πρὸς Α. τοῦ ὁποίου ἐξέχει ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς τὸ *Σούνιον*, καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς Ἀργολίδος τὸ *Σκύλλαιον*·
- 11) τὸν *Ἀργολικόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ

(1) Σημειωτέον ὅτι εἶνε καὶ ἄλλο Ποσειδίων πρὸς Δ. τῆς Χαλκιδικῆς (εἰς τὴν Παλλήνην).

ἀκρωτήριο *Μαλέας*, ἔνθα λήγει ἡ περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἄρχεται τὸ Ἴόνιον.

Τὸ δὲ Ἰόνιον πέλαγος, βρέχον νοτιοδυτικὰ τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, σχηματίζει τοὺς ἐξῆς κόλπους·

1) τὸν *Λακωνικόν*, εἰς τὰ δυτικὰ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Ταΐραρον* (Ματαπᾶς).

2) τὸν *Μεσσηνιακόν*, νοτιοδυτικὰ τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Ἀκρίτας*.

3) τὸν κόλπον τῆς *Πύλου*, ὃν κλείει σχεδὸν ἡ νῆσος *Σφακτηρία*.

4) τὸν κόλπον τῆς *Κυπαρισσίας*.

5) τὸν κόλπον τῶν *Πατρῶν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Ἀραξός* (Πάπα).

6) τὸν *Κορινθιακόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται ἐπὶ μὲν τῆς Πελοποννήσου τὸ *Ρίον*, ἐπὶ δὲ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος τὸ *Ἀντίρριον*.

7) τὸν *Κρισσαῖον*, πρὸς Ν. τῆς Ἀμφίσσης.

8) τὸν *Ἀμβρακικόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Ἀκτιον*.

Ὅρη. Σύμπασαν τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον διέρχεται ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ μακροτάτη καὶ ὑψηλοτάτη τῶν ὀρέων σειρὰ, ἣτις εἶνε συνέχεια τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀλπεων. Ἡ σειρὰ δ' αὕτη τῶν ὀρέων ἄρχεται μὲν ὡς *Δαλματικαὶ* ἢ *Διναρικαὶ Ἀλπεις*, προχωρεῖ δ' ἔπειτα ἀνυψουμένη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ *Σκάρδου* (οὗτινος ὑψηλοτάτη κορυφὴ εἶνε ὁ *Ὀρβηλος*, ἔχων ὕψος 7,000 π.) καὶ διευθυνομένη πρὸς Ν. καλεῖται *Πίνδος*, (7,870 π.), μετὰξὺ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας.

Ὡς παραφυὰς δὲ τοῦ Σκάρδου ὑψοῦται πρὸς τὰ ΝΑ. τὸ ὄρος τῆς *Ροδόπης* (τανῦν Δεσποτοβοῦνι, 7 χιλ. 600 π.)· καταλῆγον πρὸς Α. μὲν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς *Θράκης*, πρὸς Δ. δὲ εἰς τὴν *Μακεδονίαν*. Τὴν δ' ἐκ Δ. πρὸς Α. διεύθυνσιν ἐξακολουθεῖ ὁ *Αἶμος* (*Βαλκάνια*), ὄρος φθάνον μέχρι τῆς *Μαύρης Θαλάσσης* (εἰς τὰ *Ἑσρατα* τοῦ *Αἵμου* τὸ πάλαι, τανῦν ἀκρωτήριον *Ἑμνέχ*). Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Πίνδου ἄρχονται ποικιλώτερον διαμεριζόμενα τὰ μάλιστα γνωστὰ τῆς *Ἑλλάδος* ὄρη, ἥτοι ἡ *Ὄθρυς* (4,240), διευθυνομένη πρὸς Α. καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Ποσειδίου*, χωρίζουσα δὲ τὴν *Θεσσαλίαν* ἀπὸ τῆς *Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος*· ἡ *Οἶτη* (7,060), διευθυνομένη πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ σχηματίζουσα μετὰ τοῦ *Μαλιακοῦ κόλπου* τὸ στενὸν τῶν *Θερμοπυλῶν*.

Ὁ κύριος ὅμως τῶν ὀρέων κλάδος φέρεται νοτιανατολικῶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου *Σουνίου*, ἀποτελεῶν τὸν *Τυμφρηστόν* (*Βελοῦχι* τανῦν, 7,810 π.) τὸν πολυκόρυφον *Παρασσόν* (*Λιάκουρα*, 8,070 π.), τὸν *Ἐλικῶνα* (5,670 π.), τὸν *Κιθαῖρῶνα* (4,630 π.), τὸν *Πάργηθα* (4,640 π.), χωρίζοντα τὴν *Ἀττικὴν* ἀπὸ τῆς *Βοιωτίας*, τὸ *Περτελικόν* (2,640 π.), τὸν *Ῥμηττόν* (3,370 π.) καὶ τὸ *Λαύριον* (1,170).

Πλὴν δὲ τῆς ῥηθείσης ἤδη ὀρεινῆς διακλαδώσεως, πρὸς ἀνατολὰς μὲν ὑψοῦνται παρὰ τὸν *Θερμαϊκὸν κόλπον* ὁ *Ὀλύμπος* (9,750 π.), ὁ *Πίερος* (6,100 ΒΑ. τοῦ *Ὀλύμπου*) καὶ ἡ *Ὄσσα* (*Κίσσαβος* 6,410 π.), μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἡ περίφημος διὰ τὰς καλλονὰς

αὐτῆς κοιλάς τῶν *Τεμπῶν*, ἔτι δὲ τὸ *Πήλιον* (3 χιλ. 565 π.)· πρὸς δυσμὰς δέ, εἰς μὲν τὴν Ἑπειρον τὰ *Κεραῦρια*, ὁ *Τόμαρος* (6,000 π.) καὶ ἡ σειρὰ τοῦ *Μακρονόρου*· εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα τὸ *Παρατωλικόν* (6,030 π.), ἡ σειρὰ τῶν *Ἀκαρνανικῶν ὀρέων* καὶ ὁ *Ἀράκυνθος* (Ζυγὸς τανῦν, 3,360 π.).

Ὡς νοτιοδυτικὴ δ' ἐξακολούθησις τοῦ Κιθαιρώνος διέρχεται τὸν *Ἰσθμόν* ἡ ὀρεινὴ χώρα τῆς κάτω Μεγαρίδος *Γεράνεια*, συνδέουσα τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα μετὰ τῆς ὀρεινῆς Πελοποννήσου. Ταύτης δὲ τὸ κέντρον, ἦτοι τὸ ὀροπέδιον τῆς *Ἀρκαδίας*, περιστοιχίζεται ὑπ' ὀρέων. Τῶν περίξ δὲ τούτων ὀρέων τὰ μὲν πρὸς Β. *Ερύμαρθος* (7,300 π.), *Ὠλερος* καὶ *Ἀροάνια* (7,730 π.) ἀνυψοῦνται κατὰ τὴν *Κυλλήνην* (7,780 π.), ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ Στερεᾷ Παρνασσοῦ, εἰς τὸ μέγιστον αὐτῶν ὕψος· τὰ δὲ πρὸς Ν. καὶ Α. *Λύκαιον* (4,660 π.), *Ἰθώμη*, *Πάρρων* (6,040 π.), *Μαίραλον* (6,030 π.), *Ἀρτεμίσιον* (5,800 π.) καὶ *Παρθένιον* (4,000 π.), ὑψοῦνται τὸ μέγιστον ὕψος κατὰ τὸν *Ταῦγετον* (7,800 π.). Οὗτος δέ, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Εὐρώτα κείμενος, φέρεται, ὅπως καὶ ὁ Πίνδος, ἐκ Β. πρὸς Ν., καὶ καταλήγει ὡς ἡ μάλιστα ὑψηλὴ σειρὰ τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸ ἀκρωτήριο *Ταίραρον*, τὸ νοτιώτατον τῆς Εὐρώπης, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου πρὸς Α. κεῖται ὁ θυελλώδης *Μαλέας*, συνέχεια τοῦ Πάρωνος. Πλὴν δὲ τῶν ὀρέων τούτων λόγου ἄξια εἶνε τὰ ἐν Κρήτῃ *Λευκὰ ὄρη*, ἡ *Ἰδη* καὶ *Δίκτη*, ἡ *Δίρφυς* τῆς Εὐβοίας καὶ τὸ *Δρόϊος* (Τζιάς) τῆς Νάξου.

Σύγκρισις τοῦ ὕψους τῶν Ἑλληνικῶν ὀρέων.

Ὀλυμπος	9,750 π.	Μαίναλον . . .	6,030 »
Λευκά ὄρη . . .	8,100 »	Τόμαρος. . . .	6,000 π.
Παρνασσός . . .	8,070 »	Ἀρτεμίσιον..	5,800 »
Ἴδη	8,060 »	Δίρφυς	5,730 »
Πίνδος	7,870 »	Ἐλικῶν	5,670 »
Τυμφρηστός ..	7,810 »	Λύκαιον	4,660 »
Ταῦγετος	7,800 »	Πάρνης.	4,640 »
Δίκτη	7,800 »	Κιθαιρῶν . . .	4,630 »
Κυλλήνη	7,780 »	Ὅθρυς	4,240 »
Ἀροάνια	7,730 »	Παρθένιον...	4,000 »
Ῥοδόπη	7,600 »	Πήλιον	3,565 »
Ἐρύμανθος...	7,300 »	Ἵμηττός	3,370 »
Οἶτη	7.060 »	Δρῖτος	3,250 »
Ὅσσα.	6,410 »	Πεντελικόν ..	2,640 »
Πίερος	6,100 »	Ἰθώμη	2,630 »
Πάρνων	6,040 »	Ἀράκυνθος..	2,360 »
Παναιτωλικόν .	6,030 »	Λαύριον	1,170 »

Λίμναι. Λόγου ἄξιαί λίμναι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶνε· ἡ τῆς Σκόδρας (Λαβειᾶτις) καὶ ἡ Ὀχρὺς (Λυχνιδία) εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἡ τῶν Ἰωαννίνων (Παμβώτις) εἰς τὴν Ἑπειρον, ἡ τῆς Καστορίας (Ὀρεστιάς), ἡ Κερκινίτις καὶ ἡ Βόλβη εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἡ μεγάλη λίμνη Πασέλημη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Εἰς δὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἡ Ὀζηρός, *Αυσιμα-*

χία καὶ Τριγωνίς ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ, ἡ μεγάλη λίμνη Κωπαΐς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ (τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα χύνονται καὶ πρὸς τὸν Ὀπούντιον πόρον, ἀντικρὺ τῆς Εὐβοίας), καὶ πρὸς Ἀνατ. αὐτῆς ἡ Ὑλική, συγκοινωνοῦσα δι' ὑπογείων καταβοθρῶν μετὰ τῆς Κωπαΐδος. Εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἡ Φερεὸς καὶ ἡ Στυμφαλὶς περὶ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κυλλήνης καὶ ἡ Αἰφονή ἐν τῇ Ἀργολίδι.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες. Πρὸς δυσμὰς μὲν χύνονται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν· ὁ Νάρων (65 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῶν Βοσνικῶν ὀρέων καὶ διαρρέων τὴν ὁμώνυμον (*Ναρωνικήν*) πεδιάδα· ὁ Αῤῥίλων, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ Λευκοῦ καὶ τοῦ Μέλαιρος Δρίλωνος (45 Μ. μακροῦ)· καὶ ὁ μὲν Λευκός, πηγάζων ἐκ βραχίονος τοῦ Σκάρδου, βρέχει τὰς πεδιάδας τῆς Μικαρίας καὶ Πρισκοπέρας, ὁ δὲ Μέλας ῥέει ἐκ τῆς λίμνης Ὀχρίδος (Λυχνιδίας), κείμενος πρὸς Β. τῆς πεδιάδος τῆς Πολιανῆς· ὁ Ἄψος (75 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τοῦ Βερατίου· καὶ ὁ Ἀῶος (Βογιούσα, 105 Μ. μακρός), πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς Κορίνθης καὶ τοῦ Πρεμετίου, κατόπιν δὲ τὸ παράλιον πεδίον τοῦ Αὐλῶνος.

Εἰς δὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος ἐκβάλλουσιν·

Ὁ Καλάμας (Θύαμις, 45 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ κλάδου τοῦ Πίνδου καὶ ῥέων εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἠπείρου· οἱ γνωστοὶ ἐκ τῆς μυθολογίας Κωκυτὸς καὶ Ἀχέρων (παρὰ τὸ Σοῦλι)· καὶ ὁ Ἀραχθὸς (ποτάμι τῆς Ἀρτας,

60 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαρρέων τὴν Ἀμβρακικὴν πεδιάδα, καταλήγων δὲ εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

Πρὸς Α. δέ, εἰς μὲν τὸν *Θερμαϊκὸν κόλπον* χύνονται·

Ὁ Πηνειὸς (90 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν *Θεσσαλικὴν πεδιάδα*, ἐκρέων δὲ διὰ τῶν *Τεμπῶν*, μετὰζυ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης· ὁ Ἀξιὸς (Βαρδάρη), πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου, καὶ διαβρέχων τὰς πεδιάδας τῆς *Καλκαυδέλης*, τῆς *Σκοπίας* καὶ τὴν *Μακεδονικὴν*· ὁ Λουδίας (Κατὰ Ἀσμάκ), πηγάζων ἐκ τοῦ ΝΔ. κειμένου ὄρους *Βερμίου* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης· ὁ Ἐριγὼν (Καρασού, 95 Μ. μακρός), χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τῶν Βιτωλίων (Πελαγονίας)· καὶ ὁ Ἀλιάκμων (Ἰντζὲ Καρασού, 95 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν πεδιάδα τοῦ Γρεβερῶ καὶ τῆς Ἀρασελίτσας.

Εἰς δὲ τὸν *Στρυμονικὸν κόλπον*·

Ὁ Στρυμὼν (Καρασού), πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου, κλάδου τοῦ Σκάρδου, βρέχων τὰς πεδιάδας τῆς Ῥαδομίσης, τῶν Σερρῶν καὶ τῆς Δραβήσκου (Ἀγγίστης), καὶ διαρρέων τὴν *Κερκινίτιν (Τάκιρον)* λίμνην.

Εἰς δὲ τὸν κόλπον τῆς Αἴρου· ὁ Ἑβρος (Μαρίτσα), πηγάζων ἐκ τῆς Ῥοδόπης καὶ διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τὴν Θρακικὴν.

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον χύνεται διὰ τριῶν στόματων, ὧν γνωστότατον τὸ τοῦ Σουλινᾶ, ὁ Δούναβις (Ἰστρος, 380 Μ. μακρός), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ἐνδο-

τέρων τῆς Εὐρώπης, δέχεται παραπόταμα εἰς μὲν τὴν Σερβίαν τὸν *Σαῦον*, διαρρέοντα τὴν *Παρρορικὴν* πεδιάδα, καὶ τὸν *Μοράβαν*, εἰς δὲ τὴν Βλαχίαν τὸν *Ἀλούτταν*, βρέχοντα τὴν *Δακικὴν* πεδιάδα, καὶ εἰς τὴν Μολδαυίαν τὸν *Σερέτην* καὶ *Προῦθον*.

Τῆς δὲ καθ' αὐτὸ Ἑλλάδος ποταμοὶ λόγου ἄξιοι εἶνε· πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς Στερεᾶς ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος *Ἀχελῷος* (70 Μ. μακρός), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου διαβρέχει τὴν *Ἀχαρρικὴν* πεδιάδα, καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα δεξιόθεν μὲν τῆς λίμνης *Ὀζηροῦ*, ἀριστερόθεν δὲ τῆς *Αὐσιμαχίας* καὶ *Τριχωρίδος*, ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος ἀντικρὺ τῆς Κεφαλληνίας· καὶ ὁ *Εὐήρως* (Φίδαρις, 35 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ χυνόμεμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, πλησίον τοῦ *Ἀχελφού*.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ῥέει ὁ *Σπερχειὸς* (30 Μ. μακρός), πηγάζων μεταξὺ τῆς Οἴτης καὶ Ὁθρυος, διαρρέων τὴν *Λαμιακὴν* πεδιάδα, καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον· καὶ ὁ *Κηφισσός* (15 Μ. μακρός), πηγάζων μεταξὺ τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Κόρακος, διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς *Λεβαθείας*, καὶ χυνόμενος εἰς τὴν μεγάλην λίμνην *Κωπαΐδα*.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ, εἰς μὲν τὸν *Κορινθιακὸν κόλπον* ἐκβάλλει·

Ὁ *Κραῖθις* (ποτάμι τῆς Ἀκράτας, 13 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀροανίων ὀρέων καὶ δεχόμενος τὸν ἐκ τῆς μυθολογίας γνωστὸν ποταμὸν τῆς *Στυγός*.

Εἰς δὲ τὸ Ἴόνιον πέλαγος ὁ *Πηγεῖος* (40 Μ. μακρός),

πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὀλέου, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Πελοποννήσου Ἀλφειὸς (Ψουφιάς, 50 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως.

Εἰς δὲ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ Πάμισος (15 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τετραγίου.

Καὶ εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· ὁ Εὐρώτας (45 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκεῖ περίπου ὅπου καὶ ὁ Ἀλφειός, ἐν τῇ πεδιάδι δηλ. τῆς Μεγαλοπόλεως.

Κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ λαμπρὰ τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους εὐκρασία προέρχεται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς τοῦ τόπου θέσεως, τοῦτο δ' ἐνεκα τῆς θαλάσσης, ἔτι δὲ τοῦ ἐνισχύοντος καὶ γονιμοποιούντος βορειοδυτικοῦ ἀνέμου, ἃν καὶ ἐννοῶται ὅτι τὰ βόρεια μέρη εἶνε ψυχρότερα. Ἰσχύει δὲ μάλιστα τὸ εἰρημένον περὶ τῆς ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι Ἀττικῆς, ἐχούσης τὸ ὑγιεινότατον καὶ εὐκραέστατον κλίμα, ἅμα δὲ τὴν διαυγεστάτην ἀτμόσφαιραν.

Προϊόντα. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος παράγει σῖτον, οἶνον, ἔλαιον, τυρόν, μέλι (μάλιστα φημισμένον εἶνε τὸ Ῥμήτιον), κηρόν, βαμβάκιον, καπνὸν (ὦν γνωστότερος ὁ τῆς Καβάλλας, τῆς Λαμίας, τοῦ Ἀγρινίου καὶ τοῦ Ἀργους) καὶ εἰς τὰ νοτιώτερα πορτοκάλια καὶ λεϊμόνια· περὶ δὲ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ πάντα σχεδὸν τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου τὴν γνωστὴν Κορινθιακὴν σταφίδα, καταναλισκομένην μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, μολύβδου,

σιδήρου καὶ χαλκοῦ, νεκρὰ διατελοῦντα πάντα τανῦν, πλὴν τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ Λαυρίου.

Ἡ νῦν πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος πολιτικῶς διαιρεῖται Α'.) εἰς τὴν *Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν*, Β'.) εἰς τὸ *βασιλείον τῆς Ῥωμανίας*, Γ'.) εἰς τὸ *βασιλείον τῆς Σερβίας*, Δ'.) εἰς τὴν *ἡγεμονίαν τοῦ Μαυροβουνίου καὶ Ε'.) εἰς τὸ βασιλείον τῆς Ἑλλάδος*.

Α'. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ. (1)

[6,150 □ Μ. καὶ 8,900,000 Κ. περίπου].

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς τὰ ἐξῆς μέρη·

1) Τὴν *Θράκην*, 2) τὴν *Μακεδορίαν*, 3) τὴν *Ἡπειρον καὶ Ἀλβανίαν*, 4) τὴν *Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην*, 5) τὴν *Βουλγαρίαν* καὶ 6) τὴν νῆσον Κρήτην.

1. ΘΡΑΚΗ.

Α'. Ἡ παλαιά.

Εἰς τὴν Θράκην οἱ παλαιοὶ περιελάμβανον· 1) τὴν πρὸς Β. τοῦ Ἰστροῦ Δακίαν, 2) τὴν μετὰ τοῦ Ἰστροῦ καὶ τοῦ Αἴμου Μυσίαν καὶ 3) τὴν καθ' αὐτὸ Θράκην πρὸς Ν., περὶ ἧς γενήσεται νῦν λόγος.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ὅρη τῆς Θράκης λόγου ἄξια εἶνε· ὁ Αἶμος πρὸς Β., ἡ Ῥοδόπη καὶ τὸ Παγγαῖον

(1) Σύμπασα ἡ Τουρκία ἐν Εὐρώπῃ, Ἀσία καὶ Ἀφρικῇ, ἔχει 107,150 □ Μ. καὶ 47 ἑκατομμ. Κ.

πρὸς Ν. καὶ τὸ Ἱερὸν ΝΑ., ποταμοὶ δὲ ὁ Νέστος πρὸς Δ., ἐκβάλλων πρὸς τὸ μέρος τῆς Θάσσου, καὶ ὁ Ἑβρος χυνόμενος πλησίον τῆς Αἰνίου.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Κυριώτεροι λαοὶ τῆς Θράκης ἦσαν τὸ πάλαι οἱ Ὀδρύσαι πρὸς Β., πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἑβρου, οἱ Βέσσοι ἢ Βάσσοι (Ἡρόδ.) πλησίον τῆς Ῥοδόπης, διήκοντες μέχρι τῆς Μακεδονίας, οἱ Βιστόνιοι, μεταξὺ τῆς Ῥοδόπης καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, οἱ Τραυσοὶ (ἢ Ἀγάθυρσοι) πρὸς Β. τῶν Βιστονίων, καὶ οἱ Κίκονες πρὸς Δ. τοῦ Ἑβρου, παρὰ τὸ Αἰγαῖον. Ἦσαν δ' οἱ λαοὶ οὗτοι ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ πολὺν χρόνον ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων ἰδίων. Κατόπιν οἱ Ἀθηναῖοι κατέκτησαν εἰς τὴν Θράκην πολλὰς πόλεις, ἃς ἤρπασεν ἔπειτα ὁ Μακεδὼν Φίλιππος. Ἀλέξανδρος δ' ὁ Μέγας ἐτελείωσε τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ταύτης, ἣν ὕστερον ἐκληρονόμησεν ὁ στρατηγὸς τοῦ Λυσίμαχος. Καὶ ἀνέκτησαν μὲν μετ' ὀλίγον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν οἱ Θράκες, κυβερνηθέντες ὑφ' ὁμοεθνῶν βασιλέων, ἀλλ' ἐδουλώθησαν πάλιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (46 μ. Χ.).

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι ἐν τῇ ἀρχαιότητι, μὴ ἀκμάζουσai δὲ σήμερον ἦσαν.

α'. Πρὸς δυσμάς.

Ἀβδηρα (τανῦν Πολύστηλον) μετὰ λιμένος εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ἐνταῦθα τὸν 5^{ον} αἰῶνα π. Χ. ἐγεννήθησαν οἱ δύο φιλόσοφοι Δημόκριτος καὶ Πρωταγόρας, βραδύτερον δέ, ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὁ φιλόσοφος

Ἀνάξαρχος καὶ ὁ ἱστορικὸς Ἑκαταῖος. — Σκαπτὴ Ὑλη, ἀπέναντι τῆς Θάσου, ἔνθα ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. — *Μαρώρεια* (Μαράνεια τανῦν), ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου, εἰς τὴν χώραν τῶν Κικόνων, περίφημος διὰ τὸν ἐξαίρετον αὐτῆς οἶνον. — *Ζώνη* (ἄγνωστος ἡ θέσις αὐτῆς νῦν), περίφημος διότι ἕως ἐδῶ ἠκολούθησαν αἱ φηγοὶ (δρυς) τὸν Ὀρφέα, θελχθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἁσμάτων αὐτοῦ. — *Δορίσκος* (πλησίον τοῦ Ρουμζίκ), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου. Ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ πεδιάς, ἔνθα ὁ Ξέρξης ἀπηριθμήσε τὸν στρατὸν αὐτοῦ.

6'. Πρὸς ἀνατολάς.

Σαλμυδησσός (Μιδιάχ), εἰς τὸν Σαλμυδήσιον κόλπον, ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. — *Καρδία* (ἐρείπια τανῦν), πλησίον τοῦ Μέλανος κόλπου καὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ὅστις ἐνώνει τὴν Θρακικὴν χερσόνησον μετὰ τῆς ἡπείρου. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ περίφημος τοῦ Ἀλεξάνδρου στρατηγὸς Εὐμένης.

Περὶ τῶν λοιπῶν πόλεων γίνεται λόγος εὐθὺς κατωτέρω.

Β'. Ἡ σύγχρονος Θράκη.

[650 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ., ἐν οἷς
650,000 Ἑλληνες].

Ἡ Θράκη πολιτικῶς διαιρεῖται α'. εἰς τὴν Ἀνατολικὴν *Ρωμυλίαν* ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Ἑβρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου, διοικουμένην ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἔχουσαν

χριστιανὸν διοικητὴν τὸν Ἀλέκο πασσᾶν μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Φιλιππούπολιν*, καὶ θ'.) εἰς τὴν καθ' αὐτὸ *Θράκην* μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Κωνσταντινούπολιν*. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν φυσικὴν καὶ Ἑλληνικὴν διαίρεσιν, γένοιτο δὲ τὸ κράτιστον.

Εἰς τὴν *Θράκην* ἀξιόλογοι πόλεις τανῦν εἶνε· *Κωνσταντινούπολις* (ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου οὕτω μετακληθεῖσα, 330 μ. Χ.), τὸ πάλαι *Βυζάντιον*, πρωτεύουσα μετὰ 1,100,000 κατ., ἐν οἷς 400,000 Ὀθωμανῶν καὶ 300,000 Ἑλλήνων. Κτισμένη δ' ὡς ἡ *Ρώμη* ἐπὶ 7 λόφων (ὅθεν λέγεται καὶ *ἐπτάλοφος*), κεῖται παρὰ τὸν *Θρακικὸν Βόσπορον* εἰς τὰ σύνορα τῆς *Εὐρώπης* καὶ *Ἀσίας*, καὶ χρησιμεύει ὡς κύριον κέντρον τῆς κατὰ γῆν ἐπιμιξίας μεταξὺ τῶν δύο τούτων τοῦ κόσμου μερῶν. Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ πόλις εἶνε τριγωνικὴ χερσόνησος μεταξὺ τῆς θαλάσσης τοῦ *Μαρμαρᾶ* ἢ *Προποντιδὸς* καὶ τοῦ βαθέος εἰς τὴν γῆν εἰσδύοντος *Κερατίου κόλπου*. Ἡ χερσόνησος δ' αὕτη προχωρεῖ ἐκ Δ. πρὸς Α. εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ τὴν ὀξεῖαν αὐτῆς ἄκραν καμπυλοῦται ὀλίγον πρὸς βορρᾶν κατὰ τὸν μεσημβρινὸν εἰσπλουν τοῦ Βοσπόρου. Ἐπὶ τῆς ἄκρας δὲ ταύτης κεῖνται τὰ ποτὲ ἀνάκτορα τοῦ *Βυζαντίου*, καὶ κατὰ τὴν αὐτόσε εἰσόδον ἡ *Υψηλὴ Πύλη*, ἥγουν τὸ ἀνάκτορον τοῦ Μεγάλου Βεζύρου, καὶ ἡ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ *Ίουστινιανοῦ* περὶ τὸ 550 *Ἀγία Σοφία*, τανῦν τζαμίον. Οἱ δὲ παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον οἰκοῦντες πλουσιώτατοι καὶ πρόκριτοι Ἕλληνες καλοῦνται ἀπὸ τῆς συνοικίας τῆς πόλεως *Φαραρίου Φαραριῶται*, καὶ εἶνε ὡς ἐπὶ

τὸ πλεῖστον ἀπόγονοι τῶν ἐκ τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου περισωζομένων προκρίτων οἰκογενειῶν· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐξελέγοντο πρότερον οἱ ὀσποδάροι τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας. Ἐνταῦθα εἶνε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὸ σπουδαιότατον Ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον, *Μεγάλη Σχολή* τοῦ *Γένους* καλούμενον. Ἐπὶ δὲ τῆς ΝΔ. γωνίας τῆς πόλεως κεῖνται οἱ *Ἑπτὰ Πύργοι* (ἄλλοτε πολιτικὸν δεσμωτήριον), καὶ ἐπέκεινα τοῦ Κερατίου κόλπου ὁ *Γαλατᾶς* καὶ τὸ *Πέραν* ἢ *Σταυροδρόμιον*, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ ξένοι πρέσβεις, ἔτι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι Ἕλληνες. Ἐνταῦθα ἐδρεύει καὶ ὁ *Φιλολογικὸς Σύλλογος* τῆς *Κωνσταντινουπόλεως*, μετὰ ζήλου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων ἐργαζόμενος. Ἀξιολογώτατα δὲ τῶν ἀρχαίων λειψάνων εἶνε τὰ τοῦ *Ἱπποδρόμου* τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν ᾧ εὐρίσκεται καὶ ὁ *Δελφικὸς* ἐξ ὀρειχάλκου τρίπους, ὃν ἀφιέρωσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης λόγῳ ἄξιας εἶνε·

α'.) Εἰς τὰ στενὰ (μπογάζια).

Εἰσπλέοντες ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὸν Ἑλλησπόντον (*Δαρδανέλλια*) ἔχομεν ἐκ δεξιῶν μὲν (εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας) τὸ ἀκρωτήριον τῆς *Τροίας Σίγειον*, ἀριστερόθεν δὲ τὸ ἀκρωτήριον *Μαστουσίαν*· προχωροῦντες δ' ἔπειτα ἀπαντῶμεν ἔνθεν μὲν τὴν *Ἀβυδον*, ἐκεῖθεν δὲ τὴν *Σηστόν*, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε ἡ θέσις *Αἰγὸς ποταμοί*, ἔνθα ὁ Λύσανδρος κατέστρεψε τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον, τὸ 404 π. Χ. Ἀνοιγομένου δὲ μετέπειτα πλείοτερον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔχομεν δεξιό-

θεν μὲν τὴν *Λάμψακον* (Λαμψάκι) μετὰ 10,000 κατοίκων, Ἑλλήνων, ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Καλλιπόλιν*, πόλιν ὀχυρὰν καὶ ἐμπορικὴν μετὰ 20,000 κατοίκων. Οὕτω δὲ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν Θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, ἀπαντῶμεν δεξιόθεν μὲν τὴν νῆσον *Προκόρνησον*, ἀπέναντι τῆς χερσονήσου *Κυζίκου* (Ἀρτάκης τανῦν), ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Γάνον* (Γανοχώρια). περαιτέρω δὲ τὸ *Ῥαιδεστόν* (Ῥοδοστό), τὸ πάλαι Βισάνθην (1) μετὰ 20,000 κατοίκων καὶ ἐμπορίου σιτηρῶν, καὶ τὴν *Ἡράκλειαν* (Ἡρακλειά), τὴν πρὶν *Πέρινθον*, καὶ τὴν *Σηλυβρίαν* (Σηλυμπριά), ἔνθα σώζονται λείψανα ὠραίου ἀρχαίου μαρμαρίνου ἀμφιθεάτρου. Οὕτω δὲ εἰσπλέομεν κατόπιν εἰς τὸν *Κεράτιον κόλπον* ἀφίνοντες δεξιόθεν τὰ νησίδια *Ἀντιγόνην*, *Πρίγκιπον* (ὅπου ἐξωρίζοντο οἱ πρίγκιπες τοῦ Βυζαντίου) καὶ *Χάλην*, ἔχουσιν σχολὴν θεολογικὴν καὶ ἐμπορικὴν. Αἱ δύο δὲ τελευταῖαι νῆσοι χρησιμεύουσιν ὡς τερπναὶ διατριβαὶ ἐν θέρει. Καταλείποντες δὲ ἀριστερὰ μὲν τὸ *Βυζάντιον*, δεξιὰ δὲ τὸ *Σκούταρι* (Χρυσόπολιν), κατοικοῦμενον ὑφ' 100,000, Τούρκων σχεδὸν πάντων, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν *Θρακικὸν Βόσπορον*, περιβόητον διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἀκτῶν αὐτοῦ φυσικὰς καλλονάς, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ (τὸ πάλαι *Συμπληγάδας*) εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.

6'.) Παρὰ δὲ τὸν Ἑβρον καίονται·

Ἀδριανούπολις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀ-

(1) Ἐνταῦθα εἶχε κτίση ὀχυρώματα ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅπως καταφεύγῃ ἐκεῖ.

δριανοῦ εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ὀρεστίας, μετὰ 90,000 κατοίκων, πόλις μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ μετὰ Ἑλλ. Γυμνασίου καὶ παρθεναγωγείου, συντηρουμένων ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων, ἔτι δὲ πελωρίων τζαμίων.—*Σαράντα Κλησιαίς* ΒΑ., πόλις ἔχουσα ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς περὶ τὰς 20,000 κατοίκων, Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ πολλὰ δημοτικά.—*Βιζύη*, ΝΑ. τῆς Ἀδριανουπόλεως, πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῆς Ἀστικῆς καὶ καθεδρα τοῦ Κότυος, μετὰ σωζομένων Κυκλωπείων τειχῶν. Τανῦν ἔχει 5,000 κατοίκων καὶ Ἑλλ. σχολεῖον.—*Φιλίππουπολις*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μακεδόνος Φιλίππου, πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, μητρόπολις τὸ πάλαι τῶν Βέσσων καὶ τῆς ἐπαρχίας Θράκης, εἰς εὐφορωτάτην πεδιάδα. Τάνῦν εἶνε πόλις ἐμπορικὴ μετὰ σχολῆς Ἑλληνικῆς καὶ 40,000 Κ.—*Διδυμότειχον*, πόλις ἐμπορικὴ.—*Ἄϊρος*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αἰνείου, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. Αὐτοῦ πλησίον ἦτο καὶ ὁ τάφος τοῦ Πολυδώρου, υἱοῦ τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης. Τανῦν εἶνε πόλις ἐμπορικὴ, μετὰ 9,000 Κ.—*Σέλιμνος*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βουλγαρίας, μετὰ 20,000 Κ.—*Σωζόπολις* (Ἀπολλωνία τὸ πάλαι, ἀποικία τῶν Μιλησίων μετὰ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος) παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον.—*Βουργᾶς* (*Πύργος*) καὶ *Ἀγχιάλος*, ὡσαύτως παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον.—*Δέρκοι*, ὅπου ἐτελείωνε τὸ τεῖχος, ὅπερ κατεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ἀπὸ τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου, πρὸς ὑπερά-

σπισιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τανῦν εἶνε ἔδρα ἀρχιερέως.

Χερσόνησος καὶ Νῆσοι τῆς Θράκης.

Χερσόνησος διάσημος εἰς τὴν Θράκην εἶνε ἡ Θρακική χερσόνησος (τῆς Καλλιπόλεως), χώρα εὐφορος, ἐνθα ἰδρυσεν ἀποικίαν ὁ Ἀθηναῖος Μιλτιάδης· νῆσοι δὲ αἱ ἐξῆς· *Σαμοθράκη*, πολυθρύλητος διὰ τὰ παλαιὰ μυστήρια τῶν θεῶν Καβαίρων· τανῦν ἔχει 5,000 Ἑλλήνων. — *Ίμβρος*, ὡσαύτως ἱερὰ εἰς τοὺς Καβαίρους· τανῦν ἔχει 8,000 Κατ., διοικητὴν χριστιανὸν καὶ Ἑλλ. σχολεῖον. — *Λήμνος*, ἐνθα εἶχεν ὁ Ἡφαιστος τὰ ἐργαστήρια αὐτοῦ. Καὶ τανῦν δ' ἔχει ἡφαίστειον καὶ ὄρη γυμνά, ἂν καὶ ὄχι ἄγονα, κατοίκους δὲ 10,000. — *Θάσος*, περιβόητος διὰ τὸν ἐξαίρετον «Θάσιον οἶνον». Τανῦν ὑπόκειται εἰς τὸν Κεδίβην τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔχει 8 χιλιάδας Ἑλλήνων.

2. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

[2,000,000 Κ., ἐν οἷς 1,160,000 Ἑλληνες].

ΣΗΜ. Εἰς τοὺς Ἑλλήνας συγκαταριθμοῦνται οἱ Ἑλληνόβλαχοι, οἱ Ἀλβανοὶ καί, οἱ Βουλγαρόφωνοι Ἑλληνες. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Σλαῦοι τῆς τε Μακεδονίας καὶ Θράκης ἔχουσι τὴν ἐλληνικὴν φυσιογνωμίαν καὶ ἐλληνικὰ τὰ ἥθη.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ἡ Μακεδονία κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θράκης, χωριζομένη ἐκ ταύτης διὰ τῆς *Ροδόπης*. Ἐχει δὲ ὄρη ὑψηλότατα, διασχιζόμενα πολλὰ χιλῶν ὑπὸ ποταμῶν, καὶ διαμορφοῦντα κοιλάδας μεγαλο-

πρεπεστάτας. Καὶ τῶν μὲν ὁρέων ἀξιολογώτατα εἶνε· πρὸς Β. ὁ Σκάρδος μετὰ τοῦ Ὀρβήλου, πρὸς Ἀν. τὸ Παγγαῖον, πρὸς Ν. ὁ Ὀλύμπος, ἐνθα κατῴκουν τὸ πάλαι οἱ θεοί, εἰς δὲ τοὺς νεωτάτους χρόνους διάσημοι ἄρματωλοι καὶ κλέφται, ὁ Πίερος, ΒΑ. τοῦ Ὀλύμπου, ἱερὸς εἰς τὰς Μούσας· καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Χαλκιδικῆς ὁ Ἀθῶς· ποταμοὶ δὲ ὁ Στρυμών, ὁ Ἀξιὸς (Βαρδάρη), ὁ Λουδίας (Καρὰ Ἀσμάκ) καὶ ὁ Ἀλιάκμων· πρὸς Ν.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Τὸ βασιλεῖον τῆς Μακεδονίας ἰδρυθὲν περὶ τὸ 800 π. Χ. ἐμεγαλύνθη πολὺ ἐπὶ Φιλίππου (βασιλεύσαντος τὸ 360) καὶ Ἀλεξάνδρου. Μετὰ δύο δ' αἰῶνας τὸ ὑπέταξαν οἱ Ῥωμαῖοι, προσθέντες εἰς αὐτὸ καὶ τὴν Ἥπειρον. Περιεῖχε δὲ τὰς ἐξῆς ἐπαρχίας· 1) πρὸς Β. τὴν *Λυγκιστίδα* (μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Ἡρακλείας*)· τὴν *Παιονίαν* (πρωτεύουσα ταύτης οἱ *Στόβοι*), περιλαμβάνουσιν καὶ τὴν *Πελαγονίαν*· τὴν *Σιντικὴν*· καὶ τὴν χώραν τῶν *Βισαλτῶν*. Κατῴκουν δὲ εἰς τὰς δύο τελευταίας ἐπαρχίας καὶ *Βέσσοι*, περὶ τῶν ὁποίων ὠμιλήσαμεν εἰς τὴν *Θράκην*. 2) εἰς τὸ μέσον τὴν *Ἡμαθίαν*, τὴν *Μυγδονίαν* καὶ τὴν *Ἡδωρίδα*· καὶ 3) πρὸς Ν. τὴν *Ὀρεστίδα*, τὴν *Ἐλμιώτιδα*, τὴν *Τυμφαίαν*, τὴν *Πιερίαν* καὶ τὴν *Χαλκιδικὴν*.

Τανῦν ἡ Μακεδονία εἶνε ἀκραιολάτῃ ἐπαρχία τῆς Τουρκίας ἔχουσα πανταχοῦ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. Μόνον δ' εἰς τὰ βόρεια ἐπικρατοῦσιν οἱ Σλαῦοι.

Πόλεις τῆς Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη, τὸ πάλαι *Θέρμη* (τῆς Μογδονίας), ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ ὁ Θερμαϊκὸς κόλπος, ἐπὶ Ῥωμαίων πρωτεύουσα τῆς Μακε-

δονίας. Τανυν δ' εἶνε σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις μετὰ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, Παρθεναγωγείου, Διδασκαλείου, συντηρουμένου ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλην. γραμμάτων, καὶ 100 χιλ. Κ., ὧν οἱ ἡμίσεις εἶνε Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἑβραῖοι. — *Γιαντισά*, μετὰ 15,000 Κ., ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, λόγου ἄξια διότι πλησίον αὐτῆς σώζονται τὰ εἰσέπια τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας Πέλλης, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, 356 π. Χ. — *Βοδερά*, μετὰ 12,000 Κ., ἐνθα ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ *Αἰγαὶ* καὶ ἡ μέχρι Φιλίππου καθέδρα τοῦ βασιλείου Ἑδεσσα τῆς Ἡμαθίας, μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων. — Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ *Νιόουσα*, περίφημος διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνόν της καὶ διὰ τὴν μαρτυρικὴν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καταστροφὴν της. — *Βέροια*, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 12,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. — *Κοζάρη* νοτίως, μετὰ 8,000 Κ. — *Σιάτιστα* πρὸς Δ. — *Γρεβενά*, πρὸς Ν. τῆς Σιατίστης, παρὰ τὸν *Αλιάκμονα*, μετὰ 8,000 Κ. — *Καστορία*, μετὰ 15,000 Κ., δυτικῶς παρὰ τὴν Ὀρεστιάδα λίμνην, φημιζομένην διὰ τοὺς ἰχθῦς αὐτῆς. — *Βιτώλια*, πρὸς Β. τῆς Καστορίας, δευτερεύουσα πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἀξιοῦ, μετὰ 55,000 Κ. — *Περλεπές*, βορειότερα, λόγου ἄξιος διὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτῇ πανήγυριν, μετὰ 8,000 Κ. — *Βελεσσά*, παρὰ τὸν Ἀξιόν, μετὰ 16,000 Κ. καὶ *Σκόπια* μετὰ 20,000 Κ., περίφημα διὰ τὰ μῆλάντων. — *Ὀχρίς* (*Λυχνιδός*), πρὸς Δ. ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης μετὰ 16,000 Κ., πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῶν Δασ-

σαρητίων.—*Κοριτσά*, ΝΔ. μετὰ 15,000 Κ.—*Σέρραι*, μετὰ 35,000 Κ., πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα, περίφημοι διὰ τὴν βαμβακόφυτον πεδιάδα αὐτῶν.—*Δρόμα*, πρὸς Α. παρὰ τὴν πεδιάδα τῶν παλαιῶν *Φιλίππων*, τῆς Ἡδωνίδος, μετὰ 10,000 Κ. Αὐτοῦ πλησίον ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ὁκταβίου, τὸ 42 π. Χ. Εἰς τοὺς Φιλίππους ἐκήρυξε τὸ πρῶτον τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.—*Νευροκόπον*, πρὸς Β. τῶν Σερρῶν, μετὰ 13,000 Κ.—*Στρούμνιτσα*, ἐπὶ δεξιῷ παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος, μετὰ 15 χιλ. Κ.—*Μελένικον* πρὸς Ἀν. μετὰ 12 χιλ. Κ.—*Καβάλλα*, μετὰ 8 χιλ. Κ., ἀντικρὺ τῆς Θάσου, παράγουσα περίφημον καπνόν.—*Κίτρος*, ἔχουσα ἔδραν ἐπισκοπῆς. Τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Πύδνα* (τῆς Πιερίας), κειμένη ΝΔ. τῆς Μεθώνης. Πλησίον ταύτης ὁ Παῦλος Αἰμίλιος ἐνίκησε τὸν Περσέα καὶ κατέστρεψε τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας, τὸ 168 π. Χ.

Εἰς δὲ τὰ νότια τῆς Μακεδονίας, χωριζομένη διὰ γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Στρυμονικοῦ, ἐκτείνεται ἡ *Χαλκιδική* χερσόνησος. Ἐκ ταύτης δὲ πάλιν κόπτονται τρεῖς γλῶσσαι πρὸς Ν. διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τοῦ Σιγγιτικοῦ καὶ Τορωναίου κόλπου, ἡ *Παλλήνη* πρὸς Ν., ἡ *Σιθωνία* καὶ ἡ Ἀκτὴ πρὸς Β. Ἡ δὲ τελευταία λήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριο Ἀθῶν, τὴν σήμερον Ἀγιον Ὄρος, ἔνθα ὑπάρχουσι 21 μοναστήρια ὀρθοδόξων χριστιανῶν μετὰ 6 χιλιάδων μοναχῶν. Γνωσταὶ δὲ κωμοπόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου τὴν σήμερον εἶνε τὰ *Βασιλικὰ* καὶ ἡ *Γαλάτιστα* (3,500 Κ.).—Ὁ Πο-

Λύγυρος, καὶ ἡ *Μαρίγκοβη*, ἔδρα ἐπισκόπου (3,000 Κ.)—
 Ἡ *Ιερισσὸς* (*Ἀκανθος*), ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ ὅστις ἐνώνει
 τὴν *Ἀκτὴν* μὲ τὴν ἡπειρον, καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐπανάστα-
 σιν καταστραφεῖσα *Κασσάνδρα*, τὸ πάλαι *Ποτίδαια*,
 εἰς τὰ βόρεια τῆς Παλλήνης, ἀποικία τῶν Κορινθίων,
 κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τὸ 429 π. Χ. Εἰς δὲ
 τὴν θέσιν τὴν λεγομένην *Πρόβλακα*, ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ
 Ἀθω, σώζονται τὰ ἔχνη τῆς διώρυγος τοῦ Ξέρξου.
 Ἄλλαι ἄξιαι λόγου πόλεις ἐνταῦθα ἦσαν· ἡ *Ὀλύνθος*
 (Ἅγιος Μάμας), ἐπὶ τοῦ Τορωναίου κόλπου, καταστρα-
 φεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, τὸ 348 π. Χ. — *Τορώνη*, εἰς
 τὰ νότια τῆς χερσονήσου Σιθωνίας, ὁπόθεν ὠνομάσθη ὁ
Τορωναῖος κόλπος. — *Σίγγρος*, εἰς τὴν Σιθωνίαν, ΒΑ.
 τῆς Τορώνης, ὁπόθεν ὠνομάσθη ὁ *Σιγγιτικὸς κόλπος*. —
Χαλκίς, ΒΑ. τῆς Ὀλύνθου. Αὕτη ἐδέχθη τοὺς Ποτι-
 δαίatas, ἀφοῦ ἡ πόλις αὐτῶν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀθη-
 ναίων. — *Στάγειρα* (Λυμπιάδα), ΒΑ. τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ
 τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, πατρὶς τοῦ μεγίστου τῶν φι-
 λοσόφων Ἀριστοτέλους. — *Ἐμπολι*, τὸ πάλαι *Ἀμφί-
 πολις*, εἰς τὴν Ἠδωνίδα ἐπὶ τοῦ Σρυμόνος, εἰς τινα
 ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του, μετὰ χρυσωρυχείων
 εἰς τὰ πλησιόχωρα. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλε-
 μον οἱ Σπαρτιᾶται ἤρπασαν αὐτὴν ἐκ τῶν Ἀθηναίων,
 τὸ 424 π. Χ., ὁ δὲ ἱστορικὸς Θουκυδίδης, μὴ προφθά-
 σας νὰ δώσῃ βοήθειαν, ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. —
Κορτέσσα, τὸ πάλαι *Ἡϊών*, ἐπίνειον τῆς Ἀμφιπόλεως.
 — *Λευθεροχώρι*, τὸ πάλαι *Μεθώνη*, εἰς τὰ βόρεια τῆς
 Πιερίας ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου. Ὁ Φίλιππος ἀπέ-

βαλε τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως ταύτης, ἣν ἐκυρίευσε καὶ κατέστρεψε, τὸ 353 π. Χ.

3. ἩΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ ΛΑΒΑΝΙΑ.

[Ἡ Ἡπειρος μετὰ τῆς Ἀλβανίας, ἥτοι Νέας Ἡπείρου, ἔχει 750 □ Μ. καὶ 2,100,000 Κ., ὧν 1,200,000 εἶνε χριστιανοὶ καὶ 400,000 Ἑλληγνες].

Ἡ Ἡπειρος κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θεσσαλίας, διεσχισμένη ὑπὸ βράχων ἀποκρήμνων καὶ ὑδάτων σκοτεινοῦ χρώματος, μάλιστα εἰς τὰ παράλια. Καὶ ὄρη μὲν ἄξια λόγου ἔχει πρὸς Α. τὸν Πίνδον, περὶ τὸ κέντρον τὸν Τόμαρον, πρὸς νότον τὸ Μακρονόρος καὶ πρὸς δυσμὰς τὰ Κεραύνια· πεδιάδας δὲ τὴν τῆς Ἀρτιης καὶ τὴν τοῦ Φαραρίου, διαρρεομένην ὑπὸ τοῦ Ἀχέροντος· καὶ ποταμοὺς τὸν Ἀψον, Ἀῶον, Καλάμαρ, Κωκυτόν, καὶ Ἀχέροντα, χυνομένους εἰς τὸν Ἀδρίαν καὶ τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ἔτι δὲ τὸν Ἀραχθον, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

Κατωκεῖτο δὲ τὸ πάλαι ἡ Ἡπειρος ὑπὸ πολλῶν λαῶν ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων, ἕως οὗ τοὺς ἥνωσεν ὁ Πύρρος εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} αἰῶνος π. Χ. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μόλις κατῴρθωσαν νὰ τοὺς δαμάσωσι, καύσαντες 70 πόλεις καὶ πωλήσαντες δούλους 150 χιλ. Ἡπειρωτῶν. Ἦσαν δὲ φημισμένοι μάλιστα διὰ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας οἱ ἵπποι τῆς Ἡπείρου· ἐπὶ τῶν ὧσαύτως τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ ἄτρομον τῶν κυνῶν τῆς χώρας τῶν Μολοσσῶν. Τανῦν δ' οἱ κάτοικοι εἶνε Ἑλληγνες καὶ Ἀλβανοί, καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Τοῦρκοι εἶναι καταγωγῆς

Ἑλληνικῆς. Ἐνταῦθα δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἄρματω-
λῶν ἐμαρτύρησαν οἱ *Κατσαρτωραῖοι*.

Διήρουν δὲ τὴν Ἥπειρον τὸ πάλαι εἰς τέσσαρα μέρη·
1) τὴν *Χαορίαν*, εἰς τὰ βορειοδυτικὰ παρὰ τὴν θάλασσαν·
2) τὴν *Θεσπρωτίαν*, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ· 3) τὴν *Μολοσσίδα*, εἰς τὸ κέντρον· καὶ 4) τὴν *Ἀθαμανίαν* (ἀνήκουσαν νῦν
εἰς τὴν Ἑλλάδα) πρὸς τὰ ΝΑ. Τὸ δὲ μέρος τῆς Θεσ-
πρωτίας τὸ καίμενον πρὸς Β. τοῦ Θυάμιδος ἐκάλουν *Κε-
στρίνην*. Αἱ Ἀθαμᾶνες ἐγένοντο γνωστοὶ διὰ τοὺς πολέ-
μους, οὓς ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Μακεδόνων καὶ Αἰτωλῶν
ἡγωνίσθησαν κατὰ τῆς Ῥώμης, ἐκτείναντες ἐπὶ τινα
χρόνον τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν κατὰ μῆκος τοῦ Πίνδου
μέχρι τῆς λίμνης Λυχνίτιδος. Τανῦν οἱ κάτοικοι τῆς
Ἥπειρου εἶνε Ἕλληνες οἱ πλεῖστοι καὶ Χριστιανοὶ Ἀλ-
βανοί.

Πόλεις δ' εἰς τὴν Ἥπειρον ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε·

Ἰωάννινα, πατρὶς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους
Ζωσιμαδῶν καὶ *Καπλανῶν*, τῶν δαπανησάντων τοὺς
θησαυροὺς αὐτῶν πρὸς ἔκδοσιν ἔθνωφελῶν βιβλίων καὶ
σύστασιν σχολείων. Ἔχει δ' ἡ πόλις αὕτη περίπου 30,
000 Κ. καὶ Γυμνάσιον Ἑλληνικόν, κειμένη ἐπὶ ὁμω-
νύμου λίμνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει νησίδιον, ἔχον
μοναστήριον καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀνακτόρου τοῦ πολυ-
θρυλήτου Ἀλήπασσα. ΝΑ. δὲ τῆς λίμνης ταύτης ἦτο
τὸ μαντεῖον τῆς *Δωδώνης*, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία.
Ἐνταῦθα δ' εἰς τὸ πλησίον δάσος προεφήτευον αἱ δρυὲς
κατὰ τοὺς μύθους. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων
κεῖνται τὰ 44 *Ζαγοροχώρια*, ἔχοντα περὶ τὰς 20,000

Κ. καὶ ὀνομαστὰ διὰ τὴν εὐφοίαν τῶν κατοίκων εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸ ἐμπόριον. — *Μέτσοβορ*, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Θεσσαλίαν διὰ τοῦ Πίνδου διόδου, μετὰ 7,000 Κ. — *Ἀργυρόκαστρον* (Ἀργυρίνη Ἀντιγόρεια), ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. — *Πρεμετή*, ΒΑ. μετὰ 6,000 Κ. — *Δέλιβορ*, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 6,000 Κ. Βορειότερα δέ, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, κατοικοῦσιν ἐπὶ τῶν *Ἀχροκεραυρίων* οἱ Χειμαριῶται, ὀνομασθέντες οὕτως ἐκ τῆς κώμης *Χειμάρας* (πρὸς Β. τοῦ παλαιοῦ Χειμερίου). — *Παραμυθία*, ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἄνωθεν τῆς πεδιάδος τοῦ Φαναρίου, πρωτεύουσα τῶν Ἀλβανῶν Τσάμηδων. — *Πάργα* (πρὸς νότον τῆς παλαιᾶς Τορόνης) ἐπὶ ποταμοῦ παραθαλασσίῳ ἀπέναντι τῶν Παζῶν. Ταύτην οἱ Ἀγγλοὶ ἐπώλησαν ἄλλοτε ἀντὶ χρημάτων εἰς τὸν Ἀλήπασσαν. — Εἰς δὲ τὰ ΝΑ. τῆς Πάργας κεῖται ἡ μυθώδης λίμνη *Ἀχερουσία* καὶ ὁ ποταμὸς *Ἀχέρων*, ῥέων πλησίον τοῦ Σουλίου, ΝΔ. τῆς Παραμυθίας. Εἶνε δὲ τὸ ὄρεινόν *Σοῦλι* πατρὶς τῶν Τζαβελλαίων καὶ Μποτσαραίων καὶ πλήρες δόξης διὰ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ἀνδρείαν καὶ φιλοπατρίαν, ἣν ἔδειξεν εἰς τοὺς αἰμακτηροὺς κατὰ τοῦ Ἀλήπασσα ἀγῶνας. — Εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀχέροντος ἔκειτο τὸ πάλαι ὁ λιμὴν *Γλυκίς*, ὅθεν καὶ τανῦν ὁ ποταμὸς Γλυκὺς καλεῖται. — *Βουθρωτόν* (Βουτρίντο), ἀπέναντι τῆς Κερκύρας, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς Θεσπρωτίας, εἰς τὸ στόμα τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Ξάνθου* (Παύλα). Περὶ τῆς Ἀμβρακίας (Ἄρτας) ἰδὲ εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος. —

Πρέβεζα (πλησίον τῆς ὁποίας ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ *Νικόπολις*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην), εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, μετὰ σχολείου Ἑλληνικοῦ καὶ 8,000 Κ.

Πρὸς Β. τῆς Ἡπείρου κεῖται ἡ **Ἀλβανία**, ἥτοι *Νέα Ἡπειρος*, ἔχουσα ΒΑ. τὸ ὄρος Σκάρδον καὶ ποταμὸν τὸν Δρίλωνα. Κατῴκουν δ' ἐνταῦθα τὸ πάλαι οἱ *Παρθηνοί*, οἱ *Ταυλάντιοι*, οἱ *Δασσαρήτιοι*, οἱ *Περέσται* καὶ οἱ Ἀτιντᾶνες εἰς τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας. Τανῦν δ' οἱ Ἀλβανοὶ διαιροῦνται εἰς *Γκέκιδες*, εἰς τὰ βορειότερα, *Τόσκηδες* πρὸς τὰ νότια, *Τσάμηδες* κατοικοῦντας τὰ παράλια καὶ *Λιάπηδες*, εἰς τὰ μεσόγεια ὀρεινά. Ἐκ τῶν Τόσκηδων 122 χιλ., οἱ καλούμενοι *Μιρδῖται*, εἶνε καθολικοὶ Χριστιανοί, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε Μουσουλμάνοι (365 χιλ.) ἢ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί (63 χιλ.). Εἶνε δ' οἱ Ἀλβανοὶ πιθανώτατα οἱ ἀρχαῖοι Ἰλλυριοὶ καὶ Πελασγοί, λαλοῦσι γλῶσσαν ἀδελφὴν τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ ἔχουσι τὰ αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ἥθη καὶ ἔθιμα.

Πόλεις δὲ μάλιστα λόγου ἄξια ἐνταῦθα εἶνε·

Αὐλών, πρὸς Β. τῶν Ἀκροκεραυνίων, παράλιος μετὰ 6,000 Κ., ὁπόθεν τὸ πάλαι διέβαινον εἰς τὴν Ἰταλίαν. — *Βεράτιον*, πόλις μεσόγειος ἐπὶ τοῦ Ἀψου ποταμοῦ, μετὰ 10,000 Κ. — *Ἐλβασάν*, βορειότερα, πόλις μεσόγειος μετὰ 12,000 Κ. καὶ σχολείου Ἑλληνικοῦ. — *Δυρράχιον* (Δουράτσο) πόλις τανῦν ὀχυρά, εὐλίμενος καὶ ἡ μάλιστα ἐμπορικὴ τῆς Ἀλβανίας· ἔχει δὲ 10,000 Κ. καὶ σχολεῖον Ἑλληνικόν. Τὸ πάλαι ἦτο ἀποικία τῶν Κερκυραίων, οἵτινες τὴν ὠνόμαζον *Ἐπίδαμνον*. Ἐφοίτων δ'

ἐνταῦθα πολὺ οἱ πλείοντες τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ ὁ Κικέρων διέτριψεν ἐδῶ ἐπὶ τινὰ χρόνον, ὅτε ἦτον ἐξοριστος. — *Πόλλινα*, Ἀπολλωνία τὸ πάλαι. Ἐνταῦθα ὁ Ὀκτάβιος ἐσπούδαζεν, ὅτε ἐφονεύθη ὁ Καῖσαρ. — *Σκόδρα* πρὸς Β. τοῦ Δρίλωνος, πρωτεύουσα τῆς ιδίως Ἀλβανίας, ἦτοι τῆς Ἄνω, ἔχουσα 35,000 Κ. καὶ χυτήρια Ἀλβανικῶν ὅπλων. — *Πρισρένη* πρὸς Β., μετὰ 26,000 Κ., πόλις μεσόγειος καὶ ὄχυνά. — *Κροῖα*, ὅχι μακρὰν τοῦ Δυρραχίου, ἡ ἄλλοτε καθέδρα τοῦ Σκεντέρβеш. — *Ἀντίβαρι*, πόλις ἐμπορικὴ καὶ παράλιος, ἀνήκουσα νῦν εἰς τοὺς Μαυροβουνίους. — *Κοριτσά* ΝΑ., ἐγγὺς τοῦ Ἄψου μετὰ 15,000 Κ. καὶ σχολαίου Ἑλληνικοῦ.

4. ΒΟΣΝΙΑ.

(τὸ πάλαι μέρος τῆς Ἰλλυρίας).

[1268 □ Μ. μετὰ 1,220,000 Κ.].

Ἡ Βοσνία, ἡ Ἐρζεγοβίνη καὶ τὸ Νοβιπαζάρ εἶνε κατεληγμένα καὶ διοικοῦνται ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. Ὅρη δ' ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Δ. αἱ *Διναρκαὶ Ἀλπεις*, ποταμοὶ δὲ τὰ εἰς τὸν Σαῦον χυνόμενα παραπόταμα. Πόλεις δὲ εἰς μὲν τὴν Ἐρζεγοβίνην εἶνε ἡ *Μοστάρη* παρὰ τὸν *Νάρωνα*, ἔχουσα 16,000 Κ., καὶ τὸ ὄχυνον *Τρέβινον*, ἔδρα ἐπισκόπου δυτικοῦ· εἰς δὲ τὴν Βοσνίαν τὸ βιομήχανον καὶ ὄχυνον *Βοσνασερδάϊον* ἢ *Σεράγεβον* μετὰ 65 χιλ. Κ., τὸ ὄχυνον *Τραίνικον* (10 χιλ.) καὶ πρὸς Β. ἡ *Βαρναλοῦχα* (20 χιλ.). Εἰς δὲ τὰ σύνορα τῆς Σερβίας· τὸ *Σβόρνικον* μετὰ 12,000 Κ. καὶ τὸ *Νοβιπαζάρ*.

5. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

(*Άλλοτε Κάτω Μοισία).

[1266 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ.,
ἐν οἷς 150,000 Ἑλληνες].

Ἡ Βουλγαρία ἡγεμόνα ἔχει τὸν ἐκ τοῦ Βαττεμβερ-
γείου οἴκου τῆς Ἑσσης Ἀλέξανδρον τὸν Α', καίται
δὲ μετὰ τοῦ Αἰμου καὶ τοῦ κάτω Δουνάβεως· καὶ εἶνε
μὲν ὠραία καὶ γόνιμος, ἀλλὰ γεωργεῖται κακῶς. Καὶ
καθέδρα μὲν τοῦ ἡγεμόνος εἶνε ἡ Σόφια ΝΔ. μετὰ 30
χιλ. Κ. εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἰμου· ἄλλαι δὲ πόλεις
ἄξιαι λόγου εἶνε· Πλέβνα, περιβόητος διὰ τὴν κατὰ τὸν
τελευταῖον πόλεμον (1877—8) πολιορκίαν· Σούμλα,
μετὰ 60,000 κατοίκων, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἰμου
καὶ ἐπὶ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁδοῦ,
σπουδαιοτάτη στρατιωτικὴ θέσις.—Τύρναβος (ἡ Βουλ-
γαρικὴ), ἐπὶ βράχου κτισμένη, πρὸς Δ. τῆς Σούμλας,
μετὰ 15,000 Κ.—Βάρνα (Ὀδησσὸς τὸ πάλαι), εἰς τὸν
Εὐξείνιον πόντον, μετὰ 20,000 Κ., ἐν οἷς ὑπάρχουσιν
ἱκανοὶ Ἑλληνες. Εἰς δὲ τὰ βόρεια σύνορα καὶ ἐπὶ τοῦ
Δουνάβεως κεῖνται αἱ ὀχυραὶ πόλεις Νικόπολις, Σίστο-
βορ, Σιλίστρια (30,000 Κ.) καὶ Ρουστούκιον (30 χιλ.)·
ἔτι δὲ τὸ Βιδδίνιον πρὸς Δ., μετὰ 25,000 Κ.

6. ΚΡΗΤΗ.

[156 □ Μ. καὶ 300,000 Κ.].

Τὴν νῆσον ταύτην διασχίζει ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. σειρὰ
ὄρεων, ὧν γνωστότερα εἶνε τὰ Λευκά (8,100 π.) πρὸς

Δ., ἐπὶ τῶν ὁποίων κατοικοῦσιν οἱ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν Τούρκων διατελέσαντες *Σφακιανοί*, ἡ *Ίδη* (8,060 π.), εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἔκειτο ὁ οὐδέποτε ὑπάρξας *Λαβύρινθος*, καὶ ἡ *Δίκη* (Λασσίθι) πρὸς Α. (7,800 π.). Καὶ πεδιάς μὲν αὐτόθι λόγου ἄξια εἶνε ἡ τῆς *Μεσσαρᾶς* (10 Μ.) πρὸς Α., ποταμοὶ δὲ μᾶλλον γνωστοὶ ὁ *Ίαρδαρος* (Πλατανιάς 5 Μ. μακρός), ὅχι μακρὰν τῶν Χανίων, ἔνθα ἐναυάγησεν ὁ *Μενέλαος*, καὶ ὁ *Αἰθαῖος* (Ἀναποδάρης, 25 Μ. μακρός), διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς *Μεσσαρᾶς*, καὶ χυνόμενος εἰς τὸ Λιθυκὸν πέλαγος.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τὴν Κρήτην ἐπήνουν πολὺ οἱ παλαιοὶ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πυκνὸν πληθυσμόν, ἀροῦ ἤδη ὁ Ὅμηρος τὴν ἐπονομάζει *ἐκατόμπολιν*. Κατακτήθη δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν *Τελχίνων*, οἵτινες εἰσ-ἤγαγον ἐνταῦθα τοῦ Διὸς τὴν λατρείαν· κατόπιν ἦλθον οἱ *Κουρήτες*. Μίνως δέ, ὁ διασημότερος τῶν Κρητῶν βασιλέων, τοσοῦτον ἐτιμήθη διὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ σοφίαν, ὥστε οἱ ποιηταὶ λέγουσιν ὅτι μετὰ θάνατον ἔγεινε κριτὴς τῶν νεκρῶν εἰς τὸν Ἅδην. Μίνως δὲ ὁ Β', ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, ἐξέτεινε τὴν κυριαρχίαν τῆς Κρήτης ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ πολλῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Τὸ δὲ πολίτευμα τῶν Κρητικῶν πόλεων ὁμοίαζε πρὸς τὸ τῆς Σπάρτης, πλην ὅτι οἱ Κρήτες κατήργησαν τὴν βασιλείαν ὀλίγον μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Διηροῦντο δ' ὡσαύτως εἰς ἐλευθέρους πολίτας, ἔχοντας πάντα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, περιόικους, πληρώνοντας φόρους, καὶ πολυαριθμούς δούλους.

(μνῶτας). Ὅπως καὶ εἰς τὴν Σπάρτην, ἡ δίκαια ἦτον ἀπλῆ καὶ ὑπὸ νόμων ὠρισμένη, ἡσθιον δ' ὡσαύτως οἱ ἄνδρες εἰς κοινὰ συσσίτια (φειδίτια). Ἦσαν δ' ἡ Κρήτες λαὸς ἐργατικός καὶ ἀνδρεῖος, ὑπηρετοῦντες πανταχοῦ ὡς μισθωτοὶ τοξόται καὶ σφενδονῆται. Λέγεται δ' ὅτι οἱ Κουρήτες ἐφεῦρον τὸν 16^{ον} αἰῶνα π. Χ. ἐν Κρήτῃ τὴν τέχνην τοῦ ἐξάγειν καὶ ἐργάζεσθαι τὸν σίδηρον. Τὸ δὲ κλίμα τοσοῦτον εἶνε λαμπρόν, ὥστε οἱ παλαιοὶ ἐπεμπον αὐτόσε τοὺς ἀναρρωνύοντας.

Ἡ Κρήτη τανῦν διαιρεῖται εἰς πέντε διοικήσεις· 1) τὴν τῶν *Χαρίων*, ἐνθα ἐδρεύει ὁ διοικητής. Ἐνταῦθα πόλις ἀξία λόγου εἶνε τὰ *Χαρία*, τὸ πάλαι Κυδωνία, πόλις ἐμπορική, ἔχουσα Ἑλληνικὸν σχολεῖον, Ἐφετεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ σπουδαιότατον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς, μάλιστα ἐλαίου. Εἶνε δὲ φρούριον Ἐνετικὸν καὶ ἔχει 15,000 Κ.· 2) τὴν *διοίκησιν τῶν Σφακιῶν*, ἐνθα κωμόπολις ἀξία λόγου εἶνε ὁ *Βάμος*, ἔχων περὶ τὰς 3,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον τὸ 1866 ἐνίκησαν λαμπρὰν νίκην οἱ Χριστιανοὶ εἰς τῆς *Βρύσας*. 3) τὴν *διοίκησιν* τῆς *Ῥιθυμίας*. Ἐδῶ ἀξιόλογος πόλις εἶνε ἡ *Ῥιθυμία* (φρούριον)· ἔχει δε Ἑλλ. σχολεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ 10,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, διάσημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1866 ὀλοκαύτωσιν τῶν πολιορκηθέντων αὐτοῦ Χριστιανῶν· 4) τὴν *διοίκησιν* Ἡρακλείου, μὲ πρωτεύουσαν τὸ Ἡράκλειον, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς *Κνωσσού*. Τανῦν εἶνε φρούριον Ἐνετικὸν ὀχυρώτατον, ὅπερ ἐπολιόρησαν ἐπὶ 27 ἔτη οἱ Τοῦρκοι (1669)· εἶνε δὲ ἔδρα μητροπολίτου, ἔχει Γυμνάσιον, Παρθενα-

γωγειὸν λαμπρόν, Πρωτοδικεῖον καὶ 25,000 Κ. Τὸ πάλαι εἰς τὴν διοίκησιν ταύτην ἦτο ἡ Κρωσσὸς καὶ ἡ Γόρτυνα, πόλις ἐπιφανεστάτη, ἥς τὰ ἐρείπια σώζονται 2 ὥρας μακρὰν τῆς Ἰδης· 4) τὴν διοίκησιν τοῦ Λασιθίου μὲ πρωτεύουσαν τὴν Νεάπολιν, ἀπέχουσαν 1 $\frac{1}{2}$ ὥραν τοῦ λιμένος τοῦ Ἀγ. Νικολάου. Ἐχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον καὶ περὶ τὰς 4,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε τὸ ὁροπέδιον τοῦ Λασιθίου, ἔνθα τὸ 1868 συνεκροτήθη τριήμερος φονικὴ μάχη κατὰ τοῦ Ὁμέρ πασσᾶ. Πρὸς δυσμὰς δὲ τοῦ Λασιθίου σώζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Λύκτου (τανῦν Λύττον). Πρὸς δὲ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, ἀνατολικώτερον, κεῖται ἡ Ἱεράπετρος (τὸ πάλαι Ἱεράπυτνα) μὲ 5,000 Κ. καὶ πορρωτέρω εἶνε ἡ ἐπαρχία τῆς Σιτείας, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς τοῦ Ἐρωτοκρίτου Βιτζέντζος Κορναρός.

Λιμένας δὲ σπουδαίους ἡ νῆσος ἔχει τὸν τῆς Σούδας (εἰς τὸν Ἀμφιμαλλικὸν κόλπον), πλησίον τῶν Χανίων, καὶ τὸν τῆς Σπίρας Λόγγας πρὸς Α. (εἰς τοὺς Διδύμους κόλπους).

Ἡ Κρήτη παράγει νῦν λαμπρὰ πορτογάλια, κάστανα, ἔλαιον πολὺ, οἶνον ἐξαίρετον, τυρὸν καὶ βαλανίδια.

Τῶν δὲ κατοίκων τὰ $\frac{3}{4}$ εἶνε Ἕλληνες Χριστιανοί· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν γνωρίζουσιν, ὄντες καταγωγῆς Ἑλληνικῆς. Ἐχει δὲ ἡ Κρήτη τανῦν διοίκησιν αὐτόνομον, βουλὴν ἰδίαν, οἰκονομικὴν διαχείρισιν ἀνεξάρτητον καὶ διοικητὴν Χριστιανὸν (τὸν Φωτιάδην).

Φυλαί. Θρησκείαι. Πολίτευμα. Τὸν πλη-

θυσμὸν τῆς ὑποτελοῦς εἰς τὸν Σουλτάνον Ἑλλην. χερσονήσου, περίπου 13 ἑκατομ., ἀποτελοῦσι·

1) Ἑλληνας χριστιανοί, περὶ τὰ 2,500,000 κατοικοῦντες μάλιστα τὴν Ἠπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην καὶ τὰς νήσους. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἐπιστήμονες, ἔμποροι καὶ βιομήχανοι.

2) Σλαῦοι χριστιανοί. ἐκτὸς κατοίκων τινῶν τῆς Βοσνίας, οἵτινες εἶνε Μωαμεθανοί. Διαιροῦνται δὲ εἰς Δυτικούς (κατοικοῦντας τὴν Βοσνίαν, Ἐρζεγοβίνην καὶ Μακεδονίαν καὶ ὄντας περίπου 1,400,000 καὶ Ἀνατολικούς (Βουλγάρους περὶ τὰ 2,300,000).

3) Ἀλβανοί (1,700,000), ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν.

4) Ὀθωμανοί (4,150,000), πιστεύοντες εἰς τὸν Μωάμεθ.

5) Ἀρμένιοι (περίπου 500,000), κατοικοῦντες εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις.

6) Ἰουδαῖοι (περίπου 100,000), πρὸ πάντων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

7) Τσίγγανοι (220,000), κυρίως τὴν εἰς Βουλγαρίαν καὶ Θράκην.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος (Χαμίτ τανῦν) ἐνώνει ἐν αὐτῷ ὡς ἀπεριόριστος κυριάρχης τὴν ὑπερτάτην κοσμικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξουσίαν· τὰ δὲ μέγιστα ἀξιώματα εἶνε· τὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου, ὅστις εἶνε κορυφαῖος τῆς κυβερνήσεως, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν πάντας τοὺς ὑπουργούς, καὶ τὸ τοῦ Σέχ Οὐλ Ἰσλάμου, τοῦ πρώτου τῶν Οὐλεμάδων, ἥτοι τῶν δικαστῶν ἅμα καὶ ἱερέων.

Καὶ ἡ μὲν στρατιωτικὴ δύναμις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀναβαίνει πιθανῶς μετὰ τὸν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1878) εἰς 200 χιλιάδας ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐξ 100 ἀτμοκινήτων (ἐν οἷς 15 θωρηκτὰ) καὶ 50 ἱστιφόρων μετὰ 2,000 πυροβόλων.

Μετὰ τὰς ὑποτελεῖς ταύτας εἰς τὸν Σουλτάνον χώ-
ρας ἔπονται αἱ ἀνεξάρτητοι ἐπικράτειαι τῆς Ἑλληνικῆς
χερσονήσου, ἧτοι·

Β'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ

(Τὸ πάλαι μέρος τῆς Δακίας),

ἧτοι αἱ ἡγούμεναι παραδουνάβιοι ἡγεμονίαι, Βλαχία καὶ
Μολδαβία, μετὰ τῆς Δοβρουτσας.

[2,300 □ Μ. μετὰ 5 $\frac{1}{3}$ ἑκατομ. Κ., ἐν οἷς 100,000
περίπου Ἑλλήνων, ἐμπορευομένων ἐνταῦθα].

Ἡ Ῥωμουνία χωρίζεται ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας διὰ τῶν
Τρανσυλβαρικῶν Ἀλπεων· συνταγματικὸς δὲ βασιλεὺς
αὐτῆς εἶνε ὁ πρίγκιψ τοῦ Ὀχενζόλλερν *Κάρολος*.

α'. ΒΛΑΧΙΑ.

[1330 □ μίλια].

Διὰ τοῦ ποταμοῦ *Ἀλούτα* διαιρεῖται ἡ Βλαχία εἰς
μικράν (δυτικὴν) καὶ μεγάλην (ἀνατολικήν). Πόλεις δὲ
λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα εἶνε· *Βουκουρέστιον*, πρωτεύουσα
καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως μετὰ 190 χιλ. Κ. καὶ πανε-

πιστημίου. — *Γιούργεβοι*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἀπέχον ὀλίγας ὥρας τοῦ Βουκουρεστίου καὶ οἰοῦν ἐπίνειον αὐτοῦ, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 12,000 Κ. — *Κραγιώβα*, πρὸς Δ., εἰς τὴν μικρὰν Βλαχίαν, ἔχουσα 20,000 Κ., ἀλικᾶς καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον. — *Πλοϊέστη*, πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, πόλις πλουσία καὶ ἐμπορικὴ μετὰ 25,000 Κ. — *Βούζιοι*, ἐπὶ ὁμωνύμου ποταμοῦ, μετὰ 9,000 Κ. — *Βραϊλα*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 40,000 Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες ἐμποροὶ. Κύρια δ' ἐμπορεύματα εἶνε τὰ σιτηρά. — *Ριμνίκη*, παρὰ τὸν Ἀλούταρ, ἔχουσα ἀλατορυχεῖα. — *Καλαφάτι*, ἐμπορικὸς τόπος παρὰ τὴν Δούναβιν πρὸς Δ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ Βουκουρέστιον συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Ρουστουκίου, τῆς Σούμλας καὶ Βάρνας.

6'. ΜΟΛΔΑΥΙΑ.

[871 □ Μ.].

Ἡ Μολδαυία διαρρέεται μὲν ὑπὸ τοῦ Σερέτου, χωρίζεται δὲ διὰ τοῦ Προύθου ἀπὸ τῆς Ῥωσικῆς Βασσαραβίας. Ἐξάγει δ' ἡ χώρα ἵππους καὶ βόας καὶ εἶνε μὲν ἡ γῆ πολὺ γόνιμος, γεωργεῖται ὁμῶς κακῶς. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιοι αὐτόθι εἶνε Ἰάσσιοι, πρωτεύουσα τῆς Μολδαυίας, κειμένη πλησίον τοῦ Προύθου, μετὰ 90,000 Κ., ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἑβραῖοι. — *Γαλάζιοι*, πρὸς Ν. μετὰ 60,000 Κατ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες, παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Προύθου καὶ Σερέτου· εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου, ἐξάγουσα ξυλικήν, ἄλας, ἔριον καὶ

πετρέλαιον. — *Ίσμαήλιον*, εἰς τὸ βόρειον στόμα (τῆς Κιλίας) τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 26,000 K. — *Ρωμανόν*, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαύου καὶ Σερέτου. — *Οκιά*, ἔχουσα μεταλλεῖα καὶ ἀλατωρυχεῖα. — *Φοζάρη*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας, μετὰ 20,000 K.

Υ'. ΔΟΒΡΟΥΤΣΑ.

[100 □ M. 200,000 K.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης· πόλεις δ' ἔχει τὴν *Τούλτσαν*, λιμένα τοῦ Δουνάβεως καὶ τὴν *Μαγγαλίαν* παρὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν.

ΣΗΜ. Οἱ Ῥωμοῦνοι ὁμιλοῦσι γλῶσσαν καταγομένην ἐκ τῆς Λατινικῆς, εἶνε δὲ φιλέλληνες καὶ ἔχουσι στρατὸν λόγου ἄξιον.

Γ'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ.

(*Ἄνω Μοισία*).

[900 □ M. μετὰ 1,600,000 K.].

Πόλεις ἡ Σερβία λόγου ἄξιός ἔχει· τὸ ὄχυρόν *Βελιγράδιον* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ Σαύου, μετὰ 30,000 K., καθέδραν τοῦ βασιλέως. Καταβαίνοντες δὲ τὸν Δούναβιν ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίσης ὄχυράν *Σεμενδρίαν* μετὰ 12,000 K. καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὴν *Κραγογεβάτσιν* μετὰ 5,000 K., χυτηρίου κανονίων καὶ ὀπλοθήκης. Ἄλλαι πόλεις εἶνε ἡ *Νύσσα* ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν Μοραύαν χυνομένου *Νυσσάβα* μετὰ 20,000 K., καὶ ἡ *Όχίτσα* εἰς τὰ δυτικὰ μετὰ 7,000 K.

Ἡ Τουρκία ἐλάμβανε παρὰ τῆς Σερβίας μόνον φόρον τινὰ (περὶ τὰς 500,000 φράγκων). τὸ δὲ 1867 κατέλιπε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατηρεῖν φρουρὰν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Βελιγραδίου. Νῦν δὲ λαβοῦσα μέρος εἰς τὸν πόλεμον τῶν Ῥώσων πρὸς τοὺς Τούρκους (1878) ἔγεινεν ἀνεξάρτητος. Βασιλεὺς τῆς Σερβίας εἶνε ὁ φιλέλλην Μιλόνοβιτς. (Ὁβρένοβιτς).

Δ'. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ,

(Μέρος τῆς Ἰλλυρίας).

[170 □ Μ. μετὰ 300,000 Κ.]

Τὸ *Μαυροβούνιον* (Μοντενέγρο) καίται πρὸς Β. τῆς Ἀλβανίας, διήκον μέχρι τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Ν.

Οἱ Μαυροβουνιῶται εἶνε λαὸς πολεμικός, Σλαυϊκῆς καταγωγῆς καὶ ὀρθόδοξος τὴν θρησκείαν. Ἀρχεὶ δὲ τοῦ Μαυροβουνίου ὡς ἡγεμὼν ἀπόλυτος ὁ φιλελληνικώτατος Νικόλαος (Πέτροβιτς Νιέγκος) ζῶν λιτώτατα, διορίζων δὲ καὶ παύων προφορικῶς τοὺς ὑπουργούς, συμβούλους τῆς ἐπικρατείας καὶ ὑπαλλήλους. Γνωσταὶ δὲ χωμοπόλεις εἶνε ἡ *Κετίνη*, 2,000 π. ὑψηλὰ κειμένη, καθέδρα τοῦ ἡγεμόνος, μόλις ἔχουσα 700 Κ. ἡ *Νιεγούσση*, τόπος τῆς καταγωγῆς τοῦ κυβερνῶντος ἡγεμόνος καὶ τὸ εὐλίμενον Ἀλβανικὸν *Δουλοῖνον*, κατ' ἀπόφασιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων δοθὲν εἰς τὸ Μαυροβούνιον τὸ 1881.

Ε'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

[1,250 □ Μ. καὶ 2,000,000].

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς πρὸς Β. σύνορα ἔχει ἀκανόνιστα τὰς νοτίους κλιτύας τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καὶ δειράδας τῶν Καμβουνίων (Χασσίων) ὀρέων καὶ τοῦ Πίνδου, πρὸς Α. τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. τὸν ποταμὸν Ἀραχθὸν (τῆς Ἀρτας) καὶ τὸ Ἴόνιον πέλαγος. Καὶ φυσικῶς μὲν συνίσταται ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ μέχρι τοῦ Ἀράχθου μέρους τῆς Ἠπείρου, ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου πελάγους· πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 16 νομοὺς, ὧν τρεῖς μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἠπειρον, ὁ τῆς Λαρίσσης, τῶν Τρικκάλων καὶ τῆς Ἀρτης, τρεῖς εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς) καὶ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας (Δυτικὴ Ἑλλὰς)· πέντε δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον· τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, τῆς Μεσσηνίας, Λακωνίας καὶ Ἀρκαδίας· δύο δὲ εἰς τὸ Αἰγαῖον· ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ ὁ τῶν Κυκλάδων· καὶ τρεῖς εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ τῆς Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

Οἱ νομοὶ οὗτοι ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐπαρχίας, καὶ αὐταὶ πάλιν εἰς δήμους· καὶ τοὺς μὲν νομοὺς διευθύνουν νομάρχαι, διοριζόμενοι ὑπὸ τῆς Β. Κυβερνήσεως, τὰς δὲ ἐπαρχίας ἐπαρχοί, ὡσαύτως ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνή-

σεως· οἱ δῆμαρχοι ὁμῶς ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ οἱ βουλευταί, οἱ ψηφίζοντες τὰς δαπάνας τοῦ βασιλείου καὶ θέτοντες τοὺς νόμους. Τὸ ὅλον τῶν βουλευτῶν εἶνε 245.

Α'. ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΟΣ.

[300 □ M. περίπου· 300,000 K. περίπου].

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Θεσσαλία ὑπῆρξεν ἔδρα τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλληνικῶν φυλῶν· κατῴκειτο δὲ ὑπὸ πολλῶν μικρῶν λαῶν, κυβερνωμένων κατ' ἀρχὰς ὑπὸ βασιλέων. Καταργηθείσης δὲ τῆς βασιλείας, αἱ διάφοροι Θεσσαλικάι δημοκρατίαι ἀπετέλεσαν ὁμοσπονδίαν, προεδρεύοντος ἄρχοντος ὑπερτάτου, καλουμένου *Ταγοῦ*. Ἡ Θεσσαλία συνεμάχησε κατόπιν μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Φιλίππου, παρεῖχε δὲ εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας τὸ ἄριστον ἵππικόν. (Καὶ τανῦν δ' οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς, *καταγκούριδες* καλούμενοι, μεγίστην ἔχουσι φήμην). Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἦτο ἐπὶ Ὀμήρου ἡ καθ' αὐτὸ *Ἑλλάς*, ἡ πατρίς τοῦ ἀνδρειοτάτου τῶν ἡρώων Ἀχιλλέως. Μεταξὺ δὲ τῶν λαῶν τῆς χώρας ταύτης οἱ κάτοικοι τοῦ Πηλίου *Κένταυροι* καὶ οἱ τῆς Ὀσσης *Λαπίθαι* κατέστησαν πολυθρύλητοι διὰ τῶν ποιητῶν τοὺς μύθους. Περιελάμβανε δὲ τὸ πάλαι ἡ Θεσσαλία τέσσαρας ἐπαρχίας· τὴν *Ἑστιαώτιδα* πρὸς Β. (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κατοικούντων εἰς τὸν Ὀλυμπον *Περραιβῶν*), τὴν *Πελασγίωτιδα* καὶ *Θεσσαλιώτιδα* εἰς τὸ μέσον, τὴν *Μαγνησίαν* ΝΑ. καὶ τὴν *Φθιώτιδα* πρὸς Ν.

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην (περὶ ἧς γενήσεται λόγος εἰς τὴν *Στερεὰν Ἑλλάδα*) κατώκουν οἱ *Δόλοπες* ἐπὶ τῆς *Ὀθρυος*, οἱ *Αἰριᾶνες* εἰς τὴν ἐπάνω κοιλάδα τοῦ *Σπερχειοῦ*, καὶ οἱ *Μαλιεῖς* εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ *Μαλιακοῦ κόλπου*.

Τανῦν ἡ *Θεσσαλία* καὶ ἡ ἐλευθέρα *Ἡπειρος* περιέχει 3 νομούς·

1) τὸν τῆς *Λαρίσσης* (*Πελασγιώτιδος* καὶ *Μαγνησίας*) μετὰ 130,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε ὁ *Ὀλυμπος* πρὸς Β. καὶ ἡ *Ὄσσα* καὶ τὸ *Πῆλιον* πρὸς Α., ποταμοὶ δὲ ὁ *Πηνειὸς* καὶ *Ἀναυρὸς*, πεδιάς ἡ τῆς *Λαρίσσης*, λίμναι ἡ *Ἀσκορὶς* (*Νεζερός*) καὶ *Βοιθηῖς* (*Κάρλα*) καὶ πόλεις λόγου ἄξιαι· α'. Εἰς τὴν *Πελασγιώτιδα*·

Λάρισσα, πόλις τῶν παναρχαίων *Πελασγῶν*, μετ' ἀκροπόλεως καὶ στρατιωτικῶν χαρακωμάτων, τανῦν ἔδρα μητροπολίτου. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ *Πηνειοῦ* καὶ εἶνε πόλις ἐμπορικωτάτη καὶ κατοικία τῶν πλουσιωτάτων τῆς *Θεσσαλίας* Ὀθωμανῶν μπέηδων. Ἐχει δὲ νῦν Ἐφετεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ 25,000 Κ., τῶν πλείστων Ὀθωμανῶν. — *Τύρναβος*, πρὸς Β. τῆς *Λαρίσσης*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ *Εὐδιᾶ*, πόλις νεωτέρα, πρωτεύουσα ἐπαρχίας μετ' ἐμπορίου μετὰξης καὶ νημάτων. Ἐχει δὲ Ἑλλην. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον λαμπρόν, καὶ 8,000 Κ. — *Ἀργυρά*, πρωτεύουσα ἐπαρχίας μετ' ἐμπορίου μετὰξης, βάρβακος καὶ οἴνου, ἔτι δὲ Ἑλλ. σχολείου, παρθεναγωγείου καὶ 3,000 Κ. περίπου. — *Ἀμπελάκια*, ἐπὶ τῆς Ὀσσης ὑπεράνω τῶν *Τεμπῶν*, καὶ *Ραψάνη* ὡσαύτως, ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ

Ὀλύμπου, κωμοπόλεις περίφημοι διὰ τὴν ἄλλοτε βιομηχανικὴν ἀκμὴν των. Εἰς δὲ τὴν εἴσοδον τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ *Γόρρος* (ἢ οἱ *Γόρροι*) πατρὶς *Ἀντιγόρου* τοῦ *Γορατᾶ*, βασιλεύσαντος ἐν Μακεδονίᾳ τὸ 277 π. Χ. — *Φέρσαλα* (Φάρσαλος), ἐπὶ τοῦ Ἐνιπέως ποταμοῦ, μετ' ἀκροπόλεως, ἔδρα ἐπισκόπου, περίφημος διὰ τὴν μεταξὺ Πομπηίου καὶ Καίσαρος μάχην (48 π. Χ.). Πρὸς Α. δ' αὐτῆς ὑψοῦνται οἱ λόφοι *Κυνὸς Κεφαλαί*, ἐνθα ὁ Φλαμινῖνος ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ'. τὸ 197 π. Χ., καὶ πιθανῶς πλησίον ἡ πόλις *Σκοτοῦσσα*. — *Δομοκὸς* (Θαυμακοὶ τὸ πάλαι), φρούριον καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, πρὸς Β. τῆς Λαμίας μετ' 1,500 Κ.

6'. Εἰς τὴν *Μαγνησίαν*.

Βῶλος, πόλις ἐμπορικὴ, ἐπίνειον τῆς ὅλης Θεσσαλίας, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου μετὰ Πρωτοδικείου, Ἑλλ. σχολείου καὶ Παρθεναγωγείου. Εἶνε δὲ ἔδρα μητροπολίτου (τοῦ Δημητριάδος), μέλλει νὰ συνδεθῇ ὅσον οὐπω μετὰ τῆς Λαρίσσης διὰ σιδηροδρόμου, καὶ ἔχει ὡς 6,000 Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ *Δημητρίου* τοῦ *Πολιορκτηοῦ* τὸ 290 π. Χ. κτισθείσης *Δημητριάδος* (πρὸς Α.) καὶ ἀπέναντι (πρὸς Ν.) τὰ ἐρείπια τῶν *Παγασῶν*, ἐπινείου τῆς *Ἰωλκοῦ*, ὅθεν ἐξέπλευσεν ὁ *Ἰάσων* μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. Αἱ Παγασαὶ ἦσαν κατόπιν ἐπίνειον τῶν Φερῶν. — *Ἀλμυρός*, κωμόπολις πρὸς Ν. μετ' ἐμπορίου καπνῶν, βάμβακος καὶ γεννημάτων. — *Φεραί* (Βελεστῖνον) πατρὶς τοῦ μεγαλοφρονεστάτου τῶν Ἑλλήνων *Ῥήγα* τοῦ *Φεραίου*. Ἐνταῦθα ἐβασίλευσεν τὸ πάλαι ὁ *Ἀδμητος*, ὁ *Ἰάσων*.

καὶ ὁ τύραννος Ἀλέξανδρος.—*Μακρυνίτσα* καὶ *Πορταριά*, ἐπὶ τοῦ Πηλίου, κωμοπόλεις περίφημοι ἢ μὲν διὰ τὴν ἐν ἔτει 1878 μάχην, ἢ δὲ διὰ τὴν φυσικὴν καλλο-
νὴν καὶ τὰ ἄφθονα καὶ ψυχρὰ ὕδατα. Αὐτοῦ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἰωλκός (χωριὸ Βῶλος τανῦν), ὅθεν ἐστράτευσε τὸ πάλαι ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν.
— *Ζαγορά*, ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ Πηλίου, καὶ *Μηλιαὶ* περίφημοι ἄλλοτε διὰ τὰ σχολεῖά των.—Παρὰ τὸ Αἰγαῖον δὲ καὶ τοὺς πρόποδας τῆς Ὀσσης ἦτο τὸ πάλαι ἡ *Μελίβοια*, ἔδρα τοῦ Φιλοκτήτου. Πολὺ δ' ἐφη-
μίζοντο οἱ μικροὶ κύνες τῆς πόλεως ταύτης.

Τῆς Θεσσαλίας μέρος εἶνε καὶ ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος Ἀλασσῶνα (Ὀλοοσσῶν) πρὸς Β. τοῦ Τυρνάβου μετὰ 2,000 Κ. καὶ ἡ παράλιος *Κατερίνη*, ὅχι μακρὰν τοῦ Ὀλύμπου, ὅθεν ἐξάγεται ξυλεία.—Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὑπῆρξεν ὁ περιφημότετος ἄρματωλὸς *Παππαθύμιος Βλαχάβας*, σπουδαίαν διεγείρας περὶ τὸ 1805 ἐπανάστασιν.

2) Τῶν *Τρικφάλων* (Ἑσταιιώτιδος καὶ Θεσσαλιώτι-
δος), μετὰ 130,000 κατοίκων περίπου, ἐξ ὧν ὀλίγοι Τούρκοι.

Ἐνταῦθα ὄρη εἶνε ὁ *Κόζακας*, παραφυᾶς τοῦ Πίνδου καὶ τὰ *Θεσσαλικά Ἄγραφα* (ἐπὶ τοῦ Πίνδου) πρὸς Δ., τὰ *Καμβούρια* πρὸς Β., πεδιάδες ἢ τῶν *Τρικφάλων* καὶ τῆς *Καρδίτσης*, ποταμὸς ὁ *Πηγεῖός*, λίμνη ἡ *Ξυνίας* (Νταουκλή), καὶ πόλεις

α'. Εἰς τὴν Ἑσταιιώτιδα

Τὰ *Τρίκαλα* (Τρίκκη), ἐπὶ τοῦ Ἀθηαίου ποταμοῦ,

μετὰ φρουρίου εἰς ὑπωρείας λόφου, ἐμπορίου, πρὸ πάντων σιτηρῶν, Ἑλληνικοῦ σχολείου, Ἱερατικῆς σχολῆς καὶ Παρθεναγωγείου. Ἔχει δὲ περὶ τὰς 14,000 Κ. — *Καλαμπάκα*, κωμόπολις γνωστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 1854 νικηφόρον τῶν Ἑλλήνων μάχην. Ἐδῶ πλησίον κεῖνται τὰ *Μετέωρα*, ἀρχαῖα Βυζαντιακὰ μοναστήρια ἐπὶ ἀποτόμων βράχων, ἔνθα ἀναβαίνουνσι διὰ κοφινίων ἀνελκυομένων διὰ σχοινίων. — *Μαλακάσι*, ἡ βορειοτάτη κώμη τοῦ Ἑλλ. βασιλείου ἐπὶ τῆς Α. Πλευρᾶς τοῦ Πίνδου, ἔνθα ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ ὁ Πηνειός. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ παλαιὰ πόλις *Γόμφοι*, ὁπόθεν διέβαινον εἰς τὴν Ἥπειρον. — *Ζάροκος*, πρὸς Α. τῶν Τρικκάλων, κωμόπολις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου (Γαρδικίου).

6'. Εἰς τὴν *Θεσσαλιώτιδα*.

Καρδίτσα, μετὰ 5,000 Κ., Παρθεναγωγείου καὶ ἐμπορίου καπνοῦ, βάμβακος καὶ σιτηρῶν. — *Παλαμᾶς*, κωμόπολις γεωργικῇ.

3) Τῆς *Ἀρτας* (Ἀθαμανίας), μετὰ 40,000 περίπου Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε τὰ *Τζουμέρκα* ΒΔ. καὶ ὁ *Πίνδος* πρὸς Α., ποταμὸς δὲ *Ἀραχθος*, καὶ πόλεις *Ἀρτα* (Ἀμβρακία), 4 ὥρας μακρὰν τῆς βορείου ἀκτῆς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἔδρα μητροπολίτου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀράχθου, ἔχει πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους, περιφήμους πορτοκαλεῶνας καὶ λεμονῶνας καὶ 5,000 περίπου Κ. — *Καλαρρῦται*, κωμόπολις εἰς τὰ βορειότατα, πατρὶς τοῦ πολιτικοῦ Κωλέτου.

Β'. ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ.

[369 □ M. 456,000 K.].

α'.) Νομός Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.

[116 □ M., 187,000 K.].

Ὁ Νομός οὗτος περιέχει 5 ἐπαρχίας, ἥτοι·

1) Τῆς Ἀττικῆς, μετὰ 117,000 K.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε ὁ Ὑμηττός (Τρελλός) πρὸς Α., τὸ Περτελικόν, περίφημον διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά του καὶ ὁ Πάρνης (Ὀῤῥα)· πεδιάδες δὲ ἡ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Ἐλευσίως· καὶ ποταμοὶ ὁ Κηφισὸς καὶ Ἰλισσός.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς εἶνε λεπτή καὶ ὀρεινή, ἐντεῦθεν ὀλίγον πρὸς καλλιέργειαν ἀρμοδία. Καὶ ὅμως ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων τὴν κατέστησεν ἀρκετὰ εὐφορον, παρῆγε δ' ἀρκετὰ προϊόντα, ὧν περιφημότετοι ἦσαν αἱ ἐλαῖαι, τὰ σῦκα (ισχάδες καὶ τὸ Ὑμήτιον μέλι).

Ἐξων δ' οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς σκορπισμένοι εἰς κώμας, ἕως οὗ ὁ Αἰγύπτιος Κέκροψ, ἔλθων περὶ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος συνώκισεν αὐτοὺς εἰς δώδεκα δήμους· ὁ δὲ Θησεὺς ἥνωσε τοὺς 12 δήμους εἰς μίαν πόλιν, θεμελιώσας οὕτω τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κόδρου (τὸ 1068 π. Χ.), οἱ Ἀθηναῖοι κατήργησαν τὴν βασιλείαν, ἐκυβερνῶντο δ' ὑπ'

ἀρχόντων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνὸς ἰσοβίου, κατόπιν δ' ἐν-
 νέα ἐτησίων. Μετὰ δὲ ταῦτα κατέστησαν τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἐνδοξοὺς καὶ εὐδαίμονας οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος,
 οὓς ἐν μέρει παρεδέχθησαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, διетήρη-
 σαν δὲ καὶ οἱ νεώτεροι νομοθέται. Ἄλλ' αἱ καταχρή-
 σεις τῆς δημοκρατίας ἔγειναν αἰτία νὰ ἀπολέσωσιν αἱ
 Ἀθῆναι πάντας τοὺς καρποὺς τῆς γιγαντιαίας αὐτῶν
 προόδου. Ἡ δὲ κομψότης τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου
 ὁ πλοῦτος ἦσαν τὰ μόνον ἀγαθὰ, ἅτινα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶ-
 νας διетήρησαν. Ἄλλ' ὅμως οἱ πολυάριθμοι ἐν τῇ φι-
 λοσοφίᾳ, καλλιλογίᾳ καὶ καλλιτεχνίᾳ ἔξοχοι ἄνδρες πε-
 ριεποίησαν εἰς αὐτὴν δόξαν ἀθάνατον.

Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα ἦσαν. Ἀθῆναι (1)
 ἐπὶ τοῦ Ἰλισσοῦ, πλησίον τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ἐ-
 κτίσθη δ' ὑπὸ τοῦ Κέκροπος, ὡς λέγεται, περὶ τὸ 1650
 καὶ ἐξ αὐτοῦ ἡ Ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο Κεκροπία. Ἡ-
 ξήθη δὲ κατόπιν σπουδαίως διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς
 συνετῆς διοικήσεως, περιλαμβάνουσα τρεῖς λιμένας, τὸ
 Φάληρον, τὴν Μουνυχίαν καὶ τὸν Πειραιᾶ.

Πολλοὶ δὲ τόποι ἐπιφανεῖς καὶ πλεῖστα καλλιτεχνικὰ
 μνημεῖα ἐν ταῖς παλαιαῖς Ἀθήναις ἀναφέρονται. Ὁ
 Ἄρειος πάγος, ἥτοι ὁ λόφος τοῦ Ἄρεως, ἦτο τὸ περι-
 φημότατον ἐν τῇ ἀρχαιότητι δικαστήριον· εἰς τὸν λό-
 φον τῆς Πρυκὸς συνεκροτοῦντο τοῦ λαοῦ αἱ συνελεύσεις·
 εἰς τὸν Κεραμεικόν, συνοικίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἔξω τῆς
 πόλεως μέρος (ἐσχάτως ἀνασκαφέν ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογι-

(1) Γεωγρ. Πλ. 37° 58', 1". Γεωγρ. Μῆκ. 21°, 23', 30".

κῆς Ἑταιρίας πλησίον τοῦ Σταθμοῦ τοῦ Σιδηροδρόμου) ἐχρησίμευεν ὡς δημόσιος περίπατος, ἦσαν οἱ τάφοι τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. Τὸ *Λύκειον* καὶ ἡ *Ἀκαδημία* ἦσαν γυμνάσια, ὡσαύτως ἐκτὸς τῆς πόλεως· καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐγίνοντο αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, περίφημον καταστᾶσαν, διότι εἰς αὐτὴν ἐδίδασκεν ὁ *Πλάτων*, ἦτο μέγας κῆπος, πλήρης ἐλαιῶν καὶ πλατάνων. Τὸ δὲ *Πρυτανεῖον* ἦτο κατὰ-στημα τῆς πόλεως, ἐνθα συνήρχοντο οἱ ἄρχοντες, ἐτρέφοντο δὲ δημοσίᾳ δαπάνῃ οἱ Ὀλυμπιονῆται καὶ οἱ τὴν πατρίδα εὐεργετήσαντες. Εἰς τὴν *Ποικίλην*, περίφημον στοάν, εἶχον ἐξεικονίσῃ τὰς νίκας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ δὲ Ὡδεῖον, ἐνθα ἐγίνοντο οἱ μουσικοὶ καὶ οἱ τῆς λυρικῆς ποιήσεως διαγωνισμοί, ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Περικλέους κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς σκηνῆς τοῦ Ξέρξου. Τὸ *Θησεῖον* σώζεται καὶ σήμερον· τὸ δὲ Ὀλυμπιεῖον, ἡ *Πάνθεον* τοῦ Ἀδριανοῦ, ὑπερέβαινε κατὰ τὸ μέγεθος πάντας τοὺς ἄλλους ναοὺς τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο δὲ ἤρχισεν ὁ Πεισίστρατος καὶ ἐτελείωσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός· σώζονται δὲ καὶ σήμερον οἱ ΝΑ. κίονες. Διατηρεῖται δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος καὶ ὁ ναὸς τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς *Παρθενών*, ἐκ λευκοῦ Πεντελησίου μαρμάρου κατασκευασθείς· ἐντὸς αὐτοῦ ἦτο χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἀριστοῦργημα τοῦ Φειδίου. Ἐντὸς δὲ τῆς ἀκροπόλεως ἦτο καὶ ἄλλο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς χαλκοῦν καὶ τόσον ὑψηλόν, ὥστε ἡ περικεφαλαία καὶ λόγχη αὐτοῦ ἐφαίνοντο εἰς τοὺς προσπλέοντας ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου *Σουνίου*.

Μεταξὺ δὲ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν λαμπρυνάντων τὰς Ἀθήνας ἅς ἀναφέρωμεν τὸν Σόλωνα, Μιλτιάδην, Ἀριστείδην, Θεμιστοκλέα, Κίμωνα, Περικλέα, Ἀλκιβιάδην, Θουκυδίδην, Ξενοφῶντα, Σωκράτην, Πλάτωνα, Δημοσθένην, Αἰσχύλον, Σοφοκλῆ, Εὐριπίδην, Ἀριστοφάνην, Μένανδρον καὶ Φειδίαν.

Καὶ τὴν σήμερον δ' αἱ Ἀθῆναι εἶνε ἡ κομψοτάτη πόλις τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσα λαμπρὰ οἰκοδομήματα, οἷον τὰ Ἀνάκτορα, τὸ Πανεπιστήμιον, τὴν Σιναιάν Ἀκαδημίαν, τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον καὶ τὸ Σχολεῖον τῶν Τεχνῶν, τὸ Βαρβόκειον Λύκειον, τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον, τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον κ. λ. π. Ταῦτα δὲ μετὰ τῶν κομψῶν ιδιωτικῶν οἰκιῶν, τῶν ὠραίων πλατειῶν καὶ ὁδῶν, φωτιζομένων τὴν νύκτα διὰ φωταερίου, καθιστῶσι τὰς Ἀθήνας τὴν κομψοτάτην πόλιν τῆς Ἀνατολῆς. Πληθυσμὸν δ' ἔχει ὑπὲρ τὰς 80 χιλ. Κ. Ἔρχονται δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς νέοι φοιτῶντες εἰς τὰ διάφορα αὐτόθι ἐκπαιδευτήρια.—*Πειραιεύς*, ἐπίνειον τῶν Ἀθηνῶν, συνδεόμενος μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε δὲ ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα παντοῖα καταστήματα, οἷον κλωστήρια, χυτήρια σιδήρου, καθεκλοποιεῖα κτλ., λαμπρὸν Χρηματιστήριον, Γυμνάσιον, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἄλλα. Εἶνε δὲ καλῶς ῥυμοτομημένη καὶ ἔχει 22,000 Κ.—*Ἀμαρούσιον* καὶ *Κηφισσία*, ὠραῖαι κατὰ τὸ θέρος διατριβαί.—*Μαρθῶν* μετ' ὁμωνύμου πεδιάδος, ἔνθα τὸ 490 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ περιβόητος μάχη τῶν Ἀθηναίων καὶ

Πλαταιέων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἄλλη κώμη τὸ πάλαι διάσημος ἦτο ὁ *Ραμροῦς* (Ἐβραιόκαστρο), εἰς τὰ βορειανατολικά τοῦ Μαραθῶνος, ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μετὰ ναοῦ τῆς *Νεμέσεως*. — *Ἀχαρραί* (Μενίδι) πρὸς Β. μετὰ 3,000 Κ. — *Τατόι* (Δεκέλεια) ὠραῖον τοῦ βασιλέως χωρίον, ὅχι μακρὰν τῶν πηγῶν τοῦ Κηφισσοῦ. Τὴν Δεκέλειαν κατέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. — *Ἐλευθεραί* (Κάζα, πρὸς Β. τῶν Κουντούρων), εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκε κατ' ἀρχάς· ἔπειτα ὅμως ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους θαυμάζουσιν τὸ ἥπιον τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν. — *Λαύριον*, χώρα καὶ ὁμώνυμον ὄρος εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα ἐξώρυκτον ἄργυρον. Καὶ τανῦν δὲ εἶνε μεταλλωρυχεῖα, ἔνθα ἐργάζονται πολλοί.

2) Τῆς *Αἰγίρης*, μετὰ 8,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Αἶγινα* [2 □ Μ.], περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὴν ναυτιλίαν αὐτῆς. Σῶζονται ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου λιμένος καὶ ἱκανῶς διατετηρημένος ὁ ναὸς τοῦ *Πανελληνίου Διός*. Παράγει δὲ ἐκλεκτὸν οἶνον, σῦκα καὶ ἀμύγδαλα, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον μετὰ 3,000 Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ ῥητινοφόρον νησίδιον *Ἀγκίστριον*, μετὰ 520 Κ.

3) Τῆς *Μεγαρίδος*, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὰ *Κέρατα* πρὸς Α., ἔνθα πιθανῶς καθήμενος ὁ Ξερχῆς ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου ἐθεᾶτο τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἡ *Γεράνεια* πρὸς Δ., ὁ *Κιθαιρῶν* πρὸς Β. καὶ ἡ *Κακὴ Σκάλα* (Σκειρωνίδες πέτραι) πρὸς Ν. πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· *Μέ-*

γαρα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔνθα προκόπτει ἱκανῶς ἡ δένδροφυτεία καὶ κτηνοτροφία, μετὰ 5,000 Κ. Τὸ πάλαι ἐθεμελιώθη ὑπὸ τῶν Δωριέων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου· λιμένα δ' εἶχε τὴν *Νίσαιαν*. — Ἐλευσίς, ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος πρὸς Α. τῶν Κεράτων, κώμη παράλιος μετὰ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς *Δήμητρος* καὶ *Κόρης*, ἔνθα ἐτελοῦντο τὰ *Ἐλευσίνια μυστήρια*. — *Σαλαμίς*, νῆσος πολυθρύλητος διὰ τὴν ἐν ἔτει 480 π. Χ. συμβᾶσαν ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας, μετὰ 4,600 Κ., ὧν οἱ πλεῖστοι ἀλιεῖς καὶ ὑλοτόμοι.

4) *Τῶν Θηβῶν*, μετὰ 23,000 Κ.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ *Βοιωτία*, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν αἱ *Θῆβαι*, εἶνε ἡ εὐφορωτάτη χώρα τῆς Ἑλλάδος. Ἦσαν δ' οἱ Βοιωτοὶ λαὸς γεωργικός, εὖρωστος καὶ πολεμικός· καὶ ἦσαν μὲν παροιμιώδης ἡ ἀγροικία αὐτῶν καὶ ἀμβλύνοια («σὺς Βοιωτίας»), ὁ *Ἐπαμεινώνδας* ὁμῶς, ὁ *Πίνδαρος* καὶ *Πλούταρχος*, ἀνέχουσιν εἰς τοὺς μεγαλοφυεστάτους ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπετέλουν δ' αἱ πόλεις τῆς Βοιωτίας ὁμοσπονδίαν, τῆς ὁποίας ἡ συνέλευσις συνήρχετο κατ' ἔτος εἰς τὸν *Ὀρχηστὸν* παρὰ τὴν λίμνην *Κωπαίδα*. Εἰς δὲ τὸ πλησίον τοῦ *Ὀρχηστοῦ* ὄρος ἐκάθισεν ἡ μυθώδης *Σφίγξ*.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Θηβῶν ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Κιθαιρῶν* (Ἑλατα) πρὸς Ν. καὶ *Ἐλικῶν* πρὸς Δ., πεδιάδες ἡ *Θηβαϊκή* καὶ *Πλαταική*· ποταμοὶ δὲ ὁ *Ἰσμηνός*, χυνόμενος εἰς τὴν πρὸς Β. λίμνην *Γλκὴν*, καὶ ὁ *Ἀσωπός*, χυνόμενος πρὸς Ν. τοῦ *Εὐρίπου*· καὶ

πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Θῆβαι*, παρὰ τὸν Ἴσμηνόν, πα-
 τρίς τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ Πινδάρου καὶ τῶν στρατηγῶν
 Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου. Ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς
 ἐκαλεῖτο *Καδμεία* ἐκ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς πόλεως *Κάδ-*
μου, ὅστις ἔφερεν ἐκ τῆς Φοινίκης τὰ γράμματα εἰς τὴν
 Ἑλλάδα. Κατεστράφη δ' ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγά-
 λου τὸ 335 π. Χ. Τανῦν εἶνε πρωτεύουσα τῆς ἐπαρ-
 χίας, ἔχουσα 6,000 Κ., ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον.
 — *Θεσπιαί* πρὸς Δ., μικρὰ κώμη γνωστὴ τὸ πάλαι,
 καθότι 700 Θεσπιεῖς συναπέθανον μετὰ τοῦ Λεωνίδου
 ἐν Θερμοπύλαις. Ἐνταῦθα ἦτο ἡ πολυθρύλητος εἰς
 τοὺς μύθους πηγὴ τοῦ *Ναρκίσσου* καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ
Ἐρωτος, ἀριστούργημα τοῦ Πραξιτέλους. — *Λεῦκτρα*,
 ΝΑ. τῶν Θεσπιῶν, ἐνθα ὁ Σπαρτιάτης Κλεόμβροτος
 ἐνίκηθη καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Θηβαίων, στρατηγουμέ-
 νων ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου, τὸ 371
 π. Χ. — *Πλαταιαί* (Κόκλα), ΝΑ. τῶν Λεύκτρων παρὰ
 τὸν Κιθαιρῶνα. Ἐνταῦθα τὸ 479 ὁ Πausanias καὶ
 Ἀριστείδης κατενίκησαν τὸν Μαρδόνιον. — *Σχηματᾶρι*,
 χωρίον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ *Τάναγρα*, πρὸς
 Α. τῶν Θηβῶν καὶ παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμόν, ἐνθα
 τὸ 455 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ Σπαρτιάται τοὺς Ἀθηναίους.
 — *Αὔλις*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, ὁπόθεν οἱ Ἕλλη-
 νες ἐστράτευσαν πρὸς τὴν Τροίαν. — *Δήλιον* (Δήλεσι)
 ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, πρὸς Β. τῆς Τανάγρας, περίφημος
 διὰ τὴν ἐν ἔτει 424 π. Χ. μάχην, καθ' ἣν οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ὁ δὲ Σωκράτης
 ἔσωσε τὸν Ξενοφῶντα.

5) Τῆς Λεβαδείας, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ὁ Ἑλικὼν πρὸς Ν. καὶ ὁ Παρνασσὸς πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ Λεβαδική, ποταμὸς ὁ Κηφισσὸς καὶ λίμνη ἡ μεγάλη Κωπαῖς [9 □ Μ.]. πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· Λεβάδεια, περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν μαντεῖον τοῦ Τροφωρίου, νῦν δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας παρὰ τὴν Κωπαῖδα μετὰ 5,000 Κ., ἀσχολουμένων περὶ τὸ ἐμπόριον, τὴν βαμβάκοφυτείαν καὶ νηματοουργίαν. — Κορώνεια, ΝΔ. τῆς Κωπαίδος, περίφημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Ἀγησιλάου κατὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ Ἀθηναίων. Ἐνταῦθα ἐπανηγυρίζοντο τὰ Παμβοιώτια. — Ἀλιάρτος (ἐρείπια τανῦν) πρὸς Ν. τῆς Κωπαίδος. Ἐνταῦθα ἐφονεύθη ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος, τὸ 395 π. Χ. — Χαιρώνεια (Κάπραινα), πρὸς Β. τῆς Λεβαδείας, κώμη τανῦν, τὸ δὲ πάλαι διέσημος ὡς πατρίς τοῦ Πλουτάρχου καὶ διὰ τὴν αὐτόθι συγκροτηθεῖσαν μάχην τοῦ Μακεδόνοιο Φιλίππου ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, τὸ 338 π. Χ. — Ἀράχωβα, εἰς τὰς πρὸς Ν. ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, ἔνθα ὁ Καραϊσκάκης, κατατροπώσας τοὺς Τούρκους, ἔστησε πυραμίδα κεφαλῶν ἐχθρικών. Παράγει οἶνους ἀξιολόγους, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 3,000 Κ. — Δαύλια (Δαυλὶς), πρὸς Β. ἐπὶ τῆς ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,000 Κ. Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μύθους ἡ Πρόκνη μετεμορφώθη εἰς χελιδόνα καὶ ἡ Φιλομήλα εἰς ἀηδόνα. — Δίστομον, ΝΔ. τῆς Χαιρωνείας, ἔνθα τὸ 1827 πεντακόσιοι Σουλιῶται κατέστρεψαν 2,500 Τούρκους. — Σκριποῦ, παρὰ τὴν Κωπαῖδα, ὁ παλαιὸς Ὀρ-

χομενός τῶν πλουσίων Μινυῶν. Ἐνταῦθα ἦτο ὁ τάφος τοῦ Ἡσιόδου.—*Ἀσκρα* (Νεῖο χωρίο), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἐλικῶνος, πατρὶς τοῦ Ἡσιόδου.

6'.) ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ καὶ ΦΩΚΙΔΟΣ.

[11,167 □ M., 129,000 K.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας· ἦτοι·

1) τῆς Φθιώτιδος, μετὰ 53,000 K.

ΣΗΜ. Τὰς ἱστορικὰς εἰδήσεις βλέπε εἰς τὴν Θεσσαλίαν, Σελ 147.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε· ἡ *Ὀθρος* πρὸς Β., ἡ *Οἶτη* πρὸς Ν. καὶ ὁ *Τυμφρηστός* πρὸς Δ., πεδιάς ἡ *Λαμιακή*, ποταμὸς ὁ *Σπερχεῖος* καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι· *Λαμία*, παρὰ τὸν Σπερχεῖον ποταμὸν, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ· ἔχει δὲ Ἀκρόπολιν (Ἀκρολαμία), λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτοὺς ὁδοὺς μέχρι Στυλίδος καὶ Ὑπάτης καὶ περὶ τὰς 7,000 K.· παράγει δὲ καπνὸν ἐκλεκτόν. Ἐν αὐτῇ τὸ πάλαι ἐπολιορκήθη ὁ Ἀντίπατρος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.—*Ὑπάτη*, μετὰ 2,000 K., ὄρεινόν χωρίον πρὸς Δ. τῆς Λαμίας. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὰ θειοῦχα θερμὰ λουτρά τῆς Ὑπάτης.—*Στυλὶς* πρὸς Α., ἐπίνειον τῆς Λαμίας εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἔχον νηματοποιεῖον καὶ 2,000 K. — *Γαρδίκι*, πρὸς Α. τῆς Στυλίδος, μικρὸν χωρίον πλησίον τῆς ἀρχαίας *Κρεμαστῆς Δαρίσσης*, τῆς ὁποίας σώζονται τὰ τείχη.—*Σούρπη*, μετὰ 1,500 K., πρὸς τὸ μέρος τοῦ

Παγασητικοῦ κόλπου, παράγουσα καπνὸν ἐκλεκτόν. — *Νέα Μιζέλα* ΒΑ., παράλιον καὶ ναυτικὸν χωρίον μετὰ 1,000 Κ.

Ἄλλαι πόλεις εἰς τὴν ἀρχαιότητα γνωσταὶ ἦσαν· *Θῆβαι* αἱ *Φθιώτιδες* παρὰ τὴν θάλασσαν (ἀργότερα *Φιλιππούπολις*). — *Φθία*, πρὸς Β. τῆς Ὀθρυος, ἔνθα ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως *Πηλεὺς*. — *Ἀντίκιρρα*, πλησίον τοῦ στόματος τοῦ Σπερχειοῦ. Ὁ εἰς τὰ περίχωρα τῆς πόλεως ταύτης φυόμενος ἐλλέβορος ἐθεωρεῖτο ἄριστος. — *Τραχίς* (μετέπειτα *Ἡράκλεια*), εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Οὔτης, ὁπόθεν ἡ πέριξ χώρα ὠνομάσθη *Τραχινία*. Ἀτραπὸς ἀρχομένη ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ἦγε διὰ τῶν ὁρέων εἰς τὴν Λοκρίδα· ἐντεῦθεν δ' οἱ Πέρσαι περιεκύκλωσαν τοὺς ἐν *Θερμοπύλαις* Ἕλληνας.

2) Τῆς *Λοκρίδος* μετὰ 24,000 Κ.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Οἱ παλαιοὶ *Λοκροὶ* διηροῦντο εἰς τοὺς πρὸς δυσμὰς Ὀζόλας, κατοικοῦντας μεταξὺ Αἰτωλίας πρὸς Β., Φωκίδος πρὸς Ἀν. καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου πρὸς Ν., καὶ τοὺς πρὸς Ἀν. *Λοκρούς*, κατοικοῦντας μεταξὺ τῆς Φωκίδος ΝΔ., τῆς Θεσσαλίας πρὸς Β., τοῦ Αἰγαίου ΒΑ. καὶ τῆς Βοιωτίας πρὸς Ν. Οἱ Ὀζόλαι ἐκλήθησαν οὕτω κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τῆς ὁσμῆς ἣν ἀνέδιδον τὰ ἔλη ἢ αἱ θειοῦχοι πηγαὶ τῆς χώρας αὐτῶν, κατ' ἄλλους δὲ διότι ἐφόρουσαν δέρματα αἰγῶν μὴ εἰργασμένα· τοὺς ἐκάλουν δ' ὡσάυτως *Ἐπιξερύρους*, διότι κατ' ἄκον πρὸς δυσμὰς, ὅθεν πνέει ὁ ζέφυρος (καὶ τοὶ ἐκάλουντο οὕτω μᾶλλον οἱ ἐν Ἰταλίᾳ *Λοκροί*).

Οἱ Ὀζόλαι *Λοκροὶ* κατεφρονοῦντο ὡς ἄγροικοὶ ὑπὸ

τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων· δὲν εἶχον δὲ ὁμοσπονδίαν οὔτε πρὸς ἀλλήλους, οὔτε πρὸς τοὺς λοιποὺς Λοκρούς.

Οἱ δὲ πρὸς Ἀνατολὰς Λοκροὶ διηρῶντο εἰς Λοκροὺς Ὀπουντίους πρὸς Ν., οὕτω κληθέντας ἐκ τῆς πρωτεύουσας αὐτῶν Ὀποῦντος, καὶ Λοκροὺς Ἐπικνημιδίους πρὸς Β., ἐπονομασθέντας οὕτω ἐκ τοῦ ὄρους Κρημῖδος, ἐπεκτάσεως τῆς Οἴτης.

Σημειώτέον δὲ ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν Λοκρίδα περιλαμβάνεται καὶ ἡ παλαιὰ Φωκίς καὶ ἡ παλαιὰ Δωρίς. Ἀπετέλουν δ' οἱ παλαιοὶ Φωκεῖς ὁμοσπονδίαν, τῆς ὁποίας ἡ συνέλευσις συνεδρίαζεν ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ, εἰς τόπον καλούμενον Φωκικόν. Κατέστη δ' οὗτος ὁ λαὸς γνωστὸς ἐκ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, ὃν ἐπὶ δεκαετίαν ἐπόλεμψε κατὰ τῶν Ἀμφικτυονικῶν πόλεων. Εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον ἔθηκε πέρας ὁ Μακεδὼν Φίλιππος, καταστρέψας ἱκανὰς πόλεις τῆς Φωκίδος, τὸ 335 π. Χ. Ἡ δὲ μικρὰ ὀρεινὴ χώρα Δωρίς κεῖται ΒΔ. τῆς Φωκίδος. Ἐντεῦθεν οἱ Δωριεῖς, ἡγουμένων τῶν Ἡρακλειδῶν, κατήλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ὅρη καὶ πόλεις. Εἰς τὴν Λοκρίδα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε ὁ Παρνασὸς ΝΔ., Καλλίδρομον πρὸς Δ. καὶ ἡ Κρημὶς πρὸς Α., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι· Ἀταλάντη (Ὀποῦς), πρωτεύουσα, παρὰ τὸν Ὀπούντιον κόλπον· παράγει σῖτον ἀξιόλογον καὶ ἔχει 2,250 Κ. — Νέα Πέλλα, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀταλάντης, συνοικία τῶν Μακεδόνων, ἔχουσα 950 Κ. — Δαδίον πρὸς Δ., κωμόπολις γεωργικὴ μετὰ 3,000 Κ. — Θερμοπύλαι, μετὰ τοῦ ὄρους Οἴτης καὶ τῆς θαλάσσης,

περιδοξος θέσις, ἔνθα τὸ πάλαι ὁ Λεωνίδας ἔπεσεν ἐν-
δόξως μετὰ 300 Σπαρτιατῶν καὶ 70 Θεσπιέων· κατὰ
δὲ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν συνελήφθη ὁ Διάκος παρὰ
τὴν Ἀλαμάναν (γέφυραν τοῦ Σπερχειοῦ) καὶ ἐσουβλί-
σθη ἔπειτα ζωντανὸς εἰς τὴν Λαμίαν. Εἰς δὲ τὴν εἰσοδὸν
τῶν Θερμοπυλῶν ἦσαν τὸ πάλαι οἱ Ἀθηναῖοι, πόλις
τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν. Βορειοδυτικὰ δὲ τῶν Ἀλ-
πηνῶν ἦτον ἡ Ἀνθήλη, ἔνθα συνήρχοντο κατ' ἔτος τὸ
φθινόπωρον οἱ Ἀμφικτύονες. — Θρόνιον, ἡ σπουδαιοτάτη
πόλις τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν. — Ἐλάτεια (Λοῦτα),
νῦν μὲν κώμη, τὸ δὲ πάλαι πόλις καὶ διάσημος ὡς στρα-
τιωτικὴ θέσις καὶ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος. — Λιβαράται,
περίφημοι ὡς πατρὶς τοῦ Ἀνδρούτσου καὶ Ὀδυσσεως.

3) Τῆς Παγρασίδος, μετὰ 29,000 K.

Ἐνταῦθα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε ὁ Παγρασὸς πρὸς Α.
καὶ ἡ Γκιῶνα πρὸς Δ., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι. Ἀμ-
φισσα (Σάλωνα), πρωτεύουσα πόλις τῶν Ὀζολῶν Λο-
κρῶν τὸ πάλαι· τανῦν δὲ ἔχει λαμπρὸν ἐλαιῶνα καὶ
5,000 K. — Τοπόλια, ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,500
K. — Χρισσὸ (Κρίσσα), ἐλαιόφυτος κώμη, ἔνθα τὸ
Κρισσαῖον πεδῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν τὸ πάλαι εἰς τὸν ἱε-
ρὸν (Φωκικόν) πόλεμον. Ἐχει δὲ νῦν 2,500 K. — Ἰτέα,
ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης, πιθανῶς τὸ παλαιὸν Χάλαιον.
— Καστρί, χωρίον ἔνθα ἔκειτο τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον
τῶν Δελφῶν. Ἐκαλοῦντο δ' οἱ Δελφοὶ πρότερον Πυθῶ,
ἐκ τοῦ δράκοντος Πύθωνος, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Ἀπόλλων,
καὶ ἐθεωροῦντο «ὀμφαλὸς τῆς γῆς.» Ὁικοδομημένοι δ'
ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ Παρνασοῦ, κατέστησαν δια-

σημότατοι διὰ τὸν ναὸν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπου βασιλεῖς καὶ λαοὶ ἔπεμπον πλοῦσια δῶρα καὶ ἐξ ἀπωτάτων μάλιστα χωρῶν. Δὲν εἶχον ὁμῶς μέρος οἱ Δελφοὶ εἰς τὴν Φωκικὴν ὁμοσπονδίαν, ἀλλ' ἦσαν δημοκρατία ἀνεξάρτητος. Συνήρχετο δὲ κατ' ἔτος ἐνταῦθα, τὸ ἔαρ, ἡ συνέλευσις τῶν Ἀμφικτυόνων. Ἐνταῦθα ἦτο καὶ ἡ *Κασταλία* πηγή, ἱερὰ εἰς τὰς Μούσας· ἡ δὲ *Κόρα* ἦτο ἐπίνειον τῶν τε Δελφῶν καὶ τῆς Κρίσσης, εἰς τὸν Κρυσσαῖον κόλπον.—*Ἀρτίκυρα*, πόλις ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκρούς. Ἐνταῦθα παρεσκεύαζον ἄριστα τὸν ἐλλέβορον. — *Γραβιά* ΒΑ., παρὰ τὸ παλαιὸν *Κυτίριον*, ἐνθα ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦσσοις τῷ 1821, κλεισθεὶς εἰς ἓν χάνιον μετὰ 84 συντρόφων, ἐπολέμησε πρὸς τὰς χιλιάδας τοῦ Ὁμέρ Βριῶνι ἐπὶ μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα ἐξῆλθε ξιφήρης, ἀπολέσας ἓνα μόνον τῶν συμπολεμιστῶν.—*Μαυρολιθάρι*, μετὰ 1,500 Κ.—*Ἀγόριανη*, μετὰ 1,000 Κ. — *Γαλαξείδιον* (Οἰάνθεια), παράλιος πόλις εἰς τὸν Κρυσσαῖον κόλπον, ἔχουσα τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ 4,500 Κ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ πάλαι ἀνῆκε καὶ ἡ Ναυπάκτος εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκρούς. Ταύτην ἔδωκαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τοὺς Μεσσηνίους, ἐκδιωχθέντας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν.

4) Τῆς *Δωρίδος*, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Κόραξ* (Βαρδούσια) καὶ ποταμὸς ὁ *Γλαῖθος* (Μόρνος), ἐκβάλλων πλησίον τῆς Ναυπάκτου· κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· *Λιδωρίκιον* ΝΔ., πρωτεύουσα μετὰ 3,000 Κ., ποιμένων

τῶν πλείστων.—*Βιτριτίσα*, πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ *Τολοφῶρος*, μετὰ 1,000 Κ.
—*Ἀρτοτίνα* πρὸς Β., ὅχι μακρὰν τῆς Οἴτης, ἡ μεγαλύτερα κώμη μετὰ 3,000 Κ., τῶν πλείστων γεωργῶν.

γ'.) **Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.**

[138,24 □ Μ., 140,000 Κ.].

Οἱ Ἀκαρναῖες τὸ πάλαι ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλὰς φυλὰς ἀνεξαρτήτους, ἠνωμένας δ' εἰς ὁμοσπονδίαν πρὸς ἀμοιβαίαν ὑπεράσπισιν. Ἦσαν δὲ ἄνδρες μὲν καὶ φιλελεύθεροι, ὅχι ὅμως καὶ πολὺ πολιτισμένοι. Ἐσιδηρόφουρον δὲ πάντοτε παραμελοῦντες τὴν γεωργίαν καὶ προτιμῶντες τὸν ποιμενικὸν καὶ νομαδικὸν βίον. Κ' οἱ Αἰτωλοὶ δ' ὡσαύτως ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλοὺς λαούς, ὧν γνωστότατοι ἦσαν οἱ Ἀγραιῶι, ἐκτεινόμενοι μέχρι τῆς Ἀκαρνανίας, οἱ Ὀφιεῖς ἢ Ὀφιοεῖς, πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Εὐήνου, οἱ Ἀπόδωτοι, πλησίον τῆς Ναυπάκτου καὶ οἱ ἀγροικότατοι πάντων τῶν Αἰτωλῶν *Εὐρυταῖες*, πλησίον τῆς Οἴτης.

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι.

1) Τοῦ *Μεσολογγίου*, μετὰ 22,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὅρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ὁ Ἀράκυνθις (Ζυγὸς) πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ Αἰτωλική, ποταμὸς δὲ Εὐήνος (Φίδαρις), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ναυπακτίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι *Μεσολόγγιον*, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, περίφημον διὰ τὸν αὐτόθι τάφον τοῦ Βύρωνος καὶ Μάρκου Μπότσαρη καὶ τὴν κατὰ τὸν

Ἀπρίλιον τοῦ 1826 γενομένην ἡρωϊκὴν ἔξοδον τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Τούρκων· ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον καὶ περὶ τὰς 8,000 Κ. Ὅχι μακρὰν τοῦ Μεσολογγίου ἦτο τὸ πάλαι ἡ *Καλυδὼν*, πρωτεύουσα τῆς Αἰτωλίας πρὸ τοῦ Θέρμου καὶ πατρὶς τοῦ Διομήδους. Εἶνε δὲ περίφημος διὰ τὸν κάπρον, τὸν ὅποιον ἐφόνευσεν ὁ Μελέαγρος. — *Κλείσοβα καὶ Βασιλάδι*, νησίδια καίμενα εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Μεσολογγίου, περίφημα διὰ τὰς κατὰ τὸ 1826 ἐνδόξους τῶν Ἑλλήνων μάχας. — *Αἰτωλικόν*, νησίδιον συνδεόμενον μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ λαμπρᾶς, ἐπὶ πολλῶν ἀψίδων ἐρειδομένης, λιθίνης γεφύρας. Οἱ κάτοικοι (ὕπερ τὰς 4,000) ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν. — *Νειοχῶρι*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ.

2) Τῆς *Ναυπακτίας*, μετὰ 26,000 Κ.

Ἐνταῦθα πεδίας μὲν εἶνε ἡ *Ναυπακτική*; ποταμὸς δὲ ἄξιος λόγου ὁ ποταμὸς τῶν συνόρων τῆς ἐπαρχίας Μεσολογγίου *Εὐήνος*, καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι· *Ναύπακτος*, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μεσολογγίου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Ἐχει δὲ 5,000 Κ., φρούριον καὶ λιμένα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Πλησίον αὐτῆς οἱ Ἕνετοὶ καὶ Ἰσπανοί, συναγωνιστὰς ἔχοντες πολλοὺς Ἕλληνας, ἐξηφάνισαν τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον, τὸ 1571. — *Πλάταρος*, παρὰ τὸν Εὐήνον, μετὰ 2,000 Κ. Σημειωτέον ὅτι τὸ πάλαι ἡ *Ναύπακτος* ἦτο πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν.

3) Τῆς *Τριχωρίας*, μετὰ 18,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Πανατωλικόν* (Ἀραποκέφαλον), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρυ-

τανίας, ποταμὸς δὲ ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμον) καὶ λίμνη ἡ Τριγωνίς· πόλις δὲ ἀξιοσημείωτος ἡ πρωτεύουσα Ἀγρίνιον (Βραχωρί), πρὸς Α. τοῦ Ἀχελῷου, παρὰ γον ἐξαίρετον καπνὸν καὶ ἔχον 7,000 Κ. Νοτιοανατολικῶς αὐτοῦ ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Θέρμον μετὰ θερμῶν ὑδάτων, ἐνθα συνήρχετο ἡ συνέλευσις τῶν Αἰτωλῶν.

4) Τῆς Εὐρυταρίας, μετὰ 35,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ Τυμφρηστός (Βελούχι) πρὸς Α. καὶ τὰ Ἀγγραφα (Κλάδοι τοῦ Πίνδου) πρὸς Β., κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· τὸ Καρπερήσιον (Οἰχαλία), πρωτεύουσα καὶ περίφημον διὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ συμβάντα θάνατον τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τὸ 1823. Ἐχει δὲ περὶ τὰς 8 χιλ. Κ., γεωργῶν καὶ ποιμένων. — Φουρνά, παρὰ τὰ προτοῦ σύνορα, μετὰ 2 χιλ. Κ.—Κρίκκελον πρὸς Ν., μετὰ 1,000 Κ.—Ἀμπλιανη, ἔτι νοτιώτερα, χωρίον μὲ φοβεράς θέσεις, περίφημον διὰ τὴν ἐν ἔτει 1824 νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων.

5) Τοῦ Βάλτου, ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 16,000 Κ. τανῶν.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ Ἀκαρνανικὴ (τῆς Λεπενούς), κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· Κραθασαράς (Ἀμυρά), πρωτεύουσα, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβραχικοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὴν λίμνην Ἀμβρακίαν. Ἐξάγει βελανίδιον καὶ ἔχει 2,000 Κ. Πρὸς Β. αὐτῆς καὶνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ Ἀργίου, τοῦ θεμελιωθέντος ὑπὸ τῶν Ἀργείων. Ἐδῶ πλησίον ἦτο καὶ τὸ φρούριον Ὀλπαι, ὅπου ἔδρευε τὸ κεντρικὸν δικαστήριον τῶν Ἀκαρνάνων.

— *Λεπεροῦ*, πρὸς Ν., παρὰ τὴν παλαιὰν *Στράτον*, ἔδραν τῆς ὁμοσπονδίας τῶν Ἀκαρνάνων, καὶ τὴν λίμνην Ὀζηρόν, μετὰ 1,500 Κ.

6) *Βορίτσης* καὶ *Ξερομέρου*, ὡσαύτως ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Βόριτσα* (Ἀνακτόριον), πρωτεύουσα εἰς τὸν Ἀμβραχικὸν κόλπον. Ἐχει δὲ φρούριον, κλίμα τερπνὸν μὲν ἀλλὰ νοσῶδες καὶ 2,000 Κ.—Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἔκειτο πάλαι τὸ Ἀκτιον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐνίκησεν ὁ Ὀκταβιανὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βασιλίσσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν, τὸ 31 π. Χ.—*Κατούνα*, μετὰ 1,000 Κ.—Ἀστακὸς πρὸς Ν., παράλιος τόπος ἐξαγωγῆς.

Γ'. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ.

[395 □ Μ. 743,000 Κ.].

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Πελοπόννησος, λεγομένη παλαιάτατα Ἀπία, Πελασγία καὶ Ἀργαλίας, ὠνομάσθη Πελοπόννησος ὅταν ἐβασίλευσε μεγάλου μέρους αὐτῆς ὁ υἱὸς τοῦ *Ταρτάλου Πέλοψ*. Συνέχεται δὲ μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ τοῦ στενοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἔνθα διορῦνται νῦν πλευστὴν διώρυγα ὁ φίλος τοῦ Λεσσεψ στρατηγὸς Τύρρ. Τὸ δὲ πάλαι ὑπῆρχεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἡ θέσις *διόλικος*, καθ' ἣν τὰ πλοῖα ἐσύροντο ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἄλλην ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἐνεκα δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς, διατεμνομένης ὑπὸ πολλῶν κόλπων, ὁ Στράβων τὴν παραβάλλει πρὸς φύλλον πλατάνου.

Καὶ εἶνε μὲν πλήρης ὀρέων, ἔχει ὅμως ἔδαφος πολὺ γόνιμον· ἄλλοτε δ' ἔτρεφε μέγαν πληθυσμὸν (περὶ τὰ 5 ἑκατομμύρια).

Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες τὸ πάλαι, πιθανῶς δὲ καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἦσαν αὐτόχθονες, παραμείναντες εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ πολὺν χρόνον τὸ μέγιστον μέρος τῆς Πελοποννήσου κατοικήσαντες Ἴωνες κατέφυγον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁπόθεν πάλιν μετηνάστευσαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Αἰτία δὲ τῆς μεταναστεύσεως ταύτης ἦσαν οἱ Δωριεῖς, οἵτινες ἐλθόντες 80 ἔτη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν Ἡρακλειδῶν, κατέλαβον τὸ ἥμισυ τῆς χερσονήσου ταύτης, εἰσαγαγόντες τὴν διχάλεκτον καὶ τὰ ἔθιμά των.

α'.) Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

[91,25 □ M. 136,000 K.].

Ἡ Ἀργολίς, χώρα εὐφορος, ἦτο πάλαι διάσημος διὰ τὸ ἱππικὸν αὐτῆς· διηρεῖτο δὲ εἰς τέσσαρας δημοκρατίας ἀνεξαρτήτους, τὸ Ἄργος, τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Τροιζήνα καὶ Ἐρμιόνην. Ἡ Κόρινθος ὅμως ὑπήγετο τότε εἰς τὴν Ἀχαΐαν.

Τανῦν ὁ νομὸς οὗτος περιέχει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι·

1) Τῆς Ναυπλίας, μετὰ 16,000 K.

Αὕτη ὁρος μὲν ἔχει τὸ Ἀραγραῖον (Ἀγ. Ἡλίας) πρὸς Α., ποταμὸν δὲ τὸν Ἰραχον καὶ πόλεις ἀξίας λόγου· τὸ Ναύπλιον, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου μετ' ὀχυρωτάτων Ἑνετικῶν φρουρίων, ὅπλο-

στασίον καὶ περίπου 7,000 Κ. Εἶνε δὲ πρωτεύουσά τοῦ νομοῦ, καὶ ὑπῆρξε πρὶν μητρόπολις τοῦ ὅλου βασιλείου. Τὸ πάλαι ἦτο ἐπίνειον τῶν Ἀργείων. — Τὴν *Πρόνοιαν*, προάστειον μετὰ 2,000 Κ. — Τὴν *Τίρυνθα*, πατρίδα τοῦ Ἡρακλέους, ἐνθα σώζονται *Κυκλώπεια* τεῖχη. — Τὸ *Αἰγυριὸν* πρὸς Α. μετὰ 1,000 Κ., πλησίον τοῦ ὁποίου σώζεται ἀκέραιον τὸ ἐσχάτως ἀνασκαφέν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας μέγιστον θέατρον τῆς ἀρχαίας Ἐπιδάουρου, σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ Πολυκλείτου. Αὐτοῦ πλησίον ἦτο καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ. — Τὴν *Νέαν Ἐπίδαυρον*, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, μετὰ 2,000 Κ.

2) Τῆς Ἀργολίδος, μετὰ 25,000 Κ.

Αὕτη ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα ἔχει τὸ Ἀρτεμίσιον (Μαλεβόν) καὶ Παρθένιον, πρὸς Δ., πεδιάδα δὲ τὴν Ἀργολικὴν, καὶ ποταμοὺς τὸν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης (Ζάρακκα) πηγάζοντα καὶ εἰς τὴν Αἰόρην λίμνην ἐκβάλλοντα Ἐρασῖνον (Κεφαλάρι) πρὸς Α. καὶ τὸν Ἰοναχον· καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους· τὸ Ἄργος μετὰ 10 χιλ. Κ. Κεῖται δὲ τοῦτο $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ ἀκρόπολιν ἔχει τὴν 900 π. ὑψηλὴν *Λάρισσαν*. Τὸ πάλαι τὸ Ἄργος ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρχαιότατη Ἑλληνικὴ πόλις· ἦτο δὲ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. Μεταξὺ δὲ τοῦ Ἄργους καὶ τῶν Μυκηνῶν ἦτο ὁ ναὸς τῆς Ἥρας, ἐνθα εὕρισκετο τὸ ἀγαλμα ταύτης τῆς θεᾶς, ἀριστούργημα τοῦ Πολυκλείτου. Ἐνταῦθα εἰσελάσας ὁ βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου Πύρρος ἐφονεύθη ὑπὸ κερᾶμου πεσούσης ἐκ τινος οἰκίας. — *Χαρ-*

θάτι, πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ἐρείπια τῶν Μυκηρῶν, ἔδρας τοῦ Ἀγαμέμνονος. Εἰς δὲ τὴν μεταξὺ Ἀργούς καὶ Κορίνθου ὁδὸν ἦτο ἡ Νεμέα, περίφημος διὰ τὰ Νέμεα, ἀγῶνας πανηγυριζομένους πᾶν τρίτον ἔτος, καὶ τὸ δάσος τῆς Νεμέας, ἔνθα ὁ Ἡρακλῆς ἐφό-
νευσε τὸν λέοντα, τοῦ ὁποίου κατόπιν ἐφόρει τὴν δοράν.

3) Σπετσῶν καὶ Ἑρμιονίδος, μετὰ 17,000 K.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· Σπέτσαι, ἐπὶ ὁμω-
νύμου νήσου (Πιτυοῦσα [$2\frac{1}{3}$ □ M.]), ἐχούσης περὶ
τὰς 9,000 K., γνωστὰ διὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν κατὰ
τὴν ἐπανάστασιν· τανῦν δὲ εἶνε διάσημοι διὰ τὸ ἐμπο-
ρικὸν ναυτικὸν των. — Κρανίδιον, ἀπέναντι τῶν Σπετ-
σῶν, ἔχον 7,000 K., ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν
καὶ ναυτιλίαν. — Ἑρμιόνη (Καστρί), ἀπέναντι τῆς Ἰ-
δρας, μετὰ 1,000 K., καὶ ὑδάτων ἱαματικῶν. Τὸ πάλαι ἡ πορφύρα τῆς πόλεως ταύτης ἐθεωρεῖτο πολυτι-
μοτάτη.

4) Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας, μετὰ 17,000 K.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· Ὑδρα, ἐπὶ ὁμω-
νύμου νήσου [3 □ M.], τὸ πάλαι Ὑδρεά, πρωτεύουσα
τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 9,000 K. Αὕτη κεῖται ἀπέναντι
τοῦ ἀκρωτηρίου Σκυλλαίου (Κάβο Σκύλλο), εἰς τὴν εἴ-
σοδον τοῦ Ἀργολικοῦ Κόλπου· εἶνε δὲ νῆσος βραχύδης,
περιώνυμος ὁμως διὰ τὸ σπουδαιότατον κατὰ τὴν ἐλ-
ληνικὴν ἐπανάστασιν ναυτικόν. Τὴν σήμερον δὲ πλου-
τεῖ διὰ τῆς ἀλιείας τῶν σπόγγων. — Τροιζήν (Δαμα-
λᾶς), ἐπὶ τῆς στερεᾶς ἔχουσα 1,200 K. Τὸ πάλαι ἦτο
περίφημος διότι αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Θησεὺς καὶ ἀπέθανεν

ὁ Ἰππόλυτος. — Μέθανα, χερσόνησος ἔχουσα ἰαματικὰ θειοῦχα λουτρὰ εἰς τὴν λεγομένην Βρωκολίμνην. — Πόρος (Καλαυρία), νῆσος περίφημος τὸ πάλαι, διότι εἰς τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, οὔτινος σήμερον μόνον ἔχνη σώζονται, ἔπιεν ὁ Δημοσθένης τὸ κώνειον. Ἔχει δὲ πυκνοὺς λεμονῶνας καὶ ἦτο πρὶν βασιλικὸς ναύσταθμος (μετενεχθεὶς ἤδη εἰς Σαλαμίνα). ¹

5) Τῆς Κορινθίας, μετὰ 48,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Κυλλήνη* (Ζίρια) πρὸς Δ. καὶ τὰ *Δερβεράκια* παρὰ τὸν Φλιοῦντα, ἐνθα κατεστράφη τὸ 1822 ὁ Δράμαλης, πεδιάς ἡ *Κορινθιακή*, καὶ λίμναι ἡ *Στυμφαλὶς* καὶ ἡ *Φερεὸς* (Φονιάς) πρὸς Δ., ποταμοὶ δὲ Ἄσωπός, χυνόμενος εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι. *Νέα Κόρινθος*, παρὰ τὸ *Λουτράκι* (*Λέχαιοι*), ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, κτισθεῖσα κατὰ σχέδιον κανονικὸν μετὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1858, ὅστις κατέστρεψε τὴν παλαιὰν *Κόρινθον*, κειμένην ὑπὸ τὴν ὀχυρωτάτην τὸ πάλαι ἀκρόπολιν *Ἀκροκόρινθον*. — *Καλαμάκι* (*Κερχεραί*), ἐπὶ νειον τῆς Νέας Κορίνθου, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Ἀμφοτέρους δὲ τούτους τοὺς λιμένας εἶχεν ἡ παλαιὰ *Κόρινθος*, καλουμένη παλαιάτατα *Ἐγύρη*. Ἦτο δ' ἐπικράτεια ἰδίᾳ, ἕως οὗ ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Καταστραφεῖσα δ' ὑπὸ τοῦ *Μομμίου*, τὸ 146 π. Χ., ἀνωκοδομήθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ *Καίσαρος*. Καθὸ δὲ κειμένη μετὰξὺ δύο θαλασσῶν

(1) Σημειωτέον ὅτι ἡ Τροιζήν, τὰ Μέθανα καὶ ὁ Πόρος, ἀποτελοῦσι τὴν Τροιζηνίαν.

ἐχρησίμευεν ὡς κέντρον ἐμπορίας μεταξύ τῆς Ἀσίας, τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Προσέτρεχον δὲ πανταχόθεν ξένοι, ὅπως θαυμάσωσι τὰ ἐνταῦθα ἀριστουργήματα τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς καὶ τὰ ὠραιότατα Κορινθιακὰ ἀγγεῖα. — Περαιχώρα, μετὰ 2 χιλ. Κ., παρὰ τὸ Ἡραϊον ἀκρωτήριον. — Σοφικόν, παρὰ τὴν παλαιὰν Σολύγειαν, μετὰ 1,800 Κ. — Βασιλικά, χωρίον παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σικωῶνα. Ἦτο δ' ἡ Σικυὼν πρωτεύουσα τῆς Σικωρίας, τῆς ἀρχαιοτάτης κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος. Καλουμένη δὲ κατ' ἀρχὰς Αἰγιάλεια, ὑπῆρξε πατρίς τῶν ἀνδριαντοποιῶν Πολυκλείτου καὶ Λυσίππου καὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἀράτου, ὅστις εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἀχαϊκὴν συμπολιτείαν. — Τρίκαλα, μετὰ 2,000 Κ. ἀσχυλουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς σταφίδος. — Ἅγιος Γεώργιος (Φλιοῦς) μετὰ 2,000 Κ., παράγων ὠραῖον μαῦρον οἶνον. Ὁ Φλιοῦς τὸ πάλαι ἦτο πόλις πρωτεύουσα τῆς Φλιασίας, κατέστη δὲ περίφημος διὰ τὴν ἀκλόνητον πίστιν αὐτοῦ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις ἥτταν.

6) Τῶν Κυθήρων, μετὰ 13,000 Κ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὀρεινῆς νήσου Κυθήρων (5 $\frac{1}{2}$ □ Μ.), μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, κειμένης παρὰ τὴν ἀρχαίαν, ἐνθα σώζονται λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης (Κυθερείας), καὶ τῶν μεταξύ Κυθήρων καὶ Κρήτης κειμένων Ἀντικυθήρων (Τσεριγόττο). Καὶ παράγει μὲν ὁ τόπος μέλι, οἶνον, ἔλαιον καὶ ὀπωρικὰ διὰ τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ ἀνεπαρκές

τοῦ τόπου πολλοὶ Κυθήριοι μεταναστεύουσιν, εἰς τὴν Σμύρνην μάλιστα.

6.) Νομὸς Ἀχαιῶν καὶ Ἡλίδος.

[94,31 □ M. 181,000 K.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ὅτε ἤλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον οἱ Δωριεῖς, κατῴκουν τὴν Ἀχαιὴν Ἴωνες. Διωχθέντες δὲ οἱ Ἀχαιοὶ ὑπὸ τῶν Δωριέων ἐκ τῆς Ἀργολίδος καὶ Λακωνικῆς, ἤλθον εἰς τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου· ἐκβαλόντες δὲ τοὺς αὐτόθι κατοικοῦντας Ἴωνας, ἔδωκαν τὸ ὄνομά των εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Εἶχον δ' οἱ Ἀχαιοὶ δώδεκα πόλεις αὐτονόμους καὶ ἀνεξαρτήτους, ἀποτελούσας *συμπολιτείαν* καταστᾶσαν περιφημον διὰ τὸ θάρρος, μεθ' οὗ ἀντέστη πρὸς τοὺς Μακεδόνας, καὶ κατόπιν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Ἡ δὲ Σικυῶν καὶ ἡ Κόρινθος προσετέθησαν εἰς τὴν συμπολιτείαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς αὐτονόμου αὐτῆς ὑπάρξεως. Εὐρόντες δ' οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ἀχαιοὺς ἰσχυροτάτους τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῆς Ἀχαιῆς εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Καὶ περὶ μὲν τῆς Σικυωρίας καὶ Κορινθίας ἐγένετο ἤδη λόγος· νῦν δὲ θὰ περιγράψωμεν τὴν καθ' αὐτὸ Ἀχαιάν.

Ἡ δὲ Ἥλις, ἡ εὐφροωτάτη τῶν χωρῶν τῆς Πελοποννήσου, διηρεῖτο τὸ πάλαι εἰς δύο μέρη· τὴν καθ' αὐτὸ Ἥλιδα πρὸς Β. καὶ τὴν Τριφυλίαν πρὸς Ν. Διέβησαν δ' οἱ Ἡλείοι ἐκ τῆς Αἰτωλίας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπιδεδομένοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ καλλιερگوῦν-

τες πρὸ πάντων τὴν βύσσον (εἶδος λεπτοτάτου λιναρίου ἢ βαμβακίου), τὴν κάνναβιν καὶ τὸ λινάριον. Εὗρισκε δέ τις αὐτόθι πολλὰς οἰκογενεάς, αἵτινες περὶ ἀγροτικά ἔργα ἀσχολούμεναι ἐπὶ πολλὰς γενεάς δὲν εἶχον ἴδη πόλιν. Ἡ δὲ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη αὐτῶν, πρὸ πάντων δὲ τὸ σέβας πάντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν χώραν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, καθίστων αὐτοὺς εὐδαιμονεστάτους.

Τανῦν ὁ νομὸς τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος σύγκειται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·

1) Τῶν Πατρῶν, μετὰ 57,000 Κ.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξια ὄρη εἶνε τὸ *Παραγαῖκον* (Βοδιῶς) πρὸς Β. καὶ ὁ *Ἐρύμανθος* πρὸς Ν., ὅθεν ῥέει ὁ ποταμὸς *Πεῖρος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν· ἄλλος δὲ ποταμὸς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ *Γλαῦκος* (Λεῦκα) πλησίον τῶν Πατρῶν.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς ἐπαρχίας εἶνε αἱ *Πάτραι*, πόλις ἐμπορική, ὅθεν ἐξάγεται ἡ πλείστη Κορινθιακὴ σταφίς, μετὰ 35,000 Κ. Ἔχει δὲ Θέατρον, Ἐφετεῖον, 2 Γυμνάσια, καλὰς οἰκοδομὰς καὶ εὐρείας ὁδοὺς καὶ πλατείας. Καὶ τὸ πάλαι δ' αἱ Πάτραι ἤκαμασαν μέχρι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅτε εὐρὼν αὐτὴν ὁ *Αὔγουστος* ἐρημωμένην τὴν ἀνώρθωσε, χορηγήσας εἰς αὐτὴν μεγάλην προνόμια.

2) Τῆς *Αἰγιαλείας*, μετὰ 17,000 Κ.

Αὕτη πεδιάδα μὲν ἔχει τὴν τοῦ *Αἰγίου*, ποταμὸν δὲ ἀξιοσημείωτον τὸν *Σελινοῦντα* καὶ πρωτεύουσάν τὸ *Αἰγιοι* (Βοστίτσα), ἐξάγον τὴν ἀρίστην Κορινθιακὴν στα-

φίδα, ἔχον Γυμνάσιον καὶ 8,000 Κ. Ἦτο δὲ τὸ Αἰγίον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀράτου (τὸν 3^{ον} αἰῶνα π. Χ.) ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, ὑπάρχουσα καὶ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καθότι ὁ Ἀγαμέμνων αὐτοῦ συνεκάλεσε τοὺς ἡγεμόνας τοὺς ἀποφασίσαντας τοῦτον τὸν πόλεμον. Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Αἰγίου κεῖται ἡ μονὴ τῶν *Ταξιαρχῶν*, μετὰ 100 περίπου μοναχῶν.

3) Τῶν *Καλαβρύτων*, μετὰ 41,000 Κ.

Εἰς τὴν ὄρεινὴν ταύτην χώραν ὄρη μὲν εἶνε τὰ Ἀροάνια (Χελμός) ΝΑ. καὶ ὁ Ἐρύμανθος (Ὠλενος) ΝΔ., δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν· ποταμοὶ δὲ ἡ Στύξ (ἐκ τῶν Ἀροανίων πηγάζουσα) καὶ ὁ Κράθις (ποταμὸς τῆς Ἀκράτας)· κῶμαι δὲ λόγου ἄξιαι·

Καλάβρυτα (Κύναιθα), μετὰ 2,000 Κ. Πλησίον αὐτῶν κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου μετὰ 150 περίπου μοναχῶν, ἐνθα εὐρίσκεται μία τῶν τριῶν εἰκόνων, ἃς ἐστόρησεν ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, καὶ ἡ τῆς Ἀγίας Λαύρας, ἐνθα ὁ ἐπίσκοπος Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, τῇ 25 Μαρτίου 1821.—Σωποτὸν πρὸς Ν., μετὰ 1,500 περίπου Κ.—Λειβάρτσι, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἐρυμάνθου, μετὰ 1,500 Κ.—Λυκουρία, παρὰ τὸν ποταμὸν Λάδωνα, μετὰ 1,000 περίπου Κ.

4) Τῆς Ἡλείας, μετὰ 66,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε ἡ Φολὴ πρὸς Α., πεδιάς ἡ τῆς Ἡλίδος, ποταμὸς ὁ Πηνειὸς καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Πύργος, πρωτεύουσα, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλ-

φειοῦ ποταμοῦ, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, Θέατρον καὶ περὶ τοὺς 8,000 Κ. — *Κατάκολον* (παρὰ τὸ ἀκρωτήριο *Ἰχθύρ*), ἐπίνειον τοῦ Πύργου, συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ δι' ὁδοῦ ἀμαξιτοῦ. — *Γαστούρη*, παρὰ τὸν Πηνειὸν εἰς πεδιάδα εὐφροωτάτην, ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 1,500 Κ. Ἐδῶ πλησίον κατῴκουν οἱ περιβόητοι *Λαλαῖοι* Τοῦρκοι. — *Λεχαιὰ* μετὰ 2,000 Κ. — *Γλαρέντζα*, ἐπίνειον τῶν *Λεχαιῶν*.

Ἐνταῦθα, εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἀλφειὸν Ὀλυμπίαν, ἐτελοῦντο τὸ πάλαι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος. Καὶ δὲν ἦτο μὲν πολυάνθρωπος ἡ Ὀλυμπία, ἀλλ' εἶχε περίφημον ναὸν καὶ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός, 20 μέτρα ὑψηλόν, χρυσελεφάντινον, ἀριστούργημα τοῦ Φειδίου. Πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ ἦτο τὸ ἱερὸν ἄλσος Ἀλτις, ὅπου ἔθετον τοὺς ἀνδριάντας τῶν νικητῶν. — Ἀλλη πόλις τὸ πάλαι πρὸς Β. τῆς Ὀλυμπίας ἦτο ἡ Ἡλις, παρὰ τὸν Πηνειόν, κτισθεῖσα ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων καὶ θεωρουμένη πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Ἦτο δ' ἄνευ τειχῶν, διότι ἐθεωρεῖτο ἱερὰ καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς προέδρευον εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. — Πρὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἡλιδος τὴν προεδρείαν εἶχον οἱ κάτοικοι τῆς Πίσσης, κειμένης πλησίον τῆς Ὀλυμπίας ἐπὶ τοῦ Ἀλφειοῦ, ἕως οὗ οἱ Ἡλεῖοι κατέστρεψαν παντελῶς τὴν πόλιν αὐτῶν. Ἦτο μάλιστα καὶ πρωτεύουσα τῆς Ὀλυμπίας, ὅταν ἦλθεν ὁ Πέλοψ. — Κατὰ τὰς γενομένας ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Γερμαν. Κυβερνήσεως ἀνασκαφὰς ἀνευρέθη ὁ ναὸς τοῦ Διὸς καὶ ἄγαλμα τοῦ *Πραξιτέλους*, ὁ *Ερμῆς*.

γ.) Νομός τῆς Μεσσηνίας.

[62,52 □ M., 156,000 K.].

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Μεσσηνία εἶνε μία τῶν εὐφρο-
 ρωτάτων χωρῶν τῆς Πελοποννήσου· ἔλαβε δὲ ταύτην
 ὁ Ἡρακλείδης Κρεσφόντης ἐπὶ τῆς Καθόδου τῶν Δω-
 ριέων. Κατόπιν οἱ Σπαρτιᾶται κατέκτησαν τὴν Μεσση-
 νίαν, καὶ ὑπεχρέωσαν τοὺς κατοίκους αὐτῆς νὰ δίδωσιν
 ὡς φόρον τὸ ἥμισυ τῶν προϊόντων τῆς γῆς· ἀνανεωθέν-
 τος δὲ τοῦ πολέμου, οἱ Μεσσήνιοι περιέστησαν εἰς τὴν
 τύχην τῶν Εἰλώτων. Καὶ ἐδοκίμασαν μὲν νὰ ἐπανα-
 κτήσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν μετὰ τοὺς Περσικοὺς
 πολέμους, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡττήθησαν, ἀπεδιώχθησαν
 δ' οἱ πλεῖστοι ἐκ τῆς Πελοποννήσου. Μετὰ τὴν ἐν Λεύ-
 κτροις ὁμῶς μάχην ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀπέδωκε τὴν ἐ-
 λευθερίαν εἰς τοὺς Μεσσηνίους, ἀνεκάλεσε δὲ τοὺς ἐξο-
 ρίστους.

Τανῦν ὁ νομός τῆς Μεσσηνίας περιλαμβάνει πέντε
 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῶν *Καλαμῶν* (τὸ πάλαι Φαρῶν), μετὰ 30,000
 κατοίκων.

Ἐνταῦθα ἐκτείνει βραχίονας ὁ Ταῦγετος, ῥέει δὲ ὁ
 ποταμὸς *Νέδων*· πόλεις δ' ἀξιοσημείωτοι εἶνε· *Καλά-*
μαι, ἀπέχουσα 20 λεπτὰ τῆς ὥρας ἐκ τοῦ Μεσσηνια-
 κοῦ κόλπου, μετὰ 8,000 K.. πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ
 καὶ πόλις ἐμπορική, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον

καὶ μεταξοκλωστήρια· ἐξάγει δὲ ἄφθονα σῦκα, σταφίδας, ἔλαιον καὶ πορτογάλια. — *Σίτσοβα*, μετὰ 1,500 K., πόλις τῆς ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ Ταύχετου κειμένης *Ἀλαγορίας*. — *Πολιανή* πρὸς B., περίφημος διὰ τὰς συγκροτηθείσας αὐτόθι πρὸς τὸν Ἰβραήμην μάχας.

2) Τῆς *Μεσσήνης*, μετὰ 36,000 K.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε τὰ *Νόμια* πρὸς B. καὶ ἡ *Ἰθώμη* πρὸς N., ἐνθα σώζονται λείψανα ἀρχαίου τείχους, πεδιάς δὲ ἡ *Μεσσηνιακή*, ποταμὸς ὁ *Πάμισος*, καὶ πόλεις λόγου ἄξιαι·

Νησίον, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσου, μετὰ περίπου 6,000 K. Πρὸς B. δὲ τοῦ *Νησίου* παρὰ τὸν Πάμισον ἦτο ἡ *Στενύκλαρος*, πρωτεύουσα τῆς Μεσσηνίας, πρὶν κατακτῆσωσιν αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι. — *Μαυροματί*, κώμη κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἐπὶ κατωφερείας τῆς Ἰθώμης συνοικισθείσης παλαιᾶς Μεσσήνης. Ἡ παλαιτάτη ὁμῶς Μεσσήνη ἦτο φρούριον ἐπὶ τῆς Ἰθώμης, πολιορκηθὲν ἐπὶ δέκα ἔτη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἡ ἄλωσις δ' αὐτοῦ ἐθῆκε τέρμα εἰς τὸν πρῶτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (724 π. X.). Τρεῖς δ' ὥρας βορειότερα τῆς Μεσσήνης ἐπὶ ὁμωνύμου ὄρους ἦτο τὸ φρούριον *Εἴρα*, ἐνθα οἱ Μεσσήνιοι ὑπέστησαν ἐνδεκαετῇ πολιορκίαν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Οὗτοι δὲ τὴν ἐκυρίευσαν καὶ ἐθηκάν τέρμα εἰς τὸν δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (671 π. X.).

3) Τῆς *Πυλίας*, μετὰ 26,000 K.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε· *Πύλος* (Νεόκα-

στρον), πρωτεύουσα, μετὰ 2,000 περίπου Κ. Κεῖται δὲ ἀπέναντι τῆς νήσου *Σφακτηρίας*, ἔχει φρούριον καὶ λαμπρὸν λιμένα, καὶ εἶνε διάσημος, διότι αὐτοῦ τὸ 1827 ἐκῆν ὁ Τουρκικὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων. Τὸ δὲ πάλαι ἡ Πύλος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ *Πύλου*, ἐκβληθέντος κατόπιν ἐντεῦθεν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Νέστορος *Νηλέως*. Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πausaniou ἤκμαζεν· ἐδείκνυν δ' αὐτόθι τὴν οἰκίαν καὶ τὸν τάφον τοῦ *Νέστορος*. Εἰς δὲ τὴν Σφακτηρίαν ἤχμαλωτίσθησαν τριακόσιοι περίπου Σπαρτιῆται τὸ 426 π. Χ. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὑπῆρχον *τρεῖς Πύλοι*, ἡ τῆς *Ἡλιδος*, ἡ τῆς *Τριφυλίας* καὶ ἡ *Μεσσηνιακὴ*. — *Μεθώρη* πρὸς Ν., ἔχουσα φρούριον Ἑνετικὸν καὶ περίπου 2,000 Κ. — *Κορώνη* (*Ἀσίρη*) πρὸς Α., ὡσαύτως φρούριον μετὰ 2,500 Κ. — Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖνται αἱ *Οἰνοῦσαι* νῆσοι (*Σαπιέντσα* καὶ *Καθρέρα*). — *Πεταλίδι* (*Κορώνη*) πρὸς Β. τῆς Κορώνης. Ἐνταῦθα εἶνε συνωκισμένοι Λάκωνες. — *Μαριάκι*, περίφημον διότι αὐτόθι ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τὸν Ἰβραήμην ὁ ἥρως Παππαφλέσας.

4) Τῆς *Τριφυλίας*, μετὰ 35,000 Κ.

Ἐνταῦθα ποταμὸς λόγου ἄξιος εἶνε ἡ *Νέδα* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Κυπαρισσία, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 4,000 Κ. — *Φιλιατρά*, πρὸς Ν. τῆς προειρημένης, πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 5,000 Κ. — *Γαργαλιᾶροι*, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 3,000 Κ.

5) Τῆς *Ὀλυμπίας*, μετὰ 29,000 Κ.

Ἐντάϋθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Λύκαιον* πρὸς Α., ποταμὸς δὲ ὁ *Ἀλφειὸς* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἄξιον σημείωτοι·

Ἀνδρίτσεινα, πρωτεύουσα μετὰ 2,000 Κ. Πλησίον ταύτης σώζεται ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος.—*Ἀγουλινίτσα*, μετὰ 1,800 Κ. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ.

δ'). Νομὸς τῆς Λακωνίας.

[81,78 □ Μ., 121,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Λακωνία (*Λακωνικὴ παρ' Ἀττικοῖς*) εἶνε χώρα ὀλίγον γόνιμος, ἐκτὸς τῶν ἐγγύς τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐρώτα πεδιάδων. Συνέστησαν δ' οἱ *Δωριεῖς* μετὰ τὴν κάθοδον αὐτῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολιτείαν, ἣτις ἐπὶ πολὺν χρόνον εἶχε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τε τὴν ἰσχὺν τῶν ὅπλων καὶ τὴν σύνεσιν τῶν ἀρχόντων. Διηρεῖτο δ' ὁ λαὸς εἰς τρεῖς τάξεις· 1) τοὺς *Σπαρτιάτας*, ἀπογόνους τῶν *Δωριέων* κατακτητῶν. Οὗτοι μόνοι εἶχον τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἡσχολοῦντο δὲ περὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ὅπλων καὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου· 2) εἰς *περιοίκους* ἢ *Λακεδαιμονίους*, τοὺς παλαιοὺς κατοίκους τῆς Λακωνικῆς, ὑποτεταγμένους εἰς τοὺς *Σπαρτιάτας* καὶ πληρώνοντας φόρους ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς· 3) εἰς *Ἑλλωτας*, ἥτοι δούλους τῆς πολιτείας, καλλιεργοῦντας τὰς γαίας τὰς ἀνηκούσας εἰς τοὺς *Σπαρτιάτας*, πολυειδῶς δὲ ὑπ' αὐτῶν κακουμένους.

Ἡ Λακωνία νῦν περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ἥτοι·

1) Τῆς *Λακεδαιμόνος*, μετὰ 53,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄζια λόγου εἶνε ὁ *Πάργων* πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ὁ *Ταῦγετος* πρὸς Δ., πεδιάς δὲ ἡ *Λακωνική*, ποταμοὶ ὁ *Εὐρώτας* καὶ ὁ *χυνόμενος* εἰς αὐτὸν *Οἰτοῦς* (*Κελεφίνα*) πρὸς Β., καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Σπάρτη, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Εὐρώτα*, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Σπάρτης* κειμένη. Ἔχει δὲ *Γυμνάσιον*, *Πρωτοδικεῖον*, μεταξοκλωστήρια, κανονικὰς ὁδοὺς καὶ περίπου 3,500 Κ. Ἡ δὲ παλαιὰ *Σπάρτη* ὀλίγην εἶχεν ἔκτασιν καὶ πολλὸν χρόνον παρέμεινεν ἄνευ τειχῶν, διότι οἱ *Σπαρτιαῖται* ἐφρόνουν ὅτι ἡ ἀνδρεία ἦτο τὸ ἄριστον τῶν ὀχυρωμάτων. Ἄνδρες δὲ διασημότατοι τῆς *Σπάρτης* ὑπῆρξαν· ὁ πρῶτος αὐτῆς βασιλεὺς *Λέλεξ*. Τυνδάρεως ὁ σύζυγος τῆς *Λήδας*· οἱ δύο αὐτῆς υἱοί, *Κάστωρ* καὶ *Πολυδεύκης*, καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτῆς *Ἑλένη* καὶ *Κλυταιμνήστρα*. *Μερέλαος* ὁ σύζυγος τῆς *Ἑλένης*· *Ἀριστόδημος* ὁ *Ἡρακλείδης*, ἀρχηγὸς τῶν *Δωριέων*, γενόμενος δὲ κύριος τῆς *Λακωνικῆς* περὶ τὸ 1104 π. Χ.· οἱ δύο αὐτοῦ υἱοὶ *Εὐρυσθένης* καὶ *Προκλῆς*, ἐξ ἑκατέρου τῶν ὁποίων κατήγοντο πάντοτε οἱ δύο βασιλεῖς τῆς *Σπάρτης*. *Λυκοῦργος* ὁ νομοθέτης τῶν *Σπαρτιατῶν*. *Λεωρίδας* ὁ ἀποθανὼν εἰς τὰς *Θερμοπύλας*· ὁ *Πανσαρίας*, ὁ *Λύσανδρος* καὶ ὁ *Ἀγησίλαος*, ἐπιφανεῖς διὰ τὰς νίκας αὐτῶν. — *Μιστράς*, μετὰ 1,500 Κ. — *Καστανιά*, πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ *Ταῦγέτου*, μετὰ 2,000 Κ. — *Γεωργίτσι*, παρὰ τὴν *Καστανιὰν* μετὰ 2,000 κατοίκων περίπου. — *Ἀράχωβα* (*Καρυαί*). — *Βουρλῆα*, πλη-

σίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Σελλασία*, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονος ἐνίκησε τὸν θεωρούμενον τελευταῖον βασιλέα τῆς Σπάρτης *Κλεομένην* (222 π. Χ.). — *Βαρβίτσα*, πατρὶς τοῦ περιφήμου κλέφτου *Ζαχαριᾶ*. — *Βαμβακοῦ*, μετὰ 2,000 Κ. — *Σκλαβοχώριον*, τὸ πάλαι *Ἀμύκλαι*, περίφημοι διὰ τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — *Λεβέτσοβα* (πάλαι *Κροκέαι*), μετὰ 1,500 Κ.

2) Τοῦ *Οἰτύλου* (Δυτικῆς Μάνης), μετὰ 30,000 Κ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Ἀρεόπολις*, μετὰ 1,500 Κ. — *Οἰτύλος*, μετὰ 1,500 Κ. περίπου. — *Κύτα*, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον *Θυρίδας* (Γρόσσο).

3) Τοῦ *Γύθειου* (Ἀνατολικ. Μάνης), μετὰ 10,000 Κ.

Ἐνταῦθα κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Γύθειον*, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς Σπάρτης, μεθ' ἧς εἶνε τανῦν ἡνωμένη δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ. Ἔχει 2,000 Κ. Ἐπὶ Αὐγούστου τὸ Γύθειον ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ἐλευθερολακῶν, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος ἀπὴλλαξε τῆς ἀρχῆς τῆς Σπάρτης. — *Πολύραβος*, ἔνθα ἀπεκρούσθη ὁ Ἰβραήμης, θελήσας νὰ ποιήσῃ ἀπόβασιν. — *Πάριστα*, μετὰ 1,000 Κ. πρὸς Δ.

4) Τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, μετὰ 22,000 Κ.

Εἰς ταύτην, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου *Μαλέα*, ὅρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε ἡ *Ζάραξ* (Κουλοχέρα), κῶμαι δὲ ἀξιοσημεῖωτοι·

Μολάοι, πρωτεύουσα μετὰ 1,500 Κ. — *Μορεμβασία* (Ἐπίδαυρος Λιμηρά), καίμνη ἐπὶ νησιδίου ὠχυρωμένου καὶ ἡνωμένου μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ γεφύρας· ἔχει δὲ

1,000 K. — *Βοιαί* (Βάτικα), παρὰ τὸν Μαλέαν, μετὰ 1,000 K. — *Ἐλος* παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐκ τούτου, ὡς λέγεται, οἱ δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν ὠνομάσθησαν *Εἰλωτες*.

ΣΗΜ. Λιμὴρὰ σημαίνει ἡ ἔχουσα λιμένα.

ε'.) Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας.

[79,62 □ M., 149,000 K.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Ἀρκαδία εἶνε τόπος πλήρης ὀρέων, ἅτινα δὲν ἄφησαν τοὺς Ἀρκάδας νὰ ἐπιδιοθῶσιν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ προετίμων πάντοτε τὸν ποιμενικὸν καὶ νομαδικὸν βίον. Ἐκαλοῦντο δὲ κατ' ἀρχὰς *Πελασγοί*, ἐκ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, κατὰ τοὺς ποιητάς, *Πελαγοῦ*. Κατ' ἀρχαιοτάτους δὲ χρόνους οἱ *Πελασγοί* ἢ Ἀρκάδες ἐσκορπίσθησαν εἰς διάφορους χώρας. Πρὸ πάντων δ' ἀναφέρονται οἱ διαβάντες εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἡγουμένου τοῦ *Οἰώτρου*, καὶ δόντες τὸ ὄνομα τῆς *Οἰωτρίας* εἰς ἓν μέρος τῆς χερσονήσου ταύτης. Εἶνε δ' οἱ πρῶτοι κατὰ θάλασσαν ἀποδημήσαντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως θεμελιώσωσιν ἀποικίαν. Ὅντες δ' οἱ Ἀρκάδες διηρημένοι εἰς πολλοὺς λαούς, διετήρησαν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν διὰ τε τὴν ἀνδρείαν τῶν ὀπλιτῶν αὐτῶν καὶ τὴν φύσιν τῆς χώρας, ἐνῶ οἱ πλησίον τόποι ὑπέστησαν ξενικὰς ἐπιδρομάς. Οἱ Ἀρκάδες ὑπηρέτουν πολλαχοῦ ὡς μισθωτοὶ ὀπλίται.

Ὁ νομὸς τῆς Ἀρκαδίας ἔχει τανῦν 4 ἐπαρχίας, ἧτοι:

1) Τῆς *Μαρτινείας*, μετὰ 52,000 K.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὸ *Μαίναλον* πρὸς Β., πεδιάδες δὲ ἡ τῆς *Μαρτινείας* καὶ *Τεγέας* καὶ ἡ τοῦ Ὁρχομενοῦ, ποταμὸς ὁ Ἀλφειός, καὶ πόλεις ἀξιόσημοί·

Τρίπολις, ὑπὸ τὸ Μαίναλον, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ μετὰ 10,000 Κ. ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι τῶν μύλων τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Ἀργους καὶ ἱκανὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν. Πλησίον ταύτης ἔκειντο αἱ παλαιαὶ πόλεις *Μαρτίνεια* καὶ *Τεγέα*. Εἰς τὴν Μαρτίνειαν ἐνίκησε καὶ ἐφονεύθη ὁ Ἐπαμεινώνδας τὸ 363· τὸ δὲ 206 π. Χ. ἐνίκησεν ὁ Φιλοποίμην τὸν τύραννον τῆς Σπάρτης Μαχανίδαν. Ἡ δὲ Τεγέα ἦτο διάσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, τὸν ὠραιότατον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ. — *Λεβίδι*, πρὸς Β. μετὰ 2,000 Κ. — *Βαλτέτσι*, ΝΔ. τῆς Τριπόλεως, χωρίον ὀρεινόν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν κατὰ πρῶτον τοὺς Τούρκους τὸ 1821. Πρὸς Β. δὲ τοῦ Λεβιδίου ἔκειτο ἡ πόλις Ὁρχομενός, πλουσία εἰς ποίμνια, παρὰ λίμνην ὁμώνυμον, καὶ βορειότερα ἡ πόλις *Καρύαι* πλησίον τῆς *Στυμφαλίδος* λίμνης (ἰδὲ τὸν νομὸν τῆς Ἀργολίδος), ἔνθα ὁ Ἡρακλῆς κατέστρεψε τὰς Στυμφαλίδας ὄρνιθας. Αἱ Καρύαι λέγεται ὅτι κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διότι συνεμάχησαν μετὰ τοὺς Πέρσας· καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐσφάγησαν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐξηνδραποδίσθησαν. Ἐκτοτε δ' εἰς τὰς οἰκοδομὰς (οἷον τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐρέχθειον) αἱ *Καρνάτιδες* παριστάνοντο φέρουσαι μέγα βάρος. Ὑπῆρχον ὁμῶς Καρύαι καὶ πρὸς Ν. τῆς Τεγέας, ἔνθα ὑπῆρχεν ἄ-

ξιόλογος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἔτι δὲ ἐν τῇ Λακωνίᾳ.

2) Τῆς *Γορτυρίας*, μετὰ 46,000 K.

Ἡ χώρα αὕτη εἶνε ὅλη ὀρεινὴ, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἠλείας διὰ τοῦ *Ερμιάνθου*, καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν *Γορτυρίου* πρὸς Ν. καὶ *Λάδωνος* πρὸς Β. Πόλεις δὲ λόγου ἀξίας ἔχει·

Τὴν *Δημιτσάναν*, πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 3,000 K. Εἶνε δ' αὕτη πατρίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ ἀπαγχονισθέντος κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως. — *Καρύταινα*, μετὰ φρουρίου καὶ 1,500 K., ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ *Γορτυρίου* καὶ *Ἀλφειοῦ*. — *Στεμνίτσα*, παρὰ τὸν *Γορτύνιον*, μετὰ 3,500 περίπου K. — *Ζάτουνα*, μετὰ 1,500 K. περίπου. — *Βυτίνα* ΒΑ., μετὰ 1,500 K. — *Λαγκάδια* (Τευθίς) ΒΔ., μετὰ 4,000 K. — *Βαλτεσινίκον*, μετὰ 2,000 K.

3) Τῆς *Μεγαλοπόλεως*, μετὰ 20,000 K.

Ἐνταῦθα ὅρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Λύκαιον* (*Διαφόρτι*), πεδιάς δὲ ἡ τῆς *Μεγαλοπόλεως*, ποταμὸς ὁ *Ἀλφειός*, ὅστις δέχεται τὸν *Ἐλισσόντα* καὶ *Καρνίωνα* (Ξερίλα). πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Μεγαλόπολις (παρὰ τὸ νῦν *Σινάνον*), πατρίς τοῦ *Φιλοπολίμενος* καὶ *Πολυβίου*, σπνοικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου μετὰ τὴν ἐν *Λεύκτροις* μάχην (371 π. Χ.). Εἶνε δὲ τανῦν κώμη μετὰ 1,500 K., ἔχουσα ὁδὸν ἀμαξιτὸν μέχρι *Τριπόλεως*. — *Λεοντάριον*, παρὰ τὸν *Καρνίωνα*, μετὰ 800 K.

4) Τῆς *Κυνουρίας* (Τσακωνίας), μετὰ 31,000 K.

Εἰς ταύτην ὁμιλοῦσι τὴν λεγομένην Τσακωνικὴν διάλεκτον· καὶ ὅρος μὲν ἄξιον λόγου πρὸς Δ. εἶνε ὁ χωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τῆς Λακεδαιμόνος *Πάρων* (Μαλεβός), πεδιάς δὲ ἡ τοῦ Ἄστρους καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Λεωνίδιον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ περίπου 4,500 Κ. καὶ πεδιάδος εὐφόρου. — Ἄστρος, πρὸς Β. ὄχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Τάρου* ποταμοῦ, κώμη παράλιος εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος *Θυρέας*, διὰ τὴν ὁποίαν ἐμονομάχησαν τριακόσιοι Ἀργεῖοι πρὸς τριακοσίους Σπαρτιάτας, τὸ 544 π. Χ. — Ἅγιος Ἰωάννης, ΝΔ. τοῦ Ἄστρους. — Ἅγιος Πέτρος ΝΔ., μετὰ 4,000 Κ., κωμόπολις κειμένη εἰς γοητευτικωτάτην τοποθεσίαν πλήρη δένδρων. — *Καστρί*, πρὸς Β. τοῦ Ἀγ. Πέτρου, μετὰ 5,000 Κ. περίπου. — *Δολιὰρὰ* καὶ *Βέρβερα*, κῶμαι γνωσταὶ διὰ τὰς πλησίον αὐτῶν νικηφόρους κατὰ τῶν Τούρκων μάχας. — Σημειωτέον ὅτι τὸ πάλαι ἡ Κυνουρία συγκατελέγετο εἰς τὴν Ἀργολίδα.

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑἰΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ.

[134 □ Μ., 226,000 Κ.].

α'). Ὁ Νομὸς τῆς Εὐβοίας.

[79,95 □ Μ., 94,000 Κ.].

Οὗτος σύγκειται ἐκ τῶν *Βορείων Σποράδων* καὶ τῆς νήσου *Εὐβοίας* [60 □ Μ., 84,000 Κ.], ἐκτεινομένης ἀπὸ τῶν πρὸς Β. ἀκρωτηρίων, Ἀρτεμισίου καὶ Κηραίου, μέχρι τῶν πρὸς Ν., Καφηρέως καὶ Γεραιστοῦ. Περι-

λαμβάνει δὲ τέσσαρας ἐπαρχίας, ἐξ ὧν αἱ μὲν τρεῖς, τῆς *Χαλκίδος*, τῆς *Καρυστίας* καὶ τοῦ *Ξηροχωρίου*, κείνται ἐπὶ τῆς Εὐβοίας, ἡ δὲ τετάρτη συγκροτεῖται ἐκ τῶν Βορείων Σποράδων. Καὶ λοιπὸν ἔχομεν·

1) τὴν ἐπαρχίαν *Χαλκίδος*, μετὰ 33,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Δίρφυς* (Δέλφι) καὶ τὸ *Καρδῆλι*, πόλεις δὲ ἄξια λόγου·

Χαλκίς, ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν ἄμπωτιν καὶ παλαιορίαν πορθμοῦ τοῦ *Εὐρίπου*, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινητὴ ἐκ σιδήρου γέφυρα, συνδέουσα τὴν Εὐβοίαν μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἔχει δὲ φρούριον Ἐνετικόν, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, νηματοποιεῖον καὶ περὶ τὰς 7, 000 Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ὀθωμανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Ἦτο δὲ καὶ τὸ πάλαι ὄχυρὰ (Δημητριάς, Χαλκίς καὶ Κόρινθος αἱ τρεῖς πέδαι τῆς Ἑλλάδος ὅτε ἤρχον οἱ Μακεδόνες) καὶ πλουσία διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ πλησίον σιδηρωρυχεῖα καὶ χαλκωρυχεῖα. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ Ἀριστοτέλης, τὸ 321 π. Χ.—*Λίμνη* (Αἰγαί), πρὸς Β. τῆς Χαλκίδος, κώμη ναυτικὴ καὶ γεωργικὴ, παράγουσα ὠραῖον οἶνον καὶ ἔχουσα 2,000 Κ. Ὅχι μακρὰν αὐτῆς κεῖται τὸ θυελλῶδες ὄρος *Καρδῆλι*. — *Ἐρέτρια* (Νέα Ψαρά), ΝΑ. τῆς Χαλκίδος, τανῦν συνοικιζομένη ὑπὸ Ψαριανῶν, καὶ ἔχουσα 500 Κ. Τὸ πάλαι κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (490 π.), ἀνφικοδομήθη δ' ἔπειτα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ὅχι μακρὰν τῆς Ἐρετρίας εἶνε τὸ εὐφόρον *Αἰλάρτιον* πεδῖον.

2) τοῦ *Ξηροχωρίου* (Ἑστιαιώτιδος), μετὰ 12,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Τελέθριον* (Καλτσάδες) ΒΔ., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Ξηροχώριον, κωμόπολις κατάφυτος, μετὰ 2,500 Κ. — Ὠρεοί, ἐπίνειον τοῦ Ξηροχωρίου. — *Αἰδηψός*, ΝΔ. τοῦ Ξηροχωρίου, κώμη περίφημος διὰ τὰ πλησίον αὐτῆς ἀρχαιοθὲν γνωστὰ λουτρὰ τῆς Αἰδηψοῦ, ἔνθα ἐπορεύθη πρὸς ἰασιν καὶ ὁ περιβόητος Ῥωμαῖος Σύλλας·

3) τῆς *Καρυστίας*, μετὰ 39,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ἡ *Ὀχη* (Ἀγ. Ἡλίας), πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Κύμη, πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 4,000 Κ. Ἀπέχει δὲ τῆς θαλάσσης περὶ τὰ 20 λεπτὰ τῆς ὥρας καὶ ἔχει γαιανθρακωρυχεῖον. — *Κάρυστος*, πρὸς Ν. μετὰ 1,500 Κ. καὶ φρουρίου ἰσχυροῦ. Τὸ πάλαι ἦτο περίφημος διὰ τὰ μάρμαρά της. — *Ἀλιθέριον* (Ταμύναι), ὄχι μακρὰν τῆς Ἐρετρίας, μετὰ 800 Κ. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος *Σκυῖρος* [3 □ Μ.], ΒΑ. τῆς Κύμης, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης περὶ τὰς 3,500 Κ., καὶ ἄλλα τινὰ νησίδια. Τὸ πάλαι ἡ Σκυῖρος ἦτο περίφημος, διότι αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Θησεὺς καὶ ἐγεννήθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως Νεοπτόλεμος.

ΣΗΜ. Οἱ ποταμοὶ τῆς Εὐβοίας εἶνε ἀσήμαντοι, καθὼ χυνόμενοι μετὰ βραχὺν ῥοτὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἶνε δ' ἡ Εὐβοία πολὺ εὐφορος πρὸ πάντων εἰς σίτον. Τὸ πάλαι πολὺν χρόνον ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἕως οὗ τὴν ἤρπασε Φίλιππος ὁ Μακεδών.

4) Τῆς ἐπαρχίας *Σκοπέλου*, μετὰ 10,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ νῆσοι *Σκόπελος* (Πεπάρη·

θος), μετὰ 6,000 Κ. καὶ ὁμωνύμου κωμοπόλεως, πρωτεύουσας ἐπαρχίας. Ἐξάγει δὲ ἡ νῆσος αὕτη ἄφθονα ἀπίδια, κεράσια καὶ οἶνον. — Σκίαθος, μετὰ 3,200 Κ. καὶ λιμένος ἀρκετὰ καλοῦ, παράγουσα οἶνον ἐξαίρετον, Εἰς ταύτην πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατέφευγον οἱ ἀρματωλοὶ τῆς Θεσσαλίας. — Ἀλόνησος, μετὰ 400 Κ.

β'). Νομὸς τῶν Κυκλάδων. (1)

[49,86 □ Μ., 132,000 Κ.].

Οὗτος περιλαμβάνει 7 ἐπαρχίας, ἦτοι·

1) Τῆς Σύρου, μετὰ 31,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Σῦρος [2 □ Μ. καὶ 21,000 Κ.], ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· Ἐρμούπολις, ἡ μεγίστη πόλις τῶν Κυκλάδων μετὰ 16,500 Κ. Συνωχίσθη δ' αὕτη ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ Χίων, Σμυρναίων καὶ Ψαριανῶν, καὶ εἶνε τὴν σήμερον ἡ ἐμπορικωτάτη τῆς Ἑλλάδος πόλις, ἔχουσα συγκοινωνίαν ἀτμοπλοικὴν μεθ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, γαυπηγεῖον, πλεῖστα ἐκπαιδευτήρια, ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροὺς ναοὺς, θέατρον καὶ παντοῖα βιομηχανικὰ καταστήματα. Εἰς τὴν Σῦρον ἐγεννήθη ὁ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου Φερεκύδης. — Ἄρω Σῦρος, ἡνωμένη μετὰ τῆς Ἐρμουπόλεως καὶ ἔχουσα 4 χιλ. Κ., καθολικῶν τῶν πλείστων. — Μύ-

(1) Οὕτω καλοῦνται κυρίως οἱ κύκλοι τῆς Δήλου νήσοι· αἱ δ' ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου νήσοι ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Νότιοι Σποράδες.

κορος [1 □ M.], ἔχουσα πόλιν ὁμώνυμον, 4,600 K. καὶ πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ὑπῆρχον οἱ τάφοι τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους νικηθέντων Γιγάντων.—*Δῆλος* [$1\frac{1}{3}$ □ M.], νῆσος ἀκατοίκητος τανῦν καὶ χρησιμεύουσα ὡς λοιμοκαθαρτήριον· διάσημος ὁμῶς τὸ πάλαι ὡς γενέθλιος τόπος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐνταῦθα ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν τὰ *Δήλια* καὶ ὑπῆρχεν ἀγορὰ δούλων.—*Γιάρος* (Γιοῦρα) [1 □ M.], τόπος ἐξορίας ἐπὶ Ῥωμαίων.

2) Τῆς *Κέω*, μετὰ 10,000 K.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι· *Κέως* [3 □ M., 4 χιλ. K.], ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου, μεθ' ὁμωνύμου κωμοπόλεως, ἐχούσης 2,000 K. Εἰς τὴν Κέων ἐγεννήθησαν οἱ ποιηταὶ *Σιμωνίδης* ὁ *Κεῖος* καὶ *Βακχυνίδης*. Λέγεται δ' ὅτι ὑπῆρχεν αὐτοῦ νόμος τὸ πάλαι, καθ' ὃν πᾶς ὅστις ἔφθανε τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος ἔπρεπε νὰ ἀποθάνῃ δηλητηριάζων ἑαυτόν.—*Κύθρος* (Θερμιά, $2\frac{1}{2}$ □ M., 2,000 K.), μεθ' ὁμωνύμου κώμης καὶ θερμῶν λουτρῶν, λαμπρῶς εὐτρεπισμένων. Τὸ πάλαι παρῆγε τυρὸν περίφημον.—*Σέριφος* [1 □ M., 1,800 K.], μεθ' ὁμωνύμου κώμης, περίφημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξώριζον καὶ ἐδῶ τοὺς κακούργους.

3) Τῆς *Ἀνδρου*, μετὰ 23,000 K.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Ἀνδρος* [$4\frac{1}{2}$ □ M.], ΝΑ. τῆς Εὐβοίας, μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης καὶ ναυτικοῦ ἀξιολόγου. Ἐδῶ πλησίον, κατὰ τοὺς παλαιούς, ἦτο πηγὴ ρέουσα οἶνον κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ

Βάχχου. "Αλλαι κῶμαι αὐτόθι εἶνε· *Γαύριον*, μετὰ 400 Κ. καὶ λιμένος μεγάλου. — *Κόρθιον* ("Ανω *Κάστρον* τανῦν), μικρὸν ἀπέχον τῆς θαλάσσης.

4) Τῆς *Τήνου*, μετὰ 13,000 Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ Καθολικοί.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Τήνος* μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης 2,500 Κ. καὶ τὸν διάσημον Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἄλλη κώμη τῆς νήσου εἶνε ὁ *Πύργος* μετὰ 1,900 Κ., πλησίον τοῦ ὁποίου εἶνε λατομεῖα λευκοῦ καὶ πρασίνου μαρμαρίου.

5) Τῆς *Νάξου*, μετὰ 22,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ νῆσος *Νάξος* [6 □ Μ., 12,000 Κ.), μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης ἀκρόπολιν καὶ 2,000 Κ., ἐν οἷς 300 Καθολικοί. Εἶνε δ' ἡ *Νάξος* ἡ μεγίστη καὶ εὐφορωτάτη τῶν Κυκλάδων, παράγουσα πορτοκάλια, λεμόνια, ἔλαιον, βάμβακα, μέταξαν καὶ τὸ ὄρυκτὸν σμύριδα. Ἔχει δὲ καὶ ὄρος λόγου ἄξιον τὸ *Ἀρεῖος* (Τζιάς), ὑψηλὸν 3,230 πόδας. Οἱ παλαιοὶ ἀπέδιδον τὸ εὖοιον τῆς νήσου εἰς τὸ ὅτι διέτριψεν αὐτόθι ὁ Βάχχος, — *Πάρος* [4 □ Μ., 7,000 Κ.], περίφημος διὰ τὸ λατομεῖον τῶν μαρμάρων, ἐνθα ἄγει σιδηρόδρομος. Κωμόπολις ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Παροικία*, ἔχουσα 2 χιλ. Κ. Ἐκ τῆς Πάρου ὁ λόρδος Ἀροῦνδελ ἐκόμισεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1627 μ. Χ. τὰ *Πάρια μάρμαρα*, τὸ ἀσφαλέστατον μνημεῖον τῆς ἀρχαίας χρονολογίας. Εἰς τὴν Πάρον ἐγεννήθησαν οἱ ἀνδριαντοποιοὶ Σκόπας καὶ Πραξιτέλης καὶ ὁ ποιητὴς *Ἀρχύλοχος*. — Ἀντίπαρος (Ὡλίαρος, $1\frac{1}{2}$ □ Μ. καὶ 150 Κ.), γνωστὴ διὰ τὸ

μέγα καὶ γέμον ὠραιοτάτων σταλακτικῶν σπήλαιον αὐ-
τῆς καὶ τὰ μολυβδοῦχα μέταλλα.

6) Τῆς Μήλου, μετὰ 13,000 K.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Μῆλος [2 □ M., 4, 500 K.], μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης λαμπρὸν λιμένα. Εἶνε δὲ ἡ Μῆλος ἡφαιστειογενής, ἀποπνέουσα θειώδεις ἀτμούς, ἔχουσα θερμὰς πηγὰς, μυλίστας λίθους, γύψον καὶ θεῖον, γέμουσα δὲ λειψάνων ἀρχαίων. Εἰς τὴν Μῆλον ἦλθεν ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων τὸν 12 π. X. αἰῶνα. Ταύτην ἐκυρίευσαν μὲν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀλλ' ἀπώλεσαν εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ.—Σίφρος (1½ □ M., 6,000 K.), μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης· εἶχε δὲ τὸ πάλαι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου—Κίμωλος [1 □ M., 1,500 K.], ὅθεν ἐξάγεται ἡ κιμωλία γῆ.—Φολέγανδρος [1 □ M.], μετὰ 1,000 K.—Σίχιρος [□ M.], μεθ' ὁμωνύμου κώμης.

7) Τῆς Θήρας, μετὰ 20,000 K.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι Θήρα [Σαντορίνη 3 ½ □ M., 1,500 K.], ἔνθα ἐνεργεῖ ἡφαιστειὸν παραγαγὼν εἰς διαφόρους ἐποχὰς τὴν παλαιὰν Καϋμένην, τὴν μικρὰν Καϋμένην, τὴν νέαν Καϋμένην καὶ τὸ 1866 τὸν Γεώργιον καὶ τὴν Ἀφρόεσσαρ μετὰ κρατῆρος ἡφαιστείου. Ἔχει δὲ κώμην ὁμώνυμον καὶ ὀλίγον ναυτικόν. Ὀνομάσθη δὲ τὸ πάλαι Θήρα ἐκ τοῦ ἀποικήσαντος εἰς αὐτὴν μετὰ Λακεδαιμονίων Ἡρακλείδου Θήρα· πρότερον ἐκκληῖτο Καλλίστη. Ἀποικία δὲ τῶν Θηραίων, ἡγουμένου τοῦ Βάττου, ἔκτισε τὴν ἐν τῇ Λιβύῃ Κυρήνην. — Θηρασία, ἔχουσα 4 χωρία καὶ 600 K. —

Ἀμοργὸς [$2\frac{1}{2}$ □ M. καὶ 2,500 K.], ἔχουσα μεγαλη-
λητέραν κώμην τὴν *Χώραν* μετὰ 2,000 K. Ἐνταῦθα
ἐγεννήθη ὁ ἱαμβογράφος *Σιμωνίδης* ὁ *Ἀμοργῖνος*. —
Ἴος [Νιό, 1 □ M., 2,000 K.] μεθ' ὁμωνύμου κώ-
μης, νῆσος ὅπως οὖν εὐλίμενος. Ἐνταῦθα λέγεται ὅτι
ἀπέθανεν ὁ Ὅμηρος. — *Ἀράφη* [$\frac{1}{2}$ □ M., 700 K.],
νῆσος ἀλίμενος.

Ε'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ.

[51 □ M., 231,000 K.].

α'.) Νομὸς Κερκύρας.

Οὗτος περιλαμβάνει 5 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς πρῶται,
ἥτοι: 1) τῆς *Κερκύρας*, μετὰ 27,000 K.· 2) τῆς *Μέσ-*
σης μετὰ 24,000 K.· καὶ 3) τοῦ Ὀρους μετὰ 27,000
K. ἀνήκουσιν εἰς τὴν νῆσον.

Κέρκυρα [12 □ M. καὶ 78,000 K.], νῆσον παρά-
γουσαν ἀφθονώτατον ἔλαιον. Καὶ παλαιάτατα μὲν κατῴ-
κουν εἰς αὐτὴν *Φαίακες*· κατόπιν δ' ἀπώκησαν εἰς αὐτὴν
Κορίνθιοι. Ἦτο δ' ἡ Κέρκυρα μετὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν
Κόρινθον ἰσχυροτάτη τῆς Ἑλλάδος ναυτικὴ δύναμις.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε· *Κέρκυρα*, πρω-
τεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα εὐρύχωρον λιμένα, λαμπρὰς
οἰκοδομὰς καὶ πλατείας, Γυμνάσιον, Ἐφετεῖον, βιβλιο-
θήκην, σωφρονιστήριον τῶν κακούργων, τὸ σεπτὸν λεί-
ψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος καὶ 17,000 K.· μετὰ
δὲ τῶν προαστείων *Μαρτουκίου*, *Γαρίτσας*, Ἀγ. Ῥό-

κου καὶ Ἀνεμομόλου 25,000 K. Τὰ ὀχυρώτατα ὅμως τῆς Κερκύρας φρούρια κατηδαφίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγ-
γλων πρὸ τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος.—Γαστοῦρι,
πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Μέσσης μετὰ 1,100 K. —
Σκριπερόν, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ὄρους μετὰ
1,700 K. Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι εἶνε·

4) Ἡ τῶν Παξῶν, μετὰ 5,000 K.

Εἰς ταύτην ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος Παξοὶ [$1\frac{1}{4}$ □ M.,
4,000 K.], κειμένη ἀντικρὺ τῆς Πάργας τῆς Ἡπείρου.
Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε ὁ Γάϊος, ἔχων ἀσφαλέστατον
λιμένα καὶ 500 K.

5) Τῆς Λευκάδος, μετὰ 23,000 K.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος Λευκάς [8 □ M., 21
χιλ. K.], Ἀγία Μαύρα καλουμένη τανῦν ἐκ τῶν λει-
ψάνων τῆς Ἀγίας Μαύρας. Αὕτη ἀπετέλει τὸ πάλαι
χερσόνησον τῆς Ἀκαρνανίας, ἕως οὗ διώρουζαν τὸν Ἴσ-
θμὸν οἱ Κορίνθιοι· κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν ἄρματω-
λῶν ἐχρησίμευεν ὡς καταφύγιον τῶν καταδιωκομένων
εἰς τὴν ἀντικρὺ ἡπειρον. Ἔχει δὲ πρωτεύουσαν ὁμώ-
νυμον μετὰ 5,000 K. Ἄλλαι κῶμαι τῆς νήσου γνω-
σταὶ εἶνε ἡ Κάρνα μετὰ 1,800 K. καὶ οἱ Σφακιῶται
μετὰ 2,000 K. Εἰς δὲ τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς νήσου εἶνε
τὸ ἀκρωτήριο Λευκάτας, ὁπόθεν τὸ πάλαι οἱ δυστυχεῖς
ἐρασταὶ ἐκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως
θεραπεύσωσι τὸ πάθος αὐτῶν (Λευκάδιον ἄλμα). Ἐν-
τεῦθεν, ὡς λέγεται, ἐκρημνίσθη καὶ ἡ ποιήτρια Σαπφώ.
Ἄλλη δὲ νῆσος ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν εἶνε ἡ Τά-
φος (Μεγανῆσι) μετὰ 550 K.

6'.) **Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας.**

[20 □ M., 80,000 K.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς, ἤτοι τῆς *Καραίας* μετὰ 32,000 K. τῆς *Σάμης* μετὰ 17,000 K. καὶ τῆς *Πάλης* μετὰ 19,000 K., κεῖνται εἰς τὴν νῆσον.

Κεφαλληνίαν [16 □ M., 96,000 K.] τὴν μεγίστην τῶν Ἰονίων νήσων καλουμένην ἐπὶ Ὀμήρου *Σάμην*.

Εἰς ταύτην πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἀργοστόλιον (Κράνιοι), πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, θέατρον καὶ 8,500 K. — *Ἅγιος Γεώργιος*. — *Ληξοῦρι* πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Πάλης, μετὰ 9,000 K. — *Δελιανᾶτα*, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους *Αἴνου*, μετὰ 2,200 K. — *Αἰγιαλὸς* πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας *Σάμης*. — *Ἄσσοι*, πρὸς Β., φρούριον ὀχυρὸν μετὰ λιμένος. 2 δὲ ὥρας πρὸς Δ. τοῦ Ἀργοστολίου εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου *Γερασίου* μετὰ τοῦ σепτοῦ λειψάνου τοῦ Ἀγίου.

4) Τῆς *Ἰθάκης*, μετὰ 12,000 K.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ πατρίς τοῦ ὁμηρικοῦ Ὀδυσσέως νῆσος *Ἰθάκη* [4 □ M., περίπου 2,500 K.]. Ἐνταῦθα δὲ ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Νήριον*, πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Τὸ *Βαθύ*, ἔχον 5,000 K. — *Περαχώριον*, μετὰ 1,500 K. — *Ἐξωγή* πρὸς Β., μετὰ 2,000 K. — *Ἀρωγή* πρὸς Δ., μετὰ 1,000 K.

γ'.) **Νομός τῆς Ζακύνθου.**

[7 □ M., 45,000 K.].

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ὑπάγεται μόνον ἡ νῆσος Ζάκυνθος [7 □ M.] καὶ τινὰ νησίδια ἀκατοίκητα· δὲν διαίρεται δὲ εἰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ μόνον εἰς δέκα δήμους. Εἶνε δὲ ἡ Ζάκυνθος κατὰφυτος καὶ λαμπρῶς καλλιεργημένη. Πρωτεύουσα δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ ὁμώνυμος Ζάκυνθος, ἔχουσα ναοὺς ἀξιολόγους, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, Λέσχας, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον, Γηροκομεῖον καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγ. Διονυσίου, κατοίκους δὲ περὶ τὰς 20,000. Ἀξιοσημεῖωτοι δὲ κῶμαι εἰς τὴν νῆσον εἶνε· Πηγαδάκι, μετὰ 1,000 K. — Κερί, ἀκρωτήριον πρὸς Ν., πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενα *νάφθης φρέατα*. — Ἐκ τῆς Ζακύνθου ἀπωκίσθη τὸ πάλαι ἡ Ἰσπανικὴ πόλις Ζάχαρθα (Σάχουντον). — Πρὸς Ν. δὲ τῆς Ζακύνθου κεῖνται αἱ μικραὶ νῆσοι *Στρογάδες*, ἔνθα κατὰ τοὺς ποιητὰς κατῴκουν αἱ Ἀρπυαί.

Πληθυσμὸς. Θρησκεία. Στρατός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, 2,000,000, σύγκειται ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὀλίγων Ἀλβανῶν, καταγομένων ἐκ τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν. Πρεσβεύουσι δ' οἱ Ἕλληνες τὸ Ἀνατολικὸν ὀρθόδοξον δόγμα, ἐκτὸς τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Χαλκίδι Μωαμεθανῶν, ἱκανῶν Ἑβραίων ἐν Ἡπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ μάλιστα, καὶ ὀλίγων δυτικῶν κατοικούντων τὰς νήσους Κέρκυραν, Σύρον, Τήνον, Νάξον καὶ Θήραν. Εἶνε

δ' ὁ Ἕλλην. λαὸς ζωηρός, λιτὸς καὶ σκληραγωγημένος, καὶ κυρίαν ἀσχολίαν ἔχει τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, μάλιστα δὲ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Μόλις δ' ἐσχάτως εἰσέχθη καὶ ἡ βιομηχανία, κυρίως ἐν Πειραιεῖ καὶ Σύρῳ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1863 βασιλεύει συνταγματικῶς Γεώργιος ὁ Α΄., ἡγεμονόπαις τῆς Δανίας. Καὶ στρατὸν μὲν τῆς ξηρᾶς ἔχει ἐν καιρῷ εἰρήνης περὶ τὰς 30,000, ἀνδρῶν καὶ ἐν καιρῷ πολέμου περὶ τὰς 150,000 (ἐφεδρεία, ἐπιστρατεία)· στόλον δὲ 35 πολεμικὰ πλοῖα, ἐν οἷς 2 θωρηκτά. (1) Τὸ ἰδιωτικὸν ὁμῶς ναυτικὸν σύγκειται ἐκ τετραχισχιλίων περίπου πλοίων, ἐχόντων ναύτας τοὺς δεξιωτάτους ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσῃ. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὰς τρεῖς ἀτμοπλοϊκὰς ἐταιρίας· τὴν Ἑλληνικὴν ἀτμοπλοῖαν μετὰ 14 ἀτμοπλοίων, τὴν Παρελλήνιον μετὰ 5, καὶ τὴν τοῦ Γουδῆ μετὰ 4. Ἐννοεῖται ὁμῶς ὅτι ταχέως θέλει αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων τούτων.

2. Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

[5,381 □ M., 28,200,000 K.]. (2)

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ὑπῆρξεν ἡ χερσόνησος αὕτη τὰ μέγιστα σπουδαία εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ἐκαλεῖτο δ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡ Ἰταλία Ἑσπερία

(1) Τανὺν ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ παραγγείλῃ καὶ ἄλλα 6.

(2) Κατὰ τὴν ἐφετερινὴν ἀπογραφὴν ἔχει 28,451,443.

(ἡ μικρά), καθὼς κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος· ἐλέγετο δὲ προσέτι *Οἰνωτρία* καὶ *Αὔσονία* ἐκ τῶν αὐτόθι κατοικούντων Οἰνωτρῶν καὶ Αὔσωνων· οἱ δὲ ποιηταὶ τὴν ὀνομάζουσι συχνὰ *Σατορνίαν*, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα, κατὰ τὴν μύθολογίαν, καταφυγόντος *Σατόρου* (Κρόνου). Κατωκίσθη δ' ἡ Ἰταλία ἐξ ἀποίκων, ἐκ διαφορῶν ἐλθόντων χωρῶν. Καὶ περὶ μὲν τὸ 1,600 π. Χ. *Λιβυροί*, *Σικελοί* καὶ *Ερετοί*, ἦλθον ἐκ τῆς Ἰλλυρίας ἢ κατὰ τινος ἐκ τῆς Παφλαγονίας· μετὰ ἑκατὸν δ' ἔτη *Αἴγυρες*, ἐκ τῆς Ἰθηρίας ἐλθόντες, διῆλθον τὴν Γαλλίαν καὶ καθιδρύθησαν εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ τῆς Ἰταλίας. Μετὰ τινὰ δὲ χρόνον *Κέλται*, *Ἀμβρωνες* ἐπικαλούμενοι, κατέλαβον χώραν τινὰ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἰταλίας. Ἕλληνες δὲ κατὰ διαφοροὺς ἐποχὰς ἀπωκίσθησαν ἐνταῦθα, καταλαβόντες μάλιστα τὸ μεσημβρινὸν μέρος· ἀκμάσαντες δὲ καὶ πληθυνθέντες τὰ μέγιστα ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῶν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν, ἥτοι *Μεγάλην Ἑλλάδα*, ἀφοῦ καὶ οἱ ἐν τῇ μεσογαίᾳ Ἰταλίᾳ ὠμύλουν Ἑλληνιστί. Περιέσωζον δὲ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μέχρι τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος μ. Χ.· καὶ τὴν σήμερον δὲ ἀκούει τις αὐτοῦ Ἑλληνικὰς λέξεις καὶ βλέπει τὴν Ἑλληνικὴν φυσιογνωμίαν ζωηροτάτην. Περὶ δὲ τὸ 992 π. Χ. κατέλαβον τὰ μέσα τῆς Ἰταλίας *Ραιτοί* (γνωστότεροι ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Τοσκάνων), καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦσαν αὐτοὶ τὸ κύριον ἔθνος. Περὶ δὲ τὸ 600 π. Χ. *Γαλάται* (Κέλται καὶ Βέλγαι) διέβησαν τὰς Ἀλπεις, γενόμενοι κύριοι πάσης τῆς Ἰταλίας τῆς ἀπ' αὐτῶν κληθείσης ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας.

Πάντας τούτους τοὺς λαοὺς ὑποτάξασα ἀλληλοδι-
 δόχως ἡ Ῥώμη ἐγένετο τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου
Κράτους τῶν Ῥωμαίων, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶνε μῆ-
 τηρ πολλῶν σήμερον ὀμιλουμένων γλωσσῶν· ἡ δὲ Ῥω-
 μαϊκὴ *Φιλολογία* καὶ τὸ *Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον* καὶ νῦν ἐτι
 μεγάλην εἰς τὸν κόσμον ἔχουσι δύναμιν. Τὴν ὑπόληψιν
 δὲ ταύτην οὐδὲ τότε ἀπώλεσεν ἡ «αἰωνία» πόλις, ὅτε
 τὸ 476 μ. Χ. ἔγεινε λεία τῶν *Γερμανικῶν φύλων* τὸ
 παλαιὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος, ἐπὶ *Ῥωμύλου Αὐγουστύ-
 λου*, μετὰ 1,200 ἐτῶν ὕπαρξιν. Τὸ δὲ 774 *Κάρολος*
 ὁ *Μέγας*, βοηθῶν τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης, ὑπέταξε
 τοὺς ἐναντίους αὐτοῦ Λογγοβάρδους, καὶ ἐστέφθη ἐν
 Ῥώμῃ αὐτοκράτωρ, τὸ 800 μ. Χ. Ἐγεινε δ' ἡ Ῥώμη
 θρησκευτικὴ πρωτεύουσα τῶν καθολικῶν, καὶ ἰδρύσασα
 ἐκκλησιαστικὸν κράτος περιῆλθεν εἰς ἕριν πρὸς τοὺς *Γερ-
 μανοὺς αὐτοκράτορας*, ὅτε μάλιστα ἔγειναν οὗτοι κύριοι
 τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Κατὰ δὲ τὴν διαμά-
 χην ταύτην ἀπέκτησαν δημοκρατικὴν αὐτονομίαν καὶ
 σπανίαν εὐημερίαν αἱ πόλεις τῆς *Ἀνω Ἰταλίας*, μάλι-
 στα δὲ τὸ *Μεδιόλανον* καὶ ἡ *Φλωρεντία*, καὶ αἱ παρά-
 λιοι *Βερετία*, *Γένοα* (ἡ *ὑπερήφανος*) καὶ ἡ *Πίζα*. Κατὰ
 δὲ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος ἀνέτειλαν εἰς τὴν Ἰτα-
 λίαν νέοι χρόνοι, εὐρεθείσης τῆς κατὰ *θάλασσαν* ὁδοῦ
 πρὸς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας καὶ ἀνακαλυφθείσης τῆς
 Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ *Γεροάτου Κολόμβου*. Καὶ τὸ μὲν
 ἐμπόριον ἔλαβεν ἄλλην διεύθυνσιν, αἱ δὲ πλούσιαι πό-
 λεις διχονοοῦσαι καὶ φθονοῦσαι ἀλλήλας, ἐπὶ πολὺν
 χρόνον κατέλιπον εἰς τοὺς ξένους τὰ ἐκ τούτου ἀποφε-

ρόμενα κέρδη· μετὰ πολυειδεῖς δὲ ἀγῶνας περιῆλθον ἡ μὲν *Λομβαρδία* καὶ *Τοσκάνα* εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς *Ἀψβουργεῖους*, ἡ δὲ *Νεάπολις* καὶ *Πάρμα* εἰς τοὺς Γάλλους *Βουρβῶνους*. *Ναπολέων* δὲ ὁ Α΄. τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς Ἰταλίας κατέστησε βασιλείον, τὴν δὲ *Ῥώμην* πόλιν Γαλλικὴν, καὶ τὴν *Νεάπολιν* ἔδωκεν εἰς τοὺς πλησιεστάτους αὐτοῦ συγγενεῖς. Πιεσόντος ὁμῶς αὐτοῦ, ἐγκαθιδρύθησαν πάλιν οἱ μὲν Αὐστριακοὶ εἰς τὴν ἄνω, οἱ δὲ Βουρβῶνοι εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, ἕως οὗ κατὰ τὰ ἔτη 1859—1870 οἱ Ἰταλοὶ, ἀκολουθήσαντες τὴν πολιτικὴν τοῦ μεγαλοφυοῦς *Καβούρ*, ἠνώθησαν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ τέως βασιλέως τῆς Σαρδηνίας *Βικτωρος Ἐμμανουήλ*, ὅπως πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐπόθει τὸ ἔθνος αὐτῶν.

Τανῦν ἡ Ἰταλία ἔχει βασιλέα συνταγματικὸν Οὐμβέρτον τὸν Α΄., θρησκείαν δὲ τοῦ κράτους τὴν δυτικὴν καθολικὴν, ἥς κεφαλὴ εἶνε ὁ πάπας Πίος ὁ Θ΄. Ὁ δὲ πληθυσμὸς εἶνε περὶ τὰ $28\frac{1}{2}$ ἑκατομ. ἀνθρώπων, ζώντων ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τῆς βιομηχανίας. Καὶ ὁ μὲν στρατὸς σύγκειται ἐκ 500,000 ἀνδρῶν περίπου, ὁ δὲ στόλος ἐξ 74 πλοίων, ἐν οἷς 21 θωρηκτὰ μετὰ 644 πυροβόλων.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ὅπως οὖν ψυχρόν, εἰς τὰ νότια ὁμῶς λίαν εὐκραές καὶ τερπνόν. Ἡ δὲ παιδεία, ἥτις μέχρι τοῦδε ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν κλῆρον, καὶ διὰ τοῦτο ἔμενε στάσιμος, μόλις τῶρα ἀρχίζει νὰ προοδεύῃ. Ἀγαπᾷ δὲ μάλιστα ὁ Ἰταλικὸς λαὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ὡραίας τέχνας.

Θάλασσαί. Τὸ μὲν πλησίον τῆς Λιγυστικῆς μέρος τῆς Μεσογείου ἐκαλεῖτο *Λιγυστική θάλασσα*, τὸ δὲ πρὸς Δ. τῆς νήσου Σαρδοῦς *Σαρδῶον πέλαγος*· ἔλεγον δὲ *Σικελικὴν θάλασσαν* τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Ἴονιου πελάγους.

Πορθμός. Ὁ πορθμός τῆς Σικελίας εἰς τὴν πρὸς Β. εἰσοδὸν αὐτοῦ ἦτο περίφημος διὰ δύο πολυθρυλήτους σκοπέλους· τὴν *Σκύλλαν* ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν *Χάρυβδι*ν (*capo Faro*) ἐπὶ τῆς Σικελικῆς παραλίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ σκόπελοι οὗτοι ἦσαν πολὺ πλησίον, πολλάκις οἱ ναυτιλλόμενοι θέλοντες νὰ ἀποφύγῃσι τὸν ἓνα ἐναυάγουν εἰς τὸν ἄλλον· ἐντεῦθεν ἡ παροιμία «ἐκ τῆς Σκύλλας εἰς τὴν Χάρυβδι».

Κόλποι. Κόλποι εἰς τὴν Ἰταλίαν γνωστοὶ εἶνε·

1^{ον} Ὁ *Κρατῆρ* (κόλπος τῆς Νεαπόλεως τανῦν)· μετὰ τῶν ἀκρωτηρίων Μισσηνοῦ καὶ Ἀθηναίου· 2^{ον} ὁ *Ποσειδωνιάτης* (*Pæstanus*) κόλπος (τοῦ Σαλέρνου τανῦν)· 3^{ον} ὁ *Λαίριος* κόλπος (τοῦ Πολικᾶστρου νῦν)· 4^{ον} ὁ *Τερναῖος* κόλπος (τῆς Ἀγίας Εὐφημίας)· 5^{ον} ὁ *Σκυλλητικὸς* κόλπος (*Golfo di Squillace*)· 6^{ον} ὁ *Ταραντῆρος*· καὶ 7^{ον} ὁ κόλπος τῆς *Οὐρίας* (τῆς Μαμφρεδωνίας νῦν). Περὶ τῶν κόλπων τῶν νήσων ἰδὲ κατωτέρω.

Ἀκρωτήρια. Ἀκρωτήρια δὲ ἐν μὲν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ εἶνε·

1^{ον} Τὸ *Ποπλῶριον* τῆς Τυρρηνίας, ἀπέναντι τῆς νήσου Ἰλίου (Ἐλβας)· 2^{ον} τὸ *Κιρκαῖον* (*Monte Circello*), ἐν τῇ Λατίνῃ· 3^{ον} τὸ *Μισσηρὸν* ἐν τῇ Καμπανίᾳ, πλησίον τῆς Νεαπόλεως· 4^{ον} τὸ *Συρρεντῆρον* (*della Cam-*

panella τανῦν), ἀπέναντι τῶν *Καπρεῶν*, ὡσαύτως παρὰ τὴν Νεάπολιν· 5^{ον} ὁ *Παλίνουρος* (Palinuro τανῦν), πρὸς νότον τῆς ἐν τῇ Λευκανίᾳ πόλεως Παίστου· τὸ 6^{ον} τὸ *Ζεφύριον* (Bruzzeno)· 7^{ον} τὸ *Ἡράκλειον*, ἐν τῇ Βρεττίᾳ· 8^{ον} τὸ *Λακίριον* (delle Colone), πρὸς Α. τῆς Βρεττίας, ἐφ' οὗ ἦτο περίφημος ναὸς τῆς Ἥρας· 9^{ον} ἡ *Ἰαπύγιος ἄκρα*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ταραντίνου κόλπου καὶ τὰ ἔσχατα τῆς Καλαβρίας· 10^{ον} τὸ *Ἱερὸν*, Sacrum (τανῦν Corso) εἰς τὰ βόρεια τῆς Κύρνου· 11^{ον} τὸ *Αὐλιόβαιον* (Boeo τανῦν), εἰς τὰ Δ. τῆς Σικελίας· 12^{ον} ἡ *Πελοριάς ἄκρα* (Faro τανῦν), εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Σικελίας· 13^{ον} ἡ ἄκρα τοῦ *Παχύνου*, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Σικελίας (τανῦν Passaro). Εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν 14^{ον} τὸ *Γάργαρον*.

Ὅρη. Ἡ Ἰταλία εἶνε γλῶσσα γῆς ἐν τῇ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μετὰ σειρᾶς ὑψηλῶν ὀρέων, ἐκ τῆς Γερμανίας προερχομένων, ἥτοι τῶν *Ἀλπεων*, τῶν ὁποίων ἡ μεσημβρινὴ ἐξακολούθησις, τὸ *Ἀπεννίνον* (τὸ μέγιστον ὕψος 9,250 π.) διέρχεται σύμπασαν τὴν χερσόνησον.

Πλὴν δὲ τούτων γνωστότατα ἐν τῇ παλαιᾷ Ἰταλίᾳ ὄρη εἶνε· 1^{ον} τὸ *Κομίνιον* (Fogliano νῦν)· 2^{ον} τὸ *Σώρακτον* (Santo Oreste), ἀμφότερα πρὸς Ν. τῆς Τυρρηνίας· 3^{ον} τὸ *Ἱερὸν ὄρος*, μίαν ὥραν ΒΑ. τῆς Ρώμης, ἐνθα δις ἀπεσύρθη ὁ λαός, τὸ μὲν πρῶτον ἐν ἔτει 494 π. Χ., ὅπως ἐπιτύχη τὴν ἀκύρωσιν τῶν χρεωγράφων καὶ τὴν σύστασιν τῆς ἀρχῆς τῶν δημάρχων, τὸ δὲ δεύτερον τὸ 449, ὅπως ἀνατρέψῃ τὴν τυραννικὴν ἐξου-

σίαν τῶν δεκάρχων· 4^{ον} τὸ *Λουκρινήλιον* (*Monte Genaro*), πρὸς Ν. τῆς χώρας τῶν Σαβίνων· 5^{ον} τὸ *Ἀλγυδον*, πλησίον τῆς Βελίτρας (*Veletri*)· 6^{ον} ὁ *Μασσικὸς* (*Mondragone*), διάσημος διὰ τοὺς ἀμπελῶνας αὐτοῦ πρὸς Ν. τῆς Λατίνης· 7^{ον} ὁ *Οὐεσούδιος*, εἰς τὴν Καμπανίαν, ἠφαίστειον ἐπὶ πολὺ ἐσβεσμένον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκκρήξεις ἤρξαντο τὸ 79 μ. Χ., καταχώσασαι τρεῖς πόλεις, τὴν Πομπηίαν, τὸ Ἡράκλειον καὶ τὰς Σταβίας· 8^{ον} τὸ *Γάργαρον*, εἰς τὴν Ἀπουλίαν· 9^{ον} τὸ *Οὐόλτουρρον*, ὡσαύτως εἰς τὴν Ἀπουλίαν· 10^{ον} ὁ *Ἑρμῆς* (*San Julian*), εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Σικελίας· 11^{ον} ἡ *Αἶτρα*, ἠφαίστειον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκρήξεις πολλάκις κατέστρεψαν τὰς πλησίον πόλεις, εἰς τὰ Ἀν. τῆς Σικελίας.

Λίμναι. Λίμναι ἄξιαι λόγου ἐν Ἰταλίᾳ εἶνε· 1^{ον} ἡ *Τρασιμένη* (τῆς Περουγίας), εἰς τὴν Τυρρηνίαν, γνωστὴ διὰ τὴν παρ' αὐτὴν νίκην τοῦ Ἀνίβα· 2^{ον} ἡ *Οὐολσίνιος* (*Bolsena*), ὡσαύτως εἰς τὴν Τυρρηνίαν· 3^{ον} ἡ *Οὐερβανὸς* (*Laco maggiore*), ἐν τῇ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίᾳ· 4^{ον} ἡ *Λάριος* (τοῦ Κώμου τανῦν), ὡσαύτως ἐν τῇ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίᾳ· 5^{ον} ἡ *Βήνρακος* (τῆς Γάρδας), ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ· 6^{ον} ἡ *Λορνος*, θεωρουμένη ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὡς μία τῶν εἰς Ἄδου καταβάσεων· 7^{ον} ἡ *Φουκίνα* (*Celano*) καὶ ἡ *Λουκρινίς θάλασσα*, ἀμρότεραι εἰς τὴν Καμπανίαν πλησίον τῶν Βηίων καὶ τῶν Ποτιόλων· 8^{ον} τὸ *Πορτῆρρον* ἔλος· καὶ 9^{ον} ἡ *Ρηγίλλα*, ἐν τῇ Λατίνῃ.

Ποταμοί. 1^{ον} χυνόμενοι εἰς τὴν Λιγυστικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Μάγρης* (Magra), μεταξὺ τῆς Λιγυστικῆς καὶ Τυρρηνίας.

2^{ον} χυνόμενοι εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Ἄγρος* καὶ ὁ *Οὔμβρων*, εἰς τὴν Τυρρηνίαν· ὁ *Λεῖ-
ρις* (Garigliano) καὶ *Τίβερις*, εἰς τὴν Λατίνην· ὁ *Οὐολ-
τοῦρος*, εἰς τὴν Καμπανίαν, καὶ ὁ *Σίλαρος*, μεταξὺ τῆς
χώρας τῶν Σαμνιτῶν καὶ τῆς Λευκανίας

3^{ον} χυνόμενοι εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος·

Ὁ *Κράθις* (Crati), ὁ *Σίννος* (Sinno), ὁ *Ἀκίρις* καὶ ὁ
Κασούεργος, καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν Λευκανίαν· μεταξὺ
δὲ Λευκανίας καὶ Ἀπουλίας ῥέει ὁ *Βράδαρος* (Bran-
dano).

4^{ον} χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Αὔριδος* (Ὁφάντος τανῦν), ἀρδεύων τὴν Ἀπου-
λικὴν πεδιάδα· πλησίον αὐτοῦ συνεκροτήθη ἡ ἐν Κάν-
ναις μάχη· ὁ *Φρόντωρ*, ὁ *Τίφερος*, ὁ *Σάγρος*, ὁ *Ἀτερ-
ρος* (Πεσκάρας τανῦν), καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν Σαμνί-
τιδα· ὁ *Μέταυρος*, πλησίον τοῦ ὁποίου ἡττήθη ὁ ἀδελ-
φὸν τοῦ Ἀννίβα *Ἀσδρούβας*, καὶ ὁ *Πίσανρος* (Foglio
τανῦν), ἀμφοτέρω ἐν τῇ Ὀμβρικῇ.

Ὁ *Πουβίλων* (Pisatello ἢ Luso τανῦν), μεταξὺ τῆς
ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας καὶ τῆς Ὀμβρικῆς, ὃν
διέβη ὁ Καῖσαρ εἰπὼν τὸ «ἐρρίφθω κῦβος», ὅτε ἐστρά-
τευε κατὰ τοῦ Πομπηίου, τὸ 49 π. Χ.· ὁ *Ἀθεσις* (Ἀ-
δίγης) καὶ ὁ *Ηριδαρὸς* (παρὰ ποιηταῖς) ἢ *Πάδος* διαρ-
ρέων τὴν ἐντὸς καὶ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίαν (τὴν
Λομβαρδικὴν πεδιάδα). Διεχώριζε δὲ τὴν πέραν τοῦ Πά-
δου Γαλλίαν καὶ τὴν Ἑνετίαν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς καὶ

τῆς ἐκτὸς τοῦ Πάδου Γαλλίας, καὶ εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ἐκαλεῖτο *Βόδεγκος*.

Ὁ *Τάρταρος* ἢ *Ἀδριανὸς* (Tartaro), ὁ ἥττων *Μεδόακος* (Bacchiglione) καὶ ὁ μεῖζων *Μεδόακος* (la Brenta), ὁ *Πλαῦις* (le Piave), ὁ *Τιλαούεμπτος* (Tagliamento), ὁ *Σόντιος* (Isonzo), ὁ *Τίμανος*, πάντες εἰς τὴν Ἑνετίαν· καὶ ὁ διαχωρίζων τὴν Ἰστρίαν ἐκ τῆς Ἰλλυρίας Ἀρσίας.

Παραπόταμα. Παραπόταμα δὲ τοῦ μὲν Πάδου εἶνε ὁ *Τίκινος*, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου ἐνίκησε τὸ πρῶτον ὁ Ἀννίβας ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Ἀδδοῦας (Ἀδδας τανῦν), ὁ *Μίγκιος* (Mincio), ὁ *Τρεβίας*, περίφημος διὰ τὴν παρ' αὐτὸν νίκην τοῦ Ἀννίβα, τὸ 217 π. Χ.· τοῦ δὲ *Τιβέρεως*· ὁ Ἀλλίας, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου νίκησας ὁ Γαλάτης *Βρέννος* ἤνοιξε τὸν πρὸς τὴν Ῥώμην δρόμον (390 π. Χ.), ὁ *Κλάνις*, ποταμὸς τῆς Τυρρηνίας, δι' οὗ συγκοινωνεῖ ὁ Τίβερις μετὰ τοῦ Ἀρνου καὶ ὁ Ἀρίων (Teverone).

Διαιρέσεις. Δύναται τις νὰ διαιρέσῃ τὴν παλαιὰν Ἰταλίαν εἰς 4 κύρια μέρη· 1^{ον} τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίαν, πρὸς βορρᾶν (Σαρδηνία καὶ πρῶην Λομβαρδοβενετικὸν Βασιλείον)· 2^{ον} τὴν καθ' αὐτὸ Ἰταλίαν (Τοσκάνη, τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πρῶην Ἑκκλησιαστικοῦ κράτους καὶ μέρος τοῦ πρῶην βασιλείου τῆς Νεαπόλεως)· 3^{ον} τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, πρὸς νότον (πρῶην βασιλείον τῆς Νεαπόλεως ἢ τῶν Δύο Σικελιῶν· καὶ 4^{ον} τὰς νήσους.

Α'. ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ ΓΑΛΛΙΑ.

α'. Η ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΠΑΔΟΥ ΓΑΛΛΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιοι εἶνε· Ἀόστη (Augusta praetoria), ἐπὶ τοῦ μείζονος Δουρία, πρωτεύουσα τῆς φυλῆς τῶν Σαλάσσων. Ἐνταῦθα ὁ Αὐγουστος ἀπώκισε τρισχιλίους Πραιτωριανούς. — *Taurinor* (Taurasia, κατόπιν Augusta Taurinorum), ἐπὶ τοῦ Πάδου, πλησίον τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἥττονος Δουρίου. Ἐδῶ ἵδρυσεν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἀποικίαν. Τανῦν εἶνε λαμπρῶς ῥυμοτομημένη, ἔχει Πανεπιστήμιον καὶ 214 χιλ. Κ. Ὑπῆρξε δὲ πρὶν πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας. — *Ouerxellai* (τανῦν Vercelli) ἐπὶ τοῦ Σεσίτου (Σεσίου) ποταμοῦ, παραποτάμῳ τοῦ Πάδου. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε χρυσορυχεῖα, ἐγκαταλειφθέντα νῦν. — *Mediolanor* (Μιλάνον), πρωτεύουσα τῶν Ἰνσούβρων, καὶ ἰσχυρότατον φρούριον τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας, κτισθὲν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν περὶ τὰ 600 π. Χ. Τέσσαρας ὥρας μακρὰν τοῦ Μεδιολάνου εἶνε ὁ Raudius campus, ἔνθα ὁ Μάριος καὶ Κάτλος κατέκοψαν τὸν στρατὸν τῶν Κίμβρων τὸ 101 π. Χ. Ἐδῶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀμβρόσιος ἤλεγξε τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον διὰ τὴν σφαγὴν τῶν Θεσσαλονικέων (394 μ. Χ.). Τανῦν ἔχει 200,000 Κ., λαμπρὰν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν καὶ περίφημον μητρόπολιν. — *Kōmor* (Como), πρὸς Ν. τῆς λίμνης Λαρίου, πόλις ἰσχυρὰ τῶν Ὀροβίων, δεχθεῖσα ἀποικίαν τοῦ

Ίουλίου Καίσαρος. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη Πλίνιος ὁ Νεώτερος. — *Βρεσκία* (*Brischia*), πρωτεύουσα τῆς φυλῆς τῶν Κενομανῶν κατὰ τὸν Τίτον Λίβιον, δεχθεῖσα ἀποικίαν Ῥωμαϊκὴν. Τανῦν ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον μετὰξὺ καὶ 40,000 Κ. Ἐγγὺς αὐτῆς ἦτο τὸ *Βέργομον*, δεχθὲν ὡσαύτως ἀποικίαν Ῥωμαϊκὴν. — *Κρεμώνη*, ἐπὶ τοῦ Πάδου· θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ἐδέχθη Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν τὸ 220 π. Χ. Ὁ Ὀκτάβιος διένειμε τὰς γαίας τῆς Κρεμώνης εἰς τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ τὸ 41 π. Χ. Τανῦν ἔχει 30,000 Κ., εἶνε δ' ἐξακουσμένα τὰ τετράχορδά της (βιολιά). — *Πανία*, παρὰ τὸν Τίκινον, μετὰ 30 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1525 μάχην μεταξὺ Φραγκίσκου Α' καὶ Καρόλου Ε'. — *Μάρτονα*, παρὰ λίμνην σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ Μιγκίου, πόλις ἀρχαιοτέρα τῆς Ῥώμης. Μίαν ὥραν ΝΑ. τῆς Μαντούης, εἰς τὸ χωρίον *Ἀνδεῖς* (*Pietole*), ἐγεννήθη ὁ *Βιργίλιος*. Τανῦν εἶνε φρούριον καὶ ἔχει 27,000 Κ. — Εἰς ταύτας προσθετέον τὴν παρὰ τὸν Τάναρον σημερινὴν ὀχυρὰν πόλιν *Ἀλεξάνδρειαν*, μετὰ 60,000 κατοίκων, πρὸς Ν. τῆς ὁποίας εἶνε τὸ χωρίον *Μαρέγγορ*, ἔνθα Ναπολέον ὁ Α' ἐνίκησε τοὺς Αὐστριακοὺς, τῇ 14 Ἰουνίου 1800.

6'. ENETIA.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· *Οὐηρῶν* (Βερόνα), ἐπὶ τοῦ Ἀδρίγῃ, πόλις ἀρχαιοτάτη, ἣν ἠῤῥηξαν οἱ Ῥωμαῖοι, οἰκοδομήσαντες μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα, ἐξ ὧν περισώζεται εὐρὺ ἀμφιθέατρον. Εἰς τὴν *Οὐηρῶνα*

ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς Κάτουλλος, ὁ ἀρχιτέκτων Βιτρούβιος καὶ Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος· καὶ ὁ Κορνήλιος δὲ Νέπωσ πλησίον τῆς Οὐηρώωνος ἐγεννήθη. Ἡ Βερώνα τανῦν εἶνε φρούριον, μετὰ 66 χιλ. Κ. — *Παταύιον* (Πάδουα), ἐπὶ τοῦ ἥττονος Μεδοάκου· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, καίτοι ὁ Βιργίλιος λέγει ὅτι τὴν ἐθεμελίωσεν ὁ Τρωαδίτης Ἀντήνωρ. Ἦτο δὲ ὀχυρωτάτη τῶν πόλεων τῆς Ἑνετίας καὶ πατρὶς τοῦ Τίτου Λιβίου. Ἡ Πάδουα τανῦν ἔχει παλαιόθεν φημισμένον πανεπιστήμιον καὶ 66 χιλ. Κ. — Ἀκυληΐα, πλησίον τῆς θαλάσσης· ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καταστησάντων αὐτὴν προπύργιον κατὰ τῶν βαρβάρων. Τοσοῦτον δὲ κατέστη μετέπειτα σπουδαία, ὥστε τὴν ἐπεκάλουν δευτέραν Ῥώμην. Ἡρημώθη ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, τὸ 452 μ. Χ. Ἐκ ταύτης δὲ φυγόντες οἱ κάτοικοι ἔκτισαν τὴν περιώνυμον κατὰ τὸν μεσαίωνα *Beretiar*, τὴν πόλιν τῶν λιμνοθαλασσῶν. Ἀπέχει δὲ νῦν αὕτη ὑπὲρ τὸ μίλιον ἐκ τῆς στερεᾶς, μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ διὰ μεγαλοπρεποῦς ἐπὶ γεφύρας σιδηροδρόμου. Ἔχει δὲ λαμπρὰν πλατεῖαν καὶ ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Μάρκου καὶ τὸ μεσαιωνικὸν παλάτιον τοῦ δόγη (βασιλικὸν παλάτιον τανῦν) μὲ φρικωδεστάτας φυλακάς, μέγα ἐμπόριον ὑελικῶν καὶ 130 χιλ. Κ.

γ'. Η ΑΙΓΥΨΤΙΚΗ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· *Πολλεντία* (Pol-lenza), ἐπὶ τοῦ Τανάρου, ἔνθα τὸ 403 ὁ Στηλέχων ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῶν Βησιγόθων Ἀλάρικον. — *Κάρυ-*

στος (Cartosio), καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 174 π. Χ. — *Γένουα*, πόλις εὐλίμενος καὶ ἡ μεγίστη τῶν Λιγύρων, ἔνθα οὗτοι μάλιστα ἐμπορεύοντο. Τανῦν ἡ Γένουα ἔχει μεγαλοπρεπῆ παλάτια ἐπικαλουμένη «ὑπερήφανος» καὶ 160 χιλ. Κ.

δ'. ΓΑΛΛΙΑ Η ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΔΟΥ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαי ἦσαν·

Πλακεντία, πλησίον τοῦ Πάδου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν ἐνταῦθα ἐξακισχιλίους ἀποίκους καθ' ὃν χρόνον (220 π. Χ.) ὁ Ἀννίβας ἠτοιμάζετο νὰ διαβῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ κατέστρεψαν μὲν τὴν ἀποικίαν ταύτην οἱ Γαλάται μετὰ τινα ἔτη, τὴν ἀποκατέστησαν ὁμῶς πάλιν ἔπειτα οἱ Ῥωμαῖοι, κτίσαντες τὸ εὐρυχωρότατον ἐν Ἰταλίᾳ ἀμφιθέατρον. Τανῦν ἔχει 35 χιλ. Κ. — *Πάρμα*, ἐπὶ τοῦ παραποτάμου Πάρμα, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν ἐδῶ ἀποικίαν τὸ 184 π. Χ., ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Κάσσιος, εἰς τῶν φονέων τοῦ Καίσαρος. Ἐπὴρουν τὰ ἔρια τῆς Πάρμας. Τανῦν ἔχει 45 χιλ. Κ. — *Ρήγιον* (Reggio), ὅπερ ἔχει τανῦν 50 χιλ. Κ. Νοτιοδυτικῶς δ' αὐτοῦ εἶνε τὸ καταπεπτωκὸς ἀνάκτορον *Καρύσσα*. — *Μάσσα καὶ Καρράρα*, πόλεις σημεριναί, ὅθεν ἐξάγονται μάρμαρα. — *Μουτίνη* (τανῦν Μοδένα), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν. Ἐδέχθη ἀποικίαν καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Πάρμα. Ἦτο δὲ πλησίον τῆς Μουτίνης δάσος, ἔνθα κατασυνετρίβη ὁ στρατὸς τοῦ ὑπάτου Ποστούμιου ὑπὸ τῶν δένδρων, ἅτινα εἶχον πριονίσῃ οἱ Γαλάται τὸ 215 π. Χ. Τανῦν ἔχει 57

χιλ. Κ.—*Βονωνία*, ἐπὶ τοῦ Ῥένου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Ὀμβρων. Κατέστη δὲ μία τῶν κυριωτέρων πόλεων τῶν Τυρρηνῶν, κατακτηθεῖσα κατόπιν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν Βοίων, ἐξ ὧν πιθανῶς ὠνομάσθη Βονωνία. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεμψαν ἐνταῦθα ἀποικίαν τὸ 180 π. Χ. Πλησίον δὲ τῆς Βονωνίας ὁ Ῥένος σχηματίζει μικρὰν νῆσον, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἀντώνιος, Ὀκτάβιος καὶ Λέπιδος, συνέστησαν τὴν δευτέραν τριανδρίαν, μοιράσαντες τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος (43 π. Χ.). Τανῦν ἔχει 112 χιλ. Κ. καὶ τὸ ἀρχαιότατον πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης. — *Φερράρα*, πόλις σημερινὴ καὶ ὀχυρὰ παρὰ τὸν Πάδον μετὰ 75 χιλ. Κ. — *Ράβεννα*, οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ Θεσσαλῶν ἐξ Ἑλλάδος· εἶχε δὲ λιμένα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ὅπου ἐστάθμευε στόλος τοῦ Αὐγούστου. Πολλοὶ δ' αὐτοκράτορες Ῥωμαῖοι εἶχον τὴν καθέδραν αὐτῶν ἐν Ῥαβέννῃ· ἐντεῦθεν ἡ ἐπαρχία τῆς Ῥαβέννης ἐπεκλήθη Ῥωμάνια. Τανῦν εἶνε φρούριον.

Β'. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΙΤΑΛΙΑ.

α'. ΤΥΡΡΗΝΙΑ (Ἑτρουρία).

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· *Ουόλατέρραι* (τανῦν Βολτέρρα), πατρίς τοῦ ποιητοῦ Περσίου, ἀποθανόντος ἐδῶ τὸ 62 μ. Χ. — *Ἀρρήτιορ* (Arezzo), ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων πόλεων τῆς Τυρρηνίας. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ προστάτου τοῦ Βιργιλίου καὶ Ὁρατίου Μαικήνα καὶ τοῦ ποιητοῦ Πετράρχα. — *Οὔετυλωρία* (Torre Vecchia), τανῦν κατεστραμμένη. Ἐκ τῶν *Οὔετυλω-*

γιατῶν ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῶν ἀρχόντων. — *Κλούσιον* (Chiusi τανῦν), πρωτεύουσα τῶν Κλουσίνων καὶ καθέδρα τοῦ Πορσένης, τοῦ προσπαθήσαντος νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς Ταρκυνίους. Ἐπολιορκήθη δὲ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ἀρχηγοῦντος τοῦ Βρέννου (390 π. X.). — *Περουσία* (Perugia τανῦν), ἔνθα ἤχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀκταβίου ὁ ἀδελφὸς τοῦ τριάνδρου *Λεύκιος Ἀρτώριος* (41 π. X.). — *Οὐολσίνιοι* (Bolsena). Ἐκ τῶν Οὐολσίνιων ἔμαθον οἱ Ῥωμαῖοι νὰ λογαριάζωσι τὰ ἔτη καρφώνοντες ἥλους εἰς ἓνα ναόν. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ εὐνοούμενος τοῦ Τιβερίου Σηϊανός. — *Τρόσσουλον* (Trosso). Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ἣν ἐκυρίευσαν οἱ Ῥωμαῖοι ἱππεῖς μόνοι, ἐπεκαλοῦντο οὗτοι *Τρόσσουλοι*. — *Ταρκύνιοι* (Tarchino), ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μάρτα, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἐνταῦθα ἦσαν οἱ Λουκόμωνες, ἥτοι βασιλεῖς, ὧν ὁ πέμπτος ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Ῥώμης. — *Φαλέριον* (Falari), ἀρχαία τῶν Πελασγῶν ἀποικία. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς Φαλίσκοι ὑπετάγησαν ἐκουσίως εἰς τοὺς Ῥωμαίους (394 π. X.), διότι ὁ Κάμιλλος τοῖς εἶχεν ἀποδώσῃ τὰ τέκνα τῶν προκρίτων οἰκογενειῶν, τὰ παραδοθέντα ὑπὸ τινος διδασκάλου. — *Βήϊοι* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Bracciano), ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀντίπαλος τῆς Ῥώμης. Ἐκυριεύθη δὲ μετὰ δέκα ἐτῶν πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ δικτάτωρος Καμίλλου, ὅστις ἐπώλησε πάντας τοὺς κατοίκους (395 π. X.). — *Καίρη* (ἐρείπια) πρὸς Ἀν. τῶν Βηίων, πρωτεύουσα τῶν Καιρετανῶν, θεμελιωθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Πελασγῶν, οἵτινες τὴν ἐκάλουν Ἀγύλλαν,

Ἐνταῦθα ἐβασίλευσεν ὁ Μεζέντιος. Ὅτε δὲ οἱ Γάλλοι ἐπλησίασαν εἰς τὴν Ῥώμην, αἱ Ἑστιάδες ἐδῶ κατέφυγον.

Πόλεις τῶν Λιγύρων τῆς Τυρρηνίας.

Λούκα, δεχθεῖσα Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν τὸ 178 π. Χ. — *Πίσσα*, ἐπὶ τοῦ Ἄρνου, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑφ' Ἑλλήνων ἐλθόντων ἐκ τῆς ἐν Ἡλιδι Πίσσης· ὁ Κάτων ὁμῶς ἀναφέρει τὴν κτίσιν αὐτῆς εἰς τοὺς Τυρρηνοὺς. Εἶχε δὲ λιμένα σπουδαῖον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄρνου. Τανῦν ἔχει 50 χιλ. Κ. — *Σιένα*, πόλις ἔχουσα κατὰ τὸν μεσαιῶνα 150 χιλ. Κ., τανῦν 23 χιλ. κατοίκων μόνον. — *Φλωρεντία*, ἐπὶ τοῦ Ἄρνου· ἦτον ἤδη σπουδαία πόλις εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σύλλα. Τανῦν ἡ Φλωρεντία ἔχει 170 χιλ. Κ. Ἦτο δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον κέντρον τῆς Ἰταλικῆς παιδείας καὶ ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1871 πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου. Καὶ νῦν δ' ἔχει λαμπρὰ μουσεῖα καὶ παλάτια· εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σταυροῦ τὰ μνημεῖα τοῦ Δάντη, Μακκιαβέλλη, Μιχαήλ Ἀγγέλου καὶ Γαλιλαίου. — *Λιβόρρο*, πόλις νεωτέρα, ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ μετὰ 98 χιλ. Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ἑλληνες. — *Φαισοῦλαι* (Fiesole), ΒΑ. τῆς Φλωρεντίας, πόλις σπουδαιοτάτη καὶ ἀρχαιοτάτη.

6'. Η ΘΩΒΡΙΚΗ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου ἦσαν·

Ἀριμίριον, (Rimini), ἡ πρώτη πόλις, ἣν ἐκυρίευσεν ὁ Καῖσαρ διαβάς τὸν Ῥουβίκωνα. — *Σεντῆρον* (ἐρείπια

πλησίον τοῦ Sasso Ferrato, 13 ὥρας ΝΔ. τῆς Ἀγκῶνος). Ἐνταῦθα τὸ 295 π. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν τοὺς συμμαχοῦντας Γαλάτας, Σαμνίτας, Ὀμβροὺς καὶ Τυρρηνοὺς, καθοσιωθέντος εἰς τὸν θάνατον, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, τοῦ Δεκίου Μυός. — *Μηουαρία* (Bevagna), πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Προπερτίου. — *Ἰντεράμνα* (Terni), κειμένη μεταξὺ δύο βραχιόνων τοῦ ἐμβάλλοντος εἰς τὸν Τιβερὶν Νάρνου, πατρὶς τοῦ Τακίτου. — *Ἀμερία* (Amelia τανῦν), πατρὶς τοῦ κωμικοῦ Ῥοσκίου, ὃν ὑπερήσπισεν ὁ Κικέρων. — *Ναρνία* (Narni), ἐπὶ τοῦ Νάρνου· ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ αὐτοκράτωρ Νερούας (26 μ. Χ.). — *Σπολήτιον* (Spoleto). Τούτου σώζονται πολλὰ εἰρεῖπια.

Γ'. Η ΠΙΚΕΝΤΙΝΗ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Ἀγκῶν, παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ἐνταῦθα ὁ Τραϊανὸς κατεσκεύασεν εὐρὺν λιμένα· ἐπήνουν δὲ τὰ χρώματα καὶ μάλιστα τὴν πορφύραν τῆς Ἀγκῶνος. Ἐπεκλήθη δ' οὕτω διότι κεῖται οἰονεὶ εἰς τὸν ἀγκῶνα τῆς χερσονήσου. Τανῦν εἶνε φρούριον, ἔχει λαμπρὸν λιμένα καὶ 47 χιλ. Κ. Πλησίον δὲ κεῖται τὸ *Ἀωρέτον*, ἔνθα εἰς λαμπρὰν ἐκκλησίαν εἶνε ὁ ξύλινος οἶκος τῆς Παναγίας, ἣν, ὡς λέγεται, ἄγγελος ἔφερεν ἐδῶ. — *Ἀσκούλον* (Ascoli), πρωτεύουσα τῆς Πικεντίνης, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, τὸ 268 π. Χ. — *Ἀδρία* (Atri), ἐξ ἧς ὠνομάσθη ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς προσεβίβασε πολὺ ταύτην τὴν πόλιν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη τὸ 66 μ. Χ.

δ'. Η ΣΑΒΙΝΗ ΧΩΡΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Νουρσία (Norcia) πρὸς Β., πατρὶς τοῦ Σερτωρίου.
— *Ρέατορ* (Rieti τανῦν), ἐπὶ τοῦ Οὐελίνου, παραπο-
τάμου τοῦ Νάρνου, πρωτεύουσα τῶν Σαβίνων. Ἐδῶ
πλησίον ἐγεννήθη ὁ Οὐεσπασιανὸς (8 μ. Χ.). — *Κύρις*
(Correse), σπουδαία πόλις τῶν Σαβίνων, μεταξὺ Ῥώ-
μης καὶ Ρεάτου. Ὁ βασιλεὺς ταύτης Τάτιος ἐκήρυξε
τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς ἀρπάσαντας τὰς Σαβινίδας
Ῥωμαίους· ἀλλὰ συνθηκολογήσας κατόπιν πρὸς αὐτοὺς,
ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ῥω-
μύλου. Ἡ Κύρις εἶνε πατρὶς τοῦ Νουμᾶ Πομπιλίου.
Ἐκ ταύτης οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεκαλοῦντο *Κυρίται*. — *Ἀμύ-
τερρορ* (San Vittorino), 2 ὥρας ΒΔ. τῆς Ἀκύλας,
πατρὶς τοῦ Σαλλουστίου.

ε'. Η ΛΑΤΙΝΗ (Τὸ Λάτιον).

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιολογώταται εἶνε·

Ῥώμη, ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ
τοῦ Ῥωμύλου τὸ 753 π. Χ., κυβερνηθεῖσα δὲ ἐπὶ
244 ἔτη ὑπὸ βασιλέων, ἐκδιωχθέντων τὸ 509. Κατό-
πιν ἡ Ῥωμαϊκὴ δημοκρατία ἐμεγαλύνθη κατὰ μικρὸν
εἰς διάστημα 300 ἐτῶν· κατὰ δὲ τοὺς δύο τελευταίους
π. Χ. αἰῶνας ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἐξετάθη κατὰ πάσας τὰς
ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης περιβρεχομένης χώρας,
ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.
Καὶ ἡὔξησαν μὲν ἔπειτα ἔτι μᾶλλον τὸ εὐρὺ αὐτῆς κρά-

τος οἱ πρῶτοι αὐτοκράτορες, ἀλλ' οἱ ἐκ βορρᾶ καὶ ἀνατολῆς ἐπιδραμόντες βάρβαροι ἀφῆρσαν πολλοὺς τόπους τὸν εἰς αἰῶνα· αὕτῃ δ' ἡ Ῥώμη περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑρούλων (476 μ. X.).

Πολλάκις ἡ Ῥώμη ἐπικαλεῖται ἐπτάλοφος, διότι περιελάμβανεν εἰς τὰ τεῖχη αὐτῆς τοὺς λόφους Καπιτωλῖνον, Κυρίνιον (Monte cavallo), Οὐῖμινάλιον, Ἡσχυλῖνον, Παλατῖνον, Καίλιον (Laterano) καὶ Ἀβεντῖνον. Ὁ περίβολος δ' αὐτῆς εὐρύνθη ὑπὸ τοῦ Αὐρηλιανοῦ περιλαβὼν τὸν λόφον Ἰάνικλον, Τεστάκειον, Κιτόρειον, Πίγκιον καὶ Βατικανόν. Ἀξιοσημεῖωτα δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἦσαν·

1) Τὸ *Καπιτώλιον*, ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Δία καὶ ἀκρόπολις τῆς Ῥώμης, πρὸς τὴν ὁποίαν ἤγοντο ἐν θριάμβῳ οἱ νικῶντες στρατηγοί. Ἦτο δ' ὠκοδομημένη ἐπὶ τῆς Ταρπηίας πέτρας, μέρους τοῦ Καπιτωλίνου λόφου. Ἐκ δὲ τοῦ ὕψους τῆς πέτρας ταύτης ἐκρήμνιζον τοὺς εἰς θάνατον καταδικαζομένους. 2) Ἡ ἀγορὰ (*Forum*), ὅπου ἐγίνοντο στήθως αἱ συνελύσεις τοῦ λαοῦ. 3) Ὁ *Κίρκος*, ἦτοι μέγιστος ἵππόδρομος, ἐνθα παντοῖοι ἀγῶνες ἔτερον τὸν λαόν. 4) Τὸ *πεδῖον* τοῦ Ἀρεως, πλατεῖα εὐρυτάτη, ὅπου συνήγετο ὁ λαός, ὅπως ἐκλέξει τοὺς ἄρχοντας, καὶ ὅπου πάντες οἱ πολῖται ἐγυμνάζοντο εἰς τὰ ὅπλα. Πρῶτον δ' ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ περιελήφθη εἰς τὸν περίβολον τῆς πόλεως (275 μ. X.).

Ἐκ τῆς Ῥώμης δεκατρεῖς ὁδοὶ ἤγον πρὸς τὰ διάφορα τῆς Ἰταλίας μέρη. Περιώνυμος εἶνε ἡ Ἀππία ὁδός, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ τιμητοῦ Ἀππίου Κλαυ-

δίου (310 π. Χ.). Ἡγε δ' ἐκ Ῥώμης εἰς Καπύην, φθάνουσα μέχρι Βρεντησίου. Τανῦν ἡ Ῥώμη εἶνε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας (ἀπὸ τοῦ 1871) ἅμα δὲ καθέδρα τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ'. Κεῖται δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Τιβέρεως, κοσμουμένη ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ τοῦ Πύργου τοῦ Ἀγγέλου (τάφου τοῦ Ἀδριανοῦ), τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ Βατικανοῦ, ἔχοντος 11,000 δωμάτια, ὡς λέγεται· ἐπέκεινα δ' ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ καὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου Κολοσσαίου. Ἐχει δὲ 244,000 Κ.

Ῥωσσία, εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀγκου Μαρκίου, ὅπως χρησιμεύη ὡς ἐπίνειον τῆς Ῥώμης. Σώζονται δ' εἰσέτι τὰ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τούτου ὀρυχθέντα ἀλατοπηγεῖα (630 π. Χ.). Ἡ νέα ὁμοῦ πόλις Ῥωσσία εἶνε ὀλίγον πορρωτέρω ἀπὸ τῆς θαλάσσης. — *Ἀρτεμιναι* (ἐρείπια τανῦν), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀνίωνος καὶ Τιβέρεως. — *Λαύρεντορ* (Torre di Paterno), εἰς τὴν παραλίαν, ΝΔ. τῆς Ῥώμης, ἐπὶ τινα χρόνον πρωτεύουσα τῶν Λατίνων. Ἐδῶ εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Λατίνος. — *Ἀρικήα* (la Riccia), ἐπὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, πρὸς Ν. τῆς Ἀλβας, Ἐδῶ πλησίον ἦτον ἄλλος ἱερὸν εἰς τὴν Ἀρτεμιν καὶ πηγὴ καταστᾶσα περιώνυμος διὰ τὰς παρ' αὐτὴν συνδιαλέξεις τοῦ Νουμᾶ μετὰ τῆς νύμφης Ἠγερίας. — *Ἀλβα Λόγγα* (Palazzuolo, πρὸς Ν. τοῦ Albano), πατρὶς τοῦ Ῥωμύλου καὶ Ῥέμου, κτι-

σθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου, υἱοῦ τοῦ Αἰνείου, καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Τύλλου Ὀστιλίου, ὅστις μετέφερε τοὺς Ἀλβανοὺς εἰς τὴν Ῥώμην (665 π. Χ.). Τὸ δὲ ὄρος Ἀλβανόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ πόλις Ἄλβα, ἐθεωρεῖτο ἱερὸν παρὰ Ῥωμαίοις. Αὐτόθι ἔθυσον τὰς κοινὰς τῶν Λατίνων θυσίας (feriæ) καὶ ἐθριάμβευον οἱ νικῶντες στρατηγοί, ὅταν δὲν εἶχον ἐπιτύχην τοσοῦτον λαμπρῶς, ὅσον ἀπητεῖτο ὅπως θριαμβεύσωσιν ἐν Ῥώμῃ. — *Φιδῆναι* (ἐρείπια παρὰ τὸ Castel Giubileo), πλησίον τοῦ Τιθέρεως, ἀποικία τῶν κατοίκων τῆς Ἄλβας, ἣν ἐκυρίευσεν ὁ Ῥωμύλος. — *Τουσκλανόν* (Tusculum, τανῦν Frascati), 4 ὥρας ΝΑ. τῆς Ῥώμης, πρωτεύουσα τῶν Λατίνων, ὅτε Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος ἀπесύρθη παρὰ τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Μαμιλίῳ Ὀκταβίῳ. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Κιγκλινῆτος καὶ Κάτων ὁ Πρεσβύτερος, ὁ δὲ Κικέρων συνέγραψε τοὺς Τουσκλανοὺς διαλόγους. — *Πραίνεστος* (Pelestrine), κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Τηλεγόνου, υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῆς Κίρκης. Ἐδῶ ἐπολιορκήθη Μάριος ὁ νεώτερος ὑπὸ τοῦ Σύλλα καὶ ἀπέκτεινεν ἑαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὁ δὲ Σύλλας κατέσφαξε τοὺς κατοίκους. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ συγγραφέας Ἑλληνιστὶ τὴν «ποικίλην ἱστορίαν» Αἰλιανός. — *Τίβουρα* (Tivoli), πλησίον τοῦ Ἀνίωνος ἐν μέσῳ ζωγραφικῶν θέσεων. Ἐδῶ εἶχον οἴκους λαμπροὺς ὁ Ὁράτιος, ὁ Μαικίνας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός· διέτριψε δὲ καὶ ἡ Ζηνοβία τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας. — *Κολλατία* (ἐρείπια), πλησίον τοῦ Ἀνίωνος, ἐνθα

διέτριψεν ὁ σύζυγος τῆς Λουκρητίας Ταρκύνιος Κόλλα-
 τίνος. Ἐνταῦθα ἡ ἐνάρητος αὕτη Ῥωμαία ἀπέκτεινεν
 ἑαυτήν, ὅπως μὴ ἐπιζήσῃ ἄτιμος. — Ἀρδέα, πλησίον
 τῆς θαλάσσης, 6 ὥρας πρὸς Ν. τῆς Ῥώμης, ἀρχαία
 πρωτεύουσα τῶν Ρουτούλων καὶ καθέδρα τοῦ Τούρνου.
 Ταύτην ἐπολιόρκει Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος, ὅταν ἔνεκα
 τοῦ θανάτου τῆς Λουκρητίας ἀπώλεσε τὴν βασιλείαν.
 — *Κορίολα* (ἄγνωστον ποῦ), πόλις τῶν Οὐόλσκων, κυ-
 ριευθεῖσα τὸ 493 π. Χ. ὑπὸ Μαρκίου τοῦ ἐπονομα-
 σθέντος Κοριολανοῦ. — Ἀντιον (Anzio), ἔχουσα περί-
 φημον ναὸν τῆς Τύχης, πατρὶς τοῦ Καλιγόλα καὶ Νέ-
 ρωνος. — *Οὐελλίτρι* (Velettri), ΝΑ. τῆς Ἀλβας. Ἐν-
 τεῦθεν κατήγετο ὁ οἶκος τοῦ Λυγούστου. — Ἀρπινα
 (Arpino), πλησίον τοῦ Λερίδος. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Μά-
 ριος (158 π. Χ.) καὶ ὁ Κικέρων (106 π. Χ.). — Ἀ-
 κούϊνον (Aquino), πατρὶς τοῦ Ἰουβεναλίου. — Φοῦνδοι
 (Fondi). Πλησίον ταύτης κατεσκευάζετο ὁ περίφημος
Καίκουβος οἶνος. — *Κιρκαῖον* (Santo Felice), ἐπὶ τοῦ
 ὁμώνυμου ἀκρωτηρίου. Ἐνταῦθα, κατὰ τὰ μυθολογού-
 μενα, διέτριβεν ἡ μάγισσα Κίρκη. — *Τερρακῖνα*, ἔχουσα
 λιμένα εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν. — Ἀμύκλαι, μεταξὺ
 Τερρακίνας καὶ Καιήτης, ἀποικία τῶν ἐν τῇ Λακωνικῇ
 Ἀμυκλῶν. Ἠκολούθουν δὲ οἱ κάτοικοί της τὰ Πυθα-
 γόρεια δόγματα ὅθεν ἡ πόλις αὐτῶν ἐπεκαλεῖτο «σιω-
 πηλαὶ Ἀμύκλαι». — *Καιήτη* (Caieta, τανῦν Gaeta),
 πόλις εὐλίμενος εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ὀνομα-
 σθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀποθανούσης τροφοῦ τοῦ
 Αἰνείου Καιήτης. Ἡ Γαέτα τανῦν εἶνε φρούριον ἰσχυ-

ρότατον.—*Φορμίαι* (Mola), με λιμένα εἰς τὴν Τυρρηνικήν θάλασσαν, κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν γιγαντωδῶν Λαιστρυγόνων, οἵτινες διέβησαν εἰς τὴν Σικελίαν. Ἐδῶ πλησίον ἐφονεύθη ὁ Κικέρων (43 π. Χ.) ὑπὸ τῶν μαχαιοφόρων τοῦ Ἀντωνίου εἰς τόπον, ὅπου βλέπει τις ἀκόμη τὸν τάφον του. Ὁ Ὀράτιος ἐξύμνησε τοὺς οἶνους τῶν Φορμιῶν. — *Μιρτοῦραι* (Trajetto), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λερίδος. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ ἔλος τῆς νύμφης *Μαρίκης*, μητὴρ τοῦ Λατίνου, ὅπου ἐκρύφθη ὁ Μάριος (88 π. Χ.), καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλαν. Τὸν ἠλευθέρωσαν δ' οἱ κάτοικοι τῶν Μιντουρνῶν καὶ τὸν διευκόλυναν ὥστε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀφρικήν.—*Συνούεσσα* (ἐρείπια), παρὰ τὴν Τυρρηνικήν θάλασσαν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ περιφήμου διὰ τοὺς οἶνους αὐτοῦ Μασσικοῦ ὄρους. Εἰς τὰ μεταλλικὰ ὕδατα τῆς πόλεως ταύτης διατρίβων ὁ αὐτοκράτωρ Κλαύδιος ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ τῆς Ἀγριππίνης (54 π. Χ.).

ς'. Η ΣΑΜΝΙΤΙΣ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Κορρίριον (Pélino), ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Πελιγνῶν, πλησίον τοῦ Ἀτέρνου (Πεσκάρα) ποταμοῦ. Ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρξεν ὀρμητήριον καὶ πρωτεύουσα τῶν λαῶν τῶν ἐνωθέντων κατὰ τῆς Ῥώμης εἰς τὸν ἐπικληθέντα συμμαχικὸν πόλεμον· παρεδόθη δὲ εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὸ 89 π. Χ.—*Σοῦλμον* (Sulmona), πατρίς τοῦ ποιητοῦ Ὀβιδίου.—*Βερέβετον*. Αὕτη ἡ πόλις ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς Μαλέβεντον· οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως μετέβαλον τὸ δυσ-

αίωνόν τοῦτο ὄνομα. Πλησίον τοῦ Βενεβέντου ἐνίκησε τὸν Πύρρον ὁ Κούριος Δεντᾶτος (275 π. Χ.). τὸ δὲ 214 π. Χ. ὁ Σεμπρώνιος Γράκχος, ἡγούμενος στρατιᾶς δούλων, ἐνίκησε τὸν Καρχηδόνιον Ἀννωνά. — *Καύδιον* (Priola), πλησίον τῶν συνόρων τῆς Καμπανίας· ἐγγὺς τῆς πόλεως ταύτης ἦσαν τὰ κατὰ *Καύδιον* στερά, ἔνθα οἱ Ῥωμαῖοι, περικυκλωθέντες ὑπὸ τῶν Σαμνιτῶν, ἡναγκάσθησαν νὰ διαβῶσιν ὑπὸ ζυγὸν (321 π. Χ.).

ζ'. ΚΑΜΠΑΝΙΑ.

Εἰς τὴν εὐφορωτάτην καὶ ὠραιοτάτην ταύτην ἐπαρχίαν («Campagna felice») πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Καπύη (ἐρείπια), πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας, μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πλουσιωτάτη πόλις τῆς Ἰταλίας. Ἐνταῦθα διεχίμασεν ὁ Ἀννίβας μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατόπιν τῆς ἐν Κάνναις μάχης. Πέντε δ' ἔτη μετέπειτα τὴν κατέλαβον πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι, σφάζαντες τοὺς συγκλητικοὺς αὐτῆς, καὶ πολλοὺς τῶν κατοίκων ἐξανδραποδίσαντες. Ἡ νεωτέρα Καπύη εἶνε κτισμένη μίαν ὥραν ΒΔ. τῆς ἀρχαίας. — *Ἀτέλλα* (πλησίον τῆς Ἀθέρσης), πρὸς Ν. τῆς ἀρχαίας Καπύης. Ἐκ ταύτης ὠνομάσθησαν τὰ μιμικὰ καὶ κωμικὰ *Ἀτελλανὰ δράματα*. — *Αἰντερνὸρ* (Patria), εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ὅπου ἀπесύρθη καὶ ἀπέθανε Σκηπίων Ἀφρικανὸς ὁ νεώτερος. — *Κύμη* (Cuma), ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων ἐξ Εὐβοίας. Ἦτο δὲ πόλις πλουσία καὶ ἰσχυρά, ἔχουσα ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, οἰκοδομηθέντα ὑπὸ τοῦ

Δαιδάλου. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ ἄντρον τῆς Σιβύλλης καὶ τὸ *Φλεγραιὸν πεδῖον*, ὁπόθεν ἐξήρχοντο φλόγες· καὶ τανῦν δὲ καπνίζει αὐτοῦ τὸ ὄρος *Solfatare*. — *Baïai* (Baia), παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, μὲ μεταλλικὰ ὕδατα καὶ καλὸν λιμένα. Ἐδῶ πολλοὶ πλούσιοι Ῥωμαῖοι εἶχον ἀγροτικά ἀνάκτορα. — *Ποτίολοι* (Pozzuoli) πρὸς Ἀν. τῶν Βαϊῶν, μὲ σπουδαῖον ὡσαύτως λιμένα καὶ λαμπρὰ ἀγροκήπια. — *Νεάπολις*, κτισθεῖσα ὑφ' Ἑλλήνων, οἵτινες τὴν ὠνόμασαν *Παρθενόπην*. Καταστραφεῖσα δὲ κατόπιν ἀνικοδομήθη ὑπὸ τῶν κατόικων τοῦ Κώμου, οἵτινες τὴν ἐκάλεσαν *Νεάπολιν*. Ἐδῶ ἐσπούδασεν ὁ Βιργίλιος τὴν ῥητορικὴν, καὶ ἐδῶ ἠθέλησε νὰ ταφῇ. Εἶνε δ' ἡ Νεάπολις πατρὶς τοῦ ἱστορικοῦ Οὐελληίου Πατέρκλου καὶ τοῦ ποιητοῦ Στατίου. Τανῦν ἡ Νεάπολις ἔχει 450 χιλ. Κ., πανεπιστήμιον, ἐμπόριον ζωηρὸν καὶ τὰ τῆς Πομπηίας περίεργα ἀρχαῖα πράγματα. — *Ἡράκλειον* (Resina), ΝΑ. τῆς Νεαπόλεως, πόλις ἀκμαία, ἕως οὐ ἀνετράπη ὑπὸ σεισμοῦ (63 μ. Χ.), καὶ κατόπιν ἐκαλύφθη ὑπὸ τῆς τέφρας καὶ τοῦ διαπύρου πηλοῦ τῆς πρώτης ἐκρήξεως τοῦ Οὐεσσουβίου (79 μ. Χ.). Ἐκαμαν δ' αὐτόθι πολλὰς ἀνασκαφάς, ἀποκαλυψάσας μέρος τοῦ Ἡρακλείου καὶ καθιστώσας γνωστὴν τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὰ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων. — *Πομπηῖα*, ΝΑ. τοῦ Ἡρακλείου, μὲ λιμένα εἰς τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως. Κατεκαλύφθη καθ' ὃν χρόνον καὶ τὸ Ἡράκλειον ὑπὸ τῆς τέφρας τοῦ Οὐεσσουβίου ἐσχάτως δ' ἀπεκαλύφθη σχεδὸν ἅπασα, εὐρεθέντων πολλῶν πραγμάτων χρησίμων εἰς τε τὴν ἱστορίαν τῶν

καλῶν τεχνῶν καὶ τὰ ἦθη τῆς ἀρχαιότητος.—*Σταβία* (*Καστελλαμάρε*), κατακαλυφθεῖσαι καθ' ὃν χρόνον τὸ Ἡράκλειον καὶ ἡ Πορπηλία. Ἐνταῦθα ἀπέθανε Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος θέλων νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Οὐεσουβίου. — *Νώλα*, εἰς τὰ ἐνδότερα, ἔνθα ὁ Μάρκελλος τρεῖς τὸν Ἀννίβαν ἐνίκησε.—*Σόρρεντο* (*Sorrento*), παρὰ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριο, εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἀκτὴν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ νεώτερος ποιητὴς Τορκουάτος Τάσσος.—*Σάλερνο*, εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Κατὰ τὸν μεσαῖωνα εἶχε περίφημον τῆς ἱατρικῆς διδασκῆριον.

Γ'. ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ.

α'. ΑΠΟΥΛΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου ἦσαν· *Σιποῦς* (*Sipontum*· τανῦν ἐρείπια πλησίον τῆς Μαμφρεδωνίας), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Γαργάνου, μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης· ἐκτίσθη, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Διομήδους. — *Ἄρποι* (Ἄργος Ἴππιον, εἶτα Ἄργυρίππα, τανῦν ἐρείπια), κτισθεῖσα καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ Διομήδους ἢ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Δαύνου, ἀφ' οὗ ὠνομάσθησαν οἱ περίξ οἰκοῦντες Δαύνιοι.—*Σαλαπία* (*Salpi*), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διομήδους ὅχι πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἐδῶ ὁ Μάρκελλος κατέστρεψε τὸ ἱππικὸν τοῦ Ἀννίβα (210 π. Χ.)—*Ἀσκουλο* (*Ascoli*), ἔνθα ὁ Πύρρος ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους (279 π. Χ.). — *Κάρραι*, πλησίον τοῦ Αὐφίδου, ἔνθα ὁ Ἀννίβας ἐνίκησε

μεγάλην κατὰ Ῥωμαίων νίκην (216 π. X.).—*Οὐενούσια* (Venosa τανῦν), πλησίον τῶν συνόρων τῆς Λευκανίας, πατρὶς Ὀρατίου τοῦ ποιητοῦ. —*Βάριον* μὲ καλὸν λιμένα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Τανῦν λέγεται Bari. — *Βρεντήσιον* (Brindisi), εἰς τὴν χώραν τῶν Καλαβρῶν. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης μετέβαινον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ Βιργίλιος (19 π. X.). — *Τάρας*, (Tarento) εἰς τὴν Μεσσαπίαν, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, πόλις μεγάλη καὶ πλουσία τὸ πάλαι. Ἐκτίσθη δὲ ἡ τούλάχιστον ἐπηυξήθη ὑπὸ τῶν παρθενίων Σπαρτιατῶν, ἡγουμένου τοῦ Φαλάνθου (περὶ τὸ 700 π. X.). — Ὑδροῦς (Otrento), ἡ πλησιεστάτη εἰς τὴν Ἑλλάδα πόλις τῆς Ἰταλίας. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Πύρρος διενόηθη νὰ κατασκευάσῃ γέφυραν ἐπὶ τῆς θαλάσσης μεταξὺ τοῦ Ὑδροῦντος καὶ τῆς ἐν τῇ Ἡπείρῳ Ἀπολωνίας.

6'. ΛΕΥΚΑΝΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Ποσειδωρία (Paestum, ἐρείπια τανῦν ἐν τῇ θέσει Pesto), εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἡ πόλις αὕτη, κτισθεῖσα ὑφ' Ἑλλήνων, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 273 π. X. — *Ἑλέα* (Velia, τανῦν Castellamare della Bruca), πόλις ἐμπορικὴ, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκαέων, παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑλέητος ποταμοῦ. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ διάσημος ἰδρυτὴς τῆς Ἑλεατικῆς (διαλεκτικῆς) σχολῆς Ζήνων. — *Μεταπόρτιον* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Torre di Mare),

πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κασουέντου, εἰς τὸν Ταραντῖνον κόλπον. Ἐκτίσθη δ' ὑπὸ τοῦ Νέστορος ἢ τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ Ἐπειοῦ, τοῦ κατασκευάσαντος τὸν Δούρειον ἵππον. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ Πυθαγόρας καὶ ἀπέθανε (506 π. Χ. περίπου). — *Ἡράκλεια* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Policoro). Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ ζωγράφος Ζεῦξις (τὸν 5^{ον} αἰῶνα π. Χ.). — *Πυξοῦς* (Buxentum λατ., τανῦν Policastro), εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κτισθεὶς ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων τῆς Σικελίας — *Σύβαρις* (ἐρείπια παρὰ τὸ Torre Brodognato), πόλις πολὺ πλουσία καὶ ἰσχυρά, κτισθεῖσα ἢ ἐπανυζηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (720 π. Χ.), εἰς τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἐπὶ τοῦ Ταραντίνου κόλπου. Κατόπιν ὅμως οἱ Συβαρίται κατήντησαν παροιμιώδεις διὰ τὴν μαλθακότητά των. Κατεστράφη δὲ ἡ Σύβαρις τοῦ 508 π. Χ. ὑπὸ Μίλωνος τοῦ Κροτωνιάτου. — *Θούριοι* (ἐρείπια τανῦν), κτισθέντες τὸ 444 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Συβαρίδος. Ὁ ἱστορικὸς Ἡρόδοτος, λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἀποίκησιν ταύτην, ἤρχισεν ἐνταῦθα τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Νομοθέτης τῶν Θουρίων ἦτον ὁ Χαρώνδας.

Γ'. Η ΒΡΕΤΤΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου ἦσαν·

Παρδωσία (Anglona), ὀλίγον μακρὰν τοῦ ποταμοῦ Νεαίτου. Ἐδῶ πλησίον ἦτο μικρὸς τις ποταμός, *Ἀχέρων*, ὃν διαβαίνων ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου Ἀλέξανδρος ἐφονεύθη (330 π. Χ.). — *Πετηλία*

(Strongoli ἢ Policastro), πλησίον τοῦ Ἰονίου πελάγους, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλοκτῆτου, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας. — *Κρότων* (Crotone), ἐπὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (710 π. X.). Οἱ Κροτωνιάται ἦσαν περιώνυμοι διὰ τὴν ῥώμην αὐτῶν καὶ δεξιότητα. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀθλητῶν τῆς πόλεως ταύτης φημίζεται ὁ Μίλων, πολλάκις νικήσας εἰς τὰ Ὀλύμπια, ἡγούμενος δὲ τῶν Κροτωνιατῶν, ὅτε κατέστρεψαν τὴν Σύβαριν. Ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐδίδαξεν ὁ Πυθαγόρας εἰς τὴν Κρότωνα. Πρὸς Ν. δὲ τῆς πόλεως ταύτης, εἰς τὸ ἀκρωτήριο Λακίνιον, ἦτον ὁ ναὸς τῆς Λακινίας Ἥρας, περίφημος διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πλοῦτον τῶν κοσμημάτων αὐτοῦ. — *Σκυλάχιον*, μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — *Καυλωρία* (Castel Vetere), δύο ὥρας μακρὰν τοῦ Ἰονίου πελάγους, κτίσμα τῶν Ἀχαιῶν. — *Μαμέρτιον* (Oppido), πατρὶς ἐνὸς μέρους τῶν Μαμερτίνων, μισθοφόρων τοῦ Ἀγαθοκλέους· οὗτοι ἐκυρίευσαν τὴν Μεσσήνην, ἐγένοντο δὲ παραίτιοι τοῦ πρώτου Καρχηδονικοῦ πολέμου, προσκαλέσαντες τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὴν Σικελίαν (264 π. X.). — *Ρήγιον* (Reggio), εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμόν, κτισθὲν ὑπὸ Χαλκιδέων ἐξ Εὐβοίας, πρωτεύσαν δὲ κατόπιν τῶν πόλεων τῶν Βρεττίων. Καταστραφὲν ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου (387 π. X.), ἀνικοδομήθη ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Νεωτέρου. Εἶνε πατρὶς τοῦ Ἀγαθοκλέους καὶ τῶν φιλοσόφων Ἰππάρχου καὶ Θεαγένους. — *Λοκροὶ* (Motta di Bruzano ἢ Bruzzano), εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, κτισθέντες ὑπὸ

τῶν Λοκρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεκλήθησαν δ' οὗτοι Ἐπιζεφύριοι ἐκ τοῦ πλησίον κειμένου ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου. Νομοθέτης αὐτῶν ὑπῆρξεν ὁ Ζάλευκος, μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου.

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

α'. ΣΙΚΕΛΙΑ (Τρινακρία).

[531 □ Μ., τανῦν, 2,800,000 Κ.].

Ἡ ὠραία αὕτη νῆσος, διεγείρασα ἀλληλοδιαδόχως τὴν πλεονεξίαν τῶν Καρχηδονίων, Ἀθηναίων καὶ Ῥωμαίων, παρῆγε μέλι ἐξάριετον καὶ πρὸ πάντων σῖτον ἄφθονον, ἐξ οὗ ἐτρέφετο ὁ τῆς Ῥώμης λαός· πόλεις δ' ἀξιολόγους εἶχε·

1) Εἰς τὰ βόρεια· *Δρέπανον* (Trapani), πόλις εὐλίμενος εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Σικελίας. Τανῦν ἔχει 40 χιλ. Κ. — *Μοτύνη* (Il Butrone), πόλις εὐλίμενος πρὸς Ν. τοῦ Δρεπάνου, κτισθεῖσα ὑπὸ Φοινίκων καὶ κυριευθεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου, κατασφάξαντος πάντας τοὺς κατοίκους (397 π. Χ.). — *Ἐρυνξ* (Trapani del Monte), πλησίον τοῦ Δρεπάνου, εἰς τὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους Ἐρυκος, ἔνθα ἦτο ναὸς τῆς Ἐρυκίνης Ἀφροδίτης, ἔχων ἔργα τινα τοῦ Δαιδάλου. — *Ἐγεστα* (Ἐρείπ. πλησίον τοῦ Castellamare di Golfo), πόλις πλουσία καὶ ἰσχυρά, παρακινήσασα τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς Σικελίαν (415 π. Χ.). — *Πάνορμος*, κτισθεῖς ὑπὸ Φοινίκων, ἀκραία καὶ τὸ πάλαι πόλις. Τανῦν καλεῖται *Παλέμμον*· ἔχει δὲ

230,000 Κ. καὶ διάσημον ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ εἶνε θαμμένοι οἱ αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας Ἐρρίκος ὁ ΣΤ' καὶ Φριδερίκος ὁ Β'. — *Ἰμέρα* (ἐρείπια τανῦν), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἐδῶ πλησίον, Γέλων, ὁ βασιλεὺς τῶν Συρακουσίων, κατέστρεψε μέγαν στρατὸν τῶν Καρχηδονίων, ἡγουμένου τοῦ Ἀμίλκα, καθ' ἣν ἡμέραν ἐνίκησαν καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Πέρσας οἱ ἐκεῖ Ἑλληνες (480 π. Χ.) Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς Στησίχορος. — *Τυνδαρίς* (ἐρείπια εἰς τὸ Tindaro), πόλις εὐλίμενος κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. — *Μυλαί* (Melazzo ἢ Milazzo), πόλις εὐλίμενος εἰς μικρὰν χερσόνησον, πλησίον τῆς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν τὴν πρώτην κατὰ θάλασσαν νίκην ἐναντίον τῶν Καρχηδονίων (260 π. Χ.). — *Ναύλοχος* (ἄγνωστος νῦν), μετὰ λιμένος πρὸς Ἀν. τῶν Μυλῶν. Ἐδῶ πλησίον ὁ Ὀκτάβιος κατέστρεψε παντελῶς τὸν στόλον τοῦ Σέξτου Πομπηίου (36 π. Χ.). — *Μεσσήνη*, εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμόν. Κτισθεῖσα κατ' ἀρχὰς αὕτη ὑπὸ τῶν Ἰώνων, ὠνομάσθη *Ζάγκλη* κατόπιν ὅμως, δεχθεῖσα τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου διωχέντας Μεσσηνίους (453 π. Χ.), ἐπεκλήθη Μεσσήνη. Τανῦν εἶνε φρούριον, ἔχει 120,000 Κ., καὶ ζωηρὸν ἐμπόριον μάλιστα τῶν μεσημβρινῶν καρπῶν, οἶον, ἐλαίου, πορτοκαλίων κλπ.

2) Εἰς τὰ Νοτιοδυτικά. *Αἰλύβαιον* (Marsala), κτισθὲν ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων. — *Σελιροῦς* (Torre di Polluce), πόλις εὐλίμενος καὶ ἀκμαία τὸ πάλαι. — *Ἀκράγας* (Λατ. Agrigentum, τανῦν Girgenti Vec-

chio, πλησίον τοῦ Girgenti), μίαν ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐπὶ ὁμωνύμου ποταμοῦ, μία τῶν σπουδαιοτάτων πόλεων τῆς Σικελίας μετὰ πελωρίων ναῶν. — *Γέλα* (τανῦν ἐρείπια, πλησίον τῆς Terra Nova), ἐγγὺς τοῦ στόματος ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Ῥοδίων, κτισθεῖσα τὸ 630 π. Χ.. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν Συρακουσῶν *Γέλων*. — *Καμάρινα* (Camarana), πόλις εὐλίμενος, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Συρακουσίων.

3) Πρὸς Ἀνατολὰς· *Ταυρομένιον* (Taormine), πόλις εὐλίμενος εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, περιώνυμος διὰ τοὺς οἶνους αὐτῆς.—*Νάξος* (ἐρείπια τὴν σήμερον), μετὰ λιμένος πρὸς Ν. τοῦ Ταυρομενίου, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀνοβάλα ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας, καταστραφεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Τυράννου. — *Ἀργύριον ἢ Ἀργυρίον* (San Filippo d'Argiro), πατρὶς τοῦ ἱστορικοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, ἀκμάσαντος τὸν πρῶτον π. Χ. αἰῶνα.—*Κεντούριπαι* (Centorpi), πόλις σπουδαία παρὰ τὴν Αἴτναν, πατρὶς τοῦ *Κέλσου*, ἱατροῦ ζήσαντος ὀλίγον μετὰ Χριστόν.—*Ἰβλα ἢ Μεγάλη* (Paterno), πρὸς Ν. τῆς Αἴτνης, περίφημος διὰ τὸ μέλι αὐτῆς. Ὑπῆρχε δὲ καὶ *Ἰβλα ἢ Μικρά* (ἐρείπια πλησίον τῆς Καντάρας), εἰς τὰ παράλια, ΒΔ. τῶν Συρακουσῶν, καὶ *Ἰβλα Ἡραία* (ἴσως ἡ Ragusa Calata Girone), εἰς τὰ ἐνδότερα.—*Μαργέρτιον* (Ergetio), πλησίον τοῦ ὁποίου ἦσαν τὰ πεδία τῶν γιγαντῶδων *Λαιστρυγόνων*. — *Ἔρρα* (Castro Giovanni), εἰς τὸ μέσον τῆς Σικελίας, ἐπὶ πεδιάδος ὑψηλῆς, ἥς ὕμνη-

σαν οἱ ποιηταὶ τὴν καλλονήν. Ἐδῶ, κατὰ τὰ μυθολογούμενα, ἤρπασεν ὁ Πλούτων τὴν Περσεφόνην, κόρην τῆς Δήμητρος, ἐχούσης ἐνταῦθα ναὸν μεγαλοπρεπῆ.—*Κατάρη*, μετὰ λιμένος εἰς τὴν Σικελικὴν θάλασσαν, κτίσμα τῶν Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας, τῶν ἤδη ἐν Νάξῳ καθιδρυμένων. Πολλάκις δὲ καταστραφεῖσα ἐκ τῶν ἐκρήξεων τῆς Αἴτνης, ἀνωκοδομεῖτο πάντοτε ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα. — *Λεορτῖνοι* (Lentini), 2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων, καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Κατάρη, εἰς τόπον θαυμαστὸν τὴν εὐφορίαν καὶ παράγοντα οἶνους περιφημοτάτους. Διονύσιος δὲ ὁ Τύραννος, κυριεύσας τοὺς Λεοντίνους, μετέφερε τοὺς κατοίκους εἰς τὰς Συρακούσας. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ διάσημος ῥήτωρ Γοργίας (τὸν 5^{ον} αἰῶνα π. Χ.).—*Συρακοῦσαι*, εἰς τὴν παραλίαν τῆς Σικελικῆς θαλάσσης. Κτισθεῖσαι τὸ 735 π. Χ. ὑπὸ Κορινθίων, ἡγουμένου τοῦ Ἀρχίου, κατέστησαν μετὰ δύο αἰῶνας ἡ ἰσχυροτάτη πόλις τῆς Σικελίας. Ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου Μαρκέλλου τὸ 212 π. Χ. μετὰ πολιορκίαν, ἣν παρέτειναν ἐπὶ τριετίαν αἱ μηχαναὶ τοῦ Ἀρχιμήδους. Συνέκειντο δ' αἱ Συρακοῦσαι ἐκ πέντε κυρίων μερῶν, ἡγουν· Ἀχραδίνης, Τύχης, Νεαπόλεως, Ἐπιπολῶν καὶ τῆς νήσου Ὀρτυγίας, ὅπου εὐρίσκετο ἡ πηγὴ Ἀρέθουσα. Ἐδῶ ἐγεννήθησαν οἱ ποιηταὶ Θεόκριτος καὶ Μόσχος (εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} π. Χ. αἰῶνος), καὶ ὁ Ἀρχιμήδης· ἀπέθανε δὲ ὁ Σιμωνίδης. Διασημότατοι βασιλεῖς αὐτῆς ὑπῆρξαν ὁ Γέλων, οἱ δύο Διονύσιοι, ὁ Ἀγαθοκλῆς καὶ οἱ δύο Ἰέρωνες.

6'. ΜΙΚΡΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

1) Αἱ *Αἰόλου νῆσοι* ἢ *Ἡφαίστειοι* *Vulcaniae* (τα-
νῶν *Lipari*), πρὸς Β. τῆς Σικελίας, ἔνθα κατὰ τοὺς
ποιητὰς ἐβασίλευεν ὁ θεὸς τῶν ἀνέμων Αἴολος· ἔχουσι
δὲ καὶ τανῶν πολλὰ ἡφαίστεια (ἡ *Στρογγύλη*, τανῶν
Stromboli, κλπ.).

2) Αἱ *Αἰγυῶσαι*, πρὸς Δ. τῆς Σικελίας, πλησίον τῶν
ὁποίων ὁ ὕπατος Λουτάτιος κατέστρεψε τὸν Καρχηδο-
νικὸν στόλον, τὸ 241 π. Χ.

3) Πρὸς Ν. ἡ *Μελίτη*, ἔνθα οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον
τὰ διασημότερα βιομηχανικὰ καταστήματα, κατασκευά-
ζοντες λεπτότατα ὑφάσματα· ΒΔ. δὲ τῆς Μελίτης καί-
ται ἡ *Γαῦλος*, ἔνθα ἔχαιρον διατρίβοντες οἱ Ῥωμαῖοι,
διότι οὐδὲν αὐτόθι ὑπῆρχεν ἐρπετόν. Τανῶν ἡ Μελίτη λέ-
γεται *Μάλτα*, ἔχουσα μετὰ τῆς Γαύλου (Γότζου) καὶ
Κομίνου $6\frac{3}{4}$ □ Μ. καὶ 150,000 Κ., ἀνήκουσα δὲ
εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ παράγουσα βαμβάκιον, μεσημ-
βρινούς καρπούς καὶ τὰ ὠραιότατα τῆς πρὸς Δ. Εὐρώ-
πης πορτοκάλια. Πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν *Λαβαλέτ-
ταν*, εἰς τὴν Ἀν. παραλίαν, ἐν τῶν ὀχυρωτάτων φρου-
ρίων τῆς Εὐρώπης, μετὰ 60 χιλ. Κ.

4) Ὡρυγία, πλησίον τῶν ἀκτῶν τῆς Βρεττίας, πρὸς
Ν. τῆς Κρότωνος, διάσημος ὡς ἔδρα τῆς νύμφης Κα-
λυφούς. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ νῆσος αὕτη κατεποντίσθη
ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Υ'. ΑΛΛΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

Κύρος (Corsica), ἔνθα ἀπόκησαν Φωκαεῖς Ἑλληνες καὶ Καρχηδόνιοι, ἐπιδιοθέντες εἰς τὸ ἐμπόριον ἐν τῇ παραλίᾳ· οἱ δὲ παλαιοὶ κάτοικοι διετήρησαν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, ἀποσυρθέντες εἰς τὰ ὄρη. Οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἤρπασαν ἀπὸ τοὺς Καρχηδονίους, τὸ 233 π. Χ. Ἐνταῦθα κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπῆρχε φυτὸν ὃπερ τρώγων τις ἀπέθνηκε γελῶν· ἐντεῦθεν ὁ πικρὸς γέλως λέγεται *σαρδόριος*. Τανῦν ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους ἔχουσα ὄρη μέχρις 8,000 π. ὑψηλὰ καὶ πόλεις τὸ *Αἰάκειον*, ἔνθα ἐγεννήθη Ναπολέον ὁ Α΄., καὶ τὴν *Βαστίαν* εἰς τὴν Ἀν. παραλίαν, ὄχυράν καὶ εὐλίμενον πόλιν. Ἐγγὺς τῆς Βαστίας ἦτο τὸ *Mantinatorum oppidum*· ἡ δ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἀν. παραλίας παλαιὰ *Ἀλερία* (ἐρείπια τανῦν) ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Φωκαέων.

2) *Σαρδῶ* ἢ *Σαρδηνία* (πρότερον *Ἰγροῦσα*, διότι παρέβαλλον τὸ σχῆμά της πρὸς τὸ ἔχνος τοῦ ἀνθρωπίνου ποδός). Ἐνταῦθα ἀπόκησαν Λίβυες, Ἕλληνες, Ἰβηρες καὶ Τρῶες. Τὴν κατέλαβον δ' οἱ Καρχηδόνιοι, ἀρ' ὧν τὴν ἤρπασαν οἱ Ῥωμαῖοι (223). Ἐκτοτε δ' ἐκάλουν *Βαλάρους* τοὺς εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντας, ὅπως ὑπερασπίσωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Ἦσαν δ' εἰς τὴν Σαρδηνίαν, πέμπουσαν πολὺν εἰς τὴν Ῥώμην σῖτον, πόλεις λόγου ἄξιαι αἱ ἐξῆς· *Ὀλβία* (ἐρείπια τανῦν), εἰς τὴν Ἀν. ἀκτὴν, κτίσμα Θεσπιέων καὶ Ἀθηναίων, ἡγουμένου τοῦ Ἰολάου.—*Κάλαρις* (Cagliari), ἐπὶ τοῦ ὁμο-

νόμου κόλπου, κτίσμα τῶν Καρχηδονίων. Καὶ τανῦν δὲ εἶνε πρωτεύουσα τῆς Σαρδηνίας ἔχουσα 33,000Κ. καὶ ναύσταθμον. Ἡ δ' ὅλη νῆσος ἔχει τανῦν 668,000 Κ. (442 □ Μ.). Ἀπέναντι δὲ τῆς βορείας ἄκρας εἶνε ἡ νῆσος *Καπρέρα*, ἐνθα διατρίβει ὁ Γαριβάλδης.

3ον *Ἰλουά* ἢ *Αἰθαλία*, διάστημα διὰ τὸν ἀνεξάντλητον πλοῦτον τῶν σιδηρωρυχείων αὐτῆς. Τανῦν δὲ καλουμένη *Ἑλβα* (4 □ Μ.) εἶνε γνωστὴ διότι αὐτοῦ ἀπεσύρθη *Ναπολέων* ὁ Α'. τὸν Μάϊον τοῦ 1814.

4) *Πιθηκοῦσαι*, ΝΔ. τῆς *Καμπανίας* (τανῦν *Ἴσκια*), ἐνθα κατὰ τὰ λεγόμενα οἱ ἄνθρωποι μετεβλήθησαν εἰς πιθήκους ὑπὸ τοῦ Διός. Ἐνταῦθα ἦτον ὁ γίγας *Τυφῶν* θαμμένος ὑπὸ τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου εὐρισκόμενον ἡφαίστειον.

5) *Καπραί*, πλησίον τῆς *Νεαπόλεως*, ἐνθα διέτριψεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὁ *Τιβέριος*.

Εἰς τὴν *Ἰταλίαν* ἀνήκει τανῦν καὶ

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ.

[1 □ Μ., 8,000 Κ.].

Ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρίνου κεῖται ΝΔ. τοῦ *Ριμινίου* παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

3. ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ὅρη. Ὅρη ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε τὰ χωρίζοντα αὐτὴν ἐκ τῆς *Γαλλίας* *Πυρηναῖα* (ὧν ἡ ὑψηλοτάτη κο-

ρυφή *Μαλαδέττα* ἔχει ὕψος 10,722 π.· συνέχεια δὲ τούτων πρὸς Δ. εἶνε τὰ ὄρη τῆς *Ἀστουρίας*. Καὶ ἐκ τῶν ΒΔ. μὲν πρὸς τὰ ΝΑ. φέρονται τὰ *Ἰβηρικά* ὄρη, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ πλεῖστοι ποταμοί· εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ὑψοῦται ἡ *Σιέρρα Νεβάδα*, καὶ ταύτης πρὸς Β. ἡ *Σιέρρα Μορένα*, βορειότερον δὲ τὰ ὄρη τῆς *Καστιλίας*. Εἰς ταῦτα προσθετέα καὶ ἡ *Σιέρρα Ἑστρέλλα*, εἰς τὴν Πορτογαλίαν.

Πεδιάδες. Πρὸς βορρᾶν μὲν τοῦ ποταμοῦ *Τάγου* ἐκτείνεται ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς *Παλαιᾶς Καστιλίας*, πρὸς νότον δὲ αὐτοῦ ἡ τῆς *Νέας Καστιλίας*. Νοτίως δὲ τῆς *Σιέρρας Μορένης* ποτίζεται ὑπὸ τοῦ *Γουαδαλκιβίρ* ἡ εὐφορος πεδιάς τῆς *Ἀνδαλουσίας*. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. κεῖνται αἱ πεδιάδες τῆς *Ἀραγωνίας* καὶ *Καταλωνίας*, αἵτινες βρέχονται ὑπὸ τοῦ *Ἑβρου*.

Ποταμοί. Ποταμοὶ ἐνταῦθα λόγου ἄξιοι εἶνε ὁ *Ἑβρος* (*Ἰβηρ*), πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς *Ἀστουρίας* καὶ χυνόμενος εἰς τὴν *Μεσόγειον*· ὁ *Δούριος*, πηγάζων ἐκ τῶν *Ἰβηρικῶν* ὀρέων καὶ χυνόμενος διὰ τῆς *Πορτογαλίας* εἰς τὸν *Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν* παρὰ τὴν πόλιν *Ὀπόρτον*· ὁ *Τάγος*, πρὸς Ν. τοῦ προρρηθέντος, πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν *Ἰβηρικῶν* ὀρέων καὶ ἐκβάλλων διὰ τῆς *Πορτογαλίας* εἰς τὸν *Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν* παρὰ τὴν πόλιν *Λισσαβῶνα*· ὁ *Γουαδιάνας*, ὡσαύτως πηγάζων ἐκ τῶν *Ἰβηρικῶν* ὀρέων καὶ ἐκβάλλων πρὸς Ν. εἰς τὸν κόλπον τῶν *Γαδεΐρων*· ὁ *Γουαδαλκιβίρ* (*Βαῖτις*), πηγάζων ἐκ τῆς *Σιέρρας Μορένης* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Εἰς δὲ τὰ πρὸς Β. σύνορα τῆς *Πορτογα-*

λίας· ὁ *Mínιος*, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστούριας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Εἰς τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται·

Α'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ.

[9,200 □ M., 16,620,000 K.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Προσελκόμενοι ὑπὸ τοῦ πλούτου τῆς χώρας, μάλιστα δὲ τῶν ἀργυρωρυχείων, ἐπεχείρησαν ἑνωρὶς νὰ καταλάβωσι τὴν χώραν ταύτην οἱ ἐμπορικοὶ λαοὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἐθεμελίωσαν δὲ τὰς ἀρχαιοτάτας ἀποικίας οἱ *Φοίνικες* εἰς τὴν εὐφορον πρὸς νότον παραλίαν (Γάδειρα)· ἔπειτα δὲ κατέκτησαν μὲν τὸ μέρος τοῦτο οἱ συγγενεῖς πρὸς αὐτοὺς *Καρχηδόνιοι*, ἐξεβλήθησαν ὅμως μετὰ μακροὺς ἀγῶνας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες κατανικήσαντες τοὺς ἰθαγενεῖς *Κελτίβηρας*, ἔμειναν κύριοι τῆς χώρας μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς μεταναστάσεως τῶν ἔθνων, ὅτε ὑπεχώρησαν (τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα) εἰς τοὺς *Βησιγότθους*· οὗτοι δὲ πάλιν ἐνέδωκαν εἰς τοὺς δύο ἑκατονταετηρίδας μετέπειτα ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τὸν *Ταρίκ* (Γκέβελ ἀλ-Ταρίκ ἢ Γιβραλτάρ, ἔνθα αἱ «στῆλαι τοῦ Ἡρακλέους») ἐπελθόντας *Ἀραβας*. Μόνον δὲ εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀστούριας περιεσώθησαν τὰ λείψανα τῶν Χριστιανῶν κατοίκων, μέχρις οὗ *Κάρολος ὁ Μέγας* ἀνέκτησε τὴν μεταξὺ Πυρηναίων καὶ Ἰβηρος χώραν καὶ κατέστησεν αὐτὴν *Ἰσπανικὴν μαρχιονίαν*. Οὐδὲν ἦττον μέχρι τοῦ τέλους τῆς 15ης ἑκατονταετηρίδος ἐξησφαλίσθησαν

οὐ Ἀραβες κατὰ τῶν ἀδιαλείπτως πρὸς Ν. προχωρούντων Χριστιανῶν. Τέλος δὲ ἐνώσαντες τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἡ βασίλισσα τῆς Καστίλιας Ἰσαβέλλα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας Φερδινάνδος ἐκυρίευσαν τὸ 1492 τὸ τελευταῖον αὐτῶν στήριγμα, τὴν Γρανάδα. Ἐγένετο δ' ἔπειτα δυνάμεις ἐπιφανεστάτη ἡ Ἰσπανία, ἐπεκταθεῖσα ἐπὶ Καρόλου τοῦ Α'. καὶ Φιλίππου τοῦ Β'. εἰς τε τὸν παλαιὸν καὶ νέον κόσμον (διὰ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, Φερδινάνδου Κορτησιῶν καὶ Φραγκίσκου Πιζάρρου), ὑποτάξασα δὲ καὶ τὴν Πορτογαλίαν. Συγχρόνως ὁμως ἀπεστάτησαν αἱ Κάτω Χῶραι, καὶ ἀπολέσασα τὴν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἡρμώθη ἡ Ἰσπανία διὰ φονικῶν περὶ διαδοχῆς πολέμου (1701—1714), ὅστις ἔφερεν εἰς τὸν θρόνον τὴν δυναστείαν τῶν Βουρβωνιδῶν. Κατὰ δὲ τὸν παρόντα αἰῶνα μεθ' ἐπταετῇ πρὸς Ναπολέοντα τὸν Α'. ἀγῶνα, ὅστις εἶχεν ἐγκαταστήσῃ βασιλέα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ, ἐπανῆλθον μὲν οἱ Βουρβῶνοι τὸ 1814, ἀλλ' ἀπώλεσεν ἡ Ἰσπανία πάσας σχεδὸν τὰς ἐν τῇ Ἀμερικῇ κτήσεις. Ἐκδιωχθείσης δ' ὑπὸ τῆς βρυλῆς τὸ 1868 τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας τῆς Β'. καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς, ἀνηγορεύθη μὲν βασιλεὺς τὸν Νοέμβριον τοῦ 1871 ὁ Ἰταλὸς πρίγκιψ Ἀμεδαῖος, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ διὰ τὴν ἀγρίαν τῶν κομμμάτων ἑξάψιν. Καὶ ἀνεκηρύχθη μὲν ἔπειτα ἡ δημοκρατία (1873), ἀλλ' αὕτη ὀλίγον διετηρήθη, ἀνακηρυχθέντος τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1874 βασιλέως συνταγματικοῦ Ἀλφόνσου τοῦ ΙΒ', υἱοῦ τῆς Ἰσαβέλλας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσπανίας εἶναι καθολικοὶ καὶ ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς *Καστιλιανούς*· εἶνε δ' εἰς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἀναμειγμένα Κελτιβηρικά, Ῥωμαϊκά, Γοτθικά καὶ Ἀραβικά στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ εἰς τὴν Σιέρραν Νεβάδαν ζῶσιν εἰσέτι 50 χιλ. ἀπόγονοι τῶν Μαύρων, καὶ τούλάχιστον ἄλλοι τόσοι Τσίγγανοι. Ἐν γένει δ' οἱ Ἰσπανοὶ εἶνε λαὸς ἀνδρείος καὶ ζωηρός, ζῶν ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ μεταλλωρυχίας, διότι ὁ τόπος αὐτῶν ἔχει παντοειδῆ μεταλλεῖα. Καὶ στρατὸν μὲν ἡ Ἰσπανία ἔχει 216 χιλ. ἀνδρῶν, στόλον δὲ 124 ἀτμόπλοια (ἐν οἷς 10 θωρηκτὰ) καὶ 3 ἱστιοφόρα μετὰ 846 πυροβόλων.

Ἡ χώρα, παρὰ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, εἶνε ταῦν διηρημένη εἰς 49 νομοὺς (συμπεριλαμβανομένων τῶν Καναρίων νήσων). Ἡμεῖς ὁμῶς ἀκολουθοῦμεν τὴν παλαιὰν ἱστορικὴν διαίρεσιν.

α'. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΙΛΙΑΣ.

Εἰς τοῦτο ὑπάγονται·

1) Τὸ *πριγκιπᾶτον* τῆς **Ἀστουρίας** πρὸς Β., μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Οβιέδου*.

2) Ἡ **Γαλικία** ΒΔ., ὑπὸ τῶν Γαλεγόσων κατοικουμένη. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Ὁ *Ἅγιος Ἰάκωβος* τῆς *Κομποσιέλλας*, ἔνθα πορεύονται προσκυνοῦντες τὸν τάφον τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου. — *Κορόννα*, μετὰ 30 χιλ. Κ., καὶ *Φερρόλλη*, μετὰ βασιλικῷ ναυστάθμου.

3) Ἡ **Παλαιὰ Καστιλία**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Βουργωσία, πρωτεύουσα. — *Σαρταδέρη*, μετὰ 30 χιλ. Κ. παρὰ τὴν θάλασσαν. — *Σεγοβία*· πλησίον ταύτης εἶνε τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον *Λαγράνια*, παρὰ τὸν *Ἄγιον Ἰλδεφόνσον*, εἰς πολὺ δροσερὰν θέσιν.

4) Ἡ **Λεώνη**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Τὸ *Βαλλαδόλιδον*, ἄλλοτε καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, μετὰ 45 χιλ. Κ. — *Σαλαμάγκα*, μετὰ πανεπιστηρίου.

5) Ἡ **Νέα Καστιλία**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μαδρίτη, πρωτεύουσα μετὰ 370 χιλ. Κ. παρὰ τὸ ποτάμιον *Μανζαναρέσιον*, εἰς ξηρὰν πεδιάδα. Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὴν νότιον κατωφέρειαν τῆς Σιέρρας Γουαδαράμας εἶνε τὸ βασιλ. ἀνάκτορον *Ἐσκοριάλη* μετὰ μοναστηρίου, ἐκκλησίας, βιβλιοθήκης καὶ βασιλικοῦ τάφου, ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β'. οἰκοδομηθέν. Εἰς δὲ τὴν κοιλάδα τοῦ Τάγου κεῖται ἡ ἐν θέρει καθέδρα τοῦ βασιλέως *Ἀραγωνέζιον*. — *Τολέδον*, ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Ἰσπανίας, παρὰ τὸν Τάγον· τανῦν ἔχει 20 χιλ. Κ. — *Ἀλμαδέρη* (ἤγουν μεταλλεῖον), εἰς τὰ νοτιώτατα, μετὰ περιφήμου ὑδραργυρωρυχείου.

6) Ἡ **Ἐσρεμαδούρα**, μετὰ τοῦ φρουρίου τῶν συνόρων *Βαδαγώζου*.

7) Ἡ **Ἀνδαλουσία**, ἤγουν χώρα τῶν Βανδάλων, ὑπὸ τοῦ Γουαδαλκιβίρ ἀρδευομένη. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιόλογοι εἶνε·

Κορδύβη, μετὰ 40 χιλ. Κ. καὶ περιφήμων βυρσοδε-

ψείων.—*Σεβίλλα* (Ίσπαλις), μετὰ 120 χιλ. Κ., εἰς τὸ σιτοφόρον πεδῖον τοῦ Γουαδαλκιβίρ.—*Κάδιξ* (Γάδειρα), μετὰ 60 χιλ. Κ., ὁ κυριώτατος πολεμικὸς ναύσταθμος.—*Ξέρεξ Δελαφροντέρα*, εὐλίμενος πόλις μετ' ἄμπελοφυτειῶν, περίφημος διὰ τὴν αὐτόθι νίκην τοῦ Καρόλου Μαρτέλλου κατὰ τῶν Ἀράβων, τὸ 711. Ὁ δὲ λίαν ὀχυρὸς βράχος τοῦ *Γιβραλτάρ*, 1,350 π. ὑψηλός, ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1704 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς.

8) Ἡ **Γρανάδα**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Γρανάδα, πρωτεύουσα παρὰ τὸν ποταμὸν *Γερίλην* μετὰ τῶν λειψάνων τῆς Ἀλχάμβρας, τοῦ περιφημοτάτου τῶν Μάγρων παλατίου.—*Μαλάγα*, μετὰ 100 χιλ. Κ. εἰς τὴν πρὸς Ν. βραχὴν παραλίαν.

9) Ἡ **Μουρξία**, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Σεγούρα, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης καὶ τοῦ ναυστάθμου *Καρθαγένης* (Carthago nova). Ἐνταῦθα ἐπιδίδουν πολὺ οἱ μεταξοσκώληκες.

6'. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΑΡΑΓΩΝΙΑΣ.

Εἰς τοῦτο ἀνήκει·

10) Ἡ **Βαλεντία**, ἔνθα πόλεις εἶνε·

Βαλεντία, παρὰ τὸν ποταμὸν Γουαδαλαβιάρ, μετὰ 150 χιλ. Κ. Πρὸς βορρᾶν ταύτης, ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Ἑλληνικὴ πόλις *Ζάκανθα* (Saguntum, τανῦν Murviedro). Αὕτη ἡ πόλις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα τὸ 219 π. Χ., μετ' ὀλίγον ὁμῶς ἀνωκοδομήθη. — *Αλικάντη*, πόλις εὐλίμενος μετὰ 30 χιλ. Κ. καὶ ἄμπελώνων καλῶν.

11) Ἡ **Μαγιώρα**, συγκειμένη ἐκ τῶν Βαλεαρίδων, ἤγουν νήσων τῶν σφενδονητῶν (Μαγιώρας καὶ Μινώρας) καὶ τῶν Πιτυουσσῶν, ἤγουν νήσων τῶν πευκῶν (Ἰβύζης καὶ Φορμεντέρας).

12) Ἡ **Καταλωνία** (ἦτοι Γότθων Ἀλανία), ἔνθα πόλεις·

Βαρκελώνα, ἔχουσα 190 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ φρούριον, κυρία τῆς βιομηχανίας ἔδρα καὶ σπουδαιότατος λιμὴν τῆς Ἰσπανίας μετὰ τὰ Γάδεια. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὸ ἔρημον, 4,000 π. ὑψηλόν, ἱερὸν ὄρος *Μοντσερράτον*, ἦτοι πριονισμένον ὄρος. Βορειοανατολικῶς δὲ τῆς Βαρκελώνας ἦτο τὸ πάλαι ἡ Ἑλληνικὴ πόλις *Ἐμπορία*, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκαέων τῆς Μασσαλίας, ὑποταγεῖσαι δ' εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ Κάτωνος τοῦ Τιμητοῦ (195 π. Χ.). — Εἰς δὲ τὰ Πυρηναιᾶ εὐρίσκεται ἡ οὐδετέρα δημοκρατία **Ἀνδόρρα**.

13) Ἡ **Ἀραγωνία**, μετὰ τῆς *Σαραγόσσης*, (Caesar Augusta), παρὰ τὸν Ἰβηρα, ἔχουσης 67 χιλ. Κ.

γ'. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΝΑΒΑΡΡΑΣ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν·

Ἡ *Παμπλώνα* πλησίον αὐτῆς εὐρίσκεται τὸ στενὸν τῆς *Ρογχεβάλλης*, ἔνθα τὸ 778 κατεκόπη ἡ ὀπισθοφυλακὴ Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

δ'. Αἱ ΒΑΣΚΙΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

Ἡ *Ἀλαῦα* μετὰ τῆς *Βικτωρίας*· ἡ *Γιπονσκόα* μετὰ

τοῦ ὀχυροῦ καὶ εὐλιμένου Ἀγίου Σεβαστιανοῦ καὶ ἡ Βισκαῖα μετὰ τοῦ Βιλλάου.

Ἰσπανικαὶ ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ Ἀφρικῇ εἶνε· αἱ Πραιζίδιοι, τέσσαρες ὀχυραὶ θέσεις παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἥτοι ἡ Κεῦτα (Σέπτα) ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτάρ κλπ. — Αἱ Καράριοι νῆσοι καὶ ἐκ τῶν νήσων τῆς Γουϊνέας ὁ Φερνάνδος Πώ καὶ ἡ Ἀνρόδωρ (ἡγουν Νέον Ἔτος). Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ· ἐκ τῶν μεγάλων Ἀντιλλῶν ἡ Κούβα καὶ τὸ Πορτόρικο. Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ· αἱ Φιλιππῖναι. Καὶ ἐν τῇ Αὐστραλίᾳ· αἱ Μαριάραι ἢ Λαδρόναι, αἱ Καρολῖναι καὶ αἱ Παλαώσιοι ἢ Πελέβιοι νῆσοι.

Β'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ.

[1,700 □ Μ., Πληθυσμὸς τῆς στερεᾶς 4,350,000, μετὰ δὲ τῶν νήσων Ἀζορίων καὶ Μαδέρας 4,750,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τὸ βασιλεῖον τῆς Πορτογαλίας ἔλαβε γένεσιν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 12^{ης} ἑκατονταετηρίδος, ὅταν Ἐρρίκος ὁ Βουργουνδικὸς ἔλαβε παρ' Ἀλφόνσου τοῦ 5'. τῆς Καστιλίας τὴν μεταξὺ Μινίου καὶ Μονδέγου χώραν διὰ τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχεν εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, καὶ διὰ τὸν ἐναντίον τῶν Ἀράβων ἀγῶνα (Portucalia ἀπὸ τοῦ Portus Calae, τοῦ μετέπειτα Oporto). Αὐξήθην δὲ διὰ περαιτέρω

κατακτήσεων ἔφθασε τὸ βασιλείον περὶ τὸ τέλος τῆς 14^{ης} ἑκατονταετηρίδος εἰς τὸν χρυσοῦν αὐτοῦ αἰῶνα, ἀρξαμένων τῶν θαλασσοποριῶν καὶ διαποντίων ἀνακαλύψεων. Καὶ ὁ μὲν Ἰνφάντης Ἐρρίκος ὁ Θαλασσοπόρος (1394 — 1460) ὑπῆρξε πρόδρομος τοῦ Κολόμβου· ἐπὶ Ἐμμανουὴλ δὲ τοῦ Μεγάλου (1495—1521) ἀνεκάλυψεν ὁ Βάσκος Δεγάμας (1498) τὴν κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας· ἐν βραχεὶ δ' ὑπετάγησαν εἰς τὸν φοβερόν βασιλέα τῆς Πορτογαλίας πολλοὶ τῆς πρὸς Δ. Ἰνδικῆς ἡγεμόνες. Ὅταν ὅμως τὸ 1578 ὁ βασιλεὺς Σεβαστιανὸς ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν πολεμῶν κατὰ τῶν Μαύρων, ἐπῆλθεν ἡ παρακμὴ τῆς Πορτογαλίας, καταληφθείσης τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ Φιλίππου τοῦ Β'. αἱ δὲ ἀποικίαι ἔγειναν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος λεῖα τῶν Ὀλλανδῶν καὶ τῶν Ἀγγλῶν. Καὶ ναὶ μὲν ἔγινε πάλιν αὐτόνομος ἡ Πορτογαλία ἀπὸ τοῦ 1640, ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Βραγαντιακοῦ, ὑπῆρξεν ὅμως ἀνίκανος νὰ διατηρήσῃ τὰς ἐκτεταμένους αὐτῆς Ἀμερικανικὰς κτήσεις, καθόσον ὁ βασιλικὸς οἶκος διεχωρίσθη κατὰ τὸ 1822 εἰς Βρασιλικὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν γενεάν. Ἐν ἔτει δὲ 1855 ἤρχισε Δὸρ Πέτρος ὁ Ε', υἱὸς τῆς Μαρίας Δαγλόρια καὶ τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου τοῦ Κοβούργου, τὸν οἶκον τῆς Βραγαντίας καὶ τοῦ Κοβούργου· αὐτὸν δὲ διεδέχθη τὸ 1861 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δὸρ Λουδοβίκος ὁ Α'. Στρατὸν δ' ἡ χώρα ἔχει 70 χιλ. ἀνδρῶν καὶ στόλον 44 πλοῖα μετὰ 326 πυροβόλων.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει μῆκος μὲν 70 Μ., πλάτος δὲ

24 Μ.· ἔνεκα δὲ τῆς παρωικανείου αὐτῆς θέσεως φέρονται οἱ κάτοικοι αὐτῆς πρὸς διαποντίους ἀνακαλύψεις καὶ ἐμπορικὰς ὁδοὺς. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τῆς Πορτογαλίας ἦλθον εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην τὰ πορτογάλια.

Κατὰ δὲ τὴν ἱστορικὴν διαίρεσιν μερίζεται εἰς τὸ βασίλειον τῆς **Ἀλγάριθς** (ἡγουν τῆς δύσεως τῶν Ἀράβων), ἔνθα πόλις ἡ *Ταβίρα*, καὶ τὰς ἐξῆς 5 ἐπαρχίας. Αὐταὶ δὲ εἶνε·

1) Ἡ **Τρασοσμοντέση** (ἡγουν ἡ Ὀπισθεν τῶν Ὁρέων) μετὰ τῆς ὀχυρᾶς **Βραγαντίας**.

2) Ἡ **Μεσοποταμία** χώρα, ἥτοι ἡ μεταξὺ Μινίου καὶ Δούρου, μετὰ τοῦ Ὀπόρτου (ἢ Πόρτου) παρὰ τὸν Δοῦρον, ἔχοντος 100 χιλ. Κ.

3) Ἡ **Βεῖρα**, μετὰ τῆς *Κοῖμβρας* ἐχούσης πανεπιστήμιον.

4) Ἡ **Ἑστρεμαδούρα**, ἐν ἣ καῖται ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου *Λισσαβών*, ἐπὶ τοῦ ἐνταῦθα 2 Μ. πλατέος Τάγου μετὰ 270,000 Κ.

5) ἡ **Ἀλεμτέγος**· ἡγουν ἡ ἐπέκεινα τοῦ Τάγου.

Ἐπὶ δὲ αἱ **Ἀζόριοι** νῆσοι, πρὸς δυσμὰς τῆς *Λισσαβῶνος*.

Πορτογαλικαὶ ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ Ἀφρικῇ· ἡ *Μαδέρα* καὶ αἱ νῆσοι τοῦ *Πρασίνου ἀκρωτηρίου*. Ἡ Πορτογαλ. *Σενεγαμβία*. Ἀγ. Θωμᾶς καὶ Πρίγκιπος, Ἀγγολα, Βεγγουέλα, Μοζαμβική, Σοφάλα.

Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ· *Γόα* καὶ *Διούη* ἐπὶ τῆς παραλίας

τῆς Μαλαβάρης.—*Μακάον* παρὰ τὴν Καντῶνα εἰς τὴν Κίναν. — Ἔτι δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς ἤμισυ τῆς νήσου *Τιμόρης*.

Β'. ΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

4. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ.

[9,599 □ M. 36,900,000 K., μετὰ δὲ τῆς Ἀλγερίας
15,380 □ M., 39,400,090 K.]

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τοὺς ἀρχαιοτάτους τῆς Γαλλίας κατοίκους *Γαλάτας* ὑπέταξεν ὁ *Ἰούλιος Καῖσαρ* (58 — 50 π. X.), καὶ μετέβαλε τὴν χώραν εἰς ἐπαρχίαν *Ῥωμαϊκὴν*. Ἐπὶ δὲ τῆς μεταναστάσεως τῶν ἐθνῶν ἐπῆλθον ἐνταῦθα *Γερμανικὰ φύλα*, οἱ *Βουργούνδιοι*, *Βησιγότθοι* καὶ *Φράγκοι*, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τελευταῖοι ἔγειναν ἐπὶ *Χλωδοβίκου* (*Clovis*) μόνοι κύριοι τῆς χώρας, ἐπεκταθείσης ἔπειτα πολὺ ὑπὸ *Καρόλου τοῦ Μεγάλου*, τοῦ ἀνδριτοῦ τῆς *Ῥωμαϊκῆς* κοσμοκρατορίας (768 — 814). Ἀλλ' ἤδη τὸ 843 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ *Βεροδούρου* ἐχωρίσθη διὰ παντὸς ἡ *Γαλλία* ἀπὸ τῆς *Γερμανίας*. Εἰς ταύτην δὲ μετὰ τῆς αὐτοκρατορίας μετέβη καὶ ἡ μεγίστη δύναμις, καθόσον εἰς αὐτὴν ἀνῆκον αἱ *Γερμανικαὶ πόλεις Μέρς* (*Μέται*). *Στρασβοῦργον* καὶ *Λυών*· ἐνῶ ἡ *Γαλλία* πολυειδῶς κατὰ τὸν *Μεσαίωνα* διασπασθεῖσα, μόλις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐνώσασα τὰς δυνάμεις αὐτῆς ὑπὸ βασιλείαν κατὰ μικρὸν ἐνισχυθεῖσαν, ἐστράφη νικηφόρος πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Ὁ δὲ

Βουρβωνικός οἶκος ἀπὸ τοῦ βασιλέως *Ερρίκου* τοῦ Δ'. ἀπέκτησε διὰ τοῦ μεγάλου ὑπουργοῦ, τοῦ καρδινάλιου *Ριχελιού* (ἀποθ. τὸ 1642) καὶ *Λουδοβίκου* τοῦ ΙΔ'. (ἀπὸ τοῦ 1715) μεγίστην ἐν Εὐρώπῃ πολιτικὴν δύναμιν, σφετερισθεὶς μάλιστα καὶ τὰς πρὸς δυσμὰς Γερμανικὰς ἐπαρχίας. Πόσον ὁμως ὀλίγον ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη λαμπτηδὼν καὶ δόξα εἶχε στερεώσῃ τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ τὴν εὐτυχίαν, ἔδειξεν ἡ ἐν ἔτει 1789 ἐκραγεῖσα πρώτη *Γαλλικὴ ἐπανάστασις*, ἥτις συνέτριψε τὸν χιλιετῆ βασιλικὸν θρόνον, καὶ προσβαλοῦσα πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ μένῃ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἱερὸν καὶ ἀπαράβιαστον, συνέστησε τὴν Γαλλίαν δημοκρατίαν, ἣν μετέβαλε πάλιν μετ' ὀλίγα ἔτη εἰς αὐτοκρατορίαν ὁ Κόρσος *Ναπολέων Βοναπάρτης*. Ἐπὶ ὅκτῳ δ' ἔτη περιέφερε τὸ Γαλλικὸν ἔθνος ἀπὸ νίκης εἰς νίκην διὰ συμπάσης τῆς Εὐρώπης, ἄχρις οὗ ἡ πρὸς τὴν *Ρωσσίαν* ἀτυχὴς ἐκστρατεία (1812) ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν κατακτητικὸν αὐτοῦ πόθον· ὁ δὲ πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀγὼν τῶν Γερμανῶν ἐπήγαγε τὴν πτώσιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ ἐπανῆλθε μὲν ὁ οἶκος τῶν Βουρβόνων, ἀλλὰ μετὰ τὸν *Ιουλιανὴν ἐπανάστασιν* τοῦ 1830 ἀποδιωχθέντος *Καρόλου* τοῦ Ι', ἐξελέχθη ὁ *Λουδοβίκος Φίλιππος* τῆς *Αὐρηλίας*. Τρίτῃ δ' ἐπανάστασις μετέβαλε μὲν πάλιν τὸ 1848 τὴν Γαλλίαν εἰς δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης προέκυψεν αὐτοκράτωρ τὸ 1852 *Ναπολέων* ὁ Γ', ἀνεψιὸς τοῦ Α'. Καὶ ἀπέκτησε μὲν δι' αὐτοῦ ἡ Γαλλία τὸ 1859 τὴν *Σαβοδίαν* καὶ *Νίκαιαν*, ἀλλ' ὁ περὶ τῶν συνόρων τοῦ *Ρήνου* πρὸς τὴν *Πρωσσίαν* ἀρ-

ξάμενος πόλεμος ἐπήνεγκε τὴν συνθηκολόγησιν τοῦ Σεδάν καὶ τὴν αἰχμαλώτισιν τοῦ Γ'. Ναπολέοντος (2 Σεπτ. 1870). Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ καθηρέθη, ἀνεκηρύχθη δὲ ἡ δημοκρατία (4 Σεπτ.) καὶ συνωμολογήθη μετ' αὐτῆς ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Μοῖνον (10 Μαΐου 1871) εἰρήνην ἀποδοθεισῶν εἰς τὴν Γερμανίαν τῆς Ἀλσατίας (ἐκτὸς τοῦ Βελφορτίου) καὶ τῆς Γερμανικῆς Λοθαριγγίας μετὰ τοῦ Μέτς (Μετῶν). Πρόεδρος τῆς δημοκρατίας τανῦν εἶνε ὁ Γρεβύ, διασημότητος δὲ πολιτικὸς ὁ Γαμβέττας.

Προϊόντα. Σπουδαιότατα τῆς Γαλλίας προϊόντα πρὸς βορρᾶν μὲν καὶ εἰς τὸ κέντρον εἶνε σῖτος, οἶνος καὶ ὀπωρικά, πρὸς νότον δὲ ἐλαῖαι καὶ συκαμινεαί· πολὺν δὲ φήμην ἔχουσι τὸ μέλι καὶ τὰ ὀρνίθιά της.— Ἡ δὲ μέταξα τοῦ Λυὼν, τὸ ἔλαιον τῆς Προβηγκίας, οἱ οἶνοι τοῦ Βορδώ, τῆς Καμπανίας καὶ Βουργουνδίας, εἶνε ἐμπορεύματα πανταχοῦ διαδεδομένα, καθόσον ἡ Γαλλία εἶνε ὁ πρῶτος ἐν τῷ κόσμῳ οἰοφόρος τόπος. Ἀλλὰ κυρίως προάγει τὴν ἐμπορίαν ἡ βιομηχανία, καὶ μάλιστα τῶν πραγμάτων τῆς πολυτελείας καὶ φιλοκαλίας, ἅτινα εἶνε πανταχοῦ περιζήτητα.

Πληθυσμός. Τὸ κύριον τοῦ πληθυσμοῦ μέρος προέκυψεν ἐκ μίγματος τριῶν στοιχείων, Κελτικοῦ, Ῥωμαϊκοῦ καὶ Γερμανικοῦ. Καὶ 33 μὲν ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὸ καθ' αὐτὸ Γαλλικὸν φύλον, Κέλται δὲ ζῶσιν εἰσέτι εἰς τὴν Μικρὰν Βρεταννίαν καὶ Βάσκοι εἰς τὰ πρὸς δυσμὰς Πυρηναιᾶ· Γερμανοὶ δὲ εἶνε εἰς τὴν Λοθαριγγίαν (Λωρραίνην), Φλαμανδοὶ εἰς τὰ Βελγικὰ σύνορα καὶ

Ἰταλοὶ εἰς τὴν Κύρνον καὶ Νίκαιαν. Τὰ δὲ 11/12 τῶν κατοίκων εἶνε καθολικοί.

Ὁ δὲ Γαλλικὸς στρατὸς διαιρεῖται εἰς τὸν ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸν (μετὰ τῆς ἐφεδρείας 1,186,000 ἀνδρῶν) καὶ τὸν κατὰ τόπους (μετὰ τῆς ἐφεδρείας 594,000). τὸ δ' ὅλον τῆς κατὰ ξηρὰν δυνάμεως εἶνε 1,780,000 ἀνδρῶν. Ὁ δὲ στόλος, τοῦ Ἀγγλικοῦ μόνον κατώτερος, σύγκειται ἐκ 258 πλοίων ἐν οἷς 66 θωρηκτά· 32 δὲ τούτων εἶνε μεγάλα.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1790 ὑφίσταται ἡ σημερινὴ διαίρεσις τῆς χώρας εἰς 87 νομοὺς κατὰ τὰ σύνορα τῶν ποταμῶν καὶ ὁρέων. Πρότερον δ' ὑπῆρχον 36 ἐπαρχίαι συμπεριληφθεῖσαι ἐνταῦθα εἰς 20.

Σύνορα. Ἡ Γαλλία σύνορα ἔχει πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, πρὸς Β. τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, τὴν Βόρειον θάλασσαν καὶ τὸ Βέλγιον, πρὸς Α. τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ τὰ Πυρηναιᾶ.

Ὅρη. Ὅρη ἄξια λόγου ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Ν. μὲν τὰ χωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας *Πυρηναιᾶ* (10,722 π.), πρὸς Α. δὲ αἱ *Αὐτικαὶ Ἀλπεις*, μετὰ τοῦ *Λευκοῦ ὄρους* (14,700 π.), τοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν φερομένου *Κερισίου* (11,058 π.) καὶ τοῦ *Βησοῦλου*. Βορείως δ' αὐτῶν συνέχεται ὁ συνορεύων πρὸς τὴν Ἑλβετίαν *Ιουράσιος* (5,304 π.), καὶ περαιτέρω τὰ *Βόσγια* πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας.

Μετὰ δὲ τοῦ Βελγίου συνορεύει διὰ τῶν *Ἀρδεννῶν*.

Οὐχὶ δὲ μακρὰν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς

Β. αὐτῆς ὑφούται τὸ στέλεχος τῶν κεντρικῶν ὀρέων τῆς Γαλλίας, αἱ *Σηβένναι* (*Κέμμενον ὄρος τὸ πάλαι*). Σύμπαν δὲ ΒΔ. καὶ ΝΔ. μέρος τῆς Γαλλίας εἶνε πεδινόν, εὐφορον καὶ ἄριστα καλλιεργημένον.

Ποταμοί. Ποταμοὺς ἡ Γαλλία ἔχει τὸν *Μόσην* (Meuse) (88 Μ. μακρόν) καὶ *Σκάλδιν* (30 Μ.), διαρρέοντας ἔπειτα τὰς Κάτω Χώρας καὶ χυνομένους εἰς τὴν Βόρειον Θάλασσαν· τὸν *Σηκουάραν* (92 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ βραχίονος τῶν *Βοσγίων*, διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων καὶ χυνόμενον εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης παρὰ τὴν πόλιν *Χάβρην*· τὸν *Λείγηρα* (130 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν *Σηβεινῶν* καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· τὸν *Γαρούμραν* (80 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν *Πυρηναίων* καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Οὐασκωνικὸν κόλπον· καὶ τὸν *Ροδανόν* (109 Μ. μακρόν), ὅστις ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων πρὸς Δ., στρέφεται κατόπιν πρὸς Ν. καὶ χύνεται τέλος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λυών.

Α'. Ἐπαρχίαι μὴ κείμεναι παρὰ τὰ σύνορα μῆτε εἰς τὴν παραλίαν.

1) Ἡ **Νῆσος** τῆς **Γαλλίας** (Isle de France), ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι·

Παρίσιοι, πόλις ὠχυρωμένη μετὰ 16 περιζωννύτων αὐτὴν φρουρίων καὶ ἄλλων χαρακωμάτων, ἔχουσα δὲ 2,250,000 κατοίκων. Κεῖται δὲ μάλιστα παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Σηκουάνα*, ἔχουσα προάστεια καὶ λαμπρὰς λεωφόρους (περιπάτους, πρότερον ὀχυρώμα-

τα). Αἱ δ' ἐν τῷ Σηκουάνᾳ τρεῖς μικραὶ νῆσοι ἀποτελοῦσι τὸ ἄστυ, τὸ ἀρχαιότατον τῆς πόλεως μέρος, μετὰ τῆς Γοτθικῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας (Notre Dame). Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης κεῖται τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ Πάνθεον, ὁ οἶκος τῶν Ἀπομάχων καὶ τὸ πεδῖον τοῦ Ἀρεως· ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς τὸ ὠραιότατον τῆς πόλεως μέρος, τὰ Ἠλύσια παιδία, ἡ Πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας, ὁ Κεραμεικὸς καὶ τὸ Λουῆρον.

Ἅγιος Διονύσιος (Saint Denis), βορείως τῶν Παρισίων, ἐντὸς τριῶν φρουρίων, μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων.

Βερσαλλίαι, μετὰ 50,000 Κ., ἔνθα εἶνε τὰ ἀνάκτορα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'.

Ἅγιος Κλαύδιος (Saint Cloud) (1), 2 Μ. πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων.

Ἅγιος Κουερτῖνος, μετὰ 40,000 Κ. παρὰ τὸν Σόμμην.

2) **ᾠδέργγη, Λιμουζίνη καὶ Μάρχη.** Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Κλερμόντιον, μετὰ 42,000 Κ., περίφημος διὰ τὴν αὐτόθι σύνοδον τῶν Χριστιανῶν Εὐρωπαίων ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν. — Λιμόγη, παρὰ τὸν ἄνω Οὐίνναν (Vienne) μετὰ 60,000 Κ., ἔνθα μάλιστα κατασκευάζεται ἡ Γαλλικὴ πορσελλάνη.

3) **Βουρδονναΐση, Νιδερναΐση καὶ Βερρόν,** ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

(1) Τὸ ἐνταῦθα ἀνάκτορον ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1870. Ἐξῆλθε δὲ πανδημείῃ ἡ φρουρὰ τῶν Παρισίων (100,000 ἀνδρῶν) τῇ 19 Ἰανουαρίου 1871.

Βουργαί, μετὰ 36,000 Κ. καὶ μητροπόλεως Γοτθικῆς, μεγαλητέρας τῆς ἐν Παρισίοις ἐκκλησίας τῆς Παναγίας.

4) **Αὐρηλιανή**, πλαγίως ὑπεράνω τῶν μέσων τοῦ Λείγερως, ἐνθα πόλεις ἀξιόλογοι.

Αὐρηλία (Ὁρλεάνς), μετὰ 52,000 Κ., εἰς τὸ βορειότατον σημεῖον τοῦ Λείγερως, σπουδαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις. Ἐνταῦθα ἐνεφανίσθη ἡ πολυθρύλητος *Αὐρηλιανὴ παρθένος*, τὸ 1429, ἔγειναν δὲ πολλαὶ συμπλοκαὶ τὸ 1870 καὶ 1871.

Βλέσαι (Blois), παρὰ τὸν Λείγερως. — *Βερδώμη*, ὡσαύτως παρὰ τὸν Λείγερως. Καὶ ἐδῶ ἔγεινε μάχη τῇ 6 Ἰανουαρίου 1871.

5) **Ἀνδεγαυϊκὴ** (Anjou), **Τουρραϊνὴ** καὶ **Μαϊνὴ**, καλούμεναι ὁ *Κῆπος τῆς Γαλλίας*. Εἰς ταύτας δὲ, κειμένας πλαγίως ὑπεράνω τοῦ Λείγερως καὶ παρὰ τὸν Μαϋέννην, πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε.

Τοῦρ (Turones), μετὰ 48,000 Κ., εἰς χώραν ἔχουσιν ὠραίους ἀμπελῶνας καὶ ὀπωροφόρους κήπους. — *Ἀγγέρση*, παρὰ τὸν Μαϋέννην, μετὰ 57,000 Κ. καὶ σπουδαίας βιομηχανίας λινῶν.

Λεμάνση, παρὰ τὸν Σάρθην, μετὰ 50,000 Κ. καὶ πλουσίον ἐμπορίου λινῶν. Ἐνταῦθα ἔγεινε μάχη καὶ συμπλοκαὶ ἀπὸ τῆς 6—12 Ἰανουαρίου 1871.

Β'. Ἐπαρχίαι κείμεναι εἰς τὰ σύνορα
ἢ τὰ παράλια.

6) **Πικαρδία** μετὰ τῆς Ἀρτεσίας καὶ Φλανδρίας. Εἰς τὰς χώρας ταύτας, ἔνθα ρέουσιν ὁ Σόμμη (λατ. Samara) καὶ Σκάλδης, πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε· Ἀμιένση (Ambiani), μετὰ 67,000 Κ. καὶ μεταξουργείων, πόλις περίφημος διὰ τὴν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α' συνθήκην τοῦ 1802. — Ἀρράση, φρούριον. — Βορωνία, ἡ παραθαλασσία, μετὰ 40,000 Κ., φρουρίου καὶ λιμένος, ἔτι δὲ λουτρῶν θαλασσίων, ἔνθα συχνάζουσι πολλοί. — Καλαί, λιμὴν ὀχυρὸς, ὅθεν διαπλέουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς 1 $\frac{1}{2}$ ὥραν. — Αἰλλή ἢ Ρυσσέλη, τὰ μάλιστα ὀχυρὰ καὶ λίαν βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 163,000 Κ. — Δυνκέρχη, σπουδαῖος πολεμικὸς καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν. — Καμβραΐη καὶ Βαλεγκιένναι, ὡσαύτως ὡχυρωμέναι. — Ρουβαίξη, μετὰ 84,000 Κ., καὶ Τουρκοῦγγη, μετὰ 50,000 Κ., μεγάλαι βιομηχανικαὶ πόλεις.

7) **Νορμανδία**, παρὰ τὸν κάτω Σηκουάναν. Πλησίον δ' αὐτοῦ κεῖνται αἱ πόλεις·

Ρονένη, μετὰ 105,000 Κ., μία τῶν ἀνθηροτάτων βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας. — Ἡ Χάβρη (Le Havre de Grace), μετὰ 92,000 κατοίκων, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σηκουάνα, φρούριον καὶ σπουδαιότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας. — Χερβοῦργον, μετὰ 37,000 Κ., ὁ ἰσχυρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας.

8) **Μικρὰ Βρεταννία**. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν

αί νῆσοι **᾽Ωραία Νῆσος** καὶ **Οὐεσσάντη**. Πόλεις δ' αὐτόθι εἶνε·

Βρέστη, δεύτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας, μετὰ 67,000 Κ. — *Νάρται*, παρὰ τὸν Λείγῃρα, ἐμπορικὸς λιμὴν μετὰ 122,000 Κ.

9) **Ποατοῦ** μετὰ τῆς **᾽Ωνίδος** καὶ **Σαιντόγ-γης**. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Ῥέη* καὶ *᾽Ολερών*· ἔτι δὲ αἱ πόλεις·

Ποατιέ (Πικτάβιοι), μετὰ 31,000 Κ. Ἐνταῦθα ὁ Κάρολος Μαρτέλλος ἐνίκησε τοὺς Ἀραβὰς τὸ 732 (νίκην καλουμένην καὶ κατὰ τὸ ΒΑ. κείμενον Τούρ). — *Λαροχέλλη* καὶ *Ῥογεφόρτιον*, μετὰ 30,000 Κ., ὠχυρωμένοι παράλιοι πόλεις.

10) **Γουῆενη** καὶ **Γασκώννη** μετὰ τῆς **Βεαρνίας**. Τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρος εἶνε λεπτόγεων καὶ ἄγονον, *Λάνδοι* καλούμενον. Πόλεις δ' ἐνταῦθα ἀξιόλογοι εἶνε·

Βορδώ, μετὰ 215,000 Κ. παρὰ τὸν Γαρούμναν, κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν οἴνων τῆς Νοτιοδυτικῆς Γαλλίας. — *Βαϰῶννη*, πλησίον τοῦ ποταμοῦ τῶν συνόρων Βιδασσῶα, φρούριον. Πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ νότον τοῦ Πικ τῆς Μεσημβρίας τῆς Βιγόρρης ἔχουν περίφημα λουτρά *Βατιέται* αἱ *Βιγόρριοι* καὶ αἱ *Βαρρέται*. Τὸ δὲ *Βιαρρίκιον* ἔχει λουτρά θαλάσσια.

11) **Λαγγεδόκη** μετὰ τῆς **Ῥουσιλλιῶν** καὶ **Φοάξης**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Τολῶσσα, παρὰ τὸν Γαρούμναν καὶ τὴν διώρυγα τῆς Λαγγεδόκης, μετὰ 132,000 Κ. — *Μορπελλιέ*, μετὰ 56

χιλ. Κ. καὶ ἱατρικῆς Ἀκαδημίας.—*Νίμαι* (Νέμαυσος), μετὰ 63,000 Κ. καὶ λειψάνων Ῥωμαϊκῶν οἰκοδομῶν, μεταξοκλωστείων καὶ βαμβακουργείων. — *Περπινιάρη*, φρούριον τῶν συνόρων μετὰ 28 χιλ. Κ.

12) **Προδριγία** μετὰ τῆς **Βεναισσίνης** καὶ **᾽Οράγγης**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Μασσαλία, μετὰ 320,000 Κ., ἡ μεγίστη τῶν παραλίων πόλεων τῆς Γαλλίας, τὸ πάλαι Ἑλληνικὴ ἀποικία τῶν Φωκαέων, καταφυγόντων ἐδῶ (περὶ τὸ 600 π. Χ.), ὅπως φύγῃσι τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κύρου. Ἐφημίζετο δὲ διὰ τὴν σωφροσύνην τῆς διοικήσεως καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλλιτεχνίας τοσοῦτον, ὥστε τὴν ἐπωνόμαζον «Γαλατικὰς Ἀθήνας». Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ γεωγράφος καὶ ἀστρονόμος Πυθέας, σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Περαιτέρω δὲ ΒΑ. ἦτο ἡ *Ἀντίπολις*, ἀποικία τῶν Μασσαλιωτῶν, τανῦν Antibes, ὅχι μακρὰν τῶν παραθαλασσίων Ἀλπεων.—*Αἶξη*, 4 Μ. βορείως, τὰ παλαιὰ *Σέξτια Ὑδάτα* (Aquæ Sextiæ), ἔνθα ὁ Μάριος κατέστρεψε τοὺς Τεύτονας (102 π. Χ.).—*Ἀρλαι*, ὅπου ὁ Ῥοδανὸς σχίζεται καὶ ἀποτελεῖ Δέλτα. — *Τουλὼν*, μετὰ 70,000, εἰς τῶν 3 μεγάλων ναυστάθμων τῆς Γαλλίας· πλησίον ταύτης εἶνε αἱ νῆσοι *Ἰέραι*.—*Ἀβερῖον* (Avignon), παρὰ τὸν Ῥοδανόν, ἀποικισθεῖσα τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μασσαλίας. Ἐνταῦθα κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐδρευσεν ἐπὶ τινα χρόνον ὁ Πάπας. Τανῦν ἔχει 38 χιλ. Κ.

13) **Δελφινάτον** καὶ **Λουγδουνική**, (Dauphiné καὶ Lyonnais), ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Γρενόβλη, μετὰ 45,000 Κ., φρούριον τῶν συνόρων παρὰ τὸν Ἰσάραν.—*Λυὼν* (Λούγδουνον), μετὰ 343 χιλ. Κ., παρὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἀραρος (Σαώνα) εἰς τὸν Ῥοδανόν, ἡ σπουδαιότατη ἐν τῷ κόσμῳ βιομηχανικὴ πόλις ὡς πρὸς τὴν μεταξουργίαν.—Ὁ Ἀγ. Στέφανος (St Etienne), μετὰ 126,000 Κ., ἡ Βιρμιγγάμη τῶν Γάλλων, ἔχουσα πλουσιώτατον εἰς τὰ πέριξ γαιανθρακωρυχεῖον, ὅπλοποιεῖα λαμπρὰ καὶ μεταξουργεῖα.

14) **Βουργουνδία** (Bourgogne), ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Σηκουάνα μέχρι τοῦ Ῥοδανοῦ. Ἐνταῦθα πόλις ἀξιόλογος εἶνε·

ἡ *Διζὼν* (Διβιδόνιον), μετὰ 48,000 Κ., παρὰ τὴν Βουργουνδικὴν διώρυγα, νεωστὶ ὀχυρωθεῖσα.

15) **Ἐλεῦθερον κομητᾶτον**, καθ' αὐτὸ μάλιστα Ἐλεῦθερον κομητᾶτον τῆς Βουργουνδίας ἢ καὶ Ἀνω Βουργουνδία μεταξὺ τοῦ Σαώνα καὶ τῆς Ἐλβετίας. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Οὐεσαρτίων (Besançon), παρὰ τὸν Δοῦβον (Dubs), μετὰ 54,000 Κ., φρούριον ἰσχυρόν, πατρίς τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ.—*Πορταρλιέρη*, παρὰ τὸν Δοῦβον. Ἐντεῦθεν μετέβη τὸ 1871 ὁ στρατὸς τοῦ Βούρβαχη, ἐξ 80,000 ἀνδρῶν συγκείμενος, εἰς τὴν Ἐλβετικὴν ἐπικράτειαν.—*Βιλνέρση Σεξέλλη*, παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀανιῶνα.

Ἐκ δὲ τῆς Ἀλσατίας ἔμεινεν εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν συνθήκην τῆς παρὰ τὸν Μοῖνον Φραγκφούρτης (10 Μαΐου 1871) μόνον τὸ νοτιοδυτικὸν τμήμα μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ φρουρίου *Βελφορτίου* εἰς τὴν παλαιὰν Σουνδγαυικὴν.

16) **Λοθαριγγία** (Lorraine), ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Νάγκνον (Nancy), παρὰ τὸν Μεύρθην καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Ματρόνα διώρυγα, μετὰ 66,000 K.—*Τοῦλλορ*, ἐπὶ τοῦ Μοσέλλα, καὶ *Βερόδουνον* παρὰ τὸν Μόσσην, φρούρια τῶν συνόρων, ἀποσπασθέντα ἐκ τῆς Γερμανίας τὸ 1522. — *Δομρέμνον*, κώμη παρὰ τὸν Μόσσην, γενέθλιος τόπος τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου (Ἰωάννας Δάρκ).

17) **Καμπανία**, πλαγίως ὑπεράνω τοῦ Μόσση, Ματρόνα (Marne), Ἄλβα (Aube) καὶ Σηκουάνα. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Τρόυαι, παρὰ τὸν ἄνω Σηκουάνα, μετὰ πολυαρίθμων ἐργοστασίων. — *Σιαλὼν* τὸ παρὰ τὸν Ματρόναν (Chalons sur Marne, Κατάλαυνοι), περίφημον διὰ τὴν ἐν ἔτει 451 ἦτταν τοῦ Ἀττίλα.—*Ῥήμοι* (Reims), τὸ πάλαι πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων, μετὰ 81 χιλ. K. καὶ Γοτθικῆς μητροπόλεως· ἔχει δὲ καὶ ἐργοστάσια οἴνου Καμπανικοῦ (σαμπάνιας).—*Σεδάρ*, φρούριον παρὰ τὸν Μόσσην, περίφημον διὰ τὴν μάχην τῆς 1 Σεπτ. 1870, μεθ' ἣν 84,000 Γάλλων (συμπεριλαμβανομένων 4,000 ἀξιοματικῶν) ὑπὸ τὸν στρατάρχην *Μαχμαὼν* ἐσυνθηκολόγησαν πρὸς τοὺς ἡνωμένους Γερμανούς· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ναπολέον ὁ Γ' παρεδόθη εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμον.

18) Ἡ νῆσος **Κύρονος** (Κορσική), περὶ ἧς βλέπε εἰς τὰς *ρήσεις* τῆς *Ἰταλίας* (Σελ. 232.)

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον Ἰταλικὸν πόλεμον, τὸν ὁ-

ποῖον ἡ Γαλλία ἐπολέμησε πρὸς τὴν Αὐστρίαν, ἡ Σαρδηνία κατέλιπε τὰς ἐξῆς χώρας, ὧν ἡ προσθήκη εἰς τὴν Γαλλίαν ἔγινε το 1860.

19) Τὸ **κομητᾶτον** τῆς **Νικαίας**, μεταξὺ τῶν παραλίων Ἀλπεων, τῆς θαλάσσης καὶ Γαλλίας. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

ἡ *Νίκαια*, μετὰ 53,000 Κ. καὶ κλίματος ἡπίου καὶ ὑγιεινοῦ. Ἦτο δ' ἡ Νίκαια τὸ πάλαι πόλις Ἑλληνική, ἀποικία τῶν Μασσαλιωτῶν, οἵτινες τὴν ὠνόμασαν οὕτω διὰ τινὰ κατὰ τῶν Λιγύρων *νίκη*ν.

Τὸ δὲ πριγκιπάτον *Μόνακον* ἔχει περιοχὴν $\frac{1}{4}$ □ Μ., καὶ ἀπὸ τοῦ 1864 διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν ἀρχὴν τῆς Γαλλίας.

20) Τὸ **δουκᾶτον** τῆς **Σαβοδίας**, ἡ ἐν Εὐρώπῃ ὑψηλοτάτῃ χώρα τῶν Ἀλπεων. Εἰς ταύτην πόλις ἄξια λόγου εἶνε·

Τὸ *Χαμβέρνον*, πρωτεύουσα, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Λυών, ἅμα δὲ διὰ τῆς ὑπογείας τοῦ *Κερισίου* σύριγγος μετὰ τοῦ Τουρίνου. Δεξιόθεν δὲ τοῦ Ἀρβη, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λευκοῦ Ὄρους, ἐκτείνεται ἡ 3100 π. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης κειμένη, 4 $\frac{1}{2}$ ὥραν μακρὰ καὶ $\frac{1}{2}$ ὥραν πλατεῖα κοιλὰς τοῦ *Πριενρέ* (ἢ *Chamounix*).

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις.

1) Ἐν τῇ *Ἀφρικῇ*· ἡ Ἀλγερία ἀπὸ τοῦ 1830. Τανῦν δὲ τείνει καὶ πρὸς τὴν κατάκτησιν τῆς Τύνιδος.

Ἀποικίαι παρὰ τὸν Σενεγάλην, ἡ Γαβόνη ἐν τῇ Ἀνω Γουινέᾳ, ἡ νῆσος *Πεουνιὼν* (Βουρβὼν) καὶ 3 νῆσοι πλησίον τῆς Μαγαδασκάρης.

2) Ἐν τῇ Ἀσίᾳ· *Πορδιχερὺ*, *Χαρδεραγόρη* εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὰς Ἰνδικήν. *Κοχιγκίνα* (ἀπὸ τοῦ 1862 ἕως τὸ 1867) μετὰ τοῦ προστατευομένου κράτους Καμβόδζας.

3) Ἐν τῇ Ἀμερικῇ· μέρος τῆς *Γουαϊάνης* μετὰ τῆς *Καϊέννης*· ἐκ δὲ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν· ἡ *Μαρτινίκα*, *Γουαδελοῦπα*, ὁ Ἅγιος Βαρθολομαῖος καὶ ἄλλ. — Αἱ πολῦτιμοι διὰ τὴν ἀλιείαν νῆσοι Ἅγιος Πέτρος καὶ Μικελὼν πλησίον τῆς Νέας Φουνδλανδίας (Νέας Γῆς).

4) Καὶ ἐν τῇ Ὠκεαρίᾳ· ἡ *Νέα Καληδορία*, αἱ *Νῆσοι* τῆς *Λουαγιαλιταίτης* (Νομιμότητος) καὶ αἱ *Μαρκήσιοι*.

Β. ΕΛΒΕΤΙΑ.

[752 □ Μ., 2,800,000 Κ.].

Ἡ Ἑλβετία εἶνε ἡ μέγιστα ὑψηλὴ χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχουσα μέσον ὕψος 1,300 π.· ὀρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Οἱ ἀρχαιότατοι τῆς Ἑλβετίας κάτοικοι, ὡς καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς συγγενεῖς Γαλάται, ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπὶ δὲ τῆς μεταναστάσεως τῶν ἐθνῶν ἔλαβεν ὁ τόπος οὗτος πληθυσμὸν Γερμανικόν, ὑπακούσας εἰς τὴν Φραγκικὴν μοναρχίαν.

ἐπὶ *Καρόλου* τοῦ *Μεγάλου*. Κατόπιν δ' ἀνυψώθησαν ἰσχυροὶ δυνάσται, οἷον οἱ κόμητες τοῦ Κυβούργου, Ἀψοβούργου, Τογγεμβούργου, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Βασιλείας, ὁ Ἀββᾶς τοῦ Ἀγ. Γάλλου, προσλαβόντες ἐξουσίαν αὐτόνομον. Ἐκτὸς δ' αὐτῶν ὑπῆρχον πολυάριθμοι ἐλεύθεραι κοινότητες πόλεων καὶ χωρῶν. Μία δὲ τῶν τελευταίων, ἡ Σχουϊτία (*Schwitz*), εἶχε τὴν 12^{ην} ἑκατονταετηρίδα ἐκλέξη ἄρμοστὰς τοὺς κόμητας τοῦ Λεντζίβούργου· ὅτε δ' ἐκλιπόντων τούτων, ἰδιοποιοῦντο τὴν ἄρμοστείαν οἱ Ἀψοβούργοι ὡς κληρονομίαν ἑαυτῶν, ἡ Σχουϊτία, Οὐρία καὶ Οὐντερβάλδην, ἠναγκάσθησαν μὲν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὴν κληρονομικὴν ἄρμοστείαν τῶν Ἀψοβουργίων ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ρουδόλφου τοῦ Α', ἀποθανόντος ὁμῶς αὐτοῦ ἐν ἔτει 1291, διωμολόγησαν τὸν «αἰώνιον δεσμὸν.» Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἑκατονταετηρίδα, μετ' ἐπιτυχεῖς πρὸς τοὺς Αὐστριακοὺς Ἀψοβουργίους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας (*Μοργάρτη* 1315, *Σεμπάχη* 1386), προσῆλθον εἰς τὸν δεσμὸν ἡ Λυκέρνη, Ζυρίχη, Ζύγη, Γλάρος καὶ Βέρνη. Ὅτε δὲ τὸν 15^{ον} αἰῶνα *Κάρολος* ὁ *Τολμηρός*, δούξ τῆς Βουργουνδίας, ἀπεπειράθη νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλβετίαν, ὑπέκυψε καὶ οὗτος εἰς τὸ ἡρωϊκὸν τῶν ὁμοσπόνδων θάρρος (*Γρανσὼν* καὶ *Μουρτένη* 1476, *Νάγκυον* 1477). Καὶ τὸν μὲν 15^{ον} αἰῶνα προσετέθησαν εἰσέτι εἰς τὰς 8 τοπαρχίας ἡ Ἀργανῖα, ἡ *Τοπαρχία τῶν Γριζόνων* (*Γραουβύνδεν*), ὁ Ἀγ. Γάλλος, ἡ *Βαλλισία*, ἡ *Θουργανῖα*, τὸ *Φρειβοῦργον* καὶ *Σολόθουρον*· τὸν δὲ 16^{ον} αἰῶνα, εἰσαχθείσης τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως ὑπὸ τοῦ *Οὐλερίχου Ζβιγ-*

γλιου, καὶ ἡ *Βασιλεία*, τὸ *Σκάφουσορ* (Schafhausen), ἡ *Τεσσίνη*, ἡ *Απενζέλλη*, *Γερεύη* καὶ *Βαλδική* (Vaud)· ἂν καὶ τινες τῶν χωρῶν τούτων δὲν ἐπωνομάσθησαν εὐθὺς τοπαρχίαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιστραφέντες τόποι. Καὶ πρὸ μὲν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχον μόνον 13 τοπαρχίαι, τὸ δὲ 1815 προσετέθη εἰς τὸν δεσμὸν καὶ τὸ *Νεοβοῦργον*, καταλιπόντος τὸ 1857 τὰς ἐπ' αὐτοῦ κληρονομικὰς ἀξιώσεις τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Πρωσσίας. Ὑπάρχουσι λοιπὸν 22 τοπαρχίαι· ἐπειδὴ ὁμως ἡ μὲν Οὐντερβάλδη παλαιόθεν ἤδη, ἡ δὲ Ἀπενζέλλη ἀπὸ τοῦ 1597, καὶ ἡ Βασιλεία ἀπὸ τοῦ 1833, ἐχωρίσθησαν εἰς δύο ὅλως αὐτονόμους πολιτείας, ἡ Ἑλβετία περιλαμβάνει 25 ἰδίαις ἐπικρατείαις.

Πληθυσμὸς καὶ θρησκεία. Οἱ παλαιοὶ *Κέλται* ἐκρωμαϊσθέντες διετηρήθησαν εἰς ὅλην τὴν σημερινὴν Γαλλικὴν Ἑλβετίαν· Γερμανοὶ δὲ κατοικοῦσιν εἰς τὸ πολὺ μεγαλύτερον μέρος τῆς ὁπωσοῦν πεδινωτέρας χώρας, καὶ σχεδὸν σύμπαν τὸ βόρειον μέρος τῶν ὀρέων· εἰς δὲ τὰ νότια ἐπικρατεῖ ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα.

Ἐκ δὲ τῶν 2,800,000 ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατομμύριον εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναμορφωτικοί, ἤτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ζβιγγλίου καὶ Καλθίνου. Εἶνε δ' οἱ Ἑλβετοὶ ἡθικώτατοι καὶ σύμπας ὁ λαὸς γινώσκει γράμματα, ζῶν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας καὶ βιομηχανίας (ἰδίως τῶν ὥρολογίων). Πᾶς δὲ πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης. — Τὸ δὲ κλίμα εἶνε ψυχρὸν μὲν ἐπὶ τῶν ὀρέων, γλυκὺ ὁμως εἰς τὰς ὠραίας κοιλάδας. Νῦν δ' ἐρχόμεθα εἰς τὰς τοπαρχίας, καὶ πρῶτον τὰς

15 Γερμανικάς

Ἐκτεινομένας εἰς τὴν περὶ τὸν Ῥήνον καὶ μικρὸν μέρος τοῦ Ῥοδανοῦ χώραν, καὶ

Α΄.) Τὰς ἐνδοτέρω τοπαρχίας, ἀπάσας καθολικὰς, ἐκτὸς τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναμορφωτικῆς Γλάρου. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1) Ἡ **Θύντερδάλδη**, συγκειμένη ἐκ δύο ἐπικρατειῶν, ὧν ἡ μεγαλητέρα **᾽Οδδεμδάλδη** ἔχει πόλιν ἀξίαν λόγου τὴν *Σαρτένην*, ἡ δὲ **Νιδδεμδάλδη** τὴν *Στάρζην*.

2) Ἡ **Θύρια**, ἡ ὀλιγανθρωποτάτη ἐπαρχία εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ *Ρεύσσου*, ἔχουσα τόπους ἀξιολόγους τὴν *Ἀλτόρφην* καὶ εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς λίμνης τῶν Τεσσάρων Δασσῶδων πόλεων τὸν λειμῶνα τοῦ *Ρυτλίου*, τὴν κοιτίδα τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλβετῶν.

3) Ἡ **Γλάρος**. Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ κοιλάς τοῦ ποταμοῦ Δίνθου, ἐνθα κεῖται ἡ ὁμώνυμος πόλις *Γλάρος*.

4) Ἡ **Σχουϊτία** (*Schwitz*), μεταξὺ τριῶν λιμνῶν, ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ τόπους ἀξιολόγους·

Τὴν κώμην **Κυσσνάχτην**, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ *Ρηγίου*. Ὁ δὲ σιδηρόδρομος τοῦ *Ρηγίου* ἐγκαινίσθη τὸ 1871.

5) Ἡ **Ζύγη**, ἡ μικροτάτη τοπαρχία ($4\frac{1}{2}$ □ Μ.) ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ τόπον λόγου ἄξιον τὴν *Μοργάρτην*, πλησίον τῆς λίμνης Ἑγερίας, περίφη-

μον διὰ τὴν ἐν ἔτει 1315 νίκην τῶν Ἑλβετῶν κατὰ τοῦ δουκὸς Λεοπόλδου Α'.

6) Ἡ **Λυκέρνη**, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι· ἡ *Λυκέρνη* μετὰ 15,000 Κ., ἡ μεγίστη καθολικὴ πόλις τῶν Ἑλβετῶν, καὶ ἡ *Σεμπάχη*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1386 νίκην τῶν Ἑλβετῶν.

Β'.) Τὰς 9 Τοπαρχίας τῶν συνόρων (7—15), περιζωννύουσας ὡς ἐν κύκλῳ τὰς ἐντὸς τοπαρχίας. Ἐπικρατεῖ δ' αὐτόθι τὸ ἀναμορφωτικὸν δόγμα, ἐκτὸς τοῦ Σολοθούρνου, τὸ ὁποῖον εἶνε καθολικόν, τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθολικοῦ Ἀγ. Γάλλου καὶ τῆς καθολ. Ἐντὸς Ῥοδένης τῆς Ἀπενζέλλης. Ἀνήκουσι δ' ἐνταῦθα·

7) Ὁ **Ἀγ. Γάλλος**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι·

Ἀγ. Γάλλος, πρωτεύουσα μετὰ 17,000 Κ. καὶ τῆς περιφήμου Ἀββατείας τοῦ Ἀγ. Γάλλου· ἔχει δὲ ἐργαστάσια μουσσελίνας (βύσσου). — *Ρορσχάχη*, εὐλίμενος παρὰ τὴν Βοδαμικὴν λίμνην.

8) Ἡ **Ἀπενζέλλη**, συγκειμένη ἐκ τῆς Ἐντὸς Ῥοδένης, ἥτοι τοῦ νοτίου, καὶ τῆς ἐκτὸς Ῥοδένης, ἥτοι τοῦ βορείου μέρους. Πόλις ἄξία λόγου ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Χερिसαίη*, μετὰ μεγάλων κλωστηρίων βάμβακος.

9) **Θουργαυᾶ**, παρὰ τὸν Ῥήνον, ἡ μάλιστα εὐφορος τοπαρχία, ἔνθα τόποι ἀξιόλογοι·

ἡ *Φραουεμφέλδη* καὶ ἡ *Ρομανσχόρνη*, παρὰ τὴν Βοδαμικὴν λίμνην, εὐλίμενος καὶ ἐμπορευομένη σιτηρά.

10) Τὸ **Σκάφουσον** (Schaffhausen), ἐπὶ τοῦ Γερμανικοῦ μέρους τοῦ Ῥήνου μεθ' ὁμωνύμου πρω-

τευούσης. Παρὰ δὲ τὸ χωρίον *Λαούφερον* ὁ Ῥῆνος πίπτει ἀφ' ὕψους 85 π.

11) Ἡ **Ζυρίχη**, ἔνθα πόλις λόγου ἄξια·

Ἡ πρωτεύουσα *Ζυρίχη*, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων 57,000 Κ., πανεπιστήμιον καὶ πολυτεχνεῖον· εἶνε δὲ καὶ ἡ καθ' αὐτὸ ἐδρα τῆς μεταξουργίας.

12) Ἡ **Ἀργαυῖα**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι·

Ἡ πρωτεύουσα *Ἀργαυῖα* — καὶ ἡ *Βάδη* μετὰ θερμῶν λουτρῶν, παρὰ τὸν ποταμὸν *Λιμμάτην*.

13) Ἡ **Βασιλεία**, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Ἡ *Βασιλεία*, ἔχουσα 45,000 Κ. Αὕτη κατὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα ἦτον ἡ παρὰ τὸν Ἄνω Ῥῆνον ἰσχυροτάτη πόλις· εἶνε δὲ καὶ νῦν ἔτι ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς σταθμὸς τῆς Ἑλβετίας, ἔχουσα καὶ πανεπιστήμιον.

Ἡ *Βασιλιάνδη* μετὰ τῆς *Λειστάλης* — ἡ *Αὐγούστα* (τῶν *Ῥαυρικῶν*).

14) Τὸ **Σολόθουρον**, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης, παρὰ τὸν Ἄαρα.

15) Ἡ **Βέρνη**, ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος τοπαρχία, περιλαμβάνουσα 125 □ Μ., μετὰ 537,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Ἡ *Βέρνη*, πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, παρὰ τὸν Ἄαρα, μετὰ 36,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου. — *Ἰντερλάκη* (inter lacus), μεταξὺ τῆς Θούνης καὶ Βριένζης λίμνης. Ἄγ. *Ἰμιέρης*, κυρία ἐδρα τῆς ὥρολογοποιίας. — Μετὰ τὰς χώρας ταύτας ἔρχονται αἱ

Υ Βαλδικαὶ τοπαρχίαι καὶ

Α'.) Αἱ τρεῖς Γαλλικαὶ τοπαρχίαι, ἀναμορφωτικάι, ἐξέχουσαι κατὰ τὴν βιομηχανίαν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

16) Ἡ **Γενεύη**, ἔνθα πόλις λόγου ἄξια·

Ἡ *Γενεύη*, ἔχουσα 47,000 Κ., μετὰ δὲ τῶν προαστείων 68,000, ἡ μεγίστη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλβετίας. Κεῖται δὲ παρὰ τὸν Ῥοδανόν, τὸν Ἀρβὴν καὶ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, καὶ ἔχει πανεπιστήμιον καὶ ἐργοστάσια ὥρολογίων. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Ῥουσσώ.

17) Τὸ **Βαλδικὸν** (Pays de Vaud), ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Ἡ *Λωσάννη*, μετὰ 27,000 Κ., κειμένη δὲ ὡς καὶ ἡ *Βεβούη* εἰς λαμπρὰν τοποθεσίαν. — *Γρανσὼν*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1476 ἦτταν Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ.

18) **Νεοχατέλη** (Νεοβοῦργον), ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Νεοχατέλη (Νεοβοῦργον), πρωτεύουσα μετὰ 13,000 Κ. — *Λελόκλη* (10,000 Κ.) καὶ *Σωδεφὸν* (20 χιλ. Κ.), τὰ μέγιστα χωρία τῆς Ἑλβετίας ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰουράσου, ἔχοντα ἐργοστάσια ὥρολογίων.

Β'.) Αἱ δύο Γαλλογερμανικαὶ καὶ ἡ Ἰταλικὴ τοπαρχία *Τεσσίνη*, καθολικαί. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

19) Τὸ **Φρειδοῦργον**, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι.

Τὸ *Φρειδοῦργον* καὶ ἡ *Μουρτένη* παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1476 νίκην τῶν Ἑλβετῶν κατὰ Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ.

20) Ἡ **Βαλεσία** (le Valais), εἰς τὴν ἄνω κοι-

λάδα τοῦ Ῥοδανοῦ, διαιρουμένη εἰς *Γερμανικὸν* καὶ *Γαλλικὸν* μέρος, μετὰ τῶν πόλεων·

Σιῶν (Σιττένου).—*Μαρτινὴν* (Μαρτινάχης), ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. Στενὸν δὲ ὠχυρωμένον ἐνταῦθα εἶνε ὁ *Ἀγ. Μαυρίκιος*.

21) Ἡ **Τεσσίνη** (τοῦ Τικίνου), μετὰ τῆς *Βαλ-λιντζώρης* (εἰς τὴν Γερμανικὴν Ἑλβετίαν), θέσεως στρατηγικῶς σπουδαίας ἕνεκα τῶν εἰς αὐτὴν συνερχομένων ὁδῶν τῶν Ἀλπεων. Νῦν δ' ἐρχόμεθα·

Γ'). Εἰς τὴν μικτὴν τοπαρχίαν Γριζονίαν (Ῥαιτίαν), ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀναμορφωτικὴν, ἔνθα ἀνήκει·

22) Ἡ **Γριζονία**, ἡ μεγίστη τοπαρχία (130 $\frac{1}{2}$ □ M.), συγκειμένη ἐκ τριῶν δεσμῶν, τοῦ **Φαιοῦ** ἢ Ἀνωτέρου, τοῦ **Οἴκου τοῦ Θεοῦ** καὶ τοῦ **Δεσμοῦ τῶν Δέκα Δικαστηρίων**.—Καὶ τὸ μὲν **Γερμανικὸν** μέρος, μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Χούρης*, περιλαμβάνει τὴν Ὀπισθεν καὶ Κάτω κοιλάδα τοῦ Ῥοδανοῦ, τὸ δὲ **Ῥωμανικὸν** μέρος τὴν εὐπορον *Ἑγγαδίνην* καὶ τὸ **Ἰταλικὸν** τὰς ἐν τῇ νοτίῳ κατωφερείᾳ τῶν *Ῥαιτικῶν Ἀλπεων* κειμένας κοιλάδας.

6. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ (ΟΛΛΑΝΔΙΑ).

[646 □ M., 4,205,000 K.

Ἀνευ τοῦ Λουξεμβούργου 599 □ M., 4,000,000 K.]•

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῶν Κάτω Χωρῶν (τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας), τὰ Γερμα-

νικὰ φύλα τῶν *Βαταῶν* καὶ *Φρεΐσων*, ὑπερήσπισαν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν *Ρωμαίων*. Παρὰ κμασάσης δὲ τῆς *Ῥώμης*, ἔγειναν οἱ *Φράγκοι* κύριοι τῆς χώρας· ταύτης δὲ τὸ μὲν βόρειον μέρος περιῆλθεν εἰς *Λουδοβίκον τὸν Γερμανὸν* διὰ τῆς συνθήκης τοῦ *Βεροδούνου* (843), τὸ δὲ νότιον εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς του. Τὸ δὲ 887 σύμπασα ἡ χώρα ἔγεινε μέρος τοῦ *Γερμανικοῦ κράτους*, διαιρεθεῖσα εἰς πολλὰς ἐπαρχίας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ δούξ τῆς *Βουργουνδίας* *Κάρολος ὁ Τολμηρὸς* κατεῖχε 13, τὴν 15ῃν ἑκατονταετηρίδα. Καὶ ἡ μὲν θυγάτηρ αὐτοῦ *Μαρία* προσήνεγκε τὴν πλουσίαν ταύτην κληρονομίαν εἰς τὸν ἀρχιδούκα τῆς *Αὐστρίας* *Μαξιμιλιανόν*· ἐκ δὲ τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς *Φιλίππου* μετὰ τῆς *Ἰωάννας*, θυγατρὸς τοῦ *Φερδινάνδου* καὶ τῆς *Ἰσαβέλλας* τῆς *Ἰσπανίας*, ἐγεννήθη ὁ ἐνώσας τὴν *Βουργουνδίαν*, *Ἰσπανίαν* καὶ *Αὐστρίαν*, *Κάρολος ὁ Ε΄*. Ἡ βιαία ὅμως ἀρχὴ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ *Φιλίππου* τοῦ *Β΄* τῆς *Ἰσπανίας*, κληρονομήσαντος καὶ τὰς *Βουργουνδικὰς* προσέτι χώρας, ἐπήνεγκε τὴν ἀποστασίαν τῶν *Κάτω Χωρῶν*, ἀρχηγούντων τοῦ πρίγκιπος τῆς *Ὁράγγης* *Γουλιέλμου* καὶ τοῦ *Μαυρικίου*· ἐπτὰ δ' ἐπαρχίαι ἐκήρυξαν ἑαυτὰς ἀνεξαρτήτους τὸ 1579, ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ ὑπὸ τῆς *Ἰσπανίας* εἰς τὴν *Βεσφαλικὴν εἰρήνην*. Αἱ δὲ νότιοι ἐπαρχίαι τῆς *Βελγικῆς*, αἵτινες εἶχον μένη εἰς τὴν *Ἰσπανίαν*, περιῆλθον τὸ 1714 εἰς τὴν *Αὐστρίαν* διὰ τῆς ἐν *Ῥαστάττῃ* εἰρήνης, καὶ τὸ 1797 εἰς τὴν *Γαλλίαν*, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ *Κάμπου Φορμίου*. Καὶ τῶν *Ὁλλανδῶν* δὲ ἡ ἀνεξαρτη-

σία κατεπιέσθη ὑπὸ τοῦ *Ναπολέοντος*, ὅστις τὸ 1806 ἐγκατέστησε βασιλέα τῆς Ὀλλανδίας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ *Λουδοβίκον*, καὶ παραιτηθέντος αὐτοῦ τὸ 1810, ἦνωσε τὴν χώραν μετὰ τῆς Γαλλίας. Πесόντος δὲ τοῦ *Ναπολέοντος*, συνηνώθησαν μὲν πάλιν αἱ δύο ἐπικράτειαι ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν *Γουλιέλμου* τοῦ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ὁραγγιῶν, ἀλλὰ τὸ 1830 ἀπεστάτησε τὸ Βέλγιον, καὶ ἀπετέλεσεν ἰδιαιτέρον βασιλείον. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1849 βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν εἶνε *Γουλιέλμος* ὁ Γ', ὢν συγχρόνως καὶ ἀρχιδουξ τοῦ Λουξεμβούργου. Καὶ ἡ μὲν κατὰ γῆν δύναμις αὐτοῦ συγκροτεῖται ἐξ 63,000 ἀνδρῶν, ἡ δὲ κατὰ θάλασσαν ἐξ 114 πλοίων μετὰ 500 τηλεβόλων. — Τὸ κλίμα εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλῶδες· ἡ παιδεία πολὺ διαδεδομένη.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Ἡ περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥήνου κειμένη, ὑπὸ τοῦ Μόση καὶ Σκάλδιος ἀρδευομένη χώρα, περιζώννυται κατὰ μὲν τὰς ἀκτὰς ὑπὸ τῆς Βορείου Θαλάσσης, κατὰ πάντα δὲ τὰ ἄλλα σύνορα ὑπὸ γῆς ἰλυώδους, καὶ ὁμοιάζει πρὸς τόπον συγκεῖμενον ἐκ νήσων. Μόλις δὲ κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ἔλαβε γένεσιν ἐκ πλημμύρας ἡ λιμνοθάλασσα τῆς *Ζουίδης* (ἡ *Σεούδης*, 60 □ M.), ἡ *Σύν* καὶ ἡ *Χαρλέμιος* (ἐσχάτως ξηρανθεῖσα), ἔτι δὲ ὁ *Δολλάρτιος κόλπος*. Τὰς δὲ περαιτέρω τῆς θαλάσσης εἰσδύσεις διεκώλυσαν οἱ Ὀλλανδοὶ διὰ προχωμάτων, φρακτῶν καὶ διωρύγων (ἡ βόρειος Ὀλλανδικὴ διώρυξ, 10 M. μακρά).

Ἐμπόριον. Τὸ περὶ τὸ 1600 μ. Χ. πρῶτον τῆς γῆς ἐμπόριον κατήντησε τανῦν εἰς διαμετακόμισιν μεταξὺ

τῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν ἐπικρατειῶν τῆς μέσης Εὐρώπης.

Πληθυσμός. Θρησκεία. Οἱ κάτοικοι εἶνε ἀπόγονοι τῶν *Φράγκων* καὶ *Φρεΐσων*· οἱ τελευταῖοι μάλιστα κατοικοῦσι σύμπασαν τὴν παραλίαν τῆς Βορείου Θαλάσσης, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σχάλδιος μέχρι τοῦ Σλεσβίκου.— Καὶ τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ τοῦ πληθυσμοῦ πρεσβέουσιν τὸ Προτεσταντικὸν δόγμα, σχεδὸν δὲ τὰ $\frac{2}{5}$ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καθολικὴν ἐκκλησίαν· καὶ περὶ τὰς 70 χιλ. εἶνε Ἰουδαῖοι.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Ὀλλανδία εἰς τὴν

1) **Βόρειον Ὀλλανδίαν**, χερσόνησον, μετὰ τῶν εἰς ταύτην ἀνήκουσῶν νήσων, *Τεξέλης*, *Βλεϊλάνδης* καὶ *Τερσελίνγης*. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξiai λόγου εἶνε·

Ἀμστελντάμον, μετὰ 300 χιλ. Κ. (συμπεριλαμβανομένων τῶν προαστείων), παρὰ τὸν Ἀμστελον ποταμόν, ἐπὶ πασσάλων ὠκοδομημένη, καὶ διὰ πολλῶν διωρῶν εἰς 90 νήσους διηρημένη. Ἐχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ πολὺ ἐμπόριον.— *Αρ.λέμη*, περίφημος διὰ τοὺς ἀνθῶνας αὐτῆς.— *Ζααρδάμη* (ἐσφαλμένως Σααρδάμη) μετὰ ναυπηγείων.

2) Τὴν **Νότιον Ὀλλανδίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξιόσημοί εἰσι·

Χάγη, καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, μετὰ 108 χιλ. Κ. (συμπεριλαμβανομένων τῶν προαστείων).— *Λεῖδν* (Λούγδουνον τῶν Βαταύων), μετὰ πανεπιστημίου, ἔνθα διδάσκει ὁ περιώνυμος ἐλληνιστῆς Κόβητος, καὶ 41,000 Κ. παρὰ τὸν παλαιὸν Ῥήνον.— *Ροττεράμη*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μόση, μετὰ 142 χιλ. Κ. Ἡ πόλις αὕτη

ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον σίτου, οἴνων τοῦ Βορδῶ καὶ καπνοῦ. — *Δορτρέχτη*, μετὰ 27,000 K., ἐπὶ τινος νήσου τοῦ Μερούη ποταμοῦ.

3) Τὴν **Σηλανδίαν**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι·

Μιδδελβοῦργον, πρωτεύουσα, καὶ *Βλίσσιγγη*, ἀμφότεραι ἐπὶ τῆς νήσου Βαλχερένης.

4) Τὴν **Βόρειον Βραδάντην**, τὴν καὶ μεγίστην ἐπαρχίαν, περιλαμβάνουσαν 93 □ M., ἐν μέρει ἀκαλλιεργήτους καὶ ἰλυώδεις τόπους, μετὰ τριῶν φρουρίων ἐν τοῖς συνόροις.

5) Τὴν **Οὐτρέχτην** (*Uetrajectum*), τὴν μικροτάτην μὲν τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ λαμπρῶς καλλιεργημένην. Ἐνταῦθα πόλις ἄξια λόγου εἶνε·

Ἡ *Οὐτρέχτη*, μετὰ 67,000 K. καὶ πανεπιστημίον.

6) Τὴν **Γελδρίαν**, τὴν δευτέραν κατὰ τὸ μέγεθος ἐπαρχίαν (92 □ M.). Περιλαμβάνει δ' αὕτη τὸ μέγιστον μέρος τῆς εὐφόρου Βατανίας (τῆς *Insula Batavorum*) καὶ τὴν ἀμμώδη *Βελουβίαν*, πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀρνχεϊμης· ἔχει δὲ πόλεις·

Τὴν *Νυβέγην* (*Noviomagus*), παρὰ τὸν Βαάλην, μετὰ 24 χιλ. K., καθολικὴν καὶ βιομήχανον, καὶ τὴν *Ἀρχεΐυην*, φρούριον παρὰ τὸν Ῥήνον, μετὰ 39,000 K.

7) Τὴν **Ἀνω Ῥασσέλην**, μετὰ τῆς ὠχυρωμένης πρωτευούσης *Σβόλλης*.

8) Τὴν **Δρένθην**, τὴν πτωχοτάτην ἐπαρχίαν, χῶρον μεσόγειον, ἔνθα σημειώσεως ἄξια εἶνε ἡ *Ἀσσένη*.

9) Τὴν **Φρεισλανδίαν**, μετὰ γῆς ἐπιπέδου καὶ γονίμου, ἔνθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἡ *Λεουβάρδη* ἐπὶ διωρύγων, ἔχουσα ἐμπόριον λινῶν ὑφασμάτων.

10) Τὴν **Γρωνέγγην**, παρὰ τὸν Δολλάρτιον κόλπον, μετὰ τοῦ Βουρταγγίου ἔλους, εἰς τὰ ἀνατολικά σύνορα. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε ἡ

Γρωνέγγη, φρούριον μετὰ πανεπιστημίου καὶ 40 χιλ. Κ.

11) Τὸ **Λιμβοῦργον**, καθολικόν, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Μαστρέιχτη (30,000 Κ.), καὶ *Βελλώ*, ἀμφοτέραι παρὰ τὸν *Μόσην*. — *Ρουρμόνδη*, φρούριον. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν συγκαταλέγεται καὶ τὸ

Λουξεμβοῦργον, μέγα δουκᾶτον παρὰ τὸν Μοσέλλαν καὶ Σούρην (47 □ Μ.) μετὰ 205,000 καθολικῶν Κ. καὶ πάντων σχεδὸν Γερμανικῆς καταγωγῆς. Ἐχει δὲ ἰδίαν πολιτείαν καὶ διοίκησιν, κηρυχθὲν οὐδέτερον ἀπὸ τοῦ 1867. Πόλιν δ' ἔχει ἐλευθέραν εἰς τὸ ἐμπόριον τὸ *Λουξεμβοῦργον*, παρὰ τὸν Ἑλζιον ποταμὸν, μετὰ 16,000 κατοίκων·

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις.

Ἐν μὲν τῇ **Ἀσίᾳ** αἱ *Σουνδαῖαι νῆσοι* (Ἰάβα μετὰ 18,500 Κ.) καὶ αἱ *Μολοῦκκαι*.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀμερικῇ** ἡ *Σουρινάμη* καὶ *Παραμάριβος*· ἐκ δὲ τῶν **Μικρῶν Ἀντιλλῶν** ὁ *Ἀγ. Εὐστάθιος*, ὁ *Ἀγ. Μαρτῖνος* καὶ ἡ *Σάβα*· καὶ αἱ *Γρήνεμοι νῆσοι*, ἐν αἷς ἡ *Κιουρασώ* (ὅθεν τὸ ὁμών. ποτάν).

7. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ.

[535 □ M., 5 $\frac{1}{2}$ εκατομ. K.].

Τὸ 1830 ἀπεσπίασθη ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας· ἀπὸ δὲ τοῦ 1865 βασιλεύει ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου Λεοπόλδος ὁ Β'. Καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ Φλανδροὶ ($\frac{4}{7}$ τοῦ πληθυσμοῦ) κατέχουσι τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ Ῥωμάνοι *Βαλλόνοι* ($\frac{3}{7}$) τὴν πρὸς νότον πλήρη λόφων χώραν, προερχομένην ἐκ τῶν ὀρέων Ἀρδεενῶν. Σύμπαντες δὲ σχεδὸν οἱ κάτοικοι εἶνε καθολικοί, βιομηχανικώτατοι ἐν τοῖς πρώτοις εἰς τὸν κόσμον, πρωτεύοντες δ' ἅμα καὶ κατὰ τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ (10, 280 K. εἰς 1 □ M.). Ἡ κατὰ γῆν δύναμις ἀναβαίνει ἐν πολέμῳ εἰς 100,000 ἀνδρῶν. Καὶ εἰς μὲν

Α'. Τὰς **Φλανδρικὰς ἐπαρχίας** ἀνήκουσι·

1) Ἡ **Νότιος Βραβάντη**, ἡ μόνη μεσόγειος ἐπαρχία, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Βρυξέλλαι, πρωτεύουσα μετὰ 168,000 K. (μετὰ δὲ τῶν συνορευόντων δήμων 390,000 K.), παρὰ τὸν Σέννην ποταμόν, συγκοινωνοῦσα διὰ διωρύγων μετὰ τῆς Ἀνтверπίας καὶ τοῦ Σχάλδιος. — *Λουβαίρη*, παρὰ τὸν Δύλην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 35,000 K.

2) Τὸ **Λιμβούργον**, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Μόση, μετὰ τῆς *Τογγέρης*.

3) Ἡ **Ἀνтверπία**, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Σχάλδιος, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Ἀνтверπία (Anvers), φρούριον καὶ εὐλίμενος πόλις

μετὰ 160,000 K. — *Μερχελένη*, κέντρον τοῦ δικτύου τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων (περίπου 500 M.).

4) Ἡ **Ἀνατολική Φλανδρία** (15,858 K. ἀναλογοῦσιν εἰς 1 □ M.) μετὰ πλουσίας γεωργίας καὶ βιομηχανίας. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Γάνδα, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Σκάλδιος καὶ Λεύη (Lys), ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 130,000 K.

5) Ἡ **Δυτικὴ Φλανδρία**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Βρύγαι, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ, μετὰ 45 χιλ. K. — *Ὅστένδη*, ἡ μόνη ἐνταῦθα εὐλίμενος πόλις. — *Κουρτραύη* (ἡ Κουρτρίκκη), μετὰ 27 χιλ. K. καὶ λινοουργικῆς βιομηχανίας.

Β'. Τὰς **Βαλλονικὰς ἐπαρχίας**. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

6) Ἡ **Ἐννεγαυῶα**, ἔνθα πόλεις εἶνε· ἡ *Μόρση* ἡ *Βέργη* καὶ ἡ *Τουρναύη* ἡ *Δουρρίκη*, φρούριον μετὰ 32 χιλ. K. καί,

7) Ἡ **Ναμούρη**, πόλιν ἔχουσα τὴν *Ναμούρην*, φρούριον εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μόση καὶ Σάμβρη, καὶ

8) Ἡ **Λυττίχη**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι· ἡ *Λιέγη* (Λυττίχη), πρωτεύουσα παρὰ τὸν Μόσην μετὰ 120 χιλ. K., πανεπιστημίου καὶ ἐργοστασίων χάλυθος καὶ σιδήρου. — *Βερβιέρση*, μετὰ ἐργοστασίων ἐριούχου καὶ 40 χιλ. K. — *Σπάα*, μετὰ περιφήμων σιδηρούχων ἱαματικῶν ὑδάτων.

9) Τὸ **Λουξεμβούργον**, μετὰ τῆς *Ἀρλώρης* καὶ

Βουϊλλῶνος, ὁπόθεν κατήγετο ὁ ἀρχηγὸς τῶν σταυροφορῶν ἱπποτῶν Γοδοφρέδος ὁ Βουϊλλῶνος.

8. GERMANIA.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἦδη τὸ 113 π. Χ. οἱ *Κίμβροι* καὶ *Τεύτορες* ἐνεποίουν τρόμον εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Καὶ ἀπεδίωξε μὲν τοὺς Γερμανοὺς πέραν τοῦ Ῥήνου ὁ *Ἰούλιος Καῖσαρ*, καὶ ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς *Οὔαρος* προσέβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν χώραν ἐπὶ *Αὐγούστου*, κατενικήθη ὅμως ὑπὸ τοῦ *Ἀρμιρίου*. Κατὰ δὲ τὴν μεγάλην τῶν ἐθνῶν μεταράστασιν (375) οἱ Γερμανοὶ κατέλιπον εἰς τοὺς *Σλαῖους* τὰς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἑλβίου καὶ τοῦ Βοεμικοῦ δάσους χώρας, καὶ στραφέντες πρὸς δυσμὰς ἐθεμελίωσαν Γερμανικὰς ἐπικρατείας εἰς τὴν Ἰσπανίαν, Βόρειον Ἀφρικὴν, Γαλλίαν, Ἰταλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Ἰσχυρότατον δὲ πάντων ὑπῆρξε τὸ τῶν *Φράγκων* ἐν Γαλλίᾳ, ὑποταξάντων ἐπὶ *Χλωδοβίκου* καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ τὴν 6^{ην} ἑκατονταετηρίδα τοὺς *Βησιγόθους* καὶ *Βουργουνδίους* ἐν τῇ πρὸς Δ. καὶ Ν. Γαλλίᾳ, καὶ τοὺς *Ἀλεμαννοὺς* καὶ *Θουριγγίους* ἐν Γερμανίᾳ. Μεγαλῆτερον κράτος ἵδρυσε *Κάρολος ὁ Μέγας* (768—814), ὅστις ἐνισχύσας τὸν χριστιανισμόν καὶ στεφθεὶς αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης, ἐδημιούργησε δευτέραν κοσμοκρατορίαν, ἐκτεινομένην ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας μέχρι τῆς Δανίας καὶ ἀπὸ τῆς Σαξονίας μέχρι τῆς Ῥώμης. Τὴν μεγάλην δὲ ταύτην κληρονομίαν διεμοιράσθησαν οἱ ἔκγονοί του εἰς τὴν ἐν Βερο-

δούνω συνθήκην (843), καὶ ἤρχισεν ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ Γερμανοῦ ἡ ἱστορία τοῦ Γερμανικοῦ κράτους, καθόσον ὁ μὲν μεγαλύτερος υἱὸς αὐτοῦ Λοθάρος, ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος, ἔλαβε τὴν ἀπὸ τῶν Ἑλπεων μέχρι τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου πρὸς Ἀν. μέχρι τοῦ Ῥοδανοῦ, Σαῶνα, Μόση καὶ Σάαλδιος πρὸς Δ. χώραν (*Λοθαριγγίαν* καλουμένην). τὸ δὲ καθ' αὐτὸ Φραγκικὸν κράτος (*Γαλλία*) περιῆλθεν εἰς *Κάρολον τὸν Φαλακρόν*. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων ἐπικρατειῶν ἡ Γερμανία ἀπέκτησε δύναμιν *παγκόσμιον*. Ἀφοῦ δηλ. ὁ βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν *Ερρίκος ὁ Α΄*, κατανικήσας τοὺς Οὐγγρους (933), Δανοὺς καὶ Σλαῦους, ἐξέτεινε τὰ σύνορα τοῦ κράτους πρὸς Ἀν. τοῦ Ἀλβίου, καὶ ἀνύψωσε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν ὑπεράνω τῶν ὑποτελῶν τοῦ κράτους, ἔλαβεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ *Ὁθων ὁ Μέγας* ἐν Ῥώμῃ (962) τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα, παραμεῖναν ἐκτοτε εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ *Σταουφικοῦ οἴκου* οὐ μόνον ἐτέλουν φόρον οἱ Δανοί, Πολωνοὶ καὶ Οὐγγροι, ἀλλὰ προσελήφθη καὶ τὸ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν. *Φριδερίκος* δὲ ὁ Β΄ ἀνηγορεύθη καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ βασιλεὺς. Ἄλλ' ἐκλιπόντων τῶν Σταούφων, ἤρχισεν ἡ Γερμανία νὰ παρακμάζῃ· οἱ δὲ κόμητες καὶ δοῦκες, ἄχρι τοῦδε ὑπάλληλοι τοῦ αὐτοκράτορος, ἔγειναν κατὰ μικρὸν αὐτοδέσποτοι· διεσπάσθη δὲ ἡ ἐνότης, γενομένης, τῆς βασιλείας αἰρετῆς. Κατὰ δὲ τὸ χρυσόβουλλον Καρόλου τοῦ Δ΄. (1356) τρεῖς κληρικοὶ ἡγεμόνες (*Μογουντίας, Αὐγούστας Τρηβιῶν [Trier] καὶ Κολωνίας*) καὶ τέσ-

παρες κοσμικοί (ὁ βασιλεὺς τῆς Βοεμίας, ὁ κόμης τοῦ παραρρηγίου Παλατινάτου, ὁ δούξ τῆς Σαξονίας καὶ ὁ μαργκβίωρ τοῦ Βρανδεμβούργου) ἐξέλεγον τὸν αὐτοκράτορα· οἱ δὲ λοιποὶ ἡγεμόνες καὶ αἱ ἐλεύθεραι πόλεις ἐπεμπον ἀπεσταλμένους εἰς τὴν δίαίταν, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1663 συνήρχετο διαρκῶς εἰς τὴν Ῥατισδόνην (Ρεγενσβούργον).

Ἄλλ' ἤδη πρότερον ἡ Βεστφαλικὴ εἰρήνη εἶχεν ἀπονεύμη εἰς τοὺς ἡγεμόνας τὴν κατὰ τόπους ἀρχὴν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συνομολογεῖν συνθήκας καὶ μετὰ ξένων ἐπικρατειῶν· εἰς δὲ τὸν αὐτοκράτορα ὀλίγα μόνον προνόμια καὶ ἐλάχιστα εἰσοδήματα παρεχώρησεν. Εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν ὁ τριακονταετὴς θρησκευτικὸς πόλεμος εἶχε καταντήσῃ τὴν Γερμανίαν ἐξηρητημένην ἐκ τῆς Σουηδίας καὶ Γαλλίας· ἡ τελευταία μάλιστα οὐ μόνον ἤρπασεν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. τὰς πρὸς Δ. πλουσιωτάτας ἐπαρχίας (Ἀλσατίαν), ἀλλ' ἔθηκε τέρμα καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'. τὸ 1806, καθότι Φραγκίσκος ὁ Β'. κατέλιπεν αὐτὴν ὡς «κληρονομικὸς αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας»· τὰ δὲ Γερμανικὰ κράτη, ἐκτὸς τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας, ἀποτελέσαντα τὸν δεσμὸν τοῦ Ῥήνου, ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ναπολέοντος.

Ἐν τοσούτῳ δὲ τὸ 1815 ἐλευθερωθεῖσαι ἀπὸ τῆς ξένης ἀρχῆς 35 Γερμανικαὶ μοναρχίαι καὶ 4 δημοκρατίαι ἀπετέλεσαν τὸν «Γερμανικὸν δεσμὸν.» Ἡ ἀνακίνησις ὅμως τοῦ 1848 ἐπήγαγε τὴν διάλυσιν τῆς διαίτης τοῦ δεσμοῦ, ὡς μὴ δυναμένου ν' ἀποτελέσῃ κεντρι-

κὴν ἀρχὴν ἰσχυράν πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ δ' ἐν Φραγκφούρτῃ ἐδρεύουσα ἐθνικὴ τῶν Γερμανῶν συνέλευσις ἐξέλεξε τὸν μὲν ἀρχιδούκα τῆς Αὐστρίας Ἰωάννην ἐπίτροπον τοῦ κράτους, τὸν δὲ βασιλέα τῆς Πρωσσίας Φριδερίκον Γουλιέλμον Δ'. (28 Μαρτίου 1849) κληρονομικὸν αὐτοκράτορα τῶν Γερμανῶν. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐθνικῆς συνέλευσεως, συνῆλθε μὲν πάλιν ἡ παλαιὰ τοῦ δεσμοῦ δίαιτα ἐν Φραγκφούρτῃ τὸ 1850, καὶ συνεδρίασε τὸ τελευταῖον τὴν 24ην Αὐγούστου 1866· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἐξεργάγῃ (16 Ἰουνίου) πόλεμος τῆς Πρωσσίας πρὸς τὴν Αὐστρίαν, βοηθουμένην ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ· κατατροπωθείσης δὲ τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν ἐν Καινιγγραιτσῷ μάχην (3 Ἰουλίου 1866), ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῆς κατέλιπε παντελῶς τὰ δουκᾶτα Σλέσβικον καὶ Ὁλστέινον, ἀνεγνώρισε τὴν διάλυσιν τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ, καὶ συγκατένευσε εἰς νέαν μεταρρύθμισιν τῆς Γερμανίας ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας.

Ἀλλεπαλλήλως δὲ προσῆλθον εἰς τὸν *Βόρειον Γερμανικὸν δεσμὸν* ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Πρωσσίας πᾶσαι αἱ Γερμανικαὶ ἐπικράτειαι, πλὴν τῆς Βαυαρίας, Βυρτεμβέργης, Βάδης καὶ Ἑσσης· ἀλλὰ καὶ αὗται συνωμολόγησαν συνθήκας, καθ' ἃς ἐν περιπτώσει πολέμου ἔμελλον νὰ τάττωσι τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν δυνάμεις ὑπὸ τὴν Πρωσσίαν. Ἦδη δὲ τὸ 1870 ἐξεπληρώθησαν αἱ συνθήκαι εἰς τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἡ Γαλλία ὑπὸ μηδαμινὴν πρόφασιν ἐκήρυξε πρὸς τὴν Γερμανίαν, τῇ 19 Ἰουλίου. Κατὰ τὸν πόλεμον δὲ τοῦτον, τὸν ἀληθῶς διὰ τὰ σύνορα τοῦ Ῥήνου γενόμενον, σύμπασα ἡ Γερ-

μανία ἡγήρεθη ὥς εἰς ἄνθρωπος· καὶ ἐνίκησε νίκας κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν σπανιωτάτας εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Εὐθύς δὲ κατ' ἀρχὰς οἱ Γερμανοὶ κατετρόπωσαν τοὺς Γάλλους ἐν Βεισσεμβούργῳ (4 Αὐγούστου), Βέρθη καὶ Σπιχερένη (6 Αὐγούστου), καὶ μετὰ τρεῖς φονικῶν ἀγώνων ἡμέρας (14, 16 καὶ 18 Αὐγούστου) ἔκλεισαν τὸν ἐχθρικὸν στρατὸν εἰς τὸ Μέτς (Μέτας)· ἡ δὲ πρὸς λύτρωσιν τοῦ Μακμαὼν ἀπόπειρα ἐτελείωσε μετὰ τὴν ἐν Σεδὰν μάχην (1 Σεπτεμβρίου) μὲ τὴν συνθηκολόγησιν 84,000 ἀνδρῶν καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμον (2 Σεπτεμβρίου). Ἦδη δὲ τὴν 4 Σεπτεμβρίου ἐπηκολούθησεν ἐν Παρίσις ἡ θορυβώδης καθάρσις τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς δημοκρατίας ἡ ἀνακήρυξις· ὁ δὲ πρὸς τὴν προσωρινὴν δημοκρατίαν πόλεμος τῆς Γερμανίας ἔγεινε πόλεμος πολιορκητικὸς, ἀποκλεισθέντων τῶν Παρισίων (19 Σεπτεμβρίου). Καὶ τὴν μὲν 28ην Σεπτεμβρίου ἐσυνθηκολόγησε τὸ Στρασβούργον, τὴν δὲ 27 Ὀκτωβρίου τὸ Μέτς καὶ ὁ στρατὸς τοῦ Βαζαίν (173,000 ἀνδρῶν, ἐν οἷς 3 στρατάρχαι καὶ 6,000 ἀξιωματικῶν), καὶ μόλις τὴν 28 Ἰανουαρίου 1871 οἱ Παρίσιοι. Ἡ δὲ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας ἀνταρσία οὐ μόνον διεκωλύθη διὰ τῆς ἡρωικῆς πάλης τοῦ στρατοῦ τοῦ Βερέδρου (Ἰαν.), ἀλλὰ καὶ ἐτελείωσε συνεπάχουσα τὴν μετάβασιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Βούρδαχ (80,000 ἀνδρῶν) εἰς τὴν Ἑλβετικὴν ἐπικράτειαν. Ὁ ἐπτάμηνος οὗτος πόλεμος (καθ' ὃν ἔγειναν 17 μάχαι, 156 συμπλοκαὶ καὶ 20 πολιορκίαι) οὐ

μόνον προσέθηκεν εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν Ἀλσατίαν (ἄνευ τοῦ Βελφορτίου) καὶ τὴν Λοθαριγγίαν (μετὰ τοῦ Μέτς) κατὰ τὴν ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Μοῖνον εἰρήνην (10 Μαΐου 1871), ἀλλὰ καὶ ἀποκατέστησε τὸ ἐν *Γερμανικὸν κράτος*. Ἦδη δὲ τὴν 18 Ἰανουαρίου 1871 εἶχε διακηρύξῃ ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος, ὅτι δέχεται τὸ ἀξίωμα τοῦ *κληρονομικοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας*. τὰ δὲ νότια κράτη προσετέθησαν καὶ αὐτὰ εἰς τὸν δεσμὸν τῆς Βορείου Γερμανίας, πέμποντα εἰς τὸ κοινοβούλιον αὐτῆς ἀντιπροσώπους. Ἐχει δὲ τὸ κοινοβούλιον τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ (Bundesrath) τὸ δικαίωμα τοῦ *ρομοθετεῖν* περὶ πάντων τῶν κοινῶν καὶ σπουδαιότητων πραγμάτων, συγκείμενον ἐξ ἀντιπροσώπων πάντων τῶν μετεχόντων τῆς Γερμανικῆς συμπολιτείας μὲ 58 ψήφους· τὴν δὲ προεδρείαν ἔχει ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας. Ἡ δὲ δίαίτα τοῦ Γερμανικοῦ κράτους (Reichstag), ἐκ 397 βουλευφόρων συγκειμένη, προέρχεται ἐκ κοινῆς καὶ κατ' εὐθείαν ἐκλογῆς μὲ μυστικὴν ψηφοφορίαν. Πάντες ὀφείλουσι νὰ ὑπηρετῶσιν ὡς στρατιῶται κατὰ γῆν· τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐπιμελεῖται ἡ Πρωσία. Εἰς κοινὰ δὲ τέλη ὑπόκεινται πάντες ἐν τῷ ἐμπορίῳ (καὶ τοῦ Λουξεμβούργου συμπεριλαμβανομένου), ἐξαιρουμένων τῶν ἐλευθέρων λιμένων τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Βρέμης.

Σύνορα. Σύνορα τῆς Γερμανίας πρὸς Δ. μὲν εἶνε ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία, πρὸς Β. δὲ ἡ Βόρειος ἡ Γερμανικὴ θάλασσα, πρὸς Α. ἡ Πρωσία καὶ πρὸς Ν. ἡ Αὐστρία καὶ μέρος τῆς Ἑλβετίας.

Ὅρη καὶ Πεδιάδες. Πρὸς Δ., εἰς τὰ σύνορα

τῆς Γαλλίας, μεταξὺ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας, κεῖνται τὰ *Βόσγια*, καὶ πρὸς Α. αὐτῶν, ἐπέκεινα τῆς πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, φέρεται ἐκ Ν. πρὸς Β. ὁ *Μέλας Δρυμός*. Μετὰ τούτου δὲ πρὸς Δ. συνέχεται ὁ *Ιουράσιος*, ὅστις, μετὰ τοῦ περαιτέρω πρὸς Α. ὑψουμένου *Βοεμικοῦ δρυμοῦ*, περικλείει τὴν *Βαυαρικὴν πεδιάδα*. Συνέχεται δ' ὁ *Βοεμικὸς δρυμός* εἰς τὰ ΒΑ. μετὰ τοῦ **Ερτσου* (*Ἐρκυνίου*), καὶ οὗτος πάλιν ΝΑ. μὲν μετὰ τῶν *Γιγαντείων* (4,938 π.) καὶ *Σουδητίων*, ΒΔ. δὲ μετὰ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*. Τὸ δὲ ὄρος *Χάρτσον* (3,508 π.) κεῖται πρὸς Β., ἀσχέτως τῶν λοιπῶν.

Ποταμοί. Εἰς μὲν τὴν Βόρειον θάλασσαν χύνονται·

Ὁ *Ῥήνος* (175 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετίας καὶ διερχόμενος τὴν πρὸς δυσμὰς Γερμανίαν· ὁ *Βίσουργις* (70 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*· καὶ ὁ **Αλβις* (161 Μ. μακρός), ῥέων ἐκ τῶν *Γιγαντείων ὀρέων*.

Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν ἐκρέουσιν· ὁ (**Οδέρας*, 120 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῶν *Σουδητίων*, καὶ ὁ *Βιστούλας* (140 Μ. μακρός), πηγάζων πρὸς Β. τῶν *Καρπαθίων ὀρέων* τῆς Αὐστρίας.

Καὶ εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ *Δούναβις* (380 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ *Μέλανος δρυμοῦ* καὶ διερχόμενος τὴν *Βαυαρίαν*, *Αὐστρίαν* καὶ *Τουρκίαν*.

Πληθυσμός. Περίπου 39 ἑκατομμ. εἶνε *Γερμανοί*, ἐξ ὧν 23 κατοικοῦσι τὴν *Πρωσσίαν*. Ἐκ δὲ τῶν *Σλαύων* (3 περίπου ἑκατομμ.) οἱ *Κασσοῦβοι* κατοικοῦσιν εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς *Πομερανίας*, οἱ *Μασοῦροι* εἰς τὰ

νότια τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσσίας, οἱ *Βένδοι* (140,000 περίπου) εἰς τὰς δύο Λουσατίας, οἱ *Τσέχοι* (50,000 περίπου) περὶ τὴν Βρεσλαυίαν καὶ οἱ *Πολωνοὶ* (περίπου $2 \frac{2}{3}$ ἑκατομμ.) εἰς τὴν ἄνω καὶ μέσσην Σιλεσίαν, ἅμα δὲ εἰς τὴν Ποσανιάν καὶ δυτικὴν Πρωσσίαν. Εἰς τούτους προσθετέον καὶ ὀλίγους *Γαλλικῆς*, *Βαλλορικῆς*, *Δανικῆς* καὶ *Λιθουανικῆς* καταγωγῆς.

Προϊόντα καὶ βιομηχανία. Στρατός. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἀκμᾶζει ἡ κτηνοτροφία, τρέφουσι δὲ μάλιστα λαμπροὺς ἵππους αἱ περὶ τὴν Βόρειον καὶ Βαλτικὴν θάλασσαν παράλιοι χώροι. Ἐκ δὲ τῶν ὀρέων ἐξάγεται σίδηρος, λιθάνθρακες, χαλκός, ἄργυρος, μόλυβδος, ψευδάργυρος, καὶ ἡλεκτρον εἰς τὴν Ἀνατ. Πρωσσίαν. Καὶ ἄλλας δὲ ὀρυκτὸν πολλαχοῦ εὐρίσκεται. Ἀκμᾶζει δ' ἐν Γερμανίᾳ ἡ ἐριουργία, λινουργία καὶ μεταξουργία, ἀλλὰ μάλιστα ἡ σιδηρουργία, φήμην δὲ παγκόσμιον ἀπέκτησε τὸ ἐν Ἑσση κατ᾽ ἄστημα τοῦ Κρούππ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὕαλος καὶ ἡ πορσελλάνα καλὴ εἶνε, καὶ ἡ ξυλεία πολυειδῶς ἐργασίαν παρέχει.

Καὶ ἡ μὲν πολεμικὴ δύναμις τῶν Γερμανῶν εἶνε 1,400,000 ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος 76 πλοῖα· ἐξ ὧν 22 θωρηκτά. Ἐπιφανέστατος δὲ πολιτικὸς ὁ Βίσμαρκ.

Ἀνήκουσι δὲ σήμερον εἰς τὸ Γερμανικὸν κράτος ὑπὸ τὴν κληρονομικὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Πρωσσίας αἱ ἐξῆς ἐπικράτειαι·

1) Τὸ βασιλεῖον τῆς Πρωσσίας μετὰ τοῦ Λαουεμβούργου.

2) Τὸ βασιλεῖον τῆς Βαυαρίας.

- 3) Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας.
- 4) Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης.
- 5) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης.
- 6) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἑσσης.
- 7) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργείου Σχουερίνου.
- 8) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βεινμαρίας.
- 9) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργείου Στρελίτσου.
- 10) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου.
- 11) Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίγης.
- 12) Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μείνιγγης.
- 13) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου.
- 14) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ τῆς Γόθας.
- 15) Τὸ δουκάτον τῆς Ἀνχάλτης.
- 16) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Σχβαρτσοβουργίου Ρουδολσταδης.
- 17) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Σχβαρτσοβουργίου Σονδερσχαούσης.
- 18) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Βαλδέκκης.
- 19) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Ρεούσσης τοῦ παλαιότερου γένους.
- 20) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Ρεούσσης τοῦ νεωτέρου γένους.
- 21) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Σχαουμβουργίου Λίππης.
- 22) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Λίππης.
- 23) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Λυβέκκη.
- 24) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Βρέμη.
- 25) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Ἀμβούργον.
- 26) Ἡ Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ,

Μετὰ 25 ἐπικρατειῶν καὶ τῶν χωρῶν τῆς αὐτοκρατορίας
Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας.

[9,898 □ Μ., 42,727,000 κατοίκων.]

1) ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ.

[6,401 □ Μ., 25,742 κατοίκων, ἐξ ὧν
17 ἑκατομμύρια εὐαγγελικῶν].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Πρωσσία κατ' ἀρχὰς ἦτο μαρχιωνία (τοῦ Βρανδεμβούργου), ἀκμάσασα μάλιστα ἐπὶ τῶν Ὁγενζόλλερν. Πρώτη δὲ λαμπρὰ περίοδος τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἶνε ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἐκλέκτορος Φριδερίκου Γουλιέλμου (1640—1688), ὅστις ἔσωσε τὴν χώραν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀθλιότητος τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου, τὴν ἐπροστάτευσεν δὲ κατὰ τῆς Πολωνίας, Σουηδίας καὶ Γαλλίας, καὶ ἐδημιούργησεν τὸν Πρωσσικὸν στρατὸν. Ὁ διάδοχος δ' αὐτοῦ ὠνόμασεν ἑαυτὸν «βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας» ὡς Φριδερίκος Α', τὸ 1701. Ἡ δὲ κυβέρνησις Φριδερίκου τοῦ Β' (1740 — 1786) σημαίνει τὴν δευτέραν λαμπρὰν περίοδον, καθ' ἣν προσελήφθη ἡ Σιλεσία καὶ Δυτικὴ Πρωσσία, ἀνυψώθη δὲ τὸ βασίλειον εἰς δύναμιν *Εὐρωπαϊκὴν*. Μετὰ τινὰ δὲ ταπεινώσιν ἐπὶ Ναπολέοντος (1806 καὶ 1807) ἀποτελοῦσι τὴν τρίτην λαμπρὰν περίοδον οἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλε-

μοι (1813 καὶ 1814) ἐπὶ Φριδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ'.—Τὴν δὲ 5^{ην} Δεκ. 1848 ἔδωκε Φριδερίκος Γουλιέλμος ὁ Δ'. εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ πολίτευμα συνταγματικόν. Ἐπὶ δὲ τοῦ νῦν βασιλεύοντος Γουλιέλμου τοῦ Α'. ἤρχισε τετάρτη λαμπρὰ περίοδος ἀπὸ τοῦ ὀκτώ μόνον ἡμέρας διαρκέσαντος πρὸς τὴν Αὐστρίαν πολέμου ἕνεκα τῆς λαμπροτάτης ἐν *Καιριγραιτσιῶ* νίκης (3 Ἰουλίου 1866). Διὰ δὲ τῆς ἐν Πράγῃ διομολογηθείσης εἰρήνης (23 Αὐγ.) ἡ Πρωσσία ἠὺξήθη διὰ τῶν δουκάτων *Σλεσβίκου* καὶ *Ὀλστείνου*, τοῦ βασιλείου τοῦ *Ἀρνοβέρου*, τοῦ ἐκλεκτοράτου τῆς *Ἑσσης*, τοῦ δουκάτου τῆς *Νασσανίας* καὶ τῆς ἐλευθέρας πόλεως *Φραγκφούρτης*. ἀνεγνωρίσθη δὲ ὡς πρόεδρος καὶ ἀρχηγὸς τοῦ μεθ' ἑαυτῆς ἐξ 22 ἐπικρατειῶν συγκειμένου βορείου Γερμανικοῦ δεσμοῦ εἰς τε τὰ στρατιωτικὰ καὶ πολιτικά. Τὴν δ' ἡγεμονίαν συμπάσης τῆς Γερμανίας ἔλαβεν ἡ Πρωσσία διὰ τοῦ πολέμου παντὸς τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους πρὸς τὴν Γαλλίαν (1870 καὶ 1871), ἰδρυθέντος τοῦ νέου Γερμανικοῦ κράτους, καὶ ἀπονεμηθέντος εἰς τὸν βασιλέα *Γουλιέλμον* τὸν Α'. τοῦ ἀξιώματος τοῦ *κληρονομικοῦ* τῆς *Γερμανίας* αὐτοκράτορος.

Σύνορα. Πρὸς Β. μὲν ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Ἰϋτλανδία καὶ ἡ Βαλτικὴ θάλασσα· πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἡ Ῥωσσία, καὶ ἡ Πολωνία· πρὸς νότον ἡ Αὐστριακὴ Σιλεσία, Μοραβία καὶ Βοεμία, Σαξονία, Θυριγγία, Βαυαρία καὶ Ἑσση· καὶ πρὸς Δ. ἡ Γερμανικὴ Λοθαριγγία, τὸ Βέλγιον καὶ αἱ Κάτω Χῶραι.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ὅρη μὲν ἔχει πρὸς Ν. τὰ

Σουδήτια καὶ Γιγάντεια, πρὸς τὴν Γαλλίαν δὲ τὰ Βόσγια, καὶ εἰς τὸ μέσον τὸ Χάρτσον· ποταμοὺς δὲ τὸν Ὀδέραν, διαρρέοντα σύμπασαν σχεδὸν τὴν ἐπικράτειαν, τὸν Βιστούλαρ ἐν τῇ κάτω ροῇ αὐτοῦ, τὸν Ἀλβιρ, εἰς τὴν Σαξονίαν καὶ τὸ Βρανδεμβούργον, τὸν Βίσουργιν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος, καὶ τὸν Ῥήνον εἰς τὰς παραρρηνίους χώρας. Εἰς δὲ τὸ Ὀχενζόλλερν τὸν Νέκκαρον καὶ Δούναβιρ.

Πληθυσμός. Οἱ καθ' αὐτὸ Γερμανοὶ εἶνε περὶ τὰ 22 ἑκατομμύρια. Οἱ δὲ μὴ ὁμιλοῦντες Γερμανιστὶ εἶνε Πολωνοὶ (2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια), Λιθουανοί, Βένδοι, Τσέχοι, Βαλλόνοι καὶ Δανοί. Ἐκ δὲ τῶν Χριστιανῶν 17 μὲν περίπου ἑκατομμύρια εἶνε Εὐαγγελικοί, 8,600,000 Καθολικοὶ καὶ 60 χιλ. ἀνήκουσιν εἰς ἄλλα δόγματα. Ἰουδαῖοι δὲ ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰς 300 χιλ.

Κλίμα καὶ γῆ. Τὸ κλίμα πρὸς Β. μὲν εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, πρὸς Ν. δὲ συγκερασμένον, ἡ δὲ γῆ εἶνε λίαν προσφυῆς πρὸς γεωργίαν, ἐκτὸς τῶν βορείων τόπων, παράγουσα δημητριακοὺς καρπούς, λινάριον, γεώμηλα καὶ τὸν οἶνον τοῦ Ῥήνου. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου καὶ λιθανθράκων· πλησίον δὲ τῆς Βαλτικῆς ἐξάγεται καὶ ἤλεκτρον, ὡς εἴπομεν ἤδη.

Παιδεία καὶ βιομηχανία. Ἡ παιδεία ἐν Πρωσίᾳ εἶνε τὰ μέγιστα ἀνεπτυγμένη. Ἔχει 9 πανεπιστήμια καὶ πλῆθος ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων· ὁ δὲ λαὸς ὅλος σχεδὸν μαθαίνει γράμματα καὶ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ γυμνάζεται εἰς τὰ στρατιωτικά. Ἡ κτηνο-

τροφία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἀκμάζουσιν ἀκαμὴν μεγάλην, βοηθούμεναι πολὺ ὑπὸ τῶν διωρύγων καὶ τῶν πανταχοῦ διασχιζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Πρωσσία εἰς 12 ἐπαρχίας, ἥτοι

1) Τὴν μαρχιωνίαν **Βρανδεμβούργον**, παρὰ τὸν Ὀδέραν (μετὰ τοῦ Βάρθη) καὶ Ἀλβιρ (μετὰ τοῦ Χαβέλα καὶ Σπρέη). Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Φραγκφούρτη, μετὰ 47 χιλ. Κ., παρὰ τὸν Ὀδέραν. — Βερολίνον, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου καὶ ἡ πρώτη ἐπιστημονικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις τῆς Γερμανίας. Εἶνε δὲ ἡ σπουδαιότατη θέσις τοῦ κατὰ γῆν ἐμπορίου τῆς Εὐρώπης, καθὼς κέντρον τοῦ μεγάλου δικτύου τῶν Γερμανικῶν σιδηροδρόμων, καὶ ἔχει λαμπρὰς ὁδοὺς καὶ οἰκοδομὰς, οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸ παλαιὸν καὶ νέον μουσεῖον, τὴν ὀπλοθήκην, τὸ θέατρον τῶν μελοδραμάτων, τὸ χρηματιστήριον κλπ. Κεῖται δὲ παρ' ἀμφοτέρων τὰς ὁχθας τοῦ πλωτοῦ ποταμοῦ Σπρέη καὶ κατοίκους ἔχει 967 χιλ. — Ποτσδάμη, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ 45 χιλ. Κ. — Καρλοττεμβούργον, μετὰ 26 χιλ. Κ., ἔνθα εἶνε τὸ μαυσωλεῖον Φριδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ'. — Σπάρδαντ, φρούριον μετὰ 27 χιλ. Κ. — Βρανδεμβούργον, ἡ παλαιότατη πόλις τῆς μαρχιωνίας, μετὰ 27 χιλ. Κ.

2) Τὴν **Πομερανίαν**, ἔνθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Τὸ φρούριον Στέττινον, παρὰ τὸν Ὀδέραν, μετὰ 81 χιλ. Κ. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶνε ἡ Σβινεμύνδη. — Στραλσούνδον, παράλιος ὄχυρά πόλις, μετὰ 28 χιλ. Κ.

3) Τὸ δουκάτον **Σιλεσία**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Βρεσλαυία, παρὰ τὸν Ὀδέραν καὶ Ὀλαῦον μετὰ 241 χιλ. K. Ἔχει δὲ τὴν προσωνομίαν βασιλικῆς καθέδρας, πανεπιστήμιον καὶ ἐμπόριον ἐκτεταμένον. — *Λειγνιτία*, παρὰ τὸν Κατσβάχην, μετὰ 31 χιλ. K. — *Γαιρλίτση*, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις μετὰ τὴν Βρεσλαυίαν, ἔχουσα 45 χιλ. K. — Ὀππέλνῃ, μετὰ 13 χιλ. K. *Νεϊτση*, μετὰ 20 χιλ. K., φρούριον παρὰ ποταμὸν ὁμώνυμον.

4) Τὴν **Σαξονίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιολογώταται·

Μαγδεβοῦργον, φρούριον ὀχυρὸν παρὰ τὸν Ἄλβιν, μετὰ 123 χιλ. K. — *Ἀλβερστάδη*, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Χάρτσου, μετὰ 28 χιλ. K. — *Χάλλη*, παρὰ τὸν Σάλῃν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 61 χιλ. K. — *Ἐρφοῦργον*, παρὰ τὸν Γέραν, μετὰ 48 χιλ. K. καὶ ἀλατωρυχείων.

5) Τὴν **Βεστφαλίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξίαι λόγου·

Μύνστερον, πρωτεύουσα μετὰ 36 χιλ. K. καὶ καθολικῆς ἀκαδημίας. — *Μίνδη*, φρούριον παρὰ τὸν Βίσουργιν, μετὰ 17 χιλ. K. — *Βελεφέλδη*, κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τῶν λινῶν, μετὰ 27 K. — *Δορτμούνδη*, μετὰ 58 χιλ. K., ἀκμαία βιομηχανικὴ πόλις. — *Σοέστη*, μετὰ πολλῶν πολυτελῶν ἐκκλησιῶν, μεγάλης ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας, καὶ 13 χιλ. K.

6) Τὴν **Παραρρήνιον ἐπαρχίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Κοβλερτία (Confluentes), φρούριον ἰσχυρὸν εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ῥήνου καὶ Μοσέλλα καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λάνα, ἔχουσα μετὰ τοῦ ἀπέναντι φρουρίου Ἐρενδρεϊτστείνου 34,000 K. — *Κολωνία*, φρούριον

παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου, μετὰ 135 χιλ. K. Εἶνε δὲ ἡ πλουσιωτάτη παρὰ τὸν κάτω Ῥήνον πόλις, ἔχει ζωηροτάτην ἀτμοπλοῖαν καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ὀχυροῦ *Δευτίου* διὰ σιδηρᾶς γεφύρας. — *Βόρνα*, ὠσαύτως παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 28 χιλ. K. — *Δυσσελδόρφη*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου, μετὰ 81 χιλ. K., ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ζωγραφικῆς σχολῆς. — *Ἐλβερφέλδη* καὶ *Βάρμη* ὁμοῦ, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Βουππέρου, μετὰ 168 χιλ. K. καὶ ζωηρᾶς βιομηχανίας. — *Ἑσση* μετὰ 55 χιλ. K. καὶ μεγαλοπρεπεστάτων χυτηρίων χάλυβος (τοῦ *Κρούπ*). — *Κρεφέλδη*, κυρία ἔδρα τῆς περὶ τὴν μέταξαν καὶ τὸ ἐξάμιτον (κατηφὲν) βιομηχανίας μετὰ 63 χιλ. K. — *Ἀκνὺσγραον* (Ἄαχεν), πανάρχαιος καθέδρα Καρόλου τοῦ Μεγάλου. ἔχει δὲ θερμὰ λουτρά, βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 80 χιλ. K. — *Αὐγούστα Τρηβιρῶν* (Τρεῖρον), κάτω τῆς εἰσροῆς τοῦ Σάρα εἰς τὸν Μοσέλλαν. Αὕτη εἶνε ἴσως ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γερμανίας, ἔχουσα μνημεῖα Ῥωμαϊκὰ καὶ 33 χιλ. K.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ αἱ *χωῶραι* τῶν *Ὁχενζολλέφτων*, ἐξ ἧς κατάγεται ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. Πρωτεύουσα ἡ κώμη *Ἐρήγη*.

7) Τὸ βασίλειον τῆς **Ἀνατολικῆς Πρωσσίας**, ἔνθα πόλις ἀξία λόγου·

ἡ *Καινίξβέργη*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, παρὰ τὸν Πρέγγelon, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ μετὰ πανεπιστημίου καὶ 123 χιλ. K., πατρὶς τοῦ φιλοσόφου *Καρτίου*.

8) Ἡ **Δυτικὴ Πρωσσία**, ἔνθα πόλεις λόγου ἀξίαι·

Δάντσιγον, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βιστούλα, φρούριον ἰσχυρότατον, ναυτικὸς σταθμὸς τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ 100 χιλ. Κ.—*Ελβίγγη*, μετὰ 34 χιλ. Κ.

9) Τὸ μέγα δουκᾶτον τῆς **Ποσνανίας**, ἔνθα λόγου ἄξιαι πόλεις·

Ποσνανία, παρὰ τὸν Βάρθην, φρούριον μετὰ 61,000 Κ.—*Βρομβέργη*, παρὰ τὸν Βράην καὶ τὴν Βρομβέργιον διώρυγα, πόλις βιομηχανικὴ μετὰ 31,000 Κ.

10) Τὴν ἐπαρχίαν τοῦ **Σλεσβίου** καὶ **Ὀλστεϊνου**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Σλέσβικον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, παρὰ τὸν κόλπον Σχλέιον, μετὰ 15,000 Κ.—*Φλερσβοῦργον*, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 27,000 Κ.—*Αλτώνα*, παρὰ τὸν Ἄλβιν, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ 84,000 Κ.—*Κείλη*, ὁ κυριώτερος ναύσταθμος τῆς Πρωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 37,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ δουκᾶτον **Λαουεμβούργον**, (ἀπὸ τοῦ 1876 ἐνωθὲν ἐντελῶς μετὰ τῆς Πρωσσίας), ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι τὸ *Λαουεμβούργον*, καὶ ἡ ἐπὶ μικρᾷ νήσῳ πρωτεύουσα *Ρατσεβούργον*.

11) Τὴν ἐπαρχίαν **Ἀννόδερον**, ἔνθα λόγου ἄξιαι πόλεις·

Ἀννόδερον, παρὰ τὸν Λεῖνην, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 128 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα σώζεται ἡ κατοικία καὶ εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ φιλοσόφου *Λεϊβνιτίου*. — *Γοττίνγη*, ὡσαύτως παρὰ τὸν Λεῖνην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 17,000 Κ.

12) Τὴν ἐπαρχίαν **"Εσσην Νασσαυίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Κασσέλη, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 53,000 Κ., ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων τοῦ Φούλδα. Ἐνταῦθα εἶνε πελώριος χαλκοῦς ἀνδριάς τοῦ Ἡρακλέους, εἰς τὸ ρόπαλον τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ σταθῶσι 6—8 ἄνθρωποι.—*Βεισβάδη*, μετὰ περιφήμων λουτρῶν καὶ 44,000 Κ., — *Φραγκφούρτη* ἡ παρὰ τὸν Μοῖνον, εἰς τὴν ἔξοδον τῆς εὐφόρου πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, μετὰ 103,000 Κ. ἀπὸ Καρόλου τοῦ Δ'. σταθερὸς τόπος τῆς ἐκλογῆς τοῦ αὐτοκράτορος, κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα πόλις τῆς στέψεως, καὶ ἀπὸ τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1866 ἔδρα τῆς διαίτης τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ περιώνυμος ποιητὴς Γαίτης καὶ διωμολογήθη πρὸς τὴν Γαλλίαν ἡ εἰρήνη τῆς 10 Μαΐου 1871.

2. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ.

[1377 $\frac{3}{4}$ □ Μ., 5,023,000 Κ. ὧν $\frac{3}{4}$ καθολικοί].

Ἡ Βαυαρία κεῖται μεταξὺ τῶν Ἀλπεων τοῦ Βοεμικοῦ Δρυμοῦ, τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας· βασιλεύει δ' αὐτόθι Λουδοβίκος ὁ Β'. Διαιρεῖται δὲ εἰς 8 νομούς, τῶν ὁποίων 7 ἀνήκουσιν εἰς τὸ πρὸς Ἀνατ. μέγα μέρος. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα εἶνε·

Μόναχον, πρωτεύουσα παρὰ τὸν Ἰσαρον, μετὰ 200 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ πλουσίως κεκοσμημένη καὶ ἔχει πανεπιστήμιον, πολυτελεῖς οἰκοδομάς, πινακοθήκας (συλλο-

γὰς ζωγραφιδῶν) καὶ γλυπτοθήκας (συλλογὰς ἀγαλμάτων). Πλησίον δὲ τῆς πόλεως εἶνε τὸ 54 π. ὑψηλὸν ἄγαλμα τῆς Βαυαρίας. — Ἰγγολσταδην, φρούριον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουνάβεως. — *Αὔγουστα Βυρδελίωρ* (Ἀουξβοῦργον), παρὰ τὸν Λέχον, μετὰ 57,000. Ἡ πόλις αὕτη ἤκμασε τὰ μέγιστα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος ὡς ἐμπορικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐδῶ ἐπέδωκαν τὴν διαμαρτύρησιν αὐτῶν οἱ Λουθηρανοὶ (1530). — *Ρεγεσβοῦργον* (Ῥατισδόονα ἢ Regina Castra), παρὰ τὸν Δούναβιν, μετὰ 32,000 Κ., ἄλλοτε ἔδρα τῆς διαίτης. — *Νοριμβέργη*, παρὰ τὸν Πεγνίκιον ποταμόν, μετὰ 91,000, ἄλλοτε ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Γερμανίας. Ἐνταῦθα ἐφευρέθησαν καὶ τὰ ἐγκόλπια ὠρολόγια. — *Ἐρλάνγη*, ἔχουσα προτεσταντικὸν πανεπιστήμιον. — *Φύρθη*, σπουδαία βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 27,000 Κ. — *Βαυμβέργη*, παρὰ τὸν πλευστὸν Ῥεδνίκιον, μετὰ 27,000 Κ. — *Βυρτσβοῦργον* (Ἐρβίπολις), μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45,000 Κ. — *Σπίρα*, ἐνθα ἐθάπτοντο οἱ Γερμανοὶ αὐτοκράτορες. — *Τσβαϊμπρύκκερ* (Βιπόντιον), πόλις βιομηχανικὴ, μετὰ 23,000 Κ.

3. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΑΣ.

[272 ¹/₄ □ Μ., 2,761,000 κατοίκων,
ὧν 70,000 καθολικοί].

Τοῦτο κεῖται εἰς τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ Ἑρτσου, βασιλέα δ' ἔχει τὸν Ἀλβέρτον καὶ πόλεις ἀξίας

λόγου· τὴν *Δρέσδην*, τὴν «Φλωρεντίαν τῆς Γερμανίας» διὰ τὰ καλλιτεχνήματα αὐτῆς καὶ τὴν περίφημον ἐπὶ τοῦ Ἑλβίου γέφυραν. Κατοίκους ἔχει 197,000. — Τὴν *Φρειβέργην*, μετὰ 24 χιλ. Κ. — Τὴν *Λειψίαν*, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Λευκοῦ Ἑλστέρου, τοῦ Πλείσση καὶ Πάρθη, μετὰ 127,000 Κ. καὶ διασήμευ πανεπιστημίου. Εἶνε δ' ἡ *Λειψία* κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τῶν βιβλίων. — Τὴν *Ζβικανίαν*, μετὰ 31,000 Κ. καὶ περιφήμων λιθανθρακωρυχείων. — Τὴν *Χεμνίτην*, τὴν «Σαξονικὴν Μαγχεστρίαν» μετὰ μεγάλων βαμβακουργείων καὶ 85,000 Κ. — Τὴν *Πλαουένην*, πόλιν ἐμπορικὴν μετὰ 29,000 Κ.

4. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ.

[354 □ Μ.. 1,882,000 Κ., ὧν $\frac{2}{3}$ εὐαγγελικοί].

Τούτου, κειμένου μεταξὺ τῆς Βάδης καὶ Βαυαρίας, εἰς τὴν ἀνατολικὴν κατωφέρειαν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, βασιλεὺς εἶνε *Κάρολος* ὁ Α'.· πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε· *Στουτγάρτη*, καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ σπουδαιότατη ἔδρα τοῦ ἐν Γερμανίᾳ ἐμπορίου τῶν βιβλίων, μετὰ 107 χιλ. Κ. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἑγελος. — *Λουδοβικούπολις* (*Λουδβιξβοῦργον*), πρὶν δευτέρα καθέδρα τοῦ βασιλείου. — *Μαρβάχη*, γενέθλιος τόπος τοῦ διασήμευ ποιητοῦ Σχιλλέρου. — *Τυβίγγη*, παρὰ τὸν Νέκκαρον, μετὰ πανεπιστημίου. — *Οὐλμία*, μετὰ 30,000 Κ., φρούριον εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἰλλέρου καὶ Δουνάβεως, ὅστις ἐνταῦθα γίνεται πλευστός. — *Γαιλπίγγη*, πλησίον

τῆς ὁποίας εἶνε τὸ Ὅχενστῶφον, ὁπόθεν κατήγοντο οἱ Ὅχενστῶφοι αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας.

5. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΔΗΣ.

[273 □ M., 1,507,090 K. ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ καθολικοί].

Τούτου, κειμένου κατὰ μῆκος τοῦ Ῥήνου, ὁ μέγας δούξ καλεῖται Φριδερίκος. Διαιρεῖται δὲ εἰς 11 νομούς, καὶ πόλεις εἰς τούτους ἀξιόλογοι εἶνε αἱ ἐξῆς·

Καρλσρούη, πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκός, μετὰ 43,000 K. — *Φρειβοῦργον*, εἰς τὴν ἔξοδον τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Δρεισάμη, μετὰ καθολικοῦ πανεπιστημίου καὶ 31,000 K. — *Βαδενβάδερ*, εἰς ὠραίαν κοιλάδα τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ μετὰ λουτρῶν. — *Μαρχέμιορ*, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νεκκάρου, μετὰ 46,000 K. — *Εἰδελβέργη*, εἰς τὴν ἔξοδον τῆς κοιλάδος τοῦ Νεκκάρου, μετὰ εὐαγγελικοῦ πανεπιστημίου καὶ 22 χιλ. K. — *Κωρσταρτία*, παρὰ τὴν ὁμώνυμον (Βοδαμικὴν) λίμνην, περίφημος διὰ τὴν ἐνταῦθα γενομένην ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον (1414).

6. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ.

[139 □ M., 884,000 K. ὦν τὸ $\frac{1}{4}$ καθολικοὶ καὶ 26,000 Ἰουδαῖοι].

Εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ῥήνου διαρρεόμενον μέγα τοῦτο δουκάτον ἀρχιδούξ εἶνε Λουδοβίκος ὁ Γ', πόλεις δὲ ἀξιόλογοι·

Δαρμστάττη, πρωτεύουσα μετὰ 44,000 K. — Ὁφ-

φενβάχη, παρὰ τὸν Μοϊνον, μετὰ 26,000 Κ., πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ. — *Μογουντία* (Maintz), ὄχυρὰ μετὰ 58,000 Κ. εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Μοϊνου εἰς τὸν Ῥήνον. Εἶνε δ' ἀκμαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ συνδέεται διὰ γεφύρας ἐκ πλοίων 1490 π. μακρᾶς μετὰ τῆς ὡσαύτως πολὺ ὄχυρᾶς *Καστέλης*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου. Ἐδῶ εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ ἐφευρόντος τὴν τυπογραφικὴν τέχνην Γουττεμβέργιου. — *Βορματία*, μετὰ 17,000 Κ. Ἐνταῦθα πολλαὶ συνῆλθον δίαται, εἶνε δὲ λαμπρὸν μνημεῖον τοῦ Λουθήρου. — *Γείσση*, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 14,000 Κ. παρὰ τὸν Λάνναν.

7. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΙΟΥ ΣΧΟΥΕΡΙΝΟΥ.

[241 $\frac{3}{5}$ □ Μ., 554,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Φριδερίκος Φραγκίσκος Β'. Πόλεις δ' ἀξίας λόγου ἔχει.

Τὸ *Σχουέρινον*, μετὰ 28 χιλ. Κ., παρὰ μεγάλην λίμνην ὁμώνυμον καὶ τὴν *Ροστόκην*, παρὰ τὸν ποταμὸν Βάρνοβον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 34 χιλ. Κ.

8. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΒΕΙΜΑΡΙΑΣ.

[66 □ Μ., 293,000 Κ., ὧν 10,000
καθολικῶν].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Κάρολος Ἀλέξανδρος. Κεῖται δὲ πᾶσα ἡ χώρα περὶ τὸν Ἄλβιν καὶ Βίσσουργιν, καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχει.

Τὴν *Βειμαρίαν*, πρωτεύουσαν, παρὰ τὸν Ἴλμον, μετὰ 18 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα ἔζησαν καὶ ἀπέθανον ὁ Σχίλλερος, Γαίτης, Βαϊλάνδος καὶ Ἑρδερως. — Ἰέρα, μετὰ πανεπιστημίου. Ἐδῶ πλησίον ἐνίκησεν ὁ Α΄. Ναπολέων τοὺς Γερμανοὺς τὸ 1806. — *Εἰσέταγον*, μετὰ τοῦ *Βαρθούργου*. Κάτ. 16 χιλ.

**9. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΙΟΥ
ΣΤΕΡΑΙΚΙΟΥ.**

[53 □ Μ., 96,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Φριδερίκος Γουλιέλμος καὶ πόλις ἀξία λόγου.

Τὸ *νέον Στεράικιον*, μετὰ 9,000 Κ.

10. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

[116 □ Μ., 319,000 Κ., ὧν $\frac{1}{4}$ καθολικοί].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Πέτρος. Σύγκειται δ' ἐκ τριῶν μερῶν. α΄.) Ἐκ τοῦ δουκάτου Ὀλδεμβούργου, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας, ἐχούσης 16,000 Κ. β΄.) Ἐκ τοῦ πριγκιπάτου τῆς *Λυβέκκης* καὶ γ΄.) Ἐκ τοῦ πριγκιπάτου τῆς *Βιρκεμβέργου*.

11. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΡΟΥΝΣΒΙΓΗΣ.

[67 □ Μ., 327, 000 εὐαγγελικῶν]

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Γουλιέλμος. ἔχει δὲ πόλεις ἀξίας λόγου· τὴν *Βρουνσβίγην*, παρὰ τὸν Ὀκκερον ποταμόν, μετὰ 66,000 Κ., ἔνθα ἀπέθανεν ὁ περίφημος κριτικὸς καὶ ποιητὴς Λέσσιγγ, καὶ τὴν *Βολφεμβυττέλην*, μετὰ περιφήμου βιβλιοθήκης.

12. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΜΕΪΝΙΓΤΗΣ.

[44 $\frac{4}{3}$ □ M., 194,000 K., εὐαγγελικῶν].

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Γεώργιος ὁ Β', καὶ πόλιν ἀξίαν λόγου ἔχει.

Τὴν *Μεϊνίγγην*, παρὰ τὸν Βέρραν, μετὰ 10,000 K.

13. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

[24 □ M., 146,000 K., εὐαγγελικῶν].

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Ἐρνέστος. Πόλιν δ' ἀξίαν λόγου ἔχει.

Τὸ *Ἀλτεμβούργον*, πλησίον τοῦ Πλείσση, μετὰ 22 χιλ. K. καὶ πολλῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων.

14. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΚΟΒΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΟΘΑΣ.

[35 $\frac{3}{4}$ □ M., 183,000 K., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ δούξ καλεῖται Ἐρνέστος ὁ Β'. καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχει.

Τὸ *Κοβοῦργον*, παρὰ τὸν Ἰκιον ποταμόν, μετὰ 15 χιλ. K., καὶ τὴν *Γόθαν* μετὰ 23,000 K.

15. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΑΝΧΑΛΤΗΣ.

[42 $\frac{3}{5}$ □ M., 214,000 K., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ δούξ καλεῖται Φριδερίκος. Πόλιν δὲ ἀξιόσημειωτον ἔχει.

Τὴν *Δεσσαυίαν*, καθέδραν τοῦ δουκάτου παρὰ τὸν ποταμὸν Μούλδην, μετὰ 20 χιλ. Κ.

**16 καὶ 17 ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΑ ΣΧΟΥΑΡΤΣΟΒΟΥΡΓΙΟΣ
ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΤΤΗ καὶ ΣΧΟΥΑΡΤΣΟΒΟΥΡΓΙΟΣ
ΣΟΝΔΕΡΣΧΩΣΗ.**

[Τὸ πρῶτον 17 □ Μ., 77,000 Κ., τὸ δεύτερον
15 $\frac{2}{3}$ □ ., 67,000, Κ. εὐαγγελικῶν].

Τοῦ μὲν πρώτου ὁ πρίγκηψ καλεῖται *Γεώργιος*, τοῦ δὲ δευτέρου *Γύνθερος*. Πόλεις δ' ἄξιοσημείωτοι ἐνταῦθα εἶνε·

Ἡ *Ρουδολσταττή*, μετὰ 8,000 Κ., εἰς τὴν ὥραίαν κοιλάδα τοῦ Σάλλη.—*Σονδερσχώση*, παρὰ τὸν Βίππερον.

18. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΛΔΕΚΚΗΣ.

[20 $\frac{3}{5}$ □ Μ., 55,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ πρίγκηψ καλεῖται *Γεώργιος ὁ Ε΄*. Πόλιν δ' ἄξιοσημείωτον ἔχει τὴν καθέδραν *Ἀρόλσην*.

**19 καὶ 20. ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΑ ΤΗΣ ΡΕΥΣΣΗΣ ΤΟΥ
ΗΛΛΑΙΟΤΕΡΟΥ καὶ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΓΕΝΟΥΣ.**

[Τὸ πρῶτον 5 $\frac{4}{5}$ □ Μ. 47,000 Κ., τὸ δεύτερον 15
□ Μ., 92,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τοῦ μὲν πρώτου πρίγκηψ εἶνε *Ἐρρίκος ὁ ΚΒ΄*, τοῦ δὲ δευτέρου *Ἐρρίκος ὁ ΙΔ΄*. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον πόλιν πρωτεύουσιν ἔχει·

τὴν *Γρεϊτσην*, παρὰ τὸν Λευκὸν Ἑλσπερον, μετὰ 13,000 K.· τὸ δὲ δεύτερον πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Γέραρ*, μετὰ 21,000 K.

21. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓΙΟΥ ΛΙΠΠΗΣ.

[8 □ M., 33,000 K., εὐαγγελικῶν].

Τοῦτο πρίγκιπα μὲν ἔχει τὸν *Ἀδόλφον*, καθέδραν δὲ τὸ *Βυκκεβούργον*, μετὰ 5 χιλ. K.

22. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΛΙΠΠΗΣ.

[20 $\frac{1}{2}$ □ M., 112,000 K., εὐαγγελικῶν].

Τοῦτο πρίγκιπα μὲν ἔχει τὸν *Βολδεμᾶρον*, καθέδραν δὲ τὴν *Δειμολδην*, παρὰ τὸν Βέρρην, μετὰ 7 χιλ. K.

23. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ καὶ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΛΥΒΕΚΗ.

[5 □ M., 57,000 K., εὐαγγελικῶν].

Ἐνταῦθα πόλις εἶνε ἡ *Λυβέκκη*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Τράβη* κειμένη, μετὰ 45 χιλ. K.

24. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ καὶ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΒΡΕΜΗ.

[4 $\frac{1}{2}$ □ M., 143,000 K., εὐαγγελικῶν].

Ἐνταῦθα πόλις ἐμπορευομένη μετὰ τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἡ *Βρέμη*, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ *Βισούργιδος*, μετὰ 102 χιλ. K. Ἐντεῦθεν μάλιστα ἐκπλέουσιν εἰς τὴν

Ἀμερικὴν κατ' ἔτος 200—300 χιλ. Γερμανῶν, πιεζομένων ὑπὸ τῆς πενίας.

25. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ.

[7 $\frac{2}{5}$ □ M., 389,000 K., εὐαγγελικῶν τῶν πλείστων].

Ἐνταῦθα πόλις σπουδαιοτάτη εἶνε τὸ Ἀμβούργον, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλβιος καὶ παρὰ τὸν Ἀλστερον, μετὰ 265 χιλ. K. Ἀπέχει δὲ 18 M. τῆς θαλάσσης καὶ εἶνε ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου.— Εἰς δὲ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλβιος κεῖται ἡ Κοιξάβη.

26. Αἱ Αὐτοκρατορικαὶ Χῶραι ΑΛΣΑΤΙΑ καὶ ΛΟΘΑΡΙΓΓΙΑ.

[263 $\frac{1}{2}$ □ M., 1,530,000 K., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου εὐαγγελικοὶ καὶ 39,000 Ἰουδαῖοι].

Ἡ Ἀλσατία κεῖται ἀριστερὰ τοῦ Ἀνω Ῥήνου. Οἱ δὲ κάτοικοι εἶνε ἀπόγονοι τῶν Ἀλλεμανῶν, καὶ ὁμιλοῦσι τὴν Ἀλλεμανικὴν διάλεκτον. Εἰς τὰ βορειανατολικά ὅμως ἐπικρατεῖ ἡ Φραγκικὴ διάλεκτος τοῦ Ῥήνου καὶ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ ἡ Γαλλικὴ. Ἡ δὲ πολυειδὴς τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας βιομηχανία ὑπερεῖχε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν. Διαιροῦνται δ' αἱ αὐτοκρατορικαὶ αὗται χῶραι εἰς 3 κύκλους διοικήσεων.

1) Τῆς **Κάτω Ἀλσατίας**, ἔνθα πόλις ἀξιόλογος εἶνε τὸ

Σρασβοϋργον ('Αργεντόρατον), μετὰ 94,000 Κατ., καίμενον εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν δύο ποταμῶν Ἰλλου καὶ Βρεύσχη, $1\frac{1}{2}$ ὥραν μακρὰν τοῦ Ῥήνου, ὅστις ἐντεῦθεν πλέον γίνεται ἀκωλύτως πλευστός. Ἐχει δὲ πανεπιστήμιον αὐτοκρατορικόν.

2) Τῆς **Ἄνω Ἀλσατίας**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Κολμαρία, πρωτεύουσα διαπρέπουσα κατὰ τὴν βιομηχανίαν, μετὰ 24,000 Κ.—*Μυλχώση*, παρὰ τὸν Ἰλλον καὶ τὴν διώρυγα τοῦ Ῥήνου καὶ Ῥοδανοῦ, κέντρον τῆς βομβοακουρίας (εἰς ἣν ἀπασχολοῦνται 60 χιλ. ἐργατῶν ἐκ τῶν περιχώρων), μετὰ 59,000 Κ.

3) Τῆς **Λοθαριγγίας**, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία·

Τὸ *Μέτς* (Μέται), πρωτεύουσα καὶ σπουδαιότατον φρούριον παρὰ τὸν Μοσέλλαν, μετὰ 46,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐσυνθηκολόγησεν ὁ στρατός τοῦ Βαζαίν ἐξ 173 χιλ. ἀνδρῶν συγκείμενος, (ἐν οἷς τρεῖς στρατάρχαι καὶ 6,000 ἀξιωματικῶν, 27 Ὀκτ. 1870).

9. ΑΥΣΤΡΙΑ

Ἦτοι Αὐστριακὴ καὶ Οὐγγρική μοναρχία.

[11,333 □ Μ., 38 ἑκατομμύρια κατοίκων].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Γενέθλιος τόπος αὐτῆς εἶνε ἡ συσταθεῖσα ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου Ἀναρική μαρχιωνία καὶ ἡ θεμελιωθεῖσα ἐκ νέου ὑπὸ Ὁθωνος τῷ

Μεγάλου *Ἀνατολικῆς Μαρχιωρίας*. Ἐπεκταθεῖσα δὲ πολυειδῶς μέχρι τοῦ 1246 ἡ *Μαρχιωρία* αὕτη, ἔγεινε δουκᾶτον, καὶ ἔλαβε μεγαλητέραν σημασίαν διὰ τῶν προσκλήσεων τοῦ βασιλέως *Ροδόλφου* τοῦ *Ἀψοβουργίου* (περὶ τὸ 1278), ὅστις εἶχε πλούσια πατρικᾶ κτήματα παρὰ τὸν ἄνω *Ῥήνον* καὶ τὸν *Ἄαρχα* (*Ἀρώλαν*). Προστεθείσης δὲ τῆς *Καρινθίας* καὶ τοῦ *Τυρόλου* τὸν 14^{ον} αἰῶνα, ἔγεινεν ὁ βασιλικὸς οὗτος οἶκος μεγάλη Εὐρωπαϊκὴ δύναμις κατὰ τοὺς χρόνους *Καρόλου* τοῦ Ε'. τὸ δὲ 1526 προσέλαβε καὶ τὸ *Βοεμικὸν* καὶ *Οὐγγρικὸν* στέμμα. Καὶ ὑπῆρξε μὲν ὁ σωτὴρ τῆς ἐν τῇ Δύσει χριστιανοσύνης κατὰ τῆς προχωρούσης δυνάμεως τῶν *Τούρκων*, ἀλλ' ἤδη διὰ τῆς *Βεσφαλικῆς* εἰρήνης (1648) ἀπώλεσε χώρας τινάς. Ὅτε δὲ τὸ 1740, ἐξερημωθέντος τοῦ ἄρρενος γένους τῶν *Ἀψοβουργίων*, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ἡ μετὰ τοῦ δουκὸς *Φραγκίσκου* τοῦ *Λοθαριγγαῦ* (ἐκ τοῦ *Ἀψοβουργίου* *Λοθαριγγικοῦ* γένους) νυμφευθεῖσα κληρονόμος *Μαρία Θηρεσία*, ἀφῆρεσεν ἡ *Πρωσσία* μετὰ τοὺς τρεῖς *Σιλεσικοὺς* πολέμους τὸ μέγιστον μέρος τῆς *Σιλεσίας*. Ἀπώλεσε δὲ καὶ τινας ἄλλας χώρας ἐπὶ *Ναπολέοντος* τοῦ Α'., ἀλλὰ ταύτας ἀπέδωκε πάλιν εἰς αὐτὴν ἡ σύνοδος τῆς *Βιέννης* (1815). Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ *Φραγκίσκος* ὁ Β'. ἤδη τὸ 1804 εἶχε παραιτήσῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν τῆς *Γερμανίας* ἀξίωμα ὡς «κληρονομικὸς τῆς *Αὐστρίας* αὐτοκράτωρ». Ὁ δὲ νῦν αὐτοκράτωρ *Φραγκίσκος* *Ἰωσήφ* ἐμοιράσθη τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν μετὰ βουλευτηρίου αὐτοκρατορικοῦ, συγκειμένου ἐκ τῆς *Βουλῆς* τῶν *Εὐγενῶν* καὶ τῆς *Βουλῆς* τῶν *Ἀπεσταλμέ-*

των. Νέα δὲ διάταξις τῶν πολιτικῶν σχέσεων ἐγένετο διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 17 Φεβρουαρίου 1867, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίσθη τῆς Οὐγγαρίας ἡ αὐτονομία.

Σύνορα. Πρὸς Β. ἡ Ῥωσσία, Πρωσσία καὶ Σαξονία, πρὸς Ν. ἡ Ἰταλία, ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα καὶ ἡ Τουρκία, πρὸς Δ. ἡ Ἑλβετία καὶ τὸ Γερμανικὸν κράτος.

Ὅρη. Τὸ ἔδαφος τῆς Αὐστρίας εἶνε τὰ μέγιστα ποικίλον, ἐπικρατεῖ ὅμως τὸ ὄρεινόν. Σημαντικώτατα δὲ τῶν ὀρέων εἶνε· α'.) τὰ *Σουδήτια* (ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ 4,786 π.), ἅτινα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ ἄνω ρεύματος τοῦ Ὀδέρα (τὰς Μοραβικὰς Πύλας) καταλήγουσιν εἰς ῥῆγμα τοῦ Ἄλβιος (τὴν Σαξονικὴν καὶ Βοεμικὴν Λουσατίαν), διευθυνόμενα ἐξ Ἀν. πρὸς Δ.· β'.) τὰ *Καρπάθια*, συνδεόμενα μετὰ τῶν Σουδητίων διὰ τῶν *Χαμηλῶν* λεγομένων ὀρέων. Χωρίζουσι δὲ τὴν βόρειον Οὐγγαρίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Τρανσυλβανίας, διευθυνόμενα ἐξ Δ. πρὸς Ἀν. καὶ ἔπειτα ΝΑ. Διαίρουνται δὲ εἰς τὰς ὑψηλότερας *Τρανσυλβαρικὰς Ἀλπεις* (9 χιλ. π.), τὰ *Κεντρικὰ Καρπάθια* καὶ τὰ *Μικρὰ Καρπάθια*. Ἐκ δὲ τῶν *Χαμηλῶν Χωρῶν* μεγίστην ἔκτασιν ἔχουσιν αἱ *Λεκάραι* τοῦ Δουνάβεως, καὶ μάλιστα ἡ τῆς Κάτω Οὐγγαρίας χαμηλὴ πεδιάς.

Ποταμοί. Ὁ Δούναβις, προερχόμενος ἐκ δύο πηγῶν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ τῆς Γερμανίας (380 Μ. μακρός), μετὰ τοῦ Λείθα, Ῥάβα, Δραύου καὶ Σαύου δεξιόθεν, καὶ ἀριστερόθεν μετὰ τοῦ Μάρχου καὶ Θεέσσου (Τιβίσκου). Καὶ οὗτος μὲν ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον διερχόμενος τὴν Βλαχίαν· εἰς δὲ τὴν Βόρειον Θά-

λασσαν χύνεται ὁ *Ἀλβις* (161 Μ. μακρὸς), πηγάζων μὲν ἐκ τῶν Γιγαντείων ὀρέων, δεχόμενος δὲ τὸν *Μολδαῦον* καὶ *Ἐγερον* ἀριστερόθεν. Ὁ δὲ *Ἀδύης* (*Ἄθεις*, 60 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῶν *Ραιτικῶν Ἀλπεων* καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν Θάλασσαν.

Πληθυσμὸς καὶ θρησκεία. Οἱ Αὐστριακοὶ εἶνε συσσώρευσις διαφόρων λαῶν. Ἐκ δὲ τῶν 38 ἑκατομ. 9 ἑκατομ. 600 χιλ. εἶνε Γερμανοί, 17 ἑκατομ. 100 χιλ. Σλαῦοι, 3 ἑκατομ. 600 χιλ. Ῥωμᾶνοι, 5 ἑκατομ. 700 χιλ. ἀνήκουσιν εἰς τοὺς *Μογγολικοὺς λαοὺς*, εἰς τοὺς ὁποίους συγκαταριθμοῦνται οἱ Φίννοι *Μαγιάροι* ἢ *Οὐγγροι*. Ἐκτὸς δὲ τούτων κατοικοῦσι σποράδην *Τσίγ-γανοι*, *Βούλγαροι* εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ *Ἀρμένιοι* ἔτι δὲ *Ἰουδαῖοι* 1 ἑκατομ. 400 χιλ., πρὸ πάντων εἰς τὴν Γαλιζίαν, Βουκοβίαν καὶ Οὐγγαρίαν. Ὡσαύτως δὲ μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει εἰς τὰ θρησκευματα· καθότι 25 μὲν ἑκατομ. εἶνε καθολικοί, 4 χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ὀρθόδοξοι μὴ ἐνωτικοὶ 3 ἑκατομ., εὐαγγελικοὶ περὶ τὰ 4 ἑκατομ., καὶ *Ἰουδαῖοι* 1 ἑκατομ. 400 χιλ.

Κλίμα, προϊόντα καὶ πολιτισμὸς. Τὸ κλίμα εἶνε συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν· προϊόντα δὲ παράγει σῖτον, οἶνον, καπνόν, ἵππους ὠραίους, βοῦς, πρόβατα κλπ. Καὶ ἡ μὲν Οὐγγαρία ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ ὑδραργύρου· τῆς δὲ Γαλιζίας τὰ ὄρη καὶ ἄλλας ὀρυκτόν. Καὶ ἡ μὲν παιδεία μόνον μεταξὺ τῶν Γερμανῶν εἶνε διαδεδομένη· ἡ βιομηχανία ὁμῶς καὶ τὸ ἐμπόριον μεγάλως προοδεύουσι,

διευκολυνόμενα ὑπὸ τῶν πλευστῶν ποταμῶν, τῶν διωρύγων καὶ τῶν σιδηροδρόμων.

Δυνάμεις στρατιωτικά. Ἡ κατὰ γῆν δύναμις ἐν εἰρήνῃ μὲν σύγκειται ἐξ 292 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 786 χιλ. Εἰς τούτους δὲ προσθετέον καὶ τὴν ἐφεδρείαν 252 χιλ., ὥστε τὸ ὅλον 1 ἑκατομ. 38 χιλ. Ὁ δὲ στόλος ἔχει 43 ἀτμοκίνητα (ἐν οἷς 11 θωρηκτὰ) καὶ 15 ἱστιοφόρα μετὰ 320 πυροβόλων. Τὰ δ' ἐμπορικὰ πλοῖα εἶνε 7,900. Πολὺ δὲ φημίζεται ἡ ἐταιρεία τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων Λούδ.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Αὐστρία πολιτικῶς εἰς τὰς ἀντιπροσωπευομένας εἰς τὸ Κοινοβούλιον Αὐστριακὰς χώρας, καὶ τὰς Οὐγγρικὰς χώρας τοῦ Στέμματος τοῦ Ἀγίου Στεφάνου καὶ

Α'. Αἱ εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἀντιπροσωπευόμεναι
Αὐστριακαὶ χώραι.

[5,452 □ Μ., 21,044,000 Κ.]

Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

1) Τὸ **Ἀρχιδουκάτον** τῆς **Αὐστρίας**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Βιέννη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἡ μεγίστη πόλις τῶν Γερμανῶν, ἀριθμοῦσα μετὰ τῶν προαστείων 1,020,770 Κ. Εἶνε δὲ πόλις ὡραιότατη, καὶ ἔχει λαμπρὰς οἰκοδομὰς, οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Στεφά-

νου καὶ τὸ πανεπιστήμιον, βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον λίαν σημαντικόν. — *Λίντση*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τραούνου εἰς τὸν Δούναβιν, πόλις ἰσχυρά, βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, μετὰ 40,000 Κ. — *Ισχλη*, μετὰ περιφημοτάτων λουτρῶν.

2) Τὸ **Δουκᾶτον** τοῦ **Σαλτσοβούργου**, ἔνθα πόλις ἀξία λόγου·

Τὸ *Σαλτσοβούργον*, παρὰ τὸν Σάλτσαν, μετὰ 20 χ. Κ.

3) Τὸ **Δουκᾶτον** τῆς **Στυρίας**. Τούτου πρωτεύουσα εἶνε τό,

Γράτσιον, ἐπὶ τοῦ Μούρου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 86 χιλ. Κ.

4) Τὸ **Δουκᾶτον** τῆς **Καρινθίας**. Τούτου πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Κλαγεφούρτη*, μετὰ 15 χιλ. Κ. — Ἡ δὲ κόμη *Ἀγιορ Αἶμα* εἶνε 4,184 π. ὑψηλή.

5) Τὸ **Δουκᾶτον** τῆς **Καρνιόλης**.

Ταύτης πρωτεύουσα εἶνε

Ἡ *Λαϊβάχη*, μετὰ 23 χιλ. Κ. — Ἡ δὲ *Ἀδελσβέργη* ἔχει περίφημον σπήλαιον μετὰ σταλακτιτῶν.

6) Αἱ περιγικιπικαὶ κομητεῖαι **Γαίρτσιον** (Γορικία) καὶ **Γραδέσκα**· ἡ μαρχιωνία **Ἰστρία** καὶ ἡ κατ' εὐθεῖαν αὐτοκρατορ. πόλις **Τεργέστη** μετὰ τῆς περιοχῆς.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε·

Τεργέστη, μετὰ 70 χιλ. Κ., ἐν οἷς Ἕλληνες ἀρκετοὶ (μετὰ τῆς περιοχῆς 120 χιλ. Κ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐλεύθερος λιμὴν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Εἶνε δὲ καὶ ἡ πρώτη κατὰ θάλασσαν ἐμπορικὴ πόλις τῆς Αὐστρίας. — *Γαίρτσιον*, παρὰ τὸν Ἰσόντσον,

πρωτεύουσα τοῦ Γαιρτσίου καὶ τῆς Γραδίσκας μετὰ 17 χιλ. Κ. — *Ακυληΐα*, ἄλλοτε «ἡ κλεις τῆς Ἰταλίας», καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, τὸ 452. — *Πόλα*, ὁ μέγιστος ναύσταθμος τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ναυτικοῦ μετὰ ἐρειπίων χρόνων Ῥωμαϊκῶν.

7) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Δαλματίας**.

Ἐνταῦθα τόποι λόγου ἄξιοι εἶνε·

Ζάρα, ἡ παλαιὰ ὀχυρὰ πρωτεύουσα, μετὰ 10 χιλ. Κ.

Σπαλαῶτον, *Ραγοῦσα* καὶ *Κάτταρον*, εἰς τὰ σύνορα τοῦ Μαυροβουνίου. — Ἐκ δὲ τῶν νήσων ἡ *Λεσία* (Φάρος) καὶ *Λίσσα*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1866 νίκην τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

8) Ἡ πριγκιπικὴ κομητεία **Τυρόλον** καὶ **Φορλνδέργη**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἰνσβρύκκη, παρὰ τὸν Ἴννον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 23 χιλ. Κ. — *Τριέντη*, παρὰ τὸν Ἀδίγην, μετὰ μεταξουργείων καὶ 17 χιλ. Κ.

9) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Βοεμίας**.

Ἐνταῦθα τόποι λόγου ἄξιοι εἶνε·

Πράγα, ἐπὶ τοῦ Μολδαύου, εἰς ὠραιότητα τοποθεσίαν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ πολλῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκκλησιῶν. Κ. 190 χιλ. — *Ρεῖχενμνέργη*, μετὰ 22 χιλ. Κ. ἐπὶ τοῦ Λουσατικοῦ Νείσση, ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τοῦ τόπου τούτου. Πλησίον αὐτῆς κεῖται ἡ *Φρειδλανθία* μετὰ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Βαλλενστείνου. — *Πιλσερία*, μετὰ 24 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Βεραούγκαν, ἔχουσα λιθανθρακωρυχεῖα καὶ μεγάλα ζυθοποιεῖα. — *Ἐγέρη*,

παρὰ τὸν Ἐγερον ποταμόν, ἔνθα ἐδολοφονήθη ὁ Βαλλεν-
στεινός τὸ 1634. — *Καιριγχαίτση*, περίφημος διὰ τὴν
ἐν ἔτει 1866 νίκην τῶν Πρώσσων. — *Τεπλίχιον*,
Καρλοβάδη καὶ ἄλλα, λουτρά.

10) Ἡ **Μαρχιωνία** τῆς **Μοραβίας**.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι πόλεις εἶνε·

Ἡ *Βρόννη*, πρωτεύουσα μετὰ 74 χιλ. Κ. Ἡ πό-
λις αὕτη εἶνε κυρία ἔδρα τῆς ἐριουργίας. — *Λουστερλίτ-*
σιον, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1805 μάχην τῶν τριῶν
αὐτοκρατόρων (Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Ρωσσίας). —
Ἰγλανία, μετὰ 20 χιλ. Κ. καὶ ὑφαντηρίων. — *Ὀλμύτ-*
σιον, φρούριον παρὰ τὸν Μάρχον, μετὰ 15 χιλ. Κ.

11) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Σιλεσίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Τροππανία, μετὰ 20 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Ὀππαν. —
Καρλοβρούνη καὶ *Γραιφεμβέργη*, ἔχουσαι λουτρά. —
Πρὸς Ἀν. *Τεσχέρη*, μετὰ ὑφαντηρίων.

12) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Γαλικίας** καὶ τὸ **Μέγα**
Δουκάτον τῆς **Κρακοβίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Κρακοβία, ἰσχυρὸν φρούριον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην
τοῦ Βιστούλα, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 50 χιλ. Κ. —
Λεμβέργη, πρωτεύουσα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Δνειστέρου (Τύρα)
διαβρεχομένην Ἀνατολικὴν Γαλικίαν, μετὰ 87 χιλ. Κ.
(ὦν 30 χιλ. Ἰουδαῖοι) καὶ πανεπιστημίου.

13) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Βουκοβίνας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ἡ *Κζερνοβίχη*, παρὰ τὸν Προῦθον, μετὰ 34 χιλ. Κ.

καὶ Γερμανικοῦ πανεπιστημίου· ἐτι δὲ ἡ Σερέθη, ὅθεν ἐξάγονται ἵπποι πολλοί.

**Β'. Αἱ Οὐγγρικάι χῶραι τοῦ Στέμματος
τοῦ Ἀγ. Στεφάνου**

1) Τὸ Βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Βούδα (Ofen), ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως, μετὰ θερμῶν θειούχων λουτρῶν, λαμπρῶν ἀμπελώνων καὶ 55,000 Κ. — *Πέστη*, ἀπέναντι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, μετὰ 222,000 Κ., πανεπιστημίου καὶ καλλιτεχνικῆς σχολῆς. Ἡ δὲ Βούδα καὶ Πέστη ὁμοῦ καλοῦνται *Βουδαπέστη* καὶ εἶνε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου (279,000 Κ.) — *Πρεσβοῦργον*, μετὰ 47 χιλ. Κ., ὑπεράνω τοῦ ἐνταῦθα ἀρχομένου Σχύττου, πρότερόν ποτε πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων. — *Κετσκεμέτη*, κειμένη μεταξὺ Δουνάβεως καὶ Τιθίσκου, μετὰ 42,000 Κ. — *Σκερεδίνη*, εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Μαρόσχου εἰς τὸν Τιθίσκον, μετὰ 70,000 Κ. — *Μαρία Θηρεσιόπολις (Ζαβιάδα)*, μετὰ 56,000 Κ., λινουργείων καὶ ἐμπορίου ἵππων. — *Νεοσάτση*, μετὰ 20,000 Κ. καὶ ζωηροῦ ἐμπορίου. — *Σχεμνίτση*, μετ' ἀργυρωρυχείων καὶ χρυσορυχείων, ὀρυκτολογικῆς ἀκαδημίας καὶ 15 χιλ. Κ. — *Τοχάυον*, πρὸς Δ. τοῦ Τιθίσκου, μετὰ περιφῆμου ἐρυθροῦ οἴνου. — *Δεβρεκζίνη*, ἡ καθ' αὐτὸ πόλις τῶν Μαχυάρων, μετὰ 44,000 Κ. — *Τεμεσβάρη*, φρούριον μετὰ 33,000 Κ.

2) Τὸ μέγα πριγκιπᾶτον τῆς **Τρανσυλθανίας**.

Ἐνταῦθα ἐπικρατοῦσιν οἱ Ῥωμᾶνοι (Βλάχοι), ἔπειτα δ' ἔρχονται οἱ Μαγυάροι (κυρίως ἐν *Κλαουσεμβούργῳ* παρὰ τὸν *Σαμόσχον*, ἔχον πανεπιστήμιον καὶ 26,000 Κ.) καὶ οἱ *Σκέκλοι*, μετ' αὐτοὺς δὲ οἱ ἐκ τῆς βορείου Γερμανίας μεταναστεύσαντες *Σάξονες*. Βιομηχανικώτεραι δὲ καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις εἶνε· ἡ *Κροσστάττη*, κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, μετὰ 28,000 Κ., καὶ ἡ *Ἐρμσστάττη* μετὰ 20,000 Κ.

3) Τὰ ἡνωμένα βασιλεία τῆς **Κροατίας** καὶ **Σλαβονίας** μετὰ τῆς ἐλευθέρας πόλεως τοῦ Οὐγγρικοῦ βασιλείου **Φιούμης** καὶ τῶν *Κροατικῶν* καὶ *Σλαβορικῶν στρατιωτικῶν συνόρων*.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ἀγράμη (*Ζαγρέβη*), μετὰ 20,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου, πρωτεύουσα τῆς Κροατίας. — *Φιούμη* (*Πιγέκα*), μετὰ 13,000 Κ., ἐλεύθερος λιμὴν. — *Καρλοβίτσιον*, περίφημον διὰ τὴν εὐτυχῇ τῶν Αὐστριακῶν συνθήκην πρὸς τοὺς Τούρκους, τὸ 1699. — *Σεμλῆρον*, φρούριον ἀπέναντι τοῦ Βελιγραδίου.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐσχάτως ἡ Αὐστρία κατέλαβε τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην.

Γ'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

10. Η ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

[13,818 □ Μ., 6,339,000 Κ.]

(Σουηδία καὶ Νορβηγία).

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Μέχρι τῶν βορείων μερῶν τῆς χερσονήσου, ἔνθα εἶνε τὰ σύνορα τῶν *Φιννικῶν λαῶν*, κατοικοῦσιν ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων φυλαὶ Γερμανικαί, αἵτινες *Νορμανδοὶ* καλούμενοι, ἐπὶ πολλὰς ἐκατονταετηρίδας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς *Καρόλου τοῦ Μεγάλου* οὐ μόνον τὰ παράλια τῆς *Γερμανίας*, *Ἀγγλίας*, *Γαλλίας* καὶ *Ἰταλίας*, ἐπεσκέπτοντο, ἀλλὰ καὶ τὴν *Ἰσλανδίαν* κατῴκισαν καὶ τὴν βόρειον *Ἀμερικὴν* ἀνεκάλυψαν. Ἀπὸ δὲ τῆς 9^{ης} ἐκατονταετηρίδος διεδόθησαν μετὰ τοῦ *Χριστιανισμοῦ* ἡπιώτερα ἦθη μετὰ τῶν *Σουηδῶν*, ἀποτελεσάντων ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη ἓν κράτος μετὰ τῶν *Δανῶν* καὶ *Νορβεγῶν* διὰ τῆς ἐν ἔτει 1397 *Ἐνώσεως τῆς Καλμαρίας*. Πρῶτον δ' ὅτε διαλυθείσης τῆς *Ἐνώσεως* τὸ 1523, ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ *Γουσταύου Βάσα* ἰσχυρὰ βασιλικὴ δύναμις, ἀπέκτησεν ἡ *Σουηδία* σημασίαν εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν, καὶ ἀνυψώθη εἰς μεγάλην δύναμιν ὑπὸ τοῦ *Γουσταύου Ἀδόλφου* καὶ *Καρόλου τοῦ Ι'*. Τὴν δ' ἐφεξῆς ἐκατονταετηρίδα ἐνίκησε μὲν ὁ νεανικὸς *Κάρολος ὁ ΙΒ'*. τοὺς κατ' αὐτοῦ συμμάχησαντας *Ῥώσους*, *Πολωνοὺς* καὶ *Δανοὺς*, ἀπώ-

λεσεν ὁμῶς ἔπειτα τὰ προσκτηθέντα πλεονεκτήματα διὰ τῆς παρατόλμου πρὸς τὴν Οὐκρανίαν στρατείας (μάχη τῆς Πουλτάβας, 1709). Ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ τὸ 1718, ἀπώλεσε μὲν ἡ Σουηδία, ὑπ' ἐμφυλίων σπαρασσομένη πολέμων, τὴν *Finnlandiar* (1809) κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Ῥώσους πόλεμον, συμπεριέλαβεν ὁμῶς τὸ 1814 τὴν *Νορβηγίαν*, καίτοι διατηρήσασαν τὸ ἑαυτῆς πολίτευμα καὶ τὴν ἰδιαιτέραν διοίκησιν. Ὁ δὲ νῦν βασιλεύων Ὁσκάρος ὁ Β'. εἶνε ἔκγονος τοῦ Γάλλου στρατάρχου *Βεργαδόττη*, ὅστις τὸ 1818 ἀνέβη εἰς τὸν Σουηδικὸν θρόνον ὡς *Κάρολος ΙΔ'.* Ἰωάννης.

Σύνορα. Ἡ Σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Ὅρη ἔχει τὰ πρὸς Β. κείμενα *Λαπωνικὰ ὄρη* καὶ τὰς μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Σουηδίας ὑψουμένας *Σκανδιναυϊκὰς Ἀλπεας* (8,012 π.). Ἐκτείνονται δ' αὐταὶ καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, ἐκ τῶν βορειανατολικῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ, καὶ καταλήγουσιν ἀποτόμως εἰς τὴν θάλασσαν. Πρὸς δὲ τὰ ἀνατολικά τῶν Ἀλπεων, μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς θαλάσσης, εὐρύνεται ἡ μεγάλη *Σουηδικὴ πεδιάς*, ἀρδευομένη πλουσίως ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν. Πολὺ ὀλιγωτέρου λόγου ἄξιον εἶνε τὸ πρὸς Δ. πεδίον τοῦ ποταμοῦ *Γλομένου*, πρὸς Ν. τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἀλπεων.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Λόγου ἄξιοι ποταμοὶ τῆς

Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου εἶνε· ὁ *Τορρέας*, πηγάζων ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὀρέων καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον, καὶ ὁ *Γλόμερος*, πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἀλπεων, διαρρέων τὰ νότια τῆς Νορβηγίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας. Λίμναι δὲ εἰς μὲν τὴν Σουηδίαν εἶνε· ἡ *Μαιλάρη* πρὸς Α. καὶ ἡ *Βεττέρη* ΝΔ. τῆς Μαιλάρης, συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ *Βερέρη* πρὸς Δ. τῶν ἀνωτέρω, ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Καττεγάτην. Εἰς δὲ τὴν Νορβηγίαν εἶνε ἡ *Μιαισέρη*, πρὸς Ν.

Καὶ δὲν εἶνε μὲν πλευστοὶ οἱ πλείστοι τῶν ποταμῶν ἕνεκα τῶν σκοπέλων καὶ ταχέων ρευμάτων, οὐδὲν ἦτον εἰς τὰ νότια ἢ συγκοινωνία εὐκολύνεται διὰ τῶν λιμνῶν καὶ διωρύγων.

Κλίμα, ἀσχολίαι καὶ προϊόντα. Τὸ κλίμα τῆς μὲν Σουηδίας εἶνε ψυχρόν, πρὸ πάντων εἰς τὰ βόρεια, τὸ δὲ τῆς Νορβηγίας εἶνε μὲν ὡσαύτως ψυχρόν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νότια, ἀλλ' ὑγιεινόν· τὸ δὲ θέρος εἰς τὰ Ἀνατολικά εἶνε μὲν θερμὸν ἀλλὰ βραχύ. Ἀσχολεῖται δὲ ὁ λαὸς περὶ τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ ἀλιείαν, καὶ εἶνε μᾶλλον πεπαιδευμένος ἢ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης· εἰς τὴν γυμναστικὴν μάλιστα θεωρεῖται ὑπερέχων πάντων. Γέμει δὲ ἡ χώρα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ ἀργύρου.

Φυλαὶ καὶ θρησκεία. Τῶν κατοίκων οἱ πλείστοι ὀμιλοῦσι γλῶσσαν ἀνήκουσαν εἰς τὸ Γερμανικὸν στέλεχος· οἱ *Φίννοι* ὁμῶς καὶ οἱ μικρόσωμοι καὶ δυσειδεῖς *Λάπωνες* ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν *Τσουδικῶν*

λαῶν. Κατὰ δὲ τὸ θρησκευτικὸν δόγμα εἶνε *Λουθηρανοί*.

Στρατιωτικαὶ δυνάμεις. Σύμπασα τοῦ στρατοῦ ἡ δύναμις ἐν Σουηδίᾳ μὲν φθάνει τὰς 150,000 ἀνδρῶν, ἐν Νορβηγίᾳ δὲ τὰς 18,000. Καὶ ὁ μὲν Σουηδικὸς στόλος σύγκειται ἐκ 34 ἀτμοκινήτων, 10 ἱστιοφόρων καὶ 87 κωπηλατουμένων πλοίων, ἅτινα πάντα ἔχουσι 392 κανόνια· ὁ δὲ Νορβηγικὸς ἔχει 27 ἀτμοκίνητα, 2 ἱστιοφόρα καὶ 96 κωπηλατούμενα, ἅτινα πάντα ἔχουσιν 324 πυροβόλα.

Εἰς τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται·

1. ΣΟΥΗΔΙΑ.

[8,042 □ M.. 4,532,000 K.]

Ἡ Σουηδία διαιρεῖται εἰς 3 νομοὺς καὶ 24 ἐπαρχίας·

1) Τὸν τῆς **Σουηδίας**, εἰς τὸ μέσον, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Στοκχόλμη, ἐπὶ τῆς Μαϊλάρης λίμνης, κτισμένη ἐπὶ 40 νήσων, μετὰ 170,000 K., ἡ ὡραία πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου. — *Οὐψάλη*, 9 M. πρὸς B., μετὰ πανεπιστημίου, πατρὶς τοῦ βοτανικοῦ Ἀηναίου—*Λαρνεμόρα*, ἔχουσα τὰ σπουδαιότατα σιδηρουργεῖα.—*Σάλα*, μετὰ τῶν παλαιοτάτων ἐν Σουηδίᾳ ἀργυρρυχείων.—*Φαλούνη*, μετὰ χαλκωρυχείων περιβοήτων ἄλλοτε.

2) Τὸν τῆς **Γαιταλανδίας**, τὸ ὡραιότατον καὶ μάλιστα κατωφημένον μέρος τῆς Σουηδίας, πρὸς N. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Τὸ **Γοθεμβοδργον**, παρὰ τὸν Καττεγάτην, μετὰ 74,000 Κ. ἡ δευτερεύουσα κατὰ τὸ ἐμπόριον πόλις τοῦ βασιλείου.—*Μαλμώ*, μετὰ 36,000 Κ., εἰς τόπον εὐφορον, καὶ *Γοστάτη*, εὐλίμενος. — *Καρλσκόνα*, μετὰ 18,000 Κ., κυρία ἔδρα τοῦ Σουηδικοῦ ναυτικοῦ. — *Λούνδη*, μετὰ πανεπιστημίου. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι **Οὐλάνδη** καὶ **Γοτλάνδη** (57 □ Μ.) μετὰ τῆς *Βισθής*, τῆς σπουδαιοτάτης ἄλλοτε πρὸς Β. μετὰ τὴν Λυβέκκην ἐμπορικῆς πόλεως.

3) Τὸν τῆς **Νορλανδίας**, ἐλάχιστα καλλιεργημένον καὶ κατωκημένον. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ἡ *Γέφλη*, μετὰ 18,000, πόλις ἐμπορικῇ.—*Χαπαράνδα*, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τορνέα. Ἔως ἐδῶ πλέουσι τακτικὰ τὰ ἀτμόπλοια.

2. ΝΟΡΒΕΓΙΑ.

[5,776 □ Μ., 1,807,000 Κ.]

Ἡ Νορβηγία διαιρεῖται εἰς 6 νομούς· πόλεις δ' εἰς ταύτας λόγου ἄξιαι εἶνε·

α.) Εἰς τὴν περὶ τὸν πορθμὸν *Σκαγερράκκιον* χώραν.

Χριστιανία, πρωτεύουσα, μετὰ 113,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου. — *Φριδερίχγάλδη*, φρούριον εἰς τὰ Σουηδικὰ σύνορα, ἐνθα ἐφονεύθη Κάρολος ὁ IB'. τὸ 1718.—*Χριστιανσάνδη*, μετ' ὀχυροῦ λιμένος.—*Κορξβέργη*, μετ' ἀργυρωρυχείων.

β.) Εἰς δὲ τὴν *Δυτικὴν παραλίαν* ἀξιοσημείωτοι τόποι εἶνε·

Βεργέρη, ἡ κυρία τοῦ ἐμπορίου ἔδρα καὶ πρώτη

κατὰ τὴν ἁλιείαν, μετὰ 40,000 Κ.— *Δρονθέιμη* μετὰ 23,000 Κ., παλαιοὶ πόλεις τῆς στέψεως τῶν βασιλείων.
— *Χαμμερφέστη*, ἐπὶ τινος νήσου, ὁ βορειότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, πέραν τῆς 70 μοίρας βορείου πλάτους.

Ἐπὶ δὲ τῆς νήσου *Μαγέρης* εἶνε τὸ *Βόρειον ἀκρωτήριον* (Νορδκάπον) εἰς 71 μοῖραν πλάτους, ἔνθα ἡ μακροτάτη ἡμέρα διαρκεῖ 72 ἡμερονύκτια.

Κυριωτέρα δὲ ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν παραλίων τούτων εἶνε ἡ ἁλιεία, οὗσα μάλιστα προσοδοφόρος περὶ τὰς βραχὺδας νήσους *Λοφότας*. Πρὸς Ν. αὐτῶν φθάνει τὸ μέγα ὠκεάνειον ρεῦμα, τὸ ἀρχόμενον εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἰσημερινοῦ· συμβαίνουσι δὲ δῖναι ἐπικίνδυνοι.

11. ΔΑΝΙΑ.

[Ἄνευ τῶν πλησίον χωρῶν 695 □ Μ.,
1,940,000 Κ. Εὐαγγελικῶν].

Ἀπὸ τῆς 9^{ης} ἑκατονταετηρίδος ἐκηρύχθη ὁ χριστιανισμὸς μετὰξὺ τῶν *Δανῶν*, λαοῦ συγγενοῦς πρὸς τοὺς Σκανδιναυούς. Οὗτοι δ' ἐκυβέρνησαν ἐπὶ τινα χρόνον (1014 — 1042) καὶ τὴν Ἀγγλίαν (ἐπὶ *Καρούτου* τοῦ *Μεγάλου*)· καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1397 (γενομένης τῆς Ἐνώσεως τῆς *Καλμαρίας* ὑπὸ τῆς βασιλίσσης *Μαργαρίτας*) μέχρι τοῦ 1520 ἡγεμόνευον συμπάντων τῶν Σκανδιναυικῶν ἐπικρατειῶν. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία ἔγεινεν ἀνεξάρτητος, ἡ δὲ *Νορβηγία* ἔμεινε παρὰ τῇ *Δανίᾳ* καὶ ἐπὶ τῆς *Ὀλδεμβουργίου* δυναστείας, ἥτις κυβερνᾷ ἀπὸ

τοῦ ἔτους 1440. Τὴν δὲ θρησκευτικὴν μεταρρύθμισιν εἰσήγαγε Φρειδερίκος ὁ Α΄, τὸ 1527. Κατὰ δὲ τοὺς νέους χρόνους ἡ Δανία πρὸς ἰδίαν ἐαυτῆς ζημίαν περιεπλέχθη εἰς τοὺς Ναπολεονταίους πολέμους, καὶ ἡ Σουηδία ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτῆς τὴν Νορβηγίαν. Ἐσχάτως δὲ (1865) ἀπώλεσε καὶ τὰ δουκᾶτα *Σλέσβιχον* καὶ *Όλστεϊνόν*, περιελθόντα εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1842 ἡ *Δανία* εἶνε βασιλείον συνταγματικόν, βασιλέα ἔχουσα τὸν πατέρα τοῦ ἡμετέρου ἄνακτος *Χριστιανόν* τὸν Θ΄.

Καὶ ἡ μὲν δύναμις τοῦ στρατοῦ εἶνε περίπου 49 χιλ. ἀνδρῶν. Τὸ δὲ σύμπαν τοῦ στόλου 64 πλοῖα, ἐν οἷς 34 εἶνε ἀτμοκίνητα, καὶ τούτων πάλιν 7 εἶνε θωρηκτὰ μετὰ 243 πυροβόλων.

Τοποθεσία. Γραμμὴ 10 Μ. μακρὰ, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Σκαγέκου* πρὸς τὴν Σουηδικὴν πόλιν *Γοθεμβούργον*, χωρίζει τὸν μεταξὺ *Ἰντλανδίας* καὶ *Νορβηγίας* κείμενον *Σκαγεργράκκον* ἀπὸ τοῦ πρὸς Ν. κειμένου *Κατεγάτου*· οὗτος δὲ ὁ τελευταῖος διὰ τοῦ *Σούνδου* καὶ τῶν δύο *Βελτῶν* μεταβαίνει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

Α΄. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΔΑΝΙΑ.

α. ΑΙ ΝΗΣΟΙ.

α. Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μεγάλου Βέλτου.

- 1) Ἡ μεγίστη *Σηλανδία* [128 □ Μ.], ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου.

Κοπεργάγη, πρωτεύουσα καὶ σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου, περιφήμου μουσείου τῶν βορείων ἀρχαιοτήτων καὶ 200,000 Κ. (μετὰ τῆς Φριδε-ριξβέργης, 250,000 Κ.)—Ἐλσιγγόρη, παρὰ τὸ Σοῦνδον. — 2) ἡ νῆσος *Μαιένη*, μετὰ τοῦ 200 π. ὑψηλοῦ ἐκ κιμωλίας βράχου Μαιενσκλίντου.—3) ἡ νῆσος *Φαλστέρη*, ὁ ὀπωροφόρος κῆπος τῆς Δανίας.—4) ἡ νῆσος *Λαλάρδη*.—5) ἡ νῆσος *Βορχόλμη* [10 □ Μ.).

b. Πρὸς δυσμὰς τοῦ μεγάλου Βέλτου.

1) Ἡ **Φιονία** (56 □ Μ.), μετὰ τῆς Ὁδεσῆς, ἐχούσης 17 χιλ. Κ. — 2) ἡ **Λαγγελάνδη**.

Α΄.) Η ΓΥΤΛΑΝΔΙΑ (Κιμβρική χερσόνησος).

[458 □ Μ.].

Τὸ βορείως τοῦ 20 Μ. μακροῦ *Λυμφιόρδου* κείμενον μέρος τῆς χώρας ἔγεινε νῆσος διὰ τινος πλημμύρας τῆς Βορείου θαλάσσης. Ἐνταῦθα τόποι ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἀλβόργη, *Ἀρχούση* καὶ *Φριδερίκία*, φρούριον παρὰ τὸν μικρὸν Βέλτην.

Β΄. ΑΙ ΠΛΗΣΙΟΝ ΧΩΡΑΙ.

α΄. ΑΙ ΦΑΡΟΑΙ.

Ἐκ τῶν 25 τούτων γυμῶν καὶ ἀποκρήμνων νήσων 17 μόνον κατοικοῦνται.

6'. Η ΝΗΣΟΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑ.

[1860 □ Μ. 77,000 κατοίκων.].

Ἡ νῆσος αὕτη ἀπέχει τῆς ἐν τῇ Ἀμερικῇ Γροιλλανδίας μόνον 27 Μ., εἶνε δὲ γῆ ἄδενδρος, ὄρεινὴ καὶ ἡφαιστειογενής. Τῶν δὲ 29 ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν τὰ μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Ἑκλα* (4,800 π.) πρὸς Ν. καὶ ἡ *Κράβλα* πρὸς Β. Θερμὴ δὲ πηγὴ εἶνε ἀξιοσημείωτος ἡ *Γεϋσέρη*. Τὰ δὲ παράλια μόνον κατοικοῦνται (764 □ Μ.) καὶ σημειώσεως ἄξια εἶνε·

Ἡ *Ρεικιαβίκη*, μετὰ 2 χιλ. Κ., εἰς τὰ νοτιοδυτικά.

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις τῆς Γροιλλανδίας.

1) Εἰς τὴν **Ἀμερικὴν**· ἡ *Γροιλλανδία* καὶ αἱ *Ἀποικίαι* τῶν *Δυτικῶν* *παράλιων* τῆς *Γροιλλανδίας*.

2) Ἐκ δὲ τῶν **Μικρῶν Ἀντιλλῶν**· ὁ *Τίμιος Σταυρός*, ὁ *Ἅγιος Θωμᾶς* καὶ ὁ *Ἅγιος Ἰωάννης*.

12. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ.

[5,720 □ Μ., 34 1/2 ἑκατομ. Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὴν ἡπειρον ἐστραμμένον νοτιανατολικὸν μέρος τῆς νήσου εἶνε ἐπίπεδον, ἔγιναν ἐντεῦθεν εὐκόλως ἐπιδρομαί. Καὶ ὁ μὲν *Ἰούλιος Καῖσαρ* ἤγαγεν αὐτόσε τοὺς *Ῥωμαίους*, οἱ δὲ

Ἀγγλοι καὶ Σάξονες ἀποκατεστάθησαν ἐνταῦθα σταθερῶς κατὰ τὸ μέσον τῆς 5^{ης} ἑκατονταετηρίδος μ. Χ., ἡναγκάσθησαν ὁμῶς (1066) νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν Νορμανδικὴν δυναστείαν τοῦ κατακτητοῦ *Γουλιέλμου*. Οὕτω λοιπὸν ἡ Ἀγγλία ἀνήκει εἰς τὸν Γερμανικὸν κόσμον. Καὶ ἤδη μὲν τὸ 1171 ἔθηκε τὰ θεμέλια τῆς ἐπὶ τῆς Ἰρλανδίας ἀρχῆς, λαβοῦσα καὶ ἐπὶ τῆς Σκωτίας τιμαριωτικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς 10^{ης} ἑκατονταετηρίδος· ἀλλὰ πρῶτον μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσαιῶνος ἔθηκεν ἐπὶ τῆς βασιλείας *Ἐλισάβετ* (1558—1603) τὸ θεμέλιον τῆς ναυτικῆς δυνάμεως κατανικήσασα τὸν στόλον (τὸν ἐπικαλούμενον «ἀνίκητον») «*Afflavit deus et dissipati sunt*») Φιλίππου τοῦ Β'. τῆς Ἰσπανίας. Καίτοι δὲ συμβάντων ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν *Στουάρτων* ὀλεθρίων ἐμφυλίων πολέμων κατὰ τὴν 17^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἔλαβεν οὐδὲν ἥττον εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους τὴν κυριαρχίαν τῶν ὠκεανῶν καὶ τὴν κατοχὴν μεγάλων ἐπικρατειῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς. Εἶνε δὲ προσέτι ἡ Μεγάλη Βρεττανία τὸ πρῶτον βιομηχανικὸν ἐν τῷ κόσμῳ κράτος. Τὸ δὲ πολίτευμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε περιωρισμένη μοναρχία, καθόσον ὁ βασιλεὺς ἔχει μὲν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, τὴν νομοθετικὴν ὁμῶς ἔχει ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κοινοβουλίου, διαιρουμένου εἰς *Ἀνω* (τῶν λόρδων) καὶ *Κάτω Βουλὴν*. Τανῦν δὲ βασίλισσα μὲν καὶ αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν εἶνε ἡ *Βικτωρία*, μεγαλόφρων δὲ πολιτικὸς ὁ *Γλάδστων*.

Τοποθεσία, ὄρη, ποταμοί. Ἡ κυριωτέρα νῆσος εἶνε πρὸς Β. μὲν στενὴ, πρὸς Ν. δὲ πλατεῖα καὶ

120 Μ. μακρά· κεῖται δὲ πλησίον τῆς μὲν Γαλλίας κατὰ τὸ Δόβερν περίπου 5 Μ., τῆς δὲ Ἰρλανδίας κατὰ τὴν ΝΔ. ἄκραν τῆς Οὐαλλίας καὶ τὴν χερσόνησον Καντίρην περὶ τὰ 10 καὶ 3 Μ.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἔχει σπουδαίαν ἀνάπτυξιν παραλίων, βαθέως εἰσδύοντας κόλπους, προεχούσας χερσονήσους καὶ πολυαριθμούς νήσους εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικά τῆς Σκωτίας, οἷον τὰς Ἑβρίδας, Ὀρκάδας, Σχετλανδικὰς καὶ ἄλλας.

Τὰ δὲ ὄρη ἀνήκουσι μὲν, ὥς καὶ τὰ ὄρη τῆς Σκανδιναβίας, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος, χωρίζονται ὁμῶς διὰ χαμηλῶν χωρῶν. Καὶ

1) Ἡ ὀρεινὴ χώρα τῆς χερσονήσου **Κορνοναλίας**, πρὸς Ν. τοῦ πορθμοῦ τῆς Βριστόλης.

2) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς χερσονήσου **Οὐαλλίας**, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Σεβέρνου. Τὸ δὲ ἀπέναντι τῆς νήσου Ἀγγλεσίας *Στρόουδον* ἔχει ὕψος 3,370 π.

3) Ἡ ὀρεινὴ χώρα τῆς **Βορείου Ἀγγλίας**, πρὸς δυσμὰς τῆς *Κοιλάδος* τοῦ ποταμοῦ Οὔση καὶ πρὸς Β. τοῦ ποταμοῦ Τρέντου, μετὰ τῶν συνεχῶν *Πεντινικῶν ἢ Πήκων ὀρέων*, εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀγγλίας, καὶ τοῦ πολυκορύφου συμπλέγματος τῶν ὀρέων τῆς *Κουμπερλανδίας*, εἰς τὰ πρὸς τὰ ΒΔ. ἔσχατα.

4) Τὰ **συνεχῆ ὄρη** τῶν **Σκωτικῶν συνόρων**, ὑψούμενα τὰ μέγιστα ἐν τῷ Ἀρτγέλλω (2,476 π.).

5) Τὰ **Γραμπιανὰ** μετὰ τοῦ **Βεννεδισίου** (4,000 π.), ὡσαύτως ἐν τῇ Σκωτίᾳ.

Οἱ δὲ ποταμοὶ ὀλίγας ἔχουσι τὰς ἀποτόμους κλίσεις,

ῥεῦμα ἤρεμον καὶ τὰς ἐκβολὰς εἰς χώρας χαμηλὰς καὶ βαθέως εἰσδύοντας κόλπους. Καὶ εἰς μὲν τὸ νότιον μέρος ἀνήκουσιν· ὁ *Σέβερτος*, εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Βριστόλης· ὁ *Τάμεσις*, ῥέων πρὸς τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ τὴν Βόρειον θάλασσαν, πρὸς τὴν ὁποίαν διευθύνεται καὶ ὁ *Οὔμβερτος* μετὰ τοῦ *Τρέντον* καὶ *Οὔση*· ὁ δὲ *Μερσέϋς* χύνεται εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν.—Ἐχει δ' ἡ Μεγάλη Βρεττανία καὶ πλῆθος διωρύγων (ὑπὲρ τὰς 100 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Σκωτίαν) καὶ σιδηροδρόμων (σχεδὸν 4 χιλ. γεωγρ. Μ.).

Κλίμα, φυλαί, θρησκεία, στόλος. Τὸ δὲ κλίμα εἶνε μὲν ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ἡπιώτερον τοῦ τῆς Γερμανίας. Ὅθεν τὰ πεδινὰ μέρη παράγουσι καρποὺς δημητριακοὺς καὶ περιέχουσι βοσκὰς τρεφούσας αἰγας, βόας, ἵππους ἐκλεκτοὺς καὶ πρόβατα. Ἐχει δ' ἡ Βρεττανία καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ, κασσιτέρου καὶ γαιανθράκων ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἡ παιδεία ὅμως μόνον εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὴν μέσσην, εἶνε πολὺ ἀνεπτυγμένη· τούναντίον δ' ὁ μικρὸς λαὸς πολλαχοῦ εἶνε λίαν ἀμαθής.

Οἱ δὲ κάτοικοι ἀμφοτέρων τῶν νήσων εἶνε Γερμανοὶ καὶ Κέλται (εἰς τὴν ὀρεινὴν Σκωτίαν καὶ τὰς πρὸς Δ. νήσους, τὴν Οὐαλλίαν καὶ Κουμβερλανδίαν, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν).

Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐπισκοπικὴ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ χριστιανικὰ δόγματα ἀσχοῦσιν ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν. Εἰς τὴν Σκωτίαν ὅμως ἐπιχώριον δόγμα εἶνε τὸ πρεσβυτεριανικόν καὶ ἐν

Ἰρλανδία τὰ $\frac{4}{3}$ τοῦ πληθυσμοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ δὲ τῶν εἰς τὰ ξένα τῆς γῆς μέρη ἀμέσων κτήσεων αὐτοῦ περιλαμβάνει τὸ γιγαντῶδες τοῦτο κράτος 388.240 $\square$ Μ. καὶ 240 περίπου ἑκατομμ. Κ., εἶνε δηλ. σχεδὸν τρεῖς πολυανθρωπότερον τῆς Ῥωσσίας· ἂν καὶ ἀπολείπεται αὐτῆς κατὰ τὴν ἔκτασιν.

Ὁ δὲ στόλος, πρὸς τὸν ὅποσον μόνος ὁ Γαλλικὸς (εἰς τὰ θωρηκτὰ) πλησιάζει, ἔχει 550 πολεμικὰ πλοῖα μετὰ 60,000 ἀνδρῶν. Ἐκ τούτων δὲ 68 εἶνε θωρηκτὰ. Στρατὸν ὅμως μόλις ἔχει περὶ τὰς 600 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ. Διαιρεῖται δὲ ἡ μὲν Ἀγγλία εἰς 40, τὸ δὲ πριγκιπᾶτον τῆς Οὐαλλίας εἰς 12 κομιτᾶτα (Shires).

1. ΑΓΓΛΙΑ καὶ ΘΥΑΛΛΙΑ

(Βρεττανία καὶ Ἀλβίων)

[2,743 $\square$ Μ., 25 $\frac{2}{10}$ ἑκατομμ. Κ.].

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΓΓΛΙΑ.

Τὰ 10 πρὸς νότον κομιτᾶτα περιλαμβάνουσι τὰ παλαιὰ βασίλεια τοῦ Κεντίου, Σουσσεξίου καὶ Βεσσεξίου. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Καρτουαρία (Καρτερβουρύ), ἔδρα τῆς πρώτης ἀρχιεπισκοπικῆς τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας.—Δόβερρον (Δουβραι), μετὰ 28 χιλ. Κ., ὅθεν διαπλέουσι πρὸς τὸ Κάλαι εἰς 3 ὥρας.—Γρηνουίγη, μετὰ 128,000 Κ., εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Ταμέσιος, 1 Μ. κάτω τοῦ Λονδίνου, ἔχουσα τὸ πρωτεύον ἀστεροσκοπεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ

οἶκον τῶν ἀπομάχων ναυτικῶν. — *Χαθάμη*, μετὰ 46 χιλ. Κ., κύριος σταθμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων. — *Βουλβίγη*, 1 Μ. πρὸς Ἀν. τοῦ Λονδίνου, παρὰ τὸν Τάμεσιν, μετὰ μεγίστου ναυπηγείου θωρηκτῶν, χυτηρίου κανονίων καὶ 42,000 Κ.

Βρίχθωρ, μετὰ 106,000 Κ., πόλις εὐλίμενος καὶ ἔχουσα λουτρά.

Οὐινδσῶρη, παρὰ τὸν Τάμεσιν, βασιλικὴ καθέδρα. — *Πορτσμούθη*, μετὰ 130,000 Κ., σπουδαῖος ναύσταθμος μετὰ λιμένος χωροῦντος ὅλον τὸν Ἀγγλικὸν στόλον. Ἀπέναντι δ' αὐτῆς κεῖται ἡ νῆσος *Οὐηκτίς*. — *Πλυμούθη*, μετὰ 136,000 Κ., ὡσαύτως ναύσταθμος. ΝΔ. δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου Λανδσένδου κεῖνται αἱ *Σκίλλναι* νῆσοι, τὸ πάλαι *Κασσιτερίδες*, ὅθεν οἱ Φοίνικες ἐξῆγον κασσίτερον.

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΓΓΛΙΑ.

Μεθ' 6 κομιτάτων, ἥτοι τῶν παλαιῶν βασιλείων τῆς Ἑσσεξίας καὶ Ὀσταργέλης. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Λορνδῖνον, ἡ πόλις τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, κειμένη παρὰ τὸν Ὠκεανὸν καὶ ἐπὶ τοῦ Ταμέσιος. Ἐχει 4,000,000 Κ. (συμπεριλαμβανομένης τῆς Γρηνουίχης) καὶ τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς πόλεως κεῖται ἐπὶ τῆς βορείου ὀχθης, ἔνθα εἶνε τὸ ἄστυ (City) μετὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῆς Οὐεστμινστερης, ἐκκλησίας καὶ συνοικίας τῶν προκρίτων· παρὰ δὲ τὴν νότιον ὀχθὴν εἶνε ἡ *Σουθβάρκη*, ἔδρα τῆς βιομηχανίας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἄγουσιν 6 γέφυραι, τρεῖς ἐκ τῆς

Ουεστμινστέρης καὶ 3 ἐκ τοῦ ἄστεος. Τὸ δὲ *Τοούερον*, κάτω τοῦ ἄστεος παρὰ τὸν Τάμεσιν, πρότερον μὲν ἦτο ὀχυρωμένη θέσις, ἔπειτα δ' ἔγινε δεσμωτήριον. Περιφημότετα προσέτι εἶνε τὰ ἀπέραντα μουσεῖα καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Τάμεσιν ὑπόγειοι σιδηρόδρομοι.

Καρταβριγία, ἔχουσα πανεπιστήμιον. — *Νορβίχη*, μετὰ 85,000 Κ. καὶ ἐριουργείων.

Γ'. ΜΕΣΗ ΑΓΓΛΙΑ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι 18 κομιτάτα, ἀποτελοῦντα τὸ πάλαι τὸ βασιλεῖον τῆς Μερκίας, καὶ πόλεις ἀξιόλογοι αἱ ἐξῆς.

Ῥεθφόρδη, παρὰ τὸν ἄνω Τάμεσιν, μετὰ πανεπιστημίου. — *Βιρμινγιάμη*, μετὰ 390,000 Κ. καὶ περιφήμων εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον χαλυβδουργείων καὶ χαλκουργείων. — *Βριστόλη*, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Αὔωνος, τρίτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου μετὰ 240,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἐπὶ τοῦ Αὔωνος εἶνε καὶ ἡ *Στρατφόρδη*, ὅπου ἐγεννήθη ὁ *Σαίξπηρος*. — *Οὐόλθερχάμπτων*, μετὰ 75,000 Κ. καὶ μεγαλοπρεπῶν σιδηρουργείων. — *Στόκχη* ἢ παρὰ τὸν *Τρέντην*, μετὰ 131,000 Κ. καὶ σπουδαίων κεραμευτικῶν καταστημάτων.

Δ'. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΟΝ ΤΗΣ ΟΥΑΛΛΙΑΣ.

Τοῦτο ἔχει 12 κομιτάτα καὶ τόπους ἀξιόους λόγου.

Τὴν *Μερθόρην Τυδφίλην*, μετὰ 97,000 Κατ. — Τὴν *Πεμβρόκην*, εἰς τὸν λαμπρὸν λιμένα τῆς *Μιλφόρδης*. —

Ἀπέναντι δὲ τοῦ ὅρους Σουουδόνου κεῖται ἡ γέμουσα ὄρυκτοῦ χαλκοῦ νῆσος Ἀγγλεσέα.

Ε'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΓΓΛΙΑ.

Αὕτη ἔχει 6 κομιτᾶτα, ἀποτελοῦντα τὸ πάλαι τὸ βασιλείον τῆς Νορθουμβερλανθίας, ἐνθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Λιβερπούλη, μετὰ 540,000 Κ., δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ τῆς Εὐρώπης, ἔτι δὲ πρώτη ἀγορὰ τοῦ βάμβακος ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὸ στόμα τοῦ Μερσέϋ. Ἐξ δὲ Μ. πρὸς Ἀν. κεῖται ἡ *Μαγχεστρία* (Μάντσεστερ), μετὰ 360,000 Κ., πρώτη ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν βαμβακουργίαν. — *Σαλφῶρδη*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἰρβέλλη, μετὰ 180,000 Κ. — *Πρεστώνη*, μετὰ 85,000 Κ., κυρία ἔδρα τῆς βαμβακουργίας ἐπὶ τῆς πρὸς Δ. παραλίας. — *Βολτῶνη*, μετὰ 83,000 Κ., σπουδαίας βιομηχανίας καὶ λιθανθρακωρυχείων. — *Οὔλλη*, μετὰ 146,000 Κ., τετάρτη ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὰ παράλια. — *Λήδση*, μετὰ 312,000 Κ. σπουδαιότατος τόπος τῆς κατεργασίας τοῦ ἐρίου καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐριούχου. — *Σεφεϊλδη*, ἔχουσα 300 χιλ. Κ. καὶ περίφημα ἐκ χάλυθος ἐμπορεύματα. — *Βραδφῶρδη*, πόλις βιομηχανικὴ μετὰ 190,000 Κ. — *Νεοκαστέλη*, κέντρον τῆς τεραστίας περιοχῆς τῶν λιθανθράκων (480 □ Μ. ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ), μετὰ 147,000 Κ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνήκουσι προσέτι αἱ ἐξῆς νῆσοι·

1) **Μάνη**, εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν.

- 2) Αἱ Νορμανδικαὶ νῆσοι **Ίερσέη** καὶ **Γουερνσέη**.
 3) Ἡ **Ἑλγολανδία**, γυμνὸς βράχος ἔμπροσθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλβίος καὶ Βισούργιδος.

2. ΣΚΩΤΙΑ (Καληδονία).

[1,432 □ M., 3 ³/₁₀ ἑκατομ. K.].

Ἡ Σκωτία διαιρεῖται φυσικῶς εἰς τρία μέρη·

α'.) Τὴν **Νότιον Σκωτίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Ἐδιμβούργον, μετὰ 226 χιλ. K. καὶ πανεπιστημίου. Εἰς δὲ τὴν παλαιὰν πόλιν εὐρίσκεται τὸ παλάτιον, ἔνθα κατώκησεν ἡ Μαρία Στουάρτ. — **Λεϊθή**, πολυάνθρωπον ἐπίνειον τοῦ Ἐδιμβούργου. — **Γλασκοβία**, μετὰ 580 χιλ. K., ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου. — **Γροηνόκη**, παρὰ τὸν Κλύδην ποταμὸν, πόλις εὐλίμενος καὶ ἀκμαία, μετὰ 58 χιλ. K.

β'.) Τὴν **Μέσην Σκωτίαν**. Εἰς τὴν χαμηλὴν ταύτην χώραν πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Πέρθη, παρὰ τὸν Τάυν ποταμὸν, ἀρχαία καθέδρα τῶν Σκώτων βασιλέων. — **Ἀβερδρήνη**, μετὰ 88 χιλ. K. καὶ πανεπιστημίου. — **Δούνδη**, μετὰ 119 χιλ. K., παρὰ τὸν Τάυν, μετὰ τοῦ μεγίστου ἐμπορίου τῶν λινῶν ὑφασμάτων ἐν τῇ M. Βρετανίᾳ.

γ'.) Τὴν **Βόρειον Σκωτίαν**, ἔνθα τόποι ἄξιόσημοί εἰσι·

Ίμβεράρνον. — **Ίμβερνέσσιον**, εἰς τὰ βόρεια ἄκρα τοῦ Καληδονίου πορθμοῦ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ **Ἑβρίδες**, αἵτινες εἶνε 300

νησοὶ· μέγισται δ' αὐτῶν εἶνε ἡ Σκία, Λευοῖση καὶ Μούλλη, πλησίον τῶν ὁποίων ἡ μικρὰ νήσος Στάφφα ἔχει τὸ περιέργον Φιγγάλιον σπήλαιον, ἐκ βασανίτου λίθου συγκείμενον. — Αἱ Ὀρκαδες. — Αἱ Σετλανδικαὶ νῆσοι.

3. ΙΡΛΑΝΔΙΑ.

[1,530 □ Μ., 5 $\frac{2}{3}$ ἑκατομ. Κ.].

Αὕτη κατὰ τὰ $\frac{2}{3}$ εἶνε ἐπίπεδος· τὰ δὲ ὄρη κεῖνται σχεδὸν ἐν κύκλῳ εἰς τὸ παράλιον· εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ἔχουσι περίπου 4,000 π. ὕψος.

Τῶν δὲ ποταμῶν μέγιστος εἶνε ὁ Σάννων, ἀποτελῶν πολλὰς λίμνας, καὶ ἐκβάλλων πρὸς Δ. Μεγίστη δὲ λίμνη εἶναι ἡ Νήγη πρὸς Β.

Τὰ δὲ 4 παλαιὰ βασίλεια τῆς **Οὐλστέρης, Λεινστέρης, Μυνστέρης** καὶ **Κονναούχτης**, διαιροῦνται εἰς 32 κομιτᾶτα, καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχουσι.

Τὸ Δουβλίνον, πρωτεύουσαν μετὰ 315 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίον. — Τὴν Κόρκην, μετὰ 79 χιλ. Κ. καὶ σπουδαίου ἐμπορίου ἐξαγωγῆς κρεάτων, δερμάτων, τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὰ πλοῖα, κλπ. — Τὴν Βελφάστην, μετὰ 174 χιλ. Κ. καὶ μεγάλων λινουργείων. — Τὴν Λιμερίκην, παρὰ τὸν Σάννονα, μετὰ 40 χιλ. Κ. — Τὴν Οὐατερφόρδην, μετ' ἐμπορίου ἀφυῶν (σαρδελλῶν) καὶ μεγάλων σφαγείων.

Βρεττανικαὶ ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ **Εὐρώπῃ**· **Ελγολάνδη, Γιβραλτάρη, Μάλτα** καὶ **Γότζος**.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀφρικῇ**· *Νατάλη*, ἐπαρχία *Τρανσβάλη*, Ἀποικία τοῦ *Κάπου* (Καπλανδία), Ἀποικίαι τῆς πρὸς Δ. Ἀφρικῆς (*Λαγόση*, *Παραλία* τοῦ *Χρυσοῦ*, *Σιέρρα Λεώνη*, *Γαμβία*) καὶ αἱ νῆσοι· Ἀσσερσίωρ (Ἀνάληψις), Ἀγ. Ἐλέρη, *Τριστάρη* *Δαχούρρα*, *Μαυρίκιος* καὶ τὰ ἐξαρτήματά του, Ἀγ. Παῦλος καὶ *Νέορ Ἀμστελντάμορ*.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀσίᾳ**· *Κύπρος*· Ἀδέρη εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ ἡ νῆσος *Περίμη* εἰς τὸν πορθμὸν *Βαβέλ Μαρδέβ*. Ἡ *Βρεττανικὴ Ἰνδική* μετὰ τῆς *Κεϋλάρης*, αἱ ἠνωμέναι Ἀποικίαι τῆς πρὸς Ἀν. Ἰνδικῆς (*Νῆσος* τοῦ *πρίγκιπος* τῆς *Οὐαλίας*), ἡ Ἐπικράτεια τῆς *Μαλάκκας* καὶ ἡ νῆσος *Σιγγαπούρη*, ἡ παρὰ τὴν *Καντῶνα* νῆσος Ὀρχόγγη, καὶ ἡ νῆσος *Λαβουάρη* παρὰ τὰ βορειανατολικά παράλια τῆς *Βόρνεω*.

Ἐν δὲ τῇ **Αὐστραλίᾳ**· σύμπασα ἡ *Νέα Ὀλλανδία* καὶ αἱ νῆσοι· *Τασμαρία* (πρότερον *Βαρδειμένη*), *Νορφόλκη* καὶ *Νέα Σηλανδία*· ἔτι δὲ ἡ *Φανρίγγιος* νῆσος ἐν μέσῳ τοῦ *Μεγάλου Ὠκεανοῦ* καὶ αἱ *Φίγιαι* νῆσοι.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀμερικῇ**· σχεδὸν πᾶσα ἡ πρὸς βορρᾶν τῶν ἠνωμένων Ἐπικρατειῶν ἡπειρος, ἥτοι ὁ *Καναδάτος* *Δεσμός*, ἡ *Νέα Φουνδλανδία* καὶ ἡ *Νῆσος* τοῦ *πρίγκιπος Ἐδουάρδου*. Αἱ *Βερμουδάσιοι* καὶ *Βαχαμαῖαι* νῆσοι, 15 τῶν *Μικρῶν Ἀντιλλῶν* καὶ ἡ *Ἰαμαϊκή*, ἡ Ὀρδουράση, μέρος τῆς *Σουρινάμης* (*Βρεττανικὴ Γουαϊάνα*) καὶ αἱ *Φακλάρδιοι* νῆσοι.

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

13. ΡΩΣΣΙΑ

(Υπερβόρειοι. Σαρματία ἢ ἐν Εὐρώπῃ. Σκυθία).

[394,711 □ Μ., μετὰ 86 ἑκατομ. Κ. Ἐν τῇ Εὐρώπῃ
98,580 □ Μ., μετὰ 74 $\frac{6}{10}$ ἑκατομ. Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ὁ χριστιανισμὸς ἐνταῦθα εἰσ-
ήχθη τὸν 11^{ον} αἰῶνα ἐπὶ *Βλαδμίρου*, ἀπογόνου τοῦ
Νορμανδοῦ *Πουρίκου*, ὅστις τὸ 862 ἰδρύσεν ἐπικράτειαν
ἐν *Κιέβῳ*. Τὰ πρῶτα ὅμως σπέρματα τοῦ πολιτισμοῦ
ἀπωλέσθησαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 13^{ου} αἰῶνος, εἰσβαλόντων
τῶν *Μογγόλων*, ἐπαρξάντων δ' ἐνταῦθα 200 ἔτη. Τὸ
δὲ 1480 ἡλευθέρωσε μὲν ὁ *Ἰβάρ Βασιλεῖτης*, μέγας
πρίγκηψ τῆς Μόσχας, τοὺς Ῥώσσους ἀπὸ τοῦ ἐπαχθοῦς
τούτου ζυγοῦ· ἀλλὰ μόλις ἐπὶ τοῦ οἴκου Ῥωμανῶφ,
ἀπὸ τοῦ 1613, καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ *Πέτρου τοῦ Μεγά-
λου* (1689—1725) ἐμεγαλύνθη ἡ Ῥωσσία καὶ ἔγινε
μεγάλῃ Εὐρωπαϊκῇ δύνامي. Οὗτος δέ, πολεμήσας εὐ-
τυχῶς πρὸς τὴν Σουηδίαν, ἐξέτεινε τὸ κράτος αὐτοῦ
μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἔκτισε τὴν Πेत्रοῦπολιν,
καὶ προήγαγε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Τὸ δ'
ἔργον αὐτοῦ ἐξηκολούθησεν *Αἰκατερίνη ἡ Β'* (1762 —
1796), καὶ εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς αἰῶνα οἱ αὐτοκράτορες
Ἀλέξανδρος ὁ Α'. καὶ *Νικόλαος ὁ Α'*. Μεγίστην δ'
ἐπέκτασιν ἔλαβε πρὸς βλάβην τῆς Πολωνίας (αἱ τρεῖς
διαιρέσεις 1772, 1793 καὶ 1795) καὶ Τουρκίας. Εἶνε
δὲ τανῦν αὐτοκράτωρ *Ἀλέξανδρος ὁ Γ'*, δολοφονηθέν-

τος (1881) τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'. ὑπὸ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ πολιτικοῦ κόμματος τῶν μηδενιστῶν. Ἐπιφανέστατοι πολιτικοὶ εἶνε ὁ Γορτσακόφ καὶ Ἰγνατιέφ.

Θέσεις, μέγεθος καὶ σύνορα. Τῆς Ῥωσσίας τὸ μὲν βόρειον σημεῖον κεῖται ὑπὸ τὴν 78° , τὸ δὲ νότιον παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὸ Ἀν. ὑπὸ τὴν 208° ἀνατολ. μήκους τοῦ Φέρρου καὶ τὸ Δυτ. ὑπὸ τὴν $35\frac{1}{2}^{\circ}$. Εἶνε δὲ τὸ ὅλον κράτος πενταπλάσιον περίπου τῆς λοιπῆς Εὐρώπης καὶ διπλάσιον τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας, ἣτις ὅμως ἔχει σχεδὸν πενταπλασίους κατοίκους. Σύνορα δ' ἔχει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία πρὸς Ἀν. τὴν Ἀσίαν, χωριζομένην ἐκ τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς σειρᾶς τῶν *Οὐραλίων* ὄρεων, καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, πρὸς Β. τὴν Βόρειον Παγωμένην Θάλασσαν, πρὸς Δ. τὴν Σουηδίαν, τὸν Βοθνικὸν καὶ Φιννικὸν κόλπον, τὴν Βαλτικὴν Θάλασσαν, τὴν Πρωσσίαν καὶ Αὐστρίαν, καὶ πρὸς Ν. τὴν Τουρκίαν, τὴν Μαύρην καὶ Ἀζοφικὴν Θάλασσαν καὶ τὸν Καύκασον, μεταξὺ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας Θαλάσσης.

Ὅρη. Πρὸς Α. μὲν ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῶν Ἀσιατικῶν συνόρων τὰ πλήρη μεταλλείων *Οὐράλια*, πρὸς Ν. δὲ ὑψοῦται ὁ *Καύκασος* (17,400). Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὰς περὶ τὴν Πετρούπολιν χώρας, κεῖνται τὰ *Βαλδαῖα* ὄρη καὶ ὁ *Βολχόνσκιος* δρυμός, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ Δύνας καὶ Δάναπρις (Βορυσθένης). Ἄλλα ὄρη τῆς Ῥωσσίας εἶνε τὰ *Καρπάθια* ΝΔ., καὶ τὰ *Λαπωνικὰ* ΒΔ.

Δύο δὲ μεγάλαι ῥάχεις γῆς, ἡ μία ἐκ τῶν Οὐραλίων προερχομένη πρὸς Β., καὶ ἡ ἄλλη ἐκ τῶν Καρπαθίων πρὸς Ν., διέρχονται τὸ μέγα τῆς Σαρματίας χαμηλὸν πεδίον, τὸ ὁποῖον ΝΔ. μεταβαίνει εἰς τὴν Βόρειον Γερμανίαν.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Εἰς μὲν τὴν Κασπίαν θάλασσαν χύνονται·

Ὁ Οὐράλης (230 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης Βόλγας (430 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαίων καὶ δεχόμενος πολλὰ παραπόταμα, ἐν οἷς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ ἀριστερόθεν ἐκ τῶν Οὐραλίων πηγάζων Κάμας καὶ ὁ δεξιόθεν Ὁκας μετὰ τοῦ Μόσχα· ἔτι δὲ ὁ Κῦρος (Κοῦρ) μετὰ τοῦ Ἀράξου (Ἀράς), πηγάζοντες ἐκ τοῦ Καυκάσου.

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον·

Ὁ Προῦθος (Ίερασος), χυνόμενος εἰς τὸν Δούναβιν καὶ μετὰ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Δρείστερος, ὁ Δάναπρις (240 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσκού δρυμοῦ, καὶ ὁ Δῶν (Τάναϊς), χυνόμενος εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν· ἔτι δὲ ὁ Ριῶνης (Φάσις), πηγάζων ἐκ τοῦ Καυκάσου.

Ὁ Βιστούλας (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν βορείων ὑπωρειῶν τῶν Καρπαθίων ὀρέων· ὁ Δύνας (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσκού δρυμοῦ· ὁ Ναρόδας, ῥέων ἐκ τῆς λίμνης Πεΐπου· ὁ Νέβας (8 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς μεγίστης τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης Λαγόδας [332 □ Μ.] καὶ ἐκβάλλων εἰς

τὸν Φιννικὸν κόλπον, παρὰ τὴν Πετρούπολιν. Δέχεται δὲ ἡ Λαδόγκα διὰ μὲν τοῦ *Σουίτσερου* τὰ ὕδατα τῆς πρὸς Α. μεγάλης λίμνης *Όρέγας*, διὰ δὲ τοῦ *Βολχόλθ* τὰ ὕδατα τοῦ εἰς τὴν *Ίλιμερον* λίμνην ῥέοντος *Λοβάτη*.

Εἰς δὲ τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανόν·

Ὁ *Πετσχόρας*, πηγάζων ἐκ τῶν Οὐράλιων ὀρέων, ὁ *Λοβίνας* (160 Μ. μακρὸς) καὶ ὁ *Όρέγας*.

Πληθυσμός. Ἐκ τῶν ἐπικρατούντων εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν *Σλαύων* (ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομ.) ἄλλοι μὲν εἶνε Ῥῶσσοι (οἱ βόρειοι ἢ *Μεγάλοι Ῥῶσσοι*, ὁ ἄρχων λαός, καὶ οἱ νότιοι ἢ *Μικροὶ Ῥῶσσοι*), ἄλλοι δὲ *Πολωοί*.

Εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης τὸ κυριώτερον τοῦ πληθυσμοῦ στοιχεῖον ἀποτελεῖ πρὸς Δ. μὲν τὸ *Γερμανικὸν* φύλον (περὶ τὸ 1 ἑκατομ.), περαιτέρω δὲ τὸ *Λιθουανικὸν* καὶ πρὸς Β. τὸ *Φιννικόν*. *Μογγόλοι* δὲ καὶ *Τάρταροι* κατοικοῦσιν εἰς τὰ Ἀν. καὶ ΝΑ. καὶ Ἰουδαῖοι πρὸ πάντων εἰς τὴν Πολωνίαν. Ἑλληνες δὲ (περὶ τὰς 100 χιλ.) εὐρίσκονται ἐν Πετροπόλει, Μόσχῃ, Ὁδησσῷ (πρὸ πάντων), Κισνοβίῳ, Νικολάιεφ, Χερσῶνι, Μπαλακλαβᾷ, Θεοδοσίῃ, Κέρτς, Γενικαλὲ (εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον), Βαρδιάνσκη (εἰς τὴν Ἀζοφικὴν), Ταϊγανίῳ, Ῥοστοβίῳ, Ἀζώφ, Γεϊσκή, Σταυρουπόλει, Τιφλίδι καὶ Βατούμ (εἰς τὴν Καυκασίαν), κλπ.

Θρησκεία δὲ τοῦ κράτους εἶνε ἡ Ἀνατ. ὀρθόδοξος (ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομ.). Μόνον δὲ ἡ γεωργία ἔχει κάμη προόδους ἱκανὰς (καὶ μάλιστα ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου).

ἡ βιομηχανία ὁμῶς εἶνε ἐλαχίστη, περὶ δὲ τὰ γράμματα μόνον οἱ εὐγενεῖς ἀσχολοῦνται.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ *κλίμα* διαιροῦσι τὴν Ῥωσσίαν εἰς τρία μέρη· 1) τὴν *Νότιον* μέχρι τῆς 50 μοίρας τοῦ πλάτους, ἐνθα ὠριμάζει ἡ ἐλαία καὶ πάντες οἱ μεσημβρινοὶ καρποί· 2) τὴν *Μέσην*, μέχρι τῆς 57°, τὸ μάλιστα εὐπορον μέρος, ἐνθα εὐδοκιμεῖ πολὺ τοῦ σίτου ἡ καλλιέργεια· 3) τὸ βορειότατον, ἔχον μέχρι τῆς 64° κατοικίδια ζῶα καὶ μέχρι τῆς 67° θάμνους.

Καὶ ἡ μὲν κατὰ γῆν δύναμις τοῦ Ῥωσσικοῦ στρατοῦ ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ῥωσσίᾳ καὶ τῷ Καυκάσῳ εἶνε περίπου 2,193,000 ἀνδρῶν, ἄνευ τῆς ἐφεδρείας· εὐζωνοὶ δὲ 140 χιλ. Εἶνε δὲ πάντες ὑποχρεωμένοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀπὸ τοῦ 1874. Τὸ δὲ *ναυτικόν* ἔχει 248 ἀτμόπλοια (ἐκτὸς τῶν πλοίων τῶν λιμένων), ἐξ ὧν 28 εἶνε θωρηκτά. Περιέχουσι δὲ πυροβόλα 618.

Διαίρεσις. Σύμπαν τὸ κράτος εἶνε διηρημένον εἰς νομούς, ὀνομαζομένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν πρωτευουσῶν. Καὶ διαιρεῖται μὲν ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία εἰς 68 νομούς· ἡμεῖς ὁμῶς ἀκολουθοῦμεν τὴν ἱστορικὴν διαίρεσιν.

Α'. Ἰγγρία ἢ Ἰγγερμανλανδία.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Πετρούπολις, μετὰ 862 χιλ. Κ., πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου, θεμελιωθεῖσα τὸ 1703 παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέβα. Ἔχει δὲ πανεπιστήμιον, τὴν πολυτελεστάτην ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Ἰσαάκ, ἔφιππον ἀν-

δριάντα τοῦ Μεγάλου Πέτρου, καὶ εἶνε ἡ πρώτη τῆς αὐτοκρατορίας ἐμπορικὴ πόλις, θεωρουμένη ὡς λαμπρὸν κέντρον τῆς νεωτερίζουσας Ῥωσσίας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀκολουθοῦσαν τὰ τῆς Ἀνατολῆς Μόσχαν.—*Κροιστάδη*, μετὰ 47 χιλ. Κ. Κεῖται δ' ἐπὶ τινος βράχου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἶνε ναύσταθμος μὲν τῆς αὐτοκρατορίας, ἐμπορικὸς δὲ λιμὴν τῆς Πετροπόλεως. — *Νάρβα*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1700 ἦτταν τοῦ Μεγάλου Πέτρου ὑπὸ Καρόλου τοῦ IB'.

Β'. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βαλτικῆς.

Καὶ 1) Ἡ **Ἑσθονία**, ἐνθα τόποι ἄξιοι λόγου.

Ρεβάλη, πρωτεύουσα μετὰ 31 χιλιάδ. Κ. καὶ καλοῦ λιμένος, ἄλλοτε σπουδαία Ἀνσεατικὴ πόλις. — Ἡ νῆσος *Δαγόν*.

2) Ἡ **Λεθονία**, ἐνθα πόλεις.

Ρίγα, πρωτεύουσα παρὰ τὸν Δύναν, μετὰ 100 χιλ. Κ., δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας.—*Δορπάτη*, μετὰ 21 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου, ἔχοντος Γερμανικὸν κανονισμόν. — Ἡ νῆσος *Οϊσέλη*, κειμένη ἔμπροσθεν τοῦ κόλπου τῆς *Ρίγας*.

3) Ἡ **Κουρλανδία**, μετὰ τῆς *Μιταύης*, ἐχούσης 22 χιλ. Κ.

Γ'. Τὸ μέγα δουκᾶτον τῆς Φιννίας.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε.

Ελσιγγφόρση, πρωτεύουσα μετὰ πανεπιστημίου καὶ

34 χιλ. Κ. Προστατεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ φρουρίου *Σβεα-
βόργης*.— Ἀβόη, μετὰ 22 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὸν Βοθνικὸν κόλπον κεῖνται αἱ *Ἀλάρδοι* νῆ-
σοι, σταθμὸς τῶν Ῥωσικῶν ἀκταιωρῶν.

Δ'. Τὸ ποτὲ βασίλειον τῆς Πολωνίας.

[2,312 □ Μ., 6,530,000 Κ.]

Τὸ βασίλειον τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1868 συνεχωνεύθη ἐν-
τελῶς μετὰ τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας. Ἔχει δὲ
πόλεις ἀξιολόγους·

Τὴν *Βαρσοβίαν*, παρὰ τὸν Βιστούλαν, μετὰ 340 χιλ.
Ἔχει δ' ἡ πόλις αὕτη Ῥωσικὸν πανεπιστήμιον, καὶ
εἶνε ὀχυρωμένη δυνατὰ διὰ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου καὶ τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων τοῦ προα-
στείου *Πράγας*. — *Καλιςκη*, εἰς τὴν παλαιὰν μεγάλην
Πολωνίαν. — *Αυβλίνη*, εἰς τὴν Μικρὰν Πολωνίαν, μεθ'
ἱκανοῦ ἐμπορίου.

Ε'. Δυτικὴ Ῥωσσία.

1) **Λιθουανία.** Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι εἶνε·
Βίλνα, πρωτεύουσα μετὰ 80 χιλ. Κ. — *Μίρσκη*,
εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας, μετὰ 36 χιλ. Κ. ΒΑ. αὐτοῦ
εἶνε τὸ *Βορισσῶφ*, παρὰ τὸν ποταμὸν *Βερεζίναν*, ἔνθα
κατεστράφη Ναπολέων ὁ Α. τὸ 1812. — *Μοχλέβη*,
παρὰ τὸν Δάναπριν, μετὰ 40 χιλ. Κ. — *Αυραβοῦργον*,
παρὰ τὸν Κάτω Δύναν. Ἐδῶ πλησίον εἶνε δάσος, ἔνθα

ζῇ ὁ Οὖρος βοῦς, τὸ μέγιστον τῶν Εὐρωπαϊκῶν ζῶων καὶ τὸ ἰσχυρότατον τοῦ εἴδους αὐτοῦ.

2) Ἡ δὲ **Βολλυνία** μετὰ τῆς *Ζιτομίρης* καὶ ἡ **Ποδολία** μετὰ τῆς *Καμερέκης* ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην **Ἐρυθρὰν Ῥωσσίαν**.

ΣΤ'. Ἡ Μεγάλη Ῥωσσία.

α. Πρὸς νότον τῶν βορείων Ῥωσσικῶν βουνῶν πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Μόσχα, παρὰ τὸν *Μόσχαν* (*Μοσκούαν*) ποταμόν, ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους καὶ δευτέρα καθέδρα μετὰ 400 ἐκκλησιῶν καὶ 602 χιλ. Κ. ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ εἶνε ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ εἶνε ἡ συνοικία *Κρεμλίνον* μετὰ τοῦ ἀρχαίου παλατίου τῶν *κζάρων* καὶ 32 ἐκκλησιῶν. — *Τουέρη*, ἐμπορικὴ πόλις παρὰ τὸν *Βόλγαν*. — *Νίσνιον* *Νοβγόροδον*, παρὰ τὸν *Βόλγαν* καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Ὁκα*. ἔχει 44 χιλ. Κατ. καὶ τὴν μεγίστην ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐμπορικὴν πανήγυριν. — *Καλούγα*, μετὰ 39 χιλ. κατοίκων, παρὰ τὸν *Ὁκαν* καὶ *Τούλα* (ἔχουσα τὰ μέγιστα ὅπλαποιεῖα), μετὰ 58 χιλ. Κ., δύο σπουδαιόταται βιομηχανικαὶ πόλεις. — *Σμολένσκη*, φρούριον παρὰ τὸν *Δάναπριν*. — *Βορονέσκη*, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 45,000 Κ.

β'. Πρὸς βορρᾶν τῶν βορείων Ῥωσσικῶν βουνῶν ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Νοβγόροδον *Βελίκιον* (*Μέγα Νοβγόροδον*), πανάρ-

χαιος πόλις. — *Ἀρχάγγελος*, εἰς τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουίνα, ἔχουσα ἄφθονον ἀλιείαν ἀφῶν (σαρδελλῶν) καὶ φαλαινῶν. — *Νοβάγια καὶ Ζέμπλη*, δύο μεγάλα ἀκατοίκητοι νῆσοι παρὰ τὸ βόρειον ἄκρον τῶν Οὐραλίων ὀρέων. — *Σπιτσεβέργη*, ἡ βορειοτάτη γνωστὴ χώρα τῆς γῆς, σύμπλεγμα νήσων ἀκατοικήτων, αἷτινες φθάνουν μέχρι τῆς 80° πλάτους· ΒΑ. δ' αὐτῶν μέχρι τῆς 83 μοίρας ἔφθασαν εἰς νήσων σύμπλεγμα τὸ 1874, τὸ καλούμενον *χώραν τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ*.

Ζ'. Ἀνατολικὴ Ῥωσσία.

1) Ἡ ποτὲ Τσαρία **Καζάν**. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Καζάν, παρὰ τὸν Βόλγαν, μετὰ 86 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Εἶνε δὲ κέντρον τοῦ μεταξὺ Σιβηρίας καὶ Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας ἐμπορίου. — *Πέρμα*, ἐπὶ τοῦ Κάμα, μετὰ σιδηρωρυχείων καὶ χαλκωρυχείων. — *Αἰκατεριμβούργον*, εἰς τὴν Ἀσίαν, ἔδρα τοῦ ἐπὶ τῶν μεταλλείων τῶν Οὐραλίων καὶ τῆς Σιβηρίας ὑπερτάτου ἄρχοντος.

2) Ἡ ποτὲ Τσαρία **Ἀστραχάνη**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Σαμάρα, μετὰ 52 χιλ. Κ. καὶ μεγάλης ἀγορᾶς σίτου παρὰ τὸν Βόλγαν. — *Σαρατόβη*, παρὰ τὸν Βόλγαν, μετὰ 85 χιλ. Κ. καὶ Γερμανῶν ἀποίκων εἰς τὰ πέριξ. — *Ἀστραχάνη*, εἰς τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βόλγα, κύριος σταθμὸς τῆς πρὸς τὴν Περσίαν ἀτμοπλοίας μετὰ 48 χιλ. Κ. Ἔχει δ' ἀλιείαν ἰχθύων καὶ ἐξάγει πολὺν

χαδιάρι. — *Όρεμβοϋργον*, φρούριον παρὰ τὸν Οὐράλην ποταμόν, μετὰ 36 χιλ. Κ., ἀλατωρυχείων καὶ ἐμπορίου καραβανίων.

Η'. Ἡ χώρα τῶν παρὰ τὸν Δὼν Κοζάκων.

Ἐνταῦθα πόλις ἀξιοσημείωτος εἶνε·

Ἡ *Νέα Τσερκάσκη*, παρὰ τὸν Δὼν, ἔδρα τοῦ Ἀταμάνου (ἀρχηγοῦ τῶν Κοζάκων).

Θ'. Μικρὰ Ῥωσσία καὶ Οὐκρανία.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Κίεβον, παρὰ τὸν Δάναπριν, μετὰ 127 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου, ἡ ἱερὰ πόλις τῶν Ῥώσσω. — *Βαρδίτσοβον*, μετὰ 53 χιλ., Κ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Βολλυνίας. — *Πουλτάβα*, μετὰ 34 χιλ. Κ., περίφημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Μεγάλου Πέτρου κατὰ Καρόλου τοῦ IB', τὸ 1709. — *Χάρκοβον*, μετὰ 100 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου.

Ι'. Νότιος ἢ Νέα Ῥωσσία.

Ἐνταῦθα τόποι ἄξιοι λόγου εἶνε·

Όδησσός, παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 185 χιλ. Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ πλούσιοι Ἕλληνες. Ἐθεμελιώθη δὲ τὸ 1792. — *Ταϊγάνιον* (Ταγανρόγ), εἰς τὴν βορείαν ἄκραν τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης μετὰ σπουδαίου ἐμπορίου,

ἐξ οὗ πλουτοῦσι καὶ ἱκανοὶ Ἕλληνες.—*Νικολάιεφ*, παρὰ τὸν Βουῆγον, πολεμικὸς ναύσταθμος μετὰ 83 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν μεταξύ Δνειστέρου καὶ Προύθου **Βασσαραβίαν** (τὸ 1812 προσληφθεῖσαν), πόλεις εἶνε·

Ἀκχερμάν, μετὰ 39 χιλ. Κ., παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δνειστέρου, μετὰ λιμνῶν ἀλατοφόρων.—*Ὀβιδιούπολις*, ἀπέναντι τοῦ Ἀκχερμάν, ὅπου ἐξωρίσθη ὁ Ὀβίδιος, ὡς λέγεται. — *Βερδέριον*, φρούριον παρὰ τὸν Δνειστέρον, μετὰ 25 χιλ. Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε τὸ χωρίον *Βαρνίτσα*, ἔνθα διέτριψεν ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ IB'. (1709—1712).—*Κισνόβιον*, μετὰ 102 χιλ. Κ., σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς Βασσαραβίας.

Ἐπὶ δὲ τῆς χερσονήσου **Κριμαίας** πόλεις εἶνε· ἡ *Συμφερόπολις*, πρωτεύουσα, καὶ ἡ *Σεβαστούπολις* εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκρην τῆς Κριμαίας, ἐξαίρετος ναύσταθμος, καταστραφεῖς κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ 1855.

Σύγκρισις τοῦ πληθυσμοῦ
τῶν μεγίστων πόλεων τῆς Εὐρώπης

Λονδίνον.....	4,000,000	Λισσαδών.....	270,000
Παρίσιοι.....	2,250,000	Ἀμβούργον (²)....	265,000
Κωνσταντινούπολις..	1,100,000	Κοπεγχάγη.....	250,000
Βιέννη.....	1,020,770	Βρεσλαύα.....	239,000
Βερολίνον (¹).....	967,000	Ῥώμη (³).....	234,000
Πετρούπολις.....	862,000	Παλέρμον.....	230,000
Μόσχα.....	602,000	Ἐδιμβούργον.....	226,000
Γλασκοδία.....	580,000	Βορδὼ.....	215,000
Λιβερπούλη.....	540,000	Τουρῖνον.....	214,000
Νεάπολις.....	450,000	Βροστόλη.....	210,000
Βιρμιγγάμη.....	390,000	Μεδιόλανον (⁴)....	200,000
Μαδρίτη.....	370,000	Μόναχον..	200,000
Μαγχεστρία.....	360,000	Δρέσδη.....	197,000
Λυών.....	343,000	Πράγα.....	190,000
Βαρσοβία.....	340,000	Βαρκελώνα.....	190,000
Μασσαλία.....	320,000	Βραδφόρδη.....	190,000
Δουβλίνον.....	315,000	Ὁδησσὸς.....	185,000
Λήδση.....	312,000	Βουκουρέστιον.....	180,000
Ἀμστελντάμον.....	300,000	Σαλφόρδη.....	180,000
Σεφείλδη.....	300,000	Βελφάστη.....	174,000
Βουδαπέστη.....	279,000	Στοκχόλμη.....	170,000

(1) Μετὰ τῶν προαστείων 1,045,000.

(2) Μετὰ τῶν 15 προαστείων 348,000.

(3) Κατὰ τὴν ἐφετεινὴν ἀπογραφὴν 311,674.

(4) Μετὰ τῶν προαστείων Κόρπι Σάντι 260,000.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘ. ΤΩΝ ΜΕΓΙΣΤ. ΠΟΛ. 339

Φλωρεντία	170,000	Καινιξδέργη.	123,000
Βρυξέλλα (⁵).....	168,000	Μαγδεβοϋργον.....	123,000
Ἑλδερφέλδη καί....		Νάντη.	122,000
Βάρμη.	168,000	Τεργέστη..	120,000
Λίλλη ἢ ῥυσσέλλη..	163,000	Σεδίλλα.....	120,000
Ἀντβέρπη.....	160,000	Λύττιχον (Λουίχη) .	120,000
Γένουα.....	160,000	Μεσσήνη.....	120,000
Βαλεντία.....	150,000	Δούνδη	119,000
Νεοκαστέλλη .. .	147,000	Χριστιανία.....	113,000
Οὔλλη.....	146,000	Βονωνία	112,000
Ῥοττερδάμη.....	142,000	Χάγη	108,000
Πλυμούθη	136,000	Στουτγάρτη.	107,000
Κολωνία	135,000	Βρίχτων	106,000
Τολῶσσα.....	132,000	Ῥουένη.....	105,000
Στόκχη παρὰ τὴν		Φραγκφούρτη παρὰ	
Τρέντην	131,000	τὸν Μοϊνον.....	103,000
Βενετία.....	130,000	Βρέμη.....	102,000
Γέντιον.....	130,000	Κισνόδιον.....	102,000
Πορτσμουθον.....	130,000	Ῥίγα.....	100,000
Γρηνουίχη	128,000	Δάντσιγον.....	100,000
Ἀννόδερον... ..	128,000	Μαλάγα	100,000
Λειψία (⁶).....	127,000	Ὀπόρτον.....	100,000
Κίεδον	127,000	Χάρκοδον.....	100,000
Ἄγιος Στέφανος....	126,000	Ἀθῆναι (⁷).....	80,000

(5) Μετὰ τῶν 8 συνορευόντων δήμων 390,000.

(6) Μετὰ τῶν προαστείων 209,000.

(7) Μετὰ τῶν περιχώρων 120,000.

Ἐμβαδὸν καὶ πληθυσμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν
ἐπικρατειῶν.

1.	Ῥωσσία.....	98,580	■	M.	74,600,000	K.
2.	Σκανδιναυία.....	13,818	"	"	6,339,000	"
3.	Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία.....	11,333	"	"	38,000,000	"
4.	Γερμανικὸν κράτος	9,898	"	"	42,727,000	"
5.	Γαλλία.....	9,599	"	"	36,900,000	"
6.	Ἰσπανία.....	9,200	"	"	16,620,000	"
7.	Πρωσσία.....	6,401	"	"	25,742,000	"
8.	Τουρκία.....	6,150	"	"	8,900,000	"
9.	Μεγάλη Βρεταννία καὶ Ἰρλανδία...	5,720	"	"	34,500,000	"
10.	Ἰταλία.....	5,381	"	"	28,200,000	"
11.	Ῥουμανία.....	2,300	"	"	5,200,000	"
12.	Πορτογαλία.....	1,700	"	"	4,350,000	"
13.	Βαυαρία.....	1,377 ³ / ₄	"	"	5,023,000	"
14.	Ἑλλὰς.....	1,200	"	"	2,000,000	"
15.	Σερβία.....	900	"	"	1,600,000	"
16.	Ἑλβετία.....	752	"	"	2,800,000	"
17.	Δανιμαρκία.....	695	"	"	1,940,000	"
18.	Κάτω Χῶραι (μετὰ τοῦ Λουξεμβούργου).....	646	"	"	4,205,000	"
19.	Βέλγιον.....	535	"	"	5,500,000	"
20.	Βυρτεμβέργη... .	354	"	"	1,882,000	"
21.	Βάδη.....	273	"	"	1,507,000	"
22.	Σαξονία.....	272 ¹ / ₄	"	"	2,761,000	"
23.	Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία.....	263 ¹ / ₂	"	"	1,532,000	"
24.	Μεκκλεμβούργιον Σχουέρινον.....	241 ³ / ₅	"	"	554,000	"

25.	Μαυροβούνιον	170	□	M.	300,000	K.
26.	"Εσση	139	"	"	884,000	"
27.	Ὀλδεμβούργον.	116	"	"	319, 00	"
28.	Βρουσβίγη	67	"	"	327,000	"
29.	Σαξονικὴ Βεϊμαρία. .	66	"	"	293,080	"
30.	Βελεμβούργιος Στρε- λίτση	53	"	"	96,000	"
31.	Σαξονικὴ Μεϊνίγγη. .	44 $\frac{4}{5}$	"	"	194,000	"
32.	Ἀνγάλτη	42 $\frac{3}{5}$	"	"	214,000	"
33.	Σαξονικὸν Κοβούργον καὶ Γόθα.	35 $\frac{3}{4}$	"	"	183,000	"
34.	Σαξονικὸν Ἀλτεμ- βούργον	24	"	"	146,000	"
35.	Βαλδέκχη.	20 $\frac{3}{5}$	"	"	55,000	"
36.	Λίππη.	20 $\frac{1}{2}$	"	"	112,000	"
37.	Σχουαρτσβούργιος Ῥουδολφστάττη . . .	17	"	"	77,000	"
38.	Σχουαρτσβούργιος Σονδερσχώση. . . .	15 $\frac{2}{3}$	"	"	67,000	"
39.	Ῥεούση Νεωτέρου γένους	15	"	"	92,000	"
40.	Ἀνδόρρα	9	"	"	18,000	"
41.	Σχαουμβούργιος Λίππη	8	"	"	33,000	"
42.	Ἀμβούργον	7 $\frac{2}{5}$	"	"	389,000	"
43.	Ῥεουση Παλαιότε- ρου γένους.	5 $\frac{4}{5}$	"	"	47,000	"
44.	Λυδέκχη.	5	"	"	57,000	"
45.	Βρέμη.	4 $\frac{1}{2}$	"	"	143,000	"
46.	Λειχτεστέινον	3 $\frac{1}{4}$	"	"	8,700	"
47.	Ἅγιος Μαρίνος . . .	1	"	"	8,000	"
48.	Μόναχον.	0,27	"	"	7,000	"

ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

[743,000 □ Μ., 86 ἑκατομ. Κ.].

Θέσις καὶ χερσόνησοι. Ἡ Ἀμερικὴ κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος κεῖται πλησιέστατα εἰς τὴν Ἀσίαν, μεταξύ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἁκρωτηρίου *Πρίγκιπος τῆς Οὐάλλιας* καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ἁκρωτηρίου τῆς Ἀσίας, ὅπου εἶνε ὁ *Βερίγγειος* πορθμός. Συνίσταται δὲ ἡ στερεὰ ἐκ δύο σχεδὸν ἐπίσης μεγάλων ὀρθογωνίων τριγώνων, συνδεομένων διὰ τῆς στενῆς *Μέσης Ἀμερικῆς* (περὶ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, ἔνθα θὰ γείνη πλευστὴ διώρυξ).

Ὅπως δ' ἡ ἀπέναντι κειμένη Ἀφρική, στερεῖται ἡ Νότιος Ἀμερικὴ χερσονήσων. Τούναντίον δὲ τὸ βόρειον ἡμισυ τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς ἔχει ἀξιολόγους χερσονήσους, ἥγουν πρὸς Α. μὲν τὴν *Λαβραδωρίδα*, τὴν *Νέαν Βρουνσβίγηρ*, τὴν *Νέαν Σκωτίαν*, τὴν *Φλωρίδα* καὶ τὴν *Γουκατάνην*, πρὸς Δ. δὲ τὴν *Καλιφορνίαν*. Προέχει δὲ κατὰ τὴν ποικιλίαν τῶν περὶ αὐτὴν νήσων εἰς τὰ βόρεια καὶ βορειοανατολικά, ἔτι δὲ τὴν πληθὺν αὐτῶν εἰς τὸ πρὸς Ν. μέγα ἀρχιπέλαγος.

Ὅρη. Τὸ κύριον σύστημα τῶν συνεχῶν ὀρέων εἶνε αἱ Ἀνδεῖς, ἥτοι αἱ *Κορδιλλιέραι τῶν Ἀνδεων*, γέμουσαι ἡφαιστείων κορυφῶν, ὑψηλῶν χωρῶν καὶ μεταλλείων.

Αἱ δὲ Ἀρδεῖς τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ὀνομάζονται κατὰ τὰς χώρας, τὰς ὁποίας διέρχονται, ἤγουν· τῆς Παταγωνίας, Χιλῆς, Περούας, Βολιβίας, τοῦ Κονίτου καὶ τῆς Νέας Γρανάδας.

Πρὸς Β. δὲ τῆς Παταγωνίας, εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, ὑψηλὰ ὄροπέδια περικλείονται ὑπὸ συνεχῶν ὀρέων. Καὶ εἰς μὲν τὴν Χιλὴν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ ὑψηλότατον Ἀκογκάγονορ, (21,039 π.), βορειότερα δέ, εἰς τὴν Περουίαν, δύο ἀλύσεις τῶν Βολιβιακῶν Ἀρδεῶν περικλείουσι τὴν μεγάλην ὀρεινὴν κοιλάδα τῆς Τιτικάκας λίμνης (11,827 π. ὑπεράνω τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ), ἔχουσαι πρὸς Ἀν. τὸ Σωράτιορ (23,100 π.) καὶ Ἰλλιμάνιορ. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἔχουσιν αἱ Ἀρδεῖς τοῦ Κονίτου ὑψηλοτάτην ἀκρώρειαν τὸ Κιμβόρασσορ (19,768 π.), ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς τὸ Κοτοπάξιορ καὶ τὴν Ἀρτισάναν. Ὡσαύτως δὲ εἰς τρεῖς βραχίονας διαιροῦνται αἱ Κορδιλλέραι τῆς Νέας Γρανάδας, χωριζόμεναι διὰ τοῦ Πεύματος τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τοῦ Καύχα ποταμοῦ.

Μετὰ δὲ τὸ χαμήλωμα τοῦ Παραμᾶ ἀρχίζουσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν αἱ Ἀνδεῖς μὲ λόφους (300—500 π.). ἔπειτα δὲ προβαίνουσι κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος πυκναὶ ἡφαιστείων σειραὶ (10—15 χιλ. π.), εἰς τὰς ὑψηλὰς χώρας τῆς Γουατεμάλας, μέχρι τοῦ Τεχουαντεπέκου· κατόπιν προστίθεται παρευθὺς τὸ ὄροπέδιον τοῦ Μεξικοῦ, διατεμνόμενον κατὰ τὴν ἐξ Α. πρὸς Δ. διεύθυνσιν ὑπὸ τῶν ὑψηλοτάτων ἡφαιστείων κορυφῶν τῆς Μέσης Ἀμερικῆς, οἷα ἡ τοῦ Ποποκατεπέτλου.

Περαιτέρω δὲ πρὸς Δ. μὲν ὑψοῦνται αἱ *Παράλια Ἀλ-
πεις* τῆς *Καλιφορνίας* μετ' ἐσβεσμένων καὶ ἐνεργῶν ἡφαι-
στειῶν, ἐξ ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε τὸ ὑψηλότετον
ὄρος τῆς ἡπείρου τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὁ Ἅγιος Ἡ-
λίας (ὑπὲρ τὰς 17 χιλ. π.), πρὸς Α. δὲ αἱ Ἀτατολι-
καὶ Κορδιλλιέραι, αἵτινες Σιέρρα Μάδρη κατὰ πρῶτον
καλούμεναι, φέρουσιν ἔπειτα μέχρι τῆς βορείου Παγω-
μένης θαλάσσης τὸ ὄνομα τῶν Βραχυδῶν Ὀρέων (12,
730 π.).

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἡ Ἀμερικὴ ἕξ χωριστὰ ὀρέων
συμπλέγματα.

α'. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν.

1) Τὸ Ἀπαλαχικὸν Ἀκαδικὸν σύμπλεγμα, διαιρού-
μενον διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου εἰς τὰ νότια Ἀλλε-
γάνια Ὄρη καὶ τὴν πρὸς βορρᾶν ὀρεινὴν χώραν τῆς
Νέας Ἀγγλίας καὶ Ἀκαδίας (Νέας Σκωτίας).

2) Τὰ συνεχῆ ὄρη τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν, νή-
σων εἰς τὴν πρὸς Ν. Ἀντιλλικὴν Θάλασσαν.

β'. Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

3) Εἰς τὰ βορειότατα, τὰ παράλια συνεχῆ ὄρη τῆς
Βερεζουέλης.

4) Ἡ ὀρεινὴ πυραμὶς τῆς Σιέρρας Νεβάδας τῆς Ἀγ.
Μάθας (18 χιλ. π.).

5) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Γουϊάνης μετὰ τῶν Παρι-
μίαν Ὀρέων.

6) Τὸ σύμπλεγμα τῶν Ὁρέων τῆς Βρασιλίας, σχεδὸν τὸ $\frac{1}{6}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Πεδιᾶδες. Εἰς τὴν χαμηλὴν χώραν ($\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης ἡπείρου) διακρίνομεν ἕξ μεγάλα μέρη·

1) Τὴν πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ *Μακκενζίη*, χυνομένου εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, καὶ τὴν τοῦ *Νελ-σωρος*, χυνομένου εἰς τὸν Οὐδσόνειον κόλπον.

2) Τὴν πεδιάδα τοῦ *Μισσισιπῆ* καὶ τὰ πεδία (*Σα-βάνναι*) τοῦ *Μισσουρή* εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

3) Τὴν πεδιάδα τοῦ κόλπου τοῦ *Μεξικοῦ* καὶ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀρτιλλῶν.

4) Τὰς πεδιάδας τοῦ Ὀρινόκου, εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, καὶ τῆς *Βερεζουέλης*, μετὰ τῶν ἀδένδρων πεδίων, *Λιαροσίωρ*, πρὸς Β.

5) Τὰ *Λιαρόσια*, ἥτοι ἄδενδρα πεδία, τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων, μετὰ τὸν Ἄνδεων τῆς Γουιάνης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

6) Αἱ *Παμπάσαι*, πλήρεις θάμνων καὶ δασῶν πεδιᾶδες τοῦ *Ρίου Δελαπλάτα*, εἰς τὰ νότια τῆς Βρασιλίας.

Ποταμοί. Τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος ἡ κλίσις, ἐκτὸς τῶν παραλίων ποταμῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ Ἀλλεγάνυα ὄρη. Χύνονται δέ·

Α'. Εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν·

Ὁ *Μακκενζίης* (425 Μ. μακρός), ἀπὸ τῶν Βραχωδῶν Ὁρέων μέχρι τῆς Ἀταβάσкас λίμνης Ἐλερρος καλούμενος. Μεταβαίνει δὲ ὡς Ποταμὸς τῶν δούλων εἰς τὴν μεγάλην Λίμνην τῶν δούλων, καὶ δέχεται κατόπιν τὰ ὕδατα τῆς Βαιρείου ἥτοι Ἀρχτείου λίμνης.

Β'. Εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν·

α'.) Ὁ Κουϊχπάκης ἢ Γούκων, νοτιανατολικῶς τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ.

β'.) Ὁ Κολομβίας ἢ Ὁρεγόνης (300 Μ. μακρός), εἰς τὰ ΒΔ. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

γ'.) Ὁ Κολοράδος (300 Μ. μακρός), μετὰ τοῦ Γίλα, εἰς τὸν Καλιφόρριον κόλπον χυνόμενος.

Γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου·

α'.) Ὁ Σασκατσεβάρ, πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν Ὁρέων καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Οὐντιπέγην Λίμνην (60 Μ. μακράν), ἅφ' ἧς ἐκρέουσιν ὁ Νέλσων, καὶ Σέβερρος. Κατ' εὐθείαν δ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσιν·

α'.) Ὁ ποταμὸς τοῦ Ἀγ. Λαυρέντιου (450 Μ. μακρός), ἐκρέων ἀπὸ τῶν 5 Καναδικῶν λιμνῶν, αἵτινες κεῖνται ὑπεράνω ἀλλήλων εἰς 4 ὀροπέδια· ἤγουν τῆς Ἀνω ἥτοι Ὑπερτέρας Λίμνης (μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ ἡ Νιπιγόνη Λίμνη), τῆς Μιχιγάνης, τῆς Οὐρόνης, τῆς Ἐρίης καὶ τῆς Ὀνταρίου, εἰς τὴν ὁποίαν κατακρημνίζονται οἱ καταρράκται τοῦ Νιαγάρα (160 π.).

β'.) Οἱ Ἀτλαντικοὶ παράλιοι ποταμοί, ἥτοι ὁ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, ἐκβάλλων εἰς τὸν Φούνδον κόλπον, μεταξὺ τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῆς Νέας Βρουνσβίγης, ὁ Δελαουάρης, ὁ Σουσκεχαννᾶς, χυνόμενος εἰς τὸν Κησαπήκιον κόλπον, ὁ Ποτομάκειος καὶ ὁ Ἰακώβειος ποταμός.

Διὰ δὲ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου·

Ὁ Μισσισιπῆς (ἥτοι «πατὴρ τῶν ὑδάτων», 89 Μ.

μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς Ἰτάσκαε λίμνης. Οὗτος δέχεται ἀριστερόθεν μὲν τὸν Ὅρχιον (250 Μ. μακρόν), δεξιόθεν δὲ τὸν Μισσουρῆν παρὰ τὸν Ἀγ. Λουδοβίκον, τὸν Ἀρχάνσαν καὶ τὸν Ἐρυθρόν.

Διὰ δὲ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν·

α'.) Ὁ Ἀγ. Ἰωάννης τῆς Γουατεμάλας, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νικαραγούας.

β'.) Ὁ Ἀτράτος, χυνόμενος εἰς τὸν Δαριένιον κόλπον.

γ'.) Ὁ ποταμὸς τῆς Μαγδαληνῆς μετὰ τοῦ Καούκα, ἐν τῇ Νέᾳ Γρανάδᾳ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς.

Κατ' εὐθείαν δὲ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν·

α'.) Ὁ Ὀρίνκος (300 Μ. μακρός), ἔχων πιθανῶς τὰς πηγὰς εἰς τὰ ὄρη τῆς νέας Γρανάδας. Οὗτος δέχεται μὲν ἀριστερόθεν τρία παραπόταμα, διὰ δύο δὲ βραχιόνων (ὧν εἰς καλεῖται Κασσικιάρης), συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ρίου Νέγγρου καὶ

β'.) Τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων (770 Μ. μακροῦ), ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν Ἀνδεων λίμνης Λιαουρικόχας, μέχρι μὲν τῆς εἰσροῆς τοῦ Οὐκαϊάλη ὀνομάζεται Μαράνων, μέχρι δὲ τῆς τοῦ Μαδίρα Σολιμόεις. Κατὰ δὲ τὰς ἐκβολὰς ἔχει δύο βραχίονας· τὸν πλατύτερον βόρειον, καὶ τὸν ὀλιγώτερον πλατὺν νότιον, Πάραν καλούμενον καὶ δεχόμενον δύο παραπόταμα.

γ'.) Οἱ παράλιοι ποταμοὶ τῆς Γουϊάνης, Ἐσσέκιβος καὶ Δεμεράρος.

δ'.) Ὁ Ἀγ. Φραγκίσκος (390 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Βρασιλίας.

ε'.) Ὁ Ρίος Δελαπλάιτας (480 Μ. μακρός), ἀποτε-

λούμενος ἐκ τοῦ *Παραγουάη*, μετὰ τῶν δεξιόθεν παραποτάμων *Πιλκομαῦν* καὶ *Βερμεῖον*, καὶ ἐκ τοῦ *Παράνα*.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς (86 ἑκατομμ.) σύγκειται ἐκ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς χαλκοχρόου φυλῆς καὶ περίπου 46 ἑκατομμυρίων λευκῶν, ὁμιλούντων τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Περίπου δὲ 7 ἑκατομμ. εἶνε οἱ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰσαχθέντες Νίγηρες· τούτων δὲ οἱ ζῶντες εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καὶ τὴν Βρασιλίαν εἶνε ἐλεύθεροι. Μόνον δὲ εἰς τὴν Κούβαν διατηρεῖται εἰσέτι ἡ δουλεία.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

1. Δανικὴ βόρειος Ἀμερικὴ ἢ Γροιλλανδία.

[35,738 □ Μ. (;) περίπου 10,000 Κ.].

Ταύτης, ΒΑ. κειμένης, κατοικεῖται μόνον ἡ πρὸς Δ. παραλία, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Φαρεβέλλου* μέχρι τῶν *Ἀγγλικῶν τόπων*. Καὶ τῶν μὲν Ἑσκιμῶν αἱ ἀποικίαι φθάνουσι μέχρι τῶν βορειοτάτων (78° βορείου πλάτους), ἐκ δὲ τῶν 13 τὸν ἀριθμὸν Δανικῶν ἀποικιῶν (ιδρυθεισῶν ὑπὸ ἱεραποστόλων) σπουδαιόταται εἶνε ἡ *Γοδχάβη*, ἡ *Ἰουλιανσχάβη* καὶ ἡ *Οὐπερναβίκη* (72° 55').

2. Βρεττανική βόρειος Ἀμερική.

[167,140 □ Μ., μετὰ περίπου 4 ἑκατομμ. Κ.].

Εὐθεῖα γραμμὴ, ἀγομένη ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Βαρρό-
βου, ΝΑ. τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, μέχρι τοῦ ἀκρω-
τηρίου τοῦ Καρόλου εἰς τὴν Λαβραδωρίδα, σημαίνει
περίπου τὸ βόρειον σύνορον τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου,
εἰς τὴν ὁποίαν βαθιέως εἰσδύει ὁ Οὐδσόνιος κόλπος πρὸς
νότον· τούναντίον δὲ προέχει τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ
χερσόνησος *Μελβίλλη*, ΒΑ. καὶ ἡ *Βωθία Φήλιξ* πρὸς
Δ. αὐτῆς Συμπλέκεται δὲ περὶ ταύτην μέγα πλῆθος
νήσων, ὧν βορειοτάτη μὲν εἶνε ἡ *Μελβίλλη*, νοτιανατο-
λικὴ δὲ ἡ *Βοφίνειος* χώρα. Εἰς δὲ τὴν εἰσοδον τοῦ Οὐδ-
σονείου κόλπου κεῖται ἡ *Σουθαμπτώρ*. Μεταξὺ δὲ τού-
των καὶ τῆς νήσου Γροιλλανδίας εἶνε ἀδύνατον νὰ πλεύ-
σῃ τις πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἕνεκα τῆς βραχυχρονίου τῶν
πάγων ἀναλύσεως.

Ἡ δὲ ἡπειρος τῆς βορείου Βρεττανικῆς Ἀμερικῆς
διαίρεται·

1) Εἰς τὴν *Δυτικὴν παραλίαν*, μετὰ τῆς νήσου τῆς
Βασιλίσης Καρλόττας καὶ τῆς νήσου *Κουάδρας* ἡ *Βαγ-
κουβέρης* πρὸς νότον. Εἶνε δ' αὕτη ἀπὸ τοῦ 1871 ἡνω-
μένη μετὰ τοῦ Καναδαίου δεσμοῦ. Πρωτεύουσα ἐν-
ταῦθα εἶνε ἡ *Νέα Βεστμινστέρη*.

2) Τὴν *χερσόνησον Λαβραδωρίδα* μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἀ-
νατολικῇ παραλίᾳ *Ναΐτρου*, *Ὁφερθάλης*, *Ὀκκάκης* καὶ
Χεβρώρ.

3) Τὰς χώρας τοῦ Οὐδσονείου κόλπου (χώρα τῶν Βορείων Ἰνδῶν), μεταξὺ τῶν Βραχιδῶν ὁρέων καὶ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου, ἀνηκούσας ἀπὸ τοῦ 1869 εἰς τὸν Καναδαῖον δεσμὸν. Οἱ δὲ σταθμοὶ τῶν Ἀγγλῶν δερματοπωλῶν φθάνουσι σχεδὸν μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, καὶ κυριώτερος αὐτῶν εἶνε τὸ Φρούριον Οὐτλίαν παρὰ τὴν Ἀνω (Ὑπερτέραν) λίμνην.

4) Τὴν *Μαριτόβαρ*, παρὰ τὸν Ἐρυθρὸν ποταμὸν, πρὸς Ν. τῆς μεγάλης Οὐϊνιπέγης λίμνης.

5) Τὰς χώρας τῶν Βρεττανικῶν ἀποικιῶν πρὸς Α., συναποτελοῦσας τὸν Καναδαῖον δεσμὸν ἀπὸ τοῦ 1867. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

α΄.) Ὁ Καναδᾶς, μετὰ σχεδὸν 3 ἑκατομμ. Κ. Ἐνταῦθα ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶνε· *Τορόντο* μετὰ 47 χιλ. Κ. καὶ *Κίγγτων* παρὰ τὴν Ὀντάριον λίμνην. — *Μοντρέηλ*, μετὰ 108 χιλ. Κ., κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Καναδᾶ καὶ *Κεβέκη*, μετὰ 60 χιλ. Κ., πόλεις εὐλίμενοι. Πρωτεύουσα δὲ τοῦ Καναδᾶ, τῆς Νέας Βρουνσβίγης, τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῶν 4 νήσων τοῦ κόλπου τοῦ Λαυρεντίου εἶνε ἡ Ὀττάβα.

β΄.) Ἡ Νέα Βρουνσβίγη, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαυρεντίου, μετὰ τῆς πόλεως τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου.

γ΄.) Ἡ Νέα Σκωτία (Ἀκαδία) μετὰ τῆς Ἀλιφάξης, ἐχούσης 30 χιλ. Κ.

δ΄.) Αἱ περὶ τὸν κόλπον τοῦ Λαυρεντίου 4 νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε ὁ Ἅγ. Ἰωάννης (πρίγκηψ Ἐδουάρδος) καὶ ἡ Νέα Φονδλαρδία ἢ Νεόγειος (περίφημος διὰ

τὴν ἁλιεῖαν τοῦ ἰχθύος ταρίχους εἰς τὴν πλησίον μεγάλην σύρτιν).

ε΄.) Αἱ *Βερμουῦδαι* νῆσοι, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἐκ τῆς Νέας Φουδλανδίας πρὸς τὰς Βαχαμικὰς νήσους πρὸς Β. τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν. Εἶνε δ' αὐταὶ 365 μικρόταται νῆσοι [ἔχουσαι ὅμως ἐμβαδὸν μόνον 2 □ M.]· καὶ παρέχουσι μὲν ξυλείαν κέδρων, προσβάλλονται ὅμως ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ.

3. Αἱ ἡνωμέναι πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

[169,890 □ M., 39 ἑκατομμ. κατοίκων¹
ἐξ ὧν 33 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. λευκοί.].

Αὗται εἶνε ὁμοσπονδία 39 ἐπικρατειῶν, 1 νομοῦ καὶ 9 ἐπαρχιῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσιν εἰσέτι 60,000 εἰκοσιπενταετῶν ἀνδρῶν, ὅπως γείνωσιν οὕτω δεκταὶ εἰς τὴν ὁμοσπονδίαν τῶν Πολιτειῶν. Καὶ ἀνεκαλύφθησαν μὲν αὗται αἱ χῶραι τὸ 1497· ἀλλ' ἡ Βιργινία πρώτη ἔκαμε τὸ 1607 ἀρχὴν τῶν ἀκμαζουσῶν ἀποικιῶν. Ἀγωνισθεῖσαι δ' ἐπὶ δεκαετίαν (1773—1783), ἔλαβον τὴν ἀπὸ τῆς μητρικῆς χώρας Ἀγγλίας ἀνεξαρτησίαν, πρωταγωνιστησάντων τοῦ *Φραγκλίνου* καὶ *Βασσιγκτῶνος*.—Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν *Βορείων* καὶ *Νοτίων* ἐπικρατειῶν ἀντίθεσις, αἰτίας ἔχουσα τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος, τῆς διαίτης καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δουλείας εἰς τὰ νότια, ἐπήγαγε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους

(1) Κατὰ τὴν ἐφετεινὴν ἀπογραφὴν εἶνε 50,156,000.

βίαιον χωρισμὸν καὶ πόλεμον ἐμφύλιον. Μετὰ δὲ τὴν νίκην τῶν Βορείων κατηργήθη, ὡς εἰκός, ἡ δουλεία. — Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐκκλησία, ἔχουσιν ὅμως πλήρη θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τὰ διάφορα χριστιανικὰ δόγματα.

Καὶ ὁ μὲν τακτικὸς στρατὸς ἔχει 25,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος 113 πλοῖα, ἐν οἷς 23 θωρηκτά, μετὰ 1108 πυροβόλων. Ἐν καιρῷ πολέμου ὅμως πᾶς πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης. — Πρόεδρος τῆς ὁμοσπονδίας τανῦν εἶνε ὁ Ἀρθούρος.

α'. Αἱ Βόρειοι Πολιτεῖαι, (1)

Ἡ πρότερον καλουμένη Νέα Ἀγγλία.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· *Πορτλάνδη*, εἰς τὴν Μαίνην, ἔχουσα 32,000 Κ. — *Βοστών*, εἰς τὴν Μασσαχουσέτην, ἔχουσα 342,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Φραγκλῖνος. Αἱ πόλεις αὗται εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος βιομηχανικαί. — *Νέα Ὑόρκη*, μεθ' ἑνὸς ἑκατομμ. Κ., ἐπὶ τινος νήσου, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐδσονος ποταμοῦ, πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ Νέου Κόσμου μετὰ μεγαλοπρεπεστάτων ὑδραυλικῶν ἔργων. Ἐμπορεῦνται δ' ἐνταῦθα καὶ τινες Ἑλλήνες πλούσιοι. — *Βρουκλύνη*, μετὰ 500,000 Κ. — *Βούγαλορ*, μετὰ 200,000 κατοίκων, ὅχι μακρὰν τοῦ καταρράκτου τοῦ Νιαγάρα.

(1) Αὗται εἶνε· Μαίνη, Νέα Ἀμφχίρη, Βερμόντη, Μασσαχουσέτη, Ῥόδη, Ἰσλανδία, Κονεκτικούτη καὶ Νέα Ὑόρκη.

Β'. Αἱ μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.¹

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε·

Φιλαδελφία, εἰς τὴν Πενσυλβανίαν, παρὰ τὸν Δελαουάρην ποταμόν, μετὰ 820 χιλ. Κ., μεγίστην ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ μάλιστα βιβλίων. Ἐν ταύτῃ ἔγενεε ἡ παγκόσμιος ἔκθεσις τὸ 1876 καὶ ἐωρτάσθη ἡ ἐκατονταετηρίς τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας. — *Πιτσβούργη*, παρὰ τὸν Ὅχιον, μετὰ 86 χιλ. Κ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται πολὺ πετρέλαιον, σίδηρος, ἄνθρακες καὶ ἄλλας. — *Βαλτιμόρη*, εἰς τὴν Μαρυλάνδην, ἔδρα τοῦ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου· ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ 352 χιλ. Κ. — *Βασσιγκτὼν*, εἰς τὴν Κολομβίαν, μετὰ 150,000 Κ. Ἐνταῦθα συνέρχονται αἱ βουλαὶ τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. — *Ριχμόνδη*, εἰς τὴν Βιργινίαν, ἔχουσα 51 χιλ. Κ., περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1865 τριήμερον μάχην.

Εἰς τὰς μέσας τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτείας ἀσχολοῦνται πολὺ περὶ τὴν γεωργίαν καὶ μεταλλευτικὴν.

Γ'. Αἱ Νότιοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.²

Ἐνταῦθα ἄξιοι λόγου πόλεις εἶνε·

Καρλεστὼν, εἰς τὴν νότιον Καρολίαν, ἐξάγουσα βάμβακα καὶ ὀρύζιον μετὰ 56,000 Κ.

(1) Αὗτοι εἶνε· Νέα Ὑερσέη, Πενσυλβανία, Δελαουάρη, Μαρυλάνδη, Βιργινία καὶ Δυτικὴ Βιργινία.

(2) Αὗται εἶνε Βόρειος Καρολίνα, Νότιος Καρολίνα, Γεωργία καὶ Φλωρίς.

Κυριωτέρα δὲ ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν πολιτειῶν τούτων εἶνε ἡ γεωργία, βαμβακοφυτεία καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ σάκχαρος.

δ'. Πολιτεῖται τοῦ κόλπου.¹

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μοβίλη, εἰς τὴν Ἀλαβάμαν, ἔχουσα 32 χιλ. Κ. καὶ μέγα ἐμπόριον βάμβακος. — *Νέα Αὐρηλία*, εἰς τὴν Λουϊσιάναν, μετὰ 200,000 Κ. καὶ τῆς μεγίστης εἰς τὸν κόσμον ἀγορᾶς τοῦ βάμβακος. — *Αὐστίνα*, καὶ *Ἀγ. Ἀντώνιος*, εἰς τὴν πρὸς Ν. τοῦ Ἐρυθροῦ ποταμοῦ Τεξάσην. Εἰς τὰς χώρας ταύτας εἶνε πλεῖστα μικρὰ ἔρπετὰ καὶ ἀναρίθμητα ἔντομα, ἀγέλαι βουβάλων καὶ ἄγριοι ἵπποι.

ε'. Κεντρικαὶ πολιτεῖται.²

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μιλῳάκη, παρὰ τὴν λίμνην Μιχιγάνην, μετὰ 100 χιλ. Κ., πάντων σχεδὸν Γερμανῶν. — *Δετροίτη*, εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μιχιγάνην, μετὰ 100 χιλ. Κ. — *Ἰόβα*, πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας, γέμουσα μολύβδου. — *Χικάγορ*, εἰς τὴν Ἰλλινοίσην, ἔχον 410 χιλ. Κ. καὶ τὴν μεγίστην εἰς τὸν κόσμον ἀγορὰν τῆς ξυλείας καὶ τῶν σιτηρῶν. — *Ἰνδιανόπολις*, εἰς τὴν Ἰνδιάναν, ἔχουσα 40,000 Κ. —

(1) Αὗται εἶνε· Ἀλαβάμα, Λουϊσιάνα, Μισσισιππὴ καὶ Τεξάση.

(2) Αὗται εἶνε· Μινнесότα, Βισκονσίνη, Μιχιγάνη, Ἰόβα, Ἰλλινοίση, Ἰνδιάνα, Ὅχιοις, Κανσάση, Μισσουρή, Κεντουκκύη, Ἀρκανσάση, Τενεσσέη, Νεβράσκα, Κολοράδον καὶ Νέον Μεξικόν.

Κιγκινράτη, παρὰ τὸν Ὅχιον ποταμὸν, ἔχουσα 230 χιλ. Κ. καὶ ἐπικαλουμένη « βασιλισσα τῆς Δύσεως. » 500,000 χοῖροι σφάζονται ἐδῶ κατ' ἔτος· ὅθεν ἐπικαλεῖται « χοιρόπολις. » — *Ἀγ. Λουδοβίκος*, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, παρὰ τὸν Μισσισιπῆν, μετὰ 500,000 Κ. — *Λουϊσβίλλη*, παρὰ τὸν Ὅχιον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 101,000 Κ. — *Νασχιβίλλη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἀγ. Λουδοβίκου.

Αἱ κεντρικαὶ πολιτεῖαι ἔχουσιν ἀφθονίαν μεταλλείων, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ σιδήρου, πρὸ πάντων ἢ παρὰ τὴν Ὑπερτέραν Λίμνην (Lake Superior) χώρα. Ζῶσι δ' ἐνταῦθα πολλοὶ Ἴνδοι ἄγριοι.

ς'. Πολιτεῖαι πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.¹

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ἀστορία, φρούριον εἰς τὴν Ὀρεγόνην, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολουμβία. — *Ἀγ. Φραγκίσκος*, παρὰ τὸν Σακραμέντον ποταμὸν, μετὰ 300 χιλ. Κ., σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ 1845 εἶχε 30 μόνον λευκοὺς κατοίκους. — *Σακραμέντον*, πρωτεύουσα τῆς χώρας τοῦ χρυσοῦ *Καλιφορνίας*. — *Βιργινία*, πόλις εἰς τὴν Νεβάδαν, ἔχουσα 25,000 Κ. καὶ ἀφθονίαν ἀργύρου, λιθανθράκων καὶ πετρελαίου.

ΣΗΜ. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας συγκαταριθμοῦνται καὶ 9 ἐπαρχίαι, ἧτοι Βασσιγχτῶν, Ἰδαχόη, Μοντάνα, Δακότα, Οὐτάχη (κατοικουμένη ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς αἰρέσεως

(1) Λύται εἶναι Ὀρεγόνη, Καλιφορνία καὶ Νεβάδα.

τῶν πρεσβευόντων τὴν πολυγαμίαν Μορμόνων, ὧν κυριωτέρα πόλις εἶνε ἡ νέα Ἱερουσαλὴμ, ΒΑ. τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου), Ἀριζόνα, Βυομίγγη, αἱ Γαταίτων Ἰνδῶν καὶ Ἀλάσκα, σποράδην ὑπὸ Ἑσκιμῶν κατοικουμένη.

Σίτκα, Νέος Ἀρχάγγελος.

Τὸ ἔτος 1867 ἐπώλησεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὰς Ἀμερικανικὰς αὐτοῦ κτήσεις, ἤγουν σύμπασαν τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς νήσου Σίτκα σπουδαίας ἀποικίας τοῦ Νέου Ἀρχαγγέλου, (περίπου 27,000 □ Μ. μετὰ 75 χιλιάδων κατοίκων).

4. Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ

(Ἄλλοτε ἀντιβασιλεία τῆς νέας Ἰσπανίας).

[34,892 □ Μ., 9 ⁴/₁₀ ἑκατομμ. Κ. ἄνευ δούλων].

Τὸ Μεξικὸν σύνορα ἔχει πρὸς Β. τὰς νοτιοδυτικὰς Ἠνωμένας Πολιτείας· πρὸς νότον δὲ φθάνει μέχρι τοῦ Τεχουαντεπεκίου καὶ Ὀνδουρασίου κόλπου, καὶ περιλαμβάνει τὰς χερσονήσους Γιουκατάνην καὶ Καλιφορνίαν. — Ἐχουσιν δὲ ἀφθονίαν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν καὶ μιγάδων. Οἱ δὲ Κρεόλαι (ἤγουν ἰθαγενεῖς λευκοὶ) ἀποτελοῦσι μόνον τὸ ¹/₉ τοῦ πληθυσμοῦ. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μεξικόν, ἡ ὠραιότατη τῆς Ἀμερικῆς πόλις, μετὰ 230,000 Κ. Εἶνε δὲ κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Τενοχτιτλάνης, καθέδρας τῆς παλαιᾶς αὐτοκρατορίας Ἀναχουάκης. — Πουέβλα, ΝΑ. τοῦ Μεξικοῦ, μετὰ 70,000

Κ., πολυτελεστάτης μητροπόλεως, λίαν ἐκτεταμένου ἐμπορίου καὶ ἀκμαιοστάτης βαμβακουργίας.—Εὐλίμενοι δὲ πόλεις εἶνε ἡ *Μαζατλάνη* καὶ τὸ *Ἀκαποῦλκορ*, παρὰ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν, καὶ ἡ *Βερακρούζη*, παρὰ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, ἔνθα εἶνε ὁ λεγόμενος *κίτριος πυρετός*. — *Κουρετάρορ*, ἔνθα ἐτουφεκίσθη ὁ αὐτοκράτωρ *Μαξιμιλιανὸς* τὸ 1867.—*Γουαταξούατορ*, μετὰ πλουσίων χρυσορυχείων καὶ ἀργυρορυχείων. — *Οαγιάκα*, μετὰ 25,000 Κ., κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τοῦ ὑσγίνου (λαμπρᾶς ἐρυθρᾶς βαφῆς) καὶ τῆς σοκολάτας. — Πλησίον δὲ τῆς *Μερίδης*, ἀξιολογωτάτου τόπου τῆς χερσονήσου *Γουκατάνης*, κεῖνται μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῆς *Οὐξμάλης*, ἀρχαίας πόλεως, ἐπιλεγομένης «Θηβῶν τῆς Ἀμερικῆς.»

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Ἡ Στερεά.

Ἡ στενὴ γέφυρα, ἡ τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν συνδέουσα, περιλαμβάνει δύο Ἰνδικὰς ἐπικρατείας, ἐφ' ὧν ἔχουσιν ἀξιώσεις κυριαρχίας οἱ Ἕλληες καὶ ἄ.) τὴν *παραλίαν* τοῦ *Μοσκουίτου*, ὅχι μακρὰν τοῦ *Παναμᾶ* β.) τὴν *Ὀρδουράσιον* ἢ *Βαλισεῖαν* ἀποικίαν, πρὸς Ν. τῆς *Γουκατάνης* (μετὰ *κοκκινοξύλου*). ἔτι δὲ 5 αὐτοδеспότους πολιτείας, ἡτοι· 1) τὴν δημοκρατίαν *Γουατεμάλαν*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πόλεως· 2) τὸν *Ἀγ. Σωτήρα* (*San Salvador*)· 3) τὴν *Ὀρδουράσην*· 4) τὴν

Νικαραγούαν· 5) τὴν *Πλουσίαν Ἀκτὴν* (Κοσταρίκα). Αἱ πέντε αὗται δημοκρατίαι [8,225 □ Μ.] ἔχουσι κατοίκους οὐχὶ πλειοτέρους τῶν $2\frac{1}{2}$ ἑκατομμυρίων.

2. Τὸ πρὸς δυσμὰς Ἰνδικὸν ἀρχιπέλαγος,

Ἦτοι αἱ Δυτικαὶ Ἰνδαίαι.

Τοῦτο σύγκειται ἐκ τριῶν συμπλεγμάτων νήσων, τῶν ὀρειῶν *μεγάλων καὶ μικρῶν Ἀντιλλῶν* καὶ τῶν ὀμαλῶν *Βαχαμαῶν νήσων*. Ἐπ' αὐτῶν δ' εὐρίσκονται πάντα τὰ καλλιεργούμενα φυτὰ, πρὸ πάντων δὲ καφφέες, καπνὸς καὶ *ζαχαροκάλαμος*. Οἱ δὲ Νίγηρες εἶνε τετραπλάσιοι τῶν λευκῶν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α. Αἱ Βαχαμαῖαι (ἢ Λουκανῆκαὶ νῆσοι).

Αὗται, μεταξὺ Δομίγκου καὶ Φλωρίδος κείμεναι, εἶνε 500 τὸν ἀριθμὸν καὶ σύγκεινται ἐκ βράχων τιτανωδῶν. Διάσημος δὲ μάλιστα εἶνε ὁ Ἅγ. Σωτὴρ ἢ *Γουαραχάνη*, καθότι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κόσμου ἀνεκάλυψε πρῶτον ὁ *Κολόμβος*, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492.

β. Αἱ μεγάλαὶ Ἀντίλλαι.

1) *Κούβα* (2,158 □ Μ.). Αὕτη εἶνε Ἰσπανικὴ καὶ ἔχει $1\frac{2}{3}$ ἑκατομ. Κ., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου δοῦλοι. Πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὴν *Ἀβάραν*, πόλιν ὠραίαν, ἀκμάζουσάν ἐμπορικῶς, ὠχυρωμένην ὡς φρούριον μετὰ 8 δευτερευόντων φρουρίων καὶ κατοικουμένην ὑπὸ 230,000 Κ. Παράγει δὲ τὸν κάλλιστον τῆς γῆς καπνόν. Εἰς τὴν μη-

τρόπολιν αὐτῆς εἶνε ὁ τάφος τοῦ Κολόμβου. Ἐπι δὲ λόγου ἀξίαν πόλιν ἔχει τὸ *Σαντιάγον* μετὰ 96,000 Κ.

2) *Ίαμαϊκή* [197 □ Μ.]. Αὕτη εἶνε Ἀγγλική καὶ ἔχει 500,000 Κ. Καὶ ἡ μὲν δουλεία κατηργήθη τὸ 1834, πόλιν δὲ λόγου ἀξίαν ἔχει τὴν εὐλίμενον *Κιγξ-τῶνα*, μετὰ 32,000 Κ.

3) *Ίσπανιόλα*, ἡ Ἀγ. *Δομίγγος* ἡ *Αἴτη* (1,402 □ Μ.), περιέχουσα 800 χιλ. Κ., πάντας Νίγηρτας καὶ Μουλάττους. Σύγκειται δὲ ἀ.) ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς Α. Μουλαττικῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγ. *Δομίγγου*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης, καὶ β.) ἐκ τῆς μικροτέρας πρὸς Δ. Νιγριτικῆς Δημοκρατίας Ἀἴτης [434 □ Μ.] μετὰ τῆς πρωτευούσης *Λιμένος* τοῦ *Πρίγκιπος* (Port au prince).

4) *Πορτορίκον* (Ἰσπανικὸν) [169 □ Μ.], μετὰ τοῦ φρουρίου *Πορτορίκου* (Πλουσίου λιμένος).

γ'. Αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι.

1) Ἀγγλικαὶ μὲν ἄξιαι λόγου εἶνε· Ἀρτιγοῦα, *Δομινίκα*, Ἀγ. *Λουκία*, *Βαρβαδῶση*, *Ταβάγον* καὶ *Τρινιδάτη* (Ἀγ. Τριάς).

2) Γαλλικαὶ δέ· *Γοναδελούπη*, *Μαρτινίκη*, *Μαρία Γαλάρτη* καὶ Ἀγ. *Βαρθολομαῖος* (ἀπὸ τοῦ 1877), πρῶην Σουηδικός.

3) Τῶν Κάτω Χωρῶν· *Κιουρασώ*, πρὸς Ν. τῆς Αἴτης, μετὰ πολλῶν πλησίον κειμένων νήσων, ἐγγὺς τοῦ κόλπου τοῦ *Μαρακαίβου*· ἔχει δὲ καλὸν λιμένα καὶ ἐξάίρετα πορτοκάλια.

4) *Δαρικαί*. Ὁ Ἅγιος Σταυρός, ὁ κῆπος τῶν Ἀντιλλῶν, Ὁ Ἅγιος Θωμᾶς καὶ Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης.

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς αὐτοκρατορίας Βρασιλίας, τῶν τριῶν Κολομβικῶν δημοκρατιῶν καὶ τῶν δημοκρατιῶν τῆς Περουίας, Βολιβίας, Χιλῆς, Παραγουάης, τῆς ὁμοσπόνδου πολιτείας τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα καὶ τῆς Οὐραγουάης· ἔτι δὲ ἐκ τῆς ἀποικιακῆς χώρας Γουϊάνης καὶ τῆς ἐν μέρει ἀνεξαρτήτου Παταγωνίας.

1. Αἱ τρεῖς Κολομβικαὶ Δημοκρατίαι.

α. Αἱ ἠνωμένα πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας.

(Ἄλλοτε Νέα Γρανάδα).

[15,080 □ Μ., περὶ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.]

Εἰς ταύτας, ἐκτεινομένας ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ Καραιβικοῦ πελάγους πρὸς Β., καὶ ἀπὸ τοῦ Κασσικιάρη ποταμοῦ (παραποτάμου τοῦ Ὀρινόκου, χυνομένου εἰς τὸν Ῥιονέγρον) μέχρι τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Βογότα πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, ἐπὶ πεδιάδος ὑψηλῆς (8,000 π.), μετὰ 50 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. — *Καρθαγένη*, πρὸς Β., μετὰ 8,000 Κ. (ἄλλοτε πολὺ πλειοτέρων), θαλασσίου ἐμπορίου καὶ ἀλιείας μαργαριτῶν. — *Παραμᾶς*, πρὸς Δ. τῆς Καρθαγένης, μετὰ 18,000 Κ.

6'. Ἡ Δημοκρατία Βενεζουέλα.

[20,700 □ Μ., 1,800,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται εἰς τὰ βορειοανατολικά παράλια κατ' ἀμφοτέρως τὰς ὀχθὰς τοῦ Ὀρινόκου. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Ἰνδικῶν φύλων τῶν *Καραίβων* καὶ Ὀττομάκων. Πόλεις δὲ ἄξιās λόγου ἔχει·

Τὴν *Καρακάσας* πρὸς Β., πρωτεύουσαν μετὰ πανεπιστημίου καὶ 50,000 Κ. — Τὴν *Κουμάνας*, ἀπέναντ' τῆς νήσου *Μαργαρίτας*· — τὴν *Βαρίνας* πρὸς Δ., περίφημον διὰ τὸν καπνόν, οὗτινος ἐνταῦθα εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ πατρίς· — τὴν *Μαῦποόρην* καὶ Ἀκούρην παρὰ τὸν Ὀρινόκον, μετὰ πολυθρυλήτων καταρρακτῶν· — καὶ τὴν Ἀγγοστούρας, μετὰ σπουδαίου ἐμπορίου παρὰ τὸν κάτω Ὀρινόκον.

γ'. Δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ (Ἑκουάτορ).

[11,680 □ Μ., 1,150,000 Κ.].

Αὕτη εἶνε ἡ χώρα τοῦ Ἰσημερινοῦ μετὰ τοῦ ὀροπέδιου τοῦ Κουίτου, ΒΔ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Κουΐτορ, μετὰ 80 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ ἡφαιστείου *Πιχίγγα*. — *Γουανακίλη*, ἐπίνειον τοῦ Κουίτου.

2. Ἡ Δημοκρατία τῆς Περούϊας.

[23,677 □ M., 2,700,000 K.]

Αὕτη ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων μέχρι τῶν πρὸς Β. τῆς Χιλῆς ὀρέων τῆς Βολιβίας· πόλεις δὲ ἀξιοσημειώτους ἔχει·

Τὴν *Λίμα* πρὸς Δ., μετὰ 100 χιλ. Κ. καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πανεπιστημίου τῆς Ἀμερικῆς 2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης. — Τὸ *Κοῦσκο*, ΝΑ. τῆς Λίμας, μετὰ 40 χιλ. Κ. καὶ λειψάνων τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου τῆς Περούϊας (ναὸς τοῦ Ἡλίου τῶν *Ἰγκας*). — καὶ τὸ *Κάλλαο*, ΒΔ. τῆς Λίμας, πόλιν εὐλίμενον καὶ καλῶς ὠχυρωμένην· ἐδῶ εἶνε καὶ ἡ *Τιτικάκα* λίμνη, τὸ ἱερὸν ὕδωρ τῶν παλαιῶν Περουανῶν, περιέχουσα πολλὰς νήσους.

3. Ἡ Δημοκρατία Βολιβία (Ἄνω Περούϊα).

[23,560 □ M., περὶ τὰ 2,300,000 K.]

Αὕτη ἀρχομένη νοτιοανατολικῶς τῆς Περούϊας, ἀπὸ τῶν μέσων τῆς λίμνης Τιτικάκας, φθάνει μέχρι τῆς Παραγουάης ΝΑ., τῆς Λαπλάτας καὶ Χιλῆς πρὸς Ν. καὶ τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς Δ., πόλεις δ' ἔχει· τὴν *Λαπάζην* πρὸς Δ., μετὰ 76 χιλ. Κ. — τὴν *Σούκρη* ἢ *Χουκισάκαν* ΝΑ. τῆς Λαπάζης, πρωτεύουσιν μετὰ 24 χιλ. Κ. — τὸ *Ποτόσιον*, πρὸς Ν. τῆς Λαπάζης, μετὰ 23 χιλ. Κ. (ἄλλοτε τετραπλασίον) καὶ περιφήμων ἀργυρωρυχείων.

4. Ἡ Δημοκρατία Χιλῆ.

[5,844 □ Μ., 2,140,000 Κ.].

Αὕτη κειμένη κατὰ μῆκος τοῦ εἰς τὴν εὐκρατον ζώ-
νην Μεγάλου ὠκεανοῦ ἔχει κλίμα εὐκραές καὶ εἶνε χώρα
ἐπιμήκης καὶ στενή. Πρὸς Ν. δὲ κατοικεῖ ὁ ἀνδρεῖος
καὶ ἀνεξάρτητος λαὸς τῶν Ἀραυκάνων· πόλεις δὲ ἀξιο-
λόγους ἔχει·

Τὸ Σαρτιάγον, πρωτεύουσαν, μετὰ 150 χιλ. Κ. καὶ
πανεπιστημίου.—Τὸ Βαλπάραισον, πρὸς Β., μετὰ 100
χιλ. Κ., τὴν σπουδαιοτάτην ἐμπορικὴν πόλιν τῆς Χι-
λῆς. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ πλήρες νήσων πέλαγος τῆς
Χιλόης πρὸς Ν., καὶ σύμπασα ἡ δυτικὴ παραλία τῆς
Παταγωνίας, μετὰ τῆς ἀποικίας Μαγαλλάρης.

5. Ἡ Δημοκρατία τῆς Παραγουάης.

[4,360 □ Μ., 300,000 περίπου Κ.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῶν ποταμείων βραχιόνων τοῦ
Παράνα καὶ Παραγουάη· πόλιν δὲ ἀξιοσημείωτον ἔχει
τὴν Ἀσουνσίωνα, παρὰ τὸν Παραγουάην, ἀπέναντι τῶν
ἐκβολῶν τοῦ Πιλκομαῦον.

6. Ἡ Δημοκρατία τῆς Οὐραγουάης.

[3,280 □ Μ., καὶ περὶ τὰς 440,000 Κ.]

Αὕτη κεῖται παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Λαπλά-
τα, καὶ πόλιν ἀξιόλογον ἔχει·

Τὸ *Μορτεβίδεον*, ὄχυράν πρωτεύουσαν παρὰ τὸν Λαπλάταν, μετὰ 92 χιλ. Κ. περιπόου.

7. Ἡ Ὁμόσπονδος πολιτεία τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα,

Ἦτοι ἡ Δημοκρατία Ἀργεντίνα.

[37,784 □ Μ., μετὰ 2,400,000 Κ.]

Αὕτη πόλιν ἀξιόλογον ἔχει·

Τὸ *Βουενοσάϊρες*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ (ένταῦθα 8 Μ. πλατέος) Λαπλάτα, μετὰ 180 χιλ. Κ. Εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἔχει ἐμπόριον ἐξαγωγῆς πάσης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

8. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλίας.

[151,400 □ Μ., 11,100,000 Κ.].

Τὰ ἄριστα τῶν ένταῦθα προϊόντων εἶνε ὁ καφφές, τὸ σάκχαρ, ὁ βάμβαξ, ἡ ὄρυζα καὶ ξύλον πρὸς βαφὴν (ξύλον τῆς Βρασιλίας). Εἰς δὲ τὰ ένδότερα ὑπάρχουσι χρυσωρυχεῖα, ἀργυρωρυχεῖα καὶ μεταλλεῖα ἀδαμάντων, οἷον ΝΑ. έν τῇ *Βίλλα Ρίκα*.—Αὐτοκράτωρ δὲ εἶνε ὁ φιλόσοφος ἡγεμὼν *Πέτρος ὁ Β.* καὶ πόλεις ἀξιόλογοι·

Ῥίον Ἰαρέϊρον, ΝΑ. τῆς Βιλλαρίας, πρωτεύουσα, καθέδρα καὶ πρώτη πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, μετὰ 275,000 Κ.—*Βαχία* (ἄλλως Ἀγ. Σωτήρ), μετὰ 130 χιλ. Κ., ἐξάγουσα σάκχαρ καὶ καπνόν.—*Πετραμποῦκον* ΒΑ., καὶ πλησίον αὐτοῦ Ὀλίνδα (ὅθεν ἐξάγεται Βρασιλιανόν ξύλον). Ὁμοῦ ἔχουσιν 118 χιλ. Κ.

9. Γουϊάνα.

Αὕτη κεῖται πρὸς Β. τῆς Βρασιλίας, καὶ εἶνε μὲν πολὺ γόνιμος εἰς τὰ παράλια, ἔχει ὅμως κλίμα νοσῶδες. Καὶ Ἀγγλικά μὲν πρὸς Δ. εἶνε τὸ Ἑσσέκιβορ, ἡ Βερβίκη καὶ τὸ Δεμεράβορ, πρωτεύουσα μετὰ 36 χιλ. Κ., Ὀλλανδικὸν δὲ τὸ Παραμάριβορ, καὶ Γαλλικὴ ἡ μικρὰ Καϋέννη, δυσσημισμένη διὰ τὸ θανατηφόρον κλίμα.

10. Ἐλευθέρα Νότιος Ἀμερικὴ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὑπὸ ἰθαγενῶν μόνον κατοικουμένης Παταγωνίας, τῆς ὁποίας τὰ πρὸς βορρᾶν σύνορα δὲν εἶνε ὠρισμένα, καὶ τοῦ ἀφιλοξένου, μεστοῦ δὲ νήσων πελάγους τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς (Χιονοσκεπὴς κορυφὴ 6,000 π.), κατοικουμένης ὑπὸ τοῦ τραχέος νομαδικοῦ λαοῦ τῶν Πεσχαιρέσων. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς εὐρίσκονται αἱ Μαλουῖται ἢ Φαλκλάνδοι νῆσοι, γυμναὶ καὶ τραχεῖαι, κατοικούμεναι ὑπὸ ἀναριθμήτων θαλασσίων ὀρνέων, φωκῶν καὶ θαλασσίων λεόντων. Οἱ Παταγῶνες φημίζονται ὑψηλότατοι τῶν ἀνθρώπων. — Βρετανικὴ τις ἀποικία ἔχει μόνον 800 Κ.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

[161,000 □ Μ., μετὰ περίπου 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. Κ.].

Θέσις καὶ πληθυσμός. Τοῦτο τὸ μικρότατον ὡς πρὸς τὸ ἐμβαδὸν μέρος τῆς γῆς ἀνεκαλύφθη μὲν κατὰ τὴν 16^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἀλλὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1760 ἔγεινε γνωστότερον. Κεῖται δὲ ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ ΝΔ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, καὶ συνίσταται ἐκ μιᾶς ἡπείρου καὶ πολυαριθμῶν νήσων, ἀνῆκον σχεδὸν ὁλοτελῶς εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Καλοῦσι δὲ *Αὐστραλίαν* οὐ μόνον τὴν ἰδίως Αὐστραλίαν ἢ Νέαν Ὀλλανδίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς τρεῖς μεγαλητέρας νήσους (τὴν πρὸς Β. Νέαν Γουινέαν, τὴν ΝΑ. διπλὴν νῆσον Νέαν Σηλανδίαν καὶ τὴν πρὸς Ν. γῆν τοῦ Δειμένου ἢ Τασμανίαν) καὶ τὸ πλεῖστον σύμπλεγμα τῶν ἡφαιστειῶν Αὐστραλικῶν νήσων. Εἰς μεγαλητέραν δὲ ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας ἀπόστασιν κεῖται ἡ ἐξωτέρα τῶν πρὸς Α. νήσων Αὐστραλικὴ σειρὰ, ἣτις καλεῖται *Πολυνησία* ἢ νῆσοι τῆς Νοτίου θαλάσσης. Καθόσον δὲ περιλαμβάνουσι μετὰ τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ πάσας τὰς πρὸς Α. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ νήσους, καλοῦσι τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς *Ὠκεανίαν*.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς σύγκειται ἐκ *Μαλαίωρ*, κατοικούντων τὰς νήσους τῆς ἐξωτέρας ζώνης καὶ τὴν Νέαν Σηλανδίαν. Ἰθαγενεῖς δὲ κάτοικοι τῆς ἡπείρου (περίπου 55

χιλ.) καὶ τῆς ἐσωτέρας τῶν νήσων ζώνης εἶνε οἱ *Νιγρι-
τόσοι* καὶ οἱ *Αὐστραλοὶ Νήγητες* ἢ *Παπουᾶνοι*, ὀκνηροὶ
καὶ ὀλίγον ἐπιδεκτικοὶ μορφώσεως. Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ
τῶν νήσων συμπλέγματα ζῶσι πολλοὶ *Σῦραι* καὶ ὑπὲρ τὸ
 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. *Εὐρωπαίων*.

Α'. Ἡπειρος τῆς Αὐστραλίας ἢ νέα Ὀλλανδία
μετὰ τῆς Τασμανίας.

[139,964 □ M., 2,100,000 K.].

Ἡ Νέα Ὀλλανδία πρὸς Β. μὲν χωρίζεται ἀπὸ τῆς
Νέας Γουινέας διὰ τοῦ *Τορρησιῶν πορθμοῦ*, πρὸς Ν. δὲ
ἀπὸ τῆς νήσου Τασμανίας (γῆς τοῦ Δειμένου) διὰ τοῦ
Βασσεῖον πορθμοῦ. Τὸ δὲ ὁμοιόμορφον τῆς παραλίας
διακόπτεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς *Καρπεντα-
ρίας*. Καὶ τὰ μὲν ἐνδοτέρω, ἐπανειλημμένως κατὰ τοὺς
νεωτάτους χρόνους ἐρευνηθέντα, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον
μέρος ἔρημα, εἰς τὰ δυτικὰ μάλιστα εὐρίσκεται μία τῶν
μεγίστων ἐρήμων τῆς γῆς· εἰς δὲ τὰ νοτιοανατολικά κεῖ-
ται ἡ εὐφορος ὀρεινὴ χώρα τῶν *Κυανῶν ὀρέων* [3 χιλ. π.].

Εἰς δὲ τὰς δυτικὰς κατωφερείας τῶν *Βαραγογγίων*
ὀρέων πηγάζει ὁ σημαντικώτατος ποταμὸς *Μουρράης*
(140 M. μακρὸς), δεχόμενος δεξιόθεν τὸν *Μουρρουμ-
βίδγην* καὶ *Δαρλίγγην*. Τὰ δ' ἐντεῦθεν, παραλλήλως
πρὸς τὴν παραλίαν, ἐκτεινόμενα συνεχῇ ὄρη καλοῦνται
Αὐστραλικαὶ Ἀλπεις.

Ἰδιόρρυθμον δὲ καὶ ὁμοιόμορφον εἶνε τὸ βασιλεῖον
τῶν φυτῶν, ἃν καὶ τὰ δάση εἶνε σπάνια. Καὶ θηλάζοντα

μὲν ζῶα ἰδιάζουσιν εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὁ Αὐστραλικὸς κύων καὶ τὸ κεγγουρώ· πτηνὰ δὲ λευκοὶ ἀετοὶ καὶ μέλανες κύκνοι. Ἐκ δὲ τῶν ὀρυκτῶν εὐρίσκονται πολὺ πλούσια στρώματα λιθανθράκων, ἄλατος καὶ πάντων σχεδὸν τῶν χρησίμων μετὰλλων· εἰς δὲ τὰς Αὐστραλικὰς Ἀλπεις καὶ μεγάλα χρυσοῦ στρώματα.

1. Ἀνατολικὴ παραλία.

α'. Ἡ ἀποικία τῆς νέας Νοτίου Οὐαλλίας, ἥτοι ἡ Νοτιοανατολικὴ παραλία. Αὕτη θεμελιωθεῖσα τὸ 1788, εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἀριθμεῖ 660 χιλ. Κ. Τὸ δὲ Σιδνέϊον, μετὰ τοῦ Ἰαξονείου λιμένος καὶ 190 χιλ. Κ., εἶνε δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος πόλις τῆς Αὐστραλίας.

β'. Ἡ ἀποικία Κουρσλάνδη [31,432 □ Μ.], ἥτοι ἡ βορειοανατολικὴ παραλία, ἔχουσα μόνον 200 χιλ. Κ. καὶ πόλιν τὴν Βρισβάνην μετὰ 30 χιλ. Κ.

2. Νότιος παραλία.

α.) Ἡ ἀποικία Βικτωρία, ἡ καθ' αὐτὸ χώρα τοῦ χρυσοῦ. Ταύτης οἱ μὲν λευκοὶ κάτοικοι φθάνουσι τὰς 860 χιλ. ψυχῶν, πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ Μελβούρνη, μετὰ τοῦ Φιλιππείου λιμένος (port Philippe), 250 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἄλλαι πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε ἡ εὐλίμενος Γηλόγγη καὶ ἡ Βαλλάρατη, μετὰ 35 χιλ. Κ. καὶ μεταλλείων.

β.) Ἡ ἀποικία τῆς Νοτίου Αὐστραλίας, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μουρράχη, μετὰ 237 χιλ. Κ. Αὕτη πόλιν ἀ-

ξιοσημείωτον ἔχει τὴν *Ἀδελαΐδην*, πρὸς Δ. τοῦ Μουρράη, μετὰ 32 χιλ. κατοίκων.

3. Δυτικὴ παραλία.

Αὕτη εἶνε ἡ μεγίστη τῶν 5 ἀποικιῶν. ἀλλὰ λίαν ὀλιγάνθρωπος, καθότι κατοικεῖται μόνον ὑπὸ 27 χιλ. Κ. [45,900 □ Μ.]. οὐδ' εἶνε ἐλπίς νὰ κατοικηθῇ, διότι εἶνε ἄνυδρος καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἔρημος, ἀλλαχοῦ δὲ πλήρης τράχειων ἀκανθῶν. Πόλιν δ' ἔχει τὴν *Πέρθην*.

4. Βόρειος παραλία.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ *Βόρειοι Γαῖαι*, εἰς τὰς ὁποίας πόλις ἀξία λόγου εἶνε ἡ *Βικτωρία*. Τὸ δὲ 1870 ἐγένετο ἀποικία εἰς τὸν λιμένα *Δαρβίνον*, ὅπερ συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τοῦ ἐν τῇ Νοτίῳ Αὐστραλίᾳ λιμένος τῆς *Αὐγούστας*, καὶ αὕτη πάλιν μετὰ τῆς *Φαλμούθης* παρὰ τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκραν τῆς Ἀγγλίας.

Ἐμπροσθεν δὲ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς Νέας Ὀλλανδίας, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Βασιλείου πορθμοῦ, κεῖται ἡ μεγάλη *Τασμανία* νῆσος [1,233 □ Μ.], μετὰ 107 χιλ. Κ. Πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὴν *Ὁβαρτῶνα*, μετὰ 20 χιλ. Κ.—Οἱ παλαὶ οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἐξηφανίσθησαν.

Β'. Αἱ νῆσοι τῶν Αὐστραλῶν Νιγριτῶν ἢ Παπουάνων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς πλησιεστέρας ζώνης, ἐκτὸς τῆς Νέας Σηλανδίας, ἥτοι·

1) Ἡ *Νέα Γουινέα* [13,000 □ Μ.]. Καὶ τὰ μὲν

ἐνδότερα ταύτης εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, εἰς δὲ τὰ ΒΔ. εἶνε Ὀλλανδικὰ ἀποικίαι.

2) Ἡ *Νέα Βρετανία*, σύμπλεγμα νήσων πολυαριθμῶν, πρὸς Α. τῆς Νέας Γουινέας.

3) Αἱ *Νῆσοι τοῦ Σολομῶντος*, ἡ *Νέα Γεωργία*, κατοικουμένη ὑπ' ἀνθρωποφάγων.

4) Αἱ *Νῆσοι τῆς Βασιλείσσης Καρλόττας*, ἡ αἱ *Νῆσοι τοῦ Ἀγίου Σταυροῦ* (Σαντακρούζης).

5) Αἱ *Νεαὶ Ἑβρίδες*, ἐν μέρει ὑπ' ἀνθρωποφάγων οἰκούμεναι.

6) Ἡ *Νέα Καληδορία*, Γαλλικὴ, τόπος ἐξορίας, ἔνθα ὅμως ἔπαυσε νῦν ἡ ἀνθρωποφαγία.

7) Τὸ *Βίτιον* ἢ *Φίδσχιον ἀρχιπέλαγος*, μετ' Αὐστραλικῶν ἀποικιῶν, ἀπὸ τοῦ 1874 Ἀγγλικόν· διὸ ἔπαυσεν ἡ δουλεία καὶ ἀνθρωποφαγία.

Γ'. Αἱ Νῆσοι τῶν Μαλαίων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς ἀπωτέρας ζώνης καὶ ἡ διπλῇ νήσος *Νέα Σηλαρδία*. Καὶ πλεῖσται μὲν εἶνε διαμορφωμέναι ὡς τὰ κοράλλια, τινὲς ὅμως εἶνε καὶ ἠφαίστειοι.

1) *Νέα Σηλαρδία* [4,950 □ Μ.], Ἀγγλικὴ μετὰ 460 χιλ. Κ. Αὕτη ἡ πανταχοῦ ὀρεινὴ νήσος εἶνε διπλῇ (τὸ ὅρος *Κῶκον* ἔχει 2,300 π.) καὶ διατέμενεται ὑπὸ τοῦ Κωκείου πορθμοῦ. Καὶ οἱ μὲν Ἰθαγενεῖς κάτοικοι *Μαόροι* ἐκλείπουσι καὶ ἐδῶ κατ' ἔτος· πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ *Αουκλάνδη* μετὰ 25 χιλ. Κ. εἰς ἓνα τῶν ὠραιότατων λιμένων τῆς γῆς.

2) Αἱ *Μαριάνραι* ἢ *Λαδρόραι* (Ἰσπανικαί), Ἄν. τῆς ἀπέναντι τῆς Ἀσίας Φορμόζας, ἡφαίστειο, ἤδη κατὰ τὸ 1521 ἀνακλυφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου.

3) Αἱ *Καρολῖναι* (Ἰσπανικαί), πρὸς Β. τῆς Νέας Γουινέας μετὰ κατοίκων εἰρηνικῶν καὶ φιλοξένων.

4) Αἱ *χθαμαλαὶ Μουλγράβιοι νῆσοι*, ΝΑ. τῶν *Καρολινῶν*.

5) Αἱ *Νῆσοι τῆς Φιλίας*, πρὸς Α. τῶν Ἑβριδων, ὧν ἀξιολογώτερα ἡ *Τογγαταβούα* (Τόγγα), καθέδρα τοῦ βασιλέως.

6) Αἱ *Σαμόαι νῆσοι* ΒΑ. τῶν προηγουμένων, νῆσοι χαρίεσαι, μεθ' ὧν ἐμπορεύονται οἱ Γερμανοί.

7) Τὸ *πλήρες χθαμαλῶν νήσων πέλαγος* τοῦ *Κώκου*, νοτιοανατολικῶς.

8) Αἱ *νῆσοι τῆς Ἑταιρείας*, πρὸς Α. Τὴν ἀξιολογώτεραν τούτων *Ταίτην* [20 □ Μ.] μετὰ 4 ἄλλων κρατοῦσι κατεληγμένην οἱ Γάλλοι.

9) Αἱ *Πομοτοῦαι*, ΒΑ. τῶν νήσων τῆς Ἑταιρείας ἢ *Πεδιραὶ νῆσοι*.

10) Αἱ *Γαλλικαὶ Μαρκήσιοι νῆσοι*, ΒΑ.

11) Αἱ ἀποτελοῦσαι βασιλεῖον συνταγματικὸν δώδεκα *Σαρδβίχοι νῆσοι* ΒΔ., ὧν μεγίστη εἶνε ἡ *Χαβάη* [229 □ Μ.] μετὰ τῶν ὑψηλῶν, ἐκ λάβας κορυφῶν *Μαούνα Κέα* καὶ *Μαούνα Λόα* [13,000 π.]. Καὶ οἱ μὲν (χριστιανοί) κήτοιχοι ἐλαττοῦνται ἀδιαλείπτως· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν *Όρολουλούη* ἐπὶ τῆς Ὀαχούης.

Τ Ε Α Ο Σ.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

(Οἱ Ἀραβ. ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς σελίδας τοῦ Κειμένου· τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἑλλ. ἀλφαβήτου τὰς σελίδας τῆς Εἰσαγωγῆς).

"Ααρ 262	"Αγιον Αἶμα 303	"Αγ. Πέτρος 187, 257
"Αάνα 358	"Αγιος Ἀντώνιος 354	"Αγία Σοφία 123
"Αβρασίδης Μέγας 64	"Αγιος Βαρθολομαῖος 359	"Αγιος Σπυρίδων 194
"Αβδαλώνυμος 56	"Αγ. Γάλλος 261	"Αγ. Σταυρός 360, 370
"Αβδηρα 121	"Αγ. Γεράσιμος 196	"Αγ. Στέφανος 254
"Αδελ Τάσμαν μδ'.	"Αγ. Γεώργιος 173, 196	"Αγία Σωτὴρ 357
"Αδενίων 253	"Αγ. Διονύσιος 197, 249	"Αγ. Τάφος 57
"Αδεροδῆνη 324	"Αγία Ἑλένη 103, 326	"Αγ. Φραγκίσκος 347
"Αδότη 333	"Αγ. Εὐστάθιος 269	"Αγκίστριον 156
"Αδουδέκερος 65	"Αγ. Εὐφημία 202	"Αγκυρα 32
"Αδουκίρ 92	"Αγ. Ἡλίας 344	"Αγκῶν 214
"Αδουλφέντας, λγ', λδ'.	"Αγ. Θωμᾶς 103, 243, 316, 360	"Αγορά (Forum) 216
"Αδραζμ 51	"Αγιος Ἰάκωβος τῆς Κομποστέλλας 237	"Αγρατοὶ 165
"Αδρεττηνὴ 12	"Αγ. Ἰάκωβος 103	"Αγρα 70
"Αδυδος 13, 124	"Αγ. Ἰμιέρης 2 2	"Αγράμη 307
"Αδυσσηνοὶ 93	"Αγ. Ἰωάννης 316, 346, 347, 350, 360	"Αγραφα 150
"Αδώνου τεῖχος 18	"Αγ. Κλαύδιος 2 9	"Αγρίνιον 167
"Αγαθοκλῆς 226, 230	"Αγ. Κουεντίνος 249	"Αγριππίνη 220
"Αγαμέμνων 174	"Αγ. Λουκία 359	"Αγροὶ 148
"Αγαπήνωρ 48	"Αγ. Μάρθα 344	"Αγύριον 229.
"Αγαρ 59	"Αγ. Μαρτίνος 233	"Αρχίαλος 42, 126
"Αγγάρα 84	"Αγ. Μάρκος 217	"Αγωνία 57
"Αγγέρση 250	"Αγ. Μαρτίνος 269	"Αδανα, 10, 42
"Αγγλία 320 καὶ ἐξῆς.	"Αγ. Μιχαὴλ 103	"Αδανος 42
"Αγγλεσία 318	"Αγιος Νικόλαος 140	"Αδδοῦας 206
"Αγγλία Βόρειος 318	"Αγιον Ὄρος 130	"Αδελαΐδη 369
"Αγγοστούρα 364	"Αγιος Παῦλος 326	"Αδελσβέργη 303
"Αγγλοι κή'.		"Αδενον 59
"Αγγώλη 101		"Αδίγης 301
"Αγήσανδρος 47		"Αδόλφος, πρίγκηψ 296, 308
"Αγησίλαος 23		"Αδητος 149
"Αγία Μαύρα 195		

Ἀδραμύττιον 14	Αἰτωλικὸν 166	Ἀλεξάνδρεια 54, 208
Ἀδραμύττιος κόλπος 44	Αἰωνία 200	Ἀλεξανδρέττας κόλπος 7
Ἀδρία 214	Ἀκάδα 57	Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος 32
Ἀδριανὸς 109, 206, 214, 218	Ἀκαδημία 154	Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας 32
Ἀδριανούπολις 110, 125	Ἀκαποῦλκον 357	Ἀλέξανδρος Πτολεμαῖος 47
Ἀδωνις 49	Ἀκαρνανική 118	Ἀλέξανδρος ὁ Α' ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας 137
Ἀερμών, 6, 56	Ἀκάρων 57	Ἀλέξανδρος ὁ τύραννος 150
Ἀζόριοι 103, 243	Ἀκερις 219	Ἀλέξανδρος βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου 225
Ἀζωτος 57	Ἀκούεινον 219	Ἀλέξανδρος Κάρολος δούξ τῆς Σαξονικῆς Βειμαρίας 292
Ἀθαμανία 133	Ἀκογμάγουον 343	Ἀλέξανδρος ὁ Α' αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας 327
Ἀθαμᾶνες 133	Ἀκυόσκρανον 286	Ἀλέξανδρος ὁ Β' αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας 328
Ἀθῆναι, 153	Ἀκούρη 361	Ἀλέξανδρος ὁ Γ' αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας 327
Ἀθῆναιος 91	Ἀκούρας 228	Ἀλλεμανική 297
Ἀθηνόδωρος 42, 47	Ἀκρίτας 112	Ἀλεμανοὶ 272, 297
Ἀθως 111, 128	Ἀκκαῖοι μ'	Ἀλεμέτρος 243
Ἀἶβαλι 14	Ἀκκερμάν 337	Ἀλερία 2
Αἶγαί 42, 129	Ἀκροκεραυνία 134	Ἀλευται 83
Αἶγατον Πέλαγος 3, 111	Ἀκροκόρινθος 172	Ἀλιάνκμων 117, 128
Αἰγιαλία 173, 175	Ἀκρωτήριον γ'	Ἀλιάρτος 159
Αἰγιαλὸς γ'	Ἀκτὴ γ', 130	Ἀλικάντη 39
Αἶγινα 156	Ἀκτιον 112, 168	Ἀλικαρνασός 35
Αἶγιον 176	Ἀκυλῆα 209, 304	Ἀλιφάξη 350
Αἶγος ποταμοὶ 124	Ἀκχισσάρ 23	Ἀλιβιᾶδης 125
Αἰγοῦσαι 231	Ἀλαγονία 179	Ἀλλεγάνουα ὄρη 344
Αἶγυπτος 89	Ἀλαῦα 240	Ἀλλίας πτμ. 206
Αἶδηψὸς 189	Ἀλαμᾶνα 163	Ἀλμαδένη 238
Αἰκατεριμβουργον 335	Ἀλάνδιοι 333	Ἀλμυρὰ λίμνη 62
Αἰκατερίνη ἡ Β' τῆς Ῥωσσίας 327	Ἀλάρχος 209	Ἀλμυρὸς 149
Αἰλανίτης 3	Ἀλάσκα 356	Ἀλοῖζος Δακκαδαμστός λέ.
Αἰλιανὸς 218	Ἀλασσῶν 159	
Αἶμος (Βαλκάμια) 105, 113, 120	Ἀλθανία 109, 131, 132, 135	
Αἰνᾶνες 148	Ἀλθανοὶ 1	
Αἶνος 1 1, 117, 126,	Ἀλθανὸν ὄρος 218	
Ἀἰολεῖς 11	Ἀλβέρτος 289	
Ἀἰολίς 12	Ἀλβερστάδη 285	
Αἰόλος, Αἰόλου νῆσοι 231	Ἀλβίς 278, 283, 284, 301, 287	
Αἰτωλοὶ 165	Ἀλβιὼν λέ'	
Αἰτωλικοὶ 165	Ἀλβὰ Λόγγα 217	
	Ἀλβόργη 315	
	Ἀλγάρδη 243	
	Ἀλγερία 96, 256	
	Ἀλγιδον 204	
	Ἀλδσσεσίρα 5, 51, 52	
	Ἀλέχο Πασσᾶς 123	

- Ἀλόνησος 190
 Ἀλούτας 118, 142, 143
 Ἀλπεις ιζ'
 Ἀλπινοὶ 163
 Ἀλ' Ῥασχίδης 53
 Ἀλσατία 276, 297
 Ἀλτεμβούργον 294
 Ἀλτώνα 257
 Ἀλταία ι
 Ἀλτις 177
 Ἀλτόρρη 260
 Ἄλυσ 5, 9, 10
 Ἀλφειὸς 119, 181, 185
 Ἀλφόνσος 236
 Ἀμαθοῦς 48
 Ἀμαζόνες, 20, 347
 Ἀμανὸς 6, 53
 Ἀμαραπούρα; 73.
 Ἀμαρούσιον 155
 Ἀμάσεια 19, 21
 Ἀμαστρίς 18
 Ἀμβούνα 75
 Ἀμβούργον 277, 297
 Ἀμβρακία 134
 Ἀμβρακική 117
 Ἀμβρακικὸς 112
 Ἀμβρόσιος 207
 Ἀμεδαῖος 236
 Ἀμερία 214
 Ἀμερική 342
 Ἀμέρικος Βεσπούκκης λς'
 Ἀμιένση, 251
 Ἀμισὸς 20
 Ἀμίλκας, 228
 Ἀμίτερνον 215
 Ἀμοργίνος 194
 Ἀμοργὸς 194
 Ἀμόριον 32
 Ἀμόυον 78
 Ἀμούρ 2, 79
 Ἀμοῦ Δαρίας 51
 Ἀμπελάκια 148
 Ἀμπωτις ιθ'
 Ἀμστελδάμον 267
 Ἀμύκλαι 183, 219
 Ἀμφίπολις 131
 Ἀμφισσα 163
 Ἀμπλιανή 167
 Ἀμφίλοχος 39
 Ἀμφιλογικὸν 167
 Ἀμφίπολις 131
 Ἀμφικτύονες 163
 Ἀμωρία 57
 Ἀμχάρη ἢ Γορδάρη 93
 Ἀνάξαρχος 42
 Ἀνακρέων 25
 Ἀνάξαρχος 122
 Ἀνακτορία 35
 Ἀναξίμανδρος λδ' 35
 Ἀναξιμένης 13, 35
 Ἀνασιλίτσα 117
 Ἀνατολή (Levante) 4
 Ἀνατολ. καὶ Δυτ. Τα-
 τάνα 68
 Ἀνατολ. Κορδιλιέραι
 344
 Ἀνατ. Ῥωμυλία 122
 Ἀναυρὸς 148
 Ἀναχουάκη 356
 Ἀνάρη 194
 Ἀνδαλουσία 238
 Ἀνδαμάναι 74
 Ἀνδεγαυική 250
 Ἀνδεις 208, 342, 343
 Ἀνδόρρα 240
 Ἀνδρέας 58
 Ἀνδρίτσανα 181
 Ἀνδροκλος 25
 Ἀνδρος 191
 Ἀνδρουττος 164
 Ἀνεμοὶ ἔτησίαι κβ'
 Ἀνεμώνη ζ'
 Ἀνεμοστρόβιλος κβ'
 Ἀνεμόμυλος 195
 Ἀνεμος κβ'
 Ἀνθήλη 163
 Ἀνίων 206
 Ἀννὰμ 73
 Ἀννίβας 16. 204, 206,
 210, 223
 Ἀννόδερον 287
 Ἀννοδών 103
 Ἀννόδων 241
 Ἀννων 221
 Ἀντανδρος 14
 Ἀντεμναι 217
 Ἀνθερπία 270
 Ἀντήνωρ 209
 Ἀντίδαρι 136
 Ἀντιγόνηα 134
 Ἀντιγόνη 125
 Ἀντιγονία 1', 16
 Ἀντίγονος 29
 Ἀντίγονος Γονατὰς
 149
 Ἀντιγοῦα 359
 Ἀντίκιρρα 161, 164
 Ἀντικύθηρα 173
 Ἀντιλίθανος 6, 53
 Ἀντίλλα: λς' 358, 359
 Ἀντινοόπολις 17
 Ἀντίνοος 17
 Ἀντιον 219
 Ἀντιόχεια ἢ Πισιδί-
 κη 30
 Ἀντιόχεια 52, 54
 Ἀντίοχος ὁ Μέγας 23
 Ἀντίπατρος 160, 192
 Ἀντίπολις 253
 Ἀντίρριον 112
 Ἀντισάνα 343
 Ἀντίταυρος 8
 Ἀντώνιος 168, 211
 Ἄνω Ὑσσέλη 268
 Ἄνω Λίμνη 346
 Ἄνω Ἀλσατία 298
 Ἀνωγή 196
 Ἀξιὸς 117, 128
 Ἀξίων δ' έ.
 Ἄσρνος 204
 Ἀόστη 207
 Ἀουστερλίτσιον 305
 Ἀπαλαχικὸν Ἀκαδι-
 κὸν 344
 Ἀπάμεια 54
 Ἀπάμεια ἡ Κιθωτὸς 29
 Ἀπελλῆς 26, 46

Ἀπενζέλλη 261	Ἀρδέα 219	Ἀρτεμισία 35
Ἀπέννινα 105	Ἀρδένναι 217	Ἀρτεμις 9, 25
Ἀπέννινον 203	Ἀρδσχίς ὄρος 5, 9	Ἀρτεσία 251
Ἀπόδοτον 165	Ἀρέθουσα 230	Ἀρτελλον 318
Ἀπολλόδωρος 55	Ἀρειος Πάγος 153	Ἀρχάγγελος 335
Ἀπλανής α'	Ἀρεόπολις 183	Ἀρχέλαος 41
Ἀποικία Βικτωρία 368	Ἀρης (ὁ πλανήτης) 6', γ'	Ἀρχιδουκ Αὐστρίας 302
Ἀποικία Κουνσλάνδη 368	Ἀρθούρος 352	Ἀρχιμήδης 230
Ἀποικία Ν. Ουαλλίας 368	Ἀριζόνα 356	Ἀρχούση 315
Ἀπολλωνία 95	Ἀριχία 217	Ἀσδρούδας 205
Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς 33	Ἀριμίνιον 213	Ἀσερδεϊδῶν 62
Ἀπόστολος Παῦλος 321	Ἀριοι κη'	Ἀσενσίον 326, 363
Ἀππία ὁδὸς 216	Ἀρίων 44	Ἀσία, τοποθεσία αὐτῆς 1' ὄρη, αὐτόθ. ποταμοί, 2' πεδιάδες, αὐτόθ. θάλασσαι, κόλποι, πορθμοί, 3' πληθυσμὸς καὶ θρησκεία Νότιος Ἀσία, 4. Μικρὰ Ἀσία 6. Διαίσεις αὐτῆς εἰς ἐπικρατείας 10
Ἀππίος Κλαύδιος 216	Ἀρίστανδρος 37	Ἀσκληπιὸς 42
Ἀραβες 7. 235	Ἀρίσταρχος 46	Ἀσιατικὴ Τουρκία 4
Ἀραβία εὐδαίμων 59	Ἀριστείδης 158	Ἀσκάλων 57
Ἀραβίας ὄρη 87	Ἀρίστιππος 94	Ἀσκληπιὸς 170
Ἀράβιος κόλπος 3	Ἀρκαδία 114, 184	Ἀσκούλον 214, 223
Ἀραγωνία 240	Ἀριστοτέλης 131	Ἀσσάμη 69
Ἀραδὸς 55	Ἀρχάδιον 139	Ἀσκρα 160
Ἀραχάνη 73	Ἀρχάνσας πτμ. 347	Ἀσσοι 12, 196
Ἀράκυνθος 114, 165	Ἀρχτεῖος λίμνη 345	Ἀσσυρία 50, 62
Ἀράλη 2, 3, 81	Ἀρλέμη 267	Ἀσσύριοι κη'
Ἀραμαῖοι κη'	Ἀρλώνη 271	Ἀστακὸς 7, 168
Ἀρανγουέζιον 233	Ἀρμενία, 5, 4, 9, 50	Ἀστική 126
Ἀράξης 5, 49, 62, 329	Ἀρμένιοι κη' 7, 51, 141	Ἀστερισμοὶ α'
Ἀραράτ 5, 49, 82	Ἀρμίνιος 272	Ἀστραχάνη 335
Ἀρατος 173, 176	Ἀρνος 205	Ἀστορία 355
Ἀραυκάνοι 363	Ἀρνεΐμ 268	Ἀστούρια 234, 237
Ἀραχθὸς 116, 151, 132	Ἀροάνια 114, 176	Ἀστρος 187
Ἀραχναῖον 169	Ἀρποι 223	Ἀσχάντιοι 102
Ἀράχωβα 159, 182	Ἀρπυιαί 197	Ἀσωπὸς 157
Ἀρόηλα 51	Ἀρόλση, 295	Ἀταβάσκα 345
Ἀργαῖος 5. 9	Ἀρράση 251	Ἀταμάνος 336
Ἀργαυία 262	Ἀρρήτιον 211	Ἀταλάντη 162
Ἀργινοῦσαι 44	Ἀρριανὸς 16	Ἀτβάρας ἢ Τακατζῆς πτμ. 92, 93
Ἀργολίς 169	Ἀρσίας πτμ. 206	
Ἀργοστόλιον 196	Ἀρσινόη 5, 92	
Ἀργος 169, 170	Ἄρτα 151	
Ἀργολικὸς 111	Ἀρτάκη 43	
Ἀργυρόκαστρον 134	Ἀρτάξατα 50	
	Ἀρταξέρξης 52	
	Ἀρτεμίσιον 114, 170, 187	

Ἀτερνος 205	Ἀχαΐα 174	Βαλλεντζώνη 264
Ἀτλαντικὴ Πολιτεία 353	Ἀχαρναί 156	Βαλοῦτσοι κη' 66
Ἀτλας 85	Ἀχελῷος 118, 167, Πρλγ.	Βαλοῦτσχιστάν 66
Ἀτράτος πτμ. 347	Ἀχέρων 116, 225, 131 132	Βαλλόνιοι κη', 270
Ἀτροπατηνὴ 62	Ἀχερουσία 17, 134	Βαλπάραισον 3 3
Ἀτμόσφαιρα κα'	Ἀχμάρα 93	Βαλτεσινίκον 186
Ἀττάλεια 39	Ἄψος 116, 132	Βαλτέτσι 185
Ἀτινᾶνες 135	Ἄσως 116, 132	Βαλτιμόρη 353
Ἀτταλος ὁ Φιλάδελ- φος 26		Βαλτία λβ'
Ἀττική 152	Βαβέλ Μανδὲ 6', 326	Βαλούχοι κη'
Ἀττίλας 209, 255	Βαβέρη 67	Βάλχας 81
Ἀτέλλα 221	Βαβυλῶν 52	Βάμος 139
Ἀτελλανὰ δράματα 221	Βαβυλωνία 52	Βαμβακοῦ 183
Αὔα 73	Βαβυλώνιοι κη'	Βαμβόργη 289
Ἀδαρική μυχωνία 298	Βαγγάλη, ἰδὲ Βεγγάλη	Βαν Δεισμενλανδία μδ'
Ἀγούστα 262, 286, 289, 369	Βαγγάτιον 53	Βακαλοῦκα 136
Ἀγούστος 207	Βάγκα 75	Βάρδαροι ἢ Καδύλοι 95
Ἀλῆς 158	Βαγκόκη 73	Βαρδαδῶση 359
Ἀλῶν 135	Βαδενδάδη 291	Βαρδίτσα 183
Ἀθηλία 250	Βάδη 262	Βαρδάρια 95
Ἀθηλιανὴ παρθένος 250	Βαθὺ 16, 196	Βαρδίτσοδον 336
Ἀθηλιανὸς 55	Βαζαίν 276, 298	Βαρελαζάλης πτμ. 86
Ἀστραλία 326, 366	Βάττι 222	Βαρελαζρένης πτμ. 86
Ἀστραλοὶ κς' 367	Βαϊάλη λίμνη 83	Βάρθης 987
Ἀστρία 107, 298	Βαίρειος 315	Βαρθολομαῖος Διάκος λε'
Ἀστίν 354	Βαῦωνη 252	Βάριον 224
Ἀυδάρδος μα'	Βακτριανὴ 61	Βαρίνα 361
Ἀῦσones 199	Βάλαροι 232	Βάρκα 94
Ἀυσονία 199	Βαλδαῖα 328	Βαρκελών 240
Ἀυτοκρατορία Γερμα- νική 281	Βαλδικὸν 262	Βάρμη 286
Ἀυτοκρατορικὴ διώρυξ 78	Βαλδικαὶ Τοπαρχίαι 26	Βάρνα 137, 143
Ἀυστραλικά Ἄλπει 367	Βαλεαρίδες 240	Βάρνοδον 292
Ἀφιδος 205	Βαλεσία 263	Βαρναόλη 83
Ἀφγανοὶ κη'	Βαλεντία 239	Βαρνίτσα 337
Ἀφροδίτη 6', 36, 48 173	Βάλη 75	Βαρρέγχι 252
Ἀφρόδεσσα 193	Βαλικεσρὶ 13	Βαρυγάζηνος 3
	Βαλκασία 81	Βαρόμετρον κα'
	Βαλλενστέινος 304	Βορρόδειος πορθμὸς λς'
	Βαλλκράτη 368	Βαρσοβία 333
	Βαλλαδόλιθον 238	Βάσας Γουσταῦος 308
	Βαλλιτώνη 75	Βασσιγκτών 351
	Βαλλονικά ἐπαρχία 271	Βασιλάδι 166
		Βασίλειον τῆς Γαλι- χίας 305
		Βασίλ. τῶν ὀρυκτῶν,

κδ'. τῶν φυτῶν, αὐτόθι.	Βέλται 314	Βερσαλίαι 249
τῶν ζώων αὐτόθι	Βελφάστη 325	Βέσσοι 121 ἢ Βάσσοι
Βασίλειος ὁ Μέγας 33	Βεναρέση 70	126, 128
Βασιλεία 262	Βένδοι 279	Βεττέρη 310
Βασιλικὰ 130, 173	Βενδώμη 250	Βεσσέξιον 320
Βάσκος Δεγάμας 67, 242	Βενδέριον 337	Βηθσαϊδὰ 53
Βάσσειος πορθμὸς 367	Βενεδέντον 220	Βηθσαδαρά 58
Βάσκοι κη' 107, 246	Βενετία 200, 209	Βηθλεὲμ 57
Βασκίροι 83	Βελλερφόντης 9	Βήζιοι 212
Βάσκος Δεγάμας λε'	Βελφόρτιον 254	Βήνακος 204
Βάσρα 53	Βελεσσά 129	Βηρυτός 55
Βασελλάνδη 262	Βενέρη 310	Βηρσαβέε 57
Βασσιγυτῶν 353	Βενλὸ 269	Βησιγύθιοι 244, 235, 272
Βασσαραβία 337	Βεννεβίσιον 318	Βύβλος (Δζεβαήλ) 55
Βαστάν 17	Βενεσέχ 90	Βεγόρριοι 252
Βαστιανὸς μ'	Βενεζουέλα 361	Βιγγάζα 94
Βατταία 75	Βεναισσίνη 233	Βιδδίνιον 137
Βατάνη 71	Βενούη 86	Βιθυνία, 11, 15
Βατταῖοι 265	Βελιδουλγερίδη 95	Βιθύνιον 17
Βατοῦμ 82	Βερακρούζη 357	Βιθυνοὶ 15
Βάττος 94	Βεράτιον 110, 135	Βικέντιος 104
Βαυαρία 288	Βερβέρη 92	Βικτωρ Ἐμμανουήλ
Βαφίνειος λγ', 349	Βέρβονα 187	20
Βαχάβ 59	Βερδιέρση 271	Βικτωρ Οδύγγω 254
Βαχαδίται 59	Βερβίκη 365	Βικτωρία 70, 240, 317
Βαχαμαῖται λς', 326, 358	Βεργένη 312	369
Βαχία 364	Βέργομον 208	Βιλβάν 241
Βαχερτεχάι 10	Βέρεδρος 276	Βιλεδουλγερίδη 95
Βαρνία 252	Βερνίκη 89, 94	Βίλλα Πίτκα 364
Βεδρυχία 15,	Βερνίκη 95	Βιλνέρση 254
Βεδεύη 263	Βέρθη 276	Βιργίλιος 211, 222, 244
Βεγγάλη λδ'. 68, 69	Βερίγγιοι λαοὶ κς'	Βιργινία 351, 355
Βεγγουέλα 101, 243	Βερίγγειος πορθμὸς λς' 342	Βιρκεμφέλδη 293
Βεγκουλένη 75	Βερμέτιος 348	Βίρις 9
Βεδουῖνοι 58, 89, 98	Βέρμιον 117	Βιρμιγγάμη 254, 322
Βελάνδος 293	Βερμουδαί 351	Βισαγόςσαι νῆσοι λε'
Βειμαρία 293	Βερμουδάσιοι 3 6	Βισάλται 128
Βελεφέλθη 285	Βερναδόττη 309	Βισβύη 312
Βεῖρα 243	Βέρνη 262	Βισκαία 241
Βεισβάδη 288	Βερνύδουνον 244, 255, 65	Βίσμαρχ 279
Βέλγαι κη'	Βέροια 129	Βίσουργις 278, 285
Βέλγιον 270	Βερρίον 249	Βιστόνιοι 121
Βελιγράδιον 144	Βερολίνον 284	Βιστούλας 278, 283, 329
Βέιτ Οὐλλάχ 59	Βερρέμ 13	

Βιτρινίτσα 165	Βορνγόλμη 315	Βραμαΐσμος κθ'
Βιτώλια 129	Βορονέσχη 334	Βραμαπούτρας 2, 69
Βίων 24	Βόσγια 247, 278, 283	Βρανδεμβούργον 284
Βλαδίμιρος 327	Βοσνασεράϊον ή Σερά- γεδον 136	Βρασιλία 354
Βλέσαι 250	Βοσνία 120, 136	Βραχμανικοί Ίνδοι κη'
Βλειλάνδη 267	Βόσπορος Θρακικός 3	Βραχώδη όρη 344
Βλαρδίγγη 75	Βόσπορος Κιμερικός 3	Βρέμη 277, 296
Βλίσσιγγη 268	Βοστών 352	Βρέννος 206
Βογιαδωρον λε'	Βόσταρης 109	Βρεντήσιον 224
Βογόττα 360	Βούδαστος 91	Βρεσλία 208
Βόδεγκος 206	Βούδα 306	Βρεσλαύα 285
Βοδενά 129	Βουδδισμός κθ'	Βρέστη 252
Βοεμία 304	Βουενσάγρες 364	Βρεττανία 316
Βοειμικός όρυμός 278	Βουθρωτόν 134	Βρετανν. Αυτοκρατο- ρία 69
Βοιαι 184	Βουτλών 272	Βρεττανική Γουαϊάνα 326
Βοιωτία 157	Βουκολικών 88	Βρεττανική Ίνδική 326
Βόλδη 115	Βουλδίχη 321	Βρισθάνη 368
Βολδίτινον 88, 91	Βουλγαρία 107, 120, 137	Βρίγαι 28
Βόλγας 329	Βούλγαροι 108	Βριένζη 262
Βολδεμάρος 296	Βουνδαϊοι 101	Βρίχλων 321
Βολιθία 362	Βούππερος 286	Βρομδέργη 287
Βολιθιακαί "Ανδεις 343	Βούρδαχης 254, 276	Βρομδέργιος διώρυξ 287
Βολλυνία 334	Βουρβονναϊστή 249	Βροουκλύνη 352
Βολούρος 81	Βουρβών 102	Βρουσβίγη 293
Βολτώνη 323	Βουρβωνίδα 236	Βροϋτος 38
Βολφεμβοττέλη 293	Βουρβωνοι 236	Βρούγαι 271
Βολχόνσκιος όρυμός 328	Βουρβωνικός 245	Βρόννη 305
Βομβάη 69, 70	Βοϋργαι 25	Βρυξέλλα 270
Βόνιτσα 168	Βουργουνδία 238, 254	Βρύσες 139
Βόννα 286	Βουργοΰδιοι 244, 272	Βρωμολίμνη 172
Βονωνία 211, 251	Βουρλα 24	Βυζάντιον 123, 125
Βορδω 252	Βουρλιζ 182	Βυζή 126
Βόρειος Αμερική 348	Βούρτων λθ'	Βυκκεδούργον 296
Βόρειοι Σποράδες 187	Βοϋσχοι κζ' μ'	Βυομίγγη 356
Βόρειοι Γαίται 369	Βούφαλον 352	Βυρτσβούργον 289
Βόρειοι Πολιτείται 352	Βογάρα 81, 82	Βύσσοι 175
Βόρειον Ακρωτ. 04	Βοωθία Φέλιξ, λζ' 349	Βυτίνα 186
Βόρειον Άνναμ 73	Βουργας 126	Βωλος 149
Βόρειος παγωμένη θά- λασσα 3	Βραδάντη 268	Βωνα 96
Βορισσώφ 333	Βραχαντία 243	Βωθία 349
Βορματία 92	Βράδανος 205	Γαδόνη 257
Βόρνεος 75	Βραδφορδή 323	
Βορνού 96, 99	Βράης πτ. 287	
	Βραίλα 143	

Γάγγης 2, 69	Γαστούνη 177	Γιαντισά 129
Γάγγρα 32	Γαστούρι 195	Γιαντσειμάγγης 2
Γάδεια 56, 239	Γαυγάμηλα 51	Γιβραλτάρ 59, 235, 239
Γάετα 219	Γαυλος 231	Γιγάντεια 278, 283
Γάζα 57	Γαύριον 192	Γιπουσκόα 240
Γαῖα 356	Γεδρωσία 66	Γιούργεθον 143
Γαιάνθρακες κδ'	Γείση 292	Γιζέχ 90
Γάιος 195	Γέλα 229	Γίχων 2
Γαιπίγγη 290	Γελδρία 268	Γκάμη λίμνη 100
Γαιρίτιση 285	Γέλολον 45	Γκέγκιδες 13
Γαίρσιον 303	Γέλων 228, 229	Γκερντολ 10
Γαίτης 288, 293	Γέλως σαρδόνιος 232	Γκιώνα 163
Γαιταλανδία 311	Γενί καλὲ 4	Γλάδστον 317
Γαλάζιον 143	Γενεύη 263	Γλαρέντζα 177
Γαλαξειδίου, 164	Γενισέης 2	Γλάρος 260
Γαλάντη 359	Γεννησαρέτ 56, 58	Γλασκοβία 324
Γαλάτα: 23, 31, 199	Γένουα 200, 210	Γλαυκός ποταμός 86
Γάλατᾱς 124	Γέρα 295	Γλαυκος 37, 175
Γαλατία 11, 30	Γεραιστός 157	Γλόμενος 310
Γαλατίστα 130	Γεράνεια 114, 156	Γλυκός 134
Γαλαξίας α'	Γερμανία 107, 272	Γόα 71, 2 3
Γαληνός 14	Γερμανικά ὄρη 105	Γόβη 77, 80
Γαλιλαία 57, 58	Γεομανίκεια 42	Γοθιάβη 348
Γάλλας 93	Γερμανικόπολις 18	Γοθεμβούργον 312, 314
Γαλικία 237	Γερμανοὶ κη', 246	Γολέττα 96
Γάλλης (ἀστρονόμος)	Γερμανός 176	Γολκόνδα 71
γ'	Γερχάρδος 'Ρόλφ λη'	Γόμοι 151
Γαλλία 107	Γεσσέμ 91	Γόννος 149
Γαλλικά ὄρη 105	Γευσέρη 316	Γόννοι 149
Γάλλοι κη'	Γέφλη 312	Γοργίας 230
Γαμβέττας 246	Γεωγραφία, ἱστορία αὐτῆς λα' καὶ ἐξῆς	Γόρδιον 31, 32
Γαμβία 86, 98, 326	Γεωργία 49, 50	Γύρτουνα 140
Γαμβία 326	Γεώργιος 110, 182, 193, 198, 294, 295	Γορτυνία 185
Γάνδα 271	Γῆ, ὡς οὐράνιον σωμα, α' καὶ ἐξῆς	Γορτύνιος 186
Γάνος 125	Γῆ ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου, κς' καὶ ἐξῆς.	Γορτσάκωφ 328
Γαργαλιάνοι 180	Γῆ, ὑπὸ φυσικὴν ἔκδοσιν εἶδ' καὶ ἐξῆς.	Γοτλάνδη 312
Γάργαρα 8	« Γῆ τῆς ἑπαγγελίας » 56	Γοτίγγη 287
Γάργανον 204, 303	Γῆ τοῦ Πυρός 365	Γουαδελουίπ 234
Γαργαντὲ 9	Γηλόγγη 368	Γουαδελούπη 359
Γαρδίχι 160		Γουαδιάνας 234
Γαρίτιση 194		Γουαρδαφάτον 99
Γαρούμνας 248		Γουαυαλίη 361
Γαρσάουρα, 33		Γουαύνα 365
Γαρσαυρίτις		Γουαυάνη 257
Γασκωνή 252		
Γασνεβίδης 67		

Γουαναχάνη λς', 358	Δακούννα 326	Δεσμὸς τῶν δέκα δι-
Γουεβέρνοι 6	Δαλματικάι "Αλπεις	καστηρίων 264
Γουαναξούατον 357	112	Δεσσαυία 295
Γουερνσέη 324	Δαλματία 304	Δετμόλδη 296
Γουατεμάλα 357	Δαμασκηνά ξίφη 55	Δετροίτη 354
Γουυένη 252	Δαμασκός 55	Δηϊόκης 64
Γουινέα 86, 01	Δαμιέττη 87, 92	Δηϊόταρος 31, 32
Γουλιέλμος λς'. 265,	Δάν 56	Δήλιον 158
266, 277, 293, 317	Δάναπρις 328	Δήλια 196
Γουστάδος Φορίτχιος	Δανία 13	Δήλος 196
μα', 308	Δαννεμόρα 311	Δημήτηρ 157
Γότζος 325	Δανοί κη'	Δημητριάς 149, 188
Γουττεμβέργιος 292	Δάντσιγον 287	Δημήτρ. Πολιορκητής
Γραδίσκα 303	Δαρδανία 12	149
Γρανάδα 236, 239	Δάουλα 67	Δημιτσάνα 186
Γραβία 164	Δαουρικά 83	Δημόκριτος 131
Γραμπιανά 318	Δαουρική 1	Δία 71
Γρανικός 8, 9	Δαρβίνου λιμὴν μγ'	Διαβερκίρη 51
Γραιφεμβέργη 305	Δαρδανέλλια 3	δίαιται λ'
Γρανσών 263	Δάρδανοι 11	Δάκος Ἀθανάσιος 163
Γρεβύ 246	Δάρδανος 12	Διαμαρτυρόμενοι 107
Γρεβενά 129	Δαρλίγγης 367	Διδυμάτειγον 126
Γρεβενού πεδ. 117	Δάρνις 95	Διζών 254
Γρεϊτση 296	Δαρφώρ 96, 99	Δίκτη (Λασσίθι) 138
Γρενόβλη 254	Δαρμστάττη 291	Διναρικά "Αλπεις 136
Γρηγόρ. ὁ Ναζηανζή-	Δασχύλιον 15	Δίνδυμον 8
νός 3	Δασσαρήτιοι 135	Δίται θαλάσσιαι κ'
Γρηγόρη 324	Δαύλια 159	Διογένης 18
Γρηνούχερος, σ'	Δαῦνος 223	Διογένης ὁ Λαέρτιος
Γρηνούχη 320	Δεβρεκζίνη 306	40
Γριζονία 264	Δελιανᾶτα 196	Διοκλητιανός 16
Γριμάλα 10	Δεχάν 2, 68, 70	Διολκος 168
Γροιλανδία λς' λς'	Δέκιος Μῦς 214	Διομήδης 223
316, 348	Δέκκεν λθ'	Διονύσιος ὁ Ἀλικαρ-
Γρωνίγγη 269	Δελαπλάτας 345, 364	νασεὺς 36
Γύαρος 191	Δελουάρης 346	Διονύσιος ὁ Τύραννος
Γύθειον 183	Δέλδινον 14	230
Γύνθερος 295	Δεμεράριον 365	Διονύσιος ὁ Νεώτερος
Γυσσφέλδης μ'	Δερθενάκια 172	226
Γῶρ 57	Δελάδον 99	Διονύς. ὁ Πρεσβύτερος
	Δέρκοι 126	226
Δαγόνη 332	Δέλτα κ' 86, 90	Διούη 243
Δαδίον 162	Δελφικός Τρίπους 123	Διοσκορίδης 42
Δαίδαλος 222, 227	Δελφινάτον 253	Διόσπολις 29, 34
Δακίχη 18	Δελφοὶ 163	Δίρφους 114, 188
Δαλαὶ Λάμας 80	Δεμεράρις 347	Δίστομον 159

Δισχοῦνας πτμ. 69	Δραῖος 300	Ἐκδάτανα 64
Διώρυξ κα'	Δρεισάμη 291	Ἐκλα 316
Δοδροῦτσα 144	Δρένη 268	Ἐκλειπτική η', θ'
Δόδερον 329	Δρέσδη 290	Ἐλ Ὁδεΐδης 93
Δόγγολα 92	Δρεῖλαι, 19	Ἐλαγάδαλος 54
Δολιανὰ 187	Δρίλων 1 6, 136	Ἐλαίων 57
Δολιόνες 13	Δρῖος 114, 192	Ἐλπία 14
Δολλάρτιος 266, 269	Δρονθεΐμη 313	Ἐλλας 103, 120
Δόλοπες 1 8	Δροῦσοι 7	Ἐλάτεια 163
Δομινίκα 359	Δσαΐσάγγη 81	Ἐλθα 233
Δομανίτις 18	Δσοῦδ 99	Ἐλθασία 135
Δομοκός Θαυμακοί) 149	Δύλης πτμ. 270	Ἐλδίγγη 287
Δὸν Πέτρος 242	Δυναβοῦργον 333	Ἐλθερφέλη 286
Δὸν Λουδοβίκος 242	Δύνας 329, 328	Ἐλβρος 61
Δομρέμουν 2 5	Δυνκέρκη 251	Ἐλγολάνδη 325
Δορπάτη 332	Δυρράχιον 135	Ἐλγολανδία 324
Δορτμούνδη 285	Δυσελδόρφη 286	Ἐλέα 224
Δορτρέχτη 268	Δυτικ. Ἰνδία 247, 358	Ἐλῆς ποταμός 224
Δορυφόρος α', β', γ'	Δωδώνη 133	Ἐλεννος 345
Δορίσκος 122	Δωρίς 35	Ἐλεύθερον κομητάτον 254
Δορύλαιον 28	Δών, ἴδε Τάναϊς	Ἐλευθεραί 156
Δουβλίνον 325	Ἐδερέστον ἱζ', 68	Ἐλευθερά καὶ Ἀνσεα- τική πόλις Λυδέκκη 296
Δούναβις 117, 278, 283, 300	Ἐβνος Βατούτας λδ'	Ἐλευσίνια Μυστήρια 157
Δούνδη 324	Ἐβραῖοι κη'	Ἐλευσις 157
Δούνας 330	Ἐβρίδες 318, 324	Ἐλεφαντίνη 89
Δουρνίκη 271	Ἐβρος 117, 121	Ἐλεφάντα 71
Δούριος 234	Ἐβρος 234	Ἐλικὼν 113, 157, 159
Δουλσίνον 145	Ἐγγαδίνη 264	Ἐλιμώτις 128
Δουκ. Βουκοβίνας 305	Ἐγγελοῦ 290	Ἐλλείψεις β'
Δουκ. Καρινθίας 303	Ἐγέρη 304	Ἐλλειπτικά γ'
Δουκ. Καρινθίας 303	Ἐγερος 301	Ἐλληνες κη'
Δουκάτον τῆς Σαβω- δίας 256	Ἐγεστα 227	Ἐλληνες χριστιανοί 141
Δουκ. Σαλτσαβούργου 303	Ἐδκὸς λίμνη 88	Ἐλληνική Χερσόνησος 108
Δουκ. Σιλεσίας 305	Ἐδεσσα 51, 129	Ἐλλήσποντος 3
Δουκ. Σαξονικὸν 294	Ἐδιμβούργον 324	Ἐλισαβετ 317
Δουκ. Σχοουμβουργίου 296	Ἐδρίτης λγ'	Ἐλισσὼν 186
Δράβιδα κη'	Ἐδσας 59	Ἐλος 184
Δραβίσκη 117	Ἐδραβιάδη 70, 71	Ἐλσιγγόρη 315
Δραγαλιανή 65	Ἐιδελδέργη 91	Ἐλσιγγόρη 332
Δράμα 30	Ἐῖξ-Νικμηδ 16	Ἐλστερος 290
Δράμαλης 172	Ἐῖρα 179	
	Ἐϊσέναχον 293	
	Ἐκατατος λδ', 35	
	Ἐκατόνησοι (Μοσκο- νήσι) 44	

Ἐμμανουήλ 201	Ἐρμῆς 177	Εὐΐεινος πόντος 3
Ἐμμανουήλ ὁ Μέγας 242	Ἐρμῆς ὁ πλανήτης 6'	Εὐπατορία 21
Ἐμμοῦς 57	Ἐρμος πτμ. 9, 10	Εὐρυτάνες 165
Ἐμμεσα (Ἐμς ἢ Χόμς) 54	Ἐρμούπολις 190	Εὐρωπ. Τουρκία 120
Ἐμινέχ 113	Ἐρνέστος 294	Εὐρώτας 119, 182
Ἐμπολή 131	Ἐροῦλοι 216	Εὐταχῆς 50
Ἐμπορία 240	Ἐρρίκος 227	Εὐφράτης 5, 49, 61
Ἐνδυμίων 9	Ἐρρίκος ὁ Βουργουνδικός 241	Ἐφεσσος 25, 46
Ἐνετοί 199	Ἐρρίκος ὁ κβ'. 295	Ἐφύρη 172
Ἐννα 229	Ἐρρίκος 245, 273	Ἐχίγγη, 286
Ἐννυῶ 34	Ἐρρίκος ὁ Θαλασσοπύρος 2 2	Ξανδάμη 267
Ἐντὸς Θάλασσα 3	Ἐρρίκος ὁ ΙΔ'. 295	Ξάγκλη 228
Ἐξάπολις 35	Ἐρρίκος Ῥαούδης λς' 278	Ξαγοροχώρια, 133
Ἐξωγή 196	Ἐρτσος 278	Ξάγρος ὄρ. 62, 50
Ἐπαμεινώνδας 127, 178	Ἐρυθρὰ Θάλασσα 3	Ξαίρης ἢ Κόγγος πτμ. 86, 101
Ἐπειὸς 225	Ἐρυθρὰ Ῥωσσία 334	Ξάκανθα 197, 239
Ἐπίδαμνος 135	Ἐρυθρὰ 24	Ξάλευκος 227
Ἐπίδαυρος 169, 170, 183	Ἐρυκίνη 227	Ξαμβέξης πτμ. μα' 100
Ἐπιζεφύριοι 161, 227	Ἐρύμανθος 114, 175, 176, 186	Ξανζιβάρη 99
Ἐπικνημίδιοι 162	Ἐρυξ 204, 227	Ξάρα, 304
Ἐπίκουρος 44	Ἐροφύρτον 285	Ξάρκος, 151
Ἐπίκτητος 29	Ἐρχάρδος λθ', 83	Ξάτουνα 86
Ἐπτάλοφος 123, 215	Ἐρως 158	Ξόγγιλιος, 259
Ἐπτάνησος 110	Ἐσθονία, 332	Ξοικαυία, 290
Ἐπτὰ πύργοι 124	Ἐσκιμῶοι κζ', 83	Ξέμπλη, 335
Ἐράτη 65	Ἐσσέκιδον 365	Ξέλεια 22
Ἐρατοσθένης λγ', 94	Ἐσση 286	Ξεὺς (ὁ πλανήτης) 6', γ'
Ἐρδερως 293	Ἐσση Νασσαυία 288	Ξεὺς Κάριος 36
Ἐρέκλι 17	Ἐσκιουψί 13	Ξεφύριον 203
Ἐρεσσὸς 44	Ἐσκοριάλη 238	Ξεφύριος 227
Ἐρζεγοβίνη 120, 136	Ἐσπερία 198	Ξηνοβία 55, 218
Ἐρζερούμη 5, 0	Ἐσπερίδες 94	Ξήνων 48, 24
Ἐρενδρεϊτσετβέινον 285	Ἐστρεμχιδούρα 238	Ξιμάδβδος μα'
Ἐρέτρια 183	Ἐσσέξη, 321	Ξιμπαγγού, ἰδὲ Ἰαπωνία
ἔρημοι κγ'	Ἐστιάδες 213	Ξιτομέρη 334
Ἐριδάνης 82	Ἐστιαιώτις 150	Ξουέδη λιμνὴ. 266
Ἐριγών 117	Ἐσω θάλασσα 3	Ξύγη 260
Ἐρίη λίμνη 346	Ἐῤδοια 187	Ξυρίχη 262
Ἐρλάγγη 289	Ἐῤδοκὸς κόλπ. 111	Ξώδια η'
Ἐρμινὴ 169, 171	Ἐῤδοξος 36	Ξωδιακὸς η'
Ἐρμογένης 42	Ἐῤηνος 118, 165, 166	Ξώνη 122
Ἐρμανστάττη 307	Ἐῤμένης Β', 14 33, 122	

Ζῶναι θ' ε'	Θείσσοις πτμ. 300	Ίάβα 75
Ζωσιμάδαι, 133	Θεοδόσιοις 207	Ίαδλοννδία 83
Ἡγερία 217	Θεόδωρος 45, 93	Ίακοῦται, 183
Ἡδωνίς 1 8	Θεμίσκυρα 9, 20	Ίακῶδ 51
Ἡδῶν 131	Θεόκριτος 230	Ίακῶδειος πτμ. 346
Ἡλιογάδαλος 54	Θεόπομπος 45	Ίακωδοῦπολις 103
Ἡλιος ιδ', ἐκλειψίς	Θεόφραστος 44	Ίαμαϊκή 326, 359
αὐτοῦ, αὐτόθ.	Θερμαϊκὸς κόλπος 111, 117	Ίαξάρτης λβ', 2
Ἡλιος α', β', γ'	Θερμέχ 9, 20	Ίαπύγιος ἄκρα 203
Ἡλις 174, 176, 177	Θέρμη 128	Ίαπωνία λδ' 76
Ἡλιοῦπολις (Βαλδῆκ)	Θέρμον 167	ἱαπωνοί κζ'
55	Θερμοπύλαι 162	Ίάρδανος 138
Ἡμαθία 128	Θερμῶδων 9	Ίαρχάνδη 81
Ἡνωμένοι πολιτεῖαι	Θεσαλονίκη 117, 128	Ίάσσιον 143
351	Θεσπίαί 158	Ίάτων 149, 150
Ἡπειρος 120, 132, 147	Θεσπιεῖς 158	Ίατζούτσχη 84
Ἡπειροί ιγ'	Θεσπρωτία 133	Ίῶν Βασιλείδης 327
Ἡρα 45, 170	Θεσσαλία 146	Ίδηρία 49
Ἡραϊον 173	Θεσσαλική πεδ. 117	Ίδηρικὰ ὄρη 234
Ἡράκλεια 161, 225	Θεσσαλιῶτις 147, 151	Ίγλαυία 305
Ἡράκλεια ἡ ποντικὴ	Θηβαί 157, 158	Ίγγραία 331
17	Θηβαί ἐκατόμυλοι 89	Ίγγερμανλανδία 331
Ἡράκλεια (Σηλυμ-	Θήρα 193	Ίγγολστάδη 289
πριά) 125	Θηρεσιόπολις, 306	Ίγνυτιέφ 328
Ἡρακλῆς 170, 288	Θησεῖον 1 4	Ίδη 8, 138
Ἡράκλειον 139, 203,	Θησεύς 154, 171	Ίεδῶς 76
204, 222	Θόρνιστων λθ'	Ίεμένη 59
Ἡράκλειτος 26	Θούλη λβ'	Ίένα 293
Ἡριδανός 205	Θούνη 262	Ίενισέης πτμ. 83
Ἡρόδοτος λβ' 36, 225	Θουργαυία 261	Ίεπάπετρος 140
Ἡρόστρατος 45	Θούριοι 225	Ίερά πόλις 29
Ἡρωσπολίτης 3, 88	Θουρίγγιοι 272	Ίεράπυτνα 140
Ἡρώπολις 91	Θράκες 11	Ίερισσός 131
Ἡρώ 13	Θράκη 120, 122	Ίεριχὼ 57
Ἡσίδοτος, 160	Θρακικ. Βόσπαρος 123	Ίερογλυφικὰ 89
Ἡφαιστίων 64	125	Ίερὸν ὄρος 121, 203
Θάλασσα, ἡ βόρειος	Θράκ. Χερσόνησος 127	Ίερὸν Sacrum 203
παγωμένη ιη', ἡ νό-	Θρησκεία: κθ' καὶ ἐξῆς	Ίεροσαλήμ 57
τιος παγωμ. αὐτόθ.	Θρόνιον 163	Ίερσέη 324
Θαλῆς 35	Θύελλα κβ'	Ίέρωνες 230
Θάσιος οἶνος 127	Θύμβριον 28, 30	Ίεσὼ 77
Θάσος 127	Θυρέα 187	Ίεχ'ιλ Ἑρμᾶκ 9
Θάψακος 51	Θυρέγγιος δρυμὸς 278	Ίθάκη 196
Θεαγένης 226	Θυνοί 15	Ίώμω ὄρος 114, 179
		Ίακρία 45

- Ἰκάριον πέλαγ. 111
 Ἰκαρος 45
 Ἰκόνιον 30
 Ἰλί, 80
 Ἰλί Κορύδοχα 81
 Ἰλιον 12
 Ἰλισσός 152, 153
 Ἰλλερος πτμ. 290
 Ἰλλιμάνιον 343
 Ἰλλος 298
 Ἰλμένδη 61
 Ἰλμενος 330
 Ἰλούα ἢ Αἰθαλία 233
 Ἰμαλάια ιζ', 1
 Ἰμαος, ὅδε Ἰμαλάια
 Ἰμβρος 127
 Ἰμβεράρουν 24
 Ἰμβερνέσιον 324
 Ἰμβραήμης 110
 Ἰμέρα 228
 Ἰναχος 169, 170
 Ἰνδιανόπολις 354
 Ἰνδικός Καύκασος 2
 Ἰνδοκοῦχον 2, 61, 8
 Ἰνδο-ευρωπαϊκὰ φύλα
 κη'
 Ἰνδοί, Ἀμερικανοί κχ'
 Ἰνδός πτμ. 2, 69
 Ἰνέμπολι 18
 Ἰνσβρόκκη 304
 Ἰντερλάνκη 262
 Ἰντεράμνα 214
 Ἰνφάντης Ἑρρίκος λε'
 Ἰόδα 354
 Ἰόλοφοι 98
 Ἰόνιον πέλαγος 112,
 118
 Ἰόπη 57
 Ἰορδάνης 56
 Ἰος (Nid) 194
 Ἰουδαῖοι λ', 7, 57, 141
 Ἰουλιὰς 58
 Ἰουλιανσγάδη 348
 Ἰουλιόπολις 31
 Ἰούλιος Καῖσαρ 207,
 244, 2, 2, 316
 Ἰουράσιος ὄρ. 247, 278
 Ἰουστινιανός 43
 Ἰππαρχος λγ', 116,
 226
 Ἰππόδρομος 124
 Ἰπποκράτης 46
 Ἰππόλυτος 172
 Ἰραδάδης 2, 72, 74
 Ἰράκ Ἀραβί, 52
 Ἰράκ Ἀδσχήμ 63
 Ἰρίς 9
 Ἰρκούτσκη 84
 Ἰρλανδία 325
 Ἰρτίσιον 81, 83
 Ἰσαβέλλα 236, 265
 Ἰσας 85
 Ἰσαυροί 39
 Ἰσαυρικός 39
 Ἰσημερινός δ', ε', 361
 Ἰσθμός ιγ'
 Ἰσμός Κορίνθου 168
 Ἰσις 88
 Ἰσλανδία 316
 Ἰσμαίλια 92
 Ἰσμαήλιον 144
 Ἰσμήδ 16
 Ἰσμηνός 157
 Ἰσνίχ 16
 Ἰσπανία 108
 Ἰσπανοί κη', λε'
 Ἰσπανόλα 359
 Ἰσπαχάνη 63
 Ἰσσικούλη 81
 Ἰσσός 43
 Ἰστρία 303
 Ἰσγλη 303
 Ἰταλία 107
 Ἰταλική Χερσόνησος
 198
 Ἰταλ. Ἑλβετία 264
 Ἰταλοί κη', 247
 Ἰτάσκα 347
 Ἰτέα 163
 Ἰτόκη 56
 Ἰυτλανδία, 315
 Ἰχθός 177
 Ἰψός 29
 Ἰωλκός 149, 150
 Ἰωάννα, 265
 Ἰωάννης ὁ Βραγαντια-
 κός 242
 Ἰωάννης 93
 Ἰωάννης Ἐγέδης λς'
 Ἰωάν. ὁ Θαυματουργ-
 γός 21
 Ἰωάννινα 133
 Ἰωνόπολις 18
 Ἰωσαφάτ 57
 Ἰωσήφ 236
 Καβάλλα 130
 Κάδεια 34
 Καθέριος πτμ. 71
 Καθέσιος κόλπ. 96
 Καθούλη 65, 69
 Καθούρ 201
 Κάθρα 99
 Κάδιξ 239
 Κάδμεια 158
 Κάδμος 35
 Καθολική Ῥωμαϊκή
 107
 Καζάν 335
 Καίκι 10
 Καίητη 219
 Κάϊκος 10
 Καίκουδος οἶνος 219
 Καϊνιγραίση 305
 Καϊνιξέβερη 286
 Κάϊρον 90
 Καίρη 212
 Καῖσαρ Ἰούλιος 22,
 172, 204
 Καϊσάρεια 58
 Κακή Σκάλα 156
 Καλάβρυτα 176
 Καλαί 251
 Καλάμαι 178
 Καλαμάκι 172
 Καλαμάς 116, 132
 Καλαμπάκα 151

Κάλαρις 232	Κανδοχάρη 65	Κάρολος ὁ Τολμηρὸς 255
Καλαφάτι 143	Κανδηλί 188	Κάρολος ὁ Φαλακρὸς 273
Καλαρρόυται 151	Κάνναι 223	Κάρολος ὁ Μέγας 200, 235, 244, 272, 298
Καλὴ Ἑλπίς λε', 100	Κανόσσα 210	Κάρολος ὁ Δ' 273
Καλβίνος 259	Κανταβριγία 322	Κάρολος ὁ Ε' 203, 265
Καλιγόλας 219	Κάντιος 286	Κάρολος ὁ Γ' 245, 308
Καλιφορνία λς', 342, 356	Καντουαρία 320	Κάρολος ὁ ΙΒ' 308, 12
Καλύκαδνος 41	Καντὼν 78	Κάρολος ΙΔ' Ἰωάννης 309
Καλίση 333	Κανωδικὸν 87	Κάρπαθος 46, 47
Καλκανδέλη 117	Καούκας 347	Καρπάθια ὄρη 106, 30, 323
Καλκοῦττα 69, 70	Καππαδοκία II, 32	Καρπάθιον πέλαγ. 47
Κάλλαιον 362	Καπιτώλιον 216	Καρπενήσιον 167
Κολλατία 2 8	Καπλάναι 133	Καρπενταρία μδ', 367
Καλλίδρομον 162	Κάπον 326	Καρράρα 210
Καλλίμαχος 94	Καπρέαι 203, 233	Κάρραι 51
Καλλίπολις 125	Καπρέρα 233	Καρροφά 100
Καλλίστη 193	Καπύη 224	Κάρς 50, 82
Καλμαρία 308	Κραβασαράς 167	Καρυά 195
Καλμοῦκκοι 83, 107	Καραγκούνιδες 147	Καρύανδα 36
Καλούγα 334	Καραΐβοι 361	Κάρυστος 189, 209
Καλυδὼν 166	Καραϊσκάκης 109, 159	Καρύταινα 186
Καλυψὼ 231	Καρακάστα 361	Καρυστία 188
Κάλχας 39	Κάραμεις 18	Καρχηδὼν 96
Καμανάρ 13	Καρασὺ 10	Καρχηδόνιοι 235
Καμάρινα 229	Καραρψάν 63	Κασμίρη 70
Κάμας 329	Καρδία 122	Κασσάνδρα 131
Καμαρίς 13	Καρδίτσα 151	Κασσικιάρης πτμ. 347
Καμβόδοσχος 72	Κάρες 34, 45	Κάσσιος 210
Καμβούνια 150	Καρία 11, 34	Κάσος 47
Καμβραΐη 25	Καρινὸς κόλπος 104	Κασσιτερίδες 321
Καμβώδοσχα 74	Καρθαγένη 239, 360	Κασσοῦδοι 278
Καμενέκη 334	Καρλεστών 353	Κασοῦεντος 205
Καμέρων μ'	Καρλσβάδη 305	Κασπία θάλ. 2, 4, 81
Κάμιλλος 212	Καρλοβίτσιον 307	Κασπία πύλαι 61
Καμπανία 255	Καρλσβρούνη 3 5	Κασταλία 164
Κάμπος Φόρμιος 265	Καρλσρόνα 312	Καστάμπολι 18
Καμτσάδαλοι κζ'' 8	Καρλσρούη 291	Καστανιά 182
Καμτσάτκα 1, 2, 83, 84	Καρλόττα 349	Καστελαμάρε 223
Καναδαίος δεσμὸς 326, 350	Καρλοττεμδοῦργον 284	Καστέλη 288, 292
Καναδάς 350	Κάρμηλος 58	
Κανάρης 109	Καρνάκιον 89	
Κανάριοι νῆσοι λγ', 97, 103, 241	Καρνίων 186	
	Καρνεάδης 94	
	Καρρλῖναι 24, 371	
	Κάρολος Μάουχ μα'	
	Κάρολος ὁ Δ' 236, 290	

Καστιλιανοί 237	Κεχροπία 153	Κηφισσία 155
Καστορία 129	Κέχροψ 152	Κιαμπές 60
Καστορίας λίμν. 115	Κελανιά 29	Κιάχτα 80, 84
Καστρί 163 187	Κελέδη 75	Κυδέλη 31
Κασσάκη 81	Κελισμάν 24	Κιόβρα ή Μεγάλη 30
Κασχάνη 64	Κέλσος 229	Κιγκιννάτος 218, 355
Κατάνη 230	Κέλται 199, 246	Κίεβον 327, 335
Κατάκωλον 177	Κελτίδηρες 235	Κιθαριών 113, 156, 157
Κατακεκαυμένη Αυδ. 23	Κελτοί κη' ιδέ Κέλται	Κικέρων 136, 218, 219
Καταλωνία 240	Κελλικ 15	Κίκονες 122
καταρράκτης ιη', κ'	Κενίσσιος σύριγξ 256	Κιλίκη 11, 40
Κατούνα 163	Κενίσσιον 247	Κιλικία Πεδιάς 40
Καττεγάτης 314	Κένταυροι 47	Κιλίκιος δλεθρος 40
Κατερίνη 150	Κέντιον 320	Κιλικά Νιδάρου λθ'
Κατμανδούη 72	Κεντούριπα 229	Κιλίσσελι 14
Κατσόαχης πτμ. 285	Κεντρικά Καρπάθια 300	Κίμανα 34
Κατίκιοι 16	Κεντρικός Άτλας 95	Κιμδόρασσον 343
Κάτουλλος 209	Κεντρ πολιτεία 354	Κίμβροι 272
Κάτλος 207	Κέουτα 97	Κίμωνος 93
Κάτταρον 304	Κέπλερος 6'	Κίμων 48
Κάτω Χώρα 236, 264	Κεράμη 75	Κίνα 77
Κάτων ο Πρεσβύτερος 213, 2 8	Κεραιικός 153	Κίος 15
Κάτων 47	Κεραυνία 114 132	Κιουρασώ 359
Καύδιον 221	Κεράτιος 125	Κιουσόν 76, 77
Καυένη 257, 365	Κερωνός, όρος 8	Κιότον 77
Καύνος 33	Κερί 197	Κιουταχής 28
Καύκας 343	Κέρκυρα 194	Κίρα Γκεζλέρ 10
Καυκασία φυλή κη'	Κερκινίτις 115, 117	Κιργίσιον 83
Καυκασία 82, 107	Κερμάν (Καρμανία) 63	Κιρκάτον 202
Καύκασος 2, 49, 328	Κέρστεν λθ'	Κιρκήσιον 51
Καύκωνες 15	Κεστρίνη 133	Κίρρα 164
Καυλωνία 226	Κεσώ 74	Κίρτα 96
Καυμένη 193	Κετσκεμέτη 306	Κισίλ 'Ιρμάκ ("Άλως)
Κάυστρος 10	Κετίγνη 145	5, 9
Καύστρο 10	Κεύλάννη 72, 326	Κισνόδιον 337
Κάρφα, πορθμός 4	Κεύλου Χισάρ 0	Κίστιοι 19
καφές 86	Κεύτα 241, ή Κεύτη, ιδέ Σέπττη	Κίτιον 48
Καφηρεύς 187	Κέως 191	Κίτρος 130
Καψάδη 100	Κζερνοβίχη 305	Κλάνις 206
Κέα 371	Κηγάτον 187	Κλαγεφούρη 303
Κεδέκη 350	Κήτος 'Αντιλλών 360	Κλαζομενάι 4, 45
Κεδός 10	Κερκσοός 20	Κλαυδίου 220
Κείλη 287	Κησιπήχιος κλπ. 346	Κλαυδιόπολις 17
Κιζήτων 359	Κηφιστός 118, 152, 159	Κλείνθης 13
		Κλεισόδα 166

Κλεόδουλος 47	Κονναούχτη 325	Κουμασσία 102
Κλεόμβροτος 158	Κονξόεργη 312	Κουμβερλανδία 318
Κλεοπάτρα 168	Κοντέσσα 131	Κούναξα 52
Κλερμόντιον 249	Κόνων 36	Κουνδουσία 82
Κλίβης 67	Κοπεγχάγη 315	Κουζχάδη 297
κλίμα χδ', χγ'	Κοπέρινικος 6', η'	Κούρας πτμ. 86
κλίμακες ιδ'	Κόπται 89	Κουράτ 99
Κλιμάνζαρον ὄρος 99	Κοπτός 89	Κουρδοι κη', 7, 50, 51
Κλιντόκίος λζ'	Κόραξ 164	Κουρδιστάν 51, 62
Κλούσιον 212	Κορδιλλιέραι ιζ', 342	Κουρέν η Γρεννάχ 94
Κνημὶς ὄρος 162	Κορδοφάν 92	Κουρήτες 13
Κνίδος 36	Κορδύβη 238	Κούριος Δεντάτος 221
Κνωσὸς 139, 140	Κορέα 1, 77, 79	Κουρλανδία 332
Κονάζας πτμ. 101	Κορήνη 95	Κουρτραύη 271
Κόδητος 267	Κόρθιον 192	Κουσάνατσι 26
Κοβλεντία 285	Κοριᾶται κζ'	Κουσετέλ Γὰς 8
Κοδοῦργον καὶ Γόθ, 294	Κοριαῖκοι κζ'	Κοῦσκον 362
Κόγγον 85, 101	Κορίολα 2 9	Κοῦσουκ Μεϊντέρ 10
Κόγγος πτμ. μ', 101	Κοριολανός 219	Κράβλα 316
Κόδρος 152	Κορινθία 174	Κραγιώδα 143
Κόζακας 150	Κορινθιακὸς κόλπ. 112	Κράγος 9
Κοζάνη 129	Κόρινθος 169, 172, 188	Κραγουγεάτση 144
Κοῖμβρα 243	Κόρκη 325	Κράθις 118, 176, 205
κοιλίς ιζ'	Κοριτσά 130, 136	Κρακοβία 305
Κοίλη Συρία 55	Κορνήλιος Νέπως 209	Κραναία 196
Κολμαρία 298	Κορνοαλλία 318	Κρανίδιον 171
Κολοκοτρώνης 109	Κορομανδέλον 68, 71	Κράπος λθ'
Κολόμβον 72	Κορούνα 237	Κράτης 42
Κολόμβος λέ, 200, 359	Κορτήσιος 236	Κρατήρ κόλπ. 202
Κολομβίας πτμ. 345	Κορφίνιον 220	Κρεμαστή Αάρισσα 160
ἡ Ὁρεγόνης 346	Κορώνεια 159	Κρεμώνη 208
Κολοράδος 346	Κορώνη 180	Κρεόλα: 356
Κολοσσαί 29	Κοτοπάξιον ὄρ. 343	Κρεσφόντης 178
Κολοφών 26, 46	Κοτύαιον 28	Κριμαία 337
κόλπος ιη'	Κότυλον ὄρ. 8	Κρεμλίνον 334
Κολχίς 49	Κότυς 126	Κρεφέδη 286
Κολωνία 285	Κοχιγίνα 73, 257	Κρήτες 11
Κόμανα 22	Κουάδρα ἡ Βαγκουδέ- ρη 349	Κρήτη 120
κομήτης α'	Κούδα 241, 358	Κρητικὸν πέλαγ. 111
Κομίνιον ὄρ. 203	Κουβλαί Χάν λδ'	Κρίκκελον 167
Κομιτάτον τῆς Νικαίας 256	Κουελλόνια 77, 79, 80	Κρισσαῖον πεδῖον 163
Κομόριοι νῆσοι 102	Κουερετάρων 357	Κρισσαῖος κόλπ. 112
Κομπάσιον ὄρ. 100	Κουίτον 361	Κροατία 307
Κόνι:σα πεδ. 116	Κουῖχπάκης 346	Κρόβια 136
	Κουμάννα 361	Κροῖσος 30
		Κρονστάδη 307, 332

Κρότων 226	Κωνσταντινούπολις 108	Λάπωνες 310
Κροτωνιάται 2'6	123	Λαπωνικά ὄρ. 309, 328
Κροῦππ 236, 297	Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας	Λάρανδα 30
Κρόνος (ὁ πλανήτης)	16, 123	Λαρανδεῖς 30
δ', γ'	Κωνσταντίνη 96	Λάριος 204
Κρώμα 18	Κωπαῖς 116, 159	Λάρισσα 148, 170
Κτησίαις 36	Κωτύωρα 20	Λάρναξ 48
Κτησιφῶν 52	Κῶς 46	Λαροχέλλη 252
Κυανᾶ ὄρη 367		Λάσσα 80
Κυανοῦς κόλπος 16	Λαβαλέττα 231	Λασσίθιον 140
Κυβέλη 8	Λαβουάνη 75, 326	Λάτμος 9
«κύβος ἐρρίφθω» 205	Λαβραδωρίς 342	Λατῖνος 17
Κυδωνία 139	αδύρινθος 138	Λατμικός κόλπος 35
Κυδωνίαι 14	Λαγγελάνδη 315	Λαύρεντον 217
Κύζικος 13, 43, 125	Λαγκάδα 186	Λαύριον 113, 156
(Ἀρτάκη)	Λαγκάστριος πορθμὸς	Λαχώρη 70
Κύθηρα 173	λζ	Λεάνδρος 13
Κύθνος 191	Λαγράνια 238	Λεβάδεια 118, 159
κύκλοι μεσημβρινοὶ ε'	Λαγύση 102, 326	Λεβαδική πεδ. 159
κύκλοι παράλληλοι ε'	Λαδύγα 39, 330	Λέβεδος 25
Κυκλώπεια 170	Λαδρόναι 241	Λεβερριέ (αστρονό-
Κυλλήνη 114, 172	Λάδων 17, 186	μος) γ'
Κύμη 14, 189, 221	Λαέρτη 40	Λεβέτσοδα 83
Κυνὸς Κεφαλαί 149	Λαϊδάχη 303	Λεβίδι 184
Κυνουρία 186	Λακεδαιμόνιος 182	Λεϊγάρδος μβ'
Κύπρος 47 326	Λακινία 226	Λεϊδάρτσι 176
Κυπαρισσία 112, 180	Λακίνιον 203, 226	Λεϊγήρ 248
Κυρήνη 94, 193	Λακωνία 181	Λεϊγνιτία 285
Κυρηναϊκή πεντάπολις	Λακωνικός κόλπ. 112	Λεϊθάς πτμ. 300
95	Λαλάνδη 315	Λεϊθη 324
Κύρις 215	Λαμία 160	Λεϊνή 287
Κυρίται 215	Λαμφάκι 3	Λεινστέρη 325
Κύρνος 232, 247, 255	Λαμιακή 118	Λεϊρίς 205
Κύρος πτμ. 5, 49, 82,	Λάμφακος 13, 125	Λεϊστάλη 262
329	Λάνδα 252	Λειψία 290
Κύρος ὁ Πρεσβύτερος	Λάννα 285, 292	Λεχόκλη 263
30	Λαοδίχεια ἡ Κατακε-	Λέκτον ἀκρ. 13
Κύρος ὁ Νεώτερος 52	καυμένη 30	Λέλεγες 11, 34
Κυσανάχη 260	Λαοδίχεια (Λατακιέ)	Λεμάνση 250
Κύτα 183	29, 54	Λεμδέργη 305
Κυτίνιον 164	Λαοκόων 47	Λένας 2, 83
Κύτωρον 18	Λαουεμδοῦργον 279,	Λεοντάριον 186
Κῶκ Ἰάκωβος μβ'	287	Λεοντῖνοι 230
Κωκυτὸς 116, 132	Λαούφενον 261	Λεοπόλδος 270
Κῶμον 207	Λαπάζη 362	Λεουδάρδη 269
Κωνσταντία 48, 291	Λαπίθαι 147	Λεουσίση 325

Λέπιδος 211	Λίβυσσα 16	Λοκροί 226
Λέπτις 56	Λιδωρίκιον 161	Λουδαίνη 270
Λέρνη 116	Λιλύδαιον 228	Λουστερλίτσιον 305
Λέσθος 44	Λίβανος 6	Λοφόται 313
Λέσθιοι 44	Λιγουριόν 170	Λουγδονική 253
Λεσίνα 304	Λίγυρες 199	Λουδίας 117, 128
Λέσιγγ 293	Λιγυστική θάλασ. 202	Λουδοβίκος δ' Β'. 188
Λεσσέψ 92	Λιέγη 271	Λουδοβίκος δ' ΙΔ'. 245
Λέττος κη'	Λιθουανία 333	Λουδοβίκος δ' Γερμανός 265
Λεύδη 267	Λίλλη 251	Λουδοβίκος Βοναπάρτ. 266
Λευθεροχώρι 131	Λίμα 362	Λουδοβικούπολις 290
Λευκά όρ. ιζ', 114, 137	Λιμβούργον 269	Λουδοβίκος δ' Γ'. 291
Λευκός 195	Λιμερίκη 325	Λουζώνη 76
Λευκάτας 195	Λιμνή ιη'	Λούθηρος 292
Λευκή θάλασσα 3	Λιμνήν Πρίγκιπος 359	Λουϊσίλλη 355
Λευκόν όρος ιζ'	Λιμμάτης πτμ. 262	Λούκα 213
Λευκίος Άντώνιος 212	Λίμναι κα. ε΄δη αβ- των αὐτόθ.	Λουκιανός 54
Λευκός Έλστερος 296	Λίμνη 188	Λουκλάνδη 370
Λευκός Δρίλων 116	Λίμνη Δούλων 345	Λουκνόδιον 70
Λευκός ποταμός 86	Λιμόγη 249	Λουκόμωνες 212
Λευκτρα 158	Λιμουζίνη 249	Λουαλάδας πτμ. μ'
Λέντιον 286	Λίνδος 47	Λούκουλλος 9, 18, 21, 34, 50
Λεχαινά 177	Λίντερνον 221	Λουκρινίς θάλασ. 204
Λέχος 289	Λίντση 303	Λουκριτήλιον 204
Λεώνη 238	Λίπτης Πρίγκιπ. 296	Λούνδη 312
Λεωνίδιον 187	Λίσσα 304	Λουξεμβούργον 269, 271
Λήδη 323	Λισσαβών 243	Λουξόριον 89
Λήθη, ποταμός 27	Λισαγγον 101 246, 255, 276	Λουπαδί 9
Ληθαῖος 150	Λοθαριγγία 297, 298	Λουτάτιος 231
Ληλάντιον πεδῖον 188	Λοθάρος 273	Λουτανσίγα 99
Λήμνος 127	Λοκρίς 161	Λουτράκι 172
Ληναῖος 311	Λοκροί 161	Λυδέκκη 293, 296
Ληξούρι 196	Λομβόκη 75	Λυγκιστίς 128
Λία 51	Λονδῖνον 321	Λυδία 11, 22
Λιαουρικώχας 317	Λοξεμβούργον 107, 269	Λυδλίνη 333
Λιανόσια 245	Λαγγεδόκη 252	Λυκαονία 28
Λιάπιδες 135	Λάχης 47	Λυκάωνες 28, 39
Λίβανον 53	Λευκόν όρος 247	Λύκαιον 186
Λιβανάται 163	Λεπενού 168	Λυκέρνη 261
Λιβερούλη 323	Λέρνη 170	Λύκειον 153
Λιβερία 101	Λιβυκά όρη 87	Λυκία 11, 36
Λίβιος 209	Λιβυκή έρημ. 97	Λυκίταρχος 37
Λιδιγξτόνης μ'	Λιλύδαιον 203	
Λιδονία 332	Λιμβούργον 270	
Λιδόρνος 213		
Λιδυροί 199		

Λύκιοι 37	Μαιλάρη 310	Μανίλη 76
Λυκίνιος 16	Μαίναλον 114, 185	Μανιτόδα 350
Λύκος ποταμός 9, 10	Μαΐνη 250	Μάντουα 208
Λύκος 37	Μαιονία 22	Μαντούχιον 194
Λυκούρεια 176	Μαΐτμασχήνη 80	Μαντίνεια 184
Λύκος 140	Μαϊώτις λίμνη 4	Μάοροι 370
Λυσίμαχος 25	Μακάρων νήσοι 103	Μαούνα Κέα 371
Λυσιμαχία 115, 118	Μακασσάρη 75	Μαούνα Λόα 271
Λύσιππος 173	Μακεδονία 109, 120	Μαξιμιλιανός 265, 357
Λύστρα 39	Μακεδονική πεδ. 117	Μαρθών 155
Λυττήχη 271	Μακκενζίης πτμ. 345	Μαράνων πτμ. 347
Λυών 224, 254	Μάκεστος 0, 136	Μαρδάχη 290
Λωρέτον 214	Μακμαδών 255, 27	Μαργαρίτα 313
Λωσάνη 263	Μάκρη 37	Μαρδόνιος 158
	Μάκρης πτμ. 205	Μαρέγγον 203
Μαγαλλάνη 363	Μακρυνίτσα 150	Μαρία 265
Μαγδαληνή 343	Μακρυνόρος 114, 132	Μαρία Γαλάντη 359
Μαγδαληνής ποτ. 347	Μάκρωνες 19	Μαρία Θηρεσία 299
Μαγδεδοῦργον 285	Μαλαθάρη 68, 70	Μαρία Θηρεσιόπολις 30
Μαγελλανικός πορθμός λστ'	Μαλάγα 239	Μαρία Στουάρτ 324
Μαγελλάνο, ὄδε Μα- γελάεις λστ'	Μαλαδέττα 234	Μαριάναι 241
Μαγελάεις λστ'	Μαλαισία 74	Μαριανδουοί 15
Μαγέρη 313	Μαλαῖοι κθ', 366, 370	Μαριάνναι ἢ Λαδρόναι 371
Μαγιώρκα 240	Μαλαΐκη φυλή 74	Μαρίκη νόμψη 220
Μαγυάροι 107	Μαλάκα 73, 326	Μάριος 207, 218, 219 220, 253
Μαγνησία 147, 149	Μαλακασί 151	Μάρκελλος 223, 230
Μαγνησία ἡ ὑπὸ Σι- πύλῳ 23.	Μαλέας 112, 114	Μαρκήσιοι 371
Μαγνησία ἡ πρὸς Μαιάνδρῳ 27	Μαλέβεντον 220	Μάρκιος 219
Μαγνόπολις 21	Μαλιακός 113	Μαρκήσιοι 257
Μαγυάροι 307	Μαλιεῖς 148	Μάρκος Αὐρήλιος 42
Μαγχέμιον 291	Μαλμώη 312	Μάρκος Μπότσαρης 167
Μαγχεστρία 323	Μαλλός 42	Μάρκος Πῶλος, λδ' λε'
Μαδαγασκάρη 102	Μαλουῖναι 365	Μαριαρᾶς 3, 123
Μαδαγάσσοι 102	Μάλτα 231, 325	Μαρόκον 96
Μαδέρα 103	Μαμέρτιον 226	Μαρσῦας 29
Μαδέραι 103	Μαμῆλιος Ὁκτάδιος 218	Μαρταδάνειος κόλ. 72
Μαδίρας πτμ. 347	Μανδαλέχη 73	Μαρτινῶ 264
Μαδράση 69, 71	Μανδσγουρία 77	Μαρτινίκη 359
Μάζακα 33	Μανδσγουρική 1	Μάρχη 249
Μαζατλάνη 357	Μανζαναρέσιον ποτάμι 238	Μαρχιωνία τῆς Μορα- βίας 05
Μαιένη 315	Μάνη Ἀγγλ. 323	Μάρχος πτμ. 200
Μαικήνας 211, 218	Μάνη, Ἀνατ. Δυτ. 183	
	Μανδύγγοι 98	
	Μανιάκι 180	

Μαρών 56, 58	Μεδινα 60	Μεσσηνή 179
Μαρώνεια 122	Μεδιόλανον 200, 207	Μεσσηνία 171
Μαρωνῖται 7	Μεζέντιος 213	Μεσσηνιακὸς κόλπ. 112
Μασκαρένα 102	Μέθανα 172	Μεσραΐμ 88
Μασκάτη 60	Μεθώνη 131, 180	Μεσσωγίς 27
Μάσσα 210	Μεϊνίγγη 294	Μέταυρος 205
Μασσαλία 14, 253	Μέκκα (Μακρόραβα) 59	Μετέωρα 151
Μασσικὸς 204	Μεκινέζη 97	Μετεωρολογία κα'
Μασοῦροι 278	Μεκλεμβούργιον Σχου- έρινον 292	Μετέωρα κα'
Μαστουσία 111, 124	Μεκόγγος 72	Μεντερὲ Σοῦ 10
Μαστρίχτη 29	Μέλας πτμ. 10	Μέτς 24, 246, 298
Μασχέδη 63	Μέλας Δρίλων 116	Μέτσοβον 134
Μαυπούρη 361	Μέλας κόλπ. 111	Μεχελένη 271
Μαύρη θάλασσα 3	Μέλας Δρυμὸς 278	Μεχμέτ Ἀλῆς 110
Μαυρίκιος 102, 265, 326	Μελβίλλη 349	Μηδία 63
Μαυροβούνιον 120, 145	Μελβίλλη νῆσος λζ'	Μήθυμα 44
Μαῦροι 95	Μελβούρνη 368	Μήκος γεωγρ. ε'
Μαυρολιθάρι 164	Μελέαγρος 166	Μήνος 90
Μαυρομμάτι 179	Μέλης 24	Μηλιαί 150
μαυσωλεῖον 35	Μελένικον 130	Μήλος 193
Μαύσωλος 34, 35	Μελίβοια 150	Μηουανία 214
Μαχμούτης 110	Μελίτη 231	Μιάκον 77
Μέγα Δουκ. Κρακο- βίας 301	Μέμνων 89	Μιαούλης 109
Μέγα Σπήλαιον 176	Μέμρις 90	Μιαισένη 310
Μέγα Τιβέτ 80	Μενάμης πτμ. 72	Μυγδόνες 15
Μεγάλη Ῥωσσία 334	Μενάμη 73	Μίγχιος 206
Μεγάλη Βρετανία 107	Μενδήσιον 88	Μίδας 8, 10, 32
Μεγάλη Ἀρμενία 49	Μεννονίται· ἀντὶ Με- κονῖται καθ'	Μιδάσιον 28
Μεγάλη Ἑλλάς 199	Μεξικὸν 356	Μιδδελοβουργον 268
Μέγα Νογδόροδον 334	Μεξικὸν λστ'	Μιθριδάτης 9, 18, 34
Μεγαρίς 156	Μερδάστη 63	Μιθριδάτης Εὐπάτωρ 20, 2
Μεγάλη Σχολή τοῦ Γένους 124	Μερθύρη 322	Μικάδος ἢ τέννος 76
Μεγάλαι Ἀντίλλ. 344 358	Μερίδη 357	Μικελὼν 27
Μεγαλόπολις 186	Μερκία 322	Μικλούρης λζ'
Μεγαλοπρεπής Σολι- μάν 109	Μερσέυς πτμ. 319	Μικραία 116
Μέγαρα 156	Μέση Ἀγυπτos 90	Μικρά Καρπάθια 300
Μέγας Ἀλέξανδρος 53	Μέση Ἀμερικὴ 357	Μικρά Ῥωσσία, Οὐ- κρανία 36
Μέγας Ἀτλας 95	Μεσολόγγιον 165	Μικρὸς Ἀτλας 95
Μέγας Ὠκεανὸς 3	Μεσόγειος θάλασσα 3	Μικραὶ Ἀντίλλαι 316, 359
Μέγας Κανούτος 313	Μεσόγειος φυλὴ κα' 43	Μικρά Ἀρμενία 49
Μεδόακος 206	Μεσοποταμία 5, 51, 43	Μικρά Βρετανία 251
	Μεσσαρά πεδ. 138	Μιλδῶκη 354
	Μέσση 194	

Μίλητος 35	Μόνση 271	Μύκονος 190
Μιλητιόπολις 13	Μονοφυσίται 50	Μυλαί 228
Μιλύαι ἢ Σόλυμοι 37	Μονπελλιέ 252	Μύλασα 36
Μιληρόρη 322	μονοῦν ἄνεμ. κδ'	Μυλχώση 298
Μίλων Κροτωνιάτης 22	Μοντεβίδεον 364	Μυοῦς 26
Μίμας ὄρ. 8	Μοντσεράτον 240	Μυρτώον 111
Μίμνερμος 26	Μοντηρήλη 350	Μυσία 11
Μίνδαρος 13	Μοράδ Δάχ 8	Μυσία μεγάλη 14
Μινδάνας 76	Μοραύας 118	Μυσοί 11
Μίνδη 285	Μοργάρτη 260	Μυσῶν λεία 11
Μίνιος πτμ. 235	Μορηνή 12	Μυσία Κατακεκαυμένη 12
Μίνσκη 333	Μορροβία 101	Μυσία μικρά 12, 13
Μιντοβοναί 220	Μοσέλλας 285	Μυσώρει ν 71
Μινστέρη 325	Μόσης 248, 266	Μωάμεθ 59, 109
Μινύαι 160	Μοσούλη 52	Μωαμεθανοί λ'
Μίνως 1 8	Μοσύνοικοι 19	
Μισηνόν ἀκρ. 202	Μοστάρη 136	Καβλοῦς 58
Μισισιπιῆς 345, 346	Μιστράς 182	Ναβουχοδονόσορ 51
Μισσουρής 345, 347	Μόσχα 334	Ναγάρα Βουρὺν 13
Μιτυλήνη 44	Μόσχος 130	Ναγκίγγη 78
Μιχαήλ Παλαιολόγος 108	Μοτύη 227	Νάγκυον 255
Μιχιγάνη 346	Μοχιλέδη 333	Ναδίρης 67
Μογαδώρη ἢ Σουαίρα 97	Μόψου ἐστία 42	Ναζαρέτ 58
Μογγόλοι 83, 327	Μόψος 42	Ναζιάνζος 33
Μογγολία 77	Μοϋγγος Πάρκος λη'	Ναίνος 349
Μογγόλοι καὶ Τάρταροι 330	Μούλλη 325	Νακίων 78
Μογγολικοὶ λαοὶ κζ'	Μουλγράδιοι νῆσοι 371	Νακόλεια 28
Μογουντία 92	Μουλτάνη 70	Ναμούρη 271
Μοβίλη 354	Μουντάνη λίμνη λθ'	Νάνται 252
Μοζαμβίκη 100, 243	Μουνοχία 153	Νάξος 192, 229
Μόκκα 59	Μουράτης Α' 109	Ναπολέων Βοναπάρτης 232, 233, 236, 245, 293
Μολάοι 183	Μουρζούκη 96, 98	Ναπολέων δ Γ', 245, 255
Μολοσσὶς 133	Μουρκία 239	Νάρδα 332
Μολδαῦος πτμ. 301	Μουρρίης πτμ. 167	Νάρκισσος 158
Μολούκκαι 74, 75, 269	Μορρουμβίγδης πτμ. 367	Ναρνία 214
Μόμιος 172	Μουρσγιδάδαη 70	Ναρόδας 329
Μόναχον 256	Μουρτένη 263	Νάρων 116, 136
Μόναχον 288	Μουτίνη 210	Νασχιβίλλη 355
Μονδαχοῦοι Τάρταροι 78	Μογαλίτσι 9, 13	Νατάλη 100, 325
Μονεμβασία 183	Μπάγκουλυ 10	Ναύκρατις 91
Μοσκούτον 357	Μπαρτέν 9	Ναύλοχος 228
	Μποτσαραῖοι 134	Ναυπακτία 166
	Μυγδονία 128	
	Μυκάλη 8	
	Μυκῆναι 171	

Ναύπακτος 164, 166	Νέον Ἀμστελδάμον 26	Νικόλαος 145, 327
Ναχτιγάλ 10'	Νέος Ἀρχάγγελος 356	Νικαλάτρεφ 337
Νέα Αὐρηλία 354	Νεοτάτη 306	Νικομηθεΐα 16
Νέα Βεστμινστέρη 349	Νεοχατέλη 263	Νικόπολις 135
Νέα Βρεττανία 370	Νερδούδα 68	Νίμαι 203
Νέα Βρουνσβίγη 342, 350	Νεροῦας 214	Νινευί 51
Νέα Γουινέα 369	Νέστος 141	Νιόδη 6
Νέα Ἐφεσος 26	Νεστοριανοὶ 42	Νιπάλη 72
Νεαὶ Ἑβρίδες 370	Νεστόριος 42	Νιπιγόνη 346
Νέα Ἡπειρος 135	Νέστωρ 180, 225	Νιπώνη 77
Νέα Ἰερουσαλήμ 356	Νευροκόπον 130	Νίσαια 157
Νέα Καισάρεια 20	Νεωτέρ. γένους Ῥεούσ- ση 295	Νίσιον Νοδογόροδον 334
Νέα Καληδονία 257, 370	Νελεῦς 35, 180	Νιφάτης πτμ. 49
Νέα Καστιλία 238	Νήριτον 196	Νοδάγια Σεμλία λη
Νέα Μινζέλα 161	Νησίον 179	Νοδάγια 305
Νέα Ὀλλανδία 326	Νήσος Βασιλίσσ. Καρ- λόττας 30	Νοδιπαζάρ 136
Νεοκαισάρεια 21	Νήσος τῆς Γαλλίας 102, 248	Νογδόροδον Βελίχιον 331
Νεάπολις 140, 222	Νήσοι τῆς Λουαγιαλι- ταΐτης 257	Νόμια 179
Νέα Πέλλα 162	Νήσοι τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας 21	Νορβεγία 107, 308, 312
Νέα Ῥωσσία 336	Νήσοι Σολομώντος 370	Νορβίχη 322
Νέα Σηλανδία μδ', 326, 370	Νήσοι Ἑταιρείας 371	Νορθουμβριλανδία 323
Νέα Σκωτία 342, 350	Κήσοι Φιλίας 371	Νορεμβέργη 289
Νέα Τσερκάσκη 336	Νήχη 325	Νορλανδία 312
Νέα Ὑόρκη 352	Νιάουσα 129	Νορμανδία 251
Νέα Φουδλανδία 326, 350	Νιάμ Καννιβάλων μ'	Νορμανδοὶ 308
Νέβας 329	Νιβερνάσκη 249	Νορφόλλη 346
Νέγος 93	Νίγηρτες κς', ἡ Νι- γρίται 369	Νότιος Βραδάνθη 270
Νέδα 180	Νιγγποδόν 78	Νότ. Ἀτλαντ. Πολι- τεῖαι 353
Νεδσέτ 59, 60	Νίγρος 85, 99	Νότιος Ἀμερικῇ 360
Νέδων 178	Νιδδεμβάλδη 260	Νουμάς Πομπήλιος 215
Νείσση 285	Νιαγάρας 306	Νουρσία 215
Νεῖλος 85, 86, 87, 91	Νιζάμης 71	Νουάνζας ἡ Οὐκερέδης 86
Νεϊλούμετρον 89	Νίκαια 16, 245, 27, 335	Νουάνζα 99
Νειοχώρι 166	Νικαραγούα 347, 357	Νύσα 27
Νέκκαρος 283, 290	Νικηταράς 109	Νυσάδα 144
Νεκρά Θάλασσα 57	Νιχζάρ 21	Νῶε 49
Νεκρὸς λα', 51	Νιχοβάραι 74	Νώλα 223
Νέλσων 92, 346	Νικολαΐέδσκη 84	
Νεμέα 171		Ξάνθος 10, 37, 134
Νέμεσις 156		Ξενοφάνης 26
Νεοδοῦργον 259		Ξενοφών 18
Νεοχατέλη 323		

Είρεξ Δελαφροντέρα 239	Ῥοκτάδιος 208, 211	Ῥορινόκος λζ', 315, 347
Ειρόμερον 163	Ῥολαῦος πτμ. 285	Ῥορθόδοξοι 107
Ειρηχώριον 188	Ῥολβία 2 2	Ῥορίζων, σημεῖα αὐ-
Ευδίας 148	Ῥολγαστος 8	τοῦ στ
Ευνίας λίμνη 150	Ῥολδεμβοῦργον 293	Ῥορκάδες 318, 325
	Ῥολίνδα 364	Ῥορμος ιη'
	Ῥολλανδία 264	Ῥορόντης 54, 56
	Ῥολμύσιον 305	Ῥοροπέδιον ιδ'
Ῥάγγος 77	Ῥολλανδοὶ κη, 74	Ῥορος Λέοντος 101
Ῥάαρτων 369	Ῥολπαί 167	Ῥορχομενός 159, 185,
Ῥάδεμβάλδη 260	Ῥολστέινον 282, 287	Ῥοσκάρος 309
Ῥάελισκοι 89	314	Ῥοσποδάροι 124
Ῥάης 2, 83	Ῥολυμπιεῖον 154	Ῥοσσα 113
Ῥάερδέγης λη'	Ῥολυμπία 180	Ῥοσάκα 77
Ῥάείδιος 220, 337	Ῥολυμπηνή 8	Ῥοστικαὶ Σαμοεῖδαι
Ῥάειδουπόλις 337	Ῥολυμπος (Κεχ'ιχ	83
Ῥάειδον 2 7	Δαχ) 8.	Ῥοσταγγέλην 321
Ῥαγκόγγη 3 6	Ῥολυμπος ιγ', 48, 113,	Ῥοστένδη 271
Ῥαγγηστός 157	128. 148	Ῥοσιρίς 88
Ῥαάιναθος 55	Ῥολυνθος 131	Ῥοττάβα 350
Ῥάειδα 59	Ῥομάνη 60	Ῥοττεντότται κζ', 100
Ῥάερας 278, 283, 285	Ῥομάρ 53, 65	Ῥοττομάχοι 361
Ῥάησός 336	Ῥομηρος 24, 45, 194	Ῥοχαγιάκα 357
Ῥάρύσαι 121	Ῥομσκη 83	Ῥοζάλης 28
Ῥάυσεῦς 163	Ῥονδουράση 326, 357	Ῥοζαλλία 318, 319
Ῥζηρὸς 115, 118, 163	Ῥονδουράσιον ἢ Βαλι-	Ῥοζαρος 272
Ῥζόλαι 161	σεῖα 357	Ῥοζατερφόρδη 325
Ῥομάν 65	Ῥονέγα 330	Ῥοζδη 70
Ῥοθρος 113, 148, 160	Ῥοντάριος 346	Ῥοζδσαν λζ'
Ῥοθωμανοὶ 141	Ῥοζωόρδη 322	Ῥοζδσώνεος πορθμὸς
Ῥοθων 110	Ῥοπόρτον 243	λζ', 345, 349
Ῥοθων ὁ Μέγας 273,	Ῥοπούντιος πόρος 116	Ῥοζδεραρχάμπτων 322
298	Ῥοππιανός 42	Ῥοζέλινος πτμ. 215
Ῥίχος τοῦ Θεοῦ 264	Ῥοππελένη 285	Ῥοζελίτρι 219
Ῥιλάνδη 312	Ῥοπούντιοι 162	Ῥοζενουσία 224
Ῥίνους 182	Ῥοράγγης μα', 253	Ῥοζερβανός 201
Ῥίνουσαι 180	Ῥοράνη 96	Ῥοζερκέλλαι 207
Ῥίνωτροὶ 199	Ῥοράτιος 211, 218	Ῥοζεσσάντη 252
Ῥίνωτρία 199	Ῥορδηλος ὅρ. 112, 128	Ῥοζεσαντίων 254
Ῥισέλη 332	Ῥορεμβοῦργον 336	Ῥοζεσουδῖος 204
Ῥίτη 113, 160	Ῥορεστία 126	Ῥοζεσπαιανός 215
Ῥίτυλον 183	Ῥορεστιάς 129	Ῥοζεστμινστέρη 321
Ῥοκμάχη 319	Ῥορεστις 128	Ῥοζετυλωνία 211
Ῥοκας πτμ. 319	Ῥορη ιστ', ιζ'	Ῥοζηκτίς 321
Ῥοκα 144	Ῥορη Βενεζουέλης 344	Ῥοζηρών 208
Ῥοκαδιανός 168	Ῥορη Βρασιλίας 345	Ῥοζέλλιαμ 350

Οβινδωρή 321	Παγγαῖον 120, 128	παραβολή γ'
Οβκαυάλη 347	Παργασαί 119	Παραγουάης 348, 363
Οβκερέθη 99	Παγασητικός 111	Πάργα 134
Οβλερίχος Ζεγγυλιος 258	Πάδος 205	Παράλιαι Ἄλπεις Κα- λιφορνίας 344
Οβλλη 323	Παιονία 128	παραλία ιγ'
Οβλμία 290	Πακτωλὸς 8, 10, 22	Παραλία Χρυσοῦ 326
Οβλστέρα 325	Πακατιανή 29	Παραμυθία 134
Οβμδέρτος Α' 201	Παλαμᾶς 151	Παραμάριδον 365
Οβμδρων 205	Παλαῶσιοι 2 1	Παράνας 348
Οβμδερως 319	Παλαχά Καστιλία 238	παραπόταμα κ'
Οβντεροβάλδη 260	Παλατίνη 215	Πάρης πτμ. 290
Οβξμάλη 357	Παλάτσα 35	Παρθηνοὶ 135
Οβολσίνιοι 212	Παλεμδάγκη 75	Παρθενία 45
Οβολσίνιος λίμνη 204	Παλέρμον 227	Παρθένιος πτμ. 9
Οβόλτουρνον 204	Πάλη 196	Παρθένιον 114, 170
Οβολτοῦρνος 205	Παλίνουρος 203	Παρθενόπη 222
Οβπερναδίκη 348	Πάλκεις 72	Παρθενῶν 154
Οβραγουάη 363	Παλλήνη 130	Πάρμα 201, 210
Οβράλης 329	Παλμύρα 54	Παρμενίων 64,
Οβρία 202, 260	Παλμυρηνή 54	Παρνασσός 113, 159 163
Οβράλια 105, 328	Παμδοιώτια 159	Παρνασσός 113, 115, 162
Οβραλικά 106	Πάμισος 119, 179	Πάρνης 113, 152
Οβράνια Ὅρη 79	Παμπάσαι 345	Πάρνων 114, 182, 187
Οβρανός (ὁ πλανήτης) δ', γ'	Παμφυλία 11, 38	Παροικία 192
Οβρόνη 346	Παμφύλιος 7	Παροπάμισος 2, 61
Οβρος Βοῦς 334	αμπλώνα 240	Παρράσιος 26
Οβσης πτμ. 318	Παμῖρ μα'	Πάρρος λζ'
Οβψάλη 311	Παναγία 249	Πάρσαι 64
Ὁφενθάλη 349	Παναμᾶς 360	Πάρις 13
«Ὁφθαλμός Ἄνατο- λῆς» 55.	Παναχαϊκὸν 175	Παρίσιοι 248
Ὁφφενδάγη 291	Παναιτωλικὸν 114	Πάριον 13
Ὁφιεῖς 165	(Ἄραποκέφαλον) 166	Παρίμια ὄρη 344
Ὁφιοειῖς 165	Πανδίων 37	Πάρρος 192
Ὁφίρ λα', μα'	Πανδωσία 225	Πασαργάδαι 63
Ὁφρὺς ιζ'	Πάνθειον 154	Πασιτίγρης 5
Ὁχτζολλέρνοι 286	Πάνιστα 183	Παταγῶνες 365
Ὁχενστῶφοι 290	Πανιώνιον 27	Παταγωνία 365
Ὁχη 189	Πανελλήνιος 156	Πάτμος 46
Ὁχίος 347	Παννονική 118	Πάταρα 38
Ὁχίτσα 144	Πάνορμος 227	Παταύιον 209
Ὁχότση 84	(Πανδσχήθη) 69	Πάτραι 112
Ὁχρίς 129	Παξοὶ 195	Πατριαρχεῖον 124
	Παποῦαι κζ', 74	Πάτνα 70
	Παππαθύμιος Βλαχά- δας 150	
	Παππαφλέσας 180	

Πάτερκλος 222	Πέστη 306	Πιχίγγα 361
Παυία 208	Πεσχαίοισσι 365	Πλανήτης α', 6'
Παύλος 42, 55	Πεταλίδι 180	Πλαυός 206
Παυσανίας 23	Πετηλία 225	Πλούταρχος 157
Παφλαγόνες 17	Πετραία Ἀραβία 60	Πλούτων 2 0
Παφλαγονία 11, 17	πετρέλαιον κδ'	Πλαταιαί 158
Πάρος 48	Πετράρχας 211	Πλακεντία 210
Πεγούη 73	Πετροπαυλόδοσκη 84	Πλάσσουν 67
πεδιάς ιδ'	Πέτρος ὁ ἀπόστολος 58	Πλυμούθη 321
πεδῖον τοῦ Ἀρεως 216	Πέτρος ὁ Β' 364	Πλίνιος ὁ Πρεσβύτε- ρος 209, 22
Πείπος 329	Πέτρος ὁ Μέγας 327	Πλουσία Ἀκτὴ 358
Πειραιεύς 153, 155	πετρώματα πυρογενή ιδ', πλουτώνεια ιε', ἡφαιστειογενὴ αὐτόθ. στρωματώδη αὐτόθι, μεταμορφωσιγενὴ αὐ- τόθ. ὕδατογενὴ αὐτ.	πλημύρα ιθ'
Πεῖρος 175	Πετρούπολις 331	Πλάτανος 66
Περίον 78	Πετσιλία 78	Πλαουμένη 290
Πελαγονία 128	Πετσιγόρας 320	Πελέδιον νῆσοι 241
Πελασγίωτις 147, 148	Πηγαδάκι 197	Πλείσσης πτμ 290
Πελασγοί 11, 128	Πηλεὺς 161	Πλάτος γεωγραφικ. ε'
Πέλλα 129	Πήλιον 114, 148	Πλέβια 137
Πελοπία 23	Πηλούσιον 91	Πλίνιος ὁ Νεώτερος 208
Πέλοψ 168	Πηλουσιακὸν 88	Πλούεστη 143
Πελοπόννησος 1 8	Πηνεῖς 117, 118, 148 150, 176	Πνὺς 153
Πελοπιάς ἄκρ. 203	Πίερος 1 3, 128	Ποατιέ 252
Πεμδρόκη 322	Πιερία 128	Ποατοῦ 252
Πενέσται 135	Πιθηκοῦσαι 233	Ποδολία 334
Πενταποταμία 69	Πικαρδία 251	Ποικίλη 154
Πεντελικὸν 113, 152	Πίχ-Νέθου ιζ'	Πόλα 304
Περαία 58	Πίχ τῆς Σωράτης ιζ'	Πολεμώνιον 20
Πέραν 124	Πιλομαῦος 348	Πολλεντία 209
Περαχώρα 173	Πιλσενία 304	Πολιανή 116, 179
Περαχώριον 196	Πιμώλισα 21	Πόλλινα 136
Πέργαμος 12, 14	Πίνδαρος 157, 158	Πολιτεία Κόλπου 354
Πέργη 39	Πίνδος 1 2, 151	Πολιτ. Μεγάλ. Ὁκε- νοῦ 355
Πέρθη 324, 369	Πινινικά 318	Πολιτεύματα λ'
Περίμη 59	Πίσα 177, 200, 213	Πόλος βόρειος ε'
Περλεπές 129	Πίσχυρος 205	Πόλος νότιος ε'
Πέρμα 335	Πιτάνη 14	Πουλτάδα 309
Περναμβούκον 369	Πιτυοὺς 49	Πολυάραδος 183
Περπινιάνη 53	Πιτσοῦργη 353	Πολόγυρος 131
Περουία λς', 362	Πιτταχός 44	Πολύδωρος 47
Περουσία 212	Πιτυοῦσαι 13, 240	Πολύκλειτος 170, 173
Πέρσαι κη'		Πολύκυπρος 48
Περσέπολις 63		Πολυνησία ἡ νῆσοι τῆς Νοτίου θαλάσσης 366
Περσεφόνη 230		
Περσιδὸς κόλπος 3		
Περσίς 62		
Πεσσινούς 31		

Γελωνία 333	Πουέδλα 356	Πρυτανεϊον 154
Γομερανία 284	Πουλτάδα 336	Διτ. Πρωσία 286
Γομοτοῦαι 371	Πράγα 304	Πρωτογένης 36, 47, 121
Γομπηία 204, 222	Πραιζίδιοι 241	Πτολεμαῖς 94, 95
Γομπηϊούπολις 41	Πραινεστος 218	Πτολεμαῖος ὁ Γεωγρ. λγ'
Γομπήϊος 21, 228	Πραξιτέλης 36, 158, 177	Πτολεμαῖος 58, 92
Γονδιχερόν 71, 257	Πράσινον ἀκρωτήριον 103, 243	Πυγμαλίων 49
Γονταρλίερη 254	Πρέβεζα 135	Πύδνα 130
Γόντος 11, 19	Πρέγελον 286	Πυρηνάτα 233
Γόντος Καππαδόκιος 20	Πρεμετή 134	Πυθαγόρας 45, 226
Γοντίνον 204	Πρεσβούργον 03	Πυθαγόρεια δόγμ. 219
Γόντος Γαλατικός 19	Πρεστήνη 323	Πυθέας λβ'ς λζ', 253
Γόντος Πολεμωνιακός 19	Πρίσπος 13	Πυθώ 163
Γοπλώνιον 202	Πρίγκιπος 103, 125, 243	Πύλαι Συρίας 43
Γοποκατεπέτλος 343	Πρίγκιπ. Τρανσυλδανίας 307	Πυλία 179
Γορθμός ιη'	Πρίγκιψ Ουαλλίας 342	Πύλος 110, 179
Γορθμοὶ Ἑλλ. χερσ. 106	Πρίγκιψ Ἑδουάρδος 326	Πύραμος 10
Γόρος 172	Πριεурέ 256	Πυραμίδες 89, 90
Γορσήνας 212	Πριήγη 26	Πύργος 176, 191
Γορταριά 150	Πρισκοπέρα 116	Πυρηνάτα ιζ' 105, 27
Γόρτ Σαίτ 92	Πρισρένη 136	Πυξοὺς 225
Γορτόρικον 359	Προβιγκία 253	Πύρρος 170, 223, 224
Γορτοσάντον 103	Πρόδλαχα 151	Πωμαλίσσην 21
Γορτλάνδη 352	Προϊόντα τῆς γῆς κδ' καὶ ἐξῆς.	Ῥάδεννα 211
Γορτογάλοι κη'	Πρόκνη 159	Ῥαγοῦσα 304
Γορτογαλία 241	Προκόνησος 125	Ῥαιδεστός 125
Γορτογάλοι λδ'	Προκατακλυσμαῖα προσχώματα ιστ'	Ῥαδομίρης πεδ. 117
Γορτμοῦθη 321	Προκόννητος 43	Ῥαφάνη 148
Γοσειδονία 224	Προκόπιος 28	Ῥαιτοὶ 199
Γοσειδῶν 111, 113	Πρόνοια 170	Ῥάχιος 26
Γοσειδῶν (ὁ πλανήτης) δ', γ	Προποντίς 3	Ῥαμνοῦς 156
Γοσιδώνιος 54	Προπέρτιος 214	Ῥασέλην 115
Γοσιδωνιάτης 202	Προῦθος 118, 143	Ῥαστάττη 265
Γοσίδιοι 89	Προῦσα ἡ ἐπὶ τῷ Ὄλύμπῳ 15	Ῥατσεδοῦργον 287
Γοσανία 287	Προῦσα ἡ πρὸς Ὑπῶν 16	Randius campus 207
Γοσδάμη 284	Προυσίας 15	Ῥαχὴλ 51
Γοστούμιος 210	Προυσίας Β' 16	Ῥεβάλη 32
Γοταμοὶ κ'		Ῥεικιαδίκη 316
Γοτομάκκος 346		Ῥεΐχεμβέρχη 304
Γοτίδαια 131		Ῥέμος 217
Γοτίολοι 222		Ῥένος 211
Γοτόσιον 362		Ῥεουνίων 102, 257
		Ῥεύματα φορὰ αὐτῶν

10' αἷτια τῆς φορᾶς	Ῥουτσοῦκιον 143	Σάμος 45
αὐτόθ. καὶ κ'	Ῥύνδακος 9	Σαμόσατρα 54
Ῥεούσση 29	Ῥυσσέλη 251	Σαμπουντζὶ Δάχ 8
(Ῥέχα) 51	Ῥύτλιον 260	Σαμουήλ Βάκερος 10'
Ῥήγας ὁ Φεραίος 149	Ῥωμάνια 211	Σαρσοῦντα 20
Ῥήγιον 210, 226	Ῥωμανὸν 144	Σανδρίχοι 371
Ῥήκος 15 γρφ. Ῥοῖκος	Ῥωμᾶνοι κη', 106,	Σάννων πτμ. 325
Ῥήμοι 255	107, 307	Σανταρλί 14
Ῥήνος 278, 283	Ῥωμανικὸν Ἑλβ. 264	Σαντανδέρη 238
Ῥιάδδη 60	Ῥωμανῶφ 327	Σαντιάγον 359, 363
Ῥίγα 332	Ῥώμη 215	Σαξονία 285, 289
Ῥιθυμνία 139	Ῥωμουνία 141	Σαφῶ 44
Ῥιμνίκη 143	Ῥωμύλος 200, 217	Σάρα 51, 286
Ῥινδιάνιον 75	Ῥωσσία 107, 327	Σαραδάτ 10
Ῥιογράφης 86, 98		Σαραγόσσα 240
Ῥίος Νέγρος 47	Σααδῆς 63	Σαράντα Κλησιαίς 126
Ῥίον Ἰανέφρον 364	Σαδίνη 215	Σαρδανάπαλλος 42
Ῥίον 112	Σαβωδία 245	Σάρδεις 23
Ῥίος Δελαπλάτας 347	Σαγγάριος πτμ. 9	Σαρδηνία 256
Ῥιχάρδσων, λη'	Σάγρος πτμ. 205	Σαρδόνιος γέλως 232
Ῥιχελιού 245	Σαγχωνιάθων 56	Σαρδῶν πέλ. 202
Ῥιχμόνδη 353	Σαίγιόνη 74	Σαρδῶ 232
Ῥοᾶς 9	Σαιντόγγη 252	Σάρος 10
Ῥοθέρτος Κλίδης 67	Σάις 91	Σακατχεβάν 346
Ῥογχεβάλλη 210	Σαιξπήρος 322	Σάτορνος 199
Ῥοδανός 248, 253	Σακαρία 9	Σάχ 63
Ῥοδένη 261	Σακραμέντον 355	Σαχαλίνη 84
Ῥοδολφός Ἀφοδοῦρ- γιος 299	Σάλα 311	Σαχάρα 85
Ῥοδόπη (Δεσποτοδοῦ- νι) 113, 120, 127	Σαλαμάγκα 238	Σαχέλ 97
Ῥόδος 46	Σαλαμίς 48, 157	Σαῦος 118, 136, 300
Ῥοζέττη 87	Σαλαπία 223	Σβεαδόργη 333
Ῥομανσχόρη 261	Σαλατντερε 9	Σβινεμύνδη 284
Ῥόσσιος λζ'	Σάλερνον 223	Σβόλλη 268
Ῥοστόκκη 292	Σαλλούστιος 215	Σβόρνικον 136
Ῥοττερδάμη 75, 267	Σαλμυδήσιος κόλπος 122	Σεβάστεια 33
Ῥόσκιος 214	Σαλμυδησός 122	Σεβαστή 41
Ῥογεφόρτιον 252	Σαλσέττη 71	Σεβαστιανός 241
Ῥουδαίξη 2 1	Σαλφόρδη 323	Σεβαστός 33
Ῥουδίκων 205	Σαμαραχάνδη 84	Σεβαστούπολις 337
Ῥουδολαστάττη 295	Σαμάρεια 57, 58	Σεβεννυτικὸν 88
Ῥουένη 251	Σάμη 196	Σέβερνος 318, 346
Ῥουρίκος 327	Σάμοι 45	Σεβίλλα 239
Ῥουρμόνδη 269	Σαμόαι νῆσοι 371	εγοβία 238
Ῥουσσῶ 263	Σαμογέδαι κζ'	Σεγούρας πτμ. 239
	Σαμοθράκη 127	Σεδάν 245, 255, 276
		Σέικον 70

Σείχοον 10	Σήμα ναός 90	Σίποϋς 223
Σέλη 39	Σημίται κη'	Σίπυλον 8
Σελεγγάνα πηγή 83	Σηπία 111	Σίρ 2
Σελεύχεια ή Τρα- χεΐα 41	Σήσαμος 18	Σίρ Βάν 49
Σελεύχεια 52, 54	Σηστός 24	Σίρ Δαρία 81
Σελευκίδαι 53	Σιάμ 72, 73	Σίστοδον 137
Σέλευκος 42, 52, 54	Σιαλόν 55	Σιτσία 140
Σελήνη ιβ', εκλειψις αύτης αὐτόθι.	Σιάτιστα 129	Σίτσοδα 179
Σελήνης ὄρη 85	Σιδηρία 82, 83, 84	Σίττα 356
Σέλιμος 126	Σίβυλλα 24, 222	Σίφνος 193
Σελιμόεις 347	Σιγαπούρη 73, 326	Σιών 57, 264
Σελλασία 183	Σιγγιτικός κόλπ. 111,	Σκάγεον 314
Σελινοϋς 40, 175, 228	130, 131	Σκαγεροάκης 314
Σεμενδρία 141	Σίγγος 131	Σκάλδης 218, 251, 266
Σεμίραμις 23, 52	Σιγία 12	Σκάμανδρος 8, 10
Σεμλίτιον 307	Σιδηρός 20	Σκαμάντρ 10
Σεμπρώνιος Γράγκος 221	Σιδήρος κδ'	Σκανδιναβικά ὄρη 105
Σεμσέμ κρήνη 59	Σιδνέον μδ', 368	Σκανδιναβοί κη'
Σενεγαμβία 243	Σιδών 56	Σκάφουσον 261
Σενεγάλης πτμ. 86, 98	Σιδώνιον 56	Σκανδιναυϊκαί "Αλπεϊς 309
Σενναάρ 92	Σιένα 213	Σκαπτή ὕλη 122
Σεξέλη 254	Σιθωνία 130	Σκεγεδίνη 306
Σέξτια ὕδατα 253	Σιέρρα Έστρέλλα 23	Σκιπίων ὁ "Ασιατικός 23
Σέννης ποταμός 270	Σιέρρα Λεώνη 101, 326	Σκηπίων "Αφρικανός 221
Σεντίνον 213	Σιέρρα Μάδρη 344	Σκέκλοι 307
Σέπτη λγ', λε', ιδε' Κέουτα	Σιέρρα Μορένα 234	Σκήψις 13
Σερβία 109, 120	Σιέρρα Νεβάδα 234, 344	Σκίαθος 190
Σέρβοι 108	Σικελία 227	Σκίλλουαι 321
Σερέθη 206	Σικελική θάλασσα 202	Σκλαδοχώριον 183
Σέριφος 191	Σικελοί 199	Σκόα 93
Σερέτης 118, 143	Σίκινος 193	Σκόδρα 115, 136
Σεριγγαπατάμη 71	Σικκίμη 69	Σκόπελος ιθ', 189
Σέρραι 117, 10	Σικόκη 77	Σκόπια 17, 129
Σέσωστρις 89	Σικυών 174	Σκοτούσσα 149
Σερτώριος 215	Σικυωνία 173	Σκούταρι 16, 125
Σετλανδικαί 325	Σίλαρος 205	Σκυθικός ὠκεανός 3
Σευέλλαι 102	Σιλεσία 284	Σκύλλα 202
Σεφείλδη 323	Σιλίστρια 137	Σκυλλιτικός κόλπος 202
Σέχ οὐλ "Ιολάμης 141	Σιμόεις 8, 10	Σκύλλαιον 111, 171
Σηκουάνας 248	Σιμωνίδης 194, 200	Σκύλαξ 36
Σηδένναι 248	Σίται κζ'	Σκύρος 189
Σηλανδία 268, 314	Σιντική 128	Σκύη 325
	Σινώπη 18	
	Σιούτη 89	
	Σιποϋοι 68	

Σκωτία 324	Σουμάτρα 75	Στουτγάρτη 290
Σκωτικά ὄρη 318	Σουμάδα 75	Στράβων λγ', 21, 27, 168
Σλαῦοι κη', 106, 141	Σούμα 137, 143	Στραλτσούνδον 281
Σλαβονία 307	Σουνδαῖται 74, 75, 269	Στρασβούργον 241, 276, 298
Σλέσβικον 282, 287, 314	Σούνδον 14	Στράτος 168
Σμολένσκη 334	Σούνιον 111, 113, 191	Στρατονίκη 36
Σμυρναϊκὸς κόλπος 7	Σουραβιά 75	Στρατονίκη 36
Σχάρδος 112, 128, 135	Σουράτη 71	Στρατοφύρδη 322
Σκριποῦ 159	Σουρινάμη 269	Σταυροδρόμιον 124
Σμύρνη 24	Σούρπη 160	Στρελίκιον 293
Σνόουδον 318	Σούσα 62	στρόβιλοι κ'
Σνοουδονον 323	Σουσιανή 62	(Στρογγύλη) 231
Σογαρία καὶ Ἀνατ.	Σουσκεχανᾶς 346	Στρούμιτσα 130
Τουρκιστάν 79, 8, 81	Σουσεξίον 320	Στροφάδες 197
Σόδομα καὶ Γόμορρα 57	Σουστέρη 2	Στρομῶν 117, 128
Σοέστη 285	Σουσσυζερλὲ 10	Στρουμονικὸς κόλπ. 117
Σοκώτρα 102	Σπία 271	Στυλὶς (Φάλαρα) 160
Σολιμάνος 109	Σπαλάτον 304	Στυμφαλὶς 170, 172, 185
Σολόθουρον 262	Σπανδαυία 284	Στύξ 118, 176
Σόλοι 41	Σπεγκέρσιος κόλπ. μγ'	Σύδαρις 225
Σολομών λα', 54, 55	Σπέκης λθ'	Συδαρίζεται 225
Σολύγεια 173	Σπερχειὸς 118, 160	Σύγκρισις τοῦ ὕψους τῶν μεγίστων ὀρέων λη'. Ἐνταῦθα λαμβάνεται τὸ μέσον ὕψος τῶν Ἀλπεων. Τὸ μέγιστον εἶνε εἰς τὸ Λευκὸν ὄρος.
Σομαλία 99	Σπέτσαι 171	Σύη 266
Σονδερσχώση 295	Σπίνα Λόγγα 140	Συήνη 86, 89
Σόντιος πτμ. 206	Σπίρα 289	Συμπληγάδες 125
Σορινάμη 326	Σπιτσδέργη 335	Συμφερούπολις 337
Σοφάλα 100, 243	Σπιχερένη 276	ὑνεχεῖς Ἀλπεῖς 105
Σοφικὸν 173	Σπολήτιον 2 4	συνίζημα ιδ'
Σόφια 137	Σποράδες 46, 188	Σύνναδα 29
Σουαχελία 99	Σπρέης πτμ. 284	Συνοῦσσα 220
Σούδα 140	Σταδίαι 204, 223	Συράκουσαι 230
Σουδάν 85, 98	Στάγειρα 131	ὑρία 53
Σουδήτια 278, 283, 300	Στάνλεϋ μ'	Σύροι 7
Σουηδία 308, 311	Στακουφικὸς 273	Σύροι Λευκοὶ 32
Σουθαμπτῶν 349	Στάτιος 222	Σύρος 190
Σουθάρκη 321	Στάφφα 325	Σύρρεντον 223
Σούρη 362	Στεμνίτσα 186	Συρρεντίνον 202
Σούλι 134	Στενύκλαρος 179	
Σουλινᾶς 117	στέππαι κ'	
Σούλμον 220	Στέττινον 284	
Σουλούται 76	Στηλίχων 209	
Σουλτάν Ἐμῖρ Τσαῖ, ἰδὲ Λύκος.	Στησίχορος 228	
	Στόβοι 128	
	Στόκκη 322	
	Στοχόλμη 311	
	Στουάρτος μδ', μγ'	

Σύρταις ιθ'	Τάνταλος 168	Τεργέστη 303
Συχέμ 58	Ταξιάρχαι 176	Τερρινατός κόλπος 202
Σφακία 1 9	Γαραντίνος κόλπ. 202	Τερκείρα 103
Σφακιανοί 138	Τάρας 214	Τερμίλαι 37
Σφακιώται 195	Ταρίχ 235	Τερσχελίγγη 267
Σφακτηρία 11, 180	Ταρκύνιος 212	Τεσσίνη 263, 264
Σφιγξ 1 7	Ταρκύνιος ό Ύπερη- φανος 218, 219	Τεσχένη 305
Σγαγκάη 78	Τασκέντη 84	Τετράπολις 30
Σχάτ έλ 'Αράβ 5, 53	Τασσιουσόδονη 71	Τεχεράνη 63
Σχβεΐνφούρθη μ'	Τασμανία 326, 369	Τέως 25
Σχένδουον 92	Ταρσίς 42	Τευκρος 11, 48
Σχετλανδικαί 318	Ταρσός 41	Τευκρία 12
Σχεμνίτση 306	Ταρταρία 81	Τεύτονες 272
Σχηματάρι 158	Τάρταρος 206	Τζαβελλατοί 134
Σχίται 64, 65	Τάτιος 215	Τζουμέρκα 151
Σχίλλερος 293	Τατόι 156	Τηλέγονος 218
Σχιράση 63	Ταύγετος 114, 178, 182	Τήνος 192
Σχλαγινδεΐται μα'	Ταφέλειος 100	Τυανεύς 43
Σχουαρτσδόργκιος 295	Τάφος 195	Τιβάρηνοι 20
Σχουέρινον 292	Ταγγανείκα λίμνη μ'	Τίβερις 206
Σχουϊτία 260	Ταγγανύκα 99	Τιβέριος 233
Σωδεφόν 263	Ταγγέριον 97	Τιβερίας 57, 58
Σωζόπολις 126	Ταγγέρη λδ'	Τιβέτ 77, 79, 80
Σώζουσα 95	Ταΐναρον (Ματαπᾶς) 104, 112, 114	Τιβουρα 218
Σωκράτης 158	Ταυλάντιοι 135	Τιγρανόκερτα 50
Σωποτόν 176	Ταύρος 5, 7, 53	Τίγρης 2, 5, 49, 61, 93
Σώρακτον 203	Ταυρίς 62	Τίκινος 206
Σωράτιον 343	Ταυρομένιον 229	Τιλαούεμπτος 206
Ταβάγον 359	Τεβοσοί 98	Τιμβουκτού 85, 96, 99
Ταβίρα 243	Τεγέα 185	Τίμιος Σταυρός 316
ταγός 147	Τεκτόσαγες 31, 32	Τιμόθεος 39
Τάγος πτμ. 231	Τελμησσός 37	Τιμούρ 67
Τάδσχιγκοι κη', 64	Τελχίνες 138	Τιμώρη 74
Ταδμώρ 55	Τελχινίς 46	Τίος 18
Ταϊβάνη 78	Τεμεσδάρη 306	Τίρυνς 170
Ταϊτή 371	Τέμπη 114	Τιτικάνα 313, 362
Ταϊγανιον 336	τενάχη ιθ'	Τίφερνος 205
Τακατζής ή 'Ατδάρας 86	Τενερίφα 103	Τοδόλη 83
Ταμερλάνος 84	Τένεδος 43	Τοδόλσκη 83
Τάμεσις 318	Τενοχτιτλάνη 356	Τογκίγγη 73
Τάναγρα 158	Τεζέλη 267	Τοχάβον 306
Τάναϊς λδ'	Τεπλίχιον 305	Τόχιον 77
Τάνις 91	Τερρακίνα 219	Τολέδον 238
Τάνος 187		Τολιστοδόγιοι 31
		Τολοφών 165
		Τόμαρος 114 132

Τόμσκη 83	Τριγεμάλη 72	Τύμυρος πτμ. 206
Τοούερν 322	Τριέντη 304	Τυμφρηστός 113, 160
Τοπόλια 163	Τρίκκαλα 150, 173	167
Τορένη 131	Τρινιδάτη λστ' 359	Τυμφαία 128
Τόριον 189	Τριόπιον άκρωτήριον 36	Τυνδαρίς πόλις 228
Τορκουάτος Τάστος 223	Τρίπολις 53, 95, 185	Τύνις 96
Τορνέας 319	Τριστάνη 326	Τύρναθος 137, 148
Τορόντον 350	Τριφυλία 17, 180	Τύριοι 56
Τορρήσιος 367	Τριγωνία 166	Τυρόλον 304
Τορωνάτος κόλπ. 111, 130, 131	Τριγωνίς 11, 118, 167	Τύρος (Σούρ) 56
Τόσκηδες 135	Τραύνικον 136	Τύχη θεά 219
Τογγέρνη 270	Τραυσοί 121	Ύαντσεκιάγγης 77
Τουαρέγον 98	Τροία 12, 124	Ύβλα ή μικρά 229
Τογγούσοι κζ' 83	Τροιζήν 169, 171	Ύβλα ή Μεγάλη 229
Τουέρη 334	Τρόκμοι 31	Ύβλα Ήραία 29
Τούλα 334	Τροππαυία 305	Ύδρα 171
Τούλον 255	Τρόσσουλον 212	Ύδροϋς 224
Τουλών 253	Τρόϋκι 255	Ύδωρ ιη' και έξης
Τουσκληνόν 218	τροχιαί γ'	Ύεροι νήσοι 53
Τούρ 250	Τρωάς 12	Ύλαιθος 164
Τουρβινον 207	Τρωγίλιον 8	Ύλική 116, 157
Τουρκεστάν 81, 83	Τσάδα 98	Ύμήτιον μέλι 119, 152
Τουρκιζός 110	Τσάδδας πτμ. 85	Ύμηττός 113, 152
Τούρκοι κζ', 6, 81, 83 107	Τσάμηδες 1 5	Ύουκατάνη 34', 356
Τουρκοίγγη 251	Τσάνα 93	Ύοκοχάμα 76
Τουρκομάννοι 6	Τσανδερναχόρη 71	Ύπάτη 160
Τουρναύη 271	Τσάρ Δάχ 13	Ύπερδόρειος ώκεανός 3
Τουρραίνη 250	Τσέδα 59	Ύπερτέρα λίμνη 346
Τραϊανός 41, 214	Τσδαϊδρύκκεν 289	Ύπηνεμοι νήσοι 269
Τραϊανούπολις 41	Τσερκέσσοι ή Κιρκά- 82	Ύπιος ποταμός 16
Τράλλεις 27	Τσεσμές 25	Ύρκανία 4, 23
Τρανσδάλη 326	Τσέχοι 279	Ύστατή 312
Τρανσλδανικά "Αλ- 142, 300	Τσιμπλάκ 12	Ύραλος ιθ'
Τραπεζός 21	Τσίγγανοι 7, 11, 37	Ύφασις 69
Τρασιμένη 201	Τσιγγισχάνης 67, 82	Ύψηλή πύλη 123
Τρασσομοντέση 243	Τσουκίσχοι κζ'	Ύψηλή Ταρταρία 79
Τραχεΐα Κιλικία 40	Τσοκιάγγη 78	Ύψηλός "Ατλας 95
Τραχινία 161	Τσουκτσένη 1	Φαζημών 21
Τραχίς 161	Τσουδικοί λαός 310	Φαζημωνίτις 21
Τρέδινον 136	Τύανα 33	Φαίακες 194
Τρέντος πτμ. 318	Τυδίγγη 290	Φαίος 264
Τριάριος 22	Τιγρανόκερτα 50	Φαίσουλι 213
	Τυδφίλη 322	Φακλάνδιοι νήσοι 326
	Τσακωνία 176	

Φάλακρα 8	Φιλιπούπολις 117,	Φραγκίσκος Λοθαριγ-
Φαλέριον 212	12, 126	γός 299
Φάληρον 153	Φιλιατρά 180	Φράγκοι 244, 267, 272
Φαλούνη 311	Φιλάνθης 224	Φραγκλίνος λζ', 351
Φαλστέρη 315	Φιλαδελφία 353	Φραγκφούρτη 246, 284
Φαμαγούστης 48	Φίγιοι νήσοι 326	288
Φαναριώται 123	Φιγγάλιον 325	Φράντσα, νήσος, 102
Φαρεβέλλον 248	Φιδήναι 218	Φραουεμφέλδη 261
Φαρνάκης 22	Φιλομήλα 159	Φρειδέργη 290
Φάρος 90, 91	Φλαμανδοί 246	Φρειδούργον 263, 291
Φαρσιστάν 62	Φλανδρία 251, 271	Φρειδλανθία 304
Φαρόκι 315	Φλανδρικάι Ἐπαρχίαι	Φρεϊστοι 265, 267
Φᾶσις 49	270	Φριδεριξβέργη 315
Φάσηλις 38	Φλανδρία ἀνατ. 271	Φρητόδνη 101
φάσηλος 38	Φλανδροί κη	Φριδεριξσχάλλη 312
Φελλάχοι 89	Φλενσδούργον 287	Φριδερίκος 291, 314
Φελεγρατον 222	Φλιούς 173	Φριδερίκία 31
Φενεός 172	Φλιασία 173	Φριδερίκος ὁ Β'. 273,
Φεραί 149	Φιλιππῖναι 76, 241	281
Φερδινάνδος Κορτήσιος	Φλωρεντία 200, 213,	Φριγία μεγάλη 11, 28
λς', 236	290	" μικρά 28
Φερνάνδος 241	Φλωρίς 75, 312	Φρόντων 2 5
Φερναδόδοι 103	Φοάξη 252	Φύρθη 289
Φερράρα 211	Φόγελ λη'	Φώκαια 14
Φέρος, νήσος, ε', 103	Φοίνικες λα', 235	Φωκικόν 162
Φερρόλλη 237	Φοινίκη 53, 54	Χαδάη 371
Φέρσαλα 149	Φοίνιξ, ὄρος 9	Χαβές 85
Φετίσχοι 101	Φολέγανδρος 193	Χαβέλας 284
Φετιχισμός κθ'	Φορμόζα 71, 79	Χαβαίνιος μδ'
Φερχάνα 84	Φορρέστιος μδ'	Χάβρη 251
Φηλιξ 349	Φουτσεουφοί 78	Χαβώρας πτμ. 51
Φθία 161	Φορμίαι 220	Χάγη 267
Φθιωτίες 160	Φολόη 176	Χαθαύη 321
Φθιώτιδες Θῆβαι 161	Φοῦνδον 219	Χαϊνάνη 79
Φίννοι κζ', 107, 310	Φούνδιος κόλπ. 346	Χαιρώνεια 159
Φιλοκλήτης 150, 226	Φοξάνη 144	Χάλαιον 163
Φιλολογικός σύλλογος	Φουλάχοι 98	Χαλδαία 52
124	Φοραλδέργη 304	Χάλλη 125
Φιννλανθία 107	Φουρνά 167	Χαλληδών 16
Φιννία 332	Φραγκική διάλεκτ. 297	Χαλκίς 128, 131
Φιόμη 307	Φραγκίσκ. Ἰωτῆφ 299	Χαλκιδική 128, 130
Φιονία 315	Φραγκίσκ. Πιζάρος λς'	Χαλέπι 56
Φίλιππος ὁ Β', 236,	Φραγκίσκος 292	Χάλλη 385
265	Φραγκίσκος Α' 208	Χαμαδάνη 64
Φίλιππου Καϊσάρεια	Φραγκίσκος ὁ Β'. 274,	Χαμβέρουν 256
58	299	

Χαμηλά ὄρη 300	Χέωψ 90, 92	Χώρα 194
Χαμίτ 141	Χίβα 82	
Χαμῖται κη'	Χικάγον 354	Ψαμμήτιχος 91
Χαμόυνη 61	Χιλή 363	
Χαμμερφέστη 313	Χιλοή 363	Ῥοδέργη 249
Χανδερναγόρη 257	Χίος 45	Ῥογυγία 231
Χανία 139	Χισαρτζίκ 12	Ῥοδετον 154
Χαονία 133	Χλωδοβίκος 272	Ῥοκεανός, ὁ Ἀτλαντι- κός καὶ ὁ Μέγας αὐ- τόθι, ὁ Εἰρηνικός αὐ- τόθι, ὁ Ἰνδικός αὐ- τόθι
Χαπαράνδα 312	Χοάγγος 2	Ῥολενος ὄρ 114, 119
Χαρβάτι 170	Χοάσπης 62	Ῥονίς 252
Χάρης 47	Χογκόγγη 79	Ῥοξος πτμ. 2
Χάρκοδον 336	Χοκάνδη 84	Ῥοραῖα νήσος 252
Χαρλέμιος λίμν. 266	Χοκάνη 81, 82	Ῥοραῖα τοῦ ἔτους ια', ιβ',
Χαρώνδας 225	Χορέβ 60	Ῥορεοί 189
Χαρτούμη 92	Χουή 73	Ῥοστία 217
Χάρτσον ὄρ. 278, 283	Χούρης 264	Ῥοχος πτμ. 61
Χεδρὲν 57	Χρισσο 163	
Χελλὲχ 52, 349	Χριστιανοὶ κθ'. 7	Παραλειφθέν
Χεμνίτση 290	Χριστιανία 312	
Χειμάρα 134	Χριστιανός ὁ Θ'. 314	Ῥεννεγαυῖα 271
Χειμαριῶται 134	Χριστιανσάνδη 312	
Χερβοῦργον 251	Χριστόφορος Κολόμ- βος 236	
Χερισαύη 261	Χρυσὸς κδ'	
• Χερσόνησος Σινά» 60	Χρυσόπολις 16	
Χερσόνησος ιγ'		

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ, ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐξεδόθησαν νεωστὶ πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων.

- Περὶ Ἑλληνικῆς Συντάξεως, ὑπὸ Κ. Ἀσωπίου, περίοδ. Α', ἔκδ. Η', ἐπι-
μελεία Α. Ι. Ἀντωνιάδου, γυμνασιάρχου, ἔγκρ. τῆς Κυβερ. δρ. 1.75
- Ἱερὰ Ἱστορία, κατ' ἔκτασιν, ὑπὸ Δ. Πανταζῆ, ἔκδ. Β'. . . » 3 —
- Ἐγχειρίδιον Φυσικῆς Ἱστορίας, ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη, (μετάφρασις ἐκ
τῆς τοῦ Γερμανοῦ (Carl Corpe), ἔκδ Β' μετὰ ξυλογραφίων. δρ. 4. —
- Ἑλληνικὴ Μυθολογία, μετὰ συνόψεως Ῥωμαϊκῆς Μυθολογίας καὶ
εἰκονογραφίων, ὑπὸ Δ. Πανταζῆ. δρ. 4. —
- Ἑλληνικῆς Γραμματολογίας Ἐγχειρ. Β. Κοππίου, μεταφρ. καὶ πλουτ.
κατὰ τὰ νεώτατα Γερμ. συγγράμ. ὑπὸ Ἐ. Γαλάνη, ἔκδ. Β'. δρ. 4. —
- Λογικὴ καὶ Ψυχολογία, Θ. Ρουμπελίου, μετάφρ. Ε. Γαλάνη » 3 —
- Χριστιανικῆς Ἠθικῆς Ἐγχειρίδιον ὑπὸ Μισαήλ Ἀρχιεπισκ. » 3. —
- Τὰ Ἑλληνικά, ἦτοι ὁ βίος τῆς Ἑλλάδος κατὰ πάσας τὰς σχέσεις καὶ
ἐκδηλώσεις αὐτοῦ, κτλ. ὑπὸ Α. Πολυζωίδου, ἔκδ Β'. . . δρ 5 —
- Ῥωμαϊκῆς Ἱστορίας Ἐπιτομὴ, ὑπὸ Λεοντίου Μ. Ἀναστασιάδου,
ἔκδοσις Γ'. δρ. 5. —
- Γραμματικὴ Λατινικὴ ὑπὸ Εὐθ. Καστόρχη, ἔκδ. Β'. . . » 1.50
- Συντακτικὸν Λατινικόν, ὑπὸ Εὐθ. Καστόρχη, ἔκδ. Β'. . . » 1.50
- Λεξικὸν Λατινοελληνικόν, ὑπὸ Σ. Κουμανούδη, ἔκδ Δ'. . » 18. —
- Λεξικὸν τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἐπιτομὴν μετὰ συντόμου ἐρμη-
νεύας Γαλλιστί, ὑπὸ Κ. Βαρδάτη δρ. 4. —
- Γαλλικὴ Ἀνάγνωσις ταχεῖα, μέρος Β'. ὑπὸ Κ. Βαρδάτη . » 1.50
- Πολυβίου Ἀναγνώσματα, ὑπὸ Χ. Πουλίου, μετὰ σημειώσεων » 1. —
- Κορνηλίου Νέπωτος, Βίοι, μετὰ σημ. ὑπὸ Ν. Ζενευράκη. . » 2.50
- Διοδώρου Ἀναγνώσματα, ὑπὸ Χ. Πουλίου, μετὰ σημειώσεων » 1. —
- Περὶ ἐπικοῦ μέτρου καὶ ἐπικῆς διαλέκτου, ὑπὸ Κ. Φωτιάδου » 1. —
- Γαλλικὴ Μέθοδος Ὀλλενδόρφου, ὑπὸ Μ. Δατκαλάκη, ἔκδ. Β'. » 5. —
- Κλείς τῆς Γαλλ. Μεθ. Ὀλλενδόρφου, ὑπὸ Μ. Δατκαλάκη » 2 —
- Ἡ Ἠχώ τῶν Παρισίων, ἦτοι πρακτικὴ ἄσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέ-
γεσθαι κτλ, ὑπὸ Μ. Δατκαλάκη, μετὰ Ἑλληνικῆς Ἑρμηνείας
τῶν ἐν τῇ καίμηνῳ λέξεων κτλ. δρ. 3.50
- Γαλλισμοὶ ἐν διαλόγοις, μετ' ἀντιστοίχων Ἑλληνισμῶν κατὰ τὸν
γερμανικὸν τρόπον τοῦ Peschier ὑπὸ Μ. Δ. Δατκαλάκη δρ. 2. —
- Γερμανικὴ Γραμματικὴ, ὑπὸ Α. Οὐολκίου » 6. —
- Ἱταλικὴ Μέθοδος Ὀλλενδόρφου, ὑπὸ Μ. Π. Περιδίου. . . » 4. —
- Κλείς τῆς Ἱταλ. Μεθ. Ὀλλενδόρφου, ὑπὸ Μ. Π. Περιδίου. » 2. —
- Ἱταλικὴ Γραμματικὴ, ὑπὸ Μ. Π. Περιδίου, ἔκδ. ΣΤ'. . . » 4. —
- Λεξικὸν Ἑλληνικόν καὶ Ἱταλικόν, ὑπὸ Μ. Π. Περιδίου. . » 20. —

Τιμᾶται Δραχ. Ν. 3.